De dichtwerken van vrouwe Katharina Wilhelmina Bilderdijk. Deel 2

Katharina Wilhelmina Bilderdijk-Schweickhardt

bron
Katharina Wilhelmina Bilderdijk-Schweickhardt, *De dichtwerken van vrouwe Katharina Wilhelmina Bilderdijk. Deel 2*. A.C. Kruseman, Haarlem 1859

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bild001dich02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

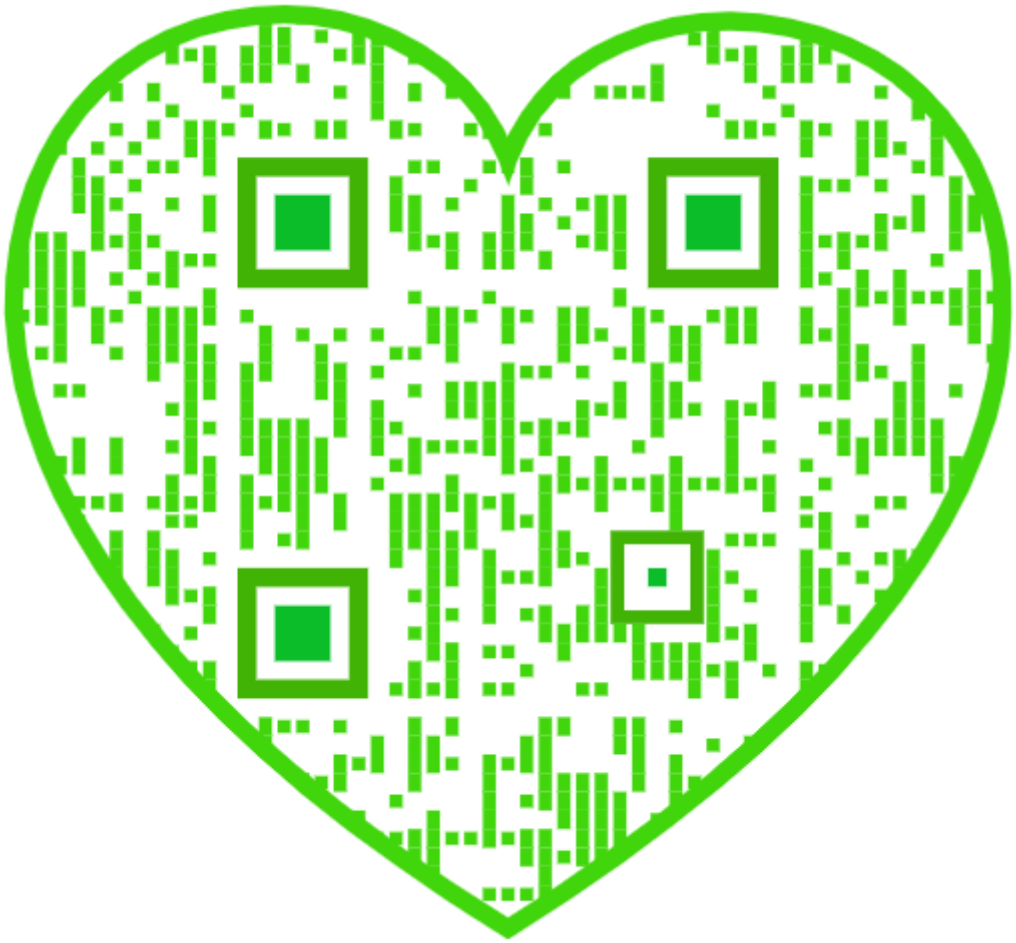

Rodrigo de Goth.
Vervolg.

Rodrigo de Goth.

Negentiende zang.
Rodrigo en Rusilla.

Na 't eind der huldiging, die elk hield opgetogen
In onbedwongen vreugd, verhief de Goth zijne oogen
Naar 't stille Burchtvertrek, van waar uit de eenzaamheid
Ruzille 't woelend volk op 't voorhofplein verspreid,
Nog aan bleef staren. Toen zijn oog het hare ontmoette,
Hem volgend in 't gewoel, en zy hem wenkend groette,
Gehoorzaamt hy den wenk van die zoo dierbre hand,
En spoedt zich, met een hart, gesterkt, en thands bestand
Voor 't geen hy eerst met vrees en siddring te gemoet zag.
Hy ijlt, en buigt naar de aard; dan, eer hy aan haar voet lag,
Ving hem Ruzilla in haar bevende armen op
En viel hem om den hals met hoorbren harteklop.
Mijn Zoon, mijn dierbre Zoon... is alles wat haar lippen
In de eerste weêrziensvreugd en staamlend mocht ontglippen;
Dan zy bedwong weldra in 't overstelpt gemoed
De felle ontroering van dees eersten weêrziensgroet;
En, starende op zijn kruin, vergrijsd en glad geschoren,
En op dat bleek gelaat, door kommers diepe voren
Ontluisterd, riep zy uit in vreugd, doormengd met smart:
Toch mijn Rodrigo nog, en 't zelfde heldenhart!
Toch nog die zelfde geest, steeds edel en verheven!
Nog steeds mijn Zoon.. mijn Zoon.. my eindlijk weêrgegeven! -

Veranderd, andwoordt hy; gevallen en verneêrd;
Zoo is hy voor uw oog, mijn moeder, weêrgekeerd;

Maar redloos viel hy niet. Voor God en in uwe oogen,
Zal zijn misdadig hart vergeving vinden mogen! -
Nu klemt zy andermaal hem in haar armen vast,
En bidt met opziend oog, terwijl ze in tranen plast:
Algoede! laat my nu in vreê ten grave dalen. -
Haar stille tranenstroom ruischt nu met volle stralen
En onbedwongen neêr, tot de uitgeputte kracht
't Gespannen zielsgevoel allengs tot kalmte bracht;
Toen vat zy 't woord weêr op, met zacht en sussend weenen:

Zoo ras gy, ô mijn Zoon, mijne oogen zijt verschenen,
En, na een enklen wenk, de steeds getrouwe hond
Die aan mijn voeten lag, als opvloog van den grond,
Zijn meester tegensprong en hem de handen lekte,
Verdween van voor mijn oog 't omhulsel dat u dekte.
Ja, toen herkende ik u! Die inspraak van 't gevoel
(Waarvoor de reden-zelv, by haar slechts blind en koel,
Zoo dikwerf wijken moet)... uw stem, by 't eerste spreken...
Uw oog, by d' eersten blik... in spijt van 't wonderteeken,
Ontdekte u aan mijn hart. O 't moederlijk gemoed
Spreekt onverdoofbaar luid by d' aanblik van haar bloed.
Siveriaans verhaal,... wat my Florinde meldde,
Ja ieder daad... elk woord, by 't geen mijn hart my spelde,
Bevestigde 't gevoel, ontdekte u aan mijn ziel.
Dan ik bedwong my-zelv, hoe foltrend my dit viel,
En smoorde in 't weeke hart mijn wenschen en gedachten,
Op dat zy 't hart mijns Zoons niet in verzoeking brachten,
Dat mooglijk nog niet gantsch was losgescheurd van de aard.

Wat wenschen?... vroeg de Goth.

Het geen gy vroeger waart
U, mijn geliefde Zoon, nog eenmaal in dit leven
Te zien; aan God niet slechts en my te rug gegeven,
Maar aan u-zelf, uw troon, en 't dierbaar Vaderland!
Dit alles stelt de Heer u mooglijk nog in hand;
Zijn wonderdoende macht en ondoorgrondbre leiding
Schept mooglijk uit het kwade een blijde voorbereiding
Tot heilzame uitkomst - ja, tot zegenrijk herstel.

Ach, 't teedre moederhart gelooft en hoopt zoo snel!
My dacht ik zag u weêr den steun, den roem, den luister
Van Spanjen - en - nog meer, den redder van haar kluister!
Na 't wonder dat ik zag, was niets onmooglijk meer.
Ik ken het wufte volk, gestadig heen en weêr
Geslingerd, naar de faam zijn rechterspraak doet hooren,
Gelijk in 't rijke veld het gouden zomerkoren
Naar 's windtjens adem golft. Doldriftig is zijn haat;
Maar 't draagt een edel hart, dat ook voor liefde slaat,
Ja vurig teêr bemint. 't Zou u vergoeding schenken
Voor 't honend ongelijk waardoor 't uw naam dorst krenken.
'k Dacht aan hersteld geluk, en dat de hartewond
By d' omkeer van het lot veellicht nog heeling vond...
Dat mooglijk Juliaan, bewogen met het lijden
Van zijn zoo dierbre telg, zich aan uw zaak kon wijden,
En zijn verschriklijk zwaard op 't Ongeloovig ras
Zou keeren, haar ter liefde. Al wat slechts mooglijk was,
Deed mijn verbeelding my als waar 't een droom gelooven,
Gelijk ze een geest misleidt gekweekt aan Koningshoven,
Niet slechts met vleijery van kindsbeen af doorvoed
In 's levens zonneschijn; maar zelfs by wederspoed,
Als jaren van ellend dien weêrspoed heeft geheiligd,
Door edel zelfgevoel en zachte hoop beveiligd
Voor doffe moedloosheid... Ik dacht nog eens uw beeld
En dat mijns Theudofreds uit u te zien herteeld
En op mijn kniên gesust... Ik plaatste me in die tijden,
Wanneer dat handtjen eens, met kinderlijk verblijden
Naar 't speelgoed uitgestrekt, den Koninklijken staf
Zou vatten uit de hand van die hem 't leven gaf;
En ik dien dierbren stam, zoo wonderbaar behouen,
Zoo vuriglijk gewenscht, weêr bloeiend mocht aanschouwen,
In hem herleven zien, om, duurzaam voortgeplant,
Den roem te staven van 't onschatbre Vaderland! -

Neen, heeft des hemels hand door plettrende onweêrvlagen
De trotsche bladerkruin in 't voetzand neêrgeslagen,
De tronk bleef niet gespaard, hy schiet geen bloesems meer;
Met wortel, stam en tak wierp hem de stormwind neêr.
(Dus andwoordt haar de Goth.) Lang eer ik had besloten

Mijn vroeg vergrijsde kruin voor de outerdienst te ontblooten,
Dacht ik aan scepter meer noch Koninklijk gezag.
't Is mooglijk, dat, gelijk den Zoon van Manoach,
De tijd mijn vlecht verlengt, mijn krachten mag herstellen,
Om 't Ongeloovig rot, als hy, in 't stof te vellen;
Maar, in 't genadig uur der zaalge weêrgeboort',
Is ieder aardsche wensch in 't hart uws zoons gesmoord:
Hy stierf der wareld af. Als my die hersenbeelden
Omweemlen, die uw ziel met ijdel uitzicht streelden,
Dan drijven zy mijn oog als de avondwolk voorby;
En zoo hun vlottend schoon my soms bekoorlijk zij,
'k Gevoele 't al te snel, hoe spoedig ze ons ontzweven,
Hoe ras de nacht genaakt. Doch, in dat beter leven,
Die wareld die de hoop my aanwijst, zal geen tijd
Die als een schaduwbeeld den sterveling ontglijdt,
Zal geen verandring zijn. Daar zullen wy genieten
Wat waar is, goed, en schoon, en 't zal ons nooit ontvlieten.
Wat Juliaan voor my en Spanjes zaak vermocht
Indien zijn vreeslijk zwaard het Moorsch geweld bevocht,
Zijn dierbre dochters ziel zal eindloos meer vermogen
Wanneer zy, voor Gods troon als Engel neêrgebogen,
Zal pleiten voor de ziel eens vaders, zoo bemind,
En sluiten in haar bede uw schuldberouwend kind! -

Ja, (andwoordt hem Ruzille,) ik kende uw hart, en smoorde
De heldre vonk van hoop die in mijn ziel ontgloorde.
Ik gaf mijn uitzicht op voor uw, my heilgen, wil;
Mijn wenschen hebben uit, mijn zwakker hart zwijgt stil.
Dit was, mijn dierbre Zoon, des warelds laatste pogen.
Ik wachtte uw uitspraak dus, en heb my niet bedrogen;
Ja, mijn Rodrigo, ja, gy koost het beste deel!
Ja, mijn Rodrigo, ja, wees gy u-zelf geheel!
Daar is, daar is, mijn Zoon, een roem ook op deze aarde
Waarby geen Koningsroem in glorie haalt noch waarde;
Daar is een heilger lof, die duurzaam wezen zal:
Wellicht dat ze u, mijn Zoon, hier nog te beurte vall'!

Mijn Moeder, zegt hy, ach, hou op my te verzoeken:
Laat de eerzucht, in dien mom, ons 't harte niet verkloeken.

Wat rest er, na mijn val, om te offren aan mijn God,
Dan scepter, naam, en roem, en huislijk heilgenot,
Met alles wat het hart in 't onbeperkt verlangen
Van 's hemels hoogste gunst ooit wenschen zou te ontfangen?
Dat alles eischte my tot boetes onderpand
De hoogste Rechter af. 'k Buig zonder wederstand,
Met onderworpen ziel voor 't vaderlijk kastijden,
En kusch de hand die slaat. - Alleen in zulk een lijden,
Alleen met zulk een hart, beproefd in lijdzaamheid
En offrend voor mijn schuld wat de eerzucht streelendst vleit,
Gezag, en roem, en naam, my mooglijk in dit leven
Tot zelfbeproeving slechts in 's hemels gunst gegeven; -
Alleen in zulk een staat vermocht ik na mijn schuld
U weêr voor 't oog te treên. Slechts zoo verdure en duld
Ik 't leven en my zelf, en waag den blik te vesten
Op 's Alverzoeners kruis, en stare ik op den letsten
Ontzachbren overstap, waar de eeuwigheid ontsluit.
De vlotte tijd spoedt snel, en zielsgenezing spruit
Uit lijden. 't Hart uws Zoons heeft eindlijk rust verworven;
't Beklaagt geen aardsch gemis. Der wareld afgestorven,
Werd ieder ijdle wensch ten wortel uitgeroeid.
Mijn ziel, voor 't leven rijp dat slechts daar boven bloeit,
Verlangt naar die geboort' met uitgerekt verbeiden.
Mijn Moeder, zegen my! en, slaat het uur van scheiden,
't Moog vroeg of spader zijn, naar de Almacht dit bestemt,
Ons eind zij vrede in God! -

Hier zwijgt hy, en omklemt
De moederlijke kniên, waarop zijn hoofd zich bukte
In spraakloos zielsgevoel, dat hem zich-zelv' ontrukte.
Zy hief de handen op tot Gods Genadetroon,
En breidt ze langzaam uit met zegen op haar Zoon.
Hy, rijzend van den grond, werd van haar arm omvangen,
En spraakloos bleef hy haar aan 't siddrend harte hangen.
Mijn Theudofred (riep ze uit,) zie nogmaals neêr op de aard!
Uw zoon is steeds de zoon, zijn heerlijke afkomst waard.

Twintigste zang.
Het Moorsche kamp.

De tijd is zwanger van berichten: ieder stond
Voert rasse boden aan van wijd en zijd in 't rond,
Die, rustloos voortgespoed, een droeven maar vermelden.
Geheel des vijands macht, verspreidt langs de oorlogsvelden,
Vergadert op één punt. Dees hooggerezen nood
Behoeft voorzeker niet dat haar de vrees vergroot':
Want tienwerf duizenden, vermeerd met duizendtallen,
Zendt Afrika vereend om Spanjen aan te vallen,
Van uit haar woesteny als hongrig roofgebroed
Naar 't plundrings oord verlokt; als gieren, heet op 't bloed
Van 't slagveld. 't Woeste heir, verhard in gruweldaden,
Snelt onverpoosbaar voort om in de lust te baden
Van moorden en van roof, en als ter feest genood,
Waar plondring en geweld hun vrijen toegang bood
In naam van hun Profeet. Hunne Opperlegerhoofden
Die, even wis als zy, de zege zich beloofden,
Op ouden voorspoed fier, zijn trotsch op de overmacht
Die in heur dollen waan het lot heur dienaar acht,
En in heur blindheid steeds op 't zelfde voordeel rekent,
Dat tot op dezen dag hun krijgsbaan heeft geteekend,
Tot wen 't verwonnen West, trots allen wederstand,
Als 't onderworpen Oost in 's Overheerschers hand
Zal vallen, en gedwee voor Mahomet zal bukken; -
Tot pelgrims, die het strand van 't uiterst Noorden drukken,
De Arabische woestijn en Mekkaas steengruisgrond
In Godsdienstzucht betreên. - Aan 't hoofd dier woestaarts stond
Wreede Abulkassem, hy, van hart zoo onverwrikbaar
Als by Rodrigoos val in 't oorlogsveld verschrikbaar.
Met hem toog Magued, die, door de vrees vermand,
Den Moorschen standaart had op Kordua geplant:
Hy, die by Jenil eens en Darroos rijke dalen

't Aanzienlijkst van de buit voor Mekka mocht behalen,
En handhaafde en behield door onvertzaagden moed;
Terwijl zijn andre naam voor sterven werd behoed,
Daar de Alpuxarras hem in 't Dichtrenlied bewaarde.
Hier toog Alkahman meê, die vrouw noch zuigling spaarde
Die, op de gruwlen trotsch, in Auria gepleegd,
Haar sterkten had verwoest, haar schatten uitgeleegd,
Haar muren sloopen liet, en door de vlam vernielen.
Onmenschlijk deed hy al wat adem had, ontzielen;
Maar luttel waande toen dat brallend Legerhoofd,
Dat eenmaal uit dit vuur, in de asschen uitgedoofd,
De vlam der wederwraak verdelgend uit zou breken,
En slaan ook hem om 't hoofd, om 't schreiend bloed te wreken.
De Renegaten meê verschenen by die macht,
Witizaas bastertzoons, verachtelijk geslacht,
Die, waardige erven van huns Vaders wanbedrijven,
In 't aangeboren kwaad nog steeds volhardend blijven.
De zelfde razerny, die ze aangedreven had
Om 't slachtend oorlogszwaard op eigen bakermat
Te keeren, deed hem ook Pelagio belagen,
En branden om dat staal hem door de borst te jagen,
Door 't smartlijk wroegen van een moeder niet gestoord.
Ach! huisselijke haat woedt immer feller voort;
Ze is de ergste vijandschap. De ontmenschte broeders smachten
Naar 's Prinsen bloed, als of ze uit zulk een offer wachtten
Dat dit Witizaas schim tot wraakvoldoening strekk',
En 't hun geboorte meê zal zuivren van zijn vlek;
Of, nog een gruwel meer hun eindlijk vrij mocht stellen
Van de eenige aardsche vrees die 't hart hun blijft beknellen.
Dit was hun zorg alleen. Gants ander doel dan dit
Heeft Orpas, hun verwant, die 't snoodste hart bezit
Van heel 't afvallig rot dat ooit zijn doopverbonden
In valsch en laag verraad Godtergend heeft geschonden.
Toen 't uitzicht op den troon hem t' eenenmaal ontging,
Was 't Juliaans gebied waar heel zijn ziel aan hing;
Maar sints de hoop verdween op d' echtknoop met Florinde,
Stond hy haar Vader naar het leven. Dees, het blinde
Maar machtig werktuig van zijne eerzucht, werd weldra
Er 't offer van bestemd. Sluw zonder wedergâ,

Wist hy het Opperhoofd door uitgeworpen wenken
De trouw van Juliaan allengs te doen verdenken;
En, daar hy d' argwaan kweekte, arglistig opgewekt,
Werd 's Graven naam welras met laag verraad bevlekt.
Men moest (dus waarschuwt hy,) dien Renegaat mistrouwen
En niet op 't uiterlijk van plechtigheden bouwen
Waaronder 't Kristenhart (wellicht bekeerd in schijn)
Zijn oud geloof vermomde. Of wat kon 't anders zijn,
Waarom Florinde nog, (dus fluistert die verrader,)
't Geloof in Gods profeet, beleden door haar Vader,
Niet toegetreden was; of, waarom was haar hand
(Hem sints zoo lang beloofd) met stuggen wederstand
Hem steeds geweigerd tot het oogenblik van vlieden
Met dien vermeetlen Prins, die thands het hoofd durft bieden
Aan 's Kalifs oppermacht? Want, acht men 't niet gewis
Dat ze aan zijn zijde ontvlood? ja, mooglijk de oorzaak is
Dier vlucht? Wat, zoo de Graaf in schijn dat hy haar laakte,
Die vlucht ontworpen had die 's Prinsen boeien slaakte?
Wat, zoo ze ontkomen was, haars vaders woord ten tolk,
En borgtocht voor dat woord by 't bergbewonend volk,
Om in het heetst des strijds zich by hun krijgsbanieren
Te voegen, en met hun vereend te zegevieren?
Zoo stort zijn helsche list 't ontwerp tot 's Graven moord
In Abulkassems hart, die 't zonder argwaan hoort,
Daar heel de samenloop van 't geen de tijdloop baarde
't Verraad te staven scheen waarmeê hy hem bezwaarde.
Want naauwlijks had hun voet Astuurjes grond gedrukt,
Als Eudon, wel bewust wat macht hen tegenrukt,
En dat ze ontwijfelbaar wat weer biedt zal verdelgen
(Als stroomen die in 't woên en dijk en dam verzwelgen),
Zich spoedde, in 't noodgetij' genoopt door laffe vrees,
Te roemen op de dienst die hy hun zaak bewees.
Hy, hoe 't gevaar ook drong, was thands getrouw bevonden,
Terwijl het woedend volk, door geestdrift opgewonden,
Zijn Legerhoofden naar den strijd dreef. - Hy-alleen
Gehoorzaam en gedwee, daar al wat ademt, scheen
Vervoerd door razerny om 't heir der Muzelmannen
Te tarten! 't Was de Prins. die in hun samenspannen
Aan 't hoofd stond. Hy-alleen, die, aan hun spits gesteld,

De zeekre bronaâr is, waaruit dit oproer welt.
Ja, meer nog werd vermoed. Men mocht met grond verwachten
Dat Juliaan 't ontwerp zou steunen met zijn krachten:
Want immers was zijn telg uit Kordua ontvloôn,
En wel, aan 's Prinsen zij'. -

Op dien verraders toon
Sprak Eudon in den kring der Moorsche Legergrooten;
Als onverhoeds een stem, als bliksem losgeschoten,
Hem toornig tegenriep: Hou op! 't is my gewis,
Dat nooit Pelagio tot die beloftenis
Zich-zelf verbonden heeft. Die deze vond bedacht heeft
Spreekt lage logentaal. Neen, wie er ooit getracht heeft
Naar 't leven van den Prins, nog nimmer trof de blaam
Van valschheid of verraad zijn onbezwalkten naam;
En wee den lastraar die 't verdichtsel uit dorst strooien! -
De breede tulbandwrong had met zijn rijke plooien
't Gelaat van Juliaan, verbruind door zonnegloed,
Aan Eudons oog verhuld, tot hy zich kennen doet
Door de uitgeborste stem. Nu had hy niets gereeder
Dan zelfontschuldiging, en nam zijn woorden weder.
't Was 't algemeen gerucht, hetgeen, van mond tot mond
En spoedig uitgebreid, by ieder ingang vond.
Dit had hy slechts herhaald, en zelf geloof gegeven;
Maar door geen vijandschap noch onmin aangedreven. -

Spaar die ontschuldiging (dus andwoordt Juliaan)
Die gy noch ik behoef. Mijn keuze is eens gedaan:
Op 't pad, door my betreên, is geen terugkeer mooglijk;
Geen aarzlend rugwaart zien is op dien weg gedooglijk.
Mijn keus voor de eeuwigheid is onherroepelijk.
Zoo min als 't los gerucht den troon van Spanjes Rijk
Die mijn gerechte wraak in 't stof om verr' mocht rukken,
Op nieuw herstellen kan, zoo weinig zal 't gelukken
Verdenking van mijn trouw (die, lang en wel beproefd,
Niets tot bevestiging in 's Kalifs oog behoeft,)
Te wekken in zijn hart of dat der Legergrooten.
De tijding van mijn kind houdt meerder ramp besloten;
Diep treft zy my de ziel; maar, smartlijk als zy me is,

Uit heimelijke vrees voor erger droefenis
Verwisselt deze smart voor vreugdgevoel! Nu wendde
Hy 't woord tot d' Opperste der Moorsche legerbende:
Gy, Abulkassem, wijs me een bode ('k smeek het) aan,
Die doe mijn dierbre telg haars vaders wil verstaan,
Op dat zy wederkeer'. Wat haar mijn hart zal zeggen,
Is geen geheimnis: neen! het zal zich open leggen
Voor elk in dezen kring. - Dus klonk vrijmoedigheid
In dees zijn gulle taal, geuit met diep beleid.
Hem immers was 't bewust, wat dreigende gevaren
By 't onbetrouwbre ras zich om zijn hoofd vergâren.
Hy had ter gunst van hun, door wraak en haat geblaakt,
Zijn eigen Vaderland, zijn naam en doop, verzaakt,
Om, machtig als hy was, te voelen dat zijn leven
Thands afhing van hun gunst, maar door de zucht gedreven
Van Oudrentederheid, die, reeds te lang gesmoord,
Thands met vernieuwde kracht zijn vaderhart ontgloort,
Geeft hy die zucht gehoor, en opent heel zijn harte
Voor d' invloed die zijn ziel verzachting is van smarte.
Gy Legerhoofden, hoort, (dus spreekt hy ze allen toe,)
Thands wacht ik dat uw stem hier billijke uitspraak doe.
Velt vonnis tusschen my en Orpas. 't Is u-allen
Bekend, om welk een hoon ik Spanjes troon deed vallen,
En hoe gy me in die wraak met kracht hebt bygestaan.
Toen heb ik met dees Prins een bondschap aangegaan,
Dat hy mijn eenig kind ter Weêrhelft zou ontfangen.
Dus scheen het voor mijn wraak en voor mijn huisbelangen
Het zekerst, en het best tot redding van haar eer.
Ik gaf mijn woord ten pand, en nam dat woord niet weêr.
Dan, 'k heb vergeefs beproefd met onverpoosd vermanen,
Met strenge en zachte taal, ja somtijds met mijn tranen,
Haar onverwrikbren wil te buigen. Zy weêrstond
De vloekbedreiging zelfs van uit eens Vaders mond;
En 't andwoord, steeds herhaald by alles wat ik poogde,
Was, dat de Kristenwet dien echtknoop niet gedoogde,
En zy zich de outerdienst herroeploos had gewijd.
Vergeefs heb ik getracht, met de ouderliefde in strijd,
Voor Mahomets geloof haar 't stug gemoed te roeren;
En mooglijk liet ik my uit ijverdrift vervoeren

Tot meer gestrengheid, dan betaamde aan 't vaderhart,
En my verfoeibaar, die dat voorwerp van mijn smart
Zoo tederlijk bemin, ja, meer dan eigen leven.
Geduldig echter leed ze en bleef mijn' wil weêrstreven;
Zelfs by den hardsten dwang, was 't andwoord altoos één:
Dat zy zich de Almacht wijdde, en aan Zijn dienst alleen.
Dit, zei zy, was haar keus die 'k onherroeplijk kende.
Dan bad zy me, in de hoop van 's levens naadrend ende,
Een korten wijl gedulds, tot haast het stille graf
Haar van den dwang bevrijdde en rust en vrede gav'.
Hoe roerend my dit trof, 'k volhardde; en zy onvluchtte
't Vervolgend dwangbevel, en ik, rampzaalge, duchtte
Tot op dit oogenblik, dat misbruik van mijn macht
Mijn kind allengskens tot vertwijfling had gebracht,
Dat (reeds voorzag mijn hart die doodelijke tijding!)
Nog erger dan 't ontvliên bestaan hadd' tot bevrijding.

Gy Hoofden, al te saam, en Orpas, gy vooral,
Doet uitspraak, of mijn woord nog kracht behouden zal?
Of 't nog verbonden zij, na 't vruchteloos beproeven
Van al wat mijn gezag met eigen zielsbedroeven
Mijn Dochter door deed staan om mijn beloftenis
Te staven? Wat verdrag dat onuitvoerbaar is,
Houdt als verplichting stand? is niet van zelfs ontbonden? -

Hoe! (andwoordt Orpas hem). Het zijn Gewetensgronden,
't Is Godsdienstzucht by haar, waarin die weerstand ligt?
't Eischt, dunkt my, luttel moeite, een kind, gehecht aan plicht,
Aan de afgodsviering van haar Kristendom te ontrukken
Om op haar Vaders wensch zijn voetstap na te drukken.
Hy immers ging haar voor, die Vader, zoo bemind!...
Ik echter, twijfel niet dat gy 't weêrbarstig kind
Met ongehuichelde ernst gezocht hebt te overreden
Tot d' Islamietschen leer, door u zoo echt beleden. -

Hier sloeg Graaf Juliaan met fronselend gelaat
Een donkren oogwenk op den valschen Renegaat,
En andwoordt: Hy weet best, door welke redeneering
Ik van dat dwaalgeloof gevoerd werd tot bekeering,

Die, 't zelf belijdend, in Sevilie weleer
Den myter droeg, tot hy afvallig van dien leer,
De kudde des Profeets ook my heeft na doen treden.
Ik sprak uw lessen na, van ongeoorloofde eeden,
Van beeldvereering, van verdichtsels zonder grond,
Van 't huichlend Priesterdom dat zulk een leer verkondt,
En door schijnheiligheid een leven, vol van vlekken,
Voor 't argloos oog des volks behendig weet te dekken,
Terwijl 't den dwaas belacht dien 't op het dwaalspoor leidt,
En eigen baat zoekt met hun lichtgeloovigheid.
Op deze reeds zoo vaak my voorgehouden gronden
(Aan Orpas best bekend, hoeveel zy gelden konden,)
Heb ik, als Krijgsman voor de waapnen opgekweekt,
En wien 't gespitst verstand des Scholiasts ontbreekt,
Dit één bewijs gevoegd, dat de Almacht allerwege
De waapnen des Profeets bevestigde met zege.
Zoo Orpas nog als eerst de Hoofdstadbisschop was,
Ik van Arius leer of van 't Hebreeuwsche ras,
Dan ware 't plicht misschien, door 't ampt hem opgedragen
De oprechtheid mijns geloofs my vorschende af te vragen,
En in mijn zielsgevoel een stouten blik te slaan;
Doch Muzelmannen, Prins, den Koran toegedaan,
Staan onder wijzer wet, die zulke arglistigheden
Van zielendwang niet duldt.

Hier staakt de Graaf zijn reden,
En werpt een donkren blik vol ongeduld en spijt
Van onder 't wenkbraauwzwart, die 't honende verwijt
En 't gift der woorden scherpt, zoo driftig uitgesproken.
Toen wendt hy 't oog weêr af, en zegt, van drift aan 't koken:
Het is genoeg hier van. Dat Abulkassems mond,
Door wien de Kalif speekt en ons zijn wil verkondt,
Thands vonnis wijze, of ik, na 't geen ik vruchtloos poogde
(Dat meer was dan 't gevoel van 't vaderhart gedoogde),
Dus niet ontheven ben van 't aangegaan verband? -

Ja, (andwoordt hem de Moor,) Gy deedt uw woord gestand.
Het dwingen van uw telg zou met de wetten strijden
Van hem, dien we als Profeet met hart en mond belijden.

aant. Verzeker haar daarvan: Zy vreeze voor geen dwang.
De Bode staat gereed, dat hy uw last ontfang'.

Welaan, (dus sprak de Graaf) laat niets uw voet vertragen!
Spoed naar Pelagio, hem zult gy toegang vragen
Uit naam van Juliaan, tot zijn ontvloden kind;
Om 't even, in wat oord mijn Dochter zich bevindt.
Meld haar, dat ik het woord, aan Orpas eens gegeven,
Plechtstatig wederroep, dat haar, den dwang ontheven,
Mijn smeeking of gezag niet meer te duchten staat.
Zeg, dat heur Vader haar onschendbre vrijheid laat
Van Godsdienst: dat, uit kracht van 's Islams zachte wetten
Aan niemand wordt vergund die vrijheid perk te zetten:
Dat zy ter harte neem hoe ras het graf hem toeft:
Dat, om 't gemis zijns kinds vertroostingloos bedroefd,
Hy by de liefde smeekt van de eerste kinderdagen,
Door 't ouderlijke hart haar teder toegedragen,
Die toenam met haar bloei in voorspoeds zonnegloed,
En immer sterker werd in later tegenspoed,
Dat zy in de avondstond van 't haast besloten leven,
Hem in zijn eenzaam lot niet langer blijv' begeven,
Maar tot hem wederkeer'. Zeg, dat des jammers last
Reeds lang en zwaar genoeg zijn hoofd heeft opgetast
Zy voege er niets meer by om 't lijden te vermeêren.
Zeg, dat hy weenend bad, dat zy te rug mocht keeren,
Maar dat geen tranen ooit van kinderlijke smart
Zoo bitter zijn geplengd, als uit zijn brekend hart
Hem stroomden van 't gelaat. -

Zijn stamelende woorden
Verflaauwden, daar hy sprak, op zijner lippen boorden,
En toen de grijzaart zweeg in 't overstelpend wee,
Was 't of de kou des doods die lippen trillen deê.
Nu kreeg de Bode last van 't Opperhoofd der Mooren:
Gy (sprak hy) zult mijn wil 't oproerig ras doen hooren.
't Is Abulkassem die in 's Kalifs naam gebiedt
En onderwerping eischt; men aarzel' langer niet!
Wie zich in tijds bekeert, wordt nog de schuld vergeven.
Men waan' niet, dat de storm des krijgs worde afgedreven

aant. Door ijdlen wederstand: neen, rustloos woedt hy voort
Door zijn bestemden kring, door geen geweld gestoord.
Van 't overheerde West rukt hy naar de Oosterstranden,
Stort zetels neêr in 't puin en trotsche Vorstenlanden,
Tot één vereeningsband der volken lot bepaalt,
En de Aarde, als van één Zon in 't hemelrond bestraald,
Één God, één Hoofd, één Wet, en één Profeet zal tuigen.
Moet niet de heilge stad zich reeds voor Mekka buigen?
Reeds schijnt de Halvemaan in al heur zegeglans
Op 't bouwgevaart' des Nijls dat reikt aan 's hemels trans:
Reeds groeit de ruige mosch waar eertijds 't outer blaakte.
Reeds stortten de afgoôn neêr, die Afrika verzaakte.
En de onbezielde goôn, gevormd van steen en hout
Waarop het dwaas Euroop zijn hoop en uitzicht bouwt,
Zijn ras in 't stof geveld. Zeg aan die onbedachten:
Wie, na dit oogenblik volhardt in 't plichtverachten
Vindt geen erbarmen meer! Getuige 't Auria,
Of 't eens ontbloote zwaard zal weten van genâ.
Hy kent de Mooren niet; die waant hen weer te bieden
Of door een rasse vlucht de kracht huns arms te ontvlieden.
Geen vogel kan hun pijl ontwijken in zijn vlucht,
Hoe hoog de lichte vlerk hem opheffe in de lucht.
Geen' bergbewoner-zelv' zal rots of sterkte baten,
Waarop zy in hun waan zich onbesuisd verlaten.
Is de aarde 't eigendom niet van der Goden God?
En zijn wy niet Zijn volk, verkoren door het Lot,
Om in Zijn naam alom de volken te overheeren,
En, als ons eigendom, op de aarde te regeeren? -

Een en twintigste zang.
De bron in het woud.

Reeds week ten tweedenmaal de dag voor de avondstond,
Als 't heir zijn tocht verpoosde op d' Asturierschen grond,
En in een open woud, ter zijde eens bergs gelegen,
Zijn tenten nedersloeg. Reeds glommen allerwegen
De legervuren op, wier gloed te heldrer blonk
Door 't dichte boschgeboomt', hoe dieper de avond zonk;
Daar de uitgeslagen rook, als nevels opgeheven,
Gelijk een donkre wolk hun toppen scheen te omzweven,
En 't avondzwerk betrok. Van lieverlede hield
De drukke werkzaamheid, die allen had bezield,
In 't woelig leger op; als by de Moorsche troepen
Met luide en forsche stem 't gebed werd uitgeroepen.
En 's Allerhoogsten Naam by 't wangeloovig rot
Herhaald werd in den kreet: Daar is geen God dan God,
En Mahomet moet elk als zijn Profeet vereeren.
Buigt neder in 't gebed; aanbidt den Heer der Heeren!
Daar is geen God, dan God! Dus mengt men 's Hoogsten Naam
Met dien van Mahomet in blinden ijver saam.
En naauwlijks had het heir des roepers stem vernomen,
Of alles spoedt om strijd naar 't nat der bergkloofstroomen
Ter zuivringsplechtigheid. Na dezen eersten plicht,
In oodmoed afgelegd, buigt elk het aangezicht
Ter aarde in 't kort gebed.

Een enkle pijlschot boven
Den plek, waar 't ruischend vocht zich weg baande uit die kloven,
Lag welig kreupelbosch, waarin een bron ontsproot,
Die uit een ruig gesteent' zijn zilvren stralen schoot.
Heir spreidde een stevige eik met wijd omvaâmend lover
Gelijk een dicht gewelf, zijn bruine schaduw over
Het koele laafnisvocht: zijn wortels, wijd in 't rond

Omkorst met ruwe bast, doorslingerden den grond,
En gaven weelgen bloei aan nederige struiken,
Die, in hun dorst naar vocht, den zonnegloed ontduiken.
Het donkre varenkruid en 't kronk'lig spichtig blad
Boog 't hoofd van lieverleê naar 't kristallijnen nat,
Waarvan het echter nooit de spiegelvlakte repte,
Ten zij, wanneer de wind zijn lichte vlerken klepte:
Dan slechts berimpelde dit altijd effen vocht,
Of, als het hobblend blaasje in 't rijzen barsten mocht,
Des watervliegjens vlerk daar langs streek; of de regen,
By kletterende vlaag door 't lover heengezegen,
In zware drupplen viel. De berggeit, wien dees bron
Tot koele laving strekt by 't blaakren van de zon,
Hupt met een halven sprong van de een tot de andre zijden.
Zacht sluipend ziet men 't vocht zijn bedding overglijden
Langs groen bemoschten boord, tot waar het stille dal
Het in zijn schoot ontfangt met klaterenden val.
Met lust had daar Diaan, vermoeid van jachtvermaken,
Haar leên ter rust gevlijd by 't heete middagblaken,
En buigende over 't vocht het geen haar laafnis schonk,
De rijke halve-maan, die op haar lokken blonk,
En 't schittrender gelaat waar op dat tooisel praalde,
Doen spieglen in dien plas, waarin 't zich vlekloos maalde.

De tent van Juliaan stond op het mollig gras
Ter nachtrust uitgespreid naby dien waterplas;
Hier had hy, als de Moor, de zuivringsplechtigheden
Verricht, en, naar 't gebruik, ontboezemt hy zijn beden,
Het hoofd op 't heuvlig mosch oodmoedig neêrgebukt,
Wanneer een stemgedruisch hem uit zijne aandacht rukt;
En toen hy rees van de aard ijlt dien ontroerden vader
Zijn dochter-zelv te moet. Ja, naauwlijks treedt zy nader
Of 't geen zijn hart voorspelde is waarheid! - Naauwlijks zag
Hy zijn Florinde weêr, als ze aan zijn voeten lag;
En, de armen uitgestrekt, bleef ze om zijn kniën hangen.
Hy hief haar op van de aard om ze aan zijn borst te prangen,
Met d' uitroep: ô Mijn kind! 't kon u dan niet van 't hart,
Den Vader, dien gy mint, aan zijne ondraagbre smart
Ten prooi te laten! neen, gy kost hem niet begeven!

Scheidt ons des noodlots wil in 't leven na dit leven,
Voor 't minste hier op aard, verlaat ge my niet weêr! -
Nu wederhoudt zijn oog den tranenvloed niet meer,
En staamlend zegent hy het voorwerp van die tranen.
Ja, schoon men elk geloof misleidend, valsch, mocht wanen,
(Dus voer de grijzaart voort) eens Vaders zegen wordt
Voorzeker op zijn kind nooit vruchtloos uitgestort! -

Op dees zoo teedre taal, gestameld in ontroering
Valt zy hem om den hals, met eigen smartvervoering,
En staart hem weenende aan: Neen, (roept zy,) neen, ô neen,
Hier, en hier namaals ook, scheidt niets ons weêr van een!
Nu liet ze in stil gebed een diepen zucht ontglippen,
Waarby des Heilands Naam haar sidderde op de lippen.

Wie is dees (vroeg de Graaf,) die met u herwaarts toog?
En deinsde half te rug toen onverhoeds zijn oog
Op d' armen Godsman viel, zoo schamel aangetogen.
Dees, met gevouwen hand, en 't peinzend hoofd gebogen,
Stond rustende op zijn staf, als iemand, die by 't slaan
Der verre Vesperklok op 't eenzaam pad blijft staan
Om ook zijn avondbeê den Hemel op te zenden.

Ach, wraak het byzijn niet van dezen onbekenden,
Mijn Vader, andwoordt zy. De bode, dien gy zondt
Zei me immers' op 't bevel ontfangen uit uw mond,
Dat, naar 's Profeeten wet, my vrijheid waar gegeven
Van Godsdienstoefening! - Helaas! mijn kwijnend leven
Spoedt mooglijk ras ten end, en, schoon het sterfuur my
(Die hijge naar het graf) geen zielsverschrikking zij,
'k Zou, dunkt my, toch zoo noode in 't oogenblik van sterven
Van alle troost beroofd, eens Kristens bystand derven.

Een Priester? (roept de Graaf,) en deinzende als van schrik,
Vat hy den tulband op in 't eigenste oogenblik,
Op dat het hem voor 't oog aan 't uiterlijke teeken
Zijns afvals van 't geloof niet t' eenmaal mocht ontbreken:
Want immer droeg hy nog, gelijk in vroeger tijd,
Den Spaanschen wapendosch wanneer hy toog ten strijd,

Ook had het Moorsche zwaard zijn degen niet vervangen.
Steeds duistrer blijft zijn blik aan dezen Godsman hangen,
Terwijl hy met den wrong zijn grijze slapen dekt
En 't voorhoofd meer en meer in fronslen samentrekt.

Ach, riep Florinde thands, waar, waarom dus te onvreden
Op hem, die liefderijk uw droeve Dochters schreden
Naar herwaart heeft verzeld? - die minzaam is en zacht,
En balsem stort in 't hart dat naar verkwikking smacht,
Ter zalving van een wond die niets vermag te heelen? -
Die de ongeneesbre smart meêwaringvol wil deelen? -
Ik meldde hem 't besluit om 't leven, dat my rest,
Te wijden aan mijn God, maar, dat mijn hart, geprest
Door 't geen uw boô my meldde, om tot u weêr te keeren,
Niet langer aarzlen kon. Ga, in den naam des Heeren
(Dus sprak hy), volg uw hart en aarzel langer niet;
Het andwoorde aan de plicht, haar stem is 't die gebiedt.
Ook zoudt gy, beter niet dan aan uws vaders zijden
Het leven dat u rest, uw' Heiland kunnen wijden! -

Allengs verhelderde des Graven somber oog,
En week de donkre wolk die zijn gelaat betoog.
Een Priester (roept hy uit) zou aardsche plichten tegen
De zoo veel zwaardre schaal van kerkgelofte wegen!
In welk een ketterschool werd hy dan opgevoed,
Of in wat woesteny voor 't zwaard en 't vuur behoed
Des heerschenden Prelaats? Treê nader, onbekende,
En meldt my wie gy zijt! -

Een zondaar, wiens ellende
Genade vond voor God: een boetling, die vertrouwt
Op Jezus offerbloed tot redding en behoud,
En needrig tot hem keert, die, Heer van dood en leven,
Wat schuld ons ook belaadt, genadig wil vergeven. -

Een lach van schampren smaad vertrok des Graven mond,
Maar hing slechts op zijn lip: Want hy, die voor hem stond
Had in het peinzend oog, had in zijn grootsche trekken,
Een heimelijke kracht die 't diepst ontzag moest wekken

aant. En 't hart des Graven trof! - Daar heerscht een nieuwe Wet
(Dus zegt hy) die weldra 't afgodendom verplet,
En de outers van 't geloof, waar voor de Kristnen knielen,
Met onweêrstaanbre kracht langs de aarde zal vernielen.
Wat dunkt u, vreemdeling, van Mahomet? -

Die 't vraagt
(Helaas!) is een van die, wier hoofd den tulband draagt,
En ik bevind my in de legerplaats der Mooren;
Wat andwoord wacht gy dan? -

Gy moogt het my doen hooren,
Herneemt de Renegaat. Spreek onbeschroomd en vrij
Op 't geen u Juliaan zal vragen. Houdt niet gy
Het juk van Mekka zacht, zijn last niet licht te torschen? -

Zoo vond het Spanje niet, dus andwoordt hy, met forschen
En schokkingvollen toon, en keerde 't aanzicht af,
Terwijl zijn kermend hart de zucht der jamm'ring gaf. -

Op nieuw is wreevle spijt in 's Graven blik te ontwaren. -
Hy staat met peinzend oog hem zwijgend aan te staren:
En eindlijk roept hy uit: Nog meer! gy zijt oprecht.
Het was die schaarsche deugd, die, naar 't Geschiedblad zegt,
De grijze Griek weleer in de onbezochtste hoeken
En d' openbaren weg by fakkellicht ging zoeken.
Hoe! vindt men eerlijkheid in 't Priesterlijk gemoed
Vereenigd met gevoel voor kinderplicht en bloed!
ô Spanjes heiligen, hier wrocht gy wonderwerken!
Maar 't valt zoo moeilijk niet, den springveer op te merken
Die heel dit uurwerk drijft. Naar 't geen mijn oog thands ziet
Valt my 't gelooven licht! -

ô Hemel! wraak gy niet
(Riep nu Florinda uit,) wat diep gevoel des harten
Den grijzaart uiten doet: 't is niet om u te tarten,
Niet uit verstoktheid des gemoeds! - Genadig God,
Verkeer Gy in gebed zijn roekelooze spot! -
Dus sprekend hief zy beî de handen op ten hoogen.

Gevouwen zonken zy, terwijl haar schreiende oogen
Zich tot hem keerden in verstommend zielsverdriet.
Haar houding en de blik, die ze op hem rusten liet,
Vermurwden 't Vaderhart, voor d' indruk thands ontsloten
Van liefde en tederheid uit hooger bron ontsproten.
Uw roeping (sprak de Graaf) waar' de aard tot zegening,
Wierd niet heur macht gebruikt om 's jammers wijden kring
Waarin het menschdom zucht, nog verder uit te breiden,
Maar om op de aardsche smart een zoete troost te spreiden
En 't reeds zoo plettrend leed te lenigen. Indien
(Gelijk ik uit den raad beslissend meen te zien
Dien gy mijn dochter gaaft,) gy niet geacht moet worden
Als zy, die slechts uit kracht der heilge Priesterorden
De wonden tergen waar met onmistrouwend hart
De lijder heul voor smeekt en leniging van smart:
Indien gy, (zoo ik waan) niet zijt van die verwaten'
Wier snoodheid 't eerlijk hart hun kerkleer doet verlaten
En heulen met den Moor, zoo spreek, en andwoord my
Met openheid van ziel en van vooroordeel vrij,
Op 't geen ik vragen zal, en, kan het mooglijk wezen,
Wil gy mijn kind van die begoocheling genezen
Die haar 't geweten kwelt, haar schuldloos harte prangt!
In welk een warelddeel de mensch het licht ontfangt,
Wy allen immers zijn de kindren van één Vader
Die groot en machtig is en liefderijk te gader,
Wat ook onze afkomst, taal, of verw, of woonplaats is.
Ook zal Hy, na de dood, (dit houde ik voor gewis)
Ons niet in blanke, of zwarte, of Griek of Goth, verdeelen,
In Noordsch of Oostersch ras, of naar ons de aard moog telen.
De vader van het Al, in wien, wat is, bestaat,
Wiens alömvamend oog ons allen gadeslaat,
Die onpartijdig richt, zal Natien noch kleuren
Niet in zijn gunstbetoon voor andren waardig keuren.
In Zijne onwrikbre hand houdt Hy de schaal van 't recht;
En, naar men wrocht op aard, wordt 's menschen lot beslecht.
Gewis moet elk geloof dit als rechtzinnig achten? -

Rodrigo zag den Graaf zijn andwoord zwijgend wachten,
En hoog het hoofd hem toe, bestemmend, met dit woord:

Zoo zij 't! Wat spruit naar u, uit deze leering voort? -

Dit: (andwoordt Juliaan,) 't Geloof waarin wy leven
Toevallig zijnde als kleur, kan geen verdienste geven;
't Geldt dus, by 't jongst Gericht, in 's Rechters weegschaal niet.
Thands blijkt de meening u die in mijn hart gebiedt,
Dat ons uit elk geloof, door ons op aard beleden,
Gelijk uit elk gewest, waar we onzen weg betreden,
Een pad ten Hemel leidt, en gy, en ik misschien
Elkaâr in 't Paradijs nog eenmaal wederzien! -

ô Algenadig God! dit schenke ons uw ontfermen!
(Riep hier Rodrigo uit, en sloeg zich kruislings de armen
Luid bonzend op de borst.) Gy, bron van alle goed
Geef, dat en hy en ik elkaâr by U ontmoet
Voor uw Genadestoel, in de onwaardeerbre plasschen
Van Jezus offerbloed, van alle smet gewasschen!
Dat ware een zegepraal van reddende genâ
Waar by het Englenchoor het luid Hallelu-Jah
Aanbiddend galmen zou in 't hoogst der vreugdvervoering! -

Ontzet, riep Juliaan by dees zijn zielsontroering,
Wat zegt dit, vreemdeling? Wat drift die u beheert!
Ik heb uw oordeel slechts, uw beden niet, begeerd. -

ô Wraak die bede niet, dus andwoordt hy, gelaten:
Want immers naar uw woord mag ieders bede baten,
Om 't even welk geloof haar op de lippen legt,
Zoo 't hart, waaruit zy vloeit, slechts waar zij en oprecht.
Ook ik ben ongeleerd in kerk-spitsvindigheden,
En meen gewis met u in 't twistveld niet te treden;
Maar zoo ik niet in 't breede uw reden wederleg,
Vergun, dat ik voor 't minst u onbewimpeld zeg
Het geen mijn hart gevoelt. Daar zijn er, wien de stralen
Van 't Evangelielicht in 't hart niet mochten dalen;
Hen nooit bereikten in hun diepe duisternis.
Ik acht hun lot gelijk aan hen die 't lichtgemis
Niet kenden; als wier tijd verstreken was op de aarde
Eer nog het licht des heils zich 't menschdom openbaarde.

Maar Graaf - hy, die, toen 't licht hem reddend tegenblonk,
Het pad des Heils verliet, in 's afgronds duister zonk
En willend, wetend, dwaalt!... Wat durve ik voor hem hopen? -
Dan, de ingang ter genade is tot den grafkuil open!
God stort in 's menschen ziel een stem die vroeg of laat
Hem waarschuwt en vermaant. -

Dit, (sprak de Renegaat
En schudde 't hoofd ten hoon,) is taal, een' Priester waardig.
Wat uw Geloof niet leert, is dwaling, die gy vaardig
Veroordeelt, en by Hem, wien gy d' Ontfermer heet,
Genade ontzegt. -

ô Neen! wie zich zoo schuldig weet
Als ik my-zelf erken, zoo pleit op Gods genade,
Bewaar Hy, dat die nooit dat oordeel op zich lade!
Dus viel de Goth hem in. Gy zeidet, dat, indien
Gy stierft als Muzelman, ik Kristen, wy misschien
Elkaâr in 't Paradijs hier namaals zullen vinden!
Daar was een tijd, ô Graaf, toen wy als aardschgezinden
Het spoor der Vaderen bewandelden; dan ach
Wat was ons zulk geloof, indien 't zoo heeten mag?
In zoo verr' spreekt gy recht: het was als taal en zeden,
Slechts erfnis, en niets meer; 't werd met den mond beleden
Maar 't was geen zielenkeus, niet wortelvast in 't hart!
My trof de tegenspoed, my de angelspits der smart
En zinkende onder 't wicht der opgetaste ellende,
Maar meer door 't misdrijf nog, dat ik my schuldig kende,
Keerde ik me in 't uur van nood tot Hem, die eens op aard
De droeven tot zich riep, van 's jammers last bezwaard;
Tot Hem, die aan het kruis gebloed heeft voor mijn zonden.
Daar heb ik troost en hoop, behoud, en kracht gevonden.
Daar, aan het open graf en 't oog tot God gericht
Verloor de dood zijn schrik, de smart zijn angelschicht.
Thands roep ik welgemoed: Kom, Koning der verschrikking,
Kom ras; ik toef uw komst als zoete zielsverkwikking.
U ook, o Juliaan, trof 's levens tegenspoed;
Uw hart ontfing een wond, waar 't onverpoosd aan bloedt;
(D'onzaalge die ze u sloeg, moog Gods genâ vergeven!)

Maar ô tot wien heeft U de nood om hulp gedreven?
Gy keerdet weg van Hem, wiens heilig woord ons leert,
Dat die vergeving voor zijn eigen schuld begeert,
Vergeving schenken moet; en - met de Muzelmannen
Uit dolle lust naar wraak wreedaartig saamgespannen,
Riept gy hun wapens in, en vielt uw' Heiland af!
Getuige 't Spanje thands, wat vrucht die wraak u gaf!
Haar steden in het puin, haar wreedgeslachte zonen,
Haar dochters, erger nog beroofd van de eerekroonen
Dan uw zoo dierbre, uw zoo diep gehoonde spruit!
Gy zwolgt den kelk der wraak tot op den bodem uit,
En mooglijk was 't u zoet; maar bitter is voorzeker
(Ontken 't u zoo gy 't moogt) de nasmaak van dien beker!
Hoe gaarne wischtet gy 't voorleden uit! hoe zwart
Ziet gy de toekomst in by de uitspraak van uw hart!
En wat is 't heden u? Bedenkt gy 't zonder beven,
Hoe fier gy 't voorhoofd ook in 't leed houdt opgeheven?
Wat is het, dan gevaar, dan wroeging, hoon, en smaad?
Maar ja! u rest nog iets in dees uw jammerstaat;
U blijft één middel nog, een eenig uitzicht, open,
Waarby ge in 't noodgetij' nog op behoud moogt hopen...
Mijn leven, ('k weet het, Graaf,) staat thands in uwe hand,
Roep vrij uw wachten in, ik bied geen wederstand!
Geef me aan de Mooren op, of kort gy-zelf mijn dagen,
Ik zou geen beter dood, geen hooger weldaad vragen,
Dan 't sneven door uw hand, en in de zaak van God:
Dit waar Zijn hoogste gift, en 't hemelzaligst lot!
Dan riep mijn laatste woord u nogmaals toe by 't sneven:
Bekeer u, en geloof, en keer te rug ten leven!
Ja, Juliaan, stoot toe; zoo spoede ik u vooruit
Tot Gods genadetroon, eer 't graf uw loopbaan sluit,
Om, op het offerbloed, voor uw behoud te smeeken; -
Zoo vinde ik u hier na, als de aardsche banden breken,
Daar boven met uw telg vereend voor de eeuwigheid! -

Hy stond by dees zijn taal met de armen uitgebreid,
Als bood hy 't zwaard zijn borst, gereed den dood te ontfangen,
En bleef aan 's Graven wenk met vaste blikken hangen
Waaruit de warmte blonk van 't overtuigd gemoed:

Dees, luistrend naar de drift die 't hart hem zette' in gloed,
Wilde in die eerste vlaag, (niet langer te onderdrukken,)
Met strafbedreigend oog zijn wachten aan doen rukken;
Maar houding en gelaat van d' armen Godsgezant,
En de ijver voor die zaak waar heel zijn ziel voor brandt,
Ontwaapnen hem wel ras; doch, meer was hy bewogen
Door 's onbekenden stem en d' opslag van zijne oogen,
Wier heimelijke kracht en indruk op zijn ziel
Zijn steeds stoutmoedig hart zoo raadselachtig viel:
Ook trof Florinde, die met saamgevouwen handen
Hem weenend hing om d' arm, zijn Vaderïngewanden,
En riep hem biddend toe: Mijn Vader, hoon hem niet!
Het is het woord van God, dat van zijn lippen vliet,
't Is leven en behoud! Denk, in wat zielsbezwaren
Ik my door dat Geloof voor wanhoop zag bewaren,
En oordeel van zijn kracht door 't geen het wrocht in my,
Die kalm te rug kan zien by alles wat ik lij',
En hopende en vol vreugd de toekomst blijf verwachten! -

Ach! al te onnoozle, zwijg! (hervat de Graaf, op zachten
En deernisvollen toon, en windt zijn arm op 't woord
Uit hare omstrengling los. Gy, Kristen, (voer hy voort
Zich wendend tot den Goth, met weemoed in zijne oogen
Die de eerste drift verving, en innerlijk bewogen,)
Gy Kristen, naar wiens leer, de zondaar zeker is
(Hoe zwaar hy ook misdeed) van schuldvergiffenis,
Zeg me, of naar dat geloof ook voor Rodrigoos zonden
By 's Hemels Rechterstoel vergeving word' gevonden? -

Ja, voor Rodrigoos schuld... en de uwe, Juliaan!
Voor beide heeft het bloed des Heilands meê voldaan.
Dus andwoordt, in den schok der onverwachtste ontroering,
De sidderende Goth. - Weg! riep in driftvervoering
De Renegaat hem toe. Daar de aarde ons beide niet
Te samen dragen kon, na 't geen er is geschied,
Zoo kan één hemel ook dien doodelijk gehaten
Niet t' eener tijd met my zijn toegang openlaten. -

Mijn Vader, welk een taal die 't hart me aan stukken wrijt!

Ik-zelve, ik bid voor hem en schold hem 't misdrijf kwijt.
Ik stort voor hem, voor u, en voor my-zelv gestadig
Mijn beden voor den troon, aan allen zoo genadig!
Dus riep Florinde en knielde; en hief haar aangezicht
En armen in 't gebed te hemelwaart gericht.
Verlosser! (riep zy uit) genees hem uit ontfermen,
Heel Gy zijn hartewond, en roep hem tot erbarmen!
't Is de angel van de smart die 't brein hem ijlen doet;
Red, red hem, om 't door U, voor hem vergoten bloed!
Om 't geen Ge aan 't kruishout leedt! - Als aan zich-zelv onttogen
Viel zy verstommend neêr, 't gelaat op de aard gebogen,
En hief op nieuw haar bede in stil verzuchten aan.

ô Sus uw smart, mijn kind, ik kan haar niet weêrstaan;
Mijn dierbre, wees getroost; stel slechts uw hart te vrede,
't Is alles wat ik wensch! hoor gy uws Vaders bede,
Florinde! rijs van de aard en vrede hebbe uw ziel!
Riep haar de grijzaart toe, die weenend naast haar viel,
Maar machtloos in zijn smart haar van den grond te heffen.
Wie zal Rodrigoos wee by dit tooneel beseffen?
Ook hy, hy knielde neêr by de onvertroostbre, en sprak
Haar hoop en moed in 't hart, terwijl het zijne brak
In 't lang verkropte wee. - ô Gy in 't leed beproefde,
Wees, (riep hy) wees getroost! Geloof, en hoop, bedroefde!
Ja, hoop gy, en vertrouw, dat Hy die eenig redt,
Verhooring schenken zal aan 't vurig zielsgebed.
Geheiligd als gy zijt door 't lijden hier beneden,
Zult gy niet zonder vrucht voor d' Alërbarmer treden.
Blijf, in Gods weg getroost, vertrouwend op Hem zien:
Als vrucht van uw gebed, zal 't wonderwerk geschiên!

Zy hieven haar van de aard, en plaatsten zich ter zijden
Der weenende, aan de bron, waar ze, opgewekt in 't lijden,
Zich 't harte ontsloot voor troost. De Maan stond aan den trans;
En half de plas lag overschenen van haar glans,
De wederhelft verbruind door 't diepe schaduwdonker.
Als van een spiegelvlak in wemelend geflonker,
Weêrkaatste 't blanke vocht het zilverglinstrend licht
Te rug, en 't toont den Graaf Rodrigoos aangezicht,

aant. Als marmergrafsteen bleek, en oversproeid met tranen. -
Vriend, of ik uw geloof of valsch, of waar moet wanen
En van omhoog gedaald als hoogste hemelgaaf,
Uw hart voor 't minst is trouw; en had slechts, sprak de Graaf,
Sevieljes Priester u geleken in die dagen,
Of hadt gy in zijn plaats den myter mogen dragen,
Dan zou gewis... Doch neen; wat is, was dus bestemd:
Wy, slaven, in 't gareel van 't stalen lot geklemd,
Zijn immers eens gedoemd, om, waar 't ons heen moog zweepen,
Zijn onverbidbren boei in 't blinde voort te sleepen? -

Ach! gy rampzalige, zoekt balsem voor uw hart
En zwelgt een helsch vergift tot leniging der smart,
Viel hem Rodrigo in, keer in u-zelf: 't geweten
Houdt dit voor zelfbedrog en moet dit uitvlucht heeten. -

Wat ons dan ook beheersch', (zei, diep bedroefd te moê,
De ontroerde Graaf) het zij des noodlots ijzren roe'
Het zij Voorzienigheid, of Allahs welbehagen,
Of wentelende kans! - een wareld vol van plagen,
Van jammren en ellend, vloeit voort uit dat bewind.
Waar heen men de oogen wendt, ach! alles wat men vindt
Is lijden. Waar wy treên, het volgt ons allerwegen.
Hier zijn we aan deze bron in stilte neêrgezegen.
En ô! wat al ellend wierd hier niet opgenoemd,
Zoo ieder onzer 't hart, oprecht en onverbloemd,
Weêrkeerig open lei'! Wil niet van goedheid reppen;
Dees wareld-orde kon de Algoedheid dus niet scheppen,
En zoo de Almachte hand haar ook het aanzijn gaf,
Zoo liet die hand haar los, en stiet haar van zich af,
Om op het wuft geval een spel van 't lot te wezen;
Of 't is de Geest des kwaads, in weêrstand opgerezen,
Die zegepraalt op 't goede in d' eeuwgen worstelstrijd!

Ja, viel de Goth hem in, indien met d' aardschen tijd
Des stervlings leven sloot, indien geen beter leven
Hem wachtte, als eens zijn ziel van 't stofkleed is ontheven,
Dan, Juliaan, ô ja, dan mocht dit waarheid zijn.
Geen mensch, hoe zalig ook in voorspoeds zonneschijn,

Naar 't lichaam en den geest bevoorrecht boven allen,
Wien roem en huislijk heil volop ten deel mocht vallen,
En die tot de avond van zijn laatsten levensdag
Geen enkel wolkjen aan zijns levens hemel zag,
Of hy, indien zijn lot met deze wareld endde,
Bestemde, in 't diepst gevoel van onverduurbre ellende,
Voorzeker deze uw taal in 't onvervulde hart.
ô! Wie had kracht en moed om 't plettrend juk der smart
Te torschen; en dees nacht, zoo donker voor onze oogen,
Bemoedigd door te treên van 't sluierdoek omtogen,
Zoo niet de dood, en die vergelding die ons beidt,
Het duister raadsel loste, en eenmaal de eeuwigheid
Al 't schijnbare ordenlooze en 't ondoorzienbaar duister
Ons toonen zou als orde, en harmony, en luister!
Hier zien wy 't water aan zijn oorsprong, klaar en frisch,
Hier (rein en onbesmet als zuiglingsonschuld is,
Of 't heldre hemelzwerk,) tot enkel weldaad vlieten.
Het tooit met schooner groen de weelge grashalmsprieten
Die weemlen om zijn boord, en bloem by bloemtjen bloeit
Waar 't wasdomgevend vocht die wortelen besproeit.
Wanneer de vogelen het winterluchtje ontduiken,
Vindt hier de roodborst wijk in schaduw van de struiken;
En, als de bloesemknop zich los plooit uit het groen,
Bouwt hy zijn nestjen hier in 't altoos frisch plantsoen.
Hier mag het hijgend hert, dat schijnt van dorst te stikken,
Zich aan den vollen teug van 't koelend nat verkwikken,
En de ever rust gedwee in 't ruischend biesgewas.
Door woud en eenzaam veld vloeit de ongestoorde plasch,
Tot waar hy in zijn loop de woelige oorden nadert
Waar 't menschdom in een kring maatschaplijk saamvergadert.
Daar wordt het in de dienst van 't zin-genot besmet,
En vloeit vermengeld voort door 't steeds onzuivrer wed,
Tot waar het met de zee, waar heen 't by 't eerst ontschieten
Uit de onbezoedelde aâr bestemd was heen te vlieten,
Zich zuiverend vermengt in haar onmeetbren schoot,
En alle smet verliest. Zoo, (lag 't ons oog slechts bloot,)
Is 't met d' ontzachbren stroom van aardsche wisselingen:
Zoo, als in d' oorsprong goed, zal 't eind zijn aller dingen,
En 't ras voorbygaand kwaad, naar mate 't kwader schijnt,

aant. Wacht beter uitkomst. Ja, de vlotte tijd verdwijnt,
De thronen storten neêr, 't bestaan houdt op der volken,
Het wrak der warelden zinkt in der eeuwen kolken;
De ziel alleen houdt stand; en 't geen zy voor zich kiest,
Is, wat zy met geen tijd, geen eeuwigheid, verliest. -

Maar 't misdrijf (vraagt de Graaf,) en al het aardsche lijden? -
Van dat redt ons 't berouw; van dit, zal 't graf bevrijden.
Dus andwoordt hem de Goth. - Door deze taal getroost,
Voelt Juliaan zijn smart van lieverleê verpoosd,
En zit met zwijgende ernst verzonken in aanschouwing.
Florinde meê was kalm in stille Godbetrouwing. -
Zoo de ondervinding ooit het nut van wederspoed
In droeve lessen prentte in 't overtuigd gemoed,
Wie (zegt ze,) is meer dan ik in 't lijden onderwezen!
My dunkt dat gindsche wolk ons d' indruk geeft te lezen
Dien de onspoed op de ziel des lijders achterlaat.
Daar drijft ze alleen door 't zwerk, in 't graauwende gewaad
En kruist de blanke Maan; ik zag haar aangedreven,
En dacht dat zy den bol in 't langzaam overzweven
Verduistren zou; dan neen; gelijk een sneeuwen krans
Verdunt ze en lost zich op, en plooit zich, met de glans
Van golvend zilver, langs de stille maanschijf henen,
Om 't zedig schijnend licht nog schooner licht te leenen. -

De lijderesse zweeg, en zag met kalmte in 't oog
Nog altijd op naar 't licht aan d' onbewolkten boog,
Tot stille tranen, haar allengs dat oog ontzwollen
(Als dropplende avonddaauw de leliebloem ontrollen),
De stralen weemlen deên en breken voor 't gezicht.
Rodrigoos ziel was meê naar hemelwaart gericht;
De Graaf zat afgemat door de ingespannen krachten
En, zwijgende, als de Goth, verloren in gedachten.
De zilvren wolk, die nu van lieverlede smelt,
Is eindlijk opgelost en in 't azuren veld
Verdwenen, waar de maan naar de eens bestemde wetten
In glorierijken praal haar omloop voort blijft zetten.
Zy stort heur stralen koel en onverschillig neêr
Op 't stil gebergte in 't rond en 't ongewijde heir,

Dat, onbewust van 't lot, en argloos neêrgezegen
Zijn laatsten sluimer slaapt. De rust heerscht allerwegen
Geheel het leger door. De vuren zijn gebluscht;
Alleen het windtjen, dat het stille loof onthutst,
Jaagt uit de sneeuwwitte asch nog soms een vonk naar boven,
Of wekt de vlammen op, om ze even ras te doven.
Zy hoorden aan de bron 't geruisch van lager plasch,
Dat, naar de wind gewiekt of ingeteugeld was,
Hun toeklonk als muzijk in luide of zachter klanken.
De nachtegaal hief meê van uit de dichte spranken,
In 't loverrijk gewelf haar eenzaam rouwlied aan,
En groette in zoeter zang het koele licht der Maan
Dan 's leeuwriks orgelborst ooit voor den morgen kweelde.
Haar diepdoordringend lied dat hen aandoenlijk streelde,
Scheen samenstemmend met de teedre harmony
Van 't innig zielsgevoel, tot enkel melody
Versmolten; en hun hart, voor d' invloed weêr geopend
Der heelende natuur. De heldre lichtschijf, loopend
Door 't haar gebakend spoor, de heerlijkheid der nacht,
Het murmlen van den stroom, en Prognes zoete klacht,
Was hunn' vermoeiden geest als koele nachtdaauwtogen
Door 't dorstend zomergroen na de oogstzon ingezogen.

Twee en twintigste zang.
De Moorsche krijgsraad.

Nog in hunne eenzaamheid naby de bron gezeten,
Waar 't kalmend uur hen rust en voedsel deed vergeten,
Werd Juliaan de maar uit 's Heirvoogds tent gebracht
Dat hem het Legerhoofd daar onverwijld verwacht.
Hy ging, en vond den Raad, om wichtige belangen,
Op onverhoeds bericht uit Kordua ontfangen,
Zoo spade 't uur ook was, plechtstatig saamvergaârd.

aant. De Mooren, altijd trotsch en listig in hun aart,
Naijvrig op de pracht en Gothsche Hofstaatweelde,
Die Abdalazis, wien de Koningsgrootheid streelde,
Zijn Hof had ingevoerd, boôn weêrstand aan zijn macht.
Reeds was hy in hun woede onmenschlijk omgebracht,
En, die in 's Kalifs naam van beî de wareldzeên
Tot aan de kim beval der trotsche Pyreneën,
Dankt, hoofdloos en verminkt, mishandeld in 't geraamt',
De deernis, voor een kuil als de armoê-zelv beschaamt,
Gedolven aan den weg, voor 't roofgediert niet veilig
Noch winter-regenvlaag, en door geen teeken heilig
Van eerdienstplechtigheid. Ook zy, die trotsch bezield
Den rang van Koningin na Spanjes val behield,
Rodrigoos weêrhelft eerst, toen Abdalazis gade,
Wier beider schedel zy met jammren overlaadde,
Had in 't verderf gedeeld, door haar te weeg gebracht.
Zy immers had dien Moor tot zulk een weidsche pracht
Begoocheld en verleid, zijne eerzucht dus geprikkeld,
En door haar trotschen raad zich in zijn val gewikkeld.
Der Mooren eerbetoon (had zy hem steeds herhaald,)
Rijst hooger, naar uw hof met Koningsluister praalt;
En wie een scepter voert, wordt van den Goth gehuldigd,
En acht hy zich wel ras gehoorzaamheid verschuldigd.
Dien onbedachten raad gaf zy ter kwader uur:
Hy volgde dien te wel, en zag te spâ, hoe duur
Hy dit bekoopen moest. Het volk, door haat gedreven,
Viel woedend op hen aan; en zy, die heel haar leven
Heur naam bezwalkte met verwijt en hoon en spot,
Ontroerde by 't gezicht van haar afgrijslijk lot.
Aan 't hoofd diens woesten hoops was Ayub opgetreden;
Dan, waar 't gevestigd Hoofd de teugel is ontgleden,
Ligt alles uit verband, heeft orde en rust gedaan.
Het krijgsvolk, steeds gereed zich van de tucht te ontslaan
By d' eersten oproerkreet, en in der driften vlagen
Als 't woeste zeegegolf steeds heen en weêr geslagen,
Stichtte in een oogenblik 't geen 't even onbedacht
In 't volgend nederrukte in d' overmoed der kracht.
Verwarring heerschte dus waar 't oproer zegevierde
En 't bandeloos gemeen zich-zelf verwoed bestierde.

Nog dikwerf moest de Maan haar horens sluiten, eer
Men in Damascus muur der Mooren Opperheer
Dees tijding melden kon, en zijn bevelen vragen.
Dus, door den nood geprangd, zou Abulkassem 't wagen,
Om in des Kalifs naam, gerugsteund door diens macht
(Waartoe als hoofd des heirs hy zich gewettigd acht,)
't Oproerig Kordua weêr in den band te wringen;
Of, met verhaasten spoed den grooten strijd voldingen
Waartoe men zich bereidde; om dan met vrijer hand
Die binnenlandsche twist en Moorschen wederstand
Te dempen? - Wat is thands Graaf Juliaans gevoelen,
Vraagt Abulkassem; zal men d' opstand laten woelen,
En zal de zegepraal niet spoedig zijn beslist
Op 't ongeloovig volk? Of zoekt misschien hun list
Verlenging van den krijg om onze macht te tergen
En af te matten in de schuilplaats van hun bergen? -

Aan 't hoofd dier weêrparty staat een ontzachbre held
(Dus andwoordt Juliaan), beproefd in 't oorlogsveld.
Wanhopig was zijn keus, doch na beraad gekozen,
En op geen drift gegrond van wufte roekeloozen,
Maar 's Bergzaats vasten moed. Hun liefde is onbeperkt,
En door zijn heldendeugd hoe langs hoe meer versterkt.
Beproef haar in den strijd, en zeker zal 't u blijken
Dat ze, aan zijn zij' geschaard, niet wanklen of bezwijken
Maar 't leven veil biên voor zijn leven. Wel bewust,
Dat hun ontzachbre kracht in 't rotsgevaart' berust,
In ontoegangbre paân, in steilten, engten, wouden,
Waarin zy zich voor 't zwaard des vijands zeker houden,
Lokt gy hen voor gewis dien zeekren wijk niet uit
Die, door Natuur verschanst, uw heir den toegang sluit,
En dien zy, elk voor zich en allen voor elkanderen,
Als d' onbezweken moed van al hun medestanderen,
Onwrikbaar achten; ja, gelijk 't Romeinsche staal,
En ook de Goth dien vond, die slechts zijn zegepraal
Aan de overreding dankte, en aan wiens jok in 't ende
Het nooit verwonnen volk van lieverleê gewendde;
Maar met onbuigbren zin door alle wisseling
Zijn ruwe taal behield, en aan zijn zeden hing.

Begeert gy dus mijn raad: ik zou het veiligst achten,
De posten in het rond met wel versterkte wachten
Te omcinglen. Gegio vooral zij zoo bezet,
Dat die geduchte macht al 's vijands hoop verplett'!
In zulk een worstelstrijd geeft tijdwinst veel te hopen,
De tijd slechts zet ons 't pad ter overwinning open.
Maak uw verbond met hun. Aloude veete en twist,
Die 't leger soms ontwricht, heeft vaak de kans beslist;
Steekt mooglijk 't hoofd weêr op. 't Zal sommigen verdeelen,
En andren zal 't verschiet van schittrende eerrang streelen.
Gedeeltlijk zal de dood hen vellen, of een slag
Van heimelijke list vernietigt hun gezag.
'k Heb Abdalazis dus in Kordua geraden;
Hy dorst ter kwader uur dien vriendenraad versmaden
En waagde in dezen krijg zijns vaders trouwen vrind.
Wat is de sterveling in 's Noodlots wegen blind!
Had ik zijn zij' bekleed, dan ('k durf dit zeker wanen)
Had de oude Muza thands met bittre hartetranen
Zijn grijsheid niet beweend, van kindertroost beroofd;
Ook Ayub had dan niet aan 't wettig opperhoofd
Met 's Kalifs macht bekleed, vermetel trots geboden.
My dunkt, 't gewicht der zaak heeft geen beraad van nooden;
't Gevaar is dringend, en vereischt met allen spoed
Uw tegenwoordigheid, om 't oproer (dat nog woedt)
Uit kracht van 't hoog gezag waarmeê gy zijt omtogen,
Te teuglen in zijn vaart. -

Met sluwe en donkere oogen
Van onder 't tulbandwit op Juliaan gehecht,
Spreekt Orpas hem dus aan: Uw dochter, naar men zegt,
Is weêrgekeerd: bracht ze u van 's vijands heir geen tijding? -

My tijding? zegt de Graaf. Te groot is die verblijding
Van Ouder en van Kind, die na des afzijns smart
Weêrkeerig teêr verzoend zich drukken aan het hart,
Dan dat ze op zulk een tijd aan krijgsbelangen dachten.
En welk bericht zoude ik van die bedroefde wachten
Die voor dat onderwerp gevoel heeft noch gehoor! -

My echter heugt de tijd, dat op heurs vaders spoor
De telg van Juliaan des Califs wapenzegen
Zeer na aan 't harte lag; (dus riep hem Orpas tegen,
De glimlach van de spijt hem zwevende op 't gelaat.)
Dan, 't doelwit is bereikt, en de al te zichtbre haat
Dien ze Orpas toedraagt, maakt wellicht ook onverschillig
Voor de algemeene zaak. Doch 't Noodlot schijnt gewillig
Om 't weiflend vrouwenhart ten voordeel onzer zaak
Te leiden. Immers de eene, uit enkle zucht naar wraak,
Heeft aan 't verdelgend zwaard Rodrigo prijs gegeven;
Zoo heeft een tweede thands, door hartstocht aangedreven,
Pelagio verraân. By 't vallen van de nacht
Trad me in mijn legertent zijn Zuster onverwacht
Als vluchtling voor 't gezicht. Hy zond (gelijk zy zeide)
Toen zich de tijding van ons naadrend heir verspreidde,
Met d' aanhang van zijn huis, zijn kroost en Echtgenoot
Naar 't rotsige gebergt' dat zeekre schuilplaats bood
Voor 't dreigende gevaar. Zy, om den hoon te wreken,
Te lang van hem verduurd, was aan zijn zijde ontweken;
En, herwaart heen gevlucht biedt ze ons haar leiding aan.
Dus dient zy onze zaak en wordt haar wraak voldaan.
Haar broeders eigendom en zijn verbeurde Landen
Eischt zy van ons ten loon, en dat de huwlijksbanden
Haar met Numanciaan vereenen. Ook gewaagt
Zy van zijn leven iets; en tot gerustheid, vraagt
Zy veiligheid voor hem. Een glimp, om als 't geweten
Hier na ontwaken mocht, zich vrij van schuld te heeten!
Maar als Pelagio en zijn gevaarlijk ras
Door 't hem verwachtend zwaard van de aard verdreven was,
Dan zeker zou de bron van Gislaas smart al spoedig
Zijn uitgeput. -
Helaas! (zegt Juliaan weemoedig,)
't Is nog de zelfde smet, geërfd in 't moederbloed,
Die thands met rijpe kracht zijn invloed voelen doet!
ô Vrouwen, moet dan gy gedurig 't werktuig wezen
Van d' ondergang des Goths! Uw deugd, hoe hoog geprezen,
Is, als uw ondeugd-zelv hem beiden evenzeer
Noodlottig! -

't Moog zoo zijn; maar zeggen wy veeleer,
(Viel hem de Renegaat spitsvinnig in de reden,)
Dat Allah door de Vrouw die afgodsplechtigheden
Op hen met straf bezoekt, waarin ze een Vrouw den rang
Der Godheid geven, bede en eer- en lofgezang
Aan hun Maria met een vloekbren ijver wijden.
Doch thands zal 't vruchtloos zijn, by 't naadrend uur van strijden
Haar aan te roepen in 't vertrouwende gebed.
Welhaast jaagt hen de vrees als vooglen in het net;
En hy, Pelagio, die 't waagt ons dus te trotsen
Door 't rekken van den krijg in schuilplaats van zijn rotsen,
Wiens eerbegeerig hart zich met het uitzicht streelt,
Dat hy weldra als Heer door heel 't gebergt' beveelt,
Is, wen zijn gade en kroost de Moorsche boeien prangen,
Voorzeker spoedig mede in d' eigen val gevangen. -

Genoeg! (riep 't Opperhoofd) het lot heeft meêgewerkt
En onze blijde hoop op 't onverwachtst versterkt;
Dit maakt het nutteloos, thands verder raad te plegen.
Groot noem' men u, Profeet, die met gewissen zegen
De Moorsche wapenen verzelt! Thands staat het vast
Dat haast onze arm den wederspanneling verrast!
Zijn dagen zijn geteld! Zy, die ons tegenstreven
Heeft Allah onverhoeds in onze hand gegeven! -

Toen zweeg hy en rees op; wanneer de ontbonden Raad,
Gehoorzaam aan dien wenk, de legertent verlaat;
Alleen Prins Orpas bleef op 't des gebiedend teeken.

Wat gy vermoed hebt, is in d' uitkomst waar gebleken,
Zei' Abulkassem. Ja, zijn dochter is gekeerd,
Zoo ras Graaf Juliaan haar weêrkomst heeft begeerd.
Zy heeft de last volvoerd by onze tegenstanders,
En brengt hem 'tandwoord weêr. Haar vlucht bedoeltniets anders.
Thands is 't ontwerp gesmeed, en zy keert onverwacht
Als trouwe en zeekre boô, van niemand des verdacht.
De licht-misleide Moor moet zien, en niets vermoeden,
Moet hooren, en ook dan geen zweem van argwaan voeden:
Ja, tot zijn eigen val, en wien 't beleidt ten spot,

Moet hy behulpzaam zijn! Maar de Opperheer van 't lot
Bestuurde dit gebeurde om hun ontwerp te storen,
En spoedig zal het staal dier argelooze Mooren
Hen wreken van 't verraad en d' uitgespannen strik! -

Gy (zegt de Renegaat,) gy weet niet min dan ik,
Wat geest den Graaf bezielt. Vol list en ondernemend
Gelijk hy is van aart, schijn' 't niemand zoo bevremend,
Dat, nu te leur gesteld, hy met den meesten spoed
't Hun dreigende gevaar d' oproer'gen melden doet,
Of voor hun gijzlaars waakt als ze ons in handen vallen,
Tot heimelijke list (zijn toevlucht boven allen,)
Of openbaar geweld, hen onze macht ontscheurt.
Ter wraak van 't lot, dat Abdalazis viel te beurt,
Droomt hy van Kordua, en jaagt de Mooren tegen
Elkander op ten strijd', op dat hierna de zegen
Op ons verzwakte volk voor hem te lichter zij.
Zijn voorspoed in de list maakt zijn verradery
Stoutmoediger dan ooit; en, eens in macht gerezen,
Is zijn bedrieglijkheid hoe langs hoe meer te vreezen.
De valschaart, die zijn Vorst het zwaard ten offer gaf,
Valt (reeds te lang getrouw) ook nu den Kalif af! -

Zijn wel bewezen schuld is zonneklaar gebleken,
Viel Abulkassem in. Zijn vonnis is gestreken.
Niets rest voor ons te doen, dan met gewissen slag
Te treffen: 't is een plicht, dien niets vertragen mag.
Dan, 't eischt voorzichtigheid: hy staat aan 't hoofd van helden
Die dikwerf in den strijd hun leven voor hem stelden,
En hangende aan zijn wenk. 't Is raadzaam, die te ontzien!
Ja, 't zou gevaarlijk zijn, die krijgsmacht trots te biên;
Maar 't uitstel, evenzeer, is met gevaar verbonden.
In dees twee uitersten wat middenweg gevonden
Om 't veiligst in te slaan? -

Zijn troepen, in den strijd
Van Afrika gekweekt en aan zijn dienst gewijd,
(Hervat de Renegaat,) zijn dappren, wel ervaren,
Wier lust en levensvreugd reeds van hun kindsche jaren

Aan wapenfeiten hing: 't verschilt hun echter niet,
Wat zaak hun arm vereischt, noch wie den strijd gebied';
Maar trouw aan 't Opperhoofd, dat hun de teugels vierde,
Behoudens 't streng ontzag waar meê hy hen bestierde,
Verlaten zy hem nooit. En vruchtloos waar' 't getracht,
Een' hoop, die Vaderland noch Godsdienst heilig acht,
Door 't blijk van zijn verraad hun Hoofd te doen ontvallen.
Maar, eenmaal weggerukt, zijn de eigen heldentallen
Een ander hoofd weldra met de eigen trouw verknocht.
Doch ijlings moet de daad en heimlijk zijn volwrocht.
't Vergif werd hier te traag en mooglijk waar 't onzeker:
Gewisser treft het staal dan lichtverdachte beker.
De bergliên zullen haast in d' ijver die hun blaakt
Een aanval wagen die ons opzet zeker maakt.
Een onverdachte Moor, getrouw aan ons verbonden,
In zulk een oogenblik met uw bevel gezonden,
Genaak hem in 't gewoel; en, door diens speer gedood,
Zal 't schijnen of het staal des vijands hand ontvlood. -

Die raad is wel doordacht (riep 't Legerhoofd der Mooren.)
Tot trouwvergelding zal zijn erf u toebehooren:
Zijn dochter.. naar 't u lust, moog de uwe zijn of niet!
Ga, zoek thands met den spoed dien zulk een stap gebiedt
Het zeekre werktuig op, in wien wy met vertrouwen
Op 't welgelukken van dien aanslag mogen bouwen.
En, is die eens volvoerd, dan... (voer hy in zich voort,
Terwijl de Renegaat de legertent op 't woord
In allen ijl verlaat,) dan zij ook uw beloning
Dezelfde als Juliaans voor al uw trouwbetooning!
Uw rustloos woelend hoofd zal in des grafkuils nacht
Niet langer op verraad en gruwlen zijn bedacht.
Wy hooren 't teder wicht by de intreê van het leven,
Raakt slechts de Satan 't aan, een schreeuw van ijzing geven.
Maar gy, gy hebt veeleer hem de armen toegestrekt;
Ja heel den duivlenaart waarmeê gy zijt bevlekt,
Als de eerste moedermelk gewillig ingezogen.
Verloochnaar uws Geloofs, slechts door 't belang bewogen,
Beproefdet gy een tweede; en vielt ook dit weêr af
Zoo slechts die derde keus u wareldsch voordeel gav'.

aant. Maar eenmaal, als uw schuld de rechterschaal doet dalen,
Vermag geen enkle deugd de leugen op te halen,
En dan, zal geen Profeet in wat geloof ge ook sneeft,
U redden van 't verderf dat steeds aan 't misdrijf kleeft.

Drie en twintigste zang.
Het dal van Kovadonga.

Eer nog de dageraad den neveldamp verjoeg,
Brak 't heir zijn tenten op. Zy immers rijzen vroeg
Die, door de hoop gewekt, zich in het licht verblijden;
En spoedig is de tocht van hun, wien ze aan de zijden
Den langen weg verkort. Eer 't middaguur genaakt,
Heeft Abulkassem, door zijne oorlogsdrift geblaakt,
Reeds Kangas dal bereikt. Wel wordt hy gâ geslagen
Van trouwe boden, wien die last is opgedragen,
En als de berggeit vlug. Ras volgen ze op elkaâr,
En brengen als om strijd de Spaansche legerschaar
Bericht van 's vijands tocht. Een stilte als by de dooden
Heerscht wijd en zijd in 't dal; alleen de legerboden
Doorstreven 't in hun spoed: Want jeugd en ouderdom
Ontweken in 't gebergt' met Spanjes heldendrom.
Pelagioos kasteel staat open voor de Mooren,
Reeds waait hun witte vlag van zijn verheven toren;
En met de gloênde hand gedoopt in Sellaas plas,
Verricht in allen ijl het wangeloovig ras
De middagplechtigheid, en murmelt in gebeden
Den naam van hun Profeet, in 't wangeloof beleden.
Hier houdt de Heirvoogd stand; verdeelt zijn legermacht
In tweên, en, op den moord van Juliaan bedacht
Naar Orpas snood ontwerp, wordt die ter dood gewijde
Aan 't hoofd van 't heldental, gehard met hem ten strijde
Voor d' eersten aanval bloot, in 't breeder dal gesteld.

aant. Alkahman, aan de spits van 't oovrig leger, snelt
Naar Sotoos Oosterkant, waar heen hem Gisla leidde,
Pionjaas zoomen langs. Hy mede, die zich vleide
Dat hem het gunstig lot nog schooner zegepraal
Op dezen dag bestemt dan toen zijn heldenstaal
Grenadas sneeuwgebergt' verwon, de op berg en rotsen
Geoefende Ibrahim, gewoon het al te trotschen,
Ook deze schaarde zich Alkahman aan de zij'.

Waan' zich Pelagio in zijn spelonken vrij
Voor 't zwaard des Muzelmans; vergeefs zal hy dit hopen
(Dus zegt die fiere Moor), maar 't met de dood bekoopen.
Licht dat zijne eerzucht zich de kroon bestemt op 't hoofd,
En dat hem 's vogels wiek, die 't Koningschap belooft,
De kruin beschaduwd heeft, tot zulk een rang verkoren!
Slechts jammer, dat ons zwaard welras dien droom zal storen! -

Neen, zegt Alkahman, hy ontkomt voorzeker niet,
Die naar de bergspelonk tot zijn behoudnis vliedt.
Zy moeten zich in 't eind ons eenmaal overgeven,
Of, als de bijënzwerm hun holen uitgedreven,
Bereikt ons zwaard hen toch. Dat middlerwijl hun Heer
Als Koning in 't gebergt' op 't woudgediert' regeer',
Tot dat zijn eigen volk, des oorlogs plagen moede,
Ter jacht ga op zijn Vorst, of wel de gier zich voede
Met wat de honger op zijn beendren overliet!
't Waar beter, zoo ons staal hem heden nog doorstiet:
Dan viel des lijdens teug hem korter in te zwelgen,
En mochten we in één uur geheel zijn huis verdelgen.

Zoo vierden zy te saam den teugel aan hun spot,
Bloeddronken en verwaand, maar blind in 't naadrend lot.
Hoe luttel denken zy, dat die ze aan 't zwaard bestemden
Hun Heldenongeduld ter naauwernood betemden
In 't toeven op hun komst! hoe blijde zy te moê
Tot de Almacht roepen, dat Zy 't moordrot naadren doe!
Hoe ieder, op zijn post gereed hen af te wachten,
En bevende van hoop, naar d' aanval staat te smachten.
De wakkre Bergheld, die van eedle trots bezield

Dit Land van zijn geboort' voor onverwinlijk hield,
Had immer hier gewenscht van 's vijands duizendtallen
In dit zijn heiligdom te worden aangevallen;
Want Kovadonga, dat zoo sterk een schutswijk bood,
Was lichtelijk verweerd, voor geen verrassing bloot;
En valsche Gislaas vlucht, hoe diep ze ook 's Prinsen harte
Om hunner Moeder wil doorgrieft met dubble smarte,
Had (gunstig in 't gevolg!) meer voor zijn hoop beslist
Dan 't sluwst geweven net der lokkendste oorlogslist.
Hy wist, dat in de wraak, waarvan die snoode brandde,
Zy toomloos voortgerend, haar lang ontworpen schande
Ten toppunt voeren zou. De strik was reeds gespreid
En, eigen bloed ten wee, voert ze in haar roekloosheid
De Muzelmannen in.

Waar zich het dal verwijdde
Bevond Graaf Pedro zich, Alfonsus aan de zijde
Met d' Asturiersche bende, om 't tijdstip te bespiên
Dat hy by 't eerst alarm den aanval kon gebiên.
Het overschot des heirs, gesteld in Devas engte,
Was, op bevel des Hoofds, langs de onafzienbre lengte
Ter wederzij' verdeeld op 't rotsig berggevaart'.
De woudbijl en de zaag lag aan hun zij' ter aard.
't Geboomte en hoopen steens, ten plettrend oorlogswapen,
Lag op der steilten rand die d' afgrond overgapen,
Gereed op 's Veldheers woord te dondren naar beneên.
Niet blijder groet de maagd, na dagen van geween
Den heuchelijken dag, dat op der liefde vleugels
Haar minnaar wederkeert. Het ros gedoogt zijn teugels
Wanneer de jachthoorn klinkt, met minder ongeduld,
Dan thands de heldenschaar het blakend hart vervult
By 't wachten op hun prooi: maar 's Konings woord indachtig
Met nadruk ingescherpt, wordt dees hun drift, hoe machtig
Heur werking dan ook zij, bedwongen door 't ontzag,
En ieder wacht gedwee op 't teeken tot den slag.

Geen hand noch voet gerept! geen woord mag u ontvallen!
Dus had het Opperhoofd zijn wakkre heldentallen
Bevolen: 't ongeduld verijdelde gewis

De hoop, waarby Gods hand zoo zichtbaar gunstig is.
Hy stelt ons dezen dag den trotschen Moor in handen,
Zijn vijand beide en d' onze; en zoo uw harten branden
Naar dezen zegepraal, men wachte met beleid,
't Gepaste tijdstip af wanneer 't zich onderscheidt.
Wanneer van man tot man zich 't krijgswoord heeft doen hooren
IN'S ALLERHOOGSTEN NAAM, WREEKT SPANJEN OP DE MOOREN!
Dan, en geen oogwenk eer, heff' zich de hand ten strijd.
Met onbedachte drift gaan we al ons uitzicht kwijt:
Weest stipt gehoorzaam op dat oogenblik te beiden!
Dit teeken is gewis; elk ander kon misleiden.
't Waar mooglijk, dat hun marsch beneden ons in 't dal,
Der rossen hoefgeklep, en 't druisschend krijgsgeschal,
Elk ander sein verdooft; dit teeken zal niet missen,
Maar, zoo gy 't kalm verwacht, des vijands val beslissen;
Dan gy verneemt het niet, voor dat geheel hun lijn
Den val die hen verlokt, zal ingetreden zijn.
Krijgsmakkers, toont geduld, zoo zal niet één ontglippen
Van wie den voetstap waagde in onze bergrotsklippen. -
Dus had Pelagio den zijnen keer op keer
Zijn last op 't hart gedrukt: thands duchtte hy niets meer
Dan dat de schrandre Moor, by 't inzien der gevaren,
Mocht afzien van 't ontwerp. - Dan neen: zy immers waren
Door Gisla onderricht, dat de Asturiersche macht,
In haar gebergten op geen wederstand bedacht
En 't zwaard ontschuilend, zich gewis zou overgeven,
Zoo ras hun gade en kroost in boei was weggedreven,
Getroost, om hunnen wil, te smeeken om genâ.
Ook zag het Moorsche heir niet dan slechts al te spâ,
Wat engte 't had bezet. Want de uchtend was betogen
Van duistren damp, en toen een hooger zon de bogen
Van 't wolkgewelf ontstak, verscheen zy dof en flaauw
En schoot geen enklen straal door 't dichte nevelgraauw.
Een regen, zacht en koel als zomer-avonddroppen,
Viel uit zoo stil een lucht op kruid en woudboomtoppen,
Dat ieder blaadtjen van het heldre nat besproeid,
Het roerloos op zich vangt tot dat het overvloeit
Van 't overstelpend vocht.

aant. Die dichte nevel strekte
Ten sluier om 't gebergt', waarop zy de aanstalt' dekte,
Tot de onontwijkbre dood des vijands voorbereid;
Met hijgend ongeduld door jong en oud verbeid.
Nu smeekt hier de een zijn God in stille zielsgebeden
Dat Hy zijn arm met kracht moog waapnen op dit heden,
Hem dankend voor de macht waar Hy zijn volk meê schraagt,
En de ander wijdt zijn beê de heilge Moedermaagd,
En roept ze om bystand aan. 't Gewoel intusschen nadert,
Als onder hun in 't dal de krijgsmacht zich vergadert.
Men hoort het hoefgeklep en 's voetvolks zwaren tred,
Aanhoudend als 't geklots in Devaas waterbed!
Men hoort hun woeste taal by 't albespottend brallen,
En, met den lach van hoon, hun kreet de lucht doorschallen.
Zy immers rukten aan in d' overmoed der macht,
Gewis, dat hen de zege op weêrloos bergvolk wacht!
Die blinden, over wie de dood is uitgesproken!

Men zegt dat Mahomet, die de oogen heeft geloken
In 't onverbidlijk graf (dus riep een Moor in spot,)
Thands badende in de lust van 't Paradijsgenot
Met Houris zwart van oog en schoonste van de schoonen,
Zijn lichaam niet verliet maar nog in 't stof blijft wonen,
En, door zijn wonderkracht, aan 's tempels hoog gewelf
Zijn heilge grafsteê schraagt, daar in die grafsteê-zelv
Door de Englen wordt bericht uit alle warelddeelen
Wat lot zijn volk weêrvaart. Hoe zal 't verhaal hem streelen
Van wat het heden wrocht! Wat, zoo hy des verheugd,
Vergeten dat hy stierf, in zulk een vlaag van vreugd
Eens wandelde op den weg! Het waar' geen minder wonder
Dan 't kloven van de Maan, maar even zoo byzonder.
Gy, Engel, hoor my thands (in welk een oord ge ook zweeft,)
Die heden d' Arabier bericht uit Spanje geeft,
Genaakt gy dien Profeet, ô, wil my niet vergeten,
Maar zeg, hoe Ghauleb zich zijns krijgsplichts heeft gekweten,
En met wat oodmoed hy uw dienst verzocht by hem!...
Foei, (riep zijn krijgsgenoot met de eigen spottersstem,)
Baldadige als gy zijt, steeds zult gy spotten blijven,
Tot de eene of andre schicht uw lippen doe verstijven.

aant. Hoe! 't is u niet bekend, dat, als we in 't leven treên
Een Engel, tot die dienst verordend hier beneên,
Het leem tot onze hut haalt uit die eigenste oorden
Waar (naar 't in eeuwig boek met onbetwistbre woorden
Geschreven staat,) de ziel van 't stervend lichaam scheidt
En de aard tot aarde keert? en hebt gy zekerheid,
Dat, toen de Geest u wrocht en uw bestaan bepaalde,
Hy niet dat handvol aard van Spanjes bodem haalde?
Ja, mooglijk Azraël u reeds in deze stond
Op dezen plek verwacht, waaruit gy oorsprong vondt?
Hoe luttel dacht hy-zelf, dus spottend met het leven,
Hier naast zijn spitsgezel op 't eigenste uur te sneven!

Zoo togen ze immer voort op 't hun noodlottig pad
Tot verr' in 't rotsgebergt'. - Der helden voorzorg had
De zwakke grijsheid en de kleine weereloozen,
In 't diepste van 't gewelf een veilgen wijk gekozen.
De vrouwen, wie de plicht van moeder niet weêrhield,
Staan aan der helden zij', van de eigen drift bezield;
Zy waken middlerwijl, en dragen d' Albehoeder
Een grijzen Vader op, een Echtgenoot of broeder.
Pelagio hield stand met d' achtbren Kerkprelaat,
In 't voorste des gewelfs. Op 't steilst der rotsen staat
Een wacht aan elken hoek op 's Konings sein te beiden,
Als zich van man tot man het krijgswoord moet verspreiden.
Hy, staat ten strijd gereed in vollen wapendosch,
Met d' ernst der Majesteit, aan d' ingang van de rots.
Een diepe ontzachbre vreugd schoot vonklend uit zijne oogen
Toen hy de Moorsche bende in 't dal zag aangetogen
Met uitgeplooide vaan. God heeft dat volk verblind
Op dat het heden 't loon van al zijn gruwlen vind',
(Dus roept hy overluid,) hun maat is volgemeten!
ô Devaas bergvallei, roemruchtig zult gy heeten
Tot 's warelds uiterste eind: de laatste naneef zal
In pelgrimsbedevaart de bronnen van dit dal
Bezoeken, en zijn beê tot aan het eind der tijden
Dees wieg der Monarchy met dankbren boezem wijden. -

Het luchtjen rept zich nu, de zon gloort heldrer op;

De allengs verdunde mist rijst naar der bergen top.
Ter rechter zijde hing een brok van 't rotsgevaarte
Dat over 't stroomnat helde in pletterende zwaarte,
Op zoo veel afstands slechts van d' ingang der spelonk
Dat, als een sterke stem uit heldren gorgel klonk,
Zy duidlijk hoorbaar was; of wel, als forsche vingeren
Met doodelijk gevolg een krijgsspeer zouden slingeren.
Een dalbewooner, eens in wreeden overmoed
De rots bestijgende met ongewissen voet
Om 's aardlaars pluimloos jong baldadig weg te rooven,
En stortend van omhoog uit de onbereikbre kloven,
(Te morteling vergruisd, indien niet in zijn vaart
Door d' arm van Hooger macht in 't kreupelhout bewaard,)
Had, uit Godsdienstig hart door dankbaarheid gedreven,
Een rijzig houten kruis op deze rots verheven,
Hoog als de slanke mast van 's visschers lichte boot,
En onder in het dal voor aller oogen bloot.
Het Bergvolk ziet vol hoop op d' aantocht daar beneden,
En 't wreede Legerhoofd aan 's vijands spitse treden,
Hun aan zijn wapendosch herkenbaar boven al;
Als onverwacht een stem met luiden wederschal
Alkahman tegenroept: Alkahman! - Sla uw oogen
(Herhaalt de zelfde stem,) tot die u roept, ten hoogen! -

De nevel, die allengs hoe langs hoe hooger drijft,
Verdeelt zich hier, daar zy in 't ronde hangen blijft,
En opent zich om 't kruis, van helder licht beschenen.
Gedeeltlijk vloot ze aan 't zwerk in blanke golven henen;
Door 't persen van de lucht in zilvren boog herteeld.
In 't midden van dien kring ontwaart m' een vrouwlijk beeld
Met de eene hand op 't kruis, en de andere opgeheven
En dreigend uitgestrekt. Zy scheen op 't licht te zweven
In 't golvende gewaad dat om haar voeten plooit.
Haar borst is rondom staal, haar blonde lokken tooit
Het glinstrend krijgshelmet. De Moor verbleekte en beefde!
In 't bloedig Auria waar 't al door 't krijgszwaard sneefde
Had hy die welbekende op 't puin des muurs ontmoet,
En dacht haar by de doôn! Wraak voor 't onschuldig bloed,
Alkahman! In den naam van die gy hebt verslagen

aant. Verschijne ik om uw ziel voor 's Hemels troon te dagen,
Opdat gy andwoord geeft van 't bloed in Auria
Vergoten. Ja, gedrocht, wreed zonder wedergâ,
Dit uur nog, dondert U het oordeel Gods in de ooren!...
IN 'S ALLERHOOGSTEN NAAM WREEKT SPANJEN OP DE MOOREN!
Hier breekt zy hijgende af. En in dien oogwenk vat
Pelagio het kruis, dat by zijn krooning had
Gestrekt voor Bisschopsstaf, den Kerkvoogd uit de handen,
En heft het, met een hart van 't vuur der wraak aan 't branden,
By d' oorlogskreet om hoog. En 't teeken dat niet faalt
Wordt in één oogenblik door heel 't gebergt' herhaald.
Door heel 't weêrgalmend dal klonk één geluid in de ooren:
IN 'S ALLERHOOGSTEN NAAM WREEKT SPANJEN OP DE MOOREN.

Nu borst als in één slag 't verwoestend moordtuig los,
Daar 't Asturiersche volk in naam des hoogsten Gods
Met wrakken van 't gebergt', met opgetaste steenen
En tronken van geboomt, in 't werk der wraak vereenen.
In bliksemsnelle vaart, en donderenden knal
Bonst alles uit de hoogte op 't onontwijkbre dal
Met daverend gedruisch en alverdovend knetteren,
Om in één oogenblik de Mooren neêr te pletteren.
Als wen de zwoegende aard met opgesparden muil
Een weidsche stad verkeert in één ontzetbren kuil,
Paleis en sterke vest rukt uit hun grondpylaren
En neêrploft door elkaâr. Zoo luid, zoo schriklijk waren
De slagen en 't gedruisch met kreet op kreet vermengd,
Door 't uitgestrekte dal als tot één slag verlengd.
De doodsche wanhoopkreet, ontzettend boven allen,
Het schrik- en smartgegil van zoo veel duizendtallen
In eenen enklen wenk in 't stof ter neêr geveld,
Klinkt vreeslijk door de lucht! Hier baat geen krijgsgeweld,
Geen kunde, moed, noch list. De heldenarm verslapte;
De vlugge voet, die steeds den vlugsten arm ontsnapte,
Baat in dees doodsvallei d' onweerbren strijders niet,
Daar ze aan 't verraschte Heir geen uitgang open liet.
Te voet of in den zaâl, geharnasd om de leden
Of bloot en wapenloos, 't wordt al in stof vertreden
By d' algemeenen schrik. De stalen oorlogsdosch

Beschermt niet voor den slag, die dondrend van de rots
't Gebeent' er in vergruist. Men hoort den galm der dalen
't Gemengelde angstgejoel van alle zij' herhalen.
Waarop zoo diep een stilte allengs heerscht boven 't dal,
Dat Devas kalme stroom en verre waterval
Hun zoete melody weêr door 't gebergt' vespreiden.
't Verflaauwend smartgekerm van die hun eind verbeiden
Met lang gerekte pijn, en smachten na de dood; -
't Gebed, dat hier en ginds de matte borst ontvloot, -
Zelfs wanhoops luide vloek van die de doodsmart trotsen -
Steeg niet tot naar den top der hemelhooge rotsen.
Haast is Pelagio de bergen afgedaald,
Van de Asturiers gevolgd, wier boezems als verstaald
En onvermurwbaar zijn. Zoo ras zy 't dal genaken
En, 't slagzwaard in de hand, de wraak volkomen maken,
Kwam 't gruwlenstraffend staal den Mooren wel te sta,
En werd in 's wrekers hand een werktuig van genâ.

Vier en twintigste zang.
Rodrigo en Juliaan.

De dood mocht vreeslijk woên op dit ontzettend heden,
Nog is zijn wreede vuist de sikkel niet ontgleden,
Nog woedde hy niet uit! De poort des afgronds staat
Nog open voor de schaar die heden 't stof verlaat:
Nog tien paar duizend, die aan 't scheidensuur niet denken,
Betreden, eer de zon zich Westwaart neêr zal zenken
Het vreeslijk jammeroord, den bozen toebereid!
Ook 's Hemels ingang tot de onstoorbre zaligheid
Ontsloot zich, en het koor der blijde Hemelingen
Die, aan zijn voet geknield, des Hoogsten troon omringen
Zal heden 't reddend Lam den gouden harptoon slaan,
En heffen Zijn genâ vernieuwde Hallels aan!

Te Kangas stond een kerk, die in aaloude tijden
Des stichters ijver aan d' Apostel toe deed wijden,
Met 's Hemels sleutelen verwaardigd door zijn Heer;
Gekenmerkt door geen pracht, maar needrigheid veeleer.
Zy droeg in 't ruw verval verwoestings zichtbaar teeken,
En voegde des met recht in de afgelegen streken
Der stille bergvallei. Het dak, vol welig kruid,
Schoot donkerbruine heide, en ruwe steenplant uit;
De donkre varenstruik hing van 's gewelfsels randen
Zijn lange trossen neêr in 't dartlen langs de wanden,
Met zilverwitte mosch bespikkeld van rondom;
Terwijl het voorportaal van 't eenzaam heiligdom
Met eiloof is begroeid, dat, troswijze opgeklommen
Ter wederzij' des muurs als slanke bouwkolommen,
Zich om de torens vlocht waarin de bedeklok
Om hoog te weemlen hing op 's windtjens lichten schok,
En voorts, in weelgen groei zich immer hooger strekte,
En half het heilig kruis als kransgewijs bedekte.
Hier was de Prins als kind ter doopvond heen getorscht
By 't vreugdgejuich eens volks, dat in den jongen Vorst
Het overoud geslacht zijns heerschers zag herleven,
En de Almacht dankend bad voor zulk een dierbaar leven;
En hier was meê de plek, waar, in der graven nacht
Het stoflijk hulsel lag van 't oud Ibeersch geslacht
Waaruit hy oorsprong nam.

Twee duizendjarige eiken
Wier hooggewelfde kruin tot aan de wolken reiken,
Omschaduwen dit oord. Daar hadden zy getierd
Van dat de Gothsche staf den Spanjaart had bestierd,
En groenden immer voort toen reeds de macht der Gothen
In 't stof verbroken lag. Te gader opgeschoten,
Vermengde zich hun loof, ten schaduwrijk verdek
Van rondom uitgebreid. Op dees zoo sombren plek
Had Juliaan zijn disch ten middagmaal doen spreiden;
Zijn telg, hem dubbel lief sints 't lang en smartlijk scheiden,
Had hy een legertent naby hem op doen slaan.
Hy ving aan 't hoofd zijns stoets de legermaaltijd aan,
En was met Kottila en Gundrik aangezeten,

En andren die hy trouw tot in den dood kon heeten,
Hem boven al verknocht door achtings sterken band
En liefde, van hun jeugd reeds voor hem ingeplant.
Daar zien zy onverhoeds een zware stofwolk klimmen
Op afstand in het dal. Zy zien het fonklend glimmen
Van 't uitgetogen staal; en krijgsvolk, op de vlucht
Door 's vijands zwaard vervolgd, nog strijdend zonder vrucht,
En eindlijk, op hun ros als op de vlerk der winden
Afstuivende op het oord waar 't bystand hoopt te vinden.
Fluks grijpt het Legerhoofd, gevolgd van heel zijn stoet,
En helm en schild en speer, en in één oogwenk spoedt
Zich ieder op zijn post.

Waar Sellaas stroomnat vloeide
In 't dicht kastanjenloof dat aan haar boorden bloeide,
Was aan Alfons belast, den vijand gâ te slaan.
Hy ziet een sluipend rot, op plundring uitgegaan,
Hem naadren in 't verschiet. Fluks zwaait hy d' oorlogsdegen
In 't vuur der jonglingsdrift, en vliegt den vijand tegen,
En tergt hem van naby in onbetoombre vaart,
Tot onverhoedsche hulp zich aan zijn zijde schaart.
Nu werd de strijd verwoed, eer Pedro heen kon spoeden
En voor een wissen dood zijn dierbren zoon behoeden,
Of Juliaan aan 't hoofd der zijnen, nog by tijd
Kon naadren. - Immers hy was heden op geen strijd
Noch wederstand bedacht. Alkahman, zoo hy waande,
Had op den voorspoeds weg dien 't gunstig Lot hem baande,
Gewis gezegevierd. Hun doel dus eens van aard,
Werd ook het heet gevecht allengskens meer bedaard.
Nog echter vliegt de speer, en wisslen zich de slagen
Der strijdren, als m' een Moor in pijlsnelte aan ziet jagen
Met boodschap van hun Hoofd, gericht aan Juliaan.
Dat drietal ten verderf werd dezes last voldaan,
Ja heel het heir ten val, met hem ten strijd getogen:
Want, daar hy met de taal van veinzery en logen
Den krijgsheld onderhield, bespiedde die verraâr
En oogenblik en plaats daar 't veiligst treffen waar,
En stiet zijn javelijn d' onzalige in de zijde.
Hy, niet in 't staal gedoscht en onverdacht ten strijde,

Stort, doodlijk diep gewond, met d' uitroep van ‘Verraad!’
Tot Kottila gericht. Dees, die naby hem staat,
En d' arm het moordgeweer den Graaf in 't hart zag stooten,
Kwam woedend, (maar helaas,) te spade toegeschoten,
En greep den moorder aan, terwijl de Graaf den kreet,
‘Verraad! de Moor! verraad!’ al staamlend hooren deed.
Gedrocht! (riep Kottila) wat heeft u aangedreven,
En wie 't verradend staal u in de hand gegeven? -
De Muzelman die nu 't geheim des opzets zag
Verijdeld, riep: De plicht regtvaardigt mijn gedrag.
't Zijn Abulkassem beide en Orpas, die ik diende
Tot straffing van 't verraad. Ons Opperhoofd, voorziende
Dat erger kwaad ons dreigde indien 't niet werd verhoed,
Voorkwam het naadrend leed door 't plengen van dit bloed:
Dit eischte 's Kalifs dienst en ons Geloof te gader. -

Zoo lone u dan de Hel en Mahomet, verrader!
Riep Kottila hem toe. Gy, onverlaat, aanvaard
Van my het wareldsch loon, zoo helsch een gruwel waard!
Nog sprekend heeft zijn zwaard des moorders hoofd getroffen
En zielloos onder 't woord ter aarde neêr doen ploffen.
De vloek des Hemels (riep hy, woedende van wraak,)
Storte op des Kalifs hoofd, op u en op uw zaak!
Dit, Afrikaansch gebroed, is dan uw trouwbelooning?
Dit uw vergelding voor der dappren dienstbetooning?
Maar dier betaalt ge ons haast den gruwel van dit uur.
Op, Krijgsgenooten! op! (dus riep hy in het vuur
Der onbetembre drift, waarvan hy 't hart voelt branden,
En strekt by dees zijn taal zijne uitgebreide handen
Des Graven dappren toe.) Op, Krijgsgenooten! ziet
Uw Opperhoofd vermoord, wien 't Moorsch verraad doorstiet!
Hy, die sints tien paar jaar de dood met ons trotseerde
En steeds aan onze spits verwinnaar wederkeerde,
Ligt door den Muzelman, dien hy zoo wel gediend,
Zoo argloos heeft vertrouwd als strijdgenoot en vriend,
Lafhartig neêrgeveld! Zijn lot staat ons te wachten.
Op, makkers! niet getoefd tot ons hun list doe slachten!
Wy vallen niet gedwee der moordren speer ten doel! -

De woede, 't smartgekerm, en 't stijgend volksgewoel,
Verdoofden 's Graven stem; dan, al zijn kracht vergaârend,
Riep hy den zijnen toe, luidkermende om hem scharend:
Ik heb nog ademtocht tot wraak van dezen moord!
Op, Virimar, spoed gy naar gindsche Bergliên voort.
Vraag by hun Hoofd gehoor, en meld hem, dat nog heden
Het heir van Juliaan zich in hun krijgsgeleden
By 's Prinsen standaart voegt! 't Gezag vervalt voortaan
Op Gundrik. Gy, mijn volk, zoo innig aangedaan
Om 't lot uws Legervoogds, gy zult hem niet zien sneven
En toeven, zijn verraârs de wraak ten prijs te geven;
Des sterft hy thands gerust! Op menig ruwe kaak
Lag thands de traan der smart en 't gloeien van de wraak.
Hoe menig heldenhart mengde in die oogenblikken
Verwensching, vloek, en schimp, aan de overluide snikken!
Men voer' my thands ter zij', sprak de afgematte held
Met pijnlijk stemgeluid, in d' enge borst bekneld,
Opdat ik vóór mijn dood mijn dochter moge aanschouwen.

Naauw heeft hy 't woord geuit in doodlijk zielsbenaauwen
Wanneer 't ontroerde volk uit één vliegt voor haar voet.
Zy nadert, met het oog ontvonkt in diepen gloed;
't Gelaat met doodlijk wit, met lijkkleur, overtogen;
En 't diepste smartgevoel, maar zonder traan in de oogen,
En met geene enkle klacht op haar bestorven mond.
In 't lang gefolterd hart, reeds tot der dood gewond,
Verkropte zy haar smart; en, knielende aan zijn zijden,
Sloeg zy de handen saam by 't onuitspreeklijk lijden,
En hief ze hemelwaart in 't plechtig zielsgebed
Met d' uitroep: God van heil! gy die den zondaar redt,
Wees met hem in dit uur! -

Gereed in 't graf te dalen
Mijn dierbaar eenig kind, mocht ik geen ademhalen,
(Dus sprak de Graaf haar toe,) dan om den dubblen plicht
Die me in dit scheidensuur zoo na aan 't harte ligt,
Op 't spoedigst te voldoen. Van ééne zorg ontheven,
Bestede ik 't overschot van 't rasvervlietend leven
Ten nuttigst, waar het u by dees mijn stervenssmart

Nog troost bewerken mag, en rust schenke aan uw hart.
Men voer my onverwijld, (want de oogenblikken snellen)
In 't heilig kerkgesticht; gy moogt my daar verzellen
Met d' achtbren Godsman die u volgde. -

Op 's Grijzaarts taal,
Blonk op haar doodsch gelaat der heemlen vreugdestraal.
ô Algenadig God, laat, laat my heden sterven,
Mijn beden zijn verhoord: hy mocht genâ verwerven!
Dus riep zy juichend uit. - Met zachte en vaste hand
Wordt hy van de aard gebeurd, terwijl hy knarsetandt
En 't voorhoofd samenfronst in forsch verbeten pijnen.
Zijn tanden, vastgeklemd in de open lippen, schijnen
Zijn' adem steun te biên. Zijn zwakke hand omknelt
Den waggelenden speer die door zijn zwaarte helt
En steeds de wonde tergt. Met zachte en zeekre schreden
Torscht men den lijder voort. Ten Tempel ingetreden,
Wordt hy aan 's outers voet, met deernis en ontzag
Omzichtig neêrgelegd. Zijn grijze schedel lag
Florinda op de kniên. - Hy zegt: Vaartwel, mijn vrinden,
Steeds hoopte ik aan uw zij' de heldendood te vinden
In 't roemrijk Oorlogsveld, gelijk 't den krijgsman past...
Niet dus, door 't laag verraad en 't moordgeweer verrast.
Voegt u by de Asturiers om dees mijn dood te wreken;
En zoo ge in later tijd nog soms van my mocht spreken,
Elkaâr herinnren mocht aan d' ouden legervoogd,
Met wien gy menigwerf den dood in 't aanzicht vloogt;...
Wat hy in 't strijdperk was,... wat roem hy mocht bejagen...
Hoe teêr hy u beminde,... en - hoe hy werd verslagen
Door gluipende arglist... ô! vermelde uw mond ook dan
Hoe gy het sterven wrookt van d' ouden oorlogsman!...
Ter wraak! mijn laatste wil is in dit woord besloten;
Bevestige 't uw zwaard, getrouwe strijdgenooten!
Vaartwel!.. Verlaat my thands.. haast scheide ik van deze aard;
Mijn nagedachtenis blijv' steeds uw' harten waard! -

Met menig bittre traan en in des gramschaps woede
Die 't smartgevoel niet dooft, maar langs hoe meerder voedde,
Vliegt ieder als om strijd zijn' oorlogsmakker voor,

En voegt zich by de macht, in aantocht op den Moor.

Thans wendde Juliaan zijn haast verstarrende oogen
Naar 't outer: en hy vraagt, van diep gevoel bewogen:
Is niet des Heiligs beeld hetgeen mijn oog daar ziet
De Apostel, die zijn Heer in 't uiterst uur verliet,
En, hem tot driewerf toe verloochnend', voor die zonden,
Toen hem de wroeging trof, vergeving heeft gevonden? -
Dat is hy (viel welhaast Rodrigo hem in 't woord),
En doe die zelfde Heer die 't boetgebed verhoort,
Dit denkbeeld, Juliaan, weldadig opgerezen,
In 't vreeslijk stervensuur uw ziel gezegend wezen! -

Nu vest de stervende zijn oog op dat des Goths.
't Is thands geen oogenblik voor veinzery of trots,
(Dus zegt hy, diep ontroerd,) haast sluit dit ijdle leven!
Ik wensch in 't Heilgeloof den laatsten snik te geven,
Waarin mijn vaderen ontsliepen, en de Doop
Ook my werd toegediend... In 's krijgsmans levensloop
Verhardt zich ons gemoed... en 'k vrees in deze stonde
De dood wellicht te min; maar zoo ik 't pak der zonde
My drukkende op de ziel erken met diepe smart,
Het wangeloof verzaak met boete en rouw in 't hart
(Waar 't nimmer ingang vond schoon met den mond beleden), -
Ja, zoo 't genoegzaam ware, op dit beslissend heden
Met heel der zonden last my aan des Heilands voet
Te storten, en tot Hem, Hem die alleen behoedt,
Te zeggen: Heer vergeef! zie op my in genade,
Help Gy het ongeloof van die uw Naam versmaadde!
Zoo dit in 't uur des doods my, zondaar, baten mag...
Dan, Vader, schenk' me uw mond uit kracht van uw gezag
Die troost, waarmeê de Kerk by de uitvaart van dit leven,
Den Kristen zegent! -

Met het oog omhoog geheven,
En de overkruisde hand zich drukkende op de borst,
Riep nu Rodrigo uit: Ontzachlijk Levensvorst,
Hoe duister is uw weg, en tevens, hoe genadig!
Tot zulk een uitkomst hebt dan Gy mijn voet weldadig
Naar herwaart heengericht! ô Vader, zie gy neêr:

aant. Uw Zoon was afgedwaald, maar keert boetvaardig weêr!
Gy immers hebt gezegd in eindeloos erbarmen,
Dat, zoo de zondaar keert, Ge U zijner zult ontfermen,
Op dat zijn ziel niet sterv'; en de Englen om uw troon,
Met vreugd den weêrkeer zien van dien verdoolden Zoon!
't Is daarom, dat ik thands dees zondaar, eens verloren,
Weêr opneem in Uw Naam tot die U toebehooren,
En in dien heilgen Naam hem vrijspreek voor uw oog! -
Wanneer hy op dit woord zich naar den boetling boog
En de uitgebreide hand plechtstatig opgeheven,
Hem op den schedel lei. Toen, met een heilig beven
Zich keerend naar 't Altaar, nam hy 't gezegend brood,
En sprak, terwijl hy 't brak en 't aan de lippen bood
Des boetlings: Juliaan, ontfang dit brood des levens
Ten teeken van genade en van verzoening tevens! -
Met diepgevoeld ontzag neemt hy uit 's Priesters hand
Die levensbete, en zet zijn lippen aan den rand
Des kelks, hem toegereikt in dankbre zielsontroering,
En drinkt den levensteug.

Ook my! riep in vervoering
Florinde, die tot nu verstommend hoorde en zag,
En, in haar-zelv gekeerd, aanbiddend nederlag.
ô Godsman! deel ook my dat brood des levens mede;
Ook my, den teug des heils. Thands is mijn einde vrede!
God hoorde mijn gebed! Één heilig zoenverbond,
Één troost, één hoop, één graf, één zelfde stervensstond!
En eindlijk, na de rust die we in het stof verbeiden,
Één opstaan uit den dood om nimmer weêr te scheiden! -

Na 't eind der plechtigheid zag Juliaan ontzet
Den Godsman, die zijn ziel uit doodsmart had gered
Neêrknielen aan zijn zij'. By 't dier Verzoeningsteeken
(Dus zegt hy), by dat brood, dat u mijn hand mocht breken,
By dees genoten kelk, u ten genadeblijk
Geschonken: by de hoop op de intrede in Gods Rijk,
Die u in 't sterven troost, wil voor uw dood vergeven
Aan hem, die tegen u het zwaarste heeft misdreven.
Ja, spreek Rodrigo vrij, die, bron van al uw leed,

Uw schuld veroorzaakt heeft en die u vallen deed.
Ik, die onzaalge Goth, die jammren op u laadde,
Maar 't nietig werktuig wierd, dat u door Gods genade
Met Hem verzoenen mocht, roep in uw stervenssmart
U om vergeving aan, als u vergeven werd! -

Rodrigo! riep de Graaf, Rodrigo! en vergaârde
Zijn haast bezweken kracht, en hief zich op van de aarde.
Dan, 't was vergeefs gepoogd: de speer, nog in de wond,
Hing zwaar en smartlijk neêr, en rukt hem naar den grond;
En machtloos steunt hem thands zijn dochters schoot en armen.
ô! Roept de stervende uit met tusschenpoozend kermen,
Terwijl zijn matte hand naar 't klamme voorhoofd tast:
Waar blijft den held zijn sterkte als hem de Dood verrast?
Hoe buigt hy 't stugge hart en weet het te overwinnen!
Pas gistren riep ik in de ontembre drift der zinnen:
My, en dien vijand kan een zelfde Hemel niet
Bevatten! en zie daar, hoe luttel tijds vervliet,
Eer 'k met bezweken stem in 't oogenblik van sneven
Tot u, ô Vader, bid; wil my mijn schuld vergeven
Gelijk ik hem vergeef die tegen my misdeed!

Thands scheen het of zijn mond een stille bede ontgleed
Terwijl hy de oogen look; dan, plotseling verzamelt
Hy andermaal zijn kracht, en in die aandrift stamelt
Hy starende op den Goth: Uw Egâ is niet meer,
Rodrigo; aller lot neemt thands een andren keer;
De Kerk heeft macht om uw gewijden band te ontbinden:
't Gebroken hart, mijn zoon, kan nog genezing vinden,
Het kwaad tot goed gekeerd; en Spanjes troon wellicht
Zoo luisterrijk als ooit door de eigen hand hersticht,
Die haar te grond deed gaan: en die verwaten Mooren....
ô Waar my nog een maand diens kostbren tijds beschoren,
Zoo nutteloos verkwist door duizenden..! Zijn oog,
Dat reeds de stervenssmart met nevels overtoog,
Ontvlamde een nieuwe gloed, door 't vuur der drift ontstoken,
En hevig was zijn stem, maar stottrend en gebroken;
Dan ras verflaauwde zy, en zwakker voer hy voort:
Ach, ijdel is die hoop, dees wensch kan niet verhoord!

Verordend was dit kwaad, en al deze onheilvlagen
Zijn voorbestemd om hoog naar 's Eeuwgen welbehagen!
Wy werktuig, blind in 't lot... Dan, hoe 't ook wezen moog
De dood en de Eeuwigheid klaart alles op voor 't oog...
En, kan 't op aard niet zijn, God zal ons ginds vereenen.
Rodrigo! wil my thands de laatste hulp verleenen:
Zy zal me een vriendendienst en hoogste weldaad zijn...
Red my van 't vlijmend staal, en deze onduldbre pijn. -

Ontfang zijn ziel, ô God! riep de in het hart ontroerde,
Terwijl hy siddringvol dees droeve dienst volvoerde,
Waarby ook Juliaan zich nog voor 't laatst vermant.
Den kreet der smart versmoort, en zijn versteven hand
Rodrigo liefdrijk biedt, terwijl zijn' doodschen lippen,
Met d' uitroep: Trouwe vriend! ook de adem schijnt te ontglippen.
Hy echter wendt zich nog met d' allerlaatsten snik
Tot zijn Florinde, en zegt: Één enkel oogenblik
Trede ik u slechts vooruit: haast vinden wy ons weder;
Één kus, dan leg ik 't hoofd ten langen doodslaap neder.
Vaarwel, mijn dierbre telg... het is mijn' oogen nacht!...
'k Ontslaap, als gy, in God! Zijn Engel zij uw wacht! -

Toen zy van 's Graven lijk werd opgeheven, gloeide
Haar kaak van vlammend rood: en aan haar oog ontvloeide
Geen enkle traan, maar 't blonk van meer dan aardschen gloed;
En, starende op den Goth, met overstelpt gemoed,
Was, na het lijden dat haar leven ondermijnde,
Dees laatste en felste schok de allengskens weggekwijnde
Beslissend. In 't gevoel der hoogste zaligheid,
Hief zy haar handen naar den Hemel, uitgebreid,
En riep: Weldadig God! hoe love ik u naar waarde!
Gy schonkt my alles weêr wat me op dees ijdele aarde,
Wat me eenig, dierbaar was. Ja, alles vond ik weêr,
En in één enkel uur! U zij de lof en de eer!
Nu sloeg zy de armen om Rodrigoos hals, en schreide:
ô Mijn Rodrigo! zoo dit aardsche Lot ons scheidde,
Daar boven zijt gy mijn! -

Als waar hy reeds om hoog,

Met zulk een kalme rust en hemelvrede in 't oog,
Aanbiddend 's hemels weg en eindeloos ontfermen,
Klemt hy ten laatst vaarwel de stervende in zijne armen,
En in dien jongsten groet, den Goth aan 't hart gekneld,
Is haar verheugde ziel ten hemel heengesneld.

Vijf en twintigste zang.
Rodrigo in den slag.

Graaf Juliaan was met zijn wakkren Oorlogsstoet
(Acht duizend krijgers sterk, in 't slagveld opgevoed),
Asturië ingerukt. 't Was 't overschot van braven
Dat steeds in Afrika om Spanjes recht te staven,
Het hoofd bood aan den Moor, en altoos pal bleef staan,
Tot dat de onduldbre hoon, hunn' Heirvoogd aangedaan,
Zijn hart en wraak ontstak, en hy zijn heldendegen
Wijdde aan den Muzelman, en onmeêdogend tegen
Zijn Vaderland verhief. Trouw aan hun Hoofd gehecht,
Omhelsden zy zijn zaak; en 't bloedige gevecht
In Xeres slagveld, waar het Oordeel uit den hoogen
Den scepter aan den Goth rechtvaardig heeft onttogen,
Had tweemaal dat getal het levenslicht gekost.
Reeds velen waren mede op hunne heldenpost
Gesneuveld in 't beleg van vestingen en Steden;
Steeds door den sluwen Moor in zijn arglistigheden
Geplaatst aan 't hoofd des strijds, in 't dringendste gevaar.
En schoon die Eer hun list ten glimp en sluier waar,
Het doel werd opgemerkt; en 't overschot dier troepen
Had vaak, by één geschaard in drink- of feestdischgroepen,
Zijn felle spijt geuit, in taal, die 't ziedend bloed
Hun opjoeg in 't gelaat, en 't hart hun zette in gloed,
Daar 't algemeen gevaar, dat Hoofd en volk bedreigde,
Die beiden evenzeer tot morrend wrokken neigde.
Ook had hen zelfs hun trouw en krijgstuchts strenge band

Tot zoo lang niet behoed voor open wederstand,
Had niet hun hart getuigd in die verkropte woede
Dat ook hun Legerhoofd den zelfden wrevel voedde,
En waar niet al hun hoop op hem gericht geweest.
Thands eischte 't luttel drangs voor d' opgeruiden geest
Dier vuurige oorlogsliên, dat dwangjuk uit te breken,
En woedend togen ze aan om 's Veldheers dood te wreken.
Hoezeer ook Pedro eerst des Graven stervend woord,
Door Virimar vermeld, met argwaan had gehoord,
En 't als verraad beschouwde, en list der Muzelmannen,
Om de Asturiersche macht een nieuwen strik te spannen;
Toen hem ten tweedenmaal een boô van Juliaan
En nog een derde zelfs die tijding deed verstaan,
't Gewoel in 't leger bleek, en hy met eigene oogen
Geheel des Graven macht te wapen zag gevlogen
En by de Astuursche vaan in ordening geschaard,
Gereed op d' eersten wenk hun vreeslijk oorlogszwaard
Te keeren op den Moor; toen zag hy dat op heden
De Hemel Spanjes zaak ter hulp' was toegetreden
Met wonderdoenden arm. Nu aarzelt hy niet meer,
Maar op die hulp gerust van 's warelds Opperheer,
Aanvaardt hy die vol moed.

Nu spoedden zich de Hoofden
Des legers, die zich wraak van 's Graven moord beloofden,
In onbetembre drift naar Pedro, met den groet
Van krijgsgenooten, die verlangen, al hun bloed
Met heel hun heir om strijd voor Spanjes zaak te plengen.
Men ziet zich Felix daar met Kottila vermengen,
Met Miro, en Baziel, en wakkren Gunderik,
Met Paul, en Theudrijk, elk den Moor ten wapenschrik;
Hem smeekende om, vereend met 's Graven heldentallen
En aangevoerd door Hem, dien vijand aan te vallen
Die, onderling verdeeld, gezwakt is in zijn macht,
En voor dien aanval op geen wederstand bedacht.

Nog stond de heldenstoet in 't onderhoud vergaderd,
Wanneer Rodrigo hen van uit de verte nadert,
Die met gemeten tred het kerkgesticht verliet.

aant. Hy wendt zich naar dees groep, zoo ras hy Pedro ziet,
En zegt: Het is gedaan, de Graaf hield op te leven,
Als Kristen zag ik hem den laatsten doodsnik geven,
En met zijn God verzoend in 't heilig bloedverbond
Door de almacht der Genade. En in die zelfde stond
Ontsliep zijn Dochter meê. Zoo ras zy van zijn lippen
Den laatsten adem ving, mocht ook de hare ontglippen.
Één zegel van genade, één dood, heeft hen vereend.
ô Zoo de Hemel u nog levenstijd verleent
Om weêr te keeren van het bloedig vijandslachten
(Dat lot staat my veellicht op heden niet te wachten,)
Dan zie hen ('k smeeke 't u,) met Kristenplechtigheid
Elkander aan de zijde in 't zelfde graf geleid.
'k Vertrouw dat zy om hoog uit kracht van Gods genade
Vereend zijn met elkaâr.... Wee dan dien onberade
Die 't wagen zou ze in 't graf te scheiden! -

Na dit woord
Wendt hy zich tot den Graaf, van hem-alleen gehoord,
En zegt: De Koning zal een Kristlijk oordeel vellen,
En zich dien lijkdienstplicht niet wrokkend tegenstellen:
Ik ken zijne eedle ziel. De ontslaapne heeft oprecht
Met mannelijk berouw zijn dwaling afgelegd,
En stierf in ons Geloof. Laat wie hem 't vonnis spreken,
Gedenken, welk een hoon hem dwong om zich te wreken,
En tot wat razerny 't beleedigde eergevoel
Hem aanspoorde in die wraak, zijn eenig wit en doel!
Men laat' zijn overschot geen schande wedervaren! -

Eer Pedro andwoord gaf, verheffen de oorlogsscharen
Één algemeenen kreet van dreiging, vloek, en smaad;
't Was Orpas wien het gold. Die sluwe Renegaat
Verscheen op last des Moors, om 't onweêr te belezen,
Door zijn gelukt verraad zoo plotslijk opgerezen.
Hy rukte in aller ijl op 't melkwit krijgsros aan,
Maar bleef, in vollen ren, op veilgen afstand staan
En wenkte met de hand, om 't onderhoud te vragen
Ter kwijting van de last, den valschaart opgedragen.
Het is Orelio, dien de onverlaat berijdt,

Rodrigoos krijgsgenet, dat eens in blijder tijd
Zijn voedsel van de hand zijns meesters plach te ontfangen,
En van diens meesters wenk met lust scheen af te hangen,
Gedwee was op zijn stem, en lijdzaam in zijn hand.
De Goth, die op 't gezicht in fiere spijt ontbrandt,
Ontzet, en roept zich in de erinnring al 't voorleden
(Dat als een schaduwbeeld zijn' geest reeds scheen ontgleden,)
Ten eenenmaal te rug aan 't verondwaardigd hart.
Geschokt door eedlen trots en nieuw herteelde smart,
Roept hy tot Pedro uit: Gedoog dat ik hem nader,
Dat ik hem 't andwoord geev, dat voegt aan dien verrader!
Hou dezen middlerwijl te rug, terwijl ik spoed. -
Hy wacht geen weêrwoord af, maar treedt hem in 't gemoet
Op 't eigenste oogenblik, met ongedekte slapen,
In 't bloote priesterkleed, en zonder oorlogswapen.

Neen! roept hem Orpas toe, als hy hem naadren ziet,
Heer Priester, 'k treê met u in 't woordverwisslen niet.
Aan Gundrik is mijn last; hy-zelf, hy moet my hooren,
En die in 't heir gebiên. Het Opperhoofd der Mooren
Stelt hun een aanbod voor... En zendt hen te gelijk,
Na 't geen er is geschied, het overtuigendst blijk...

Hoe! viel de Goth hem in, dit dorst een Orpas wagen?
Kon hem geen minder ros, dan juist Rodrigoos, dragen?
Het needrig muildier, lang in de optochts-plechtigheid
Met tragen zachten tred Sevilje rondgeleid,
Waar (dunkt my) meer geschikt, van hem te zijn bereden,
Dan 't vurig krijgsgenet dat op zijn vlugge leden
Nooit booswicht heeft getorscht aleer hy Orpas droeg. -

Gy snoodaart! riep deze in verbazing uit, en sloeg
Zijn hand aan 't oorlogszwaard by 't felste driftontroeren...
Dan, eer zijn bevende arm het opzet kon volvoeren,
Greep reeds Rodrigoos hand de losse teugels vast
En riep: Orelio, werp af die snoode last!
Terwijl hy zijn genet, (in spijt der lange scheiding,
Nog even als voorheen gehoorzaam aan de leiding
Dier forsche hand en stem,) de borst verheffen doet,

aant. Hem steigrend rugwaart stuwt, en met des bliksems spoed
Den valschen Renegaat ten zadel uit doen ploffen.
Zieltogende, als hy scheen, door schrik en vrees getroffen,
Voert de onvermurwde Goth het steigrende oorlogspaard
Hem driewerf over 't lijf. Te lang werdt gy gespaard,
Riep hem de wreker toe, uw gruwlen zijn ten ende;
Verzel Witiza thands, en meld dat ik u zende.
Rodrigo velde u neêr. -

Een luide vreugdekreet
Die weêr en weêr herhaald het luchtruim daavren deed,
Brak uit op dit gezicht by 't Asturiersche leger
En 't heir van Juliaan. Maar nimmer luider steeg er
Het vreugdgejuich omhoog, dan toen Rodrigoos hand
Het schild des onverlaats, zieltogende in het zand,
Hem van de borst ontbindt, en zijn gezwinde vingeren
In 't eigenste oogenblik 't zich om de schouders slingeren,
En hy dat ros bestijgt. Nu streelt zijn wettig Heer,
Zijn hoog gebogen nek, en strijkt hem keer op keer
De zilvren manen langs. De Renegaat voorzeker
(Dus zegt hy,) vierde u wel, voor zijn gerechten wreker!
Nog zijt gy even fier, nog nam uw kracht niet af,
En torscht gy d' eigen Heer, wiens hand u voedsel gaf
En vaak geliefkoosd heeft; en, wien ter liefde, u allen
Beschouwden met ontzag en teder welgevallen.
Mijn wakkre Orelio, wees lijdzaam als gy placht:
Op heden voert ge uw Heer nog eenmaal in de slacht.
Torsch gy hem moedig voort en roemrijk naar zijn letste
Beslissend oorlogsveld... en hem gewis het beste! -

Hy trok den sabel nu, en zwaaiend met dat staal
Vervoegt hy zich by 't heir; dan, 't Moorsche pronkmetaal
Van ongewoone vorm mishaagt hem in de handen;
Hy werpt het neêr ter aard, van nieuwe drift aan 't branden,
En roept versmadend uit: In alles Renegaat!
Toen zegt hy tot den stoet die starende om hem staat:
Indien het geen ik wrocht uw zaak van nut kan strekken,
Zoo schaf me een Spaansch rapier om meê ten strijd te trekken.
Het best beproefde zwaard in Bilbilis gelescht

aant. Waar heden niet vergeefsch in deze vuist geprest. -

Men spoed', (barst Gundrik uit) en haal my d' oorlogsdegen
Van Juliaan! Want gy, riep hy Rodrigo tegen,
Die hem zoo schittrend wrookt, hebt op dat wapen recht!
Dan hoe zoo ongedoscht begeeft ge u in 't gevecht? -
Op knechten, spoedt u ginds, ontrukt des snoodaarts leden
Het harnas. -

't Was te spâ: want met verhaaste schreden
Genaakte 't Moorsche heir. De Goth hervat: Geen nood!
Hoe menig Asturier stelt heden 't leven bloot
In 't luchtig berggewaad, en zal, wil 't God gehengen,
Dat vlotte leven toch behouden wederbrengen! -
Fluks neemt hy 's Graven zwaard als in verrukking aan
En hecht het om zijn vuist. Wee (roept hy,) d' Afrikaan
Die dit doorwrochte staal op heden zal beproeven!
Hem is 't gestarnte gram!... Wat zouden wy vertoeven,
Maakt u voor d' aanval reê! op! in den strijd gesneld!
Zy naadren... Broedren, komt! de Mooren neêrgeveld!
Het krijgswoord zij: De Wraak! -

De Wraak! herhaalden ze allen,
En 't woord klonk wijd en zijd als rollend donderknallen
Door al de rijen heen: 't drong door tot aller hart,
Terwijl 't in ieders mond der Mooren woede tart,
Die met nog scheller stem hun 't Akbar tegenroepen,
En huns Profeeten naam. By de opgezeten troepen
Wordt speer en lans gezenkt. Des voetvolks tred is vast
Maar langzaam; en hun marsch met juistheid afgepast.
't Gespannen boogkoord drilt: de pijlen, dicht geschoten,
Gaan sissend door de lucht: de javelijnen stooten
Elkander in hun vaart met ratelend geluid.
De Legers naadren: hun bedwongen drift breekt uit,
En woedend vallen ze aan wanneer zy zich ontmoeten
Doldriftig om hun haat in 't heet gevecht te boeten:
Het paard- en voetvolk mengt en worstelt onder een.
Wat door het staal niet stort, wordt van den hoef vertreên.
De beuklaar kneust het schild: op helmen en rondassen

aant. Klinkt de onverpoosde klank van zwaard en kortelassen
En knobblige oorlogsknots. De wapenrusting splijt,
Voor 't ingedrongen staal, en menig ziel ontglijdt
Het hulsel van het stof, voor straf of eeuwig leven.
Het heir van Juliaan heeft nieuwe proef gegeven
Van wat zijn moed vermag, en staafde d' ouden roem.
Graaf Pedro kroonde meê aan 't hoofd der heldenbloem
Zijn vroeger oorlogsfaam, terwijl, hem aan de zijde,
De dappre jonge Alfons, gelijk een bruîgom blijde,
Met zijn bebloede lans den schrik verspreidde en dood.
Maar erger was de slacht, verwarring, angst, en nood,
Waar fiere Orelio, weêr trotsch op zijn berijder,
De dichtste rijen brak met d' onvertsaagden strijder,
De levende en de doôn vertrapplende in hun bloed.
De Mooren stuiven weg voor zijn gezwinden voet,
En vruchtloos is 't gepoogd, aan 't zwaard des Goths te ontkomen.

Wie is hy, (roepen ze uit, van doodschrik ingenomen,)
Wie is hy, die, zoo sterk, en niet ten strijd gedoscht,
Aan 't voorhoofd van 't gevecht de dood in 't aanzicht trotst?
Wat kracht bestuurt zijn arm? wat macht, zijn oorlogsdegen?
't Schijnt de Engel des verderfs! De dood vliegt allerwegen
Van zijne ontzachbre hand, uit d' opslag van zijn oog!
Sterk in de onsterflijkheid, verschijnt hy van omhoog
Uit Kafs verholen bron met d' eeuwgen teug van 't leven
Gedrenkt! Ja, schijnt hy niet als op den wind te zweven?
Hier baat geen heldenmoed, 't is nutloos bloed verkwist;
Ja! vlied' wat vlieden kan! geen wareldsch vijand is 't! -

Het Spaansche leger meê, ziet met verwonderde oogen,
Hoe slachting, vlucht, en schrik, hem van den degen vlogen,
En hoe hy op zijn pad de dood alom verspreidt.
Ziet (riep m' elkander toe) met welk een waardigheid
Hy 't vurig ros bestiert! Wat Ridderlijke grootheid
Paart aan dien fieren moed, die helden-afkomst bloot leit!
Ziet, hoe hy 't lemmer zwaait met onbezweken kracht!
Rodrigo-zelf heeft nooit in 't schittrendst van zijn macht
Met meerder majesteit dat fier genet bereden,
Niet beter 't zwaard gevoerd, nooit moediger gestreden!

aant. Zijn zwart gewaad is als een doodsbanier ontplooid,
Die, waar hy henen golft, en schrik en jammer strooit.
Hy is geen zoon van 't stof, geen stervling, (neen voorzeker!)
Die in dien vrededosch hier optreedt ons ten wreker,
Geheele heiren tart, en neêrwerpt in zijn vaart.
De Hemel slaat ons gade! een Heilig daalde op de aard
En strijdt voor onze zaak! -

Ja! 's Almachts welbehagen
(Dus roept een ander uit,) rust by des onspoeds vlagen
Met zichtbaar gunstbewijs op Spanjes dierbren grond.
Zy koos ons voor haar volk, gelijk Ze in 't Oud verbond
't Ondankbaar nageslacht uit Abraham geboren,
Gezegend boven-al, ten kroost heeft uitverkoren.
Wien is het niet bekend, hoe in die heilge nacht
Toen 't Vrede op aarde klonk, van 's Hemels Englenwacht,
Het glorierijke licht dat over Bethlem daalde
Geheel het Spaansche Rijk met de eigen glans bestraalde?
Niet voor een korte poos gelijk 't den Herdren scheen,
Voor wier verwonderd oog het spoedig weêr verdween;
Maar, heel de winternacht met onverpoosden luister,
Op heuvlen en gebergt' en bosch en veld, het duister
In schittrend licht verkeerde; een licht, niet uit de Zon
Of Maan, of Ster gevloeid, maar uit de ondoofbre bron
Van 't eeuwig Licht des Lichts! - Wy mogen 't dus gelooven
Dat deze een Heilig is of Engel, ons van boven
Gezonden tot behoud. Zijn wonderdadig staal,
Zijn bovenaardsche macht, beslist den zegepraal!
Hy voert ons door dees strijd ter zekere viktorie!
Heeft niet de Moedermaagd soms in haar hemelglorie
Dees zaalgen grond gedrukt met aangebeden voet? -
Wie zag niet met wat spijt en fellen gramschapsgloed
Hy 't Moorsch ontheiligd zwaard in afschuw wierp ter aarde,
Een Kristenwapen eischte, en 't als zijn recht aanvaardde?
Een wonder wordt gewrocht voor Spanjes heilge zaak;
Op makkers! voortgerukt ten zegepraal en wraak!
Ja, (roept men,) geen gespaard! Zy moeten allen sneven:
God zal het Moorsche ras ons in de handen geven
Het Kristenbloed ten zoen! Zijn Heilgen zijn in 't veld,

Voort, voort ten zegepraal en, Spanjes eer hersteld!
Ten zegepraal en wraak! -

Met zulk vertrouwen voedde
't Ontvlammende Geloof des Spanjaards heete woede,
Terwijl van 's heuvels top in 't deinzende verschiet
De Moorsche Legervoogd dat vreeslijk slachten ziet
En Orpas raad vervloekt die deze ramp bewerkte.
Van Oostwaart komt bericht dat meê 't alarm versterkte.
Een handvol oorlogsvolk, in Kovadongaas dal
Uit de achterhoede ontvlucht aan d' algemeenen val,
Doet hem d' ontzetbren maar van die verwoesting hooren.
Als zinloos van den schrik, riep 't Opperhoofd der Mooren:
Wat wreed en smartlijk lot, bestemdet ge, ô Profeet,
Op heden aan uw knecht! O, wat onduldbaar leed!
Een leven, zoo met roem en glorie opgeluisterd,
Door d' omkeer van 't geluk op eens te zien verduisterd!
Een loopbaan, zoo vol eer, met nederlaag en schand'
Te sluiten, welk een smart! Dan, wie weêrstaat de hand
Van 't onverbidbaar Lot? Wat baat het morrend klagen!
Wat is, moest zijn. Het zij! Mijn leed is haast gedragen;
Maar hy die 't overleeft, betreur' dees schrikbren dag
Waarop de Muzelman des jammers aanvang zag. -
Zijn smart steeg nu tot woede, en overluid vervloekte
Hy Gisla. Waar' zy hier, wier list my dus verkloekte,
(Dus riep hy razende uit) zy boette 't met de dood!
Het waar voor 't minst een troost in 't klimmen van den nood,
Mocht ik haar zwart verraad met eigen hand vergelden! -

Het lot vergold haar reeds: want, toen wy dalwaarts snelden,
(Dus andwoordt hem een Moor,) verkoos zy met beleid
Op afstand der vallei een oord van veiligheid,
Uit vrees (zoo 't heeten moest), haars broeders oog te ontmoeten.
Daar deên wy ze in de vlucht haar listig opzet boeten:
Zy ligt met wond by wond, door 't zwaard der wraak ontzield.

Geringe wraak, helaas! voor zulk een heir vernield!
Dacht Abulkassems hart! Dan, schoon geen uitzicht restte
Besloot hy, plichtgetrouw te strijden tot het leste,

aant. Met nieuw gesterkten moed. Gaat, zegt hy tot zijn wacht,
Men haal my Eudons hoofd! Heeft hem de vrees gebracht
Naar 't Moorsche Heir; welras door de eigen vrees gedreven,
Zou zich de lafaart nu naar de Asturiers begeven
En keeren 't zwaard op ons. 'k Vrees niets van Sisibert
Noch Ebba, Orpas bloed. Wat dees beschoren werd
(Dus dacht hy by zich-zelf) verzekert hunnentwegen
Ons leger voor verraad: hun leven is gelegen
In ons getrouw te zijn. - Nu deed hy beide ontbiên
Om ijlings met de bloem der oovrige oorlogsliên,
Thands aangevoerd door hem, aan 's legers spits te vechten
Of, zoo zich 't Lot ter gunst der Spanjaarts bleef beslechten,
Hy, door hun 't hoofd te biên, nog tijdwinst woekren mocht
Ten aftocht. - Zoo men eerst met dolle woede vocht,
Thands steeg de kreet des doods nog luider naar den hoogen,
Met schimp en vloek, geuit in wanhoops uiterst pogen,
Aan 't klettren van het staal en 't noodgebed vermengd.

Reeds was het heldenbloed dat heden werd geplengd
Door Devaas plasch gevloeid, en door Pioonjaas zoomen
Naar Sellaas wijder bed, met purperroode stroomen
Gevloten, als van verr' het oog de flikkerglans
Van wapentuig ontmoet; van helm en speer en lans,
Door 't dalend zonnelicht met gouden gloed omtogen.
Het was Pelagio, ten bystand toegevlogen.
Hy voert zijn dappren aan, in brandend ongeduld
Om haast zijn grootsch bestaan zoo schoon te zien vervuld,
Als hy 't in de uchtendstond begonnen had met glorie.
Zy rukken aan te voet. De waarborg der viktorie,
Het heilig eiken kruis, wordt aan hun spits getorscht;
De zilvren krijgsbanier van de uitverkoren vorst
Waait breed en glinstrend uit. Den Goth, wiens heldendegen
Door 't Moorsche leger sloeg, blinkt gindsche krijgsvaan tegen;
En wanende te recht, wat bystand herwaarts spoedt,
Vliegt hy met lossen toom d' Astuurjer te gemoet,
Op dat geen misverstand de zege doe vertragen,
En 't heir van Juliaan niet bloot sta voor hun slagen,
Zoo mooglijk 't geen gebeurde aan hen niet waar' bekend.
Een bode, vlug te voet, ontfangt bevel, en rent

Hem tegen, halverweeg: aan dezen doet hy hooren
Wat onverwachte hulp hun de Almacht heeft beschoren
Terwijl zijn schuimend ros een oogwenk adem toog.

Hoe! sprak Pelagio, Siveer, indien mijn oog
My niet bedriegt, dan moet dat oorlogsros wier zijden
Nog rookend zijn van 't bloed, hem aangeplascht by 't strijden,
Gewis het zelfde zijn, waarop in Kordua
De afvallige Orpas praalde! ô Sla uw oog hem gâ,
U is hy 't best bekend. Zoo hier mijn oog mocht liegen,
Gy, goede grijzaart, zult u niet in hem bedriegen. -
Is 't niet Orelio?

Voorzeker! zegt Siveer.
Of, zoo 't zijn weêrgâ was, zou 't wonder my nog meer
Verbazen, want waar vindt m' Orelios gelijken?
Dan wie toch kan hy zijn, dien we op zijn leên zien prijken
Met zulk een vorstenzwier, schoon wapenloos van dosch,
Als voelde hy zich-zelf op 't moedig Koningsros
In eigen zadel! Zie, hoe buigt hy neêr, en streelt hem!
Ook 't fier erkentlijk dier gevoelt die gunst, en deelt hem
Zijn vreugde zichtbaar meê en welft den fieren nek
Al buigend, dat die hand zich nogmaals tot hem strekk'
En hy dier vingren druk beandwoorde, uit erkentnis
Der mild gekwiste lof, waar aan zijn oor ontwend is. -

Kan 't (riep Pelagio,) de Makkabeër zijn?...
ô Dat mijn ziel niet waar' bedrogen door den schijn!
Of... vond mijn hoogste wensch vervulling op deze aarde,
Hergeeft het graf zijn doôn? - In diep verbazen staarde
De Koning op Siveer; die echter in zijn oog
Ontwaarde, hoe gezwind dat denkbeeld weêr vervloog,
En hoe zijn ziel 't verwierp, als waar 't te dwaas gebleken,
Dan dat hy wagen zou, het verder uit te spreken.
Doch 't was Siveer genoeg. By 't woord uit 's Konings mond
Scheen 't of eens dooden schim op eenmaal voor hem stond.
Ik blinde! (riep hy uit, terwijl hy 't aanzicht wendde,)
Ik blinde! die tot nu mijn meester niet herkende,
Mijn kweekling, en mijn Heer! -

De Goth reed zachtkens voort
En voegde zich by 't heir. Toen wendde hy het woord
Den Koning toe, en sprak: Dees dag heeft door een wonder
Uw Rijk bevestigd, Vorst, en Spanjes troon, van onder
Den puinhoop rijzen doen, en wrook ons van 't geweld;
Ook Orpas, de onverlaat, ligt in het stof geveld,
Het roofgediert' ten prooi! 't Verradend staal der Mooren
Trof Juliaan in 't hart. Hem werd genâ beschoren,
Hy stierf in 't echt Geloof. Zijn stoflijk hulsel ligt
Voor Petrus Outersteen in 't gindsche kerkgesticht.
Uit kracht van 't hoog gezag der heilge Priesterorden,
Dat me in Visonia bevestigd is geworden
Door 't achtbre Kloosterhoofd, (onwaardige als ik ben,
Doch, waar ik na 't gebeurde een Hooger hand in ken)
Aanvaardde ik 's Graven boete, en brak hem 't brood des levens.
Zijn Dochter meê, rust in den langen doodslaap, nevens
Haars Vaders lijk. ô Zie met Kristenplechtigheid
Hun beider overschot in 't zelfde graf geleid,
En doe hun zielloos stof den laatsten eerblijk geven.
Gelijk de boomstam valt, (dus immers staat geschreven)
Zoo blijv' hy liggen!

't Is genoeg dat gy 't begeert;
In al wat gy gebiedt, zult gy uw wil geëerd,
Uw wensch vervullen zien! Dus andwoordt hem de Koning,
En, slaat zijn trekken gâ, met diepe ontzagbetooning.
Toen zag hy zich herkend, en keerde hy 't gelaat
Verstommend van hem af. Dan, met ontroering slaat
Siveer de hand aan 't toom, en ziet met weenende oogen,
Rodrigo zwijgende aan! Dees in de ziel bewogen
Drukt 's goeden grijzaarts hand, en buigt zich tot hem neêr:
Ga, (zegt-hy) niet ten strijd: dit smeek ik u, Siveer.
Te hachlijk staat dees kans; en als gy zijt bezweken,
Met wien zal uw meestres dan van Rodrigo spreken?
Gy ziet my wapenloos, en in dees blooten dosch
Sloeg ik door 't Moorsche heir en bood hun sabels trots;
Maar, eenmaal zoo beschermd, zoude ik ongaarne sneven
Beladen met de schuld dat ik 't behoede leven
Weêr roekloos had gewaagd, en 's Hemels hand getergd.

Geef me uw pantsier en helm. - Hoe!...is 't te veel gevergd?
Siveer, ik plach u nooit vergeefs om iets te vragen,
En, kendet gy mijn wil, hy was uw welbehagen!
My dacht, ik moest voor u, toch nog Gebieder zijn! -

Hy sprak: nu volgt Siveer met diepe boezempijn
Zijn meester in 't geboomt', ter zij' van 't pad gelegen.
Rodrigo, in een wenk van 't krijgsros afgestegen,
Doscht zich in 's grijzaarts staal. Treft u het wonder niet,
Dat gy Orelio zijn' Heer hergeven ziet?
(Dus vraagt hy.) 'k Zag zijn leên den snooden Orpas drukken,
En spoedde om d' onverlaat ten zadel uit te rukken.
Het fier en moedig dier, gehoorzaam als het plach,
Wierp af den Renegaat met doodelijken slag,
Waar, van den hoef vertreên, de gruwelijk ontaarde
Het leven dat ik hem ter kwader ure spaarde,
Met schand zag uitgebluscht, zijn zwart verraad ter straf.
ô Deed me ook 's Wrekers hand die me Orpas overgaf
Witizaas slanggebroed in 't gindsche veld ontmoeten,
Om eindlijk door mijn arm hun gruweldaân te boeten,
Dan ging ik in ter rust... Mijn werk is afgedaan. -

En grootsch hebt gy 't volvoerd! hervat Siveriaan.
Ja, grooter zijt gy thands, dan toen ge in al uw luister
Witiza in het stof gekromd hield in uw kluister!...

Getrouwe grijzaart, (viel Rodrigo hem in 't woord,)
Verheevner zegepraal sproot uit mijn lijden voort.
Uw zoon, uw kweekling, is van de aarde losgebonden:
Hy overwon zich-zelf, de wareld, en zijn zonden,
En 't lang vertwijflend hart. Indien m' in 't veld van eer
Mijn lijk mocht vinden, leg dan gy 't ten doodslaap neêr
In 't graf van Juliaan: Dit zij u aanbevolen.
En, wijdt me uw oog een traan, hou elk uw smart verholen,
En zeg geen ijdel oor wien gy beweent. Uw zorg
Laat ik Orelio. Uw vriendschap strekt my borg
Dat gy hem vieren zult, gelijk ik-zelf hem vierde
Toen hem in blijder tijd de hand zijns heers bestierde,
En als 't een ros betaamt, dat menigwerf een vorst

(En altijd trouw en fier) door 't strijdperk heeft getorscht.
Wel heeft hy my gediend op dezen dag van slachting;
En met nog grooter dienst zal hy zijns heers verwachting
Bekroonen in dit uur. Thands is het scheidenstijd.
Zoo ik (naar ik 't verwacht) niet keer uit dezen strijd,
Wy zien elkaâr eens weêr in 't stoorloos oord van vrede,
Waar ons geen scheiding wacht. Ik heb nog eene bede:
Beveel my aan 't gebed der moederlijke ziel,
En zeg haar welk een rust haar zoon te beurte viel
By 't sluiten van zijn baan; en dat geen hart op aarde
Ooit kalmer hemelvrede in 't scheidensuur ontwaarde.
Gy, dierbre vriend, vaarwel! In deze onze afscheidssmart
Getuige u deze traan 't gevoelen van mijn hart!
Nu stort hy op dit woord om 's grijzaarts hals, en drukte
Hem aan zijn boezem vast; dan even vuurig rukte
Hy zich zijne armen uit, en sprong ten zadel op,
Gaf sporen aan zijn ros, en dreef hem in galop
Naar 't Spaansche leger voort. - Ten zegepraal gevlogen
Mijn broedren! roept hy uit, en snelt voor aller oogen
Met onnavolgbre drift op nieuw ter gloriebaan,
En heft met luider stem den blijden krijgskreet aan
‘Ten zegepraal en wraak!’ hy eenig opgezeten.
Nu stegen wijd en zijd de ontvlammende oorlogskreten
‘Ten zegepraal en wraak.’ Het heilvoorspellend woord
Klonk door gebergte en rots met eensgestemd akkoord.
Het rolt tot Pedroos heir, van waar m' in 't heetst van 't strijden
Dien juichenskreet verneemt en andwoordt, vol verblijden.
De ontzette Muzelman, bestreên van alle kant,
IJst op d' ontzachbren galm, maar houdt kloekmoedig stand,
Staat elken aanval door, herhaald van alle zijen,
En biedt den vijand weer in onverwrikbre rijen.
Vertwijflend strijden zy, gewis dat hun behoud
Thands eenig hangt aan 't zwaard, hunne armen toevertrouwd.
Nooit had hun Opperhoofd in 't lang en roemrijk leven
Zoo schitterend een blijk van heldenmoed gegeven;
Witizaas zonen nooit vóór dezen gloriedag
Een oorlogsroem behaald, die dees gelijken mag.
Zoo ras nu Sisibert Pelagio ontwaarde
Die strijdende te voet een oogst van lauwren gaârde,

Poogt hy tot tweewerf toe met steeds mislukten proef
In 't dringende gevecht hem onder d' oorlogshoef
Te storten. t' Elken keer ontweek de Prins zijn woede;
En 't broedermoordend staal, gezwaaid in arren moede,
Was tweemaal op zijn schild met vonkling afgestuit.
't Getergde Legerhoofd riep verontwaardigd uit:
Laat af, Witizaas Zoon, van 't roekeloos vermeten;
Doe my uw terging niet ondanks my-zelv' vergeten
Wat moederschoot u droeg! Stel u mijn zwaard niet bloot
Reeds al te lang getart! Laat af en vind de dood
Van eenige andre hand.

Hy zegt: en keert ter zijde
Op dat hy 't dreigend staal ten derdenmaal vermijde,
Als eene ontzachbre stem zich plotsling hooren liet
Terwijl Orelio door 't dichtst der strijdren schiet.
‘Ontfang haar van mijn hand: my voegt, u 't loon te geven
Dat ik te lang weêrhield: Rodrigo eischt uw leven!
Hy, hy is 't die u velt!’ Nog naauwlijks uit hy 't woord
Of 't forsch bestierde zwaard heeft d' onverlaat doorboord;
Hy duizelt in den zaâl, en stort aan 's wrekers voeten.
Nu zoekt hy waar zijn oog ook Ebba mocht ontmoeten,
En streeft door 't heetst des strijds. Zich-zelv' ontrukt van vreugd
Heft hy den krijgskreet aan, waarmeê hy in zijn jeugd
Den moed der zijnen op het slachtveld plach te ontgloren:
‘Rodrigo, 't Gothsche zwaard!’ - Naauw trof des Prinsen ooren
Die welbekende leus, als hy den juichenskreet
‘Rodrigo, zege, en wraak!’ door 't heir weêrgalmen deed.
Die hem zoo dierbre naam, pas uit zijn mond geklonken,
Scheen aller dappren borst in hooger gloed te ontvonken.
De grijzaart Odoard herhaalt hem na den Prins;
Urbaan verspreidt hem voort; en Pedro hoort hem ginds
Met de eigen luide vreugd door zijn geleden galmen.
Niet by de schittrendste oogst van overwinnings-palmen
Toen hy, de wraak ten zoen, Witiza had geveld,
Werd dees ontzachbre naam, van zulk gejuich verzeld,
Op d' adem van den wind gedragen! de onbedachten
Die gistren dezen naam nog vloekten en verachtten
Herhalen hem zich thands met jubelende stem,

aant. Als of een Englenmond van uit den hoogen, hem
Aan 't volk het geen den Moor tot slaverny gedoemd had,
Ten zeekren onderpand van al zijn hoop genoemd had.
‘Rodrigo, zege en wraak’ klonk wijd en zijd in 't rond,
Weêrgalmde in aller hart, ging op uit aller mond;
Men hoort dien kreet herhaald in bergen en valleien,
Men hoort hem heinde en verr' de velden langs verspreien,
Terwijl hy juichend strijdt met onbezweken kracht,
De Mooren wijd en zijd verstrooit, vertreedt, en slacht,
De rijen nedermaait als 't dichte zomerkoren,
En steeds by elken slag zijn oorlogsschreeuw doet hooren:
‘Rodrigo! 't Gothsche zwaard! de wraak en zegepraal!’

Zoo slaat de dappre zich met alvernielend staal
't Verbaasde leger door des vijands: tot zijne oogen
Ook Ebba, dien hy zocht, in 't einde ontwaren mogen,
Op Barbarijschen hengst gezeten. (Trouw voldeed
Hy aan zijn krijgsmansplicht, en onverschrokken streed
Ook zijn vernielende arm.) Met ziedend bloed in de aderen
Ziet hy Witizaas Zoon, en dees, Rodrigo naderen.
Het zwaard des Renegaats dat sterkte en pracht vereent
Was om 't gevest bezet met kostbaar eêlgesteent'.
De kling van 't echtste staal kaatste in een gloed van vonken
De zonnestralen weêr die op zijn vlakte blonken.
Dit prachtig wapentuig van Damasceensche kunst
Ontving dees Renegaat ten blijk van Walids gunst.
Ze ontmoeten, wederzijds van de eigen woede ontstoken.
De Goth heeft met zijn schild reeds slag by slag ontdoken,
En zijdwaart afgewend, verbroken door beleid.
Reeds menig ijdle slag elkander toebereid,
Met ongeduldige arm, in nieuwe drift gesteven,
Wordt razend weêr hervat en woedend toegedreven
En vuurt hun gramschap aan; dan, eindlijk is 't beslist!
Rodrigo ziet zijn kracht niet vruchtloos meer gekwist.
't Gelukt zijn sterker arm 't Kantabriaansche wapen
Door 't tulbandplooisel heen te drijven in de slapen
Des fieren Renegaats. Sterf! (riep de wreker uit,)
Het is Rodrigoos hand, die hier uw loopbaan sluit;
Rodrigo, die u spaarde en argeloos vertrouwde,

aant. Dien gy verraden hebt, terwijl hy op u bouwde.
Ga, meld uw Vader thands, hoe veel gy door 't verraad
En 't Moorsche wangeloof op aarde waart gebaat. -
Hy zegt: en rukt op 't woord den snoodaart neêr ter aarde,
Die, blind door 't gudsend bloed, om niet zijn kracht vergaârde
En duizelde in den zaâl. By 't storten onder 't ros
Barst hy met stervensangst in luidkeels gillen los,
En, 't laatst omhelsd Geloof vergetend by zijn sneven,
Noemt hy Mariaas naam! - Steeds blakend voortgedreven,
Roept de onbezweken Goth door 's vijands dichtste staal
'Rodrigo, 't Gothsche zwaard, de wraak en zegepraal,'
Met nieuwe geestdrift uit, en stort, waar heen hy wende,
Verslagenheid en dood door de overstelpte bende!

Wie meldt de heldendaân verricht op dezen dag?
Wie hoort zijn jammren aan, en ijst niet op 't verslag
Van die verschrikking, woede, en haat, die allerwegen
De wanhoopkreten scherpt, die naar de wolken stegen,
Aan 't luid gegil gepaard van gruwbren stervensnood,
Aan 't lastren en den vloek die menig hart ontvlood,
En door de beden klinkt, uit duizenden van monden
Door 't staalgekletter heen, ten hemel opgezonden;
Doormengeld met den kreet, nog luider telken maal? -
'Rodrigo, 't Gothsche zwaard, de wraak en zegepraal'
Weêrgalmt langs 't oorlogsveld ten overwinnings-teeken.
Wee u, gy Afrika, uw zonen zijn bezweken!
Wee, Muzelmannen! Wee, gy Islamietsche Leer!
De Legerhoofden zijn gesneuveld met hun heir,
Dat, door den schrik verstrooid als stoppels die de winden
Verstuiven doen op 't veld, geen heil vermag te vinden
In de overhaaste vlucht. Ten zeekren dood gewijd,
Ziet zich de ontzette Moor vervolgen wijd en zijd.
Waarheen hy keeren moog by 't algemeen vernielen,
Hy vindt den vijand daar, hem volgende op de hielen
In blijden zegetrots, en sterk in Spanjes zaak.
Waarheen hy de oogen wend', hy ziet de hand der wraak
Zijn rijen met de dood omcinglen. Wil hy vlieden,
Ook daar is 't straffend zwaard, en recht zal hem geschieden
Van d' onontwijkbren arm. Vereenigd door den band

aant. Van 't vloekbaar wangeloof, school hier van alle kant
Het snoodste ras der aard tot Spanjes val te gader.
Hier de afgevallen Griek, en eed- en kerkverrader;
De snoode Syriër, de in wrok onbuigbre Kopt;
De roofzieke Arabier, wiens hart voor plundring klopt;
De wreede Perziaan; en de Afrikaansche roover,
Die in zijn zandwoestijn de sprinkhaanzwermen over
De velden wenscht verspreid, en in zijn overmoed
Durft bidden, dat zy 't pad bereiden voor zijn voet,
Waar heen de roof hem lokt. Godslasterlijk verbonden
Door Godgedoemden leer, hen stavende in de zonden,
Ja, die den roof en moord nog heiligt in hun oog;
Maar hier voor 't strafgericht gedagvaard van omhoog,
Eischt hun het zwaard des rechts thands wraak voor de euveldaden,
Wraak voor 't vergoten bloed dat ze op hun zielen laadden,
Wraak voor hun dwanggeweld. De bloedkreet is gehoord,
Der gruwlen maat is vol, en overstelpt haar boord;
De dood zal wie ontkomt, ook in zijn vlucht verslinden,
En heden zal de Moor de zelfde deernis vinden
Die hy in Auria zijn' offers heeft betoond.

't Was spade in de avondstond, maar 't staal dat niets verschoont,
Had nog niet uitgewoed, en 't werd niet opgestoken
Voor 't holle van de nacht. Toen was de hoon volwroken
En blies men d' aftocht in het zegepralend Heir.
Nu keerden met gejuich de Legerhoofden weêr
Van de uitgevoerde wraak. Doch, waar bleeft ge, ô bevrijder,
Gy schutsgeest! Ja, waar bleef die ongelijkbre strijder,
Door allen bovenal met vreugd te rug gewacht?
Hy had in dezen strijd voorzeker wel gedacht
De lang gewenschte dood te ontmoeten, die na 't sterven
Hem in Florindes graf een rustplaats mocht verwerven,
Dus na de dood vereend in de onverstoorbare echt;
Dan, hoe hy 't leven waagde in 't moordendste gevecht,
En, half gewapend slechts, gelijk een minnaar vurig,
Den dood te vinden zocht, ze ontvlood hem toch gedurig;
De pijlen streefden hem ter rechte en linker zij'
In dicht geschoten zwerm steeds letselloos voorby;
De lans doorboorde niet, al scheen zy hem te treffen;

aant. Vergeefs zag me op zijn hoofd het forsche zwaard verheffen,
't Ontzag hem en boog af van helm en borstkuras.
Hy die in zijn behoud den wil des hemels las,
Den Moor verslagen zag en andermaal ervaarde
Dat hem des Hoogsten schild, ondanks hem-zelf bewaarde,
Boog voor het Godsbesluit met onderworpen hart.
Zijn moedig krijgsros, dat aan Sellaas boorden werd
Gevonden, toen de slacht beslissend was volstreden,
Stond overstelpt van bloed met opgescheurde leden;
Zijn borst bedekt met schuim, van zweet en stof doormengd;
Zijn zilvren manen mede, alom met bloed gesprengd,
Dat neêrdrupte als de daauw; zijn matte leden trillen
Van d' onverpoosden strijd in 't woedend krachtverspillen;
En telkens barst zijn stem met angstig brieschen uit,
Als of hy met den toon van jammrend klaaggeluid
Den meester weder riep, wien hy zoo graâg ten Heer had,
En dus op nieuw verloor, nu hy hem naauwlijks weêr had.
Op 't veldgras lag de helm en 't pantser van Siveer
En 't zwaard van Juliaan, dat schriklijk wraakgeweer,
De ketens en 't gevest met klevend bloed omronnen,
Doch waar was d' arm, die 't zwaaide en neêrlei, onverwonnen?

Dag, maand, en jaar, geslacht, en eeuwen, snelden heen,
En de aarde vraagt verbaasd, waar Spanjes Vorst verdween;
aant. Als in een lage kluis naby Viseoos wallen
Een grafsteen zich ontdekt met duistre jaargetallen,
Waarop, in ruig begroeid en naauwlijks leesbaar schrift,
RODRIGO, LAATSTE VORST DER GOTHEN, stond gegrift.
1823.

Verhalen en romances.

Zaide en Almanzor.*

Eerste zang.

Door 't aakligst voorgevoel van leed
Voelt zich Zaïde 't hart verkroppen,
Daar ze op den Egâ vruchtloos wacht,
Voor wien alleen dat hart kan kloppen.

't Was alles stil op 't Moorsche slot;
En reeds was de avondstar aan 't flonkeren:
Zy ziet by ieder ademtocht,
Het vale groen van 't bosch verdonkeren.

Zy hoort geen vooglentoontjen meer
Van uit het boschgeboomte klinken;
En 't laatste straaltjen flikkrend licht
Ziet ze achter 't steil gebergte zinken.

En met dien straal van licht ontvliedt
Het laatste vonkjen hoops haar' boezem:
Zoo vlieden met den zomergloed
De kleuren van den lentebloezem.

Zoo ook verwelkte nu haar blos,
Zoo zag men 't vuur haars oogs verdwijnen,
Daar zy de nacht genaken ziet,
Maar haar Gemaal niet zag verschijnen.

* Poëzy (uitgeg. door Mr. w. bilderdijk) II, 136: [Uitg. 1823.]

Zy zucht, en peinzend telt haar hart
De tallelooze krijgsgevaren:
En telkens ziet haar treurend oog
De dood om haar Almanzor waren!

De Held moest met een kleinen stoet
De Kastiljaansche macht bestrijden;
Gantsch Afrika bouwde op zijn arm;
Hy zou zijn Vaderland bevrijden.

Hy toog, en liet zijn woord te pand,
Dat, eer nog de avond zal genaken,
Hy weêr aan 't harte van zijn Gâ
Het zoet des wederziens zal smaken.

En lang reeds was de dag daarheen.
Almanzor! - ach, wat zielsbezwaren!
Zijn woord was steeds orakeltaal:
Gewis, hy viel in doodsgevaren!

Dit denkbeeld treft haar 't siddrend ha r t;
‘'k Wil (roept zy uit), 'k wil met hem sneven;
Daar 'k aan zijn zijde 't leven waag,
Zal 'k minder voor het zijne beven.’

Nu werpt zy arm- en halssnoer af,
Ontscheurt zich tooi en kostbaarhede n ,
En prangt in 't knellend borstkuras,
Haar zwakke teêrgevormde leden.

Nu ijlt zy vliegend van het slot,
En raakt in 't eenzaam bosch aan 't dwalen;
Geen vonkjen hoop, geen vonkjen licht,
Blijft meer haar hart of pad bestralen.

Zy doolt vertwijflend hier en ginds,
En ijst, wanneer in 't aakligst donker
Haar oog een sneeuwwit ros ontwaart,
Bedekt met goud- en steengeflonker.

Zy gilt, treedt nader, deinst te rug;
Naauw kan haar angstig hart nog hijgen:
Zy had dien zelfden uchtendstond
Almanzor zien dat ros bestijgen.

Nu dwaalde 't eenzaam! ‘Allah! ach!
Bedekt met bloed, wat ijslijk teeken!
Hy leeft niet meer! (dus roept zy uit)
En ik, - alleen om hem te wreeken!’

Vervoerd door wanhoop, woede, en schrik,
Bestijgt zy 't ros van haren Gade,
En roept: ‘ô Mijns Almanzors geest,
Daal - kom mijn' zwakken arm te stade!’

Nu rukt zy voort - maar ach, waarheen?
Wat pad geleidt tot haar Geminde?
Ach, brak de dageraad hervoort,
Op dat zy den Verslagen' vinde!

Dan ach, de duisternis des grafs
Zweeft om haar angstig harte henen;
En ieder biggelende traan
Schijnt in haar oogen te versteenen.

‘Almanzor!’ roept haar zwakke stem,
‘Op wien moet ik uw doodslag wreeken?’ -
‘Zaïde (baauwt een hol geluid)
Wat wilt gy in dees woeste streken?’ -

‘Wie zijt ge, ô Vreemdling, die my kent?
Ach, doe my van mijn Gade hooren! -
Een woord herroept my van de dood,
Of moet my 't smachtend hart doorboren.’

‘Almanzors schildknaap, (andwoordt hy)
Ontkwam aan 't staal der Kristenhelden:
Princes, beschouw dien Ismaël!
Ach, mocht hy blijder tijding melden!

Mijn Veldheer, - ach, Mevrouw, toon moed, -
Is op het oorlogsveld gebleven...’
‘En gy, trouwlooze, (gilt zy uit)
Gy hebt in 't uiterst hem begeven!

ô Gruwbre schand! - en waagt gy 't nog
Zoo schaamtloos voor mijn oog te treden?
Gy, die zoo dikwerf zij' aan zij'
Met mijn Almanzor hebt gestreden!

Ontvlied, lafhartige, mijn wraak!
Neen, toef, gy hebt die niet te duchten:
Maar meld my hoe Almanzor viel -?
Hy viel, (ô God!) en gy dorst vluchten!’ -

‘Na langen hachelijken strijd,
Daar niets zijn stoutheid kon bedwingen,
Treedt Don Alonzo 't slagveld op,
En doet zijn Krijgsliên ons omringen...’

‘Hou op met dit gevloekt bericht!
Alonzo zal mijn wraak doen vallen!’
Nu vliedt ze, en eer de morgen naakt,
Ontwaart zy reeds des Spanjaarts wallen.

Van brandend ongeduld vervuld,
Om hem het staal door 't hart te jagen,
Verhult zy zich met Osmans naam,
En doet hem dus ten tweestrijd dagen.

'Hoe, Osman!' roept men siddrend uit!
'Ja, (zegt zy tot de ontzette Wachten)
Vliegt, zegt hem Osmans opeisch aan;
Ik toef om hem mijn' haat te slachten.'

Tweede zang.

Alonzo, grootsch van ziel en moed,
Had nooit met zijner waard gestreden,
Eer dat hy in het oorlogsveld
Almanzor tegen was getreden.

Maar 't noodlot trof den Moorschen held:
Zijn krijgsliên waren weggevloden,
En, eenig blijft hy dapper staan,
En tart niet één, maar duizend dooden.

Alonzo ziet zijn fieren moed.
Zijn oog weêrhield de Kristenbende,
Daar hy met vriendelijk gelaat,
Zich tot den Moorschen Veldheer wendde:

'Het is genoeg, doorluchte Held! -
Hier kan geen wederstand u baten:
Uw bloed waar hier vergeefs gespild,
Alonzo wil u 't leven laten!'

‘Ik leven! (roept Almanzor uit)
Ik in uw boei nog ademhalen
Neen, eer ik me u gevangen geef,
Zal 't laatste licht my hier bestralen!’

Hy spreekt, en zwaait het blank rapier:
De woede doet zijn boezem beven.
Alonzo biedt hem tweestrijd aan,
‘Ja, (roept hy) een van ons zal sneven.’

Nu schieten ze op elkander toe,
Hun zwaarden treffen duizendmalen,
Voor dat een enkle droppel bloeds
De kans der zege mag bepalen.

Ten laatste doet Alonzoos zwaard
Zijns Vijands helm aan stukken springen;
Hy echter strijdt al bloedend voort,
En niets kan zijnen moed bedwingen.

Alonzo werpt zijn zwaard ter zij',
En is tot in de ziel bewogen:
Hy reikt hem vriendelijk de hand,
En wischt zich eenen traan uit de oogen.

Almanzor slaat zijne oogen neêr,
En laat het hoofd ter aarde hangen:
Een diepe zucht ontvliedt zijn hart:
Een traan verkoelt zijn gloênde wangen.

De Kristen ziet die fiere traan,
En hoort dien zucht zijn borst ontvluchten;
Zijn boezem treurt met d' eedlen Held,
En de overwinning doet hem zuchten.

Almanzor leest in 's Spanjaarts hart.
Het sloeg vol eedle menschenliefde:
Hy schenkt hem zijn vertrouwen gants,
En meldt hem wat het meest hem griefde.

De Veldheer hoort geroerd hem aan;
Belooft het noodlot te verzachten
Dat hem van zijn Zaïde scheurt,
Die hooploos op heur gâ blijft wachten.

‘Den Vorst (dus spreekt hy tot den Held)
Zal ik om uw bevrijding smeeken;
Gy zijt in geen Barbaren macht,
Ook hoort gy hier geen veinzaart spreken.’

Nu trekt Alonzo met hem voort,
En doet hem alle zorg ontwaren;
En weet door 't vriendelijkst onthaal
Den storm zijns harts te doen bedaren.

Hy doet zijn onverwonneling
Bescheiden voor den Koning komen,
Verwerft de vrijheid hem terstond,
En ziet zijn dankbre tranen stroomen.

Een dag, een nacht was reeds daarheen,
Sints hy in 't Spaansche leger toefde;
Zijn hart verweet hem t' elke stond,
Dat hy zijn teedre Gâ bedroefde.

Alonzo, wien zijn hart nu mint,
Heeft zich naar 't krijgsveld weêr begeven;
Hy, toeft de wederkomst zijns vriends,
Om hem nog eens aan 't hart te kleven.

Hy aarzelt; maar zijn minnend hart
Doet vriendschapsplicht voor liefde wijken;
En 't denkbeeld van Zaïdes rust
Doet gantsch zijn grootsche ziel bezwijken.

Hy neemt besluit, hy gaat. Maar hoe!
Wat doet hem thands op nieuw vertragen? -
Vorst Osman komt op 't onverwachtst
Alonzo tot een tweestrijd dagen.

Een Spaansche schoone had haar trouw
Aan Held Alonzo toegezworen:
Ook Osman trachtte naar haar hand,
Maar Osmans poging was verloren.

Nu zocht hy wraak. - Almanzor hoort
Den naam van Osman naauwlijks melden,
Of daadlijk wil zijn dankbaar hart
Alonzoos weldaad hem vergelden.

Hoe, Osman, (roept hy) die verraâr,
Die nimmer zich aan 't zwaard betrouwde,
Maar altijd in de donkre nacht
Op vloekbre geestbezweering bouwde!

Neen, Kristenhelden, duldt het niet,
Dat hy door Helsche toovervonden
Uws dappren Veldheers moed verstrikk',
Wien helden nooit verwinnen konden.

Bewijs my deze dienst alleen,
Ik wil haar u met woeker lonen: -
Schaf my Alonzoos wapendosch,
Ik ga my zijner waard betoonen.

Hy sprak: de wachters aarzlen nog;
Hy ziet hen aan met woede in de oogen,
Rukt gouden arm- en knieband af,
En zie! de wachters zijn bewogen.

Men ijlt, verschaft hem 't Spaansch kuras:
Hy gespt het driftig om zijn leden;
De zon is nog de kim niet uit,
En hy de poort reeds uitgereden.

Derde zang.

Zaïde, ontvlamd van woede en drift
Om haars Almanzors dood te wreken,
Beeft dat men haar ontdekken moog
Eer zy zijn moorder kan doorsteken.

Door 't wreedste misverstand misleid,
Geblind door haat, uit min geboren,
Ontmoet ze een aangebeden Gâ,
Om hem verwoed in 't hart te boren.

Nu rent hy zwijgende op haar aan,
En zwaait den langen Spaanschen degen;
Zy, met de kromme Moorsche kling,
Vliegt hem met dolle woede tegen.

Geen slag wordt door haar afgeweerd,
Zy wenscht hem slechts den dood te geven,
Verlangt geen dag van morgen weêr,
Zoo zy hem daadlijk mag zien sneven.

Almanzor, door zijn bloedverlies
Van de aan hem eigen kracht verstoken,
Brengt flaauwer slagen toe dan ooit,
Door 't Moorsche wapen licht gebroken.

De krijgsmoed echter die hem blaakt,
Met de inspraak die zijn boezem roerde:
De zucht om 't wapen eer te doen,
Het geen hy voor Alonzo voerde:

De haat voor Osmans schuwbren naam,
Door zijn bestrijder aangenomen:
Dit al verdubbelde zijn gloed;
En beider dolheid is volkomen.

Men slaat, en knarsetandt van spijt
Op 't missen der gegeven slagen:
Biedt wederzijds de borst aan 't staal,
Om 't in elkanders borst te jagen.

Wat wreede, toomelooze drift!
Wat woede en haat beheerscht hun zinnen!
Beî drukken zy 't verdelgend staal
Op 't hart dat zy zoo vurig minnen.

Zaïde werpt den sabel weg,
Te zwaar voor vrouwelijke handen,
En rukt den ponjaard uit de scheê,
Om hem gewisser aan te randen.

Nu valt zy hem verwoed in d' arm,
Het gruwbre moordtuig opgeheven,
En zoekt de voegsels van 't kuras
Die 't staal een open doorgang geven.

Wat blindheid, ô ontmenschte twee!
Gy vliegt, gy hangt elkaâr in de armen!
Uw ademtochten vloeien saam!
Kan niets u voor elkaâr beschermen?

Zaïde! en niets weêrhoudt uw drift? -
Niets zegt u: 't Is uw zielsgeliefde? -
Almanzor! gy, gevoelt gy niet
Dat gy uw Egaâs borst doorgriefde? -

Zy, die een enklen, enklen wenk,
Een halfontglipten zucht verstonden:
Niet ademden dan voor elkaâr,
En alles in elkander vonden!

Zy, de een in 's anders arm gekneld,
Omhelzen om elkaâr te moorden!
Verwoeden - breekt uw zwijgen slechts,
En geeft uw' boezem lucht met woorden.

Niets meer behoeft gy, dan een naam,
Een teêrgeliefden naam slechts te uiten,
En ach, gy vliegt verrukt van vreugd
Om u elkaâr aan 't hart te sluiten!

En enkel woord, Almanzor! spreek,
En zie uw Gade u weêrgegeven!
Zaïde, ken uw Echtgenoot,
Ras doet verdoolde min hem sneven!

Vergeefs! de woede blindt hun 't oog,
Verdooft in 't hart het teêrst gevoelen.
Zaïdes hart, steeds meer verwoed,
Blijft steeds Almanzors dood bedoelen.

Reeds heeft zy andermaal het staal
Almanzor door de borst gestoken,
‘Nu, sterf, Barbaar! en weet (roept ze uit)
Zaïde heeft haar Gâ gewroken!’

‘Zaïde! - gy, mijne Echtvriendin!’
Dus roept hy; - gilt, - en stort daar neder,
En, met het vallen van 't helmet,
Kent zy haar dierbren Egâ weder.

Verbleekt, en spraakloos als de Held,
Blijft ze op zijne open wonden staren:
Geen traan ontvloeit haar gapend oog,
Geen zucht verlicht haar zielsbezwaren.

En hy, ontsluit het flaauw gezicht;
Voelt door haar rouw zich 't hart versoheuren;
Blikt met een smachtend oog haar aan,
En ziet haar fletse wang verkleuren.

Nog eens vindt hy den adem weêr,
En spreekt: ‘Zaïde, 'k laat het leven!
Maar ach, ik wijt mijn dood u niet:
Blijf, blijf gy op mijn bede leven!

Die dierbre hand, met bloed besproeid,
Is zuiver als uw schuldloos harte:
De dolk der wraak, door u gevoerd,
Had niets dat uwen Echtvriend smartte!

Dees doodwond was de teêrste blijk
Hoe zeer gy uw Almanzor minde.
'k Bezwijk, - Ach, wist gy, dierbre Gâ,
Hoe zalig ik dees doodsnik vinde!’

Nu sterft hy - en Zaïde zwijmt -
Herleeft, en kuscht zijn koude lippen,
En voelt met dezen jongsten kus,
Den adem aan haar borst ontglippen.

1796-1799.

Graaf Lauzune.*

Lauzune, als gunstling van zijn Vorst
In Frankenland beroemd,
Werd (offer van barbaarschen nijd,)
Zijns Vorsten gunst, zijn deugd, ten spijt,
Ten kerkerhol gedoemd.

Reeds jaren lang had hy zijn ramp
In duistren nacht beweend;
Waar nog de Zon geen enklen maal
Zijn oog een hartverkwikbren straal,
Dan scheemrend had verleend.

Een doodsche stilte heerschte er steeds,
Slechts door zijn zucht gestoord.
Zijn boeigerammel, zijn getreur,
En 't kraken van de kerkerdeur:
Meer werd er nooit gehoord.

De tijgerblik van dien barbaar,
Die 't daaglijksch brood hem breekt,
Bewijst hem niet dan spot en hoon,
Als hy, met biddend oog en toon,
Hem om verlichting smeekt.

* Poëzy (van Mr. w.b.) III, 107.

Een blad papier, een pen, is 't al
   Wat hy den wreedaart vraagt.
Vergeefs! Helaas, Lauzun' vermag
Niet eens te teeknen van wat dag
   Hy deze kluisters draagt.

Eens, als hem zijn rampzalig lot
   Zoo zeer de ziel ontrust,
Springt hy wanhopende op van 't zand,
En slaat het voorhoofd op den wand,
   Zich-zelv' niet meer bewust.

Toen ziet hy, (ach, dat streelend heil
   Had lang zijn hart ontbeerd!)
Een diertjen, dat beweegt en leeft:
Geen wreedaart voor wiens blik hy beeft,
   Wiens hart Gods aarde onteert!

Hy slaat haar kieschen arbeid gâ,
   En, waard was hem die spin;
Haar kunst, haar vlijt, werd al zijn lust,
En hield somtijds zijn leed gesust;
   Of, gaf hem troost er in.

Het diertjen schuwt zijn jammer niet,
   Maar spint heur zijden draad,
Tot dat zy aan het hoekjen haakt,
Waar 't stroo van 's Graven leger kraakt,
   Dat hy met tranen baadt.

Wat krijgt hy 't spinnetje eindlijk lief,
   Dat steeds rondom hem weeft! -
Een troost, een tijdverdrijf, een vrind,
Is 't geen hy in het diertjen vindt,
   Wier trouw hem nooit begeeft! -

De kerkerwachter ziet bevreemd
   Lauzunes kalm gemoed:
Hy ziet geen wanhoop meer in 't oog!
En vreest dat iets zijn zorg bedroog,
   Dat 's Graven leed verzoet.

Ach, eens gelukt het den barbaar,
   Zijn wellust gâ te slaan.
‘Zoo, (sprak hy) zulk een kinderspel
Vertroost den grooten man! - 't is wel;
   Ras is zijn lust gedaan!’

Nu trad hy in 's Gevangnen cel,
   Van menschlijkheid ontbloot;
Hy greep de spin, met gruwbren lach,
En, eer de Graaf zich omme zag,
   Was 't weerloos diertjen dood.

Geen dolk, den Graaf in 't hart gedrukt,
   Had meer zijn ziel gesmart!
Hy zag (maar vond de spraak niet weêr)
Op zijn vertrapte lievling neêr,
   En - ijs viel hem op 't hart.

Met woede en wanhoop in 't gelaat,
   Grijpt hy den moorder aan,
Maar ach, de keten die hem drukt
Hield aan zijn arm de kracht ontrukt,
   En dwingt hem af te staan.

De wreedaart ging. - Dit gruwelstuk
   Verzadigde zijn ziel;
Zijn lach werd door den Graaf gehoord,
Die, als door nog een dolk doorboord,
   Bezwijkend nederviel.

‘Mijn troost, mijn alles, ô Barbaar,
Verplette hier uw voet!
ô (Roept hy) vreest gy God noch straf?
Kom, neem my 't haatlijk leven af,
En smoor my in mijn bloed!’

1798.

Leonore.*

De maan scheen maar flaauwtjens, de lucht was nog zwart,
Nog zag men het starrengeflonker;
Nu vlood Leonore, den geest gantsch ontroerd,
(Een angstige droom had haar zinnen vervoerd)
Haar slaapsteê, en treurde in het donker.
‘ô Willem (dus riep zy) waar blijft gy, mijn lief? -
Waar moogt gy zoo eindloos vertoeven?
Hebt gy my vergeten of leeft gy niet meer? -
Ach, keer tot mijne armen, ach, keer toch eens weêr,
En wil my niet langer bedroeven.’

Haar Willem was mede naar 't krijgsveld gegaan,
En had aan zijn lief niet geschreven,
Noch, dat hy den dood was ontkomen in 't veld,
Noch, dat hy (hoe hield dit haar boezem bekneld!)
Haar liefde getrouw was gebleven.
Nu kwamen de legers te rug naar de Stad;
Men hoort ze van 't juichen weêrgalmen;
Men trekt er het naderend heir te gemoet,
En hier wordt een Gâ, daar een minnaar begroet,
Verwelkomt, met lauren en palmen.

* Poëzy (van Mr. w.b.) II, 126.

Nu dacht Leonore haar Minnaar te zien,
(Ach, waar haar die wellust beschoren!)
Zy vraagt ginds en hier, maar zy vraagt zonder baat,
Voor haar is de minnaar waar 't hart haar voor slaat,
En 't kusjen der welkomst, verloren.
Nu vliedt met de hoop ook de rust van haar hart. -
Wat zeg ik! - onvatbaar voor reden,
Ontrukt zy zich woedend het hangende hair,
En met het onzinnigst en schriklijkst gebaar,
Verwringt zich de siddrende leden.

Haar Moeder omhelst haar met tranen in 't oog:
‘Ach, mocht zich de Hemel erbarmen!
Mijn Dochter, mijn Dochter, heb deernis met my! -’
‘ô Moeder (hervat ze) 't is alles voorby!’
En rukt zich met woede uit hare armen. -
‘Mijn Kind, ik betreur u, maar wees toch getroost.’
‘ô Moeder, mijn troost is verloren:
Mijn Willem verliet my, of rust in het graf!
Ik wil geen vertroosting, weg, Moeder, laat af! -
Waarom was ik immer geboren?’

‘Mijn Dochter, bedwing uw wanhopige drift:
By God is vertroosting te zoeken;
Licht zijn er voor u nog genoegens bewaard.’ -
‘Voor my is geen leven, geen heil meer op aard,
Dan my en mijn lot te vervloeken.
Met Willem, met Willem, was wellust op de aard!
Met Willem was 't zalig te leven! -
Van Willem beroofd, is de Wareld me een Hel!
Vaarwel, vloekbare aard, - lieve Moeder, vaarwel!
Ik ga my naar Willem begeven!’

Nu krabt zy vertwijflend heur wangen aan bloed;
Het bloed wordt tot vuur in hare aderen. -
Geen traantjen besproeit haar het gloeiend gelaat; -
Zy slaat op haar boezem, verscheurt haar gewaad,
Tot middernacht aanvangt te naderen.

Nu hoort zy daar buiten - (zy luistert) - trap, trap.
Wat was het geraas dat zy hoorde?...
Een moedige ruiter stijgt haastig van 't ros,
En rukt ras de ketting der buitendeur los,
En 't scheen of haar hartjen ontgloorde!

‘Doe open, doe open. - Ach, waakt gy nog, lief?
Of denkt gy aan my in uw droomen?’ -
‘Ach, Willem, zijt gy het, zoo laat in de nacht!
Zy waakt, uw geliefde; - zy treurt en versmacht!
Van waar zijt gy nu eerst gekomen?’ -
‘Wy rijden alleen in het middernachts-uur:
Wy rijden alleen in het duister:
Kom spoed u, kom volg my, kom vlieden wy voort,
Zoo zij van nu aan onze min ongestoord,
Zoo dragen wy samen één kluister!’

‘Ach, Willem! hoe streelend! - Ja 'k volg u, mijn lief! -
Maar treê eerst een weinigjen binnen. -
Hoor toe, hoe de wind door de dorenhaag loeit,
Kom, zink aan dit hart dat van tederheid gloeit;
En zweer, dat gy me eeuwig zult minnen.’ -
‘Melief, dat u 't harte van tederheid gloei'!
Eens heb ik mijn trouw u gezworen. -
Kom, dat vrij de wind door de dorenhaag blaas,
Mijn wapendosch schittert, mijn tred maakt geraas -
Kom! vliên we, of gy hebt my verloren!

De Priester is wachtend, wiens hand ons verbind',
Om u naar de bruidskoets te leiden.’ -
‘Maar, waar is uw woning zoo d' Echt ons vereen?’ -
‘Ze is verre van hier; zy is eenzaam en kleen,
Toch is zy genoeg voor ons beiden.’
Nu zucht ze, nu ducht ze, haar hart weet niet wat.
Nu aarzelt ze en kan niet besluiten. -
‘Vaarwel, Leonore, gy ziet my niet weêr!’
Dus stamelt de Krijgsman. - Zy aarzelt niet meer,
Maar vliedt met haar minnaar naar buiten.

Te samen bestijgen zy 't moedige ros.
   Met angst, en met schrik, en met beven
Bespeurt ze hoe 't paard onvermoeid met hun vliedt,
Hoe Stad en gehucht zich verliest in het niet,
   En 't schijnt aan haar oog of zy zweven.
Nu hoort zy het akeligst klokkengebrom:
   De lucht overdekt zich met raven:
Er nadert een Choortrein die lijkzangen stemt:
Een Grafkuil ontsluit zich (haar hart wordt beklemd)
   Waarin men een lijk gaat begraven.

'Laat leggen dat lijk tot na 't middernachts-uur,
   Laat blijven dien treurzang, dat rouwen!
Stem 't bruidslied vol vreugde, gy naderend Choor!
Kom, Priester, verbind my met mijn Leonoor,
   Mijn bruid wil ik dadelijk trouwen!' -
Het klokkengebrom werd niet langer gehoord:
   De baar en het lijk was verdwenen.
Nu vliegt hy het Choor en den Priester vooruit,
Tot dat hy met haar aan de kerkhofdeur stuit.
   Het vuur sprong uit hoef en uit steenen.

'Hoor toe, Leonore! de haan heeft gekraaid:
   Reeds kan ik den morgen bespeuren.
Het bruidsbed is hier - onze loop is volbracht.' -
Nu zette de ruiter, met gruwzame kracht,
   Zijn voet tegen de ijzeren deuren.
Ras sprongen de sloten en grendels er af,
   En met het verschriklijkste kraken
Ontsluiten zy zich voor het minnende paar,
En straks wordt het meisjen met siddring gewaar,
   Wat woning, wat bed zy genaken.

En zuilen, en zerken, was al wat haar oog
   Op de aaklige vlakte bespeurde.
Zy werpt op haar Minnaar een tederen blik,
Maar, Hemel! wat wordt zy van angst en van schrik
   Op 't geen aan dien Minnaar gebeurde!

Zijn schittrende wapendosch viel aan een zij',
Verdween, en was niet meer te vinden.
Zijn leden ontvielen zijn sidderend lijf: -
Daar staat zijn geraamte, gevoelloos en stijf!
Zijn asch wordt tot spel van de winden.

Nu suist iets, nu bromt iets, nu hoort ze een gekraak,
Nu opent zich de aard voor haar voeten. -
Nu rijzen er Geesten verbaasd uit den grond,
En huilende roepen ze al dansende in 't rond:
'Vermeetle, daal meê naar beneden!
Gy, die het bestuur des Alwijzen weêrstreeft,
In 't lijden op de Almacht verbolgen!
Beproeft vroeg of spaad hoe die Almacht zich wreekt.'
Dus huilen die Geesten als de aard zich weêr breekt,
En 't meisjen wordt levend verzwolgen!

1798.

Naar het Hoogduitsch
van BURGER.

Elmire.*

Het ruisschend beekjen vloeide zacht,
Met zuizend murmlen, langs zijn zoomen:
Het maanlicht speelde in zilvren glans
Op 't lisplend loof der popelboomen.

Het was in 't uur van middernacht;
Geen Zéfir die de lucht beroerde,
Als wanhoop en een rustloos hart,
Elmire naar dees schuilplaats voerde.

Daar dwaalde zy vertwijflend voort,
Nu zachtjens, dan met snelle schreden:
Nu hief zy 't kwijnend oog omhoog,
Dan sloeg zy 't weenend naar beneden!

* Poëzy (van Mr. w.b.) II, 182.

Steeds riep zy haar' Abdallah toe,
Den minnaar, die haar had begeven.
Helaas, Abdallah was niet meer:
Hem bracht haars Vaders hand om 't leven!

Steeds waande zy hem weêr te zien,
En vloog om hem in d' arm te zinken,
Dan merkte zy het zelfbedrog,
En 't beekjen moest haar tranen drinken.

Ach, tranen, die den boezemgloed
Met ongelijkbre wellust koelen,
En duizend zuchten glippen doen,
Die in dien engen boezem woelen.

Abdallah was die tranen waard:
Hy stierf, het offer van de liefde:
Uw oog, Elmire, schoot de schicht
Die 's Jonglings jeugdig hart doorgriefde.

't Was lang zijn dierbaarst heil op aard,
Voor zijn Elmire alleen te leven:
Ach, 't lot had hem geen Vorstenstaat,
Maar 't zachtst, gevoeligst hart gegeven.

En zy, Elmire kon met recht
Zich van een Koningsstam beroemen,
Maar wenschte hem gelijk te zijn,
Op dat zy hem haar Gâ mocht noemen.

Zy bad hem aan, en zocht vergeefs
Haar drift een' Vader te verheelen,
Wien niets, dan weitsche stand en schat,
Het onverzadigd hart kon streelen.

Hy speurt de drift die haar verteert,
En dringt om haar geheim te hooren:
Zy bloost, zy stamelt, siddert, weent,
En - noemt zijn naam, en - is verloren!

'Onteert gy dus mijn Vorstlijk bloed,'
Dus barst hy uit, met woede in de oogen:
'Vermeetle, spreek, wat heeft uw hart
Tot zulk een lage drift bewogen?

Hy, arm, en onbedeeld van rang!
Elmire, dus mijne eer te krenken!
ô Zoo gy siddert voor mijn vloek,
Beef, aan dien snoodaart meer te denken.'

Nu scheurt hy uit haar arm zich los,
En doet haar in 't paleis bewaken;
En wendt de wreedste poging aan,
Om haar heur min tot straf te maken.

Abdallah doemt zijn wreede haat
In 't duister kerkerhol te kwijnen;
Waar niet een enkle straal van hoop
Zijn minnend harte blijft beschijnen.

Ach! scheur het hart den boezem uit,
Gy, wreedaart, wien dit is gegeven;
Maar scheur geen minnend paar van één,
Die niet dan voor elkander leven!

Der schoone hing het hoofd ter aard';
Haar ooggeflonker was verdwenen:
Zoo straalt de ster aan 's Hemels trans
Door duistre regenwolken henen.

Maar was haar schoon gelaat verbleekt,
Was 't lieflijkst blaauwend oog ontluisterd;
Nog had ze een hart, ten spijt van 't lot,
Aan haar Abdallahs hart gekluisterd.

De Vader beeft op 't denkbeeld-zelf,
Dat zy den Jongling blijft beminnen;
En waagt den doodelijksten stap,
Haar hart in zijn belang te winnen.

De Wreedaart koomt met weenend oog
In 't rustvertrek der schoone streven,
En roept: ‘Elmire, ik treur met u:
Abdallah - is niet meer in 't leven.’

Zy hoort: zy gilt: haar mond verbleekt:
Gevoelloos zijgt zy voor hem neder:
De Grijzaart staart haar siddrend aan,
En roept haar tot het leven weder.

ô Ja, de teedere ademt weêr,
Maar woedend staart zy op den grijzen,
En lacht hem schrikbaar gillend toe,
En doet zijn hair te berge rijzen.

‘Abdallah! (dus spreekt zy hem aan)
Abdallah! dierbre, treê niet nader.
Beef, sidder met my voor zijn vloek,
Den vloek van een ontmenschten Vader!

Abdallah! - ach, bemin my steeds;
Maar laat mijn Vader 't niet bemerken:
Zijn haat vervolgde ons overal,
En zou ons beider dood bewerken!

Abdallah! - luister, hoe hy raast! -
Hoe dondert my zijn stem in de ooren!
Mijn Vader, ach, wat zijt gy streng!
Heeft dan Elmire uw hart verloren?' -

'Mijn kind...' dit woord ontschiet nog naauw
Des Grijzaarts stamelende lippen,
Of 't scheen als woû haar bange ziel
De naauwbeklemde borst ontglippen.

Zy staart met angstvol oog hem aan,
En vliedt met siddring voor zijn blikken;
Roept woedend haar Abdallah weêr,
En schijnt in 't nokkend wee te stikken.

Ze ontkoomt haars wachters wakend oog,
Om zich naar 't eenzaam bosch te geven:
Daar scheen ze, in 't sneeuwwit golvend kleed,
Als Engel heen en weêr te zweven.

Drie nachten heeft ze er reeds getoefd;
Nog blijft een ijdle hoop haar streelen:
Zy waant, de teedre jongeling
Zal zich aan 't duister graf ontstelen.

'ô Allah! 't boomgebladert' ruischt.'
Zy hoort een voetstap na en nader!
Nu waant ze Abdallahs schim te zien,
En zinkt in de armen - van haar Vader!

Helaas! de droeve deinst te rug,
En vloekt op de oorzaak van heur smarte;
Trekt snel een pook ten boezem uit,
En drukt zich 't moordtuig dwars door 't harte.

Versteend, schouwt haar de Grijzaart aan;
Helaas, te laat, vergeefs, bewogen.
Zijn wreedheid vloekend, zinkt hy neêr,
En geest en leven zijn vervlogen.

1799.

Elvire.*

Het aaklig uur van middernacht
Kwam over de aard verschijnen:
De Noorderwind blies gruwzaam koud:
Het maanlicht raakte aan 't kwijnen:
't Ontroerde meir rees bergen hoog,
En stuifde tot den Hemel:
't Gestarnte blonk door neevlig zwart,
Met flikkerend gewemel:

Wanneer Elvire, droef te moê,
Langs 't eenzaam strand ging zwerven,
Waar ze onlangs haren dierbren Gâ
Zag aan haar borst besterven:
Ach! toen hy daar by d' afscheidsgroet
Haar in zijne armen knelde,
't Was, of een aaklig voorgevoel
Het wreedste lot voorspelde!

Zy denkt dat treurig afscheid na,
En voelt haar boezem beven: -
Zy buigt haar kniën in het zand,
En bidt voor Edwins leven.
Zy staroogt op het golvend ruim;
't Scheen de afgrond voor heur oogen.
Een raaf, het voorspook van een lijk,
Kwam af- en aangevlogen!

* Poëzy (van Mr. w.b.) III, 40.

Zy droeg een klein, beminlijk Wicht,
Het pand van Echte weelde,
Dat tusschen haar gemaal en zich
Haar teder hart verdeelde:
Maar thands, in de onrust van haar ziel,
Van doodlijke angst bevangen,
Bemerkt ze zelfs de lachjens niet
Op 's jongskens donzen wangen.

Zy zucht, en de onbetembre zee
Bruischt over dijk en klippen:
Zy weent, en 't gantsch Natuurgestel
Schijnt aan zijn band te ontglippen!
De stormwind giert, de donder kraakt,
De starren zijn verdwenen;
De rosse bliksem breekt alleen
Door 't tastbre duister henen.

Wat mengelt zich voor nieuw geluid
Aan 't slaan van golf en winden?
'Een noodschoot van een verre kiel,
Die wind en golf verslinden.
Een tweede galmt op 't strand weêrom,
En dondert in heur ooren;
‘Ach (roept ze, en zijgt op d' oever neêr)!
Mijn Edwin is verloren.’

Nu heeft haar borst geen ademtocht,
Geen traantjen laaft hare oogen;
De schrik des doods heeft mond en kaak
Met loodverf overtoogen!
Helaas! wat is de stormwind koud,
Hoe kil de regendroppen!
Een murmlend zuchtjen treft haar oor,
En doet haar hart weêr kloppen.

‘Lief knaapjen (roept zy tot het Wicht
Dat ze aan haar boezem drukte),
Ach, dat de dood, en u, en my,
Ons gruwzaam lot ontrukte!
Lief knaapjen (sprak zy, daar zy 't Wicht
Met koude lippen kuste),
Ach, dat ge in mijnen arm in 't graf
By uwen Vader rustte!’

Nu drukt zy 't teder knaapj' aan 't hart,
Helaas! hoe koud die boezem! -
Ach, stoofde ooit kille hagelsteen
Een pas ontloken bloezem! -
Nu ziet zy by een flaauwen straal
Die door een wolk kwam breken,
Hoe 't minlijk Wicht zijne oogjens sluit,
Op haren arm bezweken.

‘Slaap zacht, mijn Engel, slaap gerust
Tot dat de morgen glore.
Ach (roept ze) dat de ontzetbre wind
Mijns kindjens slaap niet stoore!’ -
Misleide, teedre Moeder! - neen,
Hem zal geen stormwind wekken;
Bespeurdet ge ooit in 't sluimrend Wicht
Die sombre doodsche trekken?

Nu speurt ze in 't kind geen adem meer;
Voelt al haar leden beven;
Dan twijflend staart ze op 't bleek gelaat. -
Hy heeft den geest gegeven!
Geen bliksemschicht die ooit zoo trof,
Als dit haar schrikkend harte!
Haar bloed verstijft, zy zwijmt; maar ach!
Herleeft voor gruwbrer smarte.

Zy laat het oog, 't wanhopig oog,
Rondom haar henen dwalen;
Maar ach, wat voorwerp doet zich op
By de eerste morgenstralen!
Van verre ziet ze op 't schuimend strand
Een lijk het spel der golven;
Dan ligt het op den oever neêr,
Dan weêr in 't nat bedolven.

Nu woelt het bruischend nat te rug',
Zy aarzelt toe te treden;
Wijkt driemaal af, stapt driemaal toe
Met wankelende schreden.
Nu grijpt zy moed, genaakt het lijk,
Herkent haars Egaas trekken,
En zoekt, van schrik geheel ontzind,
Hem uit zijn slaap te wekken.

Rampzalige! - ach, geen vuurge kus
Herroept hem weêr in 't leven!
En, ô! wat blijft u over! - Niets,
Dan aan zijn zij' te sneven. -
Ze omvat het Wicht en Edwins lijk,
En klemt, zich om die beiden;
Een golf rukt aan en spoelt hen weg,
Om nimmer weêr te scheiden.

Naar mijn eigen Engelsch.
1799.

Nancy en Walter.*

‘Schrei niet, lieve, teêrgeliefde!
Scheur my 't hart niet door die traan!
Ras, ras zien we elkander weder;
En dit hart bemint u teder:
Eeuwig zal het voor u slaan.

Schoon ik ook den streek verlate
Waar mijn Nancy adem haalt,
Steeds zal haar mijn ziel omzweven:
'k Zweer voor haar alleen te leven,
Die mijn teêrsten wensch bepaalt.’

‘Dus zwoer Walter (ô wat veinzaart!)
Aan het voorwerp van zijn min.
Walter (snikt zy,) zoo uw harte
Me ooit ten prooi' laat aan mijn smarte,
Dan, dan moordt ge uw hartvriendin!

Jaag, ô jaag dan, eer wy scheiden,
My een dolk ten boezem in!
Walter! - Walter, zoo uw harte
My ten prooi' laat aan mijn smarte,
Dan vermoordt ge uw hartvriendin!

Walter, zoo een ander meisjen
Ooit uw keus berouwen deed...!
Zie me op 't denkbeeld zelfs verbleeken!
God, zou zulk een gruwel wreken.
Ach, dat gy my nooit vergeet!

* Poëzy (van Mr. w.b.) III, 45.

ô Mijn Walter!' (sprak ze, en bloosde,
Daar zy hem in de armen zonk,
En langs stamelende lippen
't Langverheeld geheim liet glippen;
Daar haar oog in tranen blonk!)

'Voelt gy 't welk een band ons ketent?
Ach, zoo gy my thands begeeft!'
Walter voelde 't en ontroerde! -
Daar geen liefdeband hem snoerde,
Is het wonder zoo hy beeft?

Hy, die, niets dan eerzucht voedend,
Slechts naar rang en schatten haakt,
Deed door gruwbre veinzaarts eeden
't Voorwerp in een afgrond treden,
Dat zoo teder voor hem blaakt! -

Nancy! ach, gy zijt verloren!
Zie, ô zie des valschaarts oog.
Doet het u niet rugwaarts deinzen? -
Maar uw boezem kent geen veinzen.
Dubbel wreed, die U bedroog!

Nog lag Nancy, 't hoofd gebogen
Op de borst die haar verried.
Spraakloos hangt zy hem in de armen.
Zoek hier liefde noch erbarmen,
Droeve! Walter kent die niet!

'Zucht niet, ween niet, lieve Nancy,
Roept de Wreedaart eindlijk uit;
Ach, wat scheuren rang en schatten,
Die voor my geen heil bevatten,
My zoo gruwzaam van mijn bruid!

Zucht niet, ween niet, lieve Nancy,
Gy bezit mijn hart alleen!
Zoo geen dwang mijn lot bepaalde,
Eer de morgenzon nog straalde,
Strengelde ons de Trouw tot één. -

Kon ik u mijn hand slechts bieden,
ô Hoe vreugdig bood ik ze aan!
Maar.... Vergeef! de teêrste liefde
Die ooit Minnaars boezem griefde,
Deed my trouw en plicht verraân.

De onverbidbre wil eens Vaders
Drong me een rijke Lady op.
Haar moest ik mijn hand beloven,
En me u, Dierbre, zien ontrooven!
Dit, dit voert mijn ramp ten top!'

Langzaam boog de droeve Nancy
't Hoofd uit Walters arm om hoog:
Roerloos bleef zy op hem staren;
En een blik vol zielsbezwaren,
Schoot een nevel voor haar oog.

Ach, hoe treffend was dat zwijgen!
Schetsen woorden zulk een smart? -
Zie haar oog, dat dreigt te breken:
Zie haar mond met lood bestreken: -
Dit's de taal thands van haar hart!

Walter ziet haar als versteenerd,
En valt schreiend haar te voet.
'Nancy schouw met deernis neder;
'k Geef de rust van 't hart u weder,
Ja... ten koste van mijn bloed!

Eisch vrij wat uw hart kan wenschen.
'k Sta u half mijn rijkdom af!
Schenk een' waardiger die liefde,
Die ons beider hart zoo griefde;
En zij dit uw Walters straf!

Randolf mint u, lieve schoone;
Hy biedt hart en hand u aan:
Laat zijn liefde uw hand verwinnen,
Blijve uw hart slechts Walter minnen!
Zoo is alle leed te ontgaan.

Wat, wat kunt gy meerder wenschen,
'k Sta u half mijn rijkdom af!' -
Hier vond Nancy d'adem weder.
'Wreedaart (roept ze) ik minde u teder,
Geef my voor mijn liefde 't graf!

Waan niet, dat een hand vol schatten,
Ja, 't Heelal volstrekken zou,
Om één enklen traan te droogen,
Dien de liefde wringt uit de oogen
Van een wreed versmade Vrouw!

Valschaart! - ga, ontvlied mijn blikken,
Hebt gy deernis met mijn staat!
'k Voel, mijn weedom kent geen palen.
Ga, Vervloekte, uw hart verstalen,
Als uw Nancys doodklok slaat!'

Walter sloeg het oog ter aarde;
Siddrend stal hy zich daar heen.
Hier scheen Nancy 't hart te breken. -
De adem was haar borst ontweken,
Zy, de beeltnis van een steen.

De Indiaansche maagd.*

ô Jongling, waar, waarheen? waar wilt gy henen vluchten?
Wat streek is 't waar uw oog die tranen om vergiet?
Wat noodlot doet u hier in onze bosschen zuchten?
Ontdek me uw rampen vrij, mistrouw mijn deernis niet.

Reeds dikwerf zag ik u de traan der smart doen vlieten,
En telkens bloedt my 't hart als ik die traan bespeur.
Ik wensch tot allen prijs u rust te doen genieten,
Terwijl ik slaaploos op mijn eenzaam leger treur!

Ach, zoo gy 't offer waart... Spreek, treurt ge om een geliefde?
Spreek, is verraden min niet de oorsprong van uw rouw?
Ach, was het niet genoeg dat ze u den boezem griefde,
Om 't hart, 't aandoenlijk hart te roeren van een vrouw?

Als ik uw tred ontwaar, en voor uw oog wil vluchten,
Houdt me een onzichtbre macht geketend daar ik sta:
Dan bonst mijn angstig hart, als had ik straf te duchten;
En siddrend volg ik u op al uw paden na.

Mijn woonplaats ligt daar ginds, naby dat stroomgeklater,
Waar menig vreemdeling een rust- en schuilplaats vond:
Laat daar het zacht geruisch van 't eeuwigvlietend water
De foltring sussen van uw diepe hartewond!

Daar zal het teêrst belang my aan uw leger boeien:
Daar hoû ik staâge wacht tot dat de morgen naakt.
De zon zal minder trouw heur stralen uit doen vloeien
Dan 't oog op u zal zijn van haar die u bewaakt!

* Poëzy (van Mr. w.b.) III, 4.

En als we zij' aan zij' 't Citroenbosch in gaan dwalen;
Eer 't gloeien van de zon u 't blanke voorhoofd taant,
Zal u mijn zorg behoên voor 't branden van heur stralen;
Vergun slechts dat mijn hart door u zich zalig waant!

Ik zal uw breede borst met geurig kruid bedekken:
Mijn leger is van palm en malsche cederblaân.
Geheel den nacht zal u mijn arm tot peuluw strekken,
En ieder harteklop zal naar den uwen slaan!

ô Waan niet dat Natuur ooit ongerecht kon wezen,
En met het lichaamschoon 't gevoelig hart me onthield!
Zou de ongeveinsde taal, die ge in mijn oog moogt lezen,
Geen borg zijn voor 't gevoel dat d'Indiaan bezielt?

'k Beroem de kunst my niet der Europeesche schoonen;
'k Ontveins een zwakheid niet, die 'k nimmer meer verwin:
Maar ach, 'k bezit een hart, dat brandt om u te toonen,
Dat ik, met minder geest, toch eindloos teêrder min!

De vogel weet zijn hart in 't kwijnend lied te ontdekken:
Gy weet ons door één wenk uw min te doen verstaan.
Ach, wijs my ook den weg uw teêrheid op te wekken,
Of moet mijn hart vergeefs zoo eindloos teder slaan?

Vergun my slechts, dat ik alleen voor u mag leven;
De tranen droogen moog die van uw oogen vliên:
En kan me uw hart geen min, geen teedre weêrmin geven,
ô Laat my dan in u een dierbren broeder zien!

Mijn woonplaats is daar ginds, by 't frissche stroomgeklater,
Waar ik, tot gy verscheent, en rust- en schuilplaats vond.
Mijn eindeloos geween vermeert zijn ruischend water,
Maar sust de foltring niet van mijne hartewond!

ô Dierbre Jongeling, ik kan u niet begeven!
ô Schenk my slechts één traan, daar 'k hopeloos bezwijk.
Vaar eeuwig, eeuwig wel! - Ik haat het vloekbaar leven.
Licht voelt ge uw hart geroerd by mijn vroegtijdig lijk!

Naar het Engelsch gevolgd.

1800.

Mollys droom.*

Een flaauwe straal der bleeke maan
Verzilverde den top der boomen,
En speelde op 't zachtjens vlietend nat
Van Liffijs kristallijnen stroomen.

Daar lei zich Molly neêr ter rust,
Met hangend hoofd en weenende oogen:
Haar Sandy (ach!) was verr' verreisd,
En, met hem, al haar heil vervlogen.

Haar boezem kende rust noch duur:
'Ach, waar my Sandy weêrgegeven!'
Zoo zucht zy, als ze op 't onverwachtst
Heur Sandy voor haar oog ziet zweven!

Maar ach! niet minlijk als voorheen:
Zijn oog was hol, en bleek zijn kaken;
En siddrend treedt hy voor zijn bruid,
Om haar zijn lot bekend te maken!

* Poëzy (van Mr. w.b.) II, 154.

‘ô Molly, dierbre, ik rust in 't stof,
Daar waar geen oog my na kan speuren:
Ik slaap in 't diepst van d' Oceaan:
Staak, (sprak hy) staak uw vruchtloos treuren.

Drie dagen blies de stormwind fel,
En de afgrond grijnsde ons ijslijk tegen:
Den vierden ging ons schip te grond,
Toen heeft uw Sandy rust verkregen.

Die zelfde dag rukte ons van een,
Die ons voor eeuwig moest vereenen.
Maar 'k minde u tot mijn laatsten snik;
Dus, Molly, staak uw vruchtloos weenen.

Maar, dierbre maagd, houd u gereed:
Wy zullen haast te samen wezen
In 't zalig oord, waar zuivre min
Geen eind of scheiding heeft te vreezen!’

Hy spreekt: de haan verkondt den dag.
Ze ontsluit het oog: hy is verdwenen:
Maar zachtjens fluistert nog zijn stem:
‘ô Teedre Molly! staak uw weenen!’

1800.

Hulla.*

Hulla zat, in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vader slot:
Trouwe Alexis was verdwenen,
En geen eind was aan haar weenen,
Heel den dag en langen nacht!
Alles om haar scheen te kwijnen,
Al het uitzicht te verdwijnen,
Waar zy redding van verwacht.
Hulla zat, in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vaders slot;
Van de felste smart doordrongen, zuchtte ze om Alexis lot!

Hulla zat in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vaders slot.
De Echo, die haar klacht herhaalde,
De uchtenddaauwdrop die er daalde,
Prognes droevig rouwmisbaar,
't Tortelduifjens kirrend klagen,
't Bloemprieel, ter neêrgeslagen,
Alles treurt en klaagt met haar!
Hulla zat, in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vaders slot:
Liefde schiep haar schrikbre schimmen van Alexis heilloos lot!

Hulla zat, in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vaders slot:
Niets meer zag zy om zich henen;
Niets vermocht zy dan te weenen,
Dan te smelten in haar smart.
Plotslings doen zich klanken hooren,
Plotslings treft een Luit haar ooren,
Maar tot foltring van haar hart.
Hulla zat, in tranen stikkend, eenzaam op heurs Vaders slot;
Naauwlijks kon haar hart nog zuchten om haars minnaars gruwzaam lot.

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 173.

Hulla hoort de cyther klinken voor de poorten van het slot.
‘Wie, wie koomt mijn smarten tergen?
Wie koomt hier mijne aandacht vergen?
Stoorder van mijn rust, ô wijk!
Stemt gy (roept zy) in die tonen,
Die mijn kommer gruwzaam honen,
Mijns Alexis grafmuzijk!
Wie ge ook zijt, ô wreede zanger, ga, verlaat dit eenzaam slot!
Of kuntgy me tijding brengen van mijns droeven minnaars lot?’

‘Ween niet (roept Alexis paadje die de cyther roert voor 't slot):
Uw Alexis leeft, Mevrouwe! -
Wat verteert ge u hier in rouwe!
(Roept hy haar weemoedig toe.)
In het onderaardsche duister,
Zucht hy in de Poolsche kluister,
Reddingloos en droef te moê!
Gy alleen, gy kunt hem slaken uit het aaklig kerkerkot:
Moeder, broeders, zijn ontaarten, zijn gevoelloos voor zijn lot!’

Hulla waakte als uit een doodslaap, en zy hief den blik tot God:
‘Red ons Hemel (riep ze, ontzettend)!
Welk een doodslag, hoe verplettend!
Maar hy geeft mijn' boezem kracht!
Peter, gy, gelei mijn schreden:
Moest ik tot den afgrond treden,
Voer my waar me Alexis wacht.’
Hulla wischte fluks haar tranen, en ontvlood heurs Vaders slot,
En na drie paar lange dagen naakte zy het kerkerkot.

Hullaas ziel bezwijmt van schrikken als zy grendels ziet en slot.
Naauwlijks vindt zy d' adem weder,
Of zy stort zich schreiend neder
Voor den grijnzenden Sarmaat:
‘Neem dit goud en deze steenen
(Roept zy, stikkende in haar weenen,
En zy scheurt ze van 't gewaad)!

Red mijn minnaar (roept zy snikkend)! red hem uit dit gruwzaam slot!
Of, ontmenschte, zie mijn tranen, doe my deelen in zijn lot.'

Hulla ziet in 's wachters blikken deernis voor haar droevig lot.
Daar ontsluiten zich de deuren
Waar Alexis zit te treuren!
Daar heeft rouw en rampspoed uit!
Kluisters vallen, banden breken,
En Alexis tranen leken
Aan den boezem van zijn bruid!
Hulla had haar minnaar weder, ô hoe zalig was haar lot!
En Alexis ruilt den hemel voor het aakligst kerkerkot.

B r u n s w i j k , 1805.

Mozes in het biezen korfjen.*

Mijn knaapjen, neen, ik kan niet juichen,
Niet dankbaar zijn voor uw geboort'.
De hemel gaf u aan mijn smeeken
Om door zijn gaaf my 't hart te breken:
Hy heeft my in zijn wraak verhoord.

Mijn knaapjen, neen, ik kan niet juichen;
Ik sidder dat gy ademhaalt!
Wat leefde ik tot dees droeven morgen!
Ach, waart gy in mijn schoot verborgen!
Met my in 't rustvol graf gedaald!

Wien heeft Gods vloek met macht gewapend,
Om u, onnoozle zuigeling,
Uw moeders armen uit te scheuren?
Om 't kind den dag te doen betreuren
Waar op hy 't blijde licht ontfing!

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 123.

ô Pharaö, hoe durft gy 't wagen
Aan 't volk van God de hand te slaan!
Niet strafloos moordt gy dees Hebreeuwen,
Hun bloed zal nog na vijftig eeuwen,
Uw land op bloed en tranen staan.

Wreedaartige! ach, uw tijgerharte
Beseft een moeders wanhoop niet.
Hoe! ik uw wreeden wil volbrengen?
Neen, eerder zal mijn bloed zich plengen,
Mijn hoofd zich domplen in den vliet!

Waar zal ik u, mijn wichtjen, bergen,
Dat u dit onweêr niet verplet!
Wat hol, wat steenrots mag u dekken,
Wat nachtspelonk tot schuilplaats strekken,
Tot God den bloedhond palen zet!

Wie daalt daar af van gindschen heuvel?
Helaas! mijn siddrende Echtgenoot!
Wat vrees en hoop bestormt zijn harte!
ô Naak dees woning niet van smarte!
Zy is vervuld van rouw en dood!

Ga, zoek in de onderaardsche holen
Het nest der wreede boschleeuwin.
Haar klaauw moog 't lieve wicht beschermen;
Het menschdom weet van geen erbarmen:
De wreedheid nam den zetel in!

Zoo riep, in d' onrust van haar boezem,
De diep bedroefde moeder uit.
Zy spoedt met matte en zwakke schreden
Haar Egâ in 't gemoet te treden;
En wijst, verstommend, op zijn spruit.

Daar knielt hy neêr in zielsverrukking,
   Als zy hem 't minlijk knaapjen biedt!
‘ô (Roept hy,) U, die 't riept in 't leven,
Zij eeuwig lof en roem gegeven!
   Uw goede, wijze wil geschiedt!’

H y klemt zijn gade en kind in de armen,
   En is de zaligste in 't heelal!
‘Hoe kort ook God zijn tijd bepaalde,
Juich (roept hy) dat hy adem haalde;
   Juich, dat hy eeuwig leven zal.’

‘ô Moeten wy hem hier ontbeeren,
   Jochébeth ach, gy vindt hem weêr,
Hem eenmaal weêr in Jaöos woning.
Aanbid der wareld Opperkoning!
   Kniel met my voor Zijne almacht neêr!’

De troost van Amrams wijze lippen
   Daalde in zijn Egaas boezem af:
Geen wanhoop maakt haar meer vermeten;
Zy kan de gift thands weldaad heeten,
   Die God haar in het wichtjen gaf.

Een rots in 't onderaardsche duister,
   Door geen verspieder ooit beloerd,
Geeft schuilplaats aan 't veroordeeld knaapjen,
Waar 't in zijn allereerste slaapjen
   Op bevende armen wordt gevoerd.

Wat duizend angsten, duizend schrikken,
   Vervullen nu het oudrenhart!
Wat onuitputbre bron van zorgen
Schept ieder avond, ieder morgen!
   Wat wisseling van vreugde en smart!

Als 't duifjen, dat, in wildernissen,
Den gier ziet loeren op haar nest,
Zoo voelt de moeder 't hart zich jagen;
Zoo voelt zy d' angst dat hart doorknagen:
En hoop is alles wat haar rest!

Eens als zy in de hoogste vreugde
Haar zuigling aan den boezem drukt,
En aan het lachjen op zijn wangen
Met onverzaadlijk oog blijft hangen,
Door wellust aan zich-zelve ontrukt;

Spoedt Amram, met den schrik in de oogen,
En stort die wellust t' eenmaal neêr.
Men nadert, (roept hy) vlied! de Koning
Heeft argwaan op dees rotsbewoning.
Hier is geen zeekre schuilplaats meer.

Er is geen redding meer, mijn Gade,
Gods wijsheid vraagt zijn gift weêrom!
Geen zorg kan 't wichtjen meer verbergen,
Daar Jaö 't ons te rug koomt vergen.
Sta af, het is Zijn eigendom!

De wreede plicht strijdt met de liefde
In Amrams diepgetroffen hart:
Jochébeth kan geen traan vergieten;
Geen zucht kan aan haar borst ontschieten,
Zy staat versteend van schrik en smart.

‘ô Lach niet, lief, onnoozel knaapjen,’
(Barst ze eindlijk handenwringend uit.)
‘Uw lachjen is my thands geen zegen.
Wat lacht ge een' vroegen grafkuil tegen,
Die 's Dwinglands wreedheid u ontsluit!’

Bedwing uw wanhoop, ô mijn Gade,
(Zucht Amram,) wees gedwee in 't lot!
Wat aarzlen wy? - op 't ruim der vloeden
Kan ook Gods Almacht hem behoeden!
Vertrouwen wy alleen op God!

Wat raad! - Er is geen tijd van toeven! -
Een biezen hulkjen, reeds gereed,
Wordt met het schuldloos wicht beladen,
Dat d' oudren ziet in tranen baden,
En niets beseft van al hun leed!

Jochébeth treedt met handenwringen
In 't donkre rotshol aan en af.
Nu kermt, nu zucht, nu stikt ze in 't weenen,
Hier slaat zy 't voorhoofd op de steenen:
Daar schijnt ze een rustend lijk in 't graf.

Reeds driemaal neemt zy in vertwijfling
Het knaapjen uit zijn hulkjen weêr;
En legt, op d' oogstraal van haar Gade,
Van tranen nat, waarin zy baadde,
Het telkens meer ontroostbaar neêr.

Zy zal nog eens haar lievling kussen
En dan getroost...! helaas! wat waan!
Daar reikt hy haar het lieve handtjen!
Daar worstelt hy in 't biezen mandtjen!
Hoe, Amram, kunt ge dit weêrstaan?

In duizend tranen, duizend kussen,
Volbrengt de nacht haar vluggen loop.
Helaas! de morgen graauwt in 't Oosten,
Daar is noch redden, noch vertroosten,
Geen uitkomst is voor bloed te koop!

Nu storten ze in elkanders armen,
   En, met hun duursten schat belaân,
Gaan zy die wellust van hun leven
Het vlak der vloeden overgeven,
   En roepen God om bystand aan!

Zy naadren reeds; hun kniën knikken!
   Zy siddren om voor uit te zien! -
Reeds drukt hun voet de dorre stranden....
De lieve last ontzinkt hun handen, -
   En hier... zal 's Hemels wil geschiên!

't Was alles stil by 't uchtendkrieken,
   Het jongske lag in zoete rust!
Wat smart, wat onheil zou hem naken
Zoo de Englen ooit voor de onschuld waken,
   Hy scheen door hen in slaap gesust!

Dan ach, reeds graauwt de duistre hemel!
   De Vader staart als uit een droom!
't Gevaar groeit thands met de oogenblikken -
Hy zet - met afgekeerde blikken -
   Het schomm'lend hulkjen op den stroom.

Jochébeth gilt! - en - stort zich, gillend,
   In d' armen van haar Echtgenoot,
De smart heeft haar 't gelaat ontluisterd,
Het liefdestralend oog verduisterd -
   En Amram, acht zijn weêrhelft dood.

Maar neen! 't waar wellust dus te sterven!
   Zy leeft - beweegt, en ademt weêr.
Maar siddrend staart zy op de vloeden,
En dreigt haar knaapjen na te spoeden,
   En weet van troost noch reden meer.

Met noodschrik slaan zy 't korfjen gade,
Daar 't waggelt op den blaauwen plas!
Zy zien het schudden, rijzen, dalen,
En beven d' adem op te halen,
Of dit hun wicht een stormwind was!

Hier maalt verbeelding duizend schimmen.
Nu hooren zy zijn klaaggeween:
Daar zien zy uit de dichte rieten
De schubbige aspis nederschieten,
En knagen aan zijn poezle leên.

Ginds zien zy hem een grafkuil oopnen
In 't krokodilleningewand!
Daar 't vratig Nijlpaard hem bespringen,
En, onder duizend folteringen,
Verscheuren met bebloede tand.

Dan streeft het aldoordringend water
Het lichte biezen hulkjen in.
Het stoot op opgenaakbre rotsen,
Of zinkt, vernield door 't golvenklotsen;
En - ô beklaagbre moedermin! -

Wat staat, wat zweeft u niet voor oogen?
De gloed der zon! de ontembre wind!
En, naakt hy onbewoonde boorden,
Dan zal de honger hem vermoorden,
Zoo hem geen boschgediert' verslindt.

En menschen! - Hemel! menschen vinden!
Zy, boven alle wreedheid wreed!
‘Neen, drijv' hy naar de verste stranden,
ô God, ik geef hem in uw handen!
Veel eerder slang of adderbeet!’

Verhoê dit, Hemel, roept al snikkend,
De teedre Mirjam die dit hoort.
Zy was, door 't zusterhart bewogen,
Haar moeder schreiend nagevlogen,
En schuilde by des waters boord.

Verhoê dit, roept zy, goede Hemel!
Gy, die als wasch de harten kneedt!
ô Geef, gy kunt het, medelijden!
Zoo gy wilt redden, gy bevrijden,
Dan zijn noch mensch, noch tijger, wreed.

Reeds jaagt de stroom het hulkjen verder,
En hun den doodschen schrik in 't hart!
Nu staan zy 't ijzend na te staren
Daar keert het op de rug der baren
En hangt in 't oeverriet verward!

De hoop herleeft in Amrams boezem!
Maar hemel! - heeft hy wel verstaan!
Wat voetstap hoort hy aan de stroomen?
Onnoozle! 't is het loof der boomen:
Het windtjen ritzelt door de blaân.

Maar neen, men nadert - en zy vlieden;
Maar weten niet waarheen, of hoe?
Zy voelen niet wat pad zy treden,
En 't lot geleidt hun zwakke schreden
Naar 't dichtgelegen palmbosch toe.

Daar zinken ze in de struiken neder,
En smooren d' adem in hun borst.
Ach, wekt verbeelding nieuwe schrikken?
Wat zinbedwelming treft hun blikken?
Of is 't de hofpraal van den Vorst!

Men nadert, hemel! wat zal 't worden!
Nu wordt het wicht des dwinglands buit!
Maar neen! - daar koomt aan 's Nijlstrooms plassen,
Om 't blanke lichaam aftewassen,
Des Konings maagdelijke spruit.

Zy wenkt den stoet van Hofjonkvrouwen,
Die eerbiedvol te rugge treên;
Ziet schuchter om zich, als verslagen,
En luistert wat zy hoorde klagen? -
Ach! 't was eens wichtjens zacht geween.

Zy deinst te rug van schrik bevangen;
Mistrouwt het kermend klaaggeluid:
Zy weet niet wat zy heeft te vreezen: -
Ach, 't kon een listig roofdier wezen,
Dat loert op een onnoozle buit!

Zy roept om bystand; dan, (ô hemel!)
Wat ziet zy wagglen in het riet!
Een korf - waaruit een teder wichtjen,
Met zichtbare angst op 't aangezichtjen,
Haar beî zijn lieve handtjens biedt!

Wat zal zy? aarzlen? Neen, hem redden,
Is de uitspraak, die haar hart ontvlood.
Daar woelt zy dwars door riet en biezen,
En gaat zich in den stroom verliezen;
En rooft het knaapjen aan den dood!

Daar staat zy siddrend aan den oever,
't Aanvallig wicht aan 't hart geklemd.
Daar lacht haar 't lieve mondtjen tegen!
Dit lachjen (roept zy) ademt zegen:
Dit wicht is voor iets groots bestemd.

Nu weent hy. - Tilcha ziet in 't ronde,
   En zoekt, en weet niet wat zy zocht!
De deernis rijt haar boezem open:
Ach, (roept zy,) waar voor goud te koopen
   Een boezem die hem voedstren mocht!

De teedre Mirjam hoort dit zuchtjen,
   En dankt de Algoedheid die het wekt;
Nu voelt zy hoop en moed herleven;
Zy waagt, haar schuilplaats uit te streven,
   En wordt door 's konings spruit ontdekt.

Dees wenkt haar toe, met spoed te naderen:
   Vlieg, (roept ze) red met my dit kind!
Zie 't hulploos wicht van honger weenen;
Spoed naar de naaste woonplaats henen,
   Op dat gy 't lam een voedster vindt!

Op liefdevleugels heengedreven,
   Gehoorzaamt Mirjam 't vorstlijk woord.
Daar vliegt ze in d' armen van haar moeder,
En dankt den eeuwigen Behoeder,
   Die wanhoops bede niet verhoort!

De ziel, van doodende angst benepen,
   Gevoelt voor vreugde meer noch smart.
Jochébeth wist niet meer van leven,
Nog zag zy 't knaapjen redloos sneven;
   Niet, dat het haar hergeven werd.

Maar Mirjam wekt haar uit de ontroering,
   En doet haar Tilchaas wil verstaan.
Daar wemelt de aarde voor haar schreden:
Daar voelt zy 't hart, zoo afgestreden,
   Van nooit gekende wellust slaan.

Dank Almacht! stroomt niet van haar lippen,
Maar uit den bronwel van haar borst.
Dank Almacht! - ô! die meer kon uiten,
Die moest geen menschlijk hart besluiten,
Die had nooit moederwee getorscht!

L e y d e n , 1806.

Evander en Eone.*

‘Kom Eone,
Lieve schoone!
Spoed, ach spoed, uw minnaar beidt!
Zie hem wachten,
En versmachten
In deze aaklige eenzaamheid.

't Stargewemel
Tooit den hemel
Met hun gouden statiepracht!
Hun geflonker
Boort door 't donker
Van de vale middernacht.

'k Toef uw wenken;
Wil gedenken
Wat uw lieve mond my zwoer!
Dat geen ander
Dan Evander
U het schuldloos hart ontvoer'!

* Poëzy, (van Vr. k.w.b.) 129.

Zoudt gy duchten
By 't ontvluchten
Uit uw enge kloostercel,
Schoon geen keten
Van 't geweten
U den vrijen boezem knell'!

Dwingelanden,
Legt in banden
Wie en deugd en onschuld moordt;
Maar verdrukt gy,
Noch ontrukt my
't Hart dat my-alleen behoort!

Bloem der schoonen,
Ach! wilt toonen
Dat uw boezem voor hem brandt,
Die zijn leven
Prijs zou geven,
Voor den zegen van uw hand.

Ach, wat schreit gy,
Wat verbeidt gy,
Daar ik naar uw wenken smacht?
Zie na 't weenen,
't Blijd heréénen,
Dat ons troostend tegenlacht.

Zie me in 't lijden
't Licht benijden
Daar uw weenend oog van straalt:
Zie my turen
Op de muren
Daar gy bang in ademhaalt.

Zoudt ge uw boeien
Nog besproeien,
Met een zilvren tranenvloed;
En u d' armen
Niet erbarmen
Die tot redding herwaarts spoedt?

Spreekt uw hart niet?
Van mijn smart niet?
Van mijn wreede boezempijn?
Zou Eone,
Zou die schoone,
Niet meer voor Evander zijn?

'k Dorst de rotsen
Moedig trotsen,
En der zeën woest geweld!
Van de golven
Overdolven,
Ben ik d' afgrond doorgesneld.

Zie uw minnaar
Als verwinnaar
Van gevaren en van nood;
Toef niet langer:
't Lot gaat zwanger
Van bevrijding of van dood.

Hebt ge uw eeden
Dan vertreden;
Of mistrouwt ge Evanders woord?
Ach, gy weet het,
Maar vergeet het,
Dat uw afzijn hem vermoordt.

't Starlicht flaauwt reeds,
't Oosten graauwt reeds,
En ik toeve en toeve om niet.
ô Hoe raasde
De verdwaasde,
Die zich op uw trouw verliet!

'k Zond u tijding
Van bevrijding,
Met het duifjen dat gy mint:
't Uchtendkrieken
Zag zijn wieken,
Zich ontplooien op den wind.

'k Heb met zorgen
't Schrift verborgen,
Onder 't zachte vlerksatijn.
Zou ons haken,
Zou ons blaken,
Weêr op nieuw verraden zijn?

Heeft hem 't wappren,
Heeft hem 't klappren
Van zijn vleugelen ontdekt,
Toen 't ontglimmen
Van de kimmen
't Sluimrend aardrijk heeft gewekt? -

Neen, Eone,
Wie u hoone,
Wie ooit twijfele aan uw hart,
Gy verliet niet,
Gy verriedt niet,
Die u eenmaal dierbaar werd.

Neen, geen tijding
Van verblijding
Bracht u 't duifjen, van mijn hand.
Onze ellende
Heeft geen ende,
En mijn uitzicht ligt in 't zand.

In wat banden,
In wat handen,
Viel de onnoozle dien ik zond!
Mooglijk zwierf hy,
Mooglijk stierf hy,
Door des jagers schicht gewond.

En ik droeve
Sta en toeve,
Tot uw oogwenk my verblijdt;
Daar gy de oogen
Heft ten hoogen,
En de vrije musch benijdt.

Streeft de roover
Stroomen over,
Zal hy wet ontzien noch macht;
Deuren splijten,
Grendels rijten,
Waar hy rijke buit verwacht:

En, hy beven
Voor zijn leven,
Die om wettig eigendom
Kerkerwanden
Aan dorst randen,
Dak en torenspits beklom?

Hy moog dwalen,
Die de palen
Van zijn lijden voor zich heeft;
Niets weerhoue
Den getrouwe
Die het lot te boven streeft.' -

't Zwaard getogen,
Wraak in de oogen,
Breekt hy door de kloosterpoort.
Gillend schreit hy:
'Waar verbeidt gy,
Die my eenig toebehoort?'

Dol van zinnen,
IJlt hy binnen.
Maar wat schouwspel treft zijn oog?
Maagdenreien
Zuchten, schreien,
In d'omfloersden tempelboog.

Langs de gangen
Galmen zangen
Daar Eones naam in klinkt.
't Is de schoone,
't Is Eone,
Die in d' open grafkuil zinkt. -

Hoe ontzettend,
Hoe verplettend,
Klinkt die doodsmaar hem door 't hart!
Zuchten glippen
Van zijn lippen;
Maar geen woord verraadt zijn smart.

Gillend, bevend,
Stort hy snevend
Op Eones bleeke kaak;
't Hart doorregen
Van den degen,
Dien hy uittoog haar ter wraak.
1809.

De overstrooming.*

Eerste zang.

Mijn Dafne, treê ter stulpdeur uit,
De sneeuwvlok is verdwenen;
Reeds wordt het eerste voorjaargras
Van nieuwe zon beschenen:

Reeds zie ik by den gindschen beuk,
Het sneeuwbloemknopjen schieten:
Reeds hoor ik d' eerstgeboeiden stroom
Door 't ruischend beekjen vlieten:

Ik zie een waas van lentekleur
Op gindsche heuveltoppen:
ô Kom, en aâm de frischheid in
Der zoele morgendroppen.

Het paarlemoer dat de IJsgod vormt,
Smelt weg in malschen regen,
Het buldrend Noord heeft uitgeloeid,
En 't aardrijk lacht ons tegen.

Mijn Dafne, kom by gindschen vliet!
Ach spoed, mijne uitverkoren!
ô! Kom van 't fluistrend herdersriet
Den toon der Liefde hooren.

* De Overstrooming, 47.

Dees stem, van zuivre min bezield,
Aan 't vensterraam gefluisterd,
Vond licht den weg naar 't maagdlijk hart,
Dat Liefde hield gekluisterd.

Myrtillus was op dezen dag
Bestemd tot Dafnes gade.
Haar Vader-zelf bepaalde een keus,
Die Dafne niet versmaadde.

Ach, lang reeds had het stremmend ijs
Dit teder paar gescheiden;
En lang reeds was de dag vertraagd,
Zoo teêr gewenscht van beiden.

In lang nog had de Wintervorst
Zijn baan niet afgeloopen;
Dan, 't jeugdig harte vleit zich licht
In 't voorwerp van zijn hopen.

Een zoele Lentemorgenstond,
Die ijs en sneeuw deed vloeien,
Deed beider ongeduldig hart
Van nieuwe vreugd ontgloeien.

Het meisjen ziet den dageraad,
En hoort des herders zangen;
En vliegt de lage stulpdeur uit,
Met hooggekleurde wangen.

Ach, zuiver was de liefdegloed,
Die beider borst doorblaakte;
En heilig was de ontmoetingsvreugd,
Die beider boezem smaakte.

Myrtillus drukt haar aan zijn hart,
   En wijst haar naar het oosten,
En roept: ‘Die zon die heden rijst,
   Zal ons van 't afzijn troosten.

Uw grijze Vader maakt dees dag
   Voor eeuwig my ten zegen.
Ik ken geen' schat in 't wijd Heelal
   Die daar by op kan wegen.

Mijn woning ligt niet verr' van hier,
   Aan gene zij' der stroomen;
En, met den Ega dien zy mint,
   Wat zou mijn Dafne schromen?’ -

Het meisjen voelt van vreugde en smart
   Haar jeugdig hart bewogen;
Een onweêrstaanbre tranenvloed
   Ontglipt haar zedige oogen.

Die lach, waar 't vlekloos hart in spreekt,
   Zweeft op haar kuische lippen;
Terwijl ze een' nooitgekenden zucht
   Haar boezem voelt ontglippen.

‘Kom, (zegt ze, en gaat hem blozend voor)
   Mijn' grijzen vader groeten’.
Hy ijlt; en is, in eenen wenk,
   Aan 's achtbren Grijzaarts voeten.

‘Myrtil! het schemert my voor 't oog:
   (Dus roept de grijze vader.)
Geloove ik mijn verzwakt gezicht?
   Mijn dierbre zoon, kom nader!’ -

‘Herken den blijden Bruidegom,
Aan wien ge uw Telg verloofde.’
‘Ach! Alles wat het lot my liet,
Wanneer het me alles roofde!

Ja! 'k zeide u al mijn' wellust toe,
In 't beeld van mijn Melitte;
Aanvaard haar van haars vaders hand!
't Is al wat ik bezitte.

Ja! 'k zeide u al mijn wellust toe.
Gy moogt haar met u voeren,
En moge een onverbreekbre band
Uw harten samensnoeren!

Nu leg ik 't hoofd gerust ter neêr:
Gy zult haar alles wezen,
En de aanblik van mijn naadrend eind
Heeft niets dat my doet vreezen!’ -

Nu legt hy beider hand in één,
En klemt hen in zijne armen,
En voelt een vonk van vroeger gloed
Zijn koude borst herwarmen.

Ach, heilig was de vreugdetraan,
Die 't oog des Grijzaarts weende,
Toen 's Priesters hand voor 't Echtaltaar
Dees dierbre twee vereende.

De morgen vlood in stille vreugd.
Ach, ras was hy vervloten; -
Reeds hield een kalme middagrust
Des vaders oog gesloten:

Nu nam de jongling 't herdersriet,
   En stemde huwlijkszangen,
En haalde zijn geliefde bruid
   De tranen op de wangen.

‘Mijn Dafne (hief Myrtillus aan)
   'k Zal 't heil des echtstands zingen!
Maar waar is heil, aan 't ons gelijk,
   By stad of veldelingen?

Mijn Dafne, dat eens vaders hand
   Uw lot aan 't mijne binde;
Wat waar my zijn gegeven schat,
   Zoo my uw hart niet minde?

DAFNE.
Myrtil, ik min mijn' vader teêr.
   Hoe zoude ik hem begeven,
Zoo niet het hart dat gy my schonkt,
   My dierbrer waar dan 't leven?

MYRTILLUS.
Mijn Dafne, wacht geen overvloed:
   Die was my niet beschoren;
Maar 't hart dat ik u eenmaal gaf,
   Zal eeuwig u behooren.

DAFNE.
Myrtillus, 's hemels zegen is
   Aan huwlijksmin verbonden;
En zy die ware liefde vond,
   Heeft d' eêlsten schat gevonden.

MYRTILLUS.
Al spreidt het lot ons leger niet
Op donzen en fluweelen,
Den braven mag ook zoete rust
Op ruwer sponde streelen.

DAFNE.
Myrtil, indien ik leef in u,
Wat wenschen zoude ik kweeken!
Gy zult my alles, alles zijn,
Tot eens dit oog zal breken.

MYRTILLUS.
Ik heb mijne akkers rijk in 't zaad,
Om u mijne oogst te gaâren.
Ik heb voor u, de vlijt gespaard
Van tweepaar vruchtbre jaren.

DAFNE.
Myrtillus, ach! mijn liefde en vlijt
Zal u die zorg verzoeten;
Zoo mogen we elken dageraad
Met nieuwen wellust groeten!
MYRTILLUS.
Ik kweekte een koele schaduw op
Van lommrige IJpenkruinen:
Zoo moog geen heete middagzon
U 't sneeuwwit aanzicht bruinen.

Daar zal het geitj' en melkwit lam
U om de kniën springen,
En distelvink en nachtegaal
U onze Liefde zingen.

Dan, vruchtbaarheid van kudde en veld
Kan nooit ons heil volmaken,
Zoo lang ons teêr beminnend hart
Geen oudrenvreugd mag smaken!

Mijn Dafne, sla uw oog niet neêr,
Geen blos bedekke uw wangen;
Hy roem' op 's hemels zegen niet,
Die dees niet mocht erlangen.

Ach, als gy me eens een huwlijkspand,
My eens uw beeld mocht geven!
Dan smaakte ik eindloos teêrder nog
De wellust van het leven.

DAFNE.

Myrtil! dan waar die wang verbleekt,
Waarop ik nu mag bogen!

MYRTILLUS.

Dan waart gy, met verbleekt gelaat,
Nog schooner in mijne oogen.

Dan zou mijn liefde en tederheid,
U dat gemis vergoeden;
En 't minnen van ons Liefdepand
Zou onze Liefde voeden!

Die schoonheid won u nooit mijn hart,
Die alle Herders roemen:
Het geen my Dafne minnen deed -
Ach! weet ik het te noemen?

De deugd, die uit uwe oogen straalt!
Zy heeft my 't hart ontstolen.
Nooit koos ik hyacinth of roos,
Voor zedige violen.

DAFNE.

Mijn grijze Vader mint u teêr;
Hoe zoude ik u niet minnen?
Myrtillus, ja, uw deugd-alleen
Mocht Dafnes harte winnen.

Een enkle weldaad smeeke ik God.
Als ons de dood zal scheiden,
ô Dan, dan strekke een zelfde graf
Ter rustplaats van ons beiden!

Ik voel het geen gy lijden zoudt
Wanneer gy my moest derven!
Ach! zoo de dood ons eenmaal scheidt,
Mocht ik dan, u zien sterven!

Dan tooi ik, elken morgenstond,
Uw graf met frissche lover;
En zend in ieder windgeblaas,
Mijn zuchten tot u over!

Dan strekk' me uw graf voor legerstroo!
Daar blijve ik dan en weene,
Tot ook mijn uiterste ademtocht
Ons eeuwig weêr vereene!

Dan hoe! Myrtillus, gy verstomt?
Ik zie uwe oogen weenen!'

MYRTILLUS.

'Ja Dafne, wen de dood ons scheidt,
Zal ons één graf vereenen!'

Tweede zang.

De Grijzaart, wien een zoete droom
't Geluk zijns kinds voorspelde,
Ontwaakte en zag een' tranenvloed,
Die uit haar oogen welde:

Hy zag des jonglings borst beklemd,
En vond in 't siddrend harte,
Het haastig nadrende afscheidsuur,
Als oorzaak hunner smarte.

Ach, al te teêr gevoelde hy
Wat schat hy moest verliezen,
Dan, zou een Vader eigen heil
Voor 't heil eens Telgjens kiezen?

Hy smoort zijn droefheid in de borst;
Omhelst zijn dierbre kinderen;
En wil door schijnbre vrolijkheid,
Voor 't minst hun smart verminderen.

Dan, ach, de vallende avondstond
Herinnert reeds aan 't scheiden;
En 't hulkjen dat hen henen voert,
Zal ras de zeilen spreiden.

Reeds wenkt Myrtillus teder oog
Zijn lieve Gade tegen:
Reeds stort hy zich in 's Grijzaarts arm,
En smeekt hem om zijn' zegen.

‘Myrtillus (sprak hy met een zucht)
Nog moogt gy niet vertrekken.
Ik zie de voorboô van een' storm
De zoele lucht bedekken.

Ik voel mijn leden mat en loom,
Daar moet een onweêr broeien:
Ik hoor des zeemeeuws heesch geschreeuw;
Het melkvee slaat aan 't loeien.’ -

‘Mijn vader, 't noord heeft uitgewoed;
Het ijs dreef uit de stroomen;
En zoel en streelende is de lucht:
Wat onheil zoude ik schromen?

Mijn oude Moeder wacht mijn komst,
Ik kan niet langer toeven:
Gy kent het zorgend oudrenhart;
Hoe zoude ik dat bedroeven?’ -

‘De schijn bedriegt te licht, mijn zoon:
Maar ga, in Gods geleide!
Ja, 't wekte uwe oude Moeder smart,
Zoo ze u vergeefs verbeidde.

Ik schenk u al den zegen meê,
Dien God my heeft gegeven.
Ik schenk u meer dan gy beseft -
Het leven van mijn leven!

Nooit zal my blijde dageraad
Meer aan haar zijde klimmen,
En nimmer zinkende avondzon
Met zoete wellust glimmen.

Mijn Dafne, thands voor 't laatst nog mijn,
   En dan voor my verloren!
Ga, stort u aan uws Egaas hart;
   Hem moet het uw behooren.' -

Nu drukt hy, met den laatsten kus,
   En vaderlijk vermanen,
Dit dierbaar Echtpaar aan zijn borst,
   En baadt hen met zijn tranen.

Reeds drukt hun vlugge voet den kiel:
   Het zeil wordt opgeheven:
En ras heeft de adem van den wind
   Hen uit zijn oog gedreven.

Hy keert naar 't needrig rustvertrek
   Met wankelende schreden;
Beveelt zijn kind aan 's hemels zorg,
   In vaderlijke beden.

Dan ach, wat is het peuluw hard
   Als zorgende angsten drukken!
Te spoedig kwam een schrikbre droom
   Hem uit zijn' sluimer rukken.

Hy hoorde een gruwzaam stormgeloei,
   Met hagelvlaag en regen;
En dacht zich de opgeruide zee,
   Ten wolken opgestegen.

Hy zag zijn teêrgeliefde spruit
   Voor altijd hem onttogen:
Reeds zweefde ze in het grafgewaad
   Voor zijn benevelde oogen.

‘Ach! (riep hy,) moest uw ongeduld
Eens Grijzaarts raad niet hooren!
Myrtillus, 'k duchtte een dreigend leed,
Mijn kind en u beschoren.

Ach! meende ik aan de graauwe kim
Den noodstorm niet te ontdekken!
Myrtillus, ach, ik spelde waar!
Wat liet ik u vertrekken?’-

ô Jongling, welk een moordende angst
Moest ge in het hart bedwingen,
Toen ge u, na dien versmaden raad,
Van 't onweêr zaagt bespringen!

Dit was het wat die zoele lucht,
Die Lentedag, u spelde.
Hoe vloekt gy thands het schijnbedrog,
Waar ge al uw hoop in stelde!

Ach! zal u thands het minlijk oog
Der droeve Dafne troosten!
Gy speldet haar een' schoonen dag
In 't nieuw ontgloeiend oosten!

Helaas! wie schetst wat gy gevoelt,
Nu gy den vloed ziet bruischen;
En 't loeien van het noodweêr hoort,
Voor 't stille waterruisschen!

Ja, 't ijs dreef uit die stroomen weg;
Maar, met ontzagbaar woeden
Jaagt golf en wind dat ijs op een,
En stuwt het door de vloeden.

De maan, met wier verzellend licht
Het reizend paar zich vleide,
Verhult zich in de zwartste wolk,
En weigert hun geleide!

De hulk is voor geen woên bestand
Van de onweêrstaanbre winden:
Vergeefsch is 't, wat beleid en moed
Ter redding uit mocht vinden.

De wind rukt touw en zeilen weg,
En splintert mast en steven,
En 't vaartuig schijnt met ieder golf
Ten afgrond ingedreven.

Een flaauwe scheemring van de maan
Brak uit op 't aakligst donker; -
Maar ach, zy wees geen boord of wal:
Geen enklen lichtstraal blonk er.

Helaas! geen hutjen was er meer,
Waarheen het oog zich wendde:
't Was één, een oeverlooze zee,
Die nergens omvang kende.

De dood grijnst aan van alle zij;
Zijn hand is niet te ontkomen:
Één rukwind, en de kiel verstuift,
Vergruizeld langs de stroomen!

Myrtillus! - Dafne! - Neen, ô neen,
Nog is hun 't graf niet open; -
Nog mogen ze, op het ijs getorscht,
Op zweem van redding hopen.

Dan sloopte 't Weêr de forsche kiel,
Hoe moeten zy thands beven,
Nu ze op een eindloos brozer wrak,
De dood in de armen streven.

Helaas! nog hooren zy 't gegil
Van droeve tochtgenooten;
En, zien den laatste, voor hun oog
Ten afgrond ingestoten!

Myrtillus klemt zijn gade in d'arm,
Op dat geen dood hen scheide:
Daar bidt hy, dat een zelfde baar
Ten graf zij voor hun beide.

Dan ach, Myrtil, wie schetst uw smart
By Dafnes troostloos zwijgen?
Wie haar van koû verstarrend oog
By 't angstig boezemhijgen?

Hoe stijgt de wanhoop in uw hart,
By de aanbraak van den morgen!
Ach, Dafnes uiterste ademtocht
Blijft thands niet meer verborgen.

Daar ligt zy u verstijfd in d' arm,
Met loodblaauw op de kaken,
Daar is met haar de zegen heen,
Die ge aan haar zij zoudt smaken!

Wat baat het zoo de felle orkaan
Van 't woeden nu bedare?
Wat baat het zoo het noodlot, u
Na Dafnes sterven spare!

Nog waant ge u op den breeden Waal
   En worstlend met zijn golven:
Helaas! gy drijft op eigen' grond,
   Onkenbaar overdolven.

De moeder, die uw jonge bruid
   Als eigen kind zou groeten,
Ligt reeds in de overstelpte hut,
   Begraven aan uw voeten!

Niets ziet gy voor uw scheemrend oog,
   Dan omgespoelde schuren;
En, ziet uw splintrend wrak vergruisd,
   Op de omgeworpen muren.

Wat doet gy? - Volgt ge uw Dafne niet?
   Zal haar de vloed verslinden!
ô Neen: gy ploft haar ijlings na
   Om ze eenmaal weêr te vinden! -

Daar doolt nu de arme Grijzaart om,
   Na de ijslijkste aller nachten;
En doet de lucht van wijd en zijd
   Weêrgalmen van zijn klachten.

Daar ziet hy op de schotsen ijs
   Verspreide wrakken drijven,
En voelt zich ademtocht en bloed
   In de enge borst verstijven.

Daar ziet hy (Hemel, sta hem by!)
   By 't vreeslijk golvenwoelen
Iets menschlijks (hemel, 't is een lijk!)
   Hem aan de voeten spoelen!

Ach, dreef de stroom zijn dochter heen,
Hy voert dien schat thands weder;
Maar werpt ze, met misvormd gelaat,
Hem voor de voeten neder!

Hy ziet; herkent Myrtillus lijk;
En Dafnes lijk met eenen;
En voelt zich, daar hy nederstort,
Het siddrend hart versteenen.

Ook hy, de Grijzaart, is niet meer!
Schiet toe, gy Herdrenreien!
ô Komt! beweent dit gruwzaam lot,
En houdt niet op van schreien!

Daar ligt uw aller oogenlust
Verstijfd aan 's bruigoms zijde.
Hoe treurig gaat de zon u op!
En gistren nog, hoe blijde!

Op, Maagden! op! in 't treurgewaad!
Met ongevlochten tressen!
ô Spoedt u, siert haar 't bruidsbed op,
In schaduw der cypressen.

ô Schenkt één graf aan beider stof!
Dit was haar jongste bede;
En dekke een zelfde grafgesticht
Den achtbren Grijzaart mede!

Op, Maagden, voert de bruid ter rust,
In 't treurig wilgenlommer!
Geen Herdersfluit genake er ooit!
De dartle lach verstomm' er!

Maar zy, die, 't hart van weemoed vol,
Vergeefs naar tranen smachten,
Genaken dit geheiligd graf,
En voelen 't wee verzachten!

Geen roos, op geur en schoonheên prat,
Moog deze grafterp sieren:
Maar 't maagdeliefjen hang' er 't hoofd,
By sombre violieren!

Het windtjen schuifel' hier door 't groen,
En buig' de grasscheutsprieten;
Jaag zachten huivring door het bloed;
En doe de tranen vlieten!

Minona.*

Wie zie ik ginds langs 't zeestrand dwalen,
Zoo afgemat, zoo afgeweend?
Wier blik in 't angstig ommezwerven
Der liefde smart en hoop vereent!

Minona, keert gy immer weder
Met ieder vallende avondstond? -
En toeft gy immer op den minnaar
Die 't graf in 't zwelgend zeenat vond!

Wat weent gy by die zilvren baren
Uw lieflijk stralende oogen dof?
Nooit keert hy in uw armen weder!
Gun rust aan Erwins dierbaar stof.

* Nieuwe Dichtschakeering II, 121.

Zie! de Oceaan speelt met uw angsten!
Gy waant een kiel in 't blaauw verschiet;
't Is rijzend zilverschuim der golven,
Maar ach, uws Erwins vaartuig niet!

'Hy is het!' roept ze in vreugdvervoering,
En buigt haar kniën dankend neêr!
Zy slaat haar oogen naar den hemel,
En - 't schemerlichtjen blinkt niet meer.

Ach, moedloos knikt haar 't hoofd ter aarde:
Haar wanhoop lenigt geen geween,
Maar stom zit ze, als het beeld des jammers;
Bewustloos, als de marmersteen.

Geen stargeflonker trekt haar blikken:
Geen lieflijk maanlicht lacht haar toe!
Haar moede geest schijnt heengevlogen,
Des langen, bittren, toevens moê.

Wat zit gy in uw smart verzonken,
Minona? - Rijs, bedroefde maagd!
De maan verschuilt zich aan den hemel;
En 't starrenlicht is weggevaagd.

Minona, rijs! vertoef niet langer!
Hoor, hoe het grimmig Noorden woedt!
De bliksem schiet verdelging om u;
De donder ratelt aan uw voet!

Zy hoort den knal. De bliksemstralen
Ontvlammen 't donker wolkengraauw.
Zy rijst, en wringt zich in vertwijfling
De albasten hand en armen blaauw.

Nu hoort ze een schellen noodgalm rijzen,
Waant Erwins stem in 't windgefluit,
En stort zich gillend in den afgrond
Die Erwins dierbaar stof besluit.

1810.

Ralowsburg.*

Lieflijk wemelt de avondsluier by des zonlichts afscheidsgroet,
Ralow, op uw witte muren, zachtjens scheemrend van zijn gloed.
Prachtig blaken dak en transen van het tintlend avondgoud:
En aandoenlijk ruischt het lover van uw donker eikenwoud.
's Hemels blozend aanschijn spiegelt in den plas die u omspoelt,
Daar hy met zijn zilvren golven dartlend om uw zuilen woelt.
Heerlijk staat gy daar verheven, burg wien eeuw by eeuwen heugt.
Lachend staan uw weitsche velden als in 's aardrijks prilste jeugd.
Geurig mengt zich thijm en klaver op uw weiden onder een:
En uw halmen golven statig als onoverzienbre zeên.
Druif en perzik gloeien schittrend langs uw bloeiend wandelpad,
Daar de dartle goudvisch vonkelt door uw spieglend vijvernat.
't Fluitend sijsjen paart zijn tonen in het lommer van d' abeel,
Aan de roerende orgelklanken van de zachte filomeel.
Van het vroegste morgenkrieken tot de dag haar ronde sluit,
Galmen veld, en bosch, en dalen, van de zoete herdersfluit,
Van het dof geloei der kudden, van des maaiers blijden toon,
En van 't maagdlijk vreugdgeschater. - Burg van Ralow, gy zijt schoon!
Dan, hoe schittrend ge ook moogt wezen, hoe beroemd ook, wijd en zijd,
Hooger klom uw roem en grootheid in voorouderlijken tijd!
Neen, toen dartelden uw zonen niet zoo werkloos om, by 't vee:
Waar is thands die lust, die ijver, die hun boezems zwoegen deê?
Toen, toen dampten nog uw rossen voor geen glimmende akkerploeg,
En hoe vol was toen het halmtjen, dat uw vruchtbre bodem droeg!
Van uw ruim gebouwde transen zag de wachter heinde en veer,

* Wit en Rood II, 65.

En bezwoer den schrikbren Luchtgeest te verschijnen op het meir;
Met een alvernielend onweêr, stormgeweld, en bliksemvlam,
Ieder vaartuig te verdelgen dat naby uw oevers kwam.
Ja, dan stoven balk en ribben uit de slingerende kiel,
Die met rijk beladen schatten 't roofgespuis in handen viel.

Met den koelen zeewind waait me, met het ruischen van uw bosch
Stroomt me een aandrift door mijne aâren, die der wangen levensblos
Doet ontvonken, doet ontvlammen, als de schijf der gloênde maan,
Die ik by het avonddalen 's hemels bogen op zie gaan!
Als de zeekolk, door den stormwind tot de wolken opgesard,
Zoo, zoo zwoegt mijn volle boezem, zoo, mijn overweldigd hart.
'k Zie een schaar van bleeke schimmen zich vertoonen aan mijn oog,
Die het graf reeds eeuw by eeuwen met zijn sluier overtoog.

Vijfmaal rolden honderd jaren zich met rasse schreden voort,
Sints een booswicht zich verschanst hield in dit ondoordringbaar oord.
Zeven grachten, zeven wallen, veiligden zijn burggebied.
Kolchos stroom haalt by de woestheid van dien fieren roover niet.
Rugards berg, omringd met neevlen, was zoo duister niet als 't oog,
Dat zijn vlammen hield omschaduwd door den ruigen wenkbraauwboog.
Als de wilde distelstruiken van het Rugisch heldengraf,
Hingen hem de ruige hairen van den bruinen schedel af.
Zeven kielen liet hy kruissen, wijd en zijd, van kust tot kust,
Heel de koopvaardy ten afschrik, tot vernieling uitgerust.
Als hy van zijn torentransen soms een vreedzaam vaartuig zag,
ô Hoe joeg hem dan de boezem! met wat helschen vreugdelach
Deed hy dan de zeilen spannen, heet op bloed, en dol naar buit!
Zoo, zoo slaat de roofzieke arend zijn geduchte vleugels uit!

Rorich, rood van baard en schedel, Rawen, ruig en woest als hy,
Schaarden zich, verhit op plundring, aan huns ouder' broeders zij'.
De oude Judith, in wier trekken list en wrevel was gepaard,
(Zy, de diep verachtbre moeder, zulk een drietal zonen waard!)
Deelde nooit hun reisgevaren, maar bewaakte burg en schat.

Zielbekoorlijke Irmengarde, die het edelst hart bezat,
Wie geen zweem van 's moeders wreedheid of van 's broeders woeste ziel,
Maar een Englen aart en zachtheid, met hun schoon, te beurte viel,

Zat weemoedig in die muren, en betreurde nacht en dag,
Dat zy zich aan die ontaarden door het bloed vermaagschapt zag!
Jamm'rend wendde zy haar blikken, sidderend haar schreden af,
Als het lot haar wreeden broedren nieuwen prooi in handen gaf.
ô Hoe menig, menig traantjen had haar oog niet reeds geweend
Op de kostbre parelsnoeren en het vorstlijk eêlgesteent',
Dat aan de offers was ontweldigd, in dees burg ter dood gevoerd,
En waarmeê haar oudste broeder haar den boezem had omsnoerd.
Gruwzaam blijk van broederliefde! Zielbekoorlijke Irmengard
Was, ondanks diens woestaarts wreedheid, steeds de lievling van zijn hart.
Niets dan tranen des vermoorden blonk haar in der paarlen gloed!
In koralen en robijnen, weêrglans van vergoten bloed!

Als een ster die lieflijk schittert naast een gloênden vloekkomeet,
Zoo blonk Irmengardes zachtheid in dien poel van smart en leed.
't Blaauwend oog sprak liefde en deernis, en haar rijke blonde vlecht
Was gelijk het najaarsweefsel dat zich aan de bloemen hecht.
Slank, als 't rijzig popelboomtjen van het nagelegen bosch,
Was haar schoone leest; haar aanschijn droeg den schoonsten rozenblos.
Zuiver was haar zachte boezem als de hals van Proraas zwaan,
Die zijn breede vleugels spiegelt in de zilvren waterbaan.
Zoete en streelende beklemdheid droeg zy in dien boezem om.
Als de dag de kim ontgloorde stond zy vaak, van weemoed stom,
Eenzaam, aan haar kamervenster, starende op het goud der zon,
Dat, den schoot des meirs ontdoken, zijn vernieuwden loop begon.
Zag van verr' het prachtig Straalzond met zijn rijken torenpraal,
Flonkrend met vernieuwden luister in den gloênden uchtendstraal.
Peinzend stond zy aan dat venster als de dag in 't Westen zonk,
En de maan met zacht gewemel op het woelend golfjen blonk.
Luistrend soms met weenende oogen naar het doffe golfgebots,
Of naar 't sijfflen van de winden, dat te rug klonk van de rots.
In haar eenzaamheid verzonken, stoof dan soms met woesten blik,
's Meisjens wreevle moeder binnen, en verspreidde smart en schrik.
‘Wat, wat zit gy daar te peinzen? heeft dat droomen dan geen end?
'k Zie van verr' de kiel uws broeders, die zijn steven herwaarts wendt.
Spoedt u, hem met vreugd te ontfangen en verplichten welkomgroet.’

Sedert drie, en vijfpaar jaren was des roovers overmoed
Zee en koopvaardy ten geessel. Zag de schipper hem van veer,

Zag hy zijn ontzachbre vlaggen wappren over 't vreedzaam meir,
Dan ontroerde heel de manschap, dan greep doodsche schrik hen aan.
Dikwerf vloog hy, als gevleugeld, kusten langs en oceaan,
Moordend, plundrend, en vernielend, en bracht dan ten zegepraal
Jongelingen meê, en maagden, vastgeklonken in zijn staal.

Ritogar, wien 't dons der lente op het heldenaanschijn lag,
Hy die zich van 't zandig Riwish d' aangebeden heerscher zag,
Werd in 't dapperst weêrstandbieden door de roovers neêrgeveld,
En, in spijt van moed en afkomst, in hun schandboei vastgekneld.

Irmengarde zag den jongling, en vergoot een stille traan.
Zy gevoelde zich den boezem van een teedre ontroering slaan.
Zijn gelaat, zijn eedle houding, en zijn moedig heldenoog,
Aan dien zachten weemoed parend die zijn fieren blik betoog,
Wekte deernis met zijn lijden; en de gloed der teêrste min
Sloop haar met het mededogen d'onbevangen boezem in.

't Herfstgebladert' was gevallen, en stikdonker was de nacht,
Als de teedere Irmengarde, op des jonglings vlucht bedacht,
Stil haar slaapvertrek ontglippend, nu met ongeschoeiden voet,
Door het tastbaar duister henen naar zijn eenzaam leger spoedt.
Zachtjens buigt zy zich voorover op het krakend halmenbed,
Fluistert hem ontroerd in de ooren: ‘Jongling, rijs, en wees gered!’
Nogmaal buigt zy zich voorover, met een hoorbaar kloppend hart;
‘Jongling, (zegt zy) volg my ijlings: vrees niet: ik ben Irmengard.’
Stom van schrik en vreugdvervoering springt hy op, en tast in 't rond.
‘Ja ik volg u, hemelsche Engel, dien me een God tot redding zond.
Voer my, (sprak hy) ja, gelei my, uit dit gruwzaam jammeroord.’
Blozend vat zy hem de handen, en geleidt hem bevend voort.
Sluipt met stollend bloed in de aadren, schier bezwijkende aan zijn zij',
't Slaapsalet der wreevle moeder, 's broeders rustvertrek, voorby.
Siddrend dat haar lichte voetstap, bevend dat haar ademtocht,
Dwars door deur en wanden dringend, 's jonglings vlucht verraden moc
Door de donkre gangen streeft zy, uitgegraven onder de aard,
En ontsluit de dubble deuren, met een dubbeld slot bewaard.
Schuchter drukt zy hem de handen, overstelpt van vreugd en smart;
‘Jongling, (zegt ze) spoed, spoed henen; maar - gedenk aan Irmengar

Van ontroering overweldigd, stort hy 't meisjen aan de kniên.
‘Ja, ik zal aan u gedenken tot we ons blijder wederzien!
Gun intusschen, (zegt hy teder) dat ik u in de armen sluit,
En bestemm' dees heilge kus u, al de rechten van mijn bruid!
Spoedig zal ik wederkeeren met een wakkren heldenstoet,
En gy zult hem Egâ wezen wien uw deernis heeft behoed.’

Op der Liefde lichte vleuglen, vloog hy door de donkre nacht,
Trotschte storm en onweêrbuien, bliksemstraal en hageljacht;
Tot hy Rugards hoogen bergtop uit het eiland rijzen ziet,
Die op de omgelegen heuvels als een heerschend Vorst gebiedt.
Op zijn grijzen schedel wortelt groene mos, die eeuwen telt:
Sneeuw en ijs vervult zijn kloven, die geen zonnestraal versmelt:
Niet een kruidtjen bloeit of tiert er, in zijn uitgeholde krocht:
Nooit een struikgewas, hoe nietig, dat de zon daar rijpen mocht:
Van zijn hemelhooge toppen zag men wijd en zijd op 't meir.
Jaromar was hier gebieder; hem, der Rugen opperheer,
Veiligden onwaadbre grachten om het hechte Vorstenslot,
Tegen d'aanval van den vijand, of de list van 't roovrenrot.
Fier en edel sloeg zijn boezem, en zijn onvertzaagde moed
Had de strijdbaarste Oostzeevolken soms gedompeld in hun bloed.
Menig Ridder deed hy vallen in het roemrijkst kampgevecht,
En op onbestijgbre burchten stond zijn zegevaan gehecht.

‘Gy, Gebieder van dit eiland, (sprak de dappre jongeling,
Wien en ijs en ruige sneeuwvlok peeglend van de lokken hing
Maar wiens houding, tred, en blikken, 't ridderlijke bloed verried.)
‘Gy, Gebieder van dit eiland, kent, herkent uw hart my niet?
Ritogar staat voor uwe oogen. Ralows roover klonk me in 't staal;
'k Strekte, in zijn afgrijsbre boeien, hem ten trotschen zegepraal.
'k Droeg die boeien knarsetandend, zeven nachten, om mijn leên,
Toen de minlijke Irmengarde, toen die Engel my verscheen.
Zy, zy is het die my redde, zy die op mijn weêrkomst wacht.
'k Verg u bystand! leen my wapens, en verstrek me een oorlogsmacht.’

‘Ik herken u, (gaf hy andwoord, met een warmen handendruk.)
Kies u helden uit en waapnen, en verzelle u 't krijgsgeluk!
IJl, verdelg den dollen roover; roei zijn roofnest uit van de aard;
En verlos uwe Irmengarde: ze is geheel uw liefde waard.

Dan, eer ik u hulp verleene, verg ik u een dienstbewijs:
'k Durf het van uw vriendschap vragen, stelt gy mijn geluk op prijs.
Vlieg voor my naar Rostoks wallen, ter geleide van mijn bruid,
Onder honderd Vorstentelgen koos ik my de minlijkste uit.
't Is der Wenden Hertogsdochter, die ik om haar deugd verkoor.
Telkens stelden 's oorlogs zorgen mijn gewenscht geluk te loor.
Gy, gelei mijn Heregonde, haar vertrouw ik aan uw zij';
En vertrek dan met mijn krijgren en strijd Irmengarde vrij.'

Vreugdedronken vliegt de jongling Rugards steile bochten neêr.
IJlt naar Pulis boomrijke oever, waar het zilverspattend meir
Vlag en wimpel uit zag waaien van de rijkgedoschte vloot,
Die bestemd was ter geleiding van des Vorsten echtgenoot.
Daar als afgezant ontfangen met eenparig vreugdgeluid,
Spande hy by 't eerste koeltjen de opgeblazen zeilen uit.

Tweemaal was de zon gezonken, driemaal was zy opgestaan,
Als de Held des Warnes golven tegen 't vruchtbaar strand zag slaan.
Heel de haven blonk met siersels, als een bruid by 't hoogtijdmaal,
Al de kielen heesschen wimpels, muntten uit in vlaggepraal.
Pauken en trompetten klonken 's Konings bruidgezant ter eer;
En de jubelkreet der stranden klonk door stad en velden weêr.

Grijze Hendrik, deeer der helden, trad in 't schittrendst krijgspantsier
D' afgezant des Vorsten tegen met eens jonglings jeugdig vier,
Prachtig blonk de helm vol stralen op zijn zilverwitte vlecht,
Blinkend, het geschubde pantser om zijn lichaam vastgehecht.
Als de kroes des smelters vonkelt, vol van vloeiend bergmetaal,
Zoo blonk 's Hertogs oorlogsrusting in den gloênden zonnestraal.
Heregonde, de eêlste parel van het wijdverspreide Noord,
Trad, gedoscht in bruidgeflonker, aan haars vaders zijde voort.
Knielend groette haar de Ridder. Zy ontfing zijn hulde en groet,
Met ter aard gewende blikken, en een wang vol rozengloed.
't Echtfeest werd met ridderspelen, dischgejuich, gevierd en pracht;
Tot de vierde morgen aanbrak, en, met hem, des afscheids klacht.

Zes paar uitgezochte maagden van het edelst ridderbloed
Sierden Heregondes zijde, gaven luister aan haar stoet.
't Bruidgeschenk was uitgelezen van den schat van heel het Noord;

't Uur des afscheids was geslagen, en de tranen borsten voort.
Heregonde zonk verstommend d' ouden vader aan het hart;
Zonk haar moeder aan den boezem met nog teedrer afscheidssmart;
Rukte zich hun klemmende armen, snikkende, maar moedig uit.
Smoorden de ouders eerst hun droefheid, dubbel rees het klaaggeluid
Toen de teedre, wankelmoedig, op het wagglend vaartuig klom.
Lang nog zag zy naar den oever, schreiend naar haar oudren om,
Zwaaide met haar zilvren sluier tot de kust allengs verdween,
En de korts nog zichtbre landstrook haar een rij van wolken scheen.
Lang verloor zich reeds die landstrook in der wolken graauwen kring,
Als haar oog nog aan die schaduw met een zachten weemoed hing,
Tot in eens een stroom van regen heel het luchtgespan betoog.
Nu weêrhield zy zich niet langer; tranen stroomden uit haar oog.
Dan, de regenbui woei over, en de hemel helderde op,
En in 's meisjens zachten boezem sloeg een kalmer harteklop,
't Denken aan den langgeliefden, aan het naadrend wederzien,
Joeg haar 't wolkjen van het voorhoofd, deed haar hartsbeklemming vliên.

Doch, helaas! die zoete vreugde was haar niet bestemd van 't lot.
Haar vertrek bleef niet verborgen voor het loerend rooversrot.
Al te ras klonk hun in de ooren, dat langs de Oostelijke kust
's Hertogs vloot een bruidschat voerde. Hy, ten plonder toegerust,
Spande ras de volle zeilen, vloog haar na met dollen spoed,
En viel aan met moordrenwoede, smachtende naar buit en bloed!

Heel de maagdenrij hief gillend, hopeloos by 't doodsgevaar,
Oog en armen op ten hemel. - Heel de dappre jonglings chaar
Streed met woedende verwijfling, vruchtloos, tegen de overmacht.
Ritogar sloeg door hun midden met ontzachbre heldenkracht.
Door de dichtstgeschaarde drommen vloog de dood hem van het zwaard.
Rorich, 's roovers jongsten broeder, wierp zijn sabelhouw ter aard.
Rawen zag het, knarsetandend, door ontzinde wraak gespoord,
En de dappre Ridder sneuvelt, van des booswichts staal doorboord.
Zoo, zoo stort de praal der eiken die het hoofd ten wolken beurt,
Als hem de onbetembre stormwind van den hechten wortel scheurt.

Als 't gejoel der hooge golven door den stormgeest opgezweept,
Wen de zee ontelbre kielen met zich naar den afgrond sleept;
Zoo, zoo steeg de kreet der roovren, zoo hun zegekreet om hoog.

Heregonde, bleek als marmer, blonk geen traantjen meer in 't oog.
Half bewustloos van zich-zelve, half ontzind van angst en schrik,
Staarde ze op de woeste bende met een starverstijfden blik.

‘Wat, wat zit gy daar zoo schuchter, (sprak haar een der roovren aan.)
Wees verheugd, mijn blondgelokte, dat de storm is doorgestaan.
Dubblen dank zijt gy ons schuldig, dat onze arm u heeft gered;
U behoed heeft van te leven voor eens lafaarts huwlijksbed.
Ralows Heer is uwer waardig; haast zult gy zijn zij bekleên.
Helden slechts behoort de schoonheid; ja, ons Opperhoofd alleen!’
't Siddrend meisjen wilde spreken, maar haar adem stokte in 't hart.
Zoo, zoo zwijgt het weerloos duifjen als 't een prooi des arends werd.

Immer meer de kusten naadrend, borst hun dolle blijdschap uit.
Irmengarde stond aan d' oever, luistrend naar het windgefluit,
Toevende de ontmenschte broeders. Maar zy toeft hen slechts in schijn,
Starende op elk naadrend vaartuig of 't des Ridders kiel mocht zijn.
Wijk, beklaagbare Irmengarde, toef der broedren weêrkomst niet!
Hoor hun vreugd- hun zegegalmen! heillooze Irmengarde, vlied!
Neen, zy blijft nog. Wat ontzetting! bevend slaat zy de oogen op,
En ontwaart het hoofd haars Ridders op den hoogen mastboomtop.
Hemel! mocht zy zich bedriegen! neen: zy ziet slechts al te waar.
't Opgespleten hoofd haars minnaars met zijn sierlijk golvend hair!
Duister wordt het voor haar oogen, aan haar borst ontglipt een gil,
Doodlijk wit bedekt haar lippen, bloed en ademtocht staan stil,
En zy stort, gevoel- en zinloos, in den schoot der golven neêr. -
Ach, de ontmenschten, met hun redding, riepen haar in 't leven weêr!

Eindlijk togen nu de roovers, overladen met de buit,
Hunn' verschansten torens binnen, met afgrijslijk vreugdgeluid.
Van de kusten galmde 't weder, steeg door wolken heen en lucht,
Joeg den landman van zijn akker, en den herder op de vlucht.

Bloedig was de dag verstreken, en de gruwelvolle nacht
Was met wijn- en wellustteugen op het burgtslot doorgebracht.
De ijzren sluimer lag nog drukkend op des zwelgers oogenleên;
De eerste morgenschemerstralen boorden naauw door 't luchtfloers heên;
Als de naam van Irmengarde, telkens weêr herhaald en weêr,
In en om de burcht hergalmde tot de strandbocht van het meir.

Dan vergeefs! - Geen Irmengarde gaf die roepstem meer gehoor.
Neen, de ontzachbre stem der moeder klonk niet tot haar rustplaats door.
Ach, de droeve koos voor 't leven onder beulen, zoo ontmenscht,
De eenige onverstoorbre wijkplaats, reeds zoo lang vergeefs gewenscht.
Aan de bladerrijke twijgen van een ruischenden abeel,
Onder 't hartverteedrend klagen van de zachte filomeel,
Had zich 't offer van hun wreedheid in vertwijfling vastgehecht!
Zielloos hong haar lijk daar neder; door haar losse blonde vlecht
Zuchtte 't zuizend Westenwindtjen, en de sluimer van de dood
Had het blaauwend oog omneveld dat zoo heldre stralen schoot.

't Roovrenhoofd vernam die tijding. Met te bergen rijzend hair
Sprong hy uit zijn zwijmelzuisling in afgrijslijk rouwmisbaar.
Die ontzetbre doodmaar knarste door zijn merg en ingewand,
Handenwringend, tandenknarsend, sloeg hy 't voorhoofd op den wand.
Huilend dwaalde hy de zalen, dwaalde hy den ringmuur om.
Zijn geween klonk langs de stranden als het doffe stormgebrom.
Dan weêr, wierp hy zich, verstommend, op de bloed verzwelgende aard;
En een stroom van tranen ruischte door de stoppels van zijn baard.
Zoo schiet soms door distelstruiken de uit den grond gewelde plas.

De eedle Jaromar intusschen, wien elk uur een leeftijd was,
Zag van 's Rugards hoogste tinnen met een heet verlangen uit,
Naar het lang gewenschte naadren van zijn teêrgeliefde bruid.
Uur by uur beklom hy hopend weêr op nieuw der bergen top:
Dan vergeefs! geen enkle wimpel deed zich aan zijn blikken op.
't Ongeduld had zeven nachten reeds des Vorsten slaap verjaagd;
Naauwlijks nog was de achtste morgen aan de kimmen opgedaagd;
Als hem van verbleekte lippen 't vreeslijk gruwel werd vermeld.
Ach, voorzeker had de wanhoop hem verplettrend neêrgeveld,
Zoo de wraak hem niet ontgloeid had, niet zijn kracht gewekt en moed.
Met een stem als 't stormgebulder, daagde hy zijn oorlogstoet.
Als de dichte bergtopstroomen vloeiden ze om zijn voet by een:
's Vorsten roepstem knalde dondrend door de verste reien heen.
‘Helden (riep hy) die, en vrijheid, en of bruid, of vriend bemint,
Spoedt, spoedt herwaarts met uw lansen op de vleugels van den wind.
Zweert eenstemmig, my te wreken op de roovers van mijn bruid!’

Allen hieven zy de lansen met eenparig wraakgeluid;

Allen zwoeren Ralows roovren en verdelging toe, en dood.
Vier der machtigste oorlogskielen voerde 't vallend avondrood
Voor het slot dier waterschuimren, van hun naadring onbewust,
En, nog moê van dartlend zwelgen, neêrgeploft in looden rust.

Naauwlijks nog brak de eerstelichtstraal door de nevelwolken heen,
Of de zon zag van haar zetel dof en treurig naar beneên;
Als de wapenkreet der wreekren heinde et verre werd gehoord,
Even dondrend als de bergstroom wen hy door de kloven boort.
Bloedig woeien 's Vorsten vlaggen 't roofgebroedsel in 't gezicht:
Zijn in 't staal gedoschte helden blonken als het bliksemlicht,
Met het zwaard der wraak gewapend, en omschenen van dien gloed.

't Roovrenhoofd, ontvlamd van woede, dorstend naar des konings bloed
Deed de zeilen vliegend hijsschen, en besteeg zijn oorlogskiel.
Daar bestond er geen, hoe dapper, die niet voor zijn slagen viel.
Lang geoefend in het strijden, en doorleerd in oorlogslist,
Zag de Vorst zich steeds de zege door zijn overmoed betwist;
Maar, en eed en wraakzucht spoorde zijn getrouwe helden aan.
En geen roover, zoo vermetel, die zijn vuist kon tegenstaan.
Den in 't bloed gemeste Rawen joeg hy zwaard en lans door 't hart;
Schuimend hield de zee zijn kaken voor dat monster opgespard,
En verzwolg hem toen hy stortte, van dat dubbel staal doorboord.

Nu, nu streed het Hoofd der rooven, door vernieuwde drift gespoord.
Als het flikkrend bliksemslingren dat den stormwind volgt op 't spoor,
Zoo, zoo ging zijn blikkrend lemmer zijn verwoede bende voor.
Als de vuurgloed der kometen was de vuurgloed van zijn oog:
Als by 't Noorderlicht de stralen, weemlend aan der wolken boog,
Zwierden hem de rosse lokken 't bruin geblakerd voorhoofd om,
En zijn stem was als de donder door het razend windgebrom.
Ieder opslag van zijn oogen was een gloed van vlammend vier.
Allerwegen vloog ontzieling van zijn moordend krijgsrapier.
's Konings dapperste trawanten vielen als 't gemaaide gras,
En zijn rustigste oorlogskielen zonken in des afgronds plas.
Stuur- en mastloos, en met lijken, als het veld bezaaid met graan,
Zag de roover ook zijn schepen, met zijn stoet, ten onder gaan.
Gloeiend was de middagbranding; en 't gevecht niet minder heet,
Als zich in 't verbolgen Zuiden 't raatlend onweêr hooren deed.

Van de hitte doorgeblakerd, en door bloedverlies verzwakt,
Stortte in 't eind de roover neder, als een ceder afgeknakt.
Nu bezweken al zijn krijgren, door gerechten schrik vertsaagd,
En verstoven als de blaadren door den herfstwind voortgejaagd.

Knarsetandend lag de snoodaard, overgolfd van zweet en bloed,
Vloekend op de laffe benden, die zijn val vertwijflen doet;
Als de dappre koning toeschiet; toeschiet, en, vervoerd door wraak,
Drukt hy hem het straffend lemmer in de wijdgesparde kaak.
Met het ruischend bloed ontstroomt hem de in de schuld verharde ziel,
En de helnacht vierde jubel toen hy haar in de armen viel.

Smeekend werpen zich de roovers nu voor Jaromar ter neêr.
In zijn boeien vastgeklonken, draagt hy hun geen gramschap meer.
IJlings vliegt hy naar het burgslot, waar de wreede Judiths zorg
Achter ijzren deur en grendels 's Konings diersten schat verborg.
Eindlijk klonk de kreet der zege haar als wolfgehuil in 't oor.
Razend vloog zy thands de gangen en verlaten zalen door,
Rukte zich de zilvren hairen met verwoede handen uit,
En besloot haar zoons te wreken op de teedre koningsbruid.
Een der Helsche razernyen bracht haar 't opzet in den zin.
Met een dolk tot moord gewapend, rukt zy straks den kerker in,
Waar de droeve Heregonde zit te weenen met haar stoet.
‘Beef! (roept ze uit) ik wreek mijn zonen, 'k wreek hen in uw-aller bloed.’

Heel de maagdenrij viel biddend voor dit onmensch neêr in 't stof,
Als haar opgeheven ponjaart Heregondes boezem trof.
Met een lach van helsche vreugde had zy de arme 't hart doorboord,
Als op eens de kreet der strijdren voor de muren werd gehoord.
Sloten springen op en grendels, muren ploffen dondrend neêr:
Stormend breekt men door de poorten, nergens vindt men tegenweer.
Zy, der onschuld moordnaresse, ziet geen redding dan de dood,
En valt grijnzende in het lemmer, dat haar 't wreede hart doorstoot.

Jaromar, helaas! streeft binnen: ziet den grond met bloed besproeid:
Vliegt portalen langs en gangen waar het bloed hem tegenvloeit:
Kruist met sidderende schreden de uitgestorven zalen door,
Of hy haar mocht wedervinden die zijn boezem zich verkoor.
Ach, hy vindt haar, maar, ô hemel! tot zijn onvertroostbre smart

Aan den bodem vastgeketend, met het moordend staal in 't hart!
Schets zijn droefheid niet, mijn zangster! niet zijn doodlijk boezem wee!
Nooit, nooit rees hem weêr een uchtend, die zijn borst niet ijzen deê.
Nooit, nooit lachte hem de liefde, nooit genoegen, weder aan:
Maar voor Heldendeugd en plichten bleef zijn boezem moedig slaan.
Aan zijn wakkere oorlogsknechten schonk hy burg en schat ten buit,
En dees roeiden heel de bende tot den laatsten roover uit.
Muur en wal werd neêrgeworpen door vereende heldenkracht,
Poort en valbrug weggebroken, en gedempt de ontzachbre gracht.
Hemelhooge vlammen klommen om de torens op in 't rond;
En niets bleef er dan een puinhoop, waar het trotsche burgslot stond.

Verre gevolgd naar KOSEGARTEN.

Ridder Harold.*

Vaarwel, vaarwel, mijn vaderland!
Reeds zinkt gy in de baren,
De nachtwind zucht, de meergolf bruischt,
De zeemeeuw is aan 't waren.

De Zon gaat aan den kim ter rust,
Wy ijlen haar te volgen:
Vaarwel en zon en vaderland,
In d' eigen plasch verzwolgen!

Slechts weinige uren spoeden voort,
Dan zal zy de uchtend wekken,
En ik, omringd van zee en lucht,
Geen erfgrond meer ontdekken.

* Nieuwe Dichtschakeering II, 181.

Mijn feesthal staat verlaten daar;
De drinkhoorn ligt versmeten;
De gastheer die haar rond deed gaan,
Is, als in 't graf, vergeten.

Mijn haard is koud; daar zal geen vrind
Den stormwind weêr ontschuilen;
Mijn jachthond staat voor 't eenzaam Slot
Zijn meester na te huilen.

De klimop slingert zich welhaast
Om wal en torentransen;
En achter d' ingestorten muur
Zal zich de raaf verschansen.

Kom hier, mijn kleine Paadje, kom:
Zeg, waarom deze tranen?
Of vreest gy voor het golfgewoel?
Of 't buldren van de orkanen?

Klein knaapjen, wisch die druppels af,
En stel uw angst ter zijden:
Dees kiel is hecht, en zal gezwind
De baren overglijden.

De vlugste valk van heel mijn jacht
Zou niet gezwinder vliegen:
Klein knaapjen, laat u zonder vrees
Een poos door 't golfjen wiegen. -

‘Hoe hard de wind ook blazen moog,
Hoe ruw de baren horten,
Ik ben voor golf noch wind vervaard,
En moet toch tranen storten.

Vergeef, Heer Ridder, ô vergeef
Mijn bang, mijn moedloos treuren:
Ik moest my van mijns vaders hals,
Uit moeders armen scheuren.

Ik had geen vrienden dan die twee,
En zag my die ontrooven:
Maar neen, ik heb in u een vriend;
En nog een Vriend, daar boven!

Mijns vaders zegen nam ik meê;
Mijn moeder kon slechts snikken.
Helaas! hoe telt zy tot ik keer,
De pijnlijke oogenblikken!' -

Genoeg! die tranen staan u schoon;
Klein knaapjen, laat ze vlieten!
Had ik een borst, als de uwe rein,
Dan mocht ik ze ook vergieten. -

Maar gy, mijn lijfknecht, zeg ook gy,
Wat deed uw kaak verbleeken?
Of beeft gy voor eens Franschmans zwaard,
En is u 't hart bezweken?

Of rilt de doodkou u door 't bloed
Op 't gieren van de winden;
En vreest gy in dit zwalpend nat
Te vroeg een graf te vinden? -

'Ik beef voor 't broze leven niet,
'k Veracht de dood, Heer Ridder;
Maar 'k heb een echtgenoot en kroost,
't Zijn die waarvoor ik sidder.

'k Heb zonen en een dierbre gâ,
Die leven in mijn leven.
Als 't jongsken om zijn vader roept,
Wat andwoord zal zy geven?' -

Genoeg, mijn makker, 't is genoeg;
Gy moogt vrijmoedig zuchten.
Uw meester kon met lichter hart
Zijn vaderland ontvluchten.

Want hy vertrouwt de zuchten niet,
Die vrouwenboezems slaken,
Als of niet reeds een nieuwe vlam
Haar borst op nieuw deed blaken.

Als of niet ras een nieuwe gloed
In 't blaauwend oog zou vonken,
Dat nog wie weet hoe kort geleên,
In tranen scheen verzonken.

Genoegens die vervlogen zijn,
Verwekken my geen smarten:
Gevaar dat in de toekomst ligt,
Weet moed en kracht te tarten.

Maar, dit-alleen, is 't geen my treft:
Ik heb geen dierbre panden.
Niet één, die my een traantjen vergt,
Of naweent aan de stranden.

Ik streef alleen de wareld door,
Door zeën afgescheien,
Daar niemand my een zuchtjen schenkt;
Wien dan zou ik beschreien?

Mijn jachthond huilt wellicht in 't eerst,
Tot iemands hand hem voede;
En my, wanneer ik wederkeer,
Verscheurt hy in zijn woede.

Neen, voer my, gy gezwinde kiel,
Naar de onbewoondste landen:
Ja, voer my waar het lot my leidt,
Maar nooit naar eigen stranden!

Ja welkom, welkom, wijde zee!
Voer me op uw blaauwe baren,
Maar laat my nooit mijn vaderland,
Mijn erfgrond, weêr ontwaren!

En, mocht ik aan uw overkant
Geen andre kust ontdekken,
Zoo moet my klip en bergrotshol
Voor vaderland verstrekken!

Na Lord BYRON vrij gevolgd.

Serafine,
Verhaal.*

Sicilië was lang voor Spaanschen dwang bezweken,
't Besloot, zijn jammren moê, den kluister uit te breken:
Heel 't volk riep om het eind dier wreede slaverny,
En Frankrijk stond zijn drift met macht en schatten by. -
Reeds was de zegegalm ten hemel opgerezen;
Messina stond geen druk van Spanje meer te vreezen,

* Wit en Rood I, 101.

En groette met gejuich en blijden welkomkreet,
De dappre heldenschaar die voor zijn rechten streed.
Vivonne, alom vermaard door schittrende oorlogsdaden,
Met lauwren overdekt, met eer en roem beladen,
Werd in Messinaas wal aan 't voorhoofd van dien stoet,
Door 't vreugdedronken volk als Ondervorst begroet.
Al wat er schittrendst was van kunst en prachtversiering
Vereende zich om strijd tot deze feestdagviering:
Met staatsieplechtigheid die naauwlijks voorbeeld had,
Toog 't zegevierend heir door de opgetogen stad
Langs loovren en gebloemt, die 't volk ten voetkleed spreidde.
Op d' aanblik van den held dien elk met drift verbeidde,
Weêrklonk het door de lucht, van vreugd- op vreugdeschreeuw.
Vivonne, in 't veld van eer de sieraad van zijne eeuw,
Boeide aller oogen vast. De luister van zijn schoonheid
Paarde aan dien eedlen trots dien 't heldenhart ten toon spreidt!
Verheven waardigheid blonk uit in 't minzaamst oog,
Dat met een teedren blik het kilste hart bewoog.
Zijn lof rees uit den mond van duizenden aanschouweren.
't Drong alles om den held, gekroond met zegelauweren.
Messinaas maagdenstoet, geschaard in rij by rij,
Zette aan zijn intreêtocht den grootsten luister by.
Het scheen of elke schoone om strijd zich had gekweten
Om in des krijgsmans oog de aanminnigste te heeten.
Nooit had men eenig Vorst met zoo veel prachts begroet;
Het vonkelde al van goud- en diamantengloed;
Ja, 't scheen voor 't scheemrend oog, of tallelooze zonnen
Weêrkaatsten van den rand der statige balkonnen.

Een pronkbeeld schitterde uit, door eigen schoonheid schoon.
Waar m' ooit om schoonheid streed, zy won de zegekroon.
Al wat aantreklijk scheen, door kunstvlijt opgeluisterd,
Werd door de hemelglans van haar gelaat verduisterd.
Voor andrer weitsche pracht verscheen ze in 't sneeuwwit kleed
Dat haar bekoorlijkheên nog grootscher flonkren deed,
De breed gevlochten vlecht, voor kostbre diamanten,
Doorstrengeld met een krans van blozende amaranthen.
De fiere Krijgsman sloeg, met minzaam groetend oog,
De rij van schoonheên gâ waar langs hy henen toog;

Bestemde zijne groet, naar schoonheid, rang, en jaren;
Maar bleef ondanks zich-zelv' op Serafine staren.
Hy trekt den breidel in van 't steigrend oorlogsros,
En haalt haar op 't gelaat den zachten maagdenblos.
Hy ziet, gevoelt niets meer, en ademt enkel liefde!
Zy, die met eenen wenk zijn fieren boezem griefde,
Slaat de oogen schuchter neêr, en voelt haar hart bekneld,
Op 't kenlijk eerbewijs van zulk een roemrijk held.
Zijn lof vloeide onverpoosd van aller schoonen lippen;
Zy voelde één enklen zucht, één heimlijk zuchtjen, glippen,
En zocht, maar zocht vergeefs in 't argelooze hart,
Naar de oorzaak van haar teedre en ongekende smart.
Onnoozele! ach, hoe ras zult gy haar oorsprong leeren
Als ge al uw levensvreugd in jammren ziet verkeeren!
Gy schenkt Vivonne uw liefde, en argwaant geen verraad,
Terwijl zijn weiflend hart voor elke schoonheid slaat.
Dan ach, uw boezem blaakt, niets kan dien vuurgloed blusschen.
't Gelukt hem ras, uw deugd in zoeten slaap te sussen.
By vreugdefeest op feest zwelgt gy den giftdrank in,
Dien u de vleier biedt voor 't loon der teêrste min.
Hy weet uw zwakke ziel moorddadig te verrassen,
En - van dat oogenblik staat u het oog in plassen.
‘Ja, (zegt ge), ja Vivonne, uw deugd, uw heldennaam,
Zoo roemrijk gebazuind door d' adem van de faam,
Vertederden mijn ziel; 'k beken het zonder schroomen -
Vivonne, ja, uw deugd heeft my mijn hart ontnomen.
Uw onbezoedelde eer strekt borg voor mijn geluk -
Ach, dat my niets op aard uw teêrheid ooit ontrukk'!’

Wat waant ge, onnoozlemaagd! - Een stroom van roekloze eeden,
Den valschaart dien gy mint, de lippen afgegleden,
Stelt al uw zorg gerust? Ach 't oogenblik rukt aan
Dat zijn vertederd hart niet meer voor u zal slaan.

De Spanjaard zag de vloot van Hollands kusten naderen,
En riep, wat moed, wat kracht ontzachlijkst saamvergaderen,
Te wapen tegen 't volk dat zijn geweld weêrstond. -
Met Neêrland weêr verzoend, schonk hem dit vreêverbond
De keur van Hollands macht om d' opstand te bedwingen,

En 't trotsch Siciliën op nieuw in 't juk te wringen.
Intusschen was de liefde in 't dwaalziek hart verdoofd,
In spijt der eeuwge trouw, zoo plechtelijk beloofd.
't Was enkel gloriezucht die thands Vivonne blaakte:
't Vertrek naar de oorlogsvloot was al waar naar hy haakte.
Hy brandde om in den strijd De Ruyter 't hoofd te biên
Wiens moed nog in Euroop geen weêrgâ had gezien.
De teedre Serafine ontwaarde zijn bedoelen,
En sidderde als zy dacht aan 't minste driftverkoelen.
‘Geen liefde gaat gepaard met zoo veel gloriezucht’!
Zoo dacht ze, en gaf haar smart in teedre klachten lucht.
Den veinzaart kostte 't niets, de onnoozle te bedriegen,
En d' argwaan dien zy voedde in vasten slaap te wiegen;
Hy kuste haar den traan de weenende oogen af,
En zwoer, met eed by eed, getrouwheid tot aan 't graf.

De dag verrees weldra die zijn vertrek bestemde.
Hy scheurde zich uit d' arm die siddrend om hem klemde,
En met geveinsde smart bood hy zijn afscheidsgroet.
De liefde is scherp van blik. 't Verflaauwen van zijn gloed
Blonk uit in ieder woord, in iedere ademhaling;
Dan, 't hart houdt immer vast aan de eens geliefde dwaling;
Ze ontgaf zich d' argwaan weêr. Zy minde, met een vuur
Dat nooit vermindren kon in hevigheid noch duur.
Zy wist zich 't bang gemoed in 't einde te overreden,
Dat niets een liefde dooft, gegrond op heilige eeden.
Gesust door deze troost verwon zy de afscheidssmart;
Maar telkens broedde op nieuw de twijfel in haar hart.
Zy dacht op d' uitslag niet, dien de oorlogskans zou baren;
Zy duchtte voor den held geen neêrlaag, geen gevaren;
Zijn ontrouw duchtte zy, en niets dan dit-alleen,
En zag hem snikkend na, door duizend tranen heen.
In 't eind, hy vloog ten strijd. - Zich-zelv ten prooi gegeven,
Zag zy in de eenzaamheid heur argwaan weêr herleven.
Hy, die alleen haar vrees, haar smart belezen kon,
Hy, door wiens toovermacht zy 't grievendst wee verwon,
Hy, die haar met een wenk ten dood of leven doemde,
Haar 't ergste dat zy duchtte omwimpelde en verbloemde,
Was aan haar zij' niet meer. De reden steeg ten throon,

En wees haar op 't verraad, haar tederheid ten loon.
Nu zag, nu hoorde zy wat ze eerst zich-zelv verheelde;
Nu achtte zy 't gewis dat hy zijn hart verdeelde;
Nu woedde de ijverzucht in al zijn heerschappy,
En gaf haar ziel ten roof aan woede en razerny.

Vivonne, weggesleept door andre tooverlonken,
Van eer, en gloriezucht, en liefde zwijmeldronken,
Vergat dat Serafine in 't heimlijk wee verging,
Wanneer zy van zijn hand geen lettertroost ontfing.
Allengskens schreef hy haar in koel gedwongen woorden,
Die 't afgetergde hart hoe langs hoe meer doorboorden.
Haar letteren van vuur, bezield met liefdes taal,
Beandwoordt zijn vernuft met kouden redepraal.

In 't eind, den folter moê van twijflen, vreezen, hopen,
Zag zy één middel nog tot haar verlichting open.
Wat is er, dat de ziel niet waagt, niet durft bestaan,
Als ze op zoo wreed een wijs haar teêrheid ziet versmaân!
Zy nam de list te baat; ontslook aan aller oogen,
En toog, in 't needrigst kleed onkenbaar aangetogen,
Den wuften minnaar na, van kille vrees verzeld,
En 't hart door 't voorgevoel van doodlijk leed bekneld.

Wie schetst Vivonnes blik, wie schetst zijn zielsontroering,
Toen ze aan zijn oog verscheen in wilde geestvervoering!
Hy zag, herkende haar, verbleekte, en stond een poos
Als wortelvast aan de aard, en zin- en sprakeloos.
Zy zag haar optred hem geheel de ziel ontzetten,
Maar voelde in zijn onthaal haar laatste hoop verpletten;
Zocht woorden, maar vergeefs: en, van ontroering stom,
Wierp zy het vlammend oog met bange blikken om,
Als zocht ze en beefde zy het voorwerp daar te vinden,
Het geen haar 't hart onttrok van d' eeuwig teêrbeminden.
Wat werd zy toen ze in spoed een schoone ontwijken zag
Op wier aantreklijkheên eens Engels luister lag?
Deze aanblik was de dood: haar boezem schokte en bloedde:
Al wat de minnenijd in 't hevigst van zijn woede
Op 't zwakke hart vermag, ontwaakte op dit gezicht.

Zy hield het gapend oog op 't maagdlijk beeld gericht,
Maar 't bloed stolde in haar borst; de vuurgloed op haar wangen
Werd door het doodsche bleek des killen schriks vervangen.
Zy zag met stille smart den eedverbreker aan,
En, zonder dat één woord haar wanhoop had verraân,
Ontijlde zy zijn oog. Zy had zijn ziel doorlezen;
Thands bleef haar niets van 't lot te hopen of te vreezen.
Zy keerde in sombren rouw naar 't weitsch Messina weêr;
Maar kweekte in 't bittre hart geen zweem van liefde meer.
Door haat-alleen bezield, van 't gruwzaamst opzet zwanger,
‘'t Is over, (gilt zy uit) ik duld zijn smaad niet langer!
Verrader, met uw dood betaalt gy my dien hoon!
En gy, onnoozle, gy, wier oogverleidend schoon
U 't zelfde lot bereidt, my door zijn min beschoren,
U zal ik op zijn graf vertwijflend snikken hooren;
En, na dien zegepraal, doorstoote ik u het hart,
En hou my dan getroost van mijne onlijdbre smart.’
Gewapend met de dolk die al die smart moest wreken,
Gaat, vindt zy Hollands vloot. Van wanhoop half bezweken
Spreekt zy den Zeevoogd aan. ‘'t Uur nadert (zegt ze, en beeft,)
Dat gy een Held bestrijdt wiens moed geen weêrgâ heeft.
Waan niet, dat ge in den slag, Vivonne zult verneêren:
Wien ge ooit verwinnen mocht, hy zal verwinnaar keeren.’ -

‘Wat moed hem ook beziel', de Ruyter ducht hem niet;
't Is God, (dus andwoordt hy) die 't lot des krijgs gebiedt.
Hoe grootscher tegenweer, hoe schooner 't zegepralen!’

‘'t Zal u niet moeilijk zijn die zege te behalen.
Ik biede u 't middel aan. (Zoo zegt ze, en rilt op 't woord.)
Zie deze dolk! - ge ontzet! - Als gy mijn noodlot hoort,
Dan zult gy op 't gezicht des lemmers niet verbleeken,
Bestemd om mijn geslacht van 't snoodst verraad te wreken.
Vivonne minde my. 'k Vergat mijn vorstlijk bloed:
'k Verneêrde my tot hem, - beandwoordde aan zijn gloed.
Ik minde hem met drift - neen, 'k heb hem aangebeden!
De valschaart schond zijn trouw en duurgezworen eeden.
Hy heeft aan my verdiend te sterven van mijn hand!
Ontzeg me uw bystand niet, in 't wreken van mijn schand. -

Dan, 't is my niet genoeg den wreedaart te doen sneven:
Geen dood kan voor mijn hoon genoeg voldoening geven:
Zijn glorie moet ik zien verneedren in het stof;
Dan wordt zijn smart gelijk aan die mijn boezem trof.
Hy die mijn folterpijn ten hoogsten top deed stijgen,
Moet in zijn nederlaag nog naar den doodsnik hijgen.
Dit zal hy. Leen my slechts uw bystand. Aarzel niet,
Thands is het wrekens tijd; die kostbre tijd ontvliedt.
Gy vraagt my, wat ik verg? 'k Zal u 't ontwerp ontdekken:
Doe naar Messinaas wal uwe oorlogsvloot vertrekken;
Ik ga uw macht vooruit, gewapend met dees dolk,
En treff Vivonne 't hart. Het overrompeld volk
En heel zijne oorlogsmacht zal op uw aanblik vlieden:
Dan staat het slechts aan u, de krijgskans te gebieden.'

Zy zwijgt. - Verstommend had de Vlootvoogd haar gehoord,
Met ijzing in het hart op 't denkbeeld van een moord.
Hy andwoordt, met 't ontzag verschuldigd aan haar lijden:
'Ik die my roemen mag voor Neêrlands eer te strijden,
Geef aan de menschlijkheid, aan 't ongeluk, haar recht.
Gy weet hoe 't Hollandsch hart aan roem en glorie hecht;
Maar tot dien prijs, Mevrouw, met lauwerblaân te pronken,
Door muichelmoord gekocht!..... Ik zie uw oog ontfonken,
Vergeef my deze taal. Hem die voor glorie brandt,
Geeft eer en plicht alleen de wapens in de hand.
Hy siddert voor 't verraad; en 't zou zijn naam onteeren,
Door 't heimlijktreffend staal een vijand te overheeren.
Toom dien ontzetbren haat.' - 'Het is genoeg!' roept ze uit,
Terwijl ze in woeste drift des Krijgsmans rede stuit,
'Het is genoeg, mijn Heer! Dit had ik moeten wachten:
Uw koud bevrozen ziel schept lust in wanhoops klachten.
Verbleekend op 't gezicht van 't heimlijk treffend staal,
Vlei' zich uw waanziek hart niet met den zegepraal.
Verdedig, zoo 't u lust, de zaak van een verrader!
Onedele! ik veracht en u, en hem te gader.
'k Behoef den bystand niet dien 'k om u-zelven vroeg:
Als 't uur der wraak genaakt, is my mijn arm genoeg.'

Zy zwijgt. De kille dood blinkt in haar woeste blikken:

Haar tanden knarsen saam: zy voelt haar kniën knikken:
En, achtloos waar haar voet zich wanklend nederzet,
Keert ze, als van 't bliksemvuur getroffen en verplet.

Een doodsche stilte heerschte, op 't woên dier driftorkanen;
Geen zucht ontgleed haar borst, haar gloeiend oog geen tranen;
Zy scheen versteend in 't wee, gevoelloos voor haar smart,
En niets wekte indruk meer in 't uitgeputte hart:
Wanneer op eens 't gerucht zich wijd en zijd verspreidde
Dat wederzijdsche vloot zich tot den slag bereidde.
't Gevecht hief aan, en 't lot had dra de kans bepaald.
De Ruyter had alreeds de zegekroon behaald,
Toen 't vijandlijke lood den grijzaart neêr deed ploffen.
Zijn helden, door den schrik van 's Vlootvoogds dood getroffen,
Bezweken in den strijd voor Frankrijks overmacht.

De kreet dier zege rees, en donderde onverwacht
De in rouw verdiepte maagd met schrikbren knal in de ooren;
Vergeefs had ze in haar borst de zuchten willen smooren
Die ze ondanks al haar haat, in stilte had geslaakt
Voor 't leven van den held voor wien zy had geblaakt:
Doch, nu zy hem met roem, met glorie, weêr zag keeren,
Nu voelde zy de wraak geheel haar ziel beheeren.
Noodlottig was de stond toen ze in Messinaas wal
Hem roemrijk wederzag, begroet met vreugdgeschal.
Toen zy der maagden rei zich weêr op nieuw zag tooien;
De paden voor zijn voet met bloemen zag bestrooien;
En hy in 't zelfde schoon, waarin zy 't eerst hem zag,
Het eerbewijs vergold met d' eigen tooverlach!

‘Zóó (riep ze) zag ik hem die heillooste aller dagen,
Toen my zijn vleiend oog om wedermin dorst vragen.
Zoo...! maar wat toeve ik nog, terwijl hy zegepraalt
En (Hemel! niet voor my, rampzaalge!) ademhaalt?
Wat werd van mijn besluit? - 't Is tijd om my te wreken!’
Nu schemert haar het oog, haar adem stokt in 't spreken;
En met een lach vol smart, stuiptrekkende om haar mond,
Grijpt zy de dolk op nieuw. Haar voet drukt naauwlijks grond,
Zoo vliegt ze in tuimeldrift met losgereten vlechten.

Haar oogen star en dof die op geen voorwerp hechten,
Haar achteloos gewaad, en 't zwaaien van haar leest,
Verraden wien ze ontmoet de ontsteltnis van haar geest.

Zy was in deze drift het hofplein reeds genaderd,
Als ze een ontzetbren hoop Messiners saamvergaderd,
Den lofzang galmen hoort van Frankrijks dappren held,
Die nu ten tweedenmaal hun vijand had geveld!
Nog meer: men wil hem daar een schittrende eerzuil richten
Wiens overwinnende arm de Ruyter heeft doen zwichten,
En wien hun-aller hart met dankbre erkentnis slaat.

De glimlach van den spot verplooide haar 't gelaat.
Nu gaf zy 't onweêr lucht dat in haar boezem broedde:
't Noodlottig uur was daar. Zy temt haar zichtbre woede,
En houdt by 't juichend volk met fiere houding stand.
Zy wenkt het statig toe met de elpenwitte hand,
En roept met luider stem: ‘Wat juicht gy als ontzinden?
Messiners, door wat schijn laat ge u het oog verblinden?
Weleer verachtet gy der Franschen vloekbren aart.
Vergeet gy dan wat ramp hun woede ons heeft gebaard?
Uw bloed, uw edelst bloed, werd door hun arm vergoten.
Uw vijand zijn ze in 't hart, gy acht hen bondgenooten!
Geen volk bestaat op aard, zoo in 't bedrog volleerd;
En 't wordt met uw gejuich, met uwe lof vereerd!
In vriendschaps schijn vermomd, verraadt het uw belangen,
Verlochent het uw zaak in schijn van ze aan te hangen.
't Is alles mommery! wee elk, die hen vertrouwt,
En op hun guicheltaal en roeklooze eeden bouwt.’

Zy zweeg, en sloeg met vreugd den diepen indruk gade,
Dien haar 't gefronst gelaat van 't wufte volk verraadde.
‘Messiners, (voer zy voort,) wien zwaait gy deze uw lof?
Een wreedaart, die onze eer vertrappelt in het stof!
Ik-zelv, rampzalige, ik, ben in zijn strik gevallen.
Hy loert op ons verderf: het treft u eenmaal allen.
Gy kent me, en uit wat bloed dat Serafine sproot:
Gy kent haar Voorgeslacht, door deugd en aanzien groot:
Eens mocht ik op uw liefde en op uw achting bogen:

Dit alles is verbeurd. Door zijn gevlei bedrogen,
Vergat ik mijn geboort', vergat in hem 't Heelal!
Zijn hart verzaakte my, en juicht nog in mijn val!
Mijn oneer doet de glans van mijn geboorte tanen.
De wreedaart liet my niets dan schande, rouw, en tranen.
Beeft, echtgenooten! beeft, ja, siddert voor uw gâ!
Beeft, Ouders, voor uw kroost! licht rooft hy vroeg of spâ
U de eerkrans van het hoofd, haar de onschuld harer harten!
Beeft, maagden! spiegelt u aan mijn ondraagbre smarten!
Vivonne heeft een ziel die met uw deugden spot;
Geen uwer leeft gerust, geen, veilig voor mijn lot!' -

Zy zwijgt. Een dof geruisch van murmelende lippen,
En zuchten, half geslaakt, die uit de boezems glippen,
Getuigen van 't gevoel dat ieders hart ontgloort.
De Gaulers zijn Verraârs, wordt wijd en zijd gehoord.

'Rechtschaapnen! (spreekt ze op nieuw.) Ik zieu verontwaardigd.
Ik zie, dat gy mijn haat, mijn zucht naar wraak rechtvaardigt.
Wat klaagden we over 't lot toen Spanje ons overwon?
Wat zuchtten we in het juk van 't roemrijk Arragon?
Wy droegen lasten, ja, maar werden niet verraden;
Thands wacht ons dat we in bloed en tranenstroomen baden.
Komt, onderwerpen we ons op nieuw hun heerschappy!
Palermo, Holland-zelf, de Keizer, staat ons by.
Vivonne had gewis voor Holland moeten bukken,
Deed niet De Ruyters dood hem deze lauwren plukken.
Schept moed, indien hy viel, het moedig Nederland
Heeft, voor dien eenen held, nog duizend op zijn strand.
Komt, vrienden, 't noodlot wenkt! Verbreken we onze boeien!
't Verraad zal ons eerlang met tranen doen besproeien.
Mijn Voorgeslacht bezweek in 't strijden voor uw zaak;
Verdedigt thands uw recht, en schaft mijne oneer wraak.' -

Dat volk dat nog zoo korts Vivonnes lof verhoogde,
Dat op zijn zegepraal, op hun verlossing boogde,
Dien zelfden uchtendstond hem nog te aanbidden scheen,
(Niets is zoo wuft van aart als 't wankelbaar gemeen.)
Dat volk, in 't hart geroerd door Serafines lijden,

Betwist zich thands het recht om haar zijn bloed te wijden,
Deelt d' onbetembren haat die in haar boezem brandt,
En schaart zich aan haar zij', het moordtuig in de hand.

Dolzinnig van de drift die thands de boezems blaakte,
En achtloos welk een macht Messinaas rust bewaakte,
Vergrootte zich de schaar met ongeloofbren spoed,
En ademde enkel wraak, en dorst naar 's Veldheers bloed.

Vivonne, op niets bedacht dat thands zijn heil kon storen,
Klonk onverwacht de kreet der muitrenschaar in de ooren.
‘De Gaulers zijn Verraârs! Vivonne moet vergaan!’
Ging op uit aller mond. - Fluks gordt hy 't krijgszwaard aan,
Beveelt zijn wacht, en doet de voorhofpoort ontsluiten.
Hy treedt met vasten tred en onvertsaagd naar buiten.
Wat voorwerp wordt zijn oog by de eerste schreê gewaar!
Een vrouw in tranen, die, met losgereten hair,
Aan 't hoofd des muitrenstoets, de ontbloote dolk in handen,
Den wachten weêrstand biedt, ja 't waagt, hen aan te randen!
Met bliksemsnelheid ijlt de Veldheer op haar aan
En wederhoudt haar d' arm, maar blijft verpletterd staan,
Toen zy haar stem verhief tot de onbetembre bende,
En hy in d' eigen wenk zijn minnares herkende.
‘Geen nood, mijn vrienden (schreit ze), al werd mijn arm verrast.
Hy sneuvelt door mijn hand, dit staat onwrikbaar vast!
My voegt de slag alleen die aller leed zal wreken.’

Vivonne waagt, haar zacht en minlijk toe te spreken;
Maar de invloed van zijn stem, eens zoo geliefd, zoo zoet,
Zet thands haar ziedend brein in lichterlaaien gloed.
Zy scheen een razerny, uit d' afgrond opgerezen.

‘Wat wilt gy (roept de held)? wat kan uw oogmerk wezen?’ -

‘Laat los mijn arm, barbaar! dus schreit ze met een gil,
Laat los, laat los, ontmenschte, en 'k toon u, wat ik wil!’
Zy zwijgt, en knarsetandt, de doodkleur op de lippen.

Bedaard, en zonder vrees, laat hy haar arm ontglippen;

Maar werpt den blik haar toe van zijn begoochlend oog,
Den blik die eens haar hart voor eeuwig haar onttoog.
Zy voelt er d' indruk van door merg en ingewanden:
't Was uit met wraak en haat. De dolk ontzinkt haar handen,
En snikkend roept zy uit: ‘Ontrouwe, uw heerschappy
Bestaat in al heur kracht, gy zegepraalt op my!
Ik wilde u 't moordend staal in 't trouwloos harte stooten,
Helaas! de moed bezwijkt me; en, moet er bloed vergoten,
Het mijne stroome en vliete en wasch' mijne oneer af!
't Is billijk, dat mijn arm mijn eigen zwakheên straff'!’
Nu grijpt ze eene andre dolk: dan, eer hy toe kan schieten,
Ziet hy den purpren stroom haar blanke borst ontvlieten.
‘Ach, (zegt haar flaauwe stem, daar ze aan zijn voeten stort)
Erken, hoe ge in dit hart nog aangebeden wordt. -
Gy vrienden, die me in 't leed zoo trouw zijt bygebleven,
Mijn ziel bemint Vivonne, en heeft zijn schuld vergeven,
ô Bluscht uw haat met my. Gaat, keert in rust en vreê,
En neemt mijn jongsten dank voor uw verknochtheid meê.’ -

Hier stokt haar matte stem. Vivonne beurt haar leden
Van 't koude marmer op: haar adem is ontgleden:
Haar woest en duister oog staart hem bewustloos aan.
Hy werpt zich op haar lijk en kust den killen traan
Haar bleeke wangen af, met nooitgekende ontroering. -
't Gemeen, verstijfd van schrik, vergat zijn geestvervoering;
't Aanschouwde dees zijn smart met deernis en ontzag,
En weende om 't zielloos lijk, daar 't in zijne armen lag.
't Gevoel van drift en haat was uit hun borst verdwenen;
Men scheidt van lieverleê in sombre smart uit eenen;
Terwijl de onzaalge Held met diepgeschokte ziel
By 't schuldloos offer zweert dat door zijne ontrouw viel,
(Daar wroeging, schaamte, en rouw, zijn bloênden boezem martelen)
Nooit weêr met liefde en trouw en maagdlijke eer te dartelen.
Hy zweert op 't kil gebeente en vreugd en wellust af,
En blijft zijn eed getrouw tot in den schoot van 't graf!

Mathilde.*

Wanneer het statig Vesperlied
Het Kloosterchoorwelf deed weêrgalmen,
En de onbevlekte maagdenborst
Zich uitstortte in gewijde psalmen:
Als onvermengde Godsdienstdrift
Uit aller zedige oogen straalde;
En 't van deze aard getrokken hart
In kalme zielsrust ademhaalde.

Hoe sloeg Mathildes boezem dan,
Wanneer zy in der zustren reien,
't Gevoel eens harts verdoven moest,
Dat van dees wareld niet kon scheien!
Hoe dekte soms de schaamteblos,
Haar van de smart verbleekte wangen,
Wanneer by 't Hemels choorgezang,
Haar ziel alleen aan de aard bleef hangen!

Hoe borsten dan die tranen voort,
In haar van 't weenen scheemrende oogen,
Wanneer zy met weêrspannig hart
Voor 't heilig outer lag gebogen!
Hoe dwaalde dan dat zwakke hart
Van uit die Godgewijde wanden,
De langverloren schaduw na
Waar voor haar boezem nog bleef branden!

* Nieuwe Dichtschakeering I, 123.

Hoe vreeslijk prangde 't dan haar borst,
Wanneer heur' stamelenden lippen,
Met d' uit het hart gewelden zucht,
De naam van Oswald mocht ontglippen.
Hoe beefde ze, als ze om middernacht
Langs de onafzienbre gangen dwaalde,
En 't immer haar omzwevend beeld,
Zich op het vlak der wanden maalde.

Ach, de onverzaadbre Baldewijn,
Die 't recht van 't broederkroost moest staven,
Had de aan zijn zorg betrouwde wees
In 's kloosters eenzaamheid begraven:
De minnaar, dien eens Vaders hart
Haar had ten Echtgenoot verkoren,
Lag in een kerkerhol geboeid,
Waar nooit een lichtstraal door mocht boren.

Nu waande zy dien minnaar dood,
En juichte in 't uitzicht op haar sneven;
Dan weêr, door zoete hoop gewiegd,
Waant zy haar Oswald nog in 't leven!
Doch, Baldewijn, wiens stalen borst
Geen zweem van mededogen kende,
Verstoort in eens dien zoeten droom,
En overstelpt haar met ellende.

‘Mathilde, uw Oswald leeft niet meer!’
Dit hoort ze, en ploft gevoelloos neder
En, door den schrik geheel ontzind,
Ziet nooit het licht der rede weder.
‘Mathilde, uw Oswald leeft niet meer!’
Dit klinkt haar eindloos hol door de ooren!
En meer of anders hoort zy niet,
In redloos ongevoel verloren.

Daar doolt zy nu, des jammers beeld,
Met wezenlooze en starrende oogen,
En wordt (tot in het hart versteend),
Door niets op aarde meer bewogen.
Eens, na een doorgewaakte nacht,
Gevoelt zy 't hart weêr pijnlijk kloppen,
En klimt, door rustlooze angst gejaagd,
Op 's kloosters dak- en torentoppen.

Een woeste wapenkreet gaat op!
Zy ziet een menigte oorlogsklingen,
En in één wenk het kloosterplein
Met staal en krijgsgedruis omringen.
‘Mathilde!’ hoort zy, met een stem
Die haar door 't harte scheen te boren!
‘Mathilde! Geeft Mathilde weêr!
Of, weet uw aller dood gezworen!’

‘Mathilde?’ - zegt zy. Hemel, hoe!
Wie roept, wie durft mijn vrijplaats schenden?
Terwijl zy, met een zichtbre vreugd,
Verwilderd neêrschouwt op de benden.
Daar ziet zy - Hemel! aan het hoofd,
Den dierbren Oswald nader streven!
En werpt zich van de torenspits,
Om Oswald in 't gemoed te zweven.

Daar stort ze in 's jonglings armen neêr,
Maar - van zijn oorlogszwaard doorregen!
En, aan zijn borst de dood getroost,
Lonkt hem haar brekend oog nog tegen.
De ontroerde krijgsheld zinkt ter aard',
Herkent het voorwerp van zijn liefde,
En werpt zich in het eigen staal
Dat zijn Mathildes borst doorgriefde.
1809.

Arnyn en Analiede.
Schotsche vertelling.*

‘Reeds ziet mijn oog den top van Gormals wapentoren!
Haast drukke ik u aan 't hart, mijne eenige uitverkoren!
Haast wordt de gruwbre smart van 't afzijn my verzoet.
Reeds klinkt de toon me in 't oor der teêrste welkomgroet;
Haast.... Maar wat wane ik? ach! wat baat my 't wederkeeren?
Wie zal het trotsche hart van Eginald bezweeren?
Hy acht geen krijgsman waard te paren met zijn spruit.
En wie geen scepter zwaait verkrijgt haar niet tot bruid.
Veel beter, weêr te rug en 't zwaard my prijs gegeven,
Dan Analied te zien en niet voor haar te leven.’

Zoo zuchtte Arnyn, en 't oog, waar eerst de vreugd in blonk,
Werd dof als 't schemerlicht der diepe rotsspelonk.
Zijn boezem werd geprangd door 't aakligst voorgevoelen.
‘Neen (roept hy) niets op aard zal ooit mijn vlam verkoelen.
En, wie die vlam weêrsta, 'k heb Analiedes hart!
Wat is er dat mijn moed om haar bezit niet tart!’
Hy zwijgt, en slaat het oog naar Gormals hooge transen,
Waar de avondzon op speelt met purpren flikkerglansen:
Dan ach! hy ziet geen zweem van haar wier lief gelaat
Het heldre middaglicht in glans te boven gaat.
‘Vlied (roept hy), nijdig licht! verberg uw gulden stralen!
Ik hijg naar 't avonduur! ô, mocht het nachtfloers dalen,
De duisternis der nacht me omhullen voor elks oog,
Dat ik mijne Analied in de armen storten moog!
ô Wel my! 'k zie den top der weemlende olmenkruinen
Door de avondnevelwolk hoe langs hoe meer verbruinen!
Reeds hoor ik langs de hei der herdren avondlied!
Dan ach! - uw zilvren stem, Geliefde! hoor ik niet!

* Poezy (van Vr. k.w.b.), 85.

Hier stort ik moedloos neêr by 't klaatren van dees stroomen
En toeve u in het loof van deze uw lievlingboomen.
Haast zinkt de laatste streek van 't purperrood in 't meir,
En de eerste vonk verschijnt van 't glinstrend starrenheir.' -

De krijgsman zwijgt: zijn oog dwaalt angstig om hem henen.
Allengskens was de maan aan 't graauwend zwerk verschenen;
Geen enkle herderstoon klonk meer de heuvels af:
En doodsche stilte heerschte als om 't vergeten graf.
Reeds voelt hy 't ongeduld in al zijne aadren zwellen:
Reeds wil hy, wat het kost, naar 't burgslot henen snellen;
Doch 't schomm'len van het loof vertraagt zijn vluggen voet.
Hy waant het Analied die hem in de armen spoedt.
Vergeefs! nog is dat heil zijn' boezem niet beschoren.
Hy moog met vlammend oog door 't dichtste lover boren,
In ieder flikkerlicht zich vleien met haar beeld,
't Is liefdes ongeduld dat met zijne angsten speelt.
Maar neen: op 't nieuw geruisch der saamgepakte bladeren
Ontwaart zijn oog een schim. Die wenkt hem, haar te naderen.
Hy ijlt! De schaduw wijkt. Hy volgt, zy vliegt hem voor,
En stelt zijn smachtend hart afgrijslijk wreed te loor.
Die schim wendt eindlijk om, en, op hem toegeschoten,
Ziet hy 't verrassend staal door Eginald ontbloten!
'Hier, Roover (gilt hy uit,) hou stand, of zink ter aard!
Zijt gy mijne Analied, zijt gy mijne afkomst waard?
Zeg, met wat helsche kunst hebt gy mijn telg betooverd?
Toon, toon my 't vorstenrijk, door uwen arm veroverd!
Verblindde een diadeem haar licht begoocheld oog,
Of was 't uw heldenroem die haar de ziel bewoog?' -

'Mijn borst gloeit, Eginald, wat zoude ik 't u verbergen,
(Dus andwoordt de oorlogsman): zy voelt dit schamper tergen;
Maar 'k drage u eerbied toe, en moet een drift ontzien
Die 't vorstlijk bloed verheft, en die ik deel, misschien.
Smoor echter, smoor den vlijm van uw zoo scherpe rede.
Nooit trok ik tegen u het slagzwaard uit de schede;
Maar moet hy roemloos zijn die u niet heeft verneêrd?
'k Ben waard dat gy my kent, dat gy mijne afkomst leert.
Ik voer geen legermacht van strijdbare oorlogsknapen,

Maar noeme er duizenden, die zwichtten voor dit wapen.
Gy kent de krijgslof niet, die ik in 't slagveld won?
Ze is zuiver als de glans van de onbevlekte zon.
Ik koom als Roover niet, u in uw dochter honen.
Dat hart onteert zich nooit, dat zich haar waard wil toonen.
Geloof niet, Eginald, dat ik uw smaad verdien;
Niets wenschte of hoopte ik meer, dan Analied te zien.' -

'Gy ziet haar nimmer weêr! Ik heb uw dood gezworen.
(Dit dondert 's grijzaarts stem den wakkren Held in de ooren.)
Verweer u, 't geldt uw bloed of 't plengen van het mijn.'

'Wat zegt ge, ô Eginald! ik zoude uw moorder zijn!
Neen, hoe me uw hoon ook treffe, ik zal uw grijsheid sparen.
Het bloed van Eginald vloeit Analied door de aâren!
Neen, hoe mijn boezem kook, verga wie u bevecht'!
Ik schat den prijs te hoog dien ze aan uw leven hecht'.'

Verwoed zwaait Eginald den sabel in den hoogen.
Het vlammend vuur der wraak barst vonklend uit zijne oogen:
Fel, als het golfgebons van d' opgeruiden vloed,
Zoo sloeg hem de ijzren borst, hoe langs hoe meer verwoed.
De brave Arnyn houdt stand, en, zonder iets te vreezen! -
Misleide! ach wist ge in 't hart van Eginald te lezen!
Dan ach, gy argwaant niets: nooit heeft uw ziel beseft
Dat ooit des krijgsmans zwaard ook weereloozen treft.
Uw moed is trotsch en fier, maar zacht uw hart, en edel;
Het stort u eerbied in voor 's grijzaarts zilvren schedel.
Uw borst versmoort de spijt daar 't moedig hart van zwelt.
En pal staat ge, als een eik voor 't dondrend stormgeweld.
Die koelheid tergt de ziel eens vaders, zoo ontstoken!
Die eerbied schijnt haar spot: zy eischt te zijn gewroken!
Vernederd door de kracht van 's jonglings fieren blik:
'Beproeve ik (roept hy uit) of niets uw moed verwrikk'.
Mijn vrienden! staat my by! en straft den Maagdenroover!'

Naauw klonk zijn holle stem den stillen heuvel over,
Of 't dicht bewassen loof scheurt krakend van elkaâr,
Gelijk een onweêrwolk, van duizend bliksems zwaar.

Een woeste hoop schiet toe met uitgetogen klingen,
En zoekt Arnyn op 't woord, maar zonder vrucht, te omringen.
't Staal bliksemt in zijn vuist en biedt hun tegenweer.
Hy stort in eenen wenk de halve bende neêr.
De woedende Eginald, wiens dolheid niets kan toomen,
Beeft dat de wakkre Held den moordren mocht ontkomen:
Hy mengt zich in 't gevecht, slaat toe van alle zij',
En valt dien dappren aan met dubble razerny!
Arnyn, alleen bedacht om eigen borst te dekken,
Beeft dat hy 't heldenzwaard met 's grijzaarts bloed mocht vlekken.
Dan, 't stalen noodlot wenkt. Vergeefsch is 't, hem te ontzien,
Voor wien hy aan de dood zijn eigen borst zou biên!
Zijn arm zal nog den laatste in 't zandbed neêr doen ploffen,
En (Hemel!) Eginald valt van zijn zwaard getroffen.
'Onzalig oorlogsheld!' meer spreekt zijn mond niet uit,
En vreeslijk hikt zijn keel met reutlend sterfgeluid!

Arnyn herkent de stem die Eginald ontdekte:
'Zijt gy 't, ô grijze held, wien ik ter aarde strekte!
Gy, 't bloed van Analiede! - Ach (roept hy) 't is te waar!
Vloek, Analied! vervloek uws vaders moordenaar!
Verzink, gy gruwzaam staal! met dierbaar bloed bedropen; -
Hoe kunt gy my 't bezit van Analiede koopen!
Mijn roem is uitgedoofd, gy werdt my thands tot straf!'
Hy spreekt: en werpt den kling met afschrik van zich af.
Nu blijft hy roerloos staan, maar hoort een voetstap naderen.
Wat doet hy, zal hy vliên, en ducht hy nog verraderen?
Neen, 't is de zachte tred der minlijke Analied.
Zy is het, ja, zy-zelv', die door de paden schiet!
Haar zuivre boezem hijgt van 't tederst zielsverlangen,
En zal ze op 's vaders lijk zijn welkomgroet ontfangen?
Afgrijslijk denkbeeld! neen: hy vliedt dien gruwbren plek,
En bergt zich in de schaaûw van 't donkre loofverdek.

Gelijk der bloemen kelk zich voor den daauwdrop opent,
Ontsluit zich 't minnend hart, op 't blijde weêrzien hopend!
Zoo lieflijk als de zon het aardrijk tegenlacht,
Zoo streelend is de vreugd waarop de schoone wacht!
Zoo springt het argloos lam en huppelt door de weiden

Waar langs 't een wreede hand ter slachting heen durft leiden,
Zoo wacht de tortelduif de komst van die zy lieft,
En weet niet van den schicht die straks haar boezem grieft.
Keer, argelooze maagd, wend af uw vlugge schreden!
Te rug, gy zoudt in 't bloed uws grijzen vaders treden!
Sla 't liefdeflikkrend oog naar 't overfloersde zwerk:
De dood zweeft om u heen op vale vleêrmuisvlerk:
De zilverblanke maan, wier glans voor u moet zwichten,
Verbergt zich in de wolk, en beeft, u voor te lichten! -
Vergeefs! - Zy streeft voor uit. Zy stoot den rassen voet
En trappelt met een schreeuw in 't om haar plassend bloed.
De nevel scheurt uit een, die 't maanlicht had betogen.
Een gruwzaam slachtveld rijst voor haar verduisterde oogen.
Zy staat, als wortelvast, en ademloos, en stom,
En werpt het gapend oog met holle blikken om.
Dat oog zoekt naar Arnyn, en siddert hem te vinden.
Zy luistert naar zijn stem in d'adem van de winden.
‘Ach (barst zy eindlijk uit, met halfverstikte zucht)!
Ach, dierbre Arnyn, waar toeft ge? omzweeft gy me in de lucht?
Ontdek me uw gruwzaam lot. Wie heeft u 't oog verduisterd?
Wie heeft uw heldenarm in 't dompig graf gekluisterd?
Ik volg u in de dood, ik volg u, dappre held,
En zij mijn naam by d' uwe in 't Bardenlied vermeld!’
Zy zweeg: zy zenkt den blik ondanks haar-zelv ter aarde.
In 't eind herkent zy 't lijk waarop zy roerloos staarde!
‘Mijn Vader!’ (gilt ze op nieuw,) en stort zich op zijn hart,
En derft in eens 't gevoel van leven en van smart.

De ontroerde Arnyn vliegt toe, en, meer dan zy verbleekend,
Beurt hy haar op in d' arm, nog van den bloedstroom lekend.
Hy ijst van 't zielloos wit dat haar 't gelaat betoog,
En 't loodblaauw van de dood om 't half bezwemen oog.
‘Geliefde (barst hy uit)! ô keer te rug in 't leven!
Zie op tot uw Arnyn, en zie hem met u sneven!’
Daar rijst ze als uit het graf, en ziet verwilderd rond;
Wil spreken, maar 't geluid versterft haar in den mond.
Met wezenloozen blik, en zonder adembalen,
Staart ze op des jonglings oog waar liefde en smart in stralen.
Hy drukt haar aan zijn borst: ‘ô Adem van mijn hart,

(Dus roept hy zuchtende uit,) geef doortocht aan uw smart.
Herken me, uw, uw Arnyn,! ô zie zijn tranen vlieten!' -
Gelijk het bruischend vocht dat van 't gebergt koomt schieten,
Zoo storten Analied de beken langs 't gelaat!
Ja! zy herkent den held voor wien heur boezem slaat.
Zy klemt zich in zijn arm, maar met wanhopig snikken,
En wijst hem 's grijzaarts lijk met sprakelooze blikken.
'Arnyn (dus roept ze) Arnyn! ô vlied dit rampvol oord!
Een nachtspook zweeft hier om en ademt dood en moord.
Vlied, zoo mijn doodlijke angst uw boezem mag bewegen.
Een monster stond den arm des zwakken grijzaarts tegen.' -

'Dat monster (barst hy uit, en knarsetandt van pijn,)
Dat monster, Analied - dat monster is Arnyn.
Ja, ik! ik drukte 't staal, om moorders af te keeren
Getrokken, hem door 't hart, by 't dringendst lijfverweeren.
Ik trof hem blindlings, ja, maar offer u mijn bloed.
ô Dat het stroom', Geliefde, en voor dien gruwel boet'!'

Vol afschrik rukt de maagd zich uit zijn bevende armen;
En 't veld weêrgalmt den toon van 't hartverscheurendst kermen.
'Gy zijt het, gy Arnyn (dus schreeuwt ze, en wendt zich af)!
Uw gruwzame arm ontsluit me eens dierbren Vaders graf?
ô Vlied, en doe my 't beeld eens oorlogsheld vergeten,
Die met zoo wreed een slag my 't hart heeft opgereten!
Ik minde u, maar helaas!... neen, 'k heb u niet bemind,
Nog min ik u - ja nog, maar ach, ik voel my kind!
Die hand, nog laauw van bloed zoo heilig in mijne oogen,
Heelt nooit mijn boezemwond, mag nooit mijn tranen droogen!
Vlied, dierbre! vlied, Arnyn! geef me over aan mijn smart!
Die min, mijn eenig heil, werd misdaad voor mijn hart.' -

''k Ontzie uw droefheid, ja! ze is in mijn oog rechtvaardig.
Ja (riep hy nokkend), ja! ik werd uw hand onwaardig!
Maar sluit uw teedre ziel voor 't mededoogen niet.
Ontfang mijn jongsten groet, beminlijke Analied!' -

'Genaak niet (gilt ze, en deinst): ontzie me, en treê niet nader!
Daar roept me een dierbre plicht by 't lijk van mijnen Vader!'

Nu zwijgt ze, en stort met drift aan 's grijzaarts zij', ter aard,
En grijpt met vlammend oog het by hem rustend zwaard.
Arnyn schiet toe! Helaas! reeds heeft ze met zijn degen
Den kinderplicht voldaan, en 't maagdlijk hart doorregen.
Thands reikt ze Arnyn de hand, en stervend stamelt ze uit:
‘'k Ben de uwe, ô mijn Arnyn. Ik sneuvel als uw bruid.
Eerst moest mijns Vaders schim in my voldoening vinden.
Thands mag de liefdeband ons in het stof verbinden.
Vaar, dierbre Held, vaarwel, en troost u van mijn dood.
Mijn laatste snik waar heil, zoo gy my de oogen sloot.’

Zy spreekt. Haar boezem stikt: haar oog blijft op hem staren;
En, in dien blik verstijfd, is haar de ziel ontvaren.

De jongling werpt zich straks by zijn geliefde neêr,
Doorvlijmt zich 't hart in eens, en zucht, en is niet meer.

Aan Gormals waterzij', by 't klaatren van de stroomen,
Verheft een grafterp zich, omheind van olmenboomen,
't Is daar dat Analiede Arnyn aan 't harte rust.
Het windtjen blaast er schraal en huivrig langs de kust.
Een aaklig schemerlicht straalt om den grafzerk henen.
Men hoort er zang noch snaar, maar angstig, dompig stenen.
Geen middagzonnestraal verzilvert er den vliet:
Geen grashalm groeit er meer: - het schor en piepend riet
Vermengt zich aan 't gekras der saamgeschoolde raven
Die met een heesch geluid klapwieken om de graven.
De wandlaar, die by nacht voorby dees grafplaats streeft,
Ziet soms hun beider schim die langs den heuvel zweeft:
Hy ziet hen, arm in arm hun zuchten nog vereenen,
En smeltende in elkaâr, de teêrste min beweenen.

Beklaagbren, roept hy uit, wat wekt u uit het graf?
Of klonk der Barden zang niet tot uw rustplaats af?
ô Legt u neêr, en slaapt! En, grijze Harpenaren,
Vereeuwigt beider naam en lofzang op uw snaren. -
Vaarwel, beminlijk paar! Reeds stemt het harplied aan,
Rust zacht! uw kil gebeente ontfing ook onze traan.

Celeste.*

In Edens cederloof, doorwemeld van zijn palmen,
En smeltende in den klank der roerende Englengalmen,
Hield teedre Celia een wichtj' aan 't hart gedrukt,
In d' eersten levensbloei uit d' aardschen hof geplukt.
Haar zilverblonde vlecht doorwoelde 't avondwindtjen,
Maar peinzend stond het oog van 't hartbekoorlijk kindtjen.
Zoo zit en mijmert hy die uit een droom ontwaakt
Waarvan hy nog in 't hart de zoete wellust smaakt.
Celeste staarde dus op d'ijdlen droom van 't leven,
Gelijk een neveldamp voorby haar heen gedreven.
De staat van zaligheid, van storingloos genot,
Aan 't Englendom bewaard naby den throon van God,
Vervulde haar de ziel met nooitgekende ontroering.
't Gepeins brak eindlijk af in blijde geestvervoering,
En heel haar dankbre ziel blonk glinstrend in haar oog,
Terwijl de vreugdekreet der lippen boord ontvloog. -
De zachte Celia schetste in haar Englenvreugde
Het wicht dien heilstaat af waarin zy zich verheugde.
Hoe hing nu 't vonklend oogj' aan 't oog van Celia!
Hoe sloeg het d' ademtocht dier wijze lippen gâ!

Nu neeg de dag het hoofd; de zon, bevrucht met zegen,
Was reeds de blaauwe koets der vloeden opgestegen,
't Heelal lag statig, stil, in glansrijk avondgoud;
Een wierookgeur steeg op van 't weeldrig cederwoud:
Een zachte mengeltoon van ongelijkbre zangen
Bleef trillende in 't geruisch van tak en lover hangen;
En zoete harpmuziek en hemelmelody
Klonk uit der ceedren kruin van verre en van naby!

* Nieuwe Dichtschakeering II, 31.

Celestaas borst doorstroomde een nooitgekende weelde,
Die teedre Celia met moederwellust deelde.

Nu dwaalde de avond om langs dal en heuvelgroen,
En spreidde een bloemenwaas op Edens hofplantsoen.
De laatste Zonnegloed blonk lieflijk langs de dalen,
En verwde 's wichtjens wang met chrysolieten stralen.
Verbaasd sloeg zy den blik op 's hemels starrengloed:
Nooit had haar oog op aard die zonneglans ontmoet:
Nooit toonde eens Vaders hand van uit des aardrijks duister,
Celeste zulk een gloed van meer dan gouden luister!
Wat was daar Sirius? - wat Aldebarans glans? -
Niets dan een flaauwe vonk by 's hemels middagtrans.
Nog staarde zy verbaasd op 't schittrend stargewemel,
Wanneer zy op den boord van d'uitgespannen hemel,
Een bol van glinstrend wit zag rijzen voor haar oog,
Wier licht, en land en meir met zilverglans omtoog.
Zy zag hoe Celia op dit gezicht ontstelde
Terwijl de weemoedstraan haar zacht uit de oogen welde.
‘ô Meld my, Celia, (dus sprak het minlijk wicht,)
Zeg! waarom blinkt die maan met zulk een zilvren licht?
Hoe overtreft haar glans de maan waar ik, op de aarde,
In 't schomlend wiegjen eens met zoo veel lust op staarde!’

Zy andwoordt met een lachj': ‘Onnoozel maagdelijn,
Wat waant gy, of die bol dat zelfde licht kon zijn
Dat soms op 't mollig dons uw oogjens tegenstraalde,
En 't lachjen van de vreugd u op de lipjens haalde?
Neen, 't is de wieg, mijn kind, die ieder sterveling -
Die u, geliefde, en my, uit 's moeders schoot ontfing; -
Waarin, en gy, en ik, het nietig leven droomde!’

Celestes boezem schokt. De lucht die om haar stroomde
Omzweeft dan 't vaderland wiens glans haar tegenblinkt!
‘Ach (roept zy, daar ze in d' arm van haar geleidster zinkt,)
Ach, hoor my Celia, en wil mijn ziel doorlezen.
Niets kan zoo hemelsch schoon als deze lusthof wezen!
Als 't gindsch smaragdgebergt'! als dit bebloemde dal! -
Geen windtjen streelt zoo zacht in 't uitgebreid heelal:

Het helderst hemellicht straalt op ons af van boven:
'k Zie by dees zonnegloed alle andre glans verdoven:
Nooit zag ik bloemwarand van gloed of kleur zoo rijk:
De blaadtjens ritslen hier als hemelharpmuzijk;
En 't vooglenheir zweeft rond by 't hartverteedrendst zingen.
Ja, zoeter is my 't sap dat we aan den palm ontwringen,
Of 't muskadellennat van Edens wijngaardloot,
Dan me ooft of zuivel was die ik op aard genoot.
Wat vreugde ik ooit aan 't hart der teêrste moeder smaakte,
Hoe blijd my steeds de lach eens dierbren vaders maakte,
't Is eindloos zoeter, hier, waar gy me in de armen drukt!
Dan ach, toch denk ik soms aan wie ik werd ontrukt!
Weemoedig peinze ik dan op die vervlogen jaren
Die, als een enkle stond, in 't niet zijn heengevaren,
Toen ik op moeders schoot my voelde in slaap gesust,
En door den Vadermond my wakker zag gekust.
Toen ik in 't blij gewoel van broedren en gespelen
Hen die ik teder minde in mijn genot zag deelen! -
Ach, zeg my, Celia, ik werd zoo teêr bemind!
Gedenkt mijn moeder nog aan haar ontslapen kind?
Zeg me, of mijn vader ooit zijn telgjen zal vergeten,
Dat in des levens bloei hem wierd van 't hart gereten?' -

Het oog van Celia ontrolde een zachte traan.
Zy zag het maagdelijn met zielsverteedring aan:
'Neen! (borst zy eindlijk uit,) geliefde! wil niet vreezen,
Gy zult aan 't oudrenhart steeds even dierbaar wezen.
Nooit moeder nog vergat haar lieven zuigeling
Dien ze in het hoogst genot der reinste liefde ontfing,
Dien ze onder 't harte droeg, haar dagen wijdde en nachten,
En hoedde aan eigen borst voor lavingloos versmachten!
Neen, wie zich-zelf verzaakte, en eigen heil verried,
Mijn dochter, 't oudrenhart vergeet zijne afkomst niet.'

Een blijde lach ontgloorde op 's meisjens lieve lippen.
'Ach! (sprak ze, en voelde een zucht van teedre vreugd ontglippen)
Meld, meld my, Celia, of Florens aan my denkt? -
Of Serafyne een zuchtj' aan mijn gedachtnis schenkt? -
Waar zijn, waar zijn zy thands, die my zoo teêr beminden? -

Waar mag mijn zuster thands, mijn broeder, zich bevinden?' -

'Die dierbren zwerven nog, (sprak Celia) beneên.'
(En troostrijk zag haar oog door 't floers der tranen heen.)
'Nog weenen ze om uw graf, verpoozend van hun spelen,
Om dat gy, hemelbruid, niet in hun spel moogt deelen.'

Met stijgend zielsgevoel hervatte 't maagdelijn:
'En lieve Felix? ach, waar mag mijn Felix zijn?
ô, Waar hy hier met my, hoe zoude 't my verblijden!
Niet lang mocht 's moeders hart hem nog haar zorgen wijden,
Haar borst hem voedsel biên. Nog nooit een staamlend woord
Werd uit den lieven mond diens zuigelings gehoord,
Maar ô, hoe sprak zijn lachj' en 't vonklen van zijne oogen
Wanneer hy 't levensvocht in honingzoete togen
Uit moeders boezem lepte, of, dartlend op haar schoot,
Met vrolijk vreugdgeschreeuw, my beî de handtjens bood!
Hoe teêr beminde ik steeds het hartbekoorlijk knaapjen!
Hoe schommelde ik zijn leên in 't zorgloos kinderslaapjen!
Ach, dat hy herwaart kwam! ik minde hem zoo teêr!
Kom in uw zusters arm, mijn Felix, kom toch weêr!'

Zoo riep de kleine, in 't hart weemoedig van verlangen,
En 't traantjen rolde zacht, langs de inkarnate wangen;
Wanneer aan 's hemels kim een schitterende boog
Van zevenkleurig licht zich opdeed voor haar oog.
De nevels van rondsom verdwenen naar beneden;
Een geurge rozendamp zweefde om op 't zalig Eden,
En trok tot wolkjens saam van vlekloos hemelblaauw,
Dat flonkerde als de glans der paarlende uchtenddaauw.
Een wolkjen scheidt zich af, en drijft de onnoozle tegen.
't Was blank als 't zilverwit der zuivre lenteregen:
't Smolt eensklaps voor haar oog, nog scheemrend van de traan,
En 't starend maagdelijn zag Felix voor haar staan.
Zy zag het lachend wicht van Englenglans omgeven,
Gelouterd in den stroom van 't onverganklijk leven!

'Zijt gy het, Felix! gy! (roept ze in verrukking uit,
Terwijl zy 't glinstrend wicht ontroerd in de armen sluit.)

ô Felix, zijt gy 't zelf? Hoe steegt gy op van de aarde?
Waarhenen strekt ge uw vlucht? Wie voerde u in dees gaarde?
Zeg, of ge eens vaders groet, eens moeders kus, my brengt?
Meld, meld me of Serafyne aan haar Celesta denkt?
Zeg, wie my nog bemint? - ô Spreek, gy zult het weten,
Of, die ik achterliet, Celesta ooit vergeten?' -

Nog zweeg hy. Celia rees diep ontroerd: zy brak
Een gulden appel af van 's levens vruchtboomtak,
En reikte 't geurig ooft aan 't nog bewustloos wichtjen.
Nu at het knaapj', en zie! het lieflijk aangezichtjen
Ontgloorde een zuivrer blos; zijn nog omneveld oog
Werd helder als de Zon aan 's hemels effen boog.
Nu slaakte zich de band die ziel en denkkracht boeide;
't Gevoel ontwikkelde, waarvan zijn boezem gloeide;
Nu is hem 's levens droom herinnerd, en verklaard:
Hy kent haar, die, met hem uit éénen schoot gebaard,
Op aard nog werd beweend door die haar teder minden.
Hy voelt het spraaktuig zich van lieverleê ontbinden,
En lieflijk klonk zijn stem als Cherubijngezang.
'Gy, dierbre (riep hy uit,) wien ik in de armen hang,
Zijt gy Celesta? gy, mijn zuster? - Ja, Geliefde,
De moeder, wie uw dood zoo onvertroostbaar griefde,
De vader, die nog steeds uw vroege dood beschreit,
Begroeten u door my, met oudrentederheid.
Ik breng u aller groet, en Serafynes kusjen.
Ook broeder Florens groet zijn afgestorven zusjen!

Naauw had m'uw lijkjen nog geborgen onder de aard,
Nog werd uw stof door 't oog der droeven nagestaard,
Toen my een vlammend vuur, 't geen kruid noch heulsap koelde,
Met onweêrstaanbre kracht door brein en hartaâr woelde.
'k Lag, driepaar dagen lang, in folterende smart
Op moeders schoot gestrekt, gekoesterd aan haar hart;
'k Lag, zeven nachten lang, geketend in haar armen,
Of beurtlings aan haar borst of 's vaders borst, te kermen.
Maar de achtste morgen rees. De in 't brein geslagen gloed
Verflaauwde, en kalmte stroomde in 't halfverzengde bloed;
Een lieflijk koeltjen blies, en wemelde om mijn wangen;

Ik hoorde 't lief geluid van zachte wieggezangen;
'k Zag Englen zweven voor het halfgebroken oog,
Tot dat my de ademtocht den bleeken mond ontvloog.
Nu werd ik ingesust door 's hemels englenreien
En hoorde, als in 't verschiet, mijn vroege dood beschreien.
Met reeds verstijvend oog vernam ik 't aardsch geween.
Mijn vader kuste my door duizend tranen heen:
Ga, (riep hy) dierbre zoon, ga heen en rust in vrede,
En neem dees vaderkus voor mijn Celeste mede! -
Thans breng ik kus en groet van al wie om u treurt;
Nooit wordt ons beider beeld van uit hun hart gescheurd!
Het oogenblik is na, het geen ons zal hereenen
Met al die ons op aard zoo tederlijk beweenen!'

Als harpgetokkel klonk des jongskens zoete stem.
Met stijgend zielsgevoel omarmt Celesta hem.
Met vuur'ger tederheid elkaâr in de arm gestrengeld,
Gevoelen zy zich thands onscheidbaar saamverengeld!

Versmeltende in 't gevoel der teêrste aandoenlijkheid
Treedt Celia hun toe, met de armen uitgebreid.
De wichtjens storten zich blijmoedig aan haar harte;
Ze omhelst hen met den lach van overwonnen smarte,
En statig spreekt zy dus het minlijk tweetal aan:
''k Ben Celia. Mijn bloed gaf beiden u 't bestaan.
Hy, wien gy Vader noemt, werd uit mijn schoot geboren;
Dan ach, mijn telgjens, 't was zijn moeder niet beschoren,
Den vollen groei te zien van die zoo weelge knop.
Zy rijpte, en ging tot lust van God en menschheid op;
Dan ach, mijn vreugd was kort: ik zag den stam niet wassen
Maar my in 's levens kracht door graf en dood verrassen.
God riep my weg van de aard, om de afkomst van mijn zoon
Die hy voor Eden schiep, te voeren voor Zijn throon.
Bloeit, (voer zy zeegnend voort, met saamgevouwen handen,)
Bloeit, voor des Hoogsten throon, mijn dierbre liefdepanden!
Bloeit welig, telgjens, bloeit in onverwelkbre jeugd,
Gesierd met d' Englendosch van onschuld, kracht, en deugd!
Zoo voere ik u te saam dien oudren weêr in de armen,
Die met omneveld oog nog by uw grafjens kermen.'

Zy zweeg. Een heilige stilte, aan die gelijk van 't graf,
Brak plotsling 't jubellied door Edens beemden af.
Van Araraths gebergt' en Pizons goudzandstroomen,
Tot Gihons en Eufraats cypres- en cederboomen,
Zweeft op gedonsde wiek een kindrenstoet in 't rond,
Door 's Almachts wenk verplaatst uit 's aardrijks woesten grond.
't Verwonderd broederpaar ziet thands zijn vreugde deelen,
Door heel dit weemlend choor van Cherubijngespelen.
De bosschen ruischen zacht met hemelfeestgeklang,
En 't klaatren van de beek is enkle jubelzang.
De windharp klinkt rondsom uit palm- en mirthwaranden;
Terwijl de teedre twee met saamgevlochten handen,
Al hupplende op haar klank in hemelwellust baân,
Daar de ouders troosteloos by 't eenzaam zerkjen staan,
Niet denkende aan hun lot, en eindloos heilgenieten,
En de onverpoosbre traan op 't voelloos stof vergieten!

Na het Hoogduitsch
van KOSEGARTEN gevolgd.

Onverwachte redding.
Ware gebeurtenis.*

Timantes was by 't avonddalen
Van 't gouden graanveld weêrgekeerd,
En zag met vreugd zijn wintervoorraad
Door rijkbeloonde vlijt vermeerd.

Hy keerde, moede en mat van 't sloven,
Maar met de blijdschap op 't gelaat:
Hy had gezwoegd voor 't lieve telgjen,
Voor de Egâ daar zijn hart voor slaat!

* Nagelaten Gedichten, 21.

Reeds vliegt dat hart die Gade tegen,
Wier aanblik hem van alles troost:
Reeds ziet hy zich met wellust groeten,
In 't lachjen van zijn dierbaar kroost!

Ach, alle zwoegen is vergeten
Wanneer hy 't stille dak genaakt,
Waar reine teedre huwlijksliefde
Hem 's levens zoet tot wellust maakt!

Daar vliegt zijn Gade met haar telgjen
Hem reeds van verre te gemoet,
En 't schijnt, of zich de hemel opent
In 't lachjen dat zijn komst begroet.

Hy neemt haar 't lieve wicht uit de armen,
En streelt en kust het keer op keer;
En, met die dierbre schat beladen,
Gevoelt hy geen vermoeiing meer.

Zy spoeden, arm in arm gestrengeld,
Naar 't zoet verblijf van liefde en vreê,
Waar nooit een zorg zijn hart beklemde
Die Lizes trouw niet vlieden deê.

Reeds was 't eenvoudig maal ten ende,
En 't dankend avondlied verricht:
Nu sluipen beide op lichte voeten
Naar 't rustbed van hun minlijk wicht.

Daar sluimert de eerstling van hun liefde,
Met rozen op het zoet gelaat,
En weet niet van wat doodsgevaren
Het dreigend noodlot zwanger gaat.

‘Hoe lieflijk is die kalme sluimer!
Zijn volle wang, hoe donzig zacht!
Zie, hoe verteedrend d'englenonschuld
Die van zijn lieve lipjens lacht!’ -

‘Ach stoor zijn slaapjen niet met kusschen,’
Zoo fluisteren zy elkander toe:
En rijzen, maar met angst, van 't wiegjen,
Onwetend wat hen siddren doe!

Nog eens op 't knaapjen neêrgebogen,
Verëenen zy hun stille zucht,
En bidden om des Almachts hoede
Voor dees zoo lieve huwlijksvrucht.

ô, Wie, wie zou de lust niet kennen,
Wie voelde die verteedring niet,
Die de aanblik van haar sluimrend kindjen
Door 't weeke hart der moeder giet?

Vaak stond ik dus in dank verzonken,
By 't wiegjen van mijn hulploos wicht,
Dat, zwak en weerloos in gevaren,
Zoo veilig in Gods hoede ligt.

Gaat, ouders, legt u zorgloos neder:
Gods englen zweven om uw spruit;
Zy zullen voor den lievling waken
Die al uw rijkdom in zich sluit.

't Was diepe nacht en alles rustte.
De stilte was gelijk aan 't graf;
Dan eenmaal breekt een dompig gillen
Timantes diepen sluimer af.

Wat hoort, wat ziet hy? heel den hemel
Als met één vuurgloed overdekt.
Zijn Gade van den schrik bezweken;
Gevoelloos by hem neêrgestrekt!

De vlammen, gierende als de stormwind,
Vernielen waar zy henen slaan;
De vonken stuiven om zijn sponde;
Met hoop op redding scheen 't gedaan.

Hy vliegt: Hoe zal hy uitgang vinden
Door dichte rook en duisternis?
Hoe redden uit die doodsche muren,
Wat dierbrer, dan zijn leven is?

't IJlt spoedig alles tot zijn bystand,
Maar gillend en verward dooréén;
En 't luid gekraak van bint en wanden
Verdooft des knaapjens bang geween.

Timantes torscht zijn dierbre gade;
‘Redt mannen, (roept hy) redt mijn wicht,
Redt, scheurt mijn telgjen uit de vlammen,
Dat hulploos in zijn wiegjen ligt!’

Nu ijlt hy met zijn Ega henen,
Gevoelloos aan zijn borst gedrukt;
En ziet het wiegjen henen voeren,
En waant zijn kind den dood ontrukt.

Hy voert haar verr' van de aakligheden,
Gerust op 't zorgend vriendenhart,
En dankt den Heer van dood en leven,
Dat hem die schat behouden werd!

Hy vliegt terug of 't mocht gelukken
Nog iets te ontscheuren aan den nood:
Een enkle plek was nog genaakbaar,
Wiens muur den vlammen weêrstand bood.

Dan ach! geen uitzicht bleef er over.
Hy ziet zijn have en stulp vergaan:
En nog, nog zoekt hy door te dringen
Schoon muur en dak in vuurgloed staan.

Wat doet hem in dien nood vertoeven
Waar niets, ach, niets meer, redbaar is?
't Was deernis die zijn boezem roerde,
't Was teedre trouwërkentenis.

Eens had by gloênde zomerhitte
Wanneer de graanoogst viel op 't veld,
Een slang, ter stulpdeur ingeslopen,
Zich om zijns wichtjens hals gekneld.

De slang was om zijn prooi geslingerd
En klemde hem den gorgel dicht,
Als 't fulpe huisdier toe kwam schieten
Ter redding van het hulploos wicht.

Zy vliegt met uitgespannen klaauwen
Op 't ondier, dat zijn prooi omwindt,
Verscheurt het met zijn scherpe tanden,
En rukt het af van 't smoorend kind.

Hoe zou een vader haar vergeten,
Die 't knaapjen bysprong in 't gevaar?
Hoe haar ten prooi der vlammen laten,
Indien nog redding mooglijk waar?

De vlam moog door de wanden breken,
Nog zoekt hy tastend om in 't rond;
En voelt iets weemlen aan zijn voeten,
En hoort iets krabblen langs den grond.

Hy acht het trouwe dier gevonden,
En tast verheugd naar 't geen hy hoort.
En, Hemel! - 't is zijn kind! zijn telgjen,
Reeds door den stikdamp half versmoord.

Wat schrik! wat blijdschap! wat ontroering!
Gevoelt dit, gy die Ouders zijt!
Zie 't wichtjen roerloos in zijne armen,
En beeft om 't geen Timantes lijdt!

Vertwijflend vliegt hy uit die muren,
En zoekt de weldaad van de lucht;
En haast ontsluit zich 't klemmend mondtjen
En 't hart herädemt met een zucht.

Gezegend is de vrucht der weldaad,
Zelfs aan het reedloos dier betoond.
Schoon vruchtloos gaat hy nooit verloren
In 't oog van Hem, die weldoen loont.

Terwijl de vader vol ontroering
Zijn kind aan 't bevend harte prangt,
Ontwaart hy 's wichtjens trouwe redster,
Die streelend aan zijn voeten hangt.

Timantes spoedt zich naar zijn gade
Die siddrend hem in de armen vliedt:
Het wiegjen, voor de vlam geborgen,
Bevatte 't dierbaar telgjen niet!

Door 't woest gewoel van schrik bevangen,
Ontslipte 't kind zijn legersteê,
En tastte rond langs muur en wanden
Tot hem de damp bezwijken deê.

Thands was die schat hun weêrgegeven
En niets van al 't gemis beklaagd!
Zoo vindt de weldaad steeds vergelding,
Zoo wordt door deugd de moed geschraagd.

Kievan en Malvina.
(Uit een Iersche legende.)*

In 's levens prillen lentedag
Van wijsheids hoogsten roem omschitterd,
Maar in 't van God getroffen hart
Om 's werelds ijdelheid verbitterd;

Begaafd met dat onnoembaar schoon,
Dat eedle zielen strekt ten teeken,
Was Kievan in des kloosters muur
Het woest gewoel der aard ontweken.

Zijn oog was spiegling van een hart
Waar 't zuiverste gevoel in gloorde;
Zijn voorhoofd, met een glans omstraald,
Die tot een hooger sfeer behoorde;

Zijn stem die ernst en majesteit
Aan 't zacht geluid der windharp paarde,
Deelde enkel troost en liefde meê,
Wie om zijn sombre biechtstoel schaarde.

* Nagelaten Gedichten, 37.

Door wildernis en woesteny
Gevolgd, vereerd, en aangebeden,
Bleef, hoe in 't wangeloof verstokt,
Geen hart gevoelloos voor zijn reden.

Maar niemand dan Malvina wist
Wat tooverkracht die stem bezielde,
Wanneer zy voor zijn leerstoel bad,
Of aan zijn voeten nederknielde.

Ja, niemand dan Malvina wist,
Hoe diep die stem den boezem roerde,
Hoe ieder opslag van zijn oog
Helaas! haar aan haar-zelf ontvoerde.

Reeds had een lang verholen smart
Haar wang met doodwit overtogen,
En 's levens eens zoo heldre gloed
Had uitgeflonkerd in haar oogen.

Gebogen voor des leerstoels trap,
Hoe hangt haar ziel aan Kievans lippen!
Wat zucht ontwelt haar kloppend hart,
Dien heel haar ziel dreigt na te glippen!

Hoe voelt zy 't nu in gloed ontvlamd,
Dan door de kou des doods bevrozen!
Hoe wisselt op haar fletse wang
De lely met den gloed der rozen!

De heilge ziet met teedre smart
De tranen van zijn biechtling vlieten,
En zoekt haar in 't beängst gemoed
Den balsem van de troost te gieten.

Helaas, hy zag haar heimlijk leed;
Zijn hart was zacht, weemoedig, teder;
Hy vond in 's meisjens stille smart,
Zijns eigen boezems onrust weder.

Een duister onbepaald gevoel
Dat menigmaal zijn borst beknelde,
Had korts die Godsdienstdrift verflaauwd,
Waarmeê hy 't heilig woord vermeldde.

Dat duister onbepaald gevoel
(Hetgeen hy aan zich-zelf verbloemde)
Won telkens meer in onrust aan,
Zoo vaak zijn hart Malvina noemde.

Ach, als zy nadrend tot zijn cel
Haar God vergat in zijn verkonder,
Dan zag de heilige in haar beeld
Der schepping hoogst vervoerend wonder.

En, knielde ze aan zijn voeten neêr,
Hoe blonk haar ziel dan uit in de oogen!
Dan scheen ze een wezen, boven 't stof
In heilige aandacht opgetogen.

Hoe dreef hem dan 't ontroerde hart
Om d' eigen steengrond meê te drukken,
En, plicht en godsdienstëed ten spijt,
Zich aan haar voet in 't stof te bukken!

Doch neen, hy smoort dat week gevoel,
Den zuivren Godsman zoo verneedrend,
En beeft voor d' opslag van haar oog,
Door zachten weemoed zoo verteedrend.

Het zuchtend meisjen zwijgt en schreit.
Hoe 't zwak waarvan zy zich beschuldigt,
Den strengen Kievan blootgelegd,
Wien ieder als een Heilig huldigt?

Neen, wie er tot zijn biechtstoel treedt,
Die keert niet dan met troost in 't harte;
Malvina slechts, en zy-alleen
Verlaat hem steeds met wranger smarte.

Hoe schoon hy haar den hemel maalt,
Het laat haar boezem onbewogen.
Ach, door zijn tooverstem vervoerd,
Kent zy geen hemel dan zijne oogen.

En heft hy 't dank- en loflied aan,
Haar adem weigert meê te galmen,
Of 't is, om Kievans dierbren naam
Te mengen in haar offerpsalmen.

Haast had de strijd met liefde en plicht
Malvina 't vroege graf ontsloten:
De priester zag haar schoon vergaan;
En ook zijn stille tranen vloten.

Dit was te veel: het diep geheim,
Zoo lang, zoo smartlijk reeds bestreden,
Was eindlijk onder 't biechtgesprek
Haar bleeke lippen afgegleden.

Haar tranen bruischen op de hand,
Haar toegestrekt in 't zegenspreken;
En, 't woord bestervend op haar mond,
Stort ze aan zijn voet, van smart bezweken.

Ontroerd, en met den schrik in 't hart,
Stort Kievan by de boetling neder!
Een enkele oogwenk - en de plicht
Herroept hem tot zich-zelven weder.

Een enkele oogwenk, en hy vliedt,
Als siddrende uit een droom ontwakend.
Verknocht aan 's hemels dienstaltaar,
En - (toch) voor 't zondig aardsche blakend!

Hy scheurt zich van dit schriktooneel,
En vlucht met de angelspits in 't harte,
Naar 't duisterst afgelegenst bosch,
Ten prooi aan nooit gekende smarte.

Vergeefs zijn zielsgevoel verbloemd!
Hy kan zijn zwak zich niet verheelen;
Niet heerschen op dat hart van gloed,
Dat niemand met zijn God mag deelen.

Steeds staat de boetling voor zijn oog
In al 't verleidend schoon der liefde,
En klaagt zijn wreedheid zwijgende aan -
Die meer dan haar, zich-zelve griefde.

Maar neen, het was geen droombeeld meer.
Vergeefs zich aan 't gevaar onttogen!
De ontroostbre vond zijn schuilplaats uit,
En was zijn voetstap nagevlogen.

Daar stond zy plotsling voor zijn cel,
Gelijk een schim die lang verbleekte,
En sloeg 't verwilderd oog in 't rond,
Dat zwijgend om zijn deernis smeekte.

Zy prachte niet om wedermin,
Maar bleef gekluisterd aan zijn schreden,
En mengde haar geween aan 't zijn,
Haar waanzin aan zijn boetgebeden.

By avond of by morgenwaak
Sloeg hy geen oogwenk om zich henen,
Of zag de in 't wee verstomde maagd
De weekheid van haar hart beweenen.

Nog eens nam hy de vlucht te baat.
Haast voelde hy zijn ziel bezwijken,
En zocht op 't steilste rotsgevaart
Het hem vervolgend beeld te ontwijken.

Daar koos hy zich een schutswijk uit,
En dacht zich voor 't gevaar beveiligd;
Dan, ach! ook de ongenaakbre grot
Werd door des zwervers voet ontheiligd.

Reeds bracht hy 't dankgebed Hem toe,
In wien de zwakken kracht verkrijgen,
Als hy de op nieuw ontvluchte maagd
Weêr aan zijn voeten neêr ziet zijgen.

Vol schrik bedekt hy zich 't gelaat,
Als schoot haar oog vergifte stralen,
‘Laat hemel’ riep hy siddrende uit,
‘Haar schoon op nieuw niet zegepralen!

Mijn plicht gebiedt; ik kies de dood;
Ik overwon mijn hart niet weder!’
Hy vliegt naar 's afgronds steilsten rand
En stort zich van de hoogte neder.

Malvina sloeg haar armen uit
En klemde gillend om zijn leden,
Maar Kievan hoort zijn plicht alleen,
En sleept haar redloos naar beneden.

Margaretha, en harry wyk.
(Uit een oud Engelsch volksprookjen.)*

In England leefde een arme weeuw,
Zoo oud als de afgeloopen eeuw,
Zy had noch vriend noch magen;
Bouwvallig was haar schaamle hut,
Ja zelfs niet voor het woên beschut
Van wind- of regenvlagen.

Van 't eerst lumieren van den dag,
Tot alles weêr in 't duister lag,
Zat de oude vrouw te spinnen;
Maar, hoe zy 't rad ook snorren deed,
Vergeefs was al haar vlijt besteed
Om 't daaglijksch brood te winnen.

Wanneer zy 's avonds moê en mat
By 't scheemrend licht van 't lampjen zat
In 't barre van den winter,
En voor het laatste vonkj' in de asch
Dat byna uitgeglommen was,
Geen spaan meer had of splinter,

* Nagelaten Gedichten, 51.

Dan sloop zy of het woei of vroor
Het naast gelegen laantjen door
   Als alles lag te slapen,
Om langs de heg van buurman Wyk,
Die zoo onmenschlijk was als rijk,
   Wat sprokkels op te rapen.

En als de storm het hoofd op stak,
Al blies hy van haar needrig dak
   De dun gespreide rieten,
Al gaf hy 't klettrend hagelgruis
Den vrijen doorgang in haar kluis,
   Het kon haar niet verdrieten.

Want immers hoe onstuimer wind,
Hoe meerder ze op te rapen vindt;
   En moest ze ook klappertanden,
Ja, al verstijfde ze op den weg,
Toch strekte zy naar buurmans heg
   Geen plunderende handen.

Eens was zy weêr, (schoon zwak en krank)
Genoodzaakt, tegen wil en dank,
   In regenbui en hagelvlagen
Te sluipen naar des buurmans grond,
Dan ach! de droeve weduw vond
   Geen takj' om weg te dragen.

Hoe ook de kou haar rillen doet,
Het kan haar toch niet van 't gemoed
   De handen uit te steken,
Om van de heg die Wyk behoort,
Al kan zy 't vrij en ongestoord,
   Een enklen sprank te breken.

Daar staat nu de oude kranke vrouw,
Verstijvend van de onlijdbre koû,
   En kan noch wil niet stelen.
Ach (dacht zy) waar' dees hegge mijn',
Gewis, ik kon zoo hard niet zijn,
   Maar zou met de arme deelen.

Ach! (zuchtte ze op de heg geleund)
Hier kwam ik door de hoop gesteund
   En deze gaf my krachten;
Maar, hoe nu leeg en uitgeput
Terug gekeerd naar de arme hut,
   Waar nood en dood my wachten?

Ach, had het toch maar iets gewaaid,
My had geen ijd'le hoop gepaaid;
   En 'k zou niet ledig keeren:
Den grond met takken overdekt
Had vast een rijke vonst verstrekt,
   En Wyk toch zou 't niet deeren.

De nood breekt wet..... het is zoo koud!
Wat zegt een hand vol sprokkelhout?
   Hem zal het niet verarmen.
Hier kom ik toch gewis niet weêr,
Ik zal wel voor de laatste keer
   Mijn zwakke leden warmen!

Als iemand in verzoeking is,
Hy struikelt, ja, hy valt gewis
   Indien hy zuimt te ontvlieden,
Als 't hart meê voor de misdaad pleit,
Dan is het reeds te ver verleid,
   Om wederstand te bieden.

Ja, hy die d' eersten trek tot kwaad
Niet met het oog op God, weêrstaat,
   Zal 't striknet niet ontwijken.
Het hart, arglistig meer dan iets,
Maakt wat het wil, den zondaar diets,
   En eindigt met bezwijken.

Zy die tot op haar ouden dag
Zich vrij van zulk een misdaad zag
   In 't naauwgezet geweten,
Staat eindlijk op den rand van 't graf
De kalme rust haars boezems af:
   Wordt eer- en plichtvergeten.

Hoe droevig ook in 't hart te moê
Het koestrend vuurtjen lacht haar toe,
   De koude is niet te dragen.
Het dreigende gevaar maakt stout:
Al spoedig heeft ze een arm vol hout
   Haar hutjen ingedragen.

En bleef het by dien enklen keer? -
Ach, eene misdaad teelt er meer!
   't Geweten wordt steeds ruimer
Wanneer het eenmaal is verkracht;
ô, Jong en oud, houdt vlijtig wacht,
   En sidder dat het sluimer'.

In tweemaal zes paar uren was
Die kleine voorraad weer tot asch
   En deze nacht nog kouder,
Toen sloop ze op nieuw haar hutjen uit,
En laadde met een nieuwe buit
   Haar krom gebogen schouder.

En sedert haalde ze ieder nacht
Een nieuwe en telkens zwaarder vracht
   En dacht aan geen betrappen.
't Gemeenzaam worden met het kwaad
Doet ras by elke booze daad
   De waakzaamheid verslappen.

De heg was spoedig zoo verwoest
Dat Harry Wyk het merken moest,
   En vreeslijk sloeg aan 't vloeken.
ô Dacht hy ras, het is Margriet
Want andere armen zijn hier niet,
   Ik zal haar wel verkloeken.

Met wreed en listig overleg
Verschool hy zich naby de heg
   Om op den dief te wachten.
De klok sloeg juist de tiende slag,
Wanneer hy de oude naadren zag,
   En fluks haar arm bevrachten.

Juist sloop ze om 't hoekjen van de laan
En dacht zoo veilig heen te gaan,
   Dan ach, wat doodsche ontroering!
Toen Harry met een luide schreeuw
Te voorschijn sprong op de arme weeuw
   In woeste driftvervoering.

In spijt van 't jammerlijk gekerm
Rukt hy het hout haar uit den arm
   En sleurt het voor haar voeten,
Ja dreigt dat hy zich wreken zal
En voor het geen zy hem ontstal
   Haar gruwzaam zal doen boeten.

‘Gy, gy zult boeten, wreedaart, gy!
Wat, zoo het ook uw lot eens zij
  Van kou te moeten sneven!
ô Zoo ge u mijner niet erbarmt
Wellicht dat gy u nooit meer warmt;
  Dat kan ik nog beleven!’

Een bittre glimlach speelde rond
Des wreedaarts bleek bestorven mond:
  ‘Nog heb ik wat te branden,’
Is 't andwoord dat hy spottend geeft,
Terwijl hy van de koude beeft,
  En slaat aan 't klappertanden.

En van dat eigenste uurtjen af
Tot aan zijn vroeg ontsloten graf
  Kan niets hem meer verwarmen!
En klappertandt hy vroeg en spaad'
En roept waar of hy komt of gaat:
  ‘Mishandel nooit den armen.’

1830.

Walter en Fanny.*

Van 't heuvlig olmenbos zag Walters Echtgenoot
Op Mindens slagveld neêr waar jammer heerscht en dood.
Haar eens zoo schittrend oog, van 't waken dof en 't schreien,
Zocht met een bangen blik langs de onafzienbre reien
Naar d' Ega van haar hart: maar de uchtendzon ging op
En d' avond stortte 't vocht der koele nachtdaauwdrop,
Ja, reeds ten tweedemaal zag zy de morgen klimmen,
En 't uitgetogen staal nog langs de vlakte glimmen,
Dat niet een oogenblik zijn vlijming had verpoosd.
Vertwijflend zag zy neêr op 't lief onnozel kroost,
Dat haar in de armen hing en dartelde aan haar voeten.
Twee pandjens van haar echt die eerst haar 't leed verzoetten,
Vermeerdren thands de smart waarvan haar boezem barst.
Wat ze ooit om Walter leed, dees foltring valt het hardst,
Dat zy het doodsgevaar niet aan zijn zij' mocht delen!
Vergeefs zocht ze aan zich-zelf zijn toestand te verhelen,
Het donderend geschut steeds raatlend in haar oor
Trilde elken ademtocht haar hart en adren door,
En scheen met elken slag de doodmaar te herhalen,
Dat Walter was geweest. Het vuur der zonnestralen
Ontgloeide 't flikkrend staal van krijgshelm en rapier,
En 't scheen, als waar heel 't veld van blaauwend bliksemvier
Bedekt. Nu steeg de rook in ondoorzienbre kringen,
En vruchtloos zocht haar oog die dampwolk door te dringen.
Zy zag de pluimbosch niet van 't welbekend kasket,
Haar gâ met eigen hand en bevende opgezet.
Dan weêr door de ademtocht des winds uit een gedreven,
Zag zy het strijdperk bloot, het slagzwaard opgeheven
En duizenden ontzield in éénen ademtocht.
In 't eind ontwaart ze ook hem dien zy zoo angstig zocht,
Of waant hem slechts te zien en volgt met weenende oogen
Zijn beeldtnis. Heel haar ziel hem brandend nagevlogen

* Nagelaten Gedichten, 63.

Zweeft aan zijn zijde rond: daar staat zy als ontzind
En hoort niet eens 't gevlei van 't haar aanlokkend kind,
Hetgeen haar arm ten wieg, haar borst ten peuluw strekte;
Wanneer haar 's jongskens stem uit die verbijstring wekte,
Die met een kindsche vreugd de tromslag nadren hoort,
Met de overwinningskreet die door de wolken boort.
'De vijand vlucht, hy vlucht,' weêrgalmt van alle zijden!
'Dank hemel! (roept zy uit) dan eindigt al mijn lijden,
Dan zie ik mijn gemaal - mijn kroost zijn vader weêr!'
Zy stortte een dankbre traan, en buigt haar knieën neêr,
Wanneer een helsche geest wangunstig van haar vreugde
Verwoesting stortte op 't heil waarin zy zich verheugde,
Het moordend lood bestierde in de afgerichte vaart
En 't offer van zijn spijt ter neder velde op de aard.
Het scheidt haar 't sierlijk haar dat kronkelde om haar slapen
En deed een doodsche wond langs hals en schouders gapen,
Waaruit het ruischend bloed by breede stroomen vloot!
Zy gilt, en kust het wicht dat ze in haar armen sloot,
En rukt zich 't knaapje aan 't hart dat om haar henen huppelt
Onwetend van wat bloed zijn handje wordt bedruppeld,
En juichende om 't gewoel dat immer nader toog.
Angstvallig ziet zy om met half beneveld oog
Naar Walters wederkomst. 'Rek hemel! rek my 't leven
En gun my aan zijn borst in zijnen arm te sneven,'
Zoo zucht haar flaauwe stem. - 'Ik ben mijn dood getroost,
Maar waar, waar berg ik u mijn lief, mijn teder kroost?
Hier waren wolven om, en 't roofgebroed by zwermen,
Wie zal het weerloos wicht voor hunnen klaauw beschermen?
Geen moeder heinde of ver waar heen mijn oog zich wendt,
Geen mensch die zich erbarmt, mijn leven spoedt ten end:
Mijn hart, mijn adem stolt, rek hemel! rek my 't leven
Zoo ik dees teedre twee in 's vaders arm hergeven
En kalm verscheiden kan. ô Banden der natuur!
Neen 't scheurend barenswee viel nooit een moeder zuur
Maar 't scheiden.... Hemel! ach! vertrage uw hand dit scheiden
Tot dierbre Walter keer!' Zy zwijgt, haar arm klemt beiden
De wichtjens aan het hart dat immer flaauwer slaat,
Haar zwakke hand omwindt ze in 't bloedige gewaad
En klemt hen naauwer vast; zy drukt hun donzen wangen

Met haar bestorven mond. Haar oog blijft aan haar hangen,
En in die blik verstijfd ontglipt haar de ademtocht.

Vergeefs had Walter reeds door veld en dal gezocht,
Gedrongen door het licht en saamgeschoolde groepen
Voor legerstent tot tent zijn Fanny toegeroepen.
Het heuvlig olmenbosch gaf andwoord waar hy riep
Maar ach, de tedre niet die in zijn lommer sliep.
Met doodelijken vrees op 't bleek gelaat geschilderd
En 't oog door ongeduld en moordende angst verwilderd,
Vliegt hy de streken door, waar hy zijn gâ verliet,
En ijlt in 't olmenbosch. Aan de oevers van een vliet,
Waar langs de treurge wilg zijn blekend loof liet wemelen
Daar hield zijn voetstap stand. Staat, staat hem by, ô hemelen!
Daar ligt zijn Egâ koud en van haar bloed omspoeld,
Hier ziet hy 't jongste wicht dat om haar boezem woelt
En 't zoekend mondje drukt met ongeduldig stenen
Op de uitgeputte borst. Het knaapjen barst in weenen
En angstig snikken uit, stort aan haar zij in 't zand,
En poogt haar door 't gestreel der lieve kinderhand
Te wekken uit den slaap. - Wie zal 't gevoel beschrijven,
Dat Walters hart verscheurt? - neen, dat hem doet verstijven?
Een enkle holle gil barst uit zijn boezem voort,
Het hair stijgt hem te berg, maar niet een enkel woord
Mag aan zijn barstend hart noch lucht, noch adem geven.
Reeds heeft hy 't vlijmend zwaard vertwijflend opgeheven;
Ja, met vermeetle hand, den spits naar 't hart gericht.
Wanneer zijns knaapjens schreeuw zijn siddrende arm ontwricht,
Wien de aanblik van de tand eens wouddiers deed verbleken.
Het staal ontvalt zijn hand, hy voelt zijn tranen leken,
En roept vertederd uit: ‘Helaas mijn weerloos kind,
'k Gevoel thands welk een band me aan 't heilloos leven bindt.’
Hy zwijgt en stort by 't lijk zijns echtgenoots ter aarde.
‘U (roept hy) u wiens schoot my deze telgjens baarde,
Uw schim weêrhield gewis de hand die wanhoop dreef,
Ik voel wat zy gebiedt, en dierbre gade, ik leef!
Ik adem voor ons kroost, hoe gruwzaam 't valt te leven;
ô Dat ik met dees kus, en aan uw zij mocht sneven!
Vergeef my, weldoend God! vergeef zoo ik vergat

Dat 'k by dit doodlijk wee het hart een vaders had,
Rek, rek my 't haatlijk licht in weêrwil van mijn smarte!'

Nu klemt hy 't angstig kroost aan 't warme vaderharte;
Vertederd, en beangst door 's zuiglings droef geween,
Spoedt hy van 't jammeröord met waggelende schreên,
Of 't hem gelukken mocht een voedster op te sporen
Die 't wichtjen zich erbarmt. Dan ach, wat treft zijne ooren,
Wat kermend klaaggeluid? Ontroerend ziet hy rond:
En ziet zijn Ega 't hoofd opheffen van den grond,
En 't lang gesloten oog ontsluiten; ziet haar lippen
Bewegen, en een traan haar langs de wangen glippen,
Waarvan het doodlijk wit een flaauwe blos betoog!
Hy ziet het, ijst en beeft, of zich zijn hart bedroog!
Schiet toe, en hoort nog eens het flaauw gekerm herhalen
En ziet het scheemrend oog hem teder tegenstralen.
Hy beurt haar 't matte hoofd van 't vochtig zandbed op,
En voelt aan 't jagend hart haar flaauwe harteklop.
'Zy leeft, mijn gade leeft! zy is my weêrgegeven,'
Zoo schreit hy, en zijn mond blijft op haar lippen kleven
In sprakeloze vreugd. Wat doet de liefde niet!
't Scheen of haar 's levens gloed door hart en aadren schiet
Met nieuw herboren kracht. 't Verflaauwde hart ontgloorde
Toen zy haar Egaas stem, die stem der liefde hoorde.
Gods engel zag hun trouw en zegende de stond
Dat Walter uit den dood zijn Ega wedervond.

Het graf van Adelbert.*

Met wanhoop in 't gemoed, aan 't aardsch gewoel ontvloden,
Sloop teedre Emilia naar 't rustverblijf der dooden.
Die sombre middernacht zweefde op haar vale vlerk
Met doodsche stilte rond om koorpijlaar en zerk.
Niets dan een matte straal van 't eenzaam lampgeflonker

* Nagelaten Gedichten, 73.

Verdiepte 't aaklig zwart van 't ondoorzienbaar donker.
Geen voorwerp deed zich op by 't flaauwe schemerlicht,
Dan 't opgedolven zand van 't gapend grafgesticht.
Dat graf, helaas! gereed om 't overschot te ontfangen
Des minnaars, aan wiens asch geheel haar ziel bleef hangen.
Verschriklijk staarde 't oog op d' omgegraven steen;
En snikkend barstte ze uit in hopeloos geween.

‘Ge ontfangt dan in uw schoot, ô duistre grafgewelven,
Hem, wien mijn hart bemint, en teedrer dan zich-zelven!
ô Dat uw koele kluis die rust hem smaken liet,
Die diepe aandoenlijkheid op aarde nooit geniet!
Hier moog de boezempijl niet door de zerken boren,
En 't stormen van de drift zijn sluimer niet verstoren!
Ach! treff' hem in 't genot van dees benijdbren staat
Geen zweem van 't foltrend wee dat in mijn boezem slaat!’

Zoo zuchtte Emilia in 't leed dat haar vervoerde
Onwetend van een hart hetgeen haar droefheid roerde.
Maar grijze Anselmus zag haar onbegrensde smart:
Hy droeg by 't hairenkleed het teerst gevoelig hart.
Hy zag haar bleek gelaat op 't zandbed neêrgebogen,
En voelde heel zijn borst vervuld van mededogen.

‘Zoo zijgt de teedre bloem, door 't zonnevuur verschroeid!
Zoo (sprak hy,) buigt haar steel als 't gure Noorden loeit!
Zoo heeft de wanhoop recht om 't teerst gemis te weenen,
Wanneer de zon van heil voor eindloos is verdwenen.
Spreek! was u Adelbert een broeder? licht een vrind?
Ik speur het aan uw smart, hy werd te teêr bemind!
Ach, als de storm u treft op 't woeste pad van 't leven
Laat u het toeverzicht op de Almacht niet begeven.
Draag, draag uw lot gedwee en voere u 't kalm geduld
Dat droevig pad ten eind, en worde uw plicht vervuld!
Ga 't uiteind van dien weg niet uit uw oog verloren.
Het jublend wederzien is u aan 't eind beschoren.
Wat lot u wedervare, ô wees dat lot getroost!
Het Alvoorzienend oog waakt altijd voor zijn kroost!’

‘Gezegend is uw taal! uw woorden zijn verkwikking!
Ja (sprak de droeve maagd,) ik buig voor Gods beschikking.
Vertroostend beurt uw hand de zwakke lijdende op!
Een zoete hoop vervangt vertwijflings harteklop.
Maar, achtbre Priester! - neen, ik zal u niets verbergen.
Uw deernisvoedend hart mag mijn vertrouwen vergen.
Zie in dit ordenskleed, het klooster toegewijd
(ô Dat me uw streng gezag dees zwakheid niet verwijt',)
Een hopelooze vrouw u om meêdogen smeeken;
En hoor 't verhaal der ramp waarvan zich 't hart voelt breken.’

‘Vroegtijdig heeft mijn oog mijne oudren reeds betreurd!
Ik zag 't geluk met hen my van het hart gescheurd.
Geen vreemde kon de plaats eens vaders my bekleeden;
Het recht der schaamle weeuw werd met den voet getreden.
Door 't snoodst bedrog beroofd van 't weinig dat ik had,
Bleef 't weeke hart alleen mijn onontroofbre schat.
Ik weende vaak by 't graf van onvergeetbare ouderen,
En niemand die de last my ophief van de schouderen.
Tot God me een engel zond die 't lijden met my droeg,
En wanhoop en verdriet van uit mijn boezem joeg!
Zijn voorbeeld en zijn leer veredelde mijn zinnen,
En 'k waande in 't beeld der deugd, in hem, de deugd te minnen.
Doch eindlijk straalde een licht my in het argloos hart,
Toen teedre erkentenis tot stille liefde werd.
Ook 't hart van Adelbert ontstak in zuiver blaken;
Dan ach, hem boeide een eed, dien niets op aard kon slaken!
De Godsdienst gruwde, en wraakte een al te teedren tocht,
Zy scheurde een band van een, door aardsche min gewrocht.
Ach, aan haar dienst verpand, gewijd aan haar altaren,
Weêrstreefde 't strengst verbod den gloed in beider aâren.
Verschriklijk brak op eens de nevel voor mijn oog,
Toen hoop, en heil, en rust, voor eeuwig my ontvloog.
Helaas! de liefde rees met gruwzaam zegepralen!.....
Mijn lippen weigren zich 't voorleden op te halen.
ô Zij mijn zwakheid hier in diepen nacht bedekt!
De wroeging heeft me in 't hart tot wrekend staal gestrekt.
Zy scheurde ons uit het spoor van 't zielverbijstrend dwalen,
En wist op 't pad der deugd ons weêr te rug te halen.

Toen vlood my Adelbert: hy keerde tot zijn plicht,
In d' arm der broederschap van dit geheiligd sticht.
De droeve Emilia bleef 't voorwerp van zijn zorgen.
Dan, wat was nooddruft my, en wat de dag van morgen!
Ik vloekte 't haatlijk licht by elken uchtendwaak:
In ieder ademtocht gevoelde ik 's Hemels wraak!
Ach aan dit bang gemoed, by 't hopeloos beminnen,
Ontweken vrede en rust, der deugden gezellinnen.
Ik bad, maar bad vergeefs om bystand in dien strijd.
Helaas, ik was mijn rust, ik was haar eeuwig kwijt.
Door de angsten voortgezweept die my de borst doorboorden,
Volgde ik den jongeling in dees geheiligde oorden.
Ik sloeg zijn stappen gâ in 't scheemrend avonduur,
Wanneer hy eenzaam dwaalde in dezen kloostermuur.
In schaduw van 't geboomt' der dichtbewassen paden,
Mocht zich mijn schuchter oog aan zijn gelaat verzaden.
Ik zag hem, Hemel, ach, nog eedler dan voorheen!
't Was de aardsche drift niet meer die uit zijn blikken scheen.
Neen, zuivre Godsdienstzucht, van kalme rust omgeven,
Zag ik op 't bleek gelaat, en op zijn blikken zweven.
'k Ontzag te naderen: mijn al te blakend hart
Had zijn verblijf ontwijd door 't storen van zijn smart!
'k Had reeds mijn oog gewend zijn paden na te staren,
En 'k voelde op d' aanblik zelv' mijn boezemwee bedaren.
Ach, 'k had me in dit genot verkwikbre troost beloofd!
Ook deze wierd me op eens meêdogenloos geroofd!
Ik zag te middernacht by 't bleeke starrenglimmen,
Een schrikbeeld voor my staan uit de onderaardsche schimmen;
Zijn stem was als een zee die door de dijken boort.
‘Ontvlied (dus riep hy uit) dit Godgeheiligd oord!
Uw hoop zinkt neêr in 't graf, gy zult geen troost verwerven.
De doodklok kelpt alreeds, en Adelbert moet sterven!’

‘Ik vlood op 't schrikbaar woord, en siddrende en ontroerd,
Niet wetend naar wat pad de smart my had gevoerd.
Ik vlood op liefdes vlerk naar bosch en kerkaltaren,
Maar nergens mocht mijn oog zijn dierbaar beeld ontwaren. -
Ach (zuchtte ik) 't is te waar, 't verschijnsel spelde 't my!
Mijn stervende Adelbert, ach, waar ik aan uw zij!

Mocht nog mijn siddrende arm uw hoofd tot peuluw strekken!
Mocht zy die voor u leeft, u voor den dood bedekken!
Dan ach, die eigen drift die my zoo teder blaakt,
Verbiedt mijn bangen voet, dat hy uw krankbed naakt.
Neen, laat geen aardsch geween uw boezemkalmte storen,
Daar God u tot zich roept, moet gy mijn stem niet horen.'

'Dees uchtend ('t is dan waar!) bevestigde mijn smert.
ô Teêrbeminde, ô vroeg verloren Adelbert!
Wat toonde my het licht by de eerste morgenstralen!
Ik las uw vroege dood op een der kerkpijlaren.'
DE DEUGDZAME ADELBERT (ô jammer!) IS GEWEEST,
BIDT BROEDERS VOOR DE RUST VAN ZIJN GESLAAKTEN GEEST!

'Ja laat de rust, de vreê, zijn overschot omzweven.
Met hem heeft rust en vreê voor altoos my begeven.
ô Argloze Adelbert, vergeefs was 't dat gy vloodt!
Met zielen zoo verwant, verdeelt ons graf noch dood.
Uw beeld vervult mijn borst. Het zal my nooit ontvluchten.
Ik volg dit in het graf met onverdoofbre zuchten.
Ik zie de wraak gereed die me op den schedel daalt,
En toch is 't zwakke hart in zulk een drift verstaald!' -

Zy sprak; het dof gebrom der doodsklok trof haar ooren.
Daar droeg men 't lijk van hem, wien de uitvaart was beschoren.
Rampzaalge! voelt ge op nieuw, de straf van 't misdrijf niet,
Als ge op den doodschen baar uws minnaars schaduw ziet?

Met sidderende hand en half verduisterde oogen,
Ontdekt zy 't sluiervloers, den lijkbaar overtogen:
Zy zag het kil gebeent'. Zy gilde, en zonk ter aard,
Van 't knielend priesterdom meêdogend aangestaard.

'ô (Zegt ze,) laat uw beê voor my ten Hemel stijgen,
Dat dit vermoeide hoofd zich naar het graf moog nijgen.
Als de adem van mijn hart dien vromen volgen zal,
Dat dan een blijde traan u op mijn lijk ontvall'.
Juicht, juicht dan om mijn lot, ach, laat me uw deernis vergen,
Mijn stof in 't eigen graf met Adelbert te bergen.

En gy, ô dierbre schim, ô vlucht niet, blijf my by!
Op dat dees ademtocht mijn laatste lijden zij!'

Nu rees zy siddrende op, door wanhoop aangedreven.
Tot driewerf bleef haar mond op 's jonglings lippen kleven.
Nu slaat zy 't dierbaar lijk met woeste blikken gâ,
En roept den Hemel aan om deernis en genâ.

Daar stond zy op den rand van 't gapend graf gebogen;
Riep nogmaals, 'Adelbert!' zag om met vlammende oogen,
En wierp zich met een gil in 't kille grafgesteent',
En blies den adem uit op Adelberts gebeent'!

Vry gevolgd naar het Engelsch.

Gedichten voor kinderen.

Gebed.

ô God, die nooit uw Kind vergeet,
Maar 't lief hebt als een Vader,
Duld dat ik met een dankbaar hart,
U met mijn bede nader!

Ofschoon het oog U nimmer ziet,
Toch zijt Gy in ons midden,
Wanneer wy, met oprecht gemoed,
Vertrouwend tot U bidden.

ô God, wat is uw liefde groot!
Gy riept my in het leven;
En alles wat ik dierbaar heb,
Is my door U gegeven.

En meer nog hebt Ge uw kind beloofd
Dan al wat de aard kan schenken.
Ach laat my, elken dag die rijst,
Aan die beloften denken!

In 't wel betrachten van uw woord
Is 't waar geluk gelegen:
ô Geef dat ik niets anders zoek
Dan dees uw hoogsten zegen! -

Geloof, hoop, en liefde.

Gelooft, dat Jezus Kristus stierf
Voor aller menschen zonden;
En, dat wy, door zijn dood alleen,
By God genade vonden!

Vertrouwt, dat God, om zijn verdienst,
In 't leven na dit leven,
Aan hem, die in die hoop berust,
De Zaligheid zal geven.

Bemint dan God met heel uw ziel,
En hebt, om Jezus smarten,
Uw naasten als u-zelven lief
Met reine Kristen harten!

Jezus liefde.

Jezus is voor my gestorven; -
Voor mijn zonden leed hy pijn!
Ach, hoe groot moet Jezus liefde
Voor ons arme zondaars zijn!

Jezus riep de kindren tot zich;
Ook voor hen leed hy den dood!
Jezus, dank voor uw genade!
Ach, wat is uw liefde groot!

ô Moge ik U zoo beminnen
Als gy my hebt lief gehad; -
En uw welbehagen houden
Voor des levens hoogsten schat!

ô Moge ik U zoo beminnen,
Dat ik, op den jongsten dag,
In de rij der zalige Engelen,
Aan uw zij' verschijnen mag!

Liefde tot God.

Ik bemin met heel mijn harte
   God, die my zoo teêr bemint;
Zijn bevelen zal ik volgen,
   Als een recht gehoorzaam kind.
Goede God! van U komt alles,
   Alles, wat mijn hart verblijdt!
Laat, ô laat my nooit vergeten,
   Goede God, hoe goed Gy zijt.

Morgengebed.

Hoe blij ontwaak ik, goede God,
   Verkwikt door Uwen zegen!
'k Heb in de diepe duisternis
   In Uwe schuts gelegen;
Daar menig een dees lange nacht
In pijn of angst heeft doorgebracht.

ô Laat my altijd dankbaar zijn,
   Gy liefderijke Vader!
En breng my elken morgenstond
   Het eeuwig leven nader:
Op dat ik, eenmaal, daar verschijn,
Waar 't eeuwig, eeuwig vreugd zal zijn!

Gebed voor de maaltijd.

ô God, die ons dees spijze schenkt,
Verzel haar van uw zegen;
En doe ons met een dankbaar hart
Uw goedheid overwegen!
Wy bidden U, ô goede God,
Maak Gy ons dankbaar voor 't genot
Van deze uw milde gaven;
En, wie behoeftig schreit om brood,
Wil die, ô Vader, in zijn nood
Met uwe weldaân laven!

Goede nacht.

'k Wensch U goede nacht, Papaatjen!
'k Wensch U goede nacht, Mamaatjen!
Broertjens, Zusjens, goede nacht!
Henrietje
Gaat naar bedtje,
Want daar slaat de klok reeds acht.

'k Heb mijn speelgoed reeds geborgen,
En mijn boekjens, dat ik morgen
Alles weêr in orde vind.
Moest ik zoeken
Naar mijn boeken,
'k Heette vast een slordig kind.

'k Hou mijn kleêrtjens by elkander,
'k Gooi het een niet op het ander;
Alles leg ik netjes weg:
In den blinden
Kan ik 't vinden,
Als ik weet waar ik het leg.

Op mijn knietjens neêrgebogen,
Sla ik, eer ik slaap, mijne oogen
Biddend op tot God den Heer:
Amen, zeg ik,
En dan leg ik
My gerust te slapen neêr.

Het ontwaken.

't Is tijd, 't is tijd om op te staan;
Ik trek mijn kleêrtjens netjes aan,
Maar ga niet eerder naar beneden,
Voor dat ik op gebogen kniên,
En zonder om my heen te zien,
Aandachtig heb tot God gebeden.

Want, Vader zegt, wie God niet bidt,
Ofschoon hy nog zoo veel bezit,
Heeft nooit geluk of vreugd te wachten.
ô God, ik dank U ieder dag
Om dat ik tot U bidden mag
En Gy op mijn gebed wilt achten.

Geef, dat ik nooit dien plicht vergeet,
Maar U, in blijdschap en in leed,
Door kinderlijke beden nader'.
Schoon niemand hier op aard U ziet,
Gy toch vergeet uw kindren niet,
Maar mint hen als een teder Vader.

Gerustheid.

Wanneer ik my te slapen leg,
En moeder neemt het kaarslicht weg,
Dan schrik ik voor het duister niet,
Om dat ik weet, dat God my ziet:
Want hem, die steeds zijn plicht betracht,
Bewaakt Hy door zijn Englenwacht.
Waarvoor dan zoude ik zijn bevreesd?
God is my steeds naby geweest!
Hy hoedt, waar menschenhulp niet baat;
En nooit komt ons zijn zorg te laat.
't Zij middaglicht of duisternis,
Steeds weet ik, dat Hy om my is;
En dat zijn liefde wel voorziet,
Dat my, zijn kind, geen kwaad geschied:
Des doe ik blij mijn oogen dicht,
En vraag niet naar het avondlicht.

Geduld en lijdzaamheid.

Een kleine spin had eens haar net
In 't open venster opgezet,
En spon daar altijd vlijtig toe,
En werd haar arbeid nimmer moê.
Zy had een keurig net gemaakt
Aan duizend hoekjens vastgehaakt,
Wanneer het door de kamermaagd
Met éénen streek werd weggevaagd.
Gelukkig had zy overleg,
En school zich in een hoekjen weg. -
Maar toen de maagd was weggegaan
Vong zy op nieuw een weefsel aan,
En had, met de eigen nettigheid,
Haar draadjens weêr op nieuw geleid,
Wanneer Fidel, de kleine hond,
Die naar een vlieg te happen stond,
Op eens zijn kop door 't weefsel stak
En al de fijne ragjens brak. -
Nog werd de spin niet moedeloos,
Maar vatte na een korte poos
Haar arbeid op met de eigen lust
Als of zy nimmer wierd ontrust,
Ja schoon zy telkens werd gestoord,
Toch spon zy altoos vlijtig voort. -
Kom hier, gy lieve kleine meid,
En zie eens diertjens nijverheid;
En, als Mama u taakjens zet,
En gy niet op uw arbeid let,
Of dat ge u al te haastig rept,
En 't geen gy naait verbroddeld hebt,
En moet dan weêr van nieuw af aan

Beginnen wat gy hadt gedaan,
Toon dan geen onwil of verdriet;
Want brave kindren doen dit niet.
En zoo gy ooit iets leeren wilt,
Zoo acht die moeite niet verspild,
Maar sla het spinnekopjen gâ
En denk op haar geduld eens na.
Begin de taak, u opgeleid,
Met de eigen lust en lijdzaamheid:
Want alles valt wel eens zoo licht,
Het geen men met geduld verricht.

Het goede voornemen.

Wanneer ik traag in 't leeren ben,
Dan denk ik aan het kleine miertjen,
En sta dan in my-zelv' beschaamd,
By 't voorbeeld van dat vlijtig diertjen.

Des zomers werkt het altijd voort,
En nimmer zou het moeite sparen,
Om in de kleine voorraadschuur
Zijn wintervoedsel op te gaâren.

En, zou ik, minder wijs dan hy,
Mijn tijd met ledig zijn verslijten,
Zoo dat ik als ik ouder word
My-zelv' mijn luiheid had te wijten!

ô Neen; ik weet het is mijn plicht,
En 't hoort by voeglijkheid en orde
Dat ik niet altijd ledig ga,
Maar zorg draag dat ik wijzer worde.

Ik zal dan, zoo als 't miertjen doet,
In tijds reeds voor de toekomst zorgen:
En, wat ik heden leeren kan,
Stel ik gewis niet uit tot morgen.

Het verstandige kind.

Eens viel Jan, door wild te loopen
Op een grooten steenklomp neêr:
ô Hoe bloedde Jantjes hoofdtjen,
En wat deed zijn knietjen zeer!

Gaauw kwam Willem aangeloopen,
En hy hielp hem spoedig op:
'Daar, daar, (riep hy) is een stokjen,
Geef dien stouten steen een klop.'

Kleine Willem wist niet beter,
Daarom deed hy zoo verkeerd:
Want, met langs de straat te spelen,
Had hy niets dan kwaad geleerd.

'Foei! dat ik zoo dwaas zou wezen,'
Zei de zoete brave Jan:
'Immers weet ik, lieve Willem,
Dat die steen 't niet helpen kan.

En zoo hy al schuld kon hebben,
Weet gy niet wat Vader zegt?
Kwaad met kwaad te willen lonen,
Is ondeugend; ja is slecht!'

'Neen, ik zal voortaan in 't loopen
Liever meer voorzichtig zijn,
En, daar dit mijn eigen schuld is,
Ook niet klagen over pijn.'

Het onverdraagzame kind.

Het wrevel kind, dat steeds krakeelt
Wanneer het met zijn makkers speelt, -
Dat alles naar zijn zin begeert,
En orde en rust in onrust keert, -
Dat trotsch en wederstrevig mort,
Wanneer hem iets bevolen wordt,
Dat zie ik met meêdoogen aan:
Want zeker, 't zal hem kwalijk gaan!
Hem schuwt het vredelievend kind,
Dat braafheid, plicht, en deugd bemint;
Men vraagt hem op geen kinderfeest,
Om dat men voor zijn norschheid vreest:
Met elken dag ontfangt hy straf,
Waartoe hy telkens reden gaf;
En nimmer is hy blij van hart,
Want andrer vreugde baart hem smart.
Ook is hy nimmer opgeruimd,
Om dat hy steeds zijn plicht verzuimt.
En, wat nog meer dan alles is,

Hy baart zijn Ouders droefenis.
Want bitter is der Oudren pijn,
Als kindren ongehoorzaam zijn;
En nimmer wordt een kind geliefd
Dat hun het hart door ondeugd grieft.

De gevolgen der ongehoorzaamheid.

De kleine Frans was in zijn jeugd
Onmenschelijk wreedaartig,
En, waar hy dieren kwellen kon,
Daar was hy altoos vaardig.

Eens klom hy op een hoogen boom
Om nestjens uit te halen;
Maar moest zijn wreede roovery
Haast met de dood betalen.

Reeds had hy de oude mosch verjaagd.
Hy hoort de jongskens piepen,
Als of zy in hun grievende angst
Haar teedre voedster riepen!

Hy hoort, hoe de oude om 't nestjen schreit,
Maar hoort het onbewogen:
Want deernis had de bengel niet;
Hy wist van geen meêdoogen.

Hy rukt de blaadren uit elkaâr
Waar 't nest in lag verholen,
En neemt er al de jongen uit,
Die vruchtloos zich verscholen.

Maar zie, hoe 't nu den wreedaart ging!
Zoo als hy af wil stijgen,
Breekt, rits! de vooze tak: en hy
Stort neder door de twijgen!

Daar lag hy nu bebloed op de aard,
Zijn hoofd bedekt met wonden;
En werd eerst tegen de avondstond
Door vreemden daar gevonden.

Hy smeekte om bystand, maar vergeefs!
Men spotte met zijn kermen;
Want hy, die wreed van inborst is,
Vindt by geen mensch erbarmen!

Een hunner kent den wreeden knaap,
En roept zijn makkers tegen:
'Hy heeft nog meer dan dit verdiend!
Wat is aan hem gelegen?'

Gelukkig, echter, was er een
Meêdoogender van harte,
Die bracht hem naar zijn ouders huis,
Uit deernis met zijn smarte.

Nu moest hy liggen dag en nacht
In de ijsselijkste pijnen! -
Bleef kreupel al zijn leven lang,
En onherstelbaar kwijnen.

Ach! dikwijls was het hem verboôn
De nestjens uit te halen!
Als kindren ongehoorzaam zijn,
Kan ook hun straf niet falen.

De logen.

Een onbedachte knaap verloor
Met langs de straat te spelen,
Een groot stuk geld, hem aanvertrouwd
Om armen uit te deelen.

Hy wist geen raad, daar dat gemis
Zich spoedig moest ontdekken;
En dacht een listig middel uit,
Om zich de straf te onttrekken.

Hy had gevoel noch menschlijkheid,
En, geen bedrog ontziende,
Betichtte hy een armen knecht,
Die by zijne ouders diende.

Helaas! men gaf zijn woord gehoor,
Als altijd waar bevonden;
En de arme knecht wierd d' eigen dag
Met schande weggezonden.

Nu vloog de laster haastig rond,
En vond geloof by velen;
De knecht werd ras door iedereen
Beschuldigd van te stelen.

Hy vond op 't laatst geen menschen meer,
Die iets aan hem vertrouwden,
Om dat zy, sints dat ongeval,
Hem als een dief beschouwden.

Wanneer hy iets te werken zocht,
Dan werd hy afgewezen;
En spoedig had zijn huisgezin
Het diepst gebrek te vreezen.

Ja, haastig was het al verteerd,
Het geen zijn vlijt verdiend had,
En wie, wie zou hem bystand biên,
Die niemand meer te vriend had!

Zijn kindren schreiden soms om brood,
Maar niets had hy te geven!
Zijn vrouw werd krank van droefenis,
En 't kostte haar het leven!

Ach! toen verdween zijn laatste troost,
En afgemat van 't lijden,
Kwam hem weldra een vroege dood
Van meerder smart bevrijden.

Ach! zei hy tot zijn kindertjens,
Die om zijn sterfbed schreiden,
Ach! hadt ge uw lieve moeder nog,
't Waar minder hard te scheiden.

Maar houdt de ellende, die my trof,
Ten voorbeeld voor uwe oogen;
Zijt op het droef gevolg bedacht
Van lastertaal en logen.

Eén leugen maakte u ouderloos,
(Die God gewis zal wreken.)
Bedenkt dit heel uw leven door,
En, beeft voor 't logenspreken!

Moedwil.

Eens brak de wilde Ferdinand
Zijn fraaie zweep aan stukken;
Toen zocht hy fluks zijns broeders zweep
(Die hy met beide handen greep,)
Hem met geweld te ontrukken.

De brave Willem stond er by,
Wien zulk een onrecht griefde:
Hy haastte zich naar Ferdinand,
En nam hem minzaam by de hand,
Met broederlijke liefde.

Bedenk (dus sprak hy) wat gy doet,
En vraag uw eigen harte!
Toen laatst een makker by u kwam,
Die met geweld uw speelgoed nam,
Of dit u toen niet smartte?

Gelukkig, was de wilde knaap
Gevoelig voor 't vermanen:
Hy bloosde; zag met schaamte neêr,
En gaf zijn broeder 't zijne weêr,
Met de oogen vol van tranen!

Toevallig kwam zijn Vader aan,
Die gaarne braafheid loonde.
Hy prees des braven Willems aart;
En Ferdinand kreeg zweep en paard,
Om dat hy rouw betoonde!

Begeerlijkheid.

Waarom zoude ik ooit mijn naasten
Iets ontrooven van het zijn'?
Immers, zoo het my tot nut was,
Waar' mijns naastens goed het mijn'.

Zelfbedrog is 't, maar geen voordeel,
Als ik andren iets ontsteel:
Wat door onrecht is verkregen,
Is een ongezegend deel.

Leerde ons Adam niet en Eva,
Eens zoo zalig in den hof,
Hoe, na 't roekloos lustenvieren,
Hen de straf des Hoogsten trof?

Strekt het kind slechts eens de handen
Naar den hem ontzegden peer;
Spoedig zal hy alles wagen,
Want het blijft niet by dien keer.

De ondeugd durft al meer en meerder;
En, begon hy met één duit,
Eenmaal mooglijk blaast hy d' adem
Als volslagen booswicht uit!

Diefstal, schoon een wijl verborgen,
Komt voorzeker eens aan 't licht.
Ze is, hoe listig ook verholen,
Open voor Gods aangezicht.

Goede God! bewaak mijn harte,
Dat het, door geen lust verleid,
Ooit eens anders goed ontvreme!
Hoed my voor begeerlijkheid!

De dood.

HET KIND.
Wat is dood zijn lieve Moeder?
Als een kind met de oogjens dicht,
Met zoo koude bleeke lipjens,
In een houten kistjen ligt?

DE MOEDER.
Dat is dood zijn; ja, mijn zoontjen,
Als men sterft, verstijft het bloed;
En dan volgt die ijsbre koude,
Die den mensch verbleeken doet.

HET KIND.
Als ik slaap, gy wekt my weder;
En, toen broêr in 't kistjen lag,
Maakte Moeder hem niet wakker,
Maar hy sliep door nacht en dag.

Waarom, zeg my, lieve Moeder,
Hield hy de oogjens altijd toe?
Wordt, die dood is, nooit weêr levend?
Zeg dan, Moeder, zeg my hoe?

DE MOEDER.
Neen, mijn kind, de dooden wekken
Kan geen moeder, dierbre knaap!
Neen, Gods stem-alleen, Gods Almacht,
Wekt de dooden uit hun slaap.

Eens wordt al wie dood is, wakker;
En, die God hier recht bemint,
Leeft dan altijd in den hemel,
En heeft Jezus tot zijn Vrind!

HET KIND.
Jezus! - die voor ons kwam sterven
In die ijsselijke pijn!
ô! Die Jezus vriend mag wezen,
Wat moet die gelukkig zijn!

De armen.

Wanneer ik wandel langs den weg,
Ontmoet ik somtijds armen,
Die, hongrig en van koû verstijfd,
My bidden om ontfermen.

ô God, hoe dankbaar moest ik zijn
Voor al uw gunstbewijzen!
Hoe moest ik U, voor 't geen ik heb,
Met hart en lippen prijzen!

Hoe menig wichtje ziet m' op straat
Van koû en honger huilen,
Dat nergens haardsteê heeft noch dak
Om voor den storm te schuilen.

En my, ô Vader, dektet gy
Met zachte en warme kleêren!
Hun dekt een handvol stopplig stroo;
Ik rust op donzen veêren.

Hoe menig kind zwerft wild langs straat,
Leert liegen, stelen, vloeken;
Terwijl ik uit uw heilig woord
Geleerd worde U te zoeken!

Wat voorrecht schonk uw goedheid my!
My, boven zoo veel kindren!
ô Laat dan nooit mijn dankbaarheid,
Mijn liefde nooit, vermindren!

't Is niet omdat ik iets verdien,
Of recht heb iets te vragen,
Dat gy my boven hen bedeelt,
Die zoo veel kommer dragen.

Gy zijt hun Vader en hun God;
Als ik, zy ook, zijn de uwen.
Laat my dan nooit met trotsch gemoed
De klacht der armen schuwen!

Geef boven alles, dat uw woord
Die droeven steune in 't lijden;
Zoo mogen ze eens, by U omhoog,
Zich eeuwiglijk verblijden!

Den lasteraar geen geloof te geven.

Wanneer men in uw byzijn ooit
Van iemand kwaad mocht spreken,
Al schijnt u zelfs zijn euveldaad
Op 't duidelijkst gebleken;

Dan wacht u toch vooral, mijn kind,
Dat gy dien mensch veroordeelt;
Maar volg ook hier, als overal,
Des dierbren Heilands voorbeeld.

Geen stervling is van zonden vrij;
Wie durft dan vonnis geven?
Aan God, die hart en ziel doorleest,
Zij dit alleen verbleven!

Zorg, dat gy met geen woord of wenk
De lastring schijnt te staven;
En, wat ge in iemands nadeel hoort,
Blijve in uw borst begraven.

Liefde tot zijne ouders.

God gebiedt, dat gy uwe Ouders
Eeren en beminnen moet;
En het kind moet wel ontaard zijn,
Dat dit niet van harte doet.

Zoudt gy hunnen wil niet eeren
En betoonen 't hoogst ontzag,
Daar zy voor uw welzijn zorgden,
Van uw' eersten levensdag!

Al wat God hun heeft gegeven
Hebben ze over voor hun kind;
En, niets is er op de wareld
Dat hun hart zoo teêr bemint.

Wacht, ô wacht u, lieve Elize,
Dat gy ooit hun wil weêrstreeft;
Of, wanneer zy u bestraffen,
Oneerbiedig andwoord geeft.

God belooft den hoogsten zegen
Aan het ouderlievend kind.
Die dien zegen niet waardeeren,
Hebben Jezus niet ten Vrind!

Aandacht by Gods woord.

Als 't deugdzaam kind ter kerke gaat
Om 's Heilands heilig woord te hooren,
Dan denkt het aan geen ijdelheên,
En laat door niets zijn aandacht storen.

Waar twee of drie in 's Heeren naam
Zich plechtig in 't gebed vereenen,
Daar zal Hy in hun midden zijn,
En aan hun beê gehoor verleenen.

Dit heeft ons Jezus zelf beloofd,
(En niets doet Zijn belofte wanken)
Wanneer 't gebed het hart ontvloeit,
En niet bestaat uit ijdle klanken.

Wie slechts een aardsch Monarch genaakt,
Mengt ernstige eerbied in zijn hulde,
Op dat des Vorsts toegevendheid
Zijn nederige voordracht dulde.

Hoe durfde ooit in zijn nietigheid
De mensch gehoor by de Almacht hopen,
Sloot niet des Heilands bittre dood
Den toegang voor den zondaar open?

Mijn zoon, waar grenst dan 't diep ontzag,
Den redder van 't heelal verschuldigd!
Hoe wordt Hy door den sterveling
Genoeg vereerd, genoeg gehuldigd?

Van kindren zelfs versmaadt Hy niet
Het stamelend gebed te hooren;
En niet één klankjen van hun mond
Gaat voor zijn goedheid ooit verloren.

ô Dwale uw aandacht dan niet om!
Geen ijdelheid verstrooie uw zinnen;
Maar treê met ootmoed en ontzag
Des Heeren heilgen tempel binnen.

Het dankbare kind.

Toen ik zoo klein als 't broêrtjen was
Dat Moeder aan haar boezem voedstert,
Toen heeft zy met de zelfde zorg,
Ook my gevoed, ook my gekoesterd.

Als broêrtj' onrustig is, en schreit,
Dan geeft hem Moeder duizend kussen,
En zit geheele nachten door,
Hem op haar schoot in slaap te sussen.

Want broêrtjen schreit uit stoutheid niet,
Dat kleintjen weet nog van geen dwingen;
Dan had hem Moeder ook niet lief,
En zou geen zuija voor hem zingen.

Maar, kwelt hem pijn of ongemak,
Zijn mondjen kan het nog niet klagen;
En als hy dorst of honger heeft,
Hy kan nog om geen voedsel vragen.

Maar Moeder zorgt dat niets hem deert:
't Verveelt haar nooit, hem op te passen.
Ook my heeft zy zoo teêr verzorgd,
Hoe ware ik anders opgewassen!

Ik heb haar daarom hartlijk lief,
En zal haar liefde nooit vergeten!
Ach! zoo ik haar bedroeven kon,
Dan moest ik wel ondankbaar heeten.

Geen arme te verachten.

Zou ik dien armen man verachten,
Die ginds zoo schuchter beedlen gaat?
Zou ik niet hooren naar zijn klachten
Om dat de trotschaart hem versmaadt?

ô Neen: hy is Gods voorzorg waardig;
En steeds was hy zijn plicht getrouw.
Ja, 't waar ontmenscht en onrechtvaardig,
Indien ik hem miskennen zou.

Slecht doet hy, die een mensch veroordeelt,
Om dat een schamel kleed hem dekt!
Neen; volge ik altijd Jezus voorbeeld,
Voor wien geen armoede ooit bevlekt.

Ook de armste heeft Zijn troost genoten,
Al waar zijn kommer wel verdiend.
Neen, nimmer zij de mensch verstoten:
Want zelfs de Heiland is zijn Vriend!

Rijkdom.

Neen, mijn kind, geen aardsche schatten
Houden waren rijkdom in.
Jezus leerde ze ons versmaden
Op des Tempels hoogen tin.

Jezus leerde ze ons verachten
Voor het onvergangbaar goed.
Ja, de dwaas alleen kiest rijkdom
Voor den vrede van 't gemoed.

Wie om roem, of schat, of aanzien,
Ooit zijn plicht vergeten kon;
Waan niet, hoe hy ook mocht brallen,
Dat hy by die ruiling won!

Menig arme sterft in 't jammer,
Vlekloos, en zijn' plicht getrouw,
Die de rust van 't rein geweten
Voor geen wareld ruilen zou.

Ach, de trotschaart, die by 't sneven
Niet dan op zijn rijkdom ziet,
Voelt het vlijmen van den doodsnik;
Haar verkwikking voelt hy niet.

Neen, mijn knaapjen, 't waar genoegen
Springt uit ééne bron slechts voort:
't Is de zielrust in den boezem,
Door geen zelfverwijt gestoord.

Wel hem, die met blijde erinn'ring
Aan den weldoorleefden dag,
Zich met onbeladen boezem
Tot zijn Heiland wenden mag!

Wen gy by uw morgenbeden
De Almacht om zijn zegen smeekt,
Bid alleen om 't brood van heden,
Dat gy 't met Gods zegen breekt!

Wen ge in eenzame avondbede
U des Hemels schuts beveelt,
En geen knaging van 't geweten
U de zoete rust ontsteelt,

ô Dan zijt ge rijk, mijn knaapjen,
Boven al wat rijkdom heet;
Dan zal God u schatten geven,
Daar zijn dierbre Zoon voor leed!

Op het nieuwe jaar.

God, laat my 't hart tot U verheffen,
En wijde ik U dit feestgetij':
Leer Gy my t'elken stond beseffen,
Hoe kort de duur des levens zij.

Indien ik elken dag mag tellen
Door vordring op de Hemelbaan,
Dan mag dit jaar my zoo ontsnellen,
Dat niet een uur te loor zal gaan.

Naar het Fransch.
Cantique 34.

Het geweten.
Aan mijn Zoontjen.

Vraagt gy my, wat is 't geweten?
Dierbaar knaapjen, hoor my aan:
't Is een stem die zich doet hooren;
Die men nooit in 't hart kan smooren;
Die men vruchtloos tracht te ontgaan.

't Is een weldaad van den Schepper,
Ieder stervling meêgedeeld.
Nergens booswicht, zoo volkomen,
Die die stem niet heeft vernomen
Die de wreedste wroeging teelt.

Ja, 't Geweten doet ons sidderen;
't Is der ondeugd felste straf.
Klaagt haar stem ons aan in 't harte,
ô, Zy laat geen rust van smarte,
Wie aan 't kwaad zich overgaf.

Vaak houdt ze ons terug van 't boze,
Of zy waarschuwt voor het kwaad.
't Is het kenmerk van 't Geweten,
Dat het als een stalen keten,
Knellend nasleept waar men gaat.

Wie by wettelooze ontwerpen
't Hart met angst bekneld voelt slaan,
Die dan vuurgloed op zijn kaken,
En een vlam in 't hart voelt blaken,
Dien klaagt dit Geweten aan.

Roept u deze stem, mijn zoontjen,
Hoor met eerbied, wat zy zegt!
Blijf getrouw aan haar vermanen!
Haar verachting staat op tranen:
God heeft haar in 't hart gelegd.

Wasdom.

Ziet gy deze zee van halmen
Die het windjen golven doet,
En wier nog omzwachtelde airen
Stoven in den zonnegloed?

Weet gy wat ontelbre schatten
Ieder halmtjen in zich sluit?
En wat wijd verspreide zegen
Uit één kiemend zaadtjen spruit?

Weet gy dit, mijn dierbaar knaapjen?
Zaagt gy door een bete brood
Soms een arme 't hart verkwikken,
Ja, gered zijn van de dood?

ô Zoo sla de weldaad gade
Die Gods goedheid heeft verspreid,
Die het voedsel voor zoo velen
In een enkel zaadgrein leidt.

Dan, wat baat het de aard te zuivren?
Vlijt en zorgen zijn om niet,
En geen zaadjen kiemt tot vruchten,
Dat geen vasten wortel schiet.

Valt het in den vruchtbren akker;
Zoo de wind het weêr verwaait,
Zal zijn kracht zich niet verbreiden,
En het werd om niet gezaaid.

Welk een beeld voor 't menschlijk harte!
Strekke 't u tot les, mijn kind!
Laat het vruchtbaar zaad der deugden
Niet verstuiven met den wind.

Oudren die u teêr beminnen,
Wier geluk in 't uw bestaat,
Maakten vroeg uw weeken boezem
Vatbaar voor der deugden zaad.

Ja, wy rukten onvermoeibaar
Distelkiemen uit dien grond;
Of, verpletten in 't ontluiken
Wat het vruchtbaar zaad weêrstond.

ô Die zorg zij niet verloren!
Niet één indruk ga te loor,
Die uw hart voor deugd verteder,
Of der ondeugd kiem versmoor!

Laat geen deugdverstikkend onkruid
Wortel schieten in uw ziel:
Nimmer rijpte 't zaad tot zegen,
Dat in distels nederviel.

Smeek van God, mijn eenig knaapjen,
Hy wiens almacht wasdom geeft,
Dat hy 't zaad versterke en koestre,
Dat uw hart ontfangen heeft.

Lust en plicht.

‘Zie die zwaar beladen boomen!
Gaauw een peer of wat genomen,’
Zei een kwaad, moedwillig kind.
‘Willem (riep hy), kom, mijn broeder!
Gaauw aan 't plukken, haast komt moeder!
Als zy ons aan 't snoepen vindt...!’

Willem was een brave jongen,
Wien de tranen 't oog ontsprongen
Toen zijn broêr den plicht verliet.
‘Hoe! (riep hy) gestolen vruchten!
Wilt gy voor Gods straf niet duchten,
Ik, mijn broeder, eet ze niet.’

‘Wel is waar, Mama verbiedt het;
Maar zie rond ons, niemand ziet het:’
Zei de roeklooze Eduard.
‘Wie zal naar een peertjen vragen
Waar de boomen zoo veel dragen,
Of er een genomen werd.’ -

‘Ziet het vader niet of moeder,
God ziet alles, ô mijn broeder;’
Zei de wijze en goede zoon.
‘Hy kan heel ons hart doorlezen;
Hy zal onze rechter wezen;
Hy geeft ieders daden loon.’ -

Het onweder.
Aan mijn zoontjen.

Hoe! gy siddert, dierbaar knaapjen,
Als gy 't onweêr raatlen hoort!
Schrik niet: onder 's Almachts vingren
Rolt die zware donder voort.

Ziet ge uit saamgepakte wolken
't Slingren van het bliksemvuur;
Hoort gy aard en hemel kraken;
Denk dan aan Gods albestuur.

Immers zorgt die wijze Vader
Voor zijn kindren hier beneên.
Wat er ooit op aard gebeure,
Zijne zorg vergeet er geen.

Wees dan moedig, lieve jongen,
Als een braven knaap betaamt;
En verban dat ijdel schrikken,
Dat een kloek verstand zich schaamt.

Geef, uit waanziek zelfbetrouwen,
U nooit roekloos in gevaar:
Schuw den roem des onbedachten,
Die geen moed, maar moedwil waar.

Doch, waar ooit gevaren dreigen,
Stel u daar Gods Almacht voor!
Die gerust op God vertrouwen
Stelt Zijn goedheid nooit te loor.

Op de jeugd.

De jeugd gaat als een bloem voorby:
Dat zy zich vroeg den Heere wij'!
Niet uitstell' Hem alleen te leven!
Wie Jezus dient, wordt alles licht,
En 't moeilijkst offer aan den plicht
Zal steeds het zoetst genoegen geven.

Vertoef niet, wie tot Jezus kom',
Tot dat de lustlooze ouderdom
Uw moed en krachten doet bezwijken!
Gewis, het offer kost hem niet,
Die dan alleen van de ondeugd vliedt,
Als zy gereed staat hem te ontwijken.

Zij de eerste vrucht der prille jeugd
De reine Godgewijde deugd,
En vliê zy 't lokaas van de zinnen!
De aanbidbre God, die 't Al regeert,
Wil, dat de jeugd Hem kennen leert,
En schonk haar 't licht om Hem te minnen.

Naar het Fransch.
Cantique 75.

Aan mijn zoontjen.

'k Zag u soms met blijdschap spelen
In het kinderlijk gewoel;
Waarom wierdt ge allengs, lief knaapjen,
Voor die kindervreugde koel?

Als het oordeel zich ontwikkelt,
Dan verheft zich onze geest;
Dan verdwijnt der kindren eenvoud;
Kindsch genot is dan geweest.

't Knaapjen slaat zijn vorschende oogen
Buiten d' eng beperkten kring,
In wiens omvang hy al dartlend
Aan zijn moeders kniën hing.

Ieder voorwerp trekt zijn aandacht
Tot beoefning van 't verstand;
En zijn weetlust, nooit verzadigd,
Peinst op oorzaak en verband.

Die geheime zucht naar kennis,
Die zoo heilrijk in ons werkt,
Voert ons ter bestemming henen,
Door Gods wijsheid afgeperkt.

Ja! genoeglijk zijn de jaren
Voor het lief onnoozel kind,
Dat in de enge kinderkamer
D' uitgebreiden hemel vindt;

Wien het wagglend kaartenhuisjen
Schooner is dan 't Koningsslot,
En een hand vol lekkernyen,
't Hoogstaandoenlijk zingenot!

Doch, voor ieder perk van 't leven
Heeft Gods goedheid vreugd bepaald;
't Zijn alleen bevlekte boezems,
Wien het waar genoegen faalt.

't Knaapjen late 't speelgoed varen,
Dat het staamlend wicht bekoort;
't Vroeger speeltuig wordt verwisseld
Met een minder nietig soort.

Maar, gevoel en teêrheid klimmen
En ontwikklen ieder dag;
Dan vervangt een zachte weemoed
D' eersten blijder kinderlach.

Als zich 't knaapjen voelt vertederd
Door de smart die de arme lijdt;
Als hy zucht met hun die weenen,
Gaat hy 't zorgloos lachjen kwijt.

Maar gezegend is dat tijdperk
Als het eerst gevoel ontgloort,
En het teder mededogen
't Jongsken in zijn speeldrift stoort.

Ja, 't is duizendvoud gezegend,
Als 't voor teêrheid vatbaar hart,
(Vormbaar als de zachte waschklomp)
Voor de deugd vertederd werd.

Ja, gezegend mag het heeten,
Als zijn onbesmette borst,
Kinderscherts en dartlen moede,
Naar de wijsheids-lessen dorst.

ô Mijn eerstling! ô mijn lievling!
Wierdt gy koel voor kindervreugd,
Dubble wellust wacht den jongling,
Wien de boezem gloeit voor deugd!

Zonder haar, is geen genieting;
Geen geluk, dan op haar pad!
Zonder deugd, geluk te zoeken,
Is, naar ijdlen damp gevat.

Wat my ooit het hart bezware,
Buig' die kommer nooit mijn hoofd,
Dat der boosheid gruwzame invloed
Uw gevoel voor deugd verdooft!

Leerdet gy de Godheid eeren
Van uw eerste kindsheid af,
Haar gehoorzaam zijn uit liefde,
Niet uit slaafsche vrees voor straf:

Zag ik u in tranen baden,
Toen gy soms, als staamlend wicht,
Op het heilig kruisbeeld staardet,
Met verbleekend aangezicht; -

Op 't verhaal van Jezus lijden
U bezwijken van de smart:
ô, Hoe dankte ik dan den Heiland
Voor zijn invloed op uw hart!

ô Hoe mengde ik dan mijn trauen
Met uw kinderlijk geween!
Hoe beveelde ik u zijn liefde
In mijn vurige gebeên!

Ja, gy zult Hem eeuwig eeren
Die zoo smartlijk voor u stierf,
En door onverdiende foltring
U zijn eeuwig Rijk verwierf.

Ja, gy zult Zijn dood herdenken
Als verzoeking u belaagt.
En uw hart Hem nooit onttrek ken
Die u niets dan liefde vraagt.

Jezus zal u zeker geven
Wat ge met vertrouwen bidt;
Zoek geen aardsche zaligheden,
Die verdwijnen in 't bezit.

Mocht Zijn wijsheid u onthouden
Wat by dwazen aanzien wekt;
Hy, Hy-zelf, Hy heeft zijn leden
Op het schamel stroo gestrekt.

Hem, Hem heeft gedorst, gehongerd;
Hem, het schuldloos hart gebloed.
ô, Mocht gy dit nooit vergeten
By des warelds tegenspoed!

't Oogenblik des langsten levens
Is zoo ras voorby gesneld!
Wee den dwaas, die zijn verwachting
Op dat vlottend schijngoed stelt!

Ons, voor de Eeuwigheid geboren,
Is het leven slechts een tocht;
En, zijn uitzicht wordt vernietigd,
Die er 't duurzaam Eden zocht! -

Leer uit uwer Oudren voorbeeld,
Hoe het noodlot wendt en keert; -
Hoe men met een dankend harte
Tot de nooddruft-zelve ontbeert.

Hebben wy uw eerste tochten
Met behoedzaamheid bestierd; -
Nooit een zuchtjen dat u schaadde
Onbedachtzaam bot gevierd; -

Uw geluk verstrekke ons eenmaal
't Zoetste loon dier oudrenmin!
Nimmer sluipe oneedle neiging
U ten weeken boezem in!

Eindloos zwaar is 't, in de weelde
Van des levens volst genot,
't Zuivre harte rein te houden,
En de ziel, vervuld van God!

Duizenden aanloklijkheden
Gaan met d' overvloed gepaard,
Die een hart van God vervreemden,
Met dien slaafschen boei bezwaard.

Breekt gy met een rein geweten
't Brood dat God u heden gaf;
Laat dan nooit een zorg u prangen,
Wacht het morgen, hopend af.

Veel is 't, daaglijks brood te ontfangen,
Als Gods zegen het verzelt;
Daar de booswicht arm mag heeten,
Die miljoenen schatten telt.

Laat begeerte u nooit verleiden
Tot verzaking van uw plicht!
Dit alleen is ware rijkdom
Die in 't rein geweten ligt.

Hy-alleen is diep rampzalig,
En geen rijkdom geeft hem baat,
Wien het hart by al zijn schatten,
Met onsusbre wroeging slaat.

Waar zijn voet zich heen moog wenden,
Angst verzelt hem overal:
Immer ziet hy 't strafzwaard dreigen
Dat hem eenmaal treffen zal.

Nimmer smaakt de plichtverzaker
't Ongestoorde zoet der rust:
Jaren smartens moet hy lijden,
Voor één oogenblik van lust.

Geen onschuldige genieting,
Geen genoegen streelt hem meer;
En wanneer zijn sterfuur nadert,
Legt hy 't hoofd op doornen neêr.

Ja, vereischt de plichtbetrachting
't Offer van ons dierbaarst goed;
Van de heetste boezemtochten;
Van ons leven; van ons bloed;

Wijden wy het, met vertrouwen
Dat ons de Almacht krachten geeft:
Beter, nood en dood te kiezen,
Dan met oneer voortgeleefd.

Hiertoe schenke u God zijn zegen!
Hy sta u in nooden by!
Hy geef dat uw wil en neiging
Naar Z i j n wil geregeld zij!

Ach, mijn zoon! de minste wending
Leidt zoo schielijk af van 't pad,
Dat de reiziger van de aarde
Zich ten weg verkozen had!

Flikkert hier of ginds een dwaallicht,
ô Het trekke uwe oogen niet:
Want de zijweg voert ten afgrond,
En bedrieglijk is 't verschiet.

Wee den wandlaar, die één voetstap
Zijdlings af te dwalen waagt!
Zijn vermetel zelfbetrouwen
Wordt voorzeker eens beklaagd.

Niets doe u de voeten wenden;
Wat uw zinnen lokken moog,
Wat u smarte, wat u streele,
Hou den eindpaal slechts in 't oog.

Mocht de hemel duister worden,
Grijnst u ooit de noodstorm aan,
Ga gerust in Gods geleide
Tot het einde van uw baan.

Afscheid aan mijn zoontjen.

Vergeefs is 't in dit afscheidsuur
Mijn bange zuchten op te kroppen:
Uw afreis treft my, ja, mijn zoon,
Zy doet mijn boezem angstig kloppen.

Ach! 't is dat tijdstip nu niet meer,
Dat ik u al mijn zorg mocht wijden,
En in uw kinderlijk vermaak
My onbekommerd mocht verblijden.

't Was altijd nog een vijverkom,
Waarin de golfjens zachtjens vloeiden;
Waarop de lachjens en de vreugd
U in een veilig hulkjen roeiden.

Geen steile rots verhief zich daar
Die soms de hechtste kiel doet gruizelen;
Geen stormwind joeg er golven op,
Wier hemelhoogte 't hoofd doet zuizelen.

Neen: vlak en effen was dat meer;
Geen klippen hadt gy daar te schroomen;
Genot en blijdschap loeg u toe,
En wiegde u op de vlakke stroomen.

Steeds was uw argloos hart verblijd,
Wanneer by 't spelend overvaren
De keitjens van den heldren plas
U meer dan Indus parels waren.

Wanneer des gouden kevers vlucht
Uw hart een vreugdeschreeuw ontrukte;
En, voor geen dorenspits bevreesd,
Uw hand het netelroosjen plukte.

Hoe ras verdween die kindervreugd!
De kever is uw hand ontvlogen,
En 't netelroosjen, eens zoo lief,
Verloor zijn schoonheid voor uwe oogen.

Allengs verdwijnt het tooverlicht,
Dat alles om u heen verfraaide;
Allengskens wordt het windtjen guur,
Dat eerst met zoelen adem waaide:

Allengskens schuift de sluier weg
Die u des warelds heil verhulde;
En 't schijngoud gaat zijn luister kwijt,
Dat kindereenvoud u verguldde.

Des levens reis vang' lieflijk aan
In 't wiegjen, met fluweel omhangen;
En 't roosjen dat de welvaart teelt,
Versier' des zuiglings donzen wangen:

Dat wiegjen schommel' onverpoosd,
Op 't mollig vloerkleed, zacht en even:
Niet altijd blijft de weg zoo malsch!
Langs berg en klippen voert het leven.

Geen reiziger voleindt dien tocht
(Schoon weelde en rijkdom hem verzellen)
Of 't stormweêr geeft hem vroeg of spâ
Ten speelpop aan de ontembre wellen.

Ach, immer woester wordt de zee;
De klippen, immer meer verholen;
En duizendvormig, het gevaar,
In de ondoorzienbre kolk verscholen.

Daar is geen veilig plekjen gronds
Aan eigen haard of verre kusten,
Waarop de reiziger, hoe moê,
Van 's levens zorgen uit mag rusten.

Sireengezang, dat vleiend lokt,
Kan 't lichtbegoocheld hart verrukken;
De onnoozle hand, in 't bloemgewaad
Een doodlijkgiftig knopjen plukken.

Hier zal het glimzand des Paktools
Begeerlijkheid in 't harte kweken;
Daar, aanzien, roem, of hoog gezag,
De ziel in ijverzucht ontsteken.

Licht zal, die 't grootst gevaar ontsnapt,
Op 't afgelegenst eiland stranden;
En daar, een Circes tooverkunst
Hem kluistren in oneedle banden.

't Is al vol klippen, ô mijn zoon,
En, wel hem, die ze mag ontkomen!
Ja, wel hem, duizendmaal herhaald,
Die drift en wenschen in kan toomen!

ô Waag uw rust niet onbedacht!
Poog om die klippen heen te sturen:
De wroeging zetelt op hun top,
En blaakt er 't hart met helsche vuren.

Ach! zoo Gods wijsheid had bestemd,
(Mocht u mijn bloed er voor bevrijden!)
Dat 's levens luttel heilgenot
U ooit verbitterd wierd door 't lijden!

Ach! zoo uw pad door droefheid leidt,
Vertrouw u Gods onfeilbre zorgen!
Zijn hand beveiligt in den nood,
Al is die Vaderhand verborgen.

Strek naar geen zwakke bies uw hand,
In 't worstlen met des levens golven.
Wie ooit aan 't vlotte wier zich hield,
Dien heeft de stroom in 't eind bedolven.

Geen rijkdom zij u toeverzicht,
Noch wat een stormwind weg kan blazen!
't Verganklijk goed dat weelde geeft,
Zij 't voorwerp van de lust des dwazen.

Neen; als u soms de boezem bloedt,
Zie, zie dan op tot Gods ontfermen!
Hy, die uwe Ouders nooit verliet,
Zal zich hun lievling ook erbarmen.

Hy zij uw heul en toeverlaat!
Hoe ook des levens vaartuig slinger',
De weg die door het leven leidt,
Is afgeteekend door Gods vinger.

De Bijbel.

Uw goedheid en Uw wijsheid, God,
Blinkt my in alles tegen;
Maar, wat Natuur ons heerlijkst biedt,
Haalt by de goed- en wijsheid niet,
In 't Bijbelwoord gelegen.

Ik leer Uw almacht van de zon,
Van 't glinstrend stargewemel:
Maar 't woord ons door Uw Zoon gebracht,
Getuigt van hooger wonderkracht,
Ontsluit den weg ten hemel!

Het veld verschaft het menschdom brood:
't Is vruchtbaar door uw zegen!
Maar de onvergangbre levensspijs,
Voor ons van eindloos hooger prijs,
Wordt door uw Woord verkregen.

Dat Woord-alleen voldoet ons hart:
Uit dat spruit al ons hopen:
Dat wijst ons schuldvergeving aan:
En stelt ons na dees levensbaan
Den blijden Hemel open!

Dat leert ons, hoe mijn Heiland stierf,
Voor mijn, voor aller zonden!
In al de boeken van heel de aard
Wordt zulk een waarheid niet verklaard,
Die zegen niet gevonden.

ô Hebbe ik dan mijn Bijbel lief,
Als hoogste gift van boven!
En danke ik Jezus elken dag,
Dat ik door haar Hem kennen mag,
Hem lieven leer en loven!

Jozef.

I.

De goede Jozef was bemind
Van alle brave menschen,
En Jakob zelf kon in dees zoon
Geen grooter deugden wenschen.

Van zes paar broeders was dit kind
Op één na 't jongst geboren;
En dezen zoon had Jakob zich
Ten lievling uitverkoren.

Hy groeide in deugd en godvrucht op,
Was zedig, ingetogen,
En hield in alles wat hy deed,
Zijn plicht, en God voor oogen.

Gehoorzaam was hy, zacht van aart,
Voor iedereen dienstvaardig,
En, meer dan al zijn broeders saam,
Zijn ouders liefde waardig.

Uitstekend was hy door zijn schoon
Van de andren onderscheiden.
Zijn ouders leefden in dit kind:
Hy was de vreugd van beiden.

De luister van zijn braafheid blonk
Zijn broedren hel in de oogen;
Zy konden in hun nijdig hart
Zijn voorrang niet gedogen.

Nog nooit had hy een plicht verzuimd
Waardoor hy Jakob griefde;
Des schonk hy hem een kostbaar kleed,
Ten teeken van zijn liefde.

Nu steeg der broedren haat ten top;
Dien Jozef niet vermoedde,
Om dat zijn eigen argloos hart
Geen nijd of wangunst voedde.

Eens had hy 's nachts een vreemden droom,
Daar hy geen erg in stelde,
Maar dien hy gul en onbedacht
Zijn broederen vertelde.

Ik dacht, wy waren verr' van hier,
(Dus liet zich Jozef hooren)
Te zamen bezig in het veld,
Aan 't binden van het koren.

Als zich mijn schoof van de aarde hief
En staan bleef voor mijne oogen,
Terwijl uw schoven al te saam
Zich voor de mijne bogen.

De jongling zweeg; maar nijd en spot
Was in hun oog te lezen.
Hoort, riepen zy, eens zal hy heer,
En wy zijn knechten wezen.

Van nu af rees hun bittre haat
Nog hooger dan te voren,
En in hun boezem had de nijd
Zijn wis verderf gezworen.

Nu zochten zy met ongeduld,
Maar konden niets ontdekken,
Waaruit men met een schijn van recht
Zijn braafheid kon bevlekken.

Een tweede droom dien Jozef had
En argeloos verhaalde,
Was oorzaak dat hun wreed gemoed
Zijn ondergang bepaalde.

Ik droomde, zei hy, dat de zon
Zich met de maan verneêrde,
En, neêrgebogen aan mijn voet,
My plechtiglijk vereerde.

Elf sterren zag ik nevens haar
Vernederd aan mijn voeten,
En met het eigenste eerbewijs
My als beheerscher groeten.

Hou op, riep Jakob ernstig uit,
Wat zoude ons overkomen?
Mijn zoon, wat beeldt uw hart zich in?
Wat is de zin dier droomen?

Hoe! zoude uw moeder, zoude ik-zelf,
   En al uw broedren, buigen,
Om u, als onzen Vorst en Heer,
   Onze eerbied te betuigen!

Doch Jakob voelde in zijn gemoed
   Wat deze droom mocht spellen,
En zag de wangunst uit het hart
   Van 's jonglings broedren wellen.

Hy wilde de onmin door dien droom
   Niet meerder op zien stijgen;
Daarom gebood hy hem met ernst,
   Van zijnen droom te zwijgen;

Maar bad Gods raadsbesluiten aan
   In stilte en vol vertrouwen,
En hoopte, in dees zijn lievling eens
   Een gunstling Gods te aanschouwen!

II.

Nog naauw was Jozef zestien jaar,
   Toen hem zijn vader zeide
Dat hy naar Sichem trekken zou,
   Waar zijne kudde weidde.

Uw broeders, sprak hy, trokken heen
   Om 't wollig vee te drijven,
En nog zijn zy niet weêrgekeerd;
   Ik weet niet waar zy blijven.

Vertrek, mijn zoon, vertrek in vreê,
   En breng hun mijnen zegen.
Gods Engel moge uw leidsman zijn;
   Hy veilig' u de wegen!

Nu reisde Jozef heen, met spoed,
   En vond, na lang te dwalen,
Zijn broedren by de lammrenkooi,
   In Dothans vruchtbre dalen,

Met blijdschap kreeg hy hen in 't oog,
   En haastte om hen te naderen:
Ach! weinig dacht hy, dat hy viel
   In handen van verraderen.

Ja, weinig dacht dit Jakob-zelf.
   En wie, wie zou 't vermoeden,
Dat broeders wrok en haat en nijd
   In hunne boezems voedden.

Zy zagen Jozef reeds van verr',
   En, door hun haat gedreven,
Besloten zy een gruweldaad
   Die ieders hart doet beven.

Ai zie, daar komt de droomer aan,
   (Zoo riepen ze al te gader)
Daar nadert hy, die heer wil zijn
   Van ons en van zijn Vader!

Nu spoedig hem ter dood gebracht,
   En in een kuil gesmeten!
Dan zeggen wy, hy werd in 't woud
   Van tijgers opgegeten.

Onnooslen! als of God niet wist
Wat menschen doen of laten!
Eens komt de misdaad toch aan 't licht;
En 't liegen kan niet baten.

Doch Ruben, de oudste van hun al,
Ontroerde van hun woorden,
En sprak: wat gruwel zou het zijn,
Indien wy hem vermoordden!

ô Laten wy met 's broeders bloed
De handen niet bevlekken:
Want, hoe gy ook die daad verborgt,
Het zou zich toch ontdekken.

Maar zie hier juist een put naby:
Laat hier hem nederzinken:
Dan sterft hy toch van hongersnood,
Of zal er in verdrinken.

De goede Ruben zeî dit slechts
Tot redding van zijn broeder:
Want, dacht hy, vindt mijn raad gehoor,
Dan ben ik zijn behoeder!

Dan keere ik weder naar dit oord
Als de andren het begeven,
En red, nog eer de schemer daalt,
Des armen Jozefs leven!

Gelukkig volgden zy dien raad;
En, zonder iets te schroomen,
Was Jozef in dit oogenblik
Blijmoedig aangekomen.

Hy sprak zijn broeders minzaam aan,
   En reikte hun de handen;
Maar zie, de wreedaarts grepen hem,
   En knelden hem in banden.

Ze ontnamen hem zijn prachtig kleed,
   En hoorden naar geen kermen;
En, wat hy weenend bidden mocht,
   Zy toonden geen ontfermen.

Ach! (riep hy) wat misdeed ik u,
   Waar - waarom moet ik sterven? -
Waar - waarom in dien donkren kuil
   Door u mijn leven derven? -

Maar al zijn smeeken was om niet;
   In hun versteende harten
Verheugden zy zich in zijn angst,
   En spotten met zijn smarten.

Zy lieten nu d'onnoozlen knaap
   In deze diepte neder,
En keerden blij en wel te vreên
   Naar hunne kudde weder.

III.

Doch, Ruben, die van Jozefs hoofd
   Het onheil af wou weeren,
Dacht, spoedig, langs een andren weg
   Tot hem terug te keeren.

Helaas! den droeven jongling stond
De wreedste dood te wachten:
Want nutloos was zijn bang geschrei
En ongehoorde klachten!

Toch hoopte hy met vasten moed
Het daglicht weêr te aanschouwen,
En dacht dat God hem redden zou:
Want onschuld geeft vertrouwen.

Intusschen was het naberouw,
Vermengd met duizend vreezen
Dat eens hun misdaad wierde ontdekt,
In Judaas hart gerezen.

Juist zag hy reizigers van verr'
Den weg naar Dothan rijden;
En dacht een gunstig middel uit
Om Jozef te bevrijden.

Mijn broeders, sprak hy, Jozefs dood
Bezwaart my 't bang geweten:
Ik voel my door die euveldaad
Mijn hart van één gereten.

Die droomer, ik beken het u,
Verdient dat wy hem haten;
Maar vreezen wy, dat God zijn dood
Niet ongestraft zal laten!

Al kwam die misdaad nooit aan 't licht,
Toch drukt zy ons op 't harte;
En zeker baart zy, vroeg of laat,
Des wroegens bittre smarte!

Nog kunnen we ons van hem ontdoen,
Zie hier een middel open!
Ginds zie ik koopliên op den weg;
Komt! dat wy hem verkoopen.

Dit stonden zy eenparig toe.
Geen tijd wierd meer verloren;
En Jozef werd van hunnen haat
Een ander lot beschoren.

Ras werd hy uit den kuil verlost
Waarin hy lag begraven,
En werd den reizigers verkocht,
Die handelden in slaven.

Inmiddels keerde Ruben weêr
Langs afgelegen paden,
Steeds vreezend, dat zijn broederen
Zijn oogmerk mochten raden.

Vol hoop genaakte hy den kuil,
En boog zich neêr op de aarde,
Maar schrikte, toen hy nederzag
En Jozef niet ontwaarde.

Hy riep hem; maar de put-alleen
Gaf weêrklank op zijn woorden.
Toen dacht hy: Ach! hy werd verlost,
Alleen om hem te moorden.

Van droefheid was hy radeloos,
En spoedde jammrend henen
En riep zijn broedren toe, van verr',
Met hartverscheurend weenen.

Zegt, riep hy, zegt, wreedaardigen,
Waar Jozef is gebleven?
Ik vond hem in den kuil niet meer;
Gy bracht hem wis om 't leven!

Nu hoorde Ruben al te wel
Wat gruwel zy bestonden,
En waarom hy den jongeling
Niet weder had gevonden.

Ach, nu verweet hy 't zich te laat,
Dat hy niet eerder spoedde,
En voor zoo wreed een slaverny
Den armen knaap behoedde!

IV.

Nu dachten Jakobs zonen haast
Naar Hebron heen te trekken,
En vonden zaam een middel uit
Om hun vergrijp te dekken.

Men slachtte een geit, en doopte 't kleed
Dat Jozef was onttogen,
In 't uitgestorte geitenbloed,
Dat schijn gaf aan hun logen.

Nu werd een vreemdling met dat kleed
Van Sichem heen gezonden,
Die d' ouden Jakob melden moest
Dat hy het had gevonden.

De vreemdling kwam te Hebron aan,
Waar Jozefs vader woonde;
En spoedde zich naar Jakob heen,
Aan wien hy 't kleed vertoonde.

De Wreedaart sprak: Ik vond dit kleed
Bebloed en vol van scheuren;
Droeg niet uw zoon dit fraai gewaad
Van velerhande kleuren?

De grijze Jakob stond ontroerd
Toen hy het kleed ontwaarde,
En stortte met een luid geween
Wanhopig neêr op de aarde.

Ach! riep hy, Jozef leeft niet meer!
Mijn kind is my ontnomen!
Ach! zeker is hy in het woud,
Door tijgers omgekomen.

Mijn Jozef! Jozef, ô mijn zoon!
Nooit zult gy wederkeeren;
En ieder dag, zoo lang ik leef,
Zal mijnen rouw vermeeren!

Zoo treurde Jakob dag en nacht,
En zag zijn andre zonen
(Die eindlijk waren weêrgekeerd)
Geveinsde droefheid toonen.

De Valschaarts deelden Jakobs rouw,
Maar niet met ware smarten:
En weenden om huns broeders dood,
Met blijdschap in hun harten.

Mijn kindren, riep de grijzaart soms,
Vergeefs is al uw pogen;
Ik zal zoo lang ik hier nog leef,
Mijn tranen niet meer droogen.

Mijn kindren! ach ik zoek geen troost.
Niets wensch ik dan te sterven.
Welhaast zult gy, door Jozefs dood,
Uw droeven Vader derven.

V.

Gedenken wy nu Jozefs lot;
En zien we wat gebeurde,
Terwijl de vader om zijn dood
Nog onvertroostbaar treurde!

De jongling werd op nieuw verkocht
In afgelegen landen,
En raakte, door Gods albestier,
In beter meesters handen.

Het was de Hoovling Potifar,
De Gunstling van den Koning,
Die Jozef aannam in zijn gunst,
Zijn braafheid tot beloning.

Hy kreeg den trouwen Jozef lief,
Om 't volgen van zijn plichten;
En echter wist men dien aan 't Hof
Van ontrouw te betichten.

De schuldelooze jongeling
Verloor zijns meesters achting;
En werd van Potifar gestraft
Voor plicht- en deugdbetrachting.

Hy werd, in spijt van zijn beklag,
In ketenen gesloten;
En, hoe hy voor zijne onschuld sprak,
Hy was en bleef verstoten.

Maar, als de brave wordt verdrukt,
Neemt God hem in zijn hoede:
En dus was Jozef in zijn lot
Gerust en blij te moede!

Zijn onschuld zegevierde in 't eind,
In spijt der lasterlogen;
En eindlijk rees hy door zijn deugd,
Tot aanzien en vermogen.

God schonk den jongling wijs beleid
En doorzicht boven maten,
Daarom werd hem 't bestier vertrouwd
Van al des Konings Staten.

Eens dreigde een zware hongersnood,
Dien Jozef aan zag naderen.
Dus liet hy, eer dat tijdstip kwam,
Een rijken voorraad gaderen.

Nu faalde 't in Egipten niet
Aan overvloed van koren;
Terwijl zich wijd en zijd in 't rond
Des hongers klacht deed hooren.

Ook werd het land van Kanaän,
Waar de oude Jakob woonde,
Ten prooi van dezen hongersnood,
Die arm noch rijk verschoonde.

Men dacht, dat uit Egiptenland
Nog bystand was te hopen;
Des togen Jakobs zonen heen,
Om granen daar te koopen.

Ach, dikwijls zeiden ze onder weg,
Door hongersnood bevochten:
‘Dit hebben wy aan hem verdiend,
Dien wy zoo wreed verkochten.’

't Gebrek was nog de minste straf,
Hun opgelegd te dragen;
Maar 't pijnigen van 't zelfverwijt
Gaat boven alle plagen.

Zy hadden dag of nacht geen duur,
En alle tegenheden
Beschouwden ze als een straf van God,
Om 't geen ze aan Jozef deden.

Zoo drukt het smartlijk naberouw
Met onverdraagbre smarte;
En, denkt de booswicht straf te ontgaan,
Hy draagt haar toch in 't harte.

VI.

Ras kwamen ze in Egipten aan,
Vol hoop en vol vertrouwen;
Maar dachten in een machtig prins
Hun broeder niet te aanschouwen.

Zy ijlden met geschenken heen
Om d' Ondervorst te groeten,
Maar kenden hunnen broeder niet,
Schoon knielende aan zijn voeten.

Aan Jozef waren zy niet vreemd.
Hy kende zijn verraders;
Maar dacht slechts in dit oogenblik
Aan 't wederzien zijns Vaders.

Te braaf, te deugdzaam, was zijn hart
Om aan hun haat te denken,
Ofschoon hun leven en hun dood
Thands afhing van zijn wenken.

Maar minzaam sprak hy ze allen aan
Toen zy voor hem verschenen,
En kon zich voor hunne oogen niet
Onthouden van te weenen.

Mijn broeders! riep hy eindlijk uit:
'k Ben Jozef! 'k ben uw broeder!
Hy, dien gy eens als slaaf verkocht,
Had de Almacht tot behoeder!

Mijn broeders! schroomt mijn byzijn niet,
Maar treedt vrijmoedig nader.
'k Ben Jozef, en mijn ziel verlangt
Naar tijding van mijn Vader.

Ach broeders, vreest niet dat mijn hart
De minste wraakzucht voede;
Maar dankt Hem die my heeft gered,
En 't kwade keert ten goede!

Ach zegt my, leeft mijn Vader nog?
Meldt, meldt hem dat ik leve,
En God schelde u de misdaad kwijt,
Gelijk ik ze u vergeve!

Nu stortte Jozef hun aan 't hart
Met broederlijke liefde,
En dacht niet aan 't voorleden meer,
Hoe ook hun haat hem griefde.

Zijn broeders stonden sprakeloos,
Beschaamd door zoo veel goedheid;
En hy genoot in 't needrig hart
Des weldoens hoogste zoetheid!

Hy zond hen nu naar Jakob heen,
Van weldaân overladen
Door hem, dien ze in zijn vroege jeugd
Zoo liefdeloos verraadden.

De droeve grijzaart die uit rouw
Welhaast ten grave daalde,
Geloofde in 't eerst het wonder niet
Waarvan men hem verhaalde.

Doch, toen hy de eergeschenken zag,
Door Jozef hem gezonden,
De buigende ezels opgelaân,
Die voor zijne oogen stonden,

Toen hield zijn bange twijfel op,
En dankend viel hy neder,
En riep: ô God! mijn Jozef leeft!
Ik zie hem hier nog weder!

Vol vreugd verliet hy ras zijn huis,
En toog met al zijn zonen,
Naar 't zegenrijk Egiptenland,
Waar God zijn deugd zou lonen.

Daar vond hy nu den lievling weêr,
Wiens dood hy steeds beschreidde,
En wiens geluk zijn' ouderdom
De hoogste vreugd bereidde.

Aanbidlijk is 't bestier van God!
Den braven schenkt Hy zegen;
En redt die op zijn hulp vertrouwt,
Langs de onverwachtste wegen.

Stichtelijke poëzy.

Gebed.*

Algoedheid, Gy, die my tot op dit uur behoedde,
Zie nog meêdoogend neêr op 't schepsel van uw hand:
Haar, die Uw wil aanbidt, die in uw zwaarste roede
Niets anders ooit aanschouwde, als 't waardste liefdepand.
Uw slagen gaan verzeld met Vaderlijk erbarmen;
Gy wondt geens schepsels hart of deelt het balsems meê;
Ontbreekt er troost op de aard, gy strekt uw gunstrijke armen
Uw' droeven kindren toe, en zaligt al hun wee.
Gy eischt slechts dat het hart, hoe fel het leed ook storme,
Op Uwe hand vertrouwe, en doorsta met geduld.
Gy vordert, dat het zich naar 't heilig Zoenlam vorme
Dat ons tot voorbeeld stierf, ja, zonder vlek van schuld.
Gekruisd, bespot, gehoond, heeft Hy den dood geleden,
De afgrijselijkste smart, voor 't menschdom, ja, voor my;
In 't bitterste van 't wee, zieltoogend, nog gebeden:
'Mijn Vader, 't is uw wil, dat die geheiligd zij!'
Mijn Heiland! ja, Gy hebt die bittre kroes gedronken:
(Den mensch in 't lijden met Uw voorbeeld voorgegaan)
Gehoorzaam aan de hand die ze u had volgeschonken:
Wy, nemen we op uw spoor het kruis gewillig aan!
God, ge eischt slechts dankbaarheid, Gy wilt dat wy voor 't lijden,
Voor 't leven dankbaar zijn; het is uw gift, mijn God!
Waar zoû de onzaalge zijn, die uwen wil bestrijden
Of 't leven haten zoû, ja zelfs in 't gruwzaamst lot!
Schenk, Heiland, schenk slechts kracht, om tegenaardsche rampen
Als 't waren Kristnen voegt, in uwe zorg te vreên,
Met d' onverwrikbren moed van 't waar geloof te kampen,
Tot dat uw stem my roept tot 's Hemels heerlijkheên!

1796.

* Poëzy (van Mr. w.b.) III, 7.

Het genoegen.*

Wat mort ge, ô Stervling, dat de Wareld
U niet dan schaars genoegen baart? -
Waar, waarom steeds uw oog bepareld;
En waarom steeds uw hart bezwaard? -
Uw hart, (ô stervling, zoo vermetel!)
Het hart is des genoegens zetel,
Wen 't zalig, 't zacht gevoel 't bewoont.
Is dat onvatbaar voor gevoelen,
Vergeefs zult gy op vreugde doelen,
Dan wordt uw poging nooit bekroond.

Beweegt die edelste der driften
Uw kouden, stalen, boezem niet,
Wat zal op aard uw heil dan stiften,
Daar 't enkel uit die bronaâr vliet?
Wat kon uws Scheppers oogmerk wezen,
Wanneer Hy u uit liefde schiep!
Of hebt gy Zijne wraak te vreezen,
Wanneer gy 't heil geniet, waartoe Zijn liefde u riep?

Genoegens, vreugde, en zaligheden,
Verspreidt Zijn hand ons overal.
ô Mensch, geniet ze wel te vreden:
Hy wil dat men genieten zal!
Gy koomt door dankbaar te genieten
Hem nader, dan door tranengieten,
Ten zij die traan van vreugde vliet!
ô Mag u nooit die vloek beladen
Dat gy de weldaân zoudt versmaden,
Die Zijne Vaderhand u biedt!

Zou God niet uw geluk beoogen,
Die zelfs Zijn Zoon niet heeft gespaard,

* Poëzy (van Mr. w.b.) I, 98.

Maar uit aanbidlijk mededogen
Hem met uw misdaân heeft bezwaard? -
ô Zie Gods Zoon uw lijden dragen -!
ô Geef een blik aan de Eeuwigheid,
En spreek - zou Hem uw Heil mishagen,
Die tot zoo dier een prijs u 't eindloos heil bereidt?

Ach, zie Natuur, zy aâmt genoegen! -
In 't Zonnelicht lonkt vreugde ons aan!
Zie 's vogels hart van wellust zwoegen,
En schouw ze in 't kalm gelaat der Maan.
Voel ze in des Zefirs koelen aassem, -
In 't geurig zoet van plant en boom, -
Smaak ze in der druiven nektarwaassem, -
En zie haar spieglend beeld in 's beekjens klaren stroom!

Hoe! zoudt ge, ô Mensch, geen vreugde smaken,
Daar ze al wat daarzijn heeft, geniet? -
De Wareld tot een Hel u maken? -
Dit was uws Scheppers oogmerk niet.
Neen; leer door deugdelijk te handelen,
Haar in een Paradijs verwandelen,
En God in elk gewrocht, in elk genoegen zien:
Zoo zult ge in 't zaligste verrukken,
Der Hemelingen wellust plukken,
En, God' behaaglijke eer in uw genoegens biên.

Verheug u in 't geluk uws broeders! -
Benij, hoe streelend, nooit zijn lot:
Vertrouw de zorg des Albehoeders,
En hoû het oog gevest op God:
Versmaad de bede nooit der armen,
(God wil zich onzer steeds erbarmen)
En toon u steeds des droeven Vriend.
Geniet met dank uws Vaders zegen,
ô Christen! - hierin is de grootste plicht gelegen,
Voor hem, die zijnen God in geest der waarheid dient!

1798.

De kruisdood.*

Triumf, de Zoendag rijst! O tijdstip van genade!
Wie schetst u, zaalge stond! wie 't heil dat ge ons bereidt!
Ach, kwam des Serafs toon des stervlings toon te stade,
Nog meldde zulk een toon niets van uw zaligheid!
En durve ik dan een dag die 't gansch Heelal deed beven,
Een dag, alleen de Godheid waard.
Ten voorwerp aan mijn Zang, mijn zwakken Lofzang geven? -
Zoo mocht het eeuwige, het nooit voleindigd leven,
Met dat eens stervlings gaan gepaard!
ô Neen, ik voel mijn ziel vol vuurgen ijver gloeien,
Maar, vastgeketend in des lichaams enge boeien,
Gevoelt zy zich te zwak voor die verheven stof:
Eens, als zy, van dien band ontheven,
Gods Englen in 't gemoet mag streven,
Dan rijst met d' Englentoon haar zang tot Zijnen lof!

Maar siddren durv' men hier! - Wat onafmeetbaar lijden!
Hoe bitter was de kelk die mijn Verlosser dronk!
(Hem was alleen de macht, met Dood en Hel te strijden)
Hoe dier betaald, het heil dat Hy den stervling schonk!
Wel moog het ingewand der aarde zich verscheuren
De zon haar eigen straal ontvliên,
En aan den hemeltrans staan treuren:
De wolken zich ontdoen van hare azuren kleuren,
En aan de siddrende aard de nacht des Afgronds biên!

Zoo moest ge ook, Sinaï, het hoofd met siddring nijgen,
Door 't wolkenpaviljoen omhuld en overspreid,
Waarin het aanschijn Gods, dat op u neêr kwam zijgen,
Uw toppen schudden deed met schrikbre Majesteit!

* Poezy (van Mr. w.b.) I, 51.

Ontroer dan, Aarde, en gruw! Ja, siddert, rots en steenen!
Gy, Zon, verberg u vrij in 't aakligst treurgewaad!
Wil van het diepst der Hel de duistre verw ontleenen!
Uw Schepper geeft den geest, gehoond, bespot, versmaad!

Is dit de Oneindige, die aan Natuur haar palen,
Aan 't gansch Heelal het daarzijn gaf!
Komt Hy des Stervlings schuld betalen, -
Zich-zelv' verneedren tot het graf?
Zie Hem als mensch by menschen wonen,
Den zondaar 't vlekloos voorbeeld toonen
Van 't Godbehagelijkst gedrag:
Ja, zie hem Godgehoorzaam sterven,
Den beulen Gods genâ verwerven,
Die Hy, Hem honend, voor zich zag!
Hardnekkigen! had nooit de hand die gy doorboordet,
(Door de Almacht-zelf gevoerd) een wonderwerk gedaan;
Had nooit op Zijn bevel verstorven opgestaan,
Toch moest Zijn woord alleen, toen gy die Godspraak hoordet,
Voor uw weêrbarstig hart een waarborg zijn geweest
Van 's Heilands Goddelijken Geest!

Geheimnis, veel te groot dat Serafs haar doordringen!
Ontzachlijk raadsbesluit, verborgen voor 't Heelal!
Oneindige genade! Om ons den dood te ontwringen,
Is 't God, die tot ons daalt, die ons verlossen zal!
Verstom, ô Sterveling, op d' aanblik van die Liefde! -
ô Heiland, ook mijn schuld wrocht u die bittre dood,
Ook zy gaf scherpte aan 't staal dat uwe zij' doorgriefde,
Verbitterde den dronk, dien u uw moorder bood,
En perste een deel van 't bloed dat om uw kruishout vloot.

Vergeef, ô Vader! riept Ge in 't allerfoltrendst sterven.
ô Menschenvriend, die beê was ook voor my verhoord!
Die beê deed my de hoop op de eeuwigheid verwerven:
Die bede heeft de macht der duisternis verstoord!
Daar de angst des doods u 't hart, het krimpend hart, benaauwde,
En smachten deed naar 't uur des stervens, reeds naby,

Daar gruwbre smart u 't hoofd met druppels zweet bedaauwde,
En in uw heilig oog de straal van 't licht verflaauwde,
Daar riept Ge, God! ô God, waarom verlaat Ge my!

Ach, Jezus, ware uw smart niet tot dien graad gerezen,
Wat ware ons 't uitzicht dan waar thands mijn hoop op staart!
Wat zou mijn stervensuur, wat zou het gruwbaar wezen!
Wat waar my reeds dees stond vloekwaardig hier op de aard!
Gy, wien Gods menschenmin van eeuwigheid bestemde,
Als bron van heil voor 't gansch Heelal,
Gy voelt in 't stikkend wee dat u de borst beklemde,
Dat u een waterdronk, een dronk, verkwikken zal!
U dorstte, ô Gy, wiens hand de tallelooze vloeden
In 't wolkgevaarte sluit, hunn' afgrond palen stelt!
U dorstte, ô Gy, wiens hand de Wareld moet behoeden!
Wiens bliksemschicht 't Heelal tot eenen Chaös smelt!

ô Heiland, in het diepst der folterendste smarte
Ziet ge aan het kruis gebukt een teedre moeder staan;
Een Jongling, die om u de wraak der moordren tartte,
En, trouw tot in de dood, hun woede dorst versmaân.
Gy wendt het Godlijk oog vol deernis naar die moeder;
Gy slaat het brekend op dien Jongling, u zoo waard:
Schenkt der verlaten vrouw dien lievling tot een hoeder;
En zoude uw jongst bevel niet heilig zijn aan de aard!

Zoo zorgt Gy steeds, mijn God, voor wat Ge riept in 't leven!
Ach, moet mijn lot op aard in 't duister zijn gehuld,
Zoo zij me in 't felste leed, die troost-alleen gegeven,
Dat Ge, ô genadig God, my nooit verlaten zult!
Ach Heiland, als uw wenk my 't leven zal doen derven,
En ik met toeverzicht op uw verdienst betrouw,
Doe dan mijn ziel die troost, die rijke troost verwerven,
Daar 'k enkel op Uw dood de hoop der toekomst bouw!

ô Zalig hy, die aan de zijde
Van 't Offerlam den doodsnik gaf!
Hy, die ons van den vloek bevrijdde,

Droeg, ô moorddadige, ook uw straf.
Ontfermende! Gy zaagt zijn harte
Ten prooi' aan gruwbre stervenssmarte,
Door 't scheurend naberouw ver wekt:
Hy kwam aan 't kruis belaân met schrikbre gruwelstukken,
Hy smeekt u, hem 't verderf der zondensmet te ontrukken,
Erkent hoe verr' Uw Almacht strekt;
Gy ziet met deernis op hem neder,
En geeft hem aan zijn Schepper weder,
Maar Zijner waardig, onbevlekt!

Toen juichtet gy, ô Englenchoren!
U was een broeder in den sterveling herboren:
Hem danktet gy aan 't bloed van Jezus die daar sneeft.
Gy staat gereed om hem voor 's Hoogsten throon te dragen,
En niets kan zijne komst vertragen
Dan dat zijn dankbre ziel nog aan zijn Heiland kleeft.

ô Kon hy zich van 't kruishout wringen,
Hy tartte nog een gruwbrer dood,
Om, in het stof gebukt, en zonder zielsbedwingen,
't Hozanna juichende te zingen
Ter eer' van Hem wiens bloed voor zijne misdaân vloot!

Bevoorrechte! Ach, wat zalig sneven!
Hoe vlekloos scheidt uw ziel van de aard!
De dood is de aanvang van uw leven.
Nu boven straf en dood verheven,
Zult gy voor Jezus aanschijn zweven:
Door 't eeuwig blinkend kleed van glorielicht omgeven,
Is u aan 's Heilands zij het zaligst lot bewaard!

Nu moogt ge uw bange ziel aan Jezus heilbron laven,
't Zich hem ontsluitend graf is uwer zonden graf,
Gy ziet uw misdaad daar begraven;
En 't einde van uw gruwbre straf!
Zie Jezus bloed uw schuld bedekken,
De scherpe doornenkroon zijn hoofd tot folter strekken,

Daar ge op de kroon reeds staart die u die folter gaf!
Gy blijft met brekend oog op uw Verlosser staren,
Gruwt van Zijn lijden meer dan van uw eigen pijn:
Zijn sneven doet uw borst een zucht, een snik ontvaren,
En Jezus jongste snik mag ook uw jongste zijn!
Gy gaat op 's Heilands woord het Paradijs betreden:
Een Englenstoet geleidt u voor uws Scheppers throon;
Zy zullen u met glans bekleeden,
Betaald door 't heilig bloed van 's Vaders een'gen Zoon!

De Heiland speurt dat ras Hem de adem zal begeven;
Het sidderend Heelal bedekt een donkre nacht:
Des Tempels voorhang scheurt, en de afgrond raakt aan 't beven,
En snevend, roept Hy: ‘'t Is volbracht!’

Ja, Jezus had die kelk gedronken,
Die ons bevrijdde van de straf:
't Was Vaderliefde alleen die haar had volgeschonken,
En Jezus wees dien teug, dien bittren teug, niet af!
Het is volbracht! Mijn God, de stervling heeft het leven:
Is weêr ziju' Schepper waard, verzoend door Jezus bloed!
Het is volbracht, mijn God, de Heiland voelt zich sneven,
Beveelt zijn geest aan U, naar wien zijn ziel zich spoedt.
Hy sneeft, die ons verlossen moet!
ô Heiland, voor Uw throon gebogen,
Aanbidt mijn ziel U eeuwiglijk:
Betrouwt op uw Verdienste en Godlijk mededoogen,
En dankt U eerbiedvol voor elken liefdeblijk!

Triumf! de Zoendag rees, hy brak door 't neevlig duister
Der gruwbre zondennacht hervoort:
Verbrak des afgronds vloekbren kluister,
En heeft een eeuwig licht ontgloord!

ô Deed Uw raadsbesluit, ô God! dien morgen dalen,
Dien jongsten morgen van 't Heelal
Die 't eind der wareld moet bepalen
Wanneer ik in den drang der hemelsche choralen,
U met dit oog aanschouwen zal!

Wanneer, om Uw verdienste, ô Eeuwige aangebeden',
Ik zalig uit het graf verrijz',
En juichend voor Uw throon moog treden,
In 't onverwelkbre Paradijs!

1800.

Het mededogen.*

Van hier, ô weelde, en lust, en ijdle vreugd der aarde!
ô Gy, die 't diep verderf van 't blinde menschdom baarde,
Die met een blinder kracht dan de onweêrstaanbre vloed,
Al wegsleept in uw stroom, dat 's menschen deugden voedt!
Voor u zal nooit mijn luit een enklen toon doen hooren;
ô Zalig, wien gy nooit den boezem mocht bekoren;
Beklagens-, deerniswaard de stervling, wien gy 't hart
(Ten trots van God en deugd) in 's warelds strik verwart!
Maar gy, ô Hemeltelg, gy, wie de Hemelsche Engelen
Een lofzang in de lof van hunnen Schepper mengelen:
Gy Deernis, teedre drift voor wie hun harptoon klinkt,
Wier luister 't licht gelijkt waarvan de Seraf blinkt!
ô Daal van uit den kring waar gy zijt aangebeden,
Daal, schoon vervreemd van d' aard, daal teedre, naar beneden!
Uw invloed was mijn ziel, mijn week gemoed, nooit vremd.
Verschijn, vervul gy-zelv, haar die uw lofzang stemt!
Beziel, verhef mijn geest! ontruk hem aan zich-zelven,
En voer my naar omhoog in 't ruim der stargewelven.
Deel aan mijn klanken, aan mijn zwakke tonen, vier
En kracht en leven meê, en meer dan aardschen zwier!
Kom, schoone aanminnige! gy sieraad van de wareld!
Kom, wend uw weenend oog waar zich de traan in parelt!
Toon ons dat bleek gelaat waarin de liefde zweeft, -
Dat schittrend kristallijn, dat in die oogen beeft, -
Dat peinzend hoofd, dat, op uw blanken arm gebogen,

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 115.

By ieder zucht van 't hart zich opheft naar den hoogen, -
Dien zachten Hemeltrek, die teedre aanminnigheid,
Die glans, die uit de ziel zich op uw voorhoofd spreidt!
Kom, toon u in uw schoon, kom alle harten kluisteren,
En doe der wellust glans door uwe glans verduisteren!

Wie, Deernis, zag u ooit, van zoo veel schoons bedeeld,
En voelde 't zuiver hart niet door dat schoon gestreeld?
Wie zou aan uw geween geen zachte tranen huwen?
Wie niet, met u ontroerd, van 's warelds jamm'ren gruwen? -

Wie voelt niet al de smart van uwe hartewond
Toen Satans list in 't hart des stervlings ingang vond?
ô Hoe bezieldet gy, al wat toen adem haalde! -
Hoe weendet ge om de ramp die op het menschdom daalde!
Hoe diep betreurdet gy zijn onafmeetbren val! -
Dien ongelijkbren trots, 't verderf van 't gantsch Heelal!
Gy, invloed van God-zelv', ô hemelsch mededogen,
Gaaft perken aan Gods wraak, en, voor den mensch bewogen,
Spraakt gy zijn vonnis uit met fel ontroerde ziel,
En Liefde weende in u, om dat Gods schepsel viel.
Gy roerde d' Engel-zelv' in 't grijpen van Gods roede,
En sidderde in zijn hart, terwijl zijn boezem bloedde!

Wat toppunt van geluk, ô Stervling, was uw deel!
Beheerscher van heel de aard, behoorde ze u geheel: -
Wat voortsproot, is gevormd om voor uw wenk te bukken: -
Gy moogt van 't wijd Heelal de onschatbre vruchten plukken.
De beeltnis van God-zelv', uw wezen meêgedeeld,
Borgt u gehoorzaamheid van al wien gy beveelt!
De vogel zweeft omhoog om naar uw wil te luisteren;
't Ontembaar boschgediert' kan zelfs uw oogwenk kluisteren.
Voor u rees gantsch 't Heelal uit de ondoorzienbre nacht;
Om uw genot, uw heil, was alles voortgebracht!

Nog faalde iets aan dat heil: gy waart alleen op de aarde.
God vormde u eene gâ, wier ziel aan de uwe paarde.
Verbonden door God-zelv', door hemelmin ontgloeid,
Genoot ge 't zalig zoet dat slechts uit Liefde vloeit.

Ach, wat was toen uw rijk veredeld in uwe oogen,
Voor 't schoonst geschenk van God zoo tederlijk bewogen!
Wat eerbied, liefde en dank, hield steeds uw geest bezield,
Wen ge aan uw Egaâs zijde aanbiddend nedervielt.
Bevoorrechte! ô wat heil genoot gy in uw banden!
Wat onbezwalkte min deed beider borst ontbranden!
Niet ééne oneedle drift verstoorde uw heilgenot. -
Geen eindperk zag uw oog aan 't overzaligst lot!
Geen denkbeeld aan 't voorheen, vergiftte uw zielsgenoegen:
Geen toekomst, zwart gemaald, verwekte u angstig zwoegen:
Geen ongetemde tocht besprong uw zoete rust: -
Geen denkbeeld zelfs van leed was aan uw ziel bewust:
Niets aâmde uw hart dan liefde, en liefdes zaligheden,
En, d' Englen na verwant, genoot gy 't bloeiend Eden.

Maar welk een zucht, ô Vrouw! uit d' afgrond opgeweld,
Hield in die zaligheid uw borst op eens bekneld?
Wat wenschen kon uw hart by zoo veel heils nog kweken?
Wat zucht, dat hart te laag, deed oog en wang verbleeken?
Hoe sloop een valsche lust, uw grootsche ziel onwaard,
Zoo sluikswijs u in 't hart, op eenmaal zoo ontaart?
Hoe kon, daar 't niets ontbeerde, uw hart zich-zelf verzaken,
En, met zijn heil te onvreên, naar 't u verboodne haken?
Wat hieldt ge, ô Eva, 't oor naar Satans stem gericht?
Wat wenddet ge uwen blik van 's Egaas aangezicht?
Vergat ge in hem den God wiens beeld hy u vertoonde,
En kon 't uw hart ontgaan, hoe gy dien Egâ hoonde?
Wat wendet ge u van God, van liefde, en uw Gemaal,
En gaaft aan 's afgronds list dien vloekbren zegepraal!
Waar, waarom moest uw hart zijn plichten wederstreven,
Daar matelooze liefde u die had voorgeschreven?
Of, duldde uw boezem niet die zoete afhanklijkheid,
Daar, voor den zwakken mensch, het hoogst geluk in leit?
Of, was 't niet boven al wat zaligheid mag heeten,
Zich van den God der liefde afhankelijk te weten!

ô Deernis, wend den blik van dit tooneel van ramp!
Uw tranen zijn vergeefsch. - Uit 's afgronds zwarten damp
Rees 't gruwlijk monster op, 't geen gruwbre hoogmoed baarde:

Dat door zijn Helsche list verwoesting bracht op de aarde! -
Hier baadt uw oog vergeefs in mateloos geween:
Nooit, Deernis, drong uw zucht door 's afgronds kerker heen.
Doch, d' eersten stap gedaan, uw wensch, ô vrouw, bevredigd:
(Daar niets u voor uw hart, uw eigen hart, verdedigt,)
Hoe stond uw hart het toe, een aangebeden gâ
Te domplen in de ramp van 's Almachts ongenâ?
't Is waar, niets kan de ziel der teedre gade streelen,
Als met haar hartevriend de vreugde en lust te deelen;
Maar vreugd! bedriegbre vreugd! - ô Eva, zoek haar niet!
Vergif is 't, en geen vreugd, wat geen Gemaal u biedt.

Ach, welk een teedre lust die Evaas borst doet zwoegen,
Wanneer ze aan Adams heil een nieuw geluk mag voegen!
Ja, Eva, ja 't is waar, geen zoetheid wordt gesmaakt,
Zoo hy, die 't met ons deelt, 't genot niet dierbaar maakt.
Als m' in zich zelv' niet leeft, maar d' adem van zijn leven
Met d' adem eens gemaals in zijne borst voelt zweven,
Dan wordt een dropjen heils dat door een boezem schiet,
Een stroom van zaligheên die beider borst doorvliet;
Maar Liefde, bron van heil en van onnoembre smarte,
Waartoe vervoert gy hier 't aandoenlijk vrouwlijk harte!
Onnoozle! ach, hoe ras zal 't oog u open gaan!
(Hier, Deernis, voegt uw rouw, uw allerteêrste traan!)
Hoe zal 't begeerig hart, ô vrouw, die lust vervloeken,
Dat buiten uw Gemaal nog andre lust dorst zoeken!
Hoe vliedt het Godlijk schoon dat doorstraalde uit uw geest,
Met d' Englenzuiverheid, u eens ten deel geweest!
Hoe vliedt die zielsrust nu, die gy zoo zuiver smaakte!
Hoe bloedt des Egaâs hart, dien gy rampzalig maakte!

Op 't evenbeeld van God wat onafwischbre smet!
Had 's Scheppers menschenmin de wraak geen perk gezet,
Wat waar by 's Hoogsten vloek, by onverzoenbaar belgen,
ô Eva, 't lot van u, en van uw laatste telgen!
Ach, alles waar tot stof, tot nietig stof gekeerd,
Of eindloos tot een slaaf in 's Afgronds band verneêrd!

Maar, uit de duisternis die God op de aard deed dalen,

Brak nog een Hemellicht dat op u neêr mocht stralen.
't Was Liefde die 't ontvlamde; en, schoon de donder knalt,
Schoon meer dan helsche nacht op 't aardrijk nedervalt,
Gods stem roept in dien knal, en toont u mededogen;
En 't offer van Zijn Zoon zal Zijn genâ betogen!
Verheug u! - maar helaas! hoe u die Godspraak troost,
Ge erinnert u het heil, zoo snood verroekeloosd!
Uw wroeging! en, (nog meer!) een afkomst, thands onheilig!
Bedrukte! vlied u-zelv, waar zijt, waar zijt gy veilig!

Wat zal uw zondeschuld al zuchten, uw geslacht
Al tranen aan uw oog doen plengen, dag en nacht!
Hoe menig rouwtooneel staat voor uw aanblik open! -
Gods goedheid biedt genâ, gy moogt den hemel hopen;
Dan ach! wat scheurt u 't hart, het rouwvol harte niet,
Wanneer ge uws Egaâs hals van d' arbeid krommen ziet!
En gy! wat gruwzaam wee, rampzaalge, zal u prangen,
Als d' ecrste zuigeling het daglicht zal ontfangen!
Wat zaligheid had niet uw moederhart verrukt,
Hadt ge, Engelrein, uw telg aan uwe borst gedrukt! -
Dan had des wichtjens lach u naast aan God verheven! -
Thands doet zijn eerste kreet uw ziel van droefheid beven.
Nu voedstert ge aan uw hart een zwak en hulploos wicht,
Dat mooglijk eer gy 't weet, voor 's warelds kommer zwicht.
Hoe angstig slaat gy thands zijn ademtochtjen gade;
De dood, wiens prooi hy wordt, bedreigt hem vroeg of spade!
Ja, ieder teugjen melks dat ge uwen zuigling biedt
Vermengt zich met den dood, als 't door zijne adren schiet!

Gefolterd moederhart, wat hart beseft uw kwalen!
Waar, waar verbergt ge uw smart die eindperk kent noch palen?
De zucht uit 's wichtjens borst, ja 't lachjen van zijn mond,
Voegt telkens gruwbrer smart by uwe hartewond!
En, als ge in dierbaar kroost, in 't leven van uw leven,
Den grond van zonden speurt, in hun bestaan doorweven,
Als 't grievend zelfverwijt: ‘D i t i s d e v l o e k d e r s c h u l d,’
Dat gy te ontvlieden zoekt, en nooit ontvlieden zult;
Als dit op ieder tred koomt aan uw hartaâr knagen,
ô Droeve, wee dan u! wee hun die u beklagen!

Maar, in der toekomst nacht ligt nog een gruwbrer smart!
Beklagenswaardig paar, wat doodsteek voor uw hart! -
Nog kent gy 't onheil niet dat woede en afgunst dragen:
Noch ducht gy niets van 't leed, dat ze u in 't hart zal jagen.

De morgenstond was schoon, natuur aâmde enkel vreugd,
't Aandoenlijk moederhart juichte in de prille jeugd
Van 't minlijk broedrenpaar, wier wasdom zy zag klimmen
Als 't rijzend morgenlicht aan 's hemels breede kimmen.
Met wellust zag zy neêr op 't tweetal van heur schoot,
In wie zy nog een zweem van Edens vreugd genoot;
Kortstondig was 't genot! één donderslag valt neder,
En niets hergeeft op de aard die zielsverkwikking weder!

ô Deernis, gy, gy zaagt het onheil! geef my kracht!
En toon my de ijslijkheên der eerste broederslacht!
Maar neen! - bepalen we ons! hier moge ons speeltuig rusten;
En, moge één teder hart zijn sombre toon gelusten,
Een hart dat lust schept in Gods heilwoord! 'k ben voldaan!
Mijn hart veracht de glans van palm- of lauwerblaân.
Mijn God en mijn gemaal! zie daar mijn heil op aarde!
En gy, beminlijk kroost, dat Gods genâ my spaarde,
U leve ik, panden van die Goedheid die my hoort!
Dees nachtwaak gaat voorby, daar breekt een morgen voort!

B r u n s w i j k , 1803.

Avondzang,
Voor mijn zoontjen.*

Daar vloot op nieuw een dag voorby,
Hoe vol van zegeningen!
Heb dank, Algoedheid, dat mijn mond
U lof en dank mag zingen!
Hoe haastig vliedt mijn jeugd daar heen,

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 176.

En ach, in duizend zonden.
Vergeef my wat ik reeds misdeed;
En zij mijn toekomst wel besteed,
En aan Uw wil verbonden.

Ik leg my onbekommerd neêr;
Doe Englen my omzweven,
Op dat de duisternis der nacht
My voor geen ramp doe beven.
Doe wat uw zegen dierbaarst heeft
Steeds op mijn oudren dalen!
Geef heil en redding waar 't behoeft;
En wien Uw wijze wil bedroeft
Wil dien met troost bestralen!

Ik sluit mijn oogen vrolijk toe,
Gy zult mijn wachter wezen:
Wien Jezus bloed heeft vrijgekocht
Heeft voor geen Hel te vreezen!
Uw sterkte zij mijn kracht, ô God!
Dat die my nooit begeve,
Op dat ik op Uw grooten dag,
My Jezus broeder noemen mag,
En eeuwig met U leve!

De opstanding.*

Wat draalt ge, ô Zon, om door te breken!
Daal op de ontwakende Natuur!
Zy smacht, u 't welkom aan te bieden;
Verrijs, en doe de nevels vlieden,
In dit ontzachbaar morgenuur!

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 181.

Wat aarzelt gy, hervoort te treden?
't Toeft alles op uw milden gloed.
Kom, sier de hemeltrans met rozen,
Of weigert de ochtend zich, te blozen?
Wat is het dat haar toeven doet?

De nacht blijft op het aardrijk rusten!
Ja, ondoorzienbre nacht omsluiert het Heelal!
Wy wachten vruchtloos op den morgen: -
Zy blijft voor 's stervlings oog verborgen: -
Wat zeldzaam heil of leed dat hier op volgen zal!

Uit d' afgrond rijzen zwarte dampen,
Waar d' adem gruwzaam in verstikt.
't Gestarnt' verliest zijn hel geflonker -
Zijn goudgloed zwicht voor 't aakligst donker -
En alles is zijne orde ontwrikt! -

De Orkanen barsten los in 't woeden,
Als hield geen machtig God hun teugels in de hand!
Heelal en Afgrond raakt aan 't beven!
De bliksems die de lucht doorzweven,
Verwoesten luchtkreits, meir, en land!

Een vuurgloed blaakt het ruim der vloeden,
Die d' oceaan in golven kookt.
Hy jaagt de wellen naar den hoogen,
En doet het bed der waatren droogen
Waarvan de damp ten hemel rookt.

De donder rukt met zuizend knallen
't Verdwijnend wolkgevaart' uit een.
't Verteerend vuur, met schrikbre vlammen,
Verdelgt des aardrijks oudste stammen,
En woedt door veld en bosschen heen.

Geen boomtjen meer, waarop de tortel
Zijn lieve gâ een tak mag biên!
Geen lommer om haar 't hoofd te dekken!
Geen schuilplaats om zich neêr te strekken,
Of 't woeden van den nood te ontvliên.

De Leeuw, de Tijger, brult van woede:
Niets blijft er dat hun honger baat.
Niets blijft er om de dood te ontschuilen,
't Heelal wêergalmt van klacht en huilen;
En wat het oog bereikt, vergaat.

Het Oosten, Westen, Zuid, en Noorden
In vlam: - de onthulde zon, de niet meer zichtbre maan,
Ja, de Elementen aan 't verdwijnen,
En 't luid bazuingeschal van 't choor der Serafijnen
Zegt aan 't ontroerd Heelal het eind der wareld aan.

ô Mensch, gy, diep in 't stof verborgen,
Wien, eeuw op eeuw, de Dood reeds ketende in heur band,
Gods almacht wekt u tot den morgen
Die d' eersten dag ontgloor voor 't Eeuwig Vaderland.

Gy, van gedaante ontbloot, der wormen prooi en voeder,
Verrijs! de Schepper roept. Schud dood en kluisters af!
Gy waart van eeuwigheid de zorg van d' Albehoeder;
Aanvaard het leven weêr, dat 's Heilands dood u gaf!

ô Gy, die zacht ontsliept, gerust in Jezus sneven,
Die d' afgefoolden geest, van 't leed en 't leven moê,
In 't zalig stervensuur uw' Heiland op mocht geven,
Hoe blij lacht u dees dag, dit morgenkrieken, toe!
Geen donder treft u 't oor, geen schrik durft u genaken!
De klank der vreêbazuin van 's Hemels Englenstoet
Daalt lieflijk tot u af, en zegent uw ontwaken,
En brengt u reeds van verr' uws Heilands welkomgroet!
Geloovige! Engel Gods! gelouterd van uw zonden,

Verheerlijkte, sta op, wien 't waar geloof behield!
De kroon wordt u gereikt, behaald door Jezus wonden!
Verrijs! de dood heeft uit, zijn scepter is vernield!

Maar wee, ja, wee en schrik, verr' boven al 't beseffen,
U, wien het ongeloof den weg des levens sloot!
Verplettrend is de klank die u in 't graf zal treffen,
Als ge u, met schuld en vloek beladen op zult heffen,
En achten 't heil verbeurd dat u Gods goedheid bood!

Voor u, in zonden diep gevallen,
Zal de uchtend vreeslijk zijn die op de grafsteê licht,
Voor u de donder vreeslijk knallen,
De wraak in Gods bazuinen schallen;
Geen grafkuil die u mag omwallen,
Geen heuvel die in 't nedervallen
U thands verbergen mag voor 't Godlijk aangezicht!

Oneindig, zonder perk, te lijden!
Rampzaligen! daar 't zelfverwijt
U steeds den boezem openrijt!
Der Hemelingen lot, hun heilstand, te benijden!
En eeuwig te vergaan in onafzienbre pijn! -
Moet, - stervling - dit uw noodlot zijn!

Ach, moog des Heilands bloed niet vruchtloos zijn vergoten!
Zoudt ge eeuwig zijn geboeid in Helsche slavernij? -
Te vreeslijk denkbeeld! God, van U te zijn verstoten!
Erbarm u, Jezus! ach, 't zijn meê uw gunstgenooten,
Uw broedren op deze aard, uit Adams heup gesproten! -
Ach, duldt uw goedheid dit, Verlosser, maak hen vrij!

B r u n s w i j k , 1804.

De hoop.*

ô Telg van 's Hoogsten menschenliefde,
Die, door zijn deernis opgewekt,
Op Englenwiek de lucht doorkliefde
En de aard tot troosteresse strekt.
ô Trouwe lenigster der smarte,
Wie voelt uw invloed niet in 't harte!
't Buigt alles voor uw tooverkracht!
Ja, by 't vertwijflend handenwringen,
Weet gy den boezem door te dringen,
Als hem uw oogstraal tegenlacht!

Uw invloed is als Zomerregen,
Die op 't verschroeide bloemtjen zijgt.
Gy lacht den droeve minlijk tegen,
Die reddingloos naar bystand hijgt!
Bekoorlijk zweeft gy hem voor oogen,
Van 't geurig rozenkleed omtogen,
Met zegepalmen in de hand!
Uw werk herschept hem licht uit duister;
Gy breekt des noodlots ijzren kluister;
En legt vertwijfling-zelv aan band!

Gy laat u door geen pracht verleiden,
En vliedt de hut der armoê niet;
Maar 't is aan Vorst en beedlaar beiden,
Dat ge even trouwen bystand biedt!
Zoudt ge, aan het purpren bed gezeten,

* Poëzy (van Mr. w.b.) IV, 148.

Den kranke op 't schrale stroo vergeten
   En geven hem der wanhoop prijs?
Zou dit uw teedre ziel gedogen!
ô Neen! - God zond u uit den hoogen,
   Zijn liefde en deernis tot bewijs!

Hy breidde u uit in alle harten,
   ô Zoete hoop, die 't leven rekt!
Hoe zonk de stervling weg in smarten,
   Hieldt gy zijn moed niet opgewekt!
Hoe hoog ook rampen mogen rijzen,
De Hoop blijft steeds op uitkomst wijzen;
   En moed en kracht herleven weêr.
Vertwijfling durve 't hart beklimmen;
Waar zy de toorts der Hoop ziet glimmen,
   Daar stort zy in den afgrond neêr.

Zie daar, in duistre kerkermuren,
   Een offer van de dwinglandy
Het gruwzaamst, scheurendst wee verduren,
   Met bleeke wanhoop aan zijn zij'.
Niets kan hy meer, dan 't daglicht vloeken,
Verdelging tot bevrijdster zoeken
   Der kluister, die hy schuldloos torscht.
Hy slaat het voorhoofd op de deuren
En peinst, hoe 't kloppend hart te ontscheuren
   Aan de in heur leed verstikte borst.

Daar slaat hy neêr, van smart bezweken,
   Door vruchtloos worstlen afgemat!
Maar, voelt zijn oog een traan ontleken,
   Dat oog dat lang geen traan meer had!
Een zachte ontroering streelt zijn zinnen:
Hy voelt zich 't leven weêr beminnen;
   Maar weet niet wat hem wedervaart: -
Wat kalme rust hem komt omzweven,
Zijn afschrik zwijgen doet voor 't leven;
   Hem nog verbinden kan aan de aard.

Hy wendt het kwijnend oog in 't ronde,
   En ziet een schim in luchtgewaad,
Die naast hem by de kille sponde
   't Vertrouwende oog ten hemel slaat!
Zy ademt troost, en wijst den lijder
Naar d' eenigmachtigen bevrijder;
   En redding toont zich in 't verschiet.
‘God (roept zy,) kan uw kluisters breken.’
Ach, daar de Hoop begint te spreken,
   Gevoelt hy zelfs heur klemmen niet.

Geslingerd op de ontembre golven,
   Verzeilt zich 't halfverbrijzeld schip;
De zeeman, reeds in 't diep bedolven,
   Hervindt zich op een woeste klip.
Daar spart de dood haar kaken open!
Geen losprijs, die hem vrij mag koopen!
   En moed, en krachten, zijn vergaan!
Aan gruwbre ellenden prijs gegeven,
Wat blijft hem over, dan te sneven?
   Gy, dierbre Hoop, ô spoedt gy aan!

Daar schiet zy reeds haar zachte stralen
   In 't hart dat van vertwijfling brandt,
En schept hem duizend idealen
   In 't uitzicht naar het verre strand.
Nu toont zy hem de lieve Gade,
En 't kroost dat in haar tranen baadde.
   Die, de armtjens naar hem uitgerekt,
Hem juichende aan den boezem snellen,
Ontrukt aan 't woên der waterwellen;
   En voelt en moed, en kracht, herwekt.

Gy, (roept hy) die aan 's afgronds baren
   Beveelt: ‘Legt hier uw woeden neêr!’
Gy kunt my uitkomst doen weêrvaren
   En geven my den mijnen weêr:
ô Zie my op uw bystand bouwen!

Dus zucht, dus bidt hy vol vertrouwen:
   God zal zijn bede niet versmaân;
De stormwind zwijgt, en ligt aan boeien;
Hy ziet een naadrend vaartuig spoeien;
   En nood- en doodkreet heeft gedaan.

Waar schamele armoê zit te beven,
   Omringd van 't hongrig schreiend kroost;
Geen brood meer over heeft te geven,
   Ja zelfs geen uitzicht meer van troost;
Daar koomt de Hoop op liefdevleugelen
Het morrende ongeduld beteugelen,
   En roept hun toe: ‘Uw Schepper leeft!’
Daar weet zy 't lieve smachtend wichtjen
De traan te kussen van 't gezichtjen.
   Tot Vaders hand weêr voedsel geeft.

Wat oog ziet op de bloedtooneelen
   Der volken niet met ijzing af?
Verbergt u, nare schriktafreelen!
   En daglicht, naarder dan het graf!
Maar, Vorstenhaters moog 't gelukken,
Om Neêrlands welvaart om te rukken;
   Thands toont de blijde hoop zich weêr;
Zy wijst ons op hernieuwden luister,
Herboren uit het aaklig duister,
   En blijde welvaart als weleer.

Oud Romes noodlot moge ons toonen,
   Wat woeste volkberoering zij!
De dolheid sloop' der Vorsten thronen,
   Haar vrijheid doelt op slaverny.
ô Seine, keeren we aan uw boorden,
Wat was 't dan onderling vermoorden,
   Toen kroon en staf verbrijzeld wierd!
Bataven, wilt Gods hand aanbidden:
Hy voerde een heerscher in ons midden,
   Die 't veege wrak ten haven stiert.

Verblinden, ô! uw hoop moest stranden,
Die Vorsten van hun thronen stiet,
Houdt op, de Godheid aan te randen
Wier Almacht in den Vorst gebiedt.
(ô Dwaze Vrijheids hersenschimmen!)
Wien God den zetel doet beklimmen,
Die vordert al uw eerbied af!
Neen, God heeft Neêrland niet begeven;
Haar bloei en welvaart zal herleven;
Beveiligd door den koningsstaf.

ô Hoop, by 's warelds bitterste alsem
Smaakte ik uw onwaardeerbaar zoet.
Ik ken u als den zachtsten balsem,
Waar 't knagend leed het hart doorwroet.
Gy weest ook my naar beter tijden
Naar 't eindperk van eens Egaas lijden,
My dierbrer dan ooit hart beseft!
By de allerfelste zielsverschrikking
Beproeft de lijdende uw verkwikking,
Wanneer ge uw stem in 't hart verheft.

De wonden die onheelbaar vloeien,
Waar niets op aarde baat voor heeft,
Bedaren van 't onstelpbaar vloeien,
Wanneer uw adem ze overzweeft!
Ik zie u nog, ô Troosteresse,
In 't zwaaien van de lijkcypresse
By 't oopnend graf mijns telgjens staan.
Nog dikwijls voert gy me op hun zerkjens,
En toont ze my op Englenvlerkjens,
Van al des warelds smart ontdaan.

Gy weet die blijde stond te malen
Als de aardbol uit haar assen buigt,
Wanneer men in Jehovahs zalen
Mijn kroost het welkom tegenjuicht;
ô Wil me op aarde nooit begeven,

Maar wijs me, ô Hoop, naar 't beter leven,
Ten prijs van Jezus bloed gekocht!
Ach, dat daar eenmaal Gods genade
My met een aangebeden Gade
En dierbaar kroost vereenen mocht!

In Leyden, 1806.

Nieuwjaarsnacht.*

'k Hoor het middernacht geslagen, 'k hoor het woeste vreugdgeluid,
Ach waartoe dit vreugdegalmen als 't vervlogen jaar zich sluit?
Anders klopt my 't volle harte by 't vernemen van dien slag,
Op het denkbeeld van de ellende, die dit jaar geboren zag.
Juicht men dat des warelds rampen zijn geleên en doorgestaan?
Ziet men met het rollend jaartij 's aardrijks jammer afgedaan?
Wiegt men zich met zoete droomen van een liefelijk verschiet,
Dat, voor doorgeworsteld lijden, troost en hoop en zegen biedt?
Ziet men 't aardrijk niet meer rooken van den bloedstroom die 't bevlekt,
En geen heuvels meer van lijken langs de velden uitgestrekt?
Hoort men 't noodgekerm der weezen niet meer galmen door de lucht?
Ziet men 't handgewring der weeûwen noch des grijsaarts boezemzucht?
Neen, hy juich' wien 't kille harte voor zich-zelf alleen bestaat,
Die geen oog, bedekt met tranen, op het lijdend menschdom slaat.
ô, Wie zich gelukkig wane, hy, gewis, hy is het niet
Die met medelijdende oogen op des warelds jammer ziet!
Neen, schoon voor zijn eigen boezem niets te wenschen oovrig is,
Schoon hy nooit den angel kende van ontrooving of gemis,
Ja, den naam niet kent van smarte, éénmaal zie hy om zich heen,
En gewis, hy leert te zuchten, of zijn boezem is van steen.
Onbedachte stervelingen, dooft, verdooft dien vreugdekreet!
Viert geen feest by 't jaarverwislen dat verwisling is van leed!

* Wit en Rood II, 175.

Beeft, ja siddert op 't vooruitzicht dat zoo neevlig ligt omhuld,
Dat de ziel van die 't doordringen met ontzachbren schrik vervult!
Slaat in onbezonnen weelde, slaat geen blijden vreugdetoon;
Beter voegde 't met gebeden neêr te knielen voor Gods throon,
't Dreigend onheil te verbidden dat het vaderland omzweeft,
En bescherming af te smeeken, Hem die, eenig, redding geeft.
Gy, ô wijze, goede Vader, hoor het kermend Nederland!
Als Gy wenkt, verstomt de stormwind, en het woelend meir houdt stand.
Zij ons 't volgend jaar gezegend tot verbreiding van Uwe eer,
En herschep na zoo veel lijdens, Hollands bloei en welvaart weêr!

Dan schoon de aarde zucht en sidder, ja daar is nog dankensstof,
Dat uw weldaad, ô Algoede, steeds uw tuchtroede overtrof.
Velen zijn er nog, die danken voor genoten zegening;
Velen, in wier dak de welvaart wrangen tegenspoed verving;
Duizenden, die, 't hart vereenigd in het streelendste echtgenot,
U hun vreugdetranen plengen voor 't vereenen van hun lot.
Ach, hoe velen die soms weenden by hun kinderloozen disch,
Schonk dit jaar het eerste vruchtjen van hun echtverbindtenis!
Ja, hoe menig droeve moeder, kermend op haar telgjens graf,
Die Gods goedheid voor 't verloren weêr een telgjen wedergaf!
Ach, hoe menig teder vader zag uit de armen van den dood
Zich aan 't harte weêrgegeven van een minnende echtgenoot!
Hier, mijn Ega, wendt mijn oog zich in een tranenvloed omhoog!
Wraakt gy 't, als ik de Almacht smeeke dat ik u behouden moog?
Ach, hoe ook mijn boezem stemme met de wenschen van uw hart,
Kan ik ooit het denkbeeld dulden dat gy my ontnomen werdt?
'k Zie u lijden, 'k deel uw pijnen; ach, zy drukken my ter neêr,
En mijn boezem kent, met d' uwen, lust noch vreugd in 't leven meer;
Maar dat leven, ô mijn Gade, hoort aan u niet, niet aan my;
Dat het om ons eenig knaapjen ons toch immer dierbaar zij!
Roept gy steeds met sombren weemoed by den afloop van het jaar:
‘Ach wat zoude ik zalig wezen zoo my dit het laatste waar;’
Wie, wie is in 't worstlend leven zoo gelukkig, dat het graf
Voor dit kommervolle leven hem geen goede ruiling gaf?
Doch, mijn dierbaarste, ach die lasten thands zoo zwaar ons opgelaân,
Doch die steile bergentoppen, zoo vermoeiend op te gaan,
Ja, dat wislend stormgeworstel op des warelds woelend meir,
Neemt toch eenmaal, neemt toch zeker met des levens eind een keer.

Ach, om eens die vruchten te oogsten die ons Jezus heeft bereid,
Voert ons God langs distelpaden tot den weg der Eeuwigheid.
Wijkt door overmaat van 't lijden soms die troost ons uit het oog,
Ziet het soms in wanhoops slingring niet vertrouwend naar om hoog,
ô Die God van enkel goedheid kent de zwakheid van ons hart,
Hy, Hy zal met troost verkwikken als het wee te grievend werd.
Ja, schoon geest en lichaam kwijnen in verteerend zielsverdriet,
Schoon de tranen 't oog verduistren dat vergeefs naar redding ziet,
Schoon gy Neêrlands felle rampen heel den dag en nacht betreurt,
En 't verwoesten van haar welvaart u 't gevoelig hart verscheurt;
Treft in ieder van die rampen u een nieuwe hartewond,
Treurt ge dat gy 't bloeiend Holland niet in Holland wedervondt,
Ach het lot van volk en Staten (immers!) staat in 's hemels hand,
Eens herroept het Zijn erharmen van des diepen afgronds rand.
Eens herstelt zich de oude welvaart, bloei en kunstvlijt keeren weêr,
En de deugd klimt op den zetel met den luister van weleer.
En, mijn Ega, schoon wy treuren om den algemeenen nood,
Wel hun, wien aan eigen haardsteê het genoegen niet ontvlood!
Wel ons, dat het teêrst beminnen ons den wrangsten teug verzoet!
Dat ons beider ziel vereend blijft in een nooit verflaauwbren gloed!
Als zich duizenden vermaken in des warelds woest gewoel,
Zich verliezen in de weelde, voor het hoogst genoegen koel,
Haalt dan hun genot, hoe streelend, by de zoete toovery
Die ons eenzaam en met wellust houdt geketend zij' aan zij',
Daar wy in 't vertrouwlijk nachtuur ons vergasten aan de bron,
En verkwikken in den hemel van d' onstoorbren Helikon;
Daar gy my die zoetheên meêdeelt die gy, met Apolloos vier,
Maar voor my met zoeter toonen, weet te tokklen op zijn lier?
Als uw ziel dan in de mijne met uw toon zich overgiet,
ô Dan weten wy van 't leven, dan van 's levens kommer niet!
Dan zijn ons de sleepende uuren, ja, te ras voorby gevloôn,
En de morgenstraal verrast ons by dien zoeten hemeltoon.

Ach hoe velen, wie in 't lijden niet een enkle troost meer streelt!
Die hun onverduurbre kommer door geen weêrhelft zien gedeeld!
Immers, 't geen alleen te torschen 's menschen kracht verpletten zou,
Wordt verduurbaar, wordt gelenigd door standvaste huwlijkstrouw.
Wy, mijn Ega, zoo wy lijden, ons is alle leed gemeen;
't Is my troost, uw smart te deelen, en ik ken er anders geen.

Beter, met den Gâ te zuchten waar en hart en borst voor blaakt,
Dan in 't wild gejuich te dartlen dat de huwlijksbanden slaakt.

Hoe weldadig, ô Ontfermer, hoe genadig, o mijn God,
Toonde Uw wil zich in 't bestemmen, en 't besturen van mijn lot!
Ach, Gy schiept mijn hart voor weemoed: en in kindsheid en in jeugd,
Walgde 't van lichtzinnig dartlen, en van onbezonnen vreugd.
't Haakte, ja, naar stil genoegen, onvervalscht van 's warelds lust;
Al mijn wenschen was genieten, maar, genot van boezemrust.
Ach, die kon geen wareld geven, en ik werd dit aardrijk moê,
Maar in een dier sombere uren zondt Ge my verkwikking toe.
Weinig dacht ik, dat één wezen in het wijd heelal bestond,
In wiens ziel mijn ziel zich-zelve en verloor en wedervond.
Hy verscheen, die 't hart me ontgloren, die 't alleen vervullen kon,
En mijn afkeer van dit leven en wat leven heet, verwon.
Dank, weldadig Opperwezen, voor dien zegen zonder maat,
Die mijn hart in 't teêrst beminnen niet één wensch meer over laat!
Wie Uw weldaân ooit erkende, by genot of tegenspoed,
Ik gevoel, ô God, uw zegen in den reinsten huwlijksgloed.
Alles van Uw hand is weldoen, of Gy neemt dan of Gy geeft;
En mijn boezem kent geen zuchtjen dat Uw wegen tegenstreeft.
ô Mijn Gade, zoo wy kwijnen aan de wonde van het hart;
Zoo 't gemis van drie paar wichtjens immer meer en meerder smart;
ô Wy gaan met rasse schreden langs de distelvolle baan
Aan wier eind ons 't eeuwig zonlicht onbeneveld op zal gaan.
Reeds, reeds baden onze wichtjens in dien stroom van hemellicht,
En zy wappren om Gods zetel met verheerlijkt aangezicht.
Daar genaakt hun geen der rampen, aan den stervling opgeleid;
En hunne oogen (hoe wy weenen) hebben eeuwig uitgeschreid.
ô Die troost verkwikke ons beide tot het uur verschenen is,
Dat ons de eeuwigheid zal troosten voor dit grievende gemis!
Zie getroost op 't dierbaar knaapjen dat ons Gods erbarmen liet!
Zien we onze afgestorven wichtjens in zijn minlijk wezen niet?
ô Zou niet om hem, het leven, (hoe vol jammer, hoe vol pijn),
Zou het, om aan hem te wijden, ons niet altoos zegen zijn? -
Ja, erkennen wy het voorrecht, dat ons de Almacht in hem gaf,
En verwachten wy geduldig op den overgang naar 't graf.

Eenmaal mag de tijd herleven (gaf de Hemel dat gy 't zaagt!)

Dat uit deze nacht van rampen weêr een heldre morgen daagt.
Lodewijk moog Neêrland redden! Ja, de scepter in zijn hand
Is van 's Allerhoogsten zegen 't onmiskenbaarst onderpand.
Dit gewenscht vooruitzich ttrooste ons, en die hoop verkwikke ons 't hart!
Lieflijkst schiet de zon haar stralen na het aaklig onweêrzwart;
Lieflijk zal ons Holland bloeien na het doorgestane wee,
Als de welvaart weêr zal keeren met de langgewenschte vreê.

Laat het feestgejuich dan klimmen by dees blijde middernacht!
Wel hem, die in 't lot te vreden, op een beter toekomst wacht!
Wel hem, dat hy zich verheuge met een schuldeloos gemoed,
Die in blijde feestschalmeien God zijn dankbre hulde doet!
Laat zijn vreugd ten wolken stijgen, die, erkentlijk voor genot,
In den afgeloopen jaarkring duizend weldaân dankt aan God!
Dat hy 't naadrend jaar begroete en met vreugde welkom heet',
Wien het in een blij vooruitzicht zegen spelt voor 't knellend leed!
Ook mijn dank stijge op ten Hemel! Goede Vader, neem hem aan.
Hy ontvloei' mijn dankbaar harte met dees ongeveinsde traan!
Eene beê schenk' me Uw genade! ô bestemme Uw wil my dit,
Dat ik d' Ega moog behouden die geheel mijn hart bezit,
Dat ik 't telgjen moog zien bloeien dat ons Uw algoedheid gaf,
En ons Neêrland zien behoeden door den Koninklijken staf!

1807.

Aan de dood.*

Op 't woord van de Almacht niet, by 't heerlijk wareldvormen,
Maar uit den vloek geteeld, die op de zonde rust,
Verneêrt gy 't schepsel Gods tot lagen prooi der wormen,
Wanneer uw moordende aâm de levensfakkel bluscht.
U zal ik zingen, Dood! Verschriklijke Alverwoester!-
Neen, weenen voegt veeleer by 't denkbeeld van uw macht,
Gy, die geen voorwerp spaart, hoe teêr ons hart het koester',
En 't morgenlicht herschept in ondoordringbre nacht! -

* Poëzy (van Vr. k.w.b.), 161.

Hoe! ik die telgj' op telg in uwe vuist zag knellen;
Wie 't moederhart nog bloedt en van geen heeling weet;
Hoe zal mijn stramme hand het siddrend speeltuig stellen?
Wat zangtoon schetst uw woede, ô bron van 't foltrendst leed!
't Waar weinig, uw geweld den grijzaart op te dringen:
Wat wacht hy dan uw nacht in 's levens avondstond?
Maar 't wicht, wiens dageraad wy 't blijde welkom zingen,
Wat zweeft gy dit in 't bloed met schrikbre knaging rond?
De moeder juich' vol vreugd het heuchlijk daglicht tegen,
Daar 's Hoogsten wenk het wicht van uit haar schoot ontbiedt!
Haar lach' die morgen toe met dien verkwikbren zegen!
De dood bedreigt het reeds eer 't nog den dag geniet.
De Lent' groet zijn geboorte, en strooi zijn weg met lover:
De Zomerroos verbleek' voor 't roosjen van zijn mond;
De gure Herfstwind waait zijn eenzaam grafjen over,
En 't grimmig Noorden brult in 's moeders hartewond.
Ja meer! Zy ziet verrukt by 't vroege morgengloren
Haar telg in 's levens kracht! Wat duurt die weelde kort!
Één doodstuip zal den lach op 't frisch gelaat verstoren,
En de avond vindt ze op 't lijk wanhopig neêrgestort!
'k Zag dus mijn dierbaar wicht by 't lieflijk ochtendkrieken,
Mijne onvergeetbre Irene, als 't Lentebloemtjen frisch: -
Met de avond naakt de dood op uitgebreide wieken,
En 't snikken op haar graf is al wat me over is!
En gy...! (ô 't Hart ontzinkt me op 't denkbeeld van uw smarte,)
De Dood verraste u niet, mijn minlijke Adelheid;
Hy trof door 't geen gy leedt uw oudren diep in 't harte;
Zy hebben om uw lot hunne oogen blind geschreid! -
Ja, nog, nog weenen zy, mijn overdierbaar wichtjen!
Nog bloedt hun hartkwetsuur met ondoorstaanbaar wee;
En, baadde ik kussend soms uw kwijnend aangezichtjen,
Mijn tranen stroomen nog, gy naamt ze in 't graf niet meê.
En gy, mijn knaapjens...! ach, mijn zuizlend brein verwildert:
Wat doe ik? ga ik voort? in d' adem stikkend voort? -
Verbeelding, sta my by! gy die Gods Englen schildert,
En schets hun heil my af, eer my de smart vermoordt. -
Gy toont my 't leven reeds, als neveldamp, verdwijnend;
ô Maal my 't zalig uur, het zalig vroeg of spa',
Wanneer 't hergeven kroost, in hemelglans verschijnend,

Me in de armen zinken zal door Jezus heilgenâ.
ô Zaligend verschiet! ô uitzicht op 't hereenen!
Gy rukt mijn ziel van de aard, gy beurt haar op tot God.
ô Zucht niet meer, mijn hart! mijn oog, hou op van weenen!
Ik vind mijn telgjens weêr in 't zaligst heilgenot!
Ja, dan, wanneer de dood mijne oogen zal verduisteren,
En 't matte levenslicht my flaauw en flaauwer straalt,
Dan zal hun Englenstem my 't lieflijk welkom fluisteren,
Dan zie ik ze om my heen op 't sterfbed neêrgedaald.
Verkwikking zal de glans, die om hun lokjens flonkert,
My geven, by de dood, ja, sterkte en lafenis.
Hen volgt mijn ziel gerust, wanneer mijn oog verdonkert:
Ik ben hun wederzien door 's Heilands dood gewis.
God! doe me in 't stervensuur dees troost in 't harte stroomen,
Die niet met aardschen schat in 't graf verloren gaat!
Wat is al 's warelds goed, wat de ijdle wellustdroomen,
Voor die in 't Heilgeloof het oog op Jezus slaat?

1808.

Eens krijgsmans afscheid. (In MDCCCXVI.)*

De strijd hield op, de jammerkreet
Verkeerde in vredepsalmen;
Gy, die den vijand storten deedt,
Hoor onzen Lofzang galmen!
ô God! verkwijnende in den band,
In diepe ellend verzonken,
Hebt Gy ons Vorst, en Vaderland,
En voorspoed, weêrgeschonken.

* Poëzy (van Vr. k.w.b.), 113.

Uw machtige arm heeft my behoed
   By storm en krijgsallarmen;
Ik bleef by 't om my plasschend bloed
   Bewaard door Uw erbarmen.
'k Zag duizend dappren aan mijn zij'
   Van 's vijands lood doorregen,
En, God! Uw goedheid spaarde my:
   Heb dank voor Uwen zegen!

Gy schonkt my weêr aan gade en kroost;
   My weêr aan vriend en magen:
Dus ben ik alles thands getroost,
   Wat Gy my geeft te dragen.
Hy die 't geweld betemt van 't meir,
   Den stormwind legt in banden,
Ziet steeds op zijn getrouwen neêr,
   Tot 's warelds verr'ste stranden.

God blijft mijn Vader, ik, zijn kind,
   Aan de overzij' der vloeden.
Daar kan Hy my 't gemis van vrind
   En vaderland vergoeden;
Doch, mocht Hy op een vreemde kust
   Mijn ziel ter rust ontbieden,
Dan roep ik, op Zijn trouw gerust:
   ‘God, laat Uw wil geschieden!’

ô Dierbare, ô geboortegrond,
   Waaraan mijn hart blijft kleven: -
Waar 't kusjen van den moedermond
   My welkom heette in 't leven!
Waar 'k eerst met kinderlijken voet
   Gods tempel mocht betreden,
En sedert met oprecht gemoed
   Mijn Heiland heb beleden!

Waar ik den Dienaar van Gods woord
Mijn boezemvriend mocht noemen,
En veertig jaren ongestoord
Op zijn vertrouwen roemen,
Die hier in Leeraars hartetaal
Door d' afscheidsgroet bewogen,
(En, mooglijk voor de laatste maal)
My zegent voor Gods oogen!

Waar 'k in de wijde broederschaar
Nooit vijand heb gevonden,
Maar ieders hart onwankelbaar
Door trouw aan my verbonden!
O! 't scheiden kost my eindloos veel
Van Broeders, Vrienden, Magen!
Dan...! zegen zij uw-aller deel
In 's levens wisselvlagen.

ô! Zoo ik van u scheiden moet
Om nimmer weêr te keeren,
't Is alles wel, wat de Almacht doet;
Laat ons Haar wijsheid eeren;
De hoop, dat wy ons wederzien,
Voor Jezus throon vergaderd,
Doet alle bange zorgen vliên
Als 't uur der afreis nadert.

Gedenkt my in uw-aller beê
By 't zang- en speeltuiggalmen.
Mijn hart stemt met uw Hallels meê,
Uw dank- en bedepsalmen!
ô Laat ons hier nog eens, vereend,
Gods zeegnende Almacht prijzen!
Ook daar, waar 't oog geen traan meer weent,
Zal eens ons danklied rijzen!

Toezicht op God.*

De dwaas zoek' heil in goud of eer,
Hem moge 't aardsche stof verblinden!
De wijze laat zijn levenslot
Aan 't zeegnend albestuur van God,
En zal zich nooit bedrogen vinden.

Wat, of ons op den weg naar 't graf
De middaggloed op 't hoofd moog schijnen,
Hy nadert ook naar de eeuwigheid,
Wiens pad door 't gloeiend voetspoor leidt
Van onverkwikbre zandwoestijnen.

Niet veilig wandelt hy daar heen,
Die dartlend langs de bloemenpaden,
De knopjens van hun stengel rukt,
En roekloos bloem op bloemtjen plukt,
In onbedachtzaam plichtversmaden.

Ach, wie benijdt hem 't schijngenot,
Die, op den elpen throon verheven,
Op onix treedt en jaspissteen,
En al wat ademt om hem heen,
Voor 't fronsende gelaat ziet beven?

Of zou de weg, met goud gevloerd,
Den voet tot zeekrer steunsel strekken? -
Of zou het kostbaar vorstlijk dak,
Hoe trots zijn spits ten wolken stak,
Hem voor den donderslag bedekken?

* Wit en Rood II, 127.

Neen, stervling, neen benij hem niet:
't Geluk hangt aan geen schat of weelde.
Een bete broods, en zuivre dronk,
Zoo God u dit by zielsrust schonk,
Erken dat Hy u rijk bedeelde!

Geen pad zoo distlig, geen zoo woest,
Waar niet een geurig bloemtjen gloorde:
Geen weg zoo duister, geen zoo dicht,
Waar niet van 't koestrend zonnelicht
Een straaltjen door de nevels boorde!

Neen, pelgrim, mat en zwervensmoê,
Ducht niet voor lavingloos versmachten!
God ziet zijns trouwen dienaars nood,
En 't roofgevogelt bracht hun brood,
Die op Zijn hulp vertrouwend wachtten!

Geen neveldamp onttrekt Gods oog
Het minste vormsel van Zijn handen:
Geen stervling roept tot Hem om niet,
Die heel de schepping overziet,
En samensnoert in liefdebanden.

Bedrukten, zucht niet; komt tot Hem
Die aan uw klacht gehoor zal leenen.
Uw tranen zijn by God geteld,
Die overmoed en deugd vergeldt,
En vreugde schept uit troostloos weenen.

Oneindig als Zijne Almacht is,
Zoo grenzenloos is Zijn erbarmen!
Genaakt vertrouwend tot zijn throon,
Hy zal, om 't lijden van Zijn Zoon,
Zich over uwe klacht ontfermen!

Geen afstand schrikke u, moeden, af,
Die tot Zijn zetel poogt te naderen!
Geen plekjen is er in 't heelal
Van waar uw beê niet klimmen zal
Tot voor den Vader aller vaderen!

Geen trotsche lijftrawantenstoet
Die u den toegang zal verhinderen!
Zijn oogwenk slaat ons allen gâ!
Zijn throon - is allen even na,
Wy-allen - Zijn geliefde kinderen.

Geen dartle hovelingen rei,
Als soms den koningsstoel omgeven,
Is daar getuige van uw klacht,
Waarmeê hun wulpsche weelde lacht,
Die nooit des kommers neep deed beven.

In de eenzaamheid, en zonder schroom,
Waar u geen luistrer mag bespieden,
Verheft ge uw kinderlijke stem,
En stort uw boezem uit voor Hem
Wiens wenken lot en tijd gebieden!

Zoo komt dan, droeven, komt tot Hem!
ô Laat u niet door 't stof verblinden,
Weest wijs, en stelt uw levenslot
Aan 't zeegnend Albestuur van God,
En nooit zult ge u bedrogen vinden.

De dood.*

Niet als een schrikverwekkend spook,
Zie ik u om mijn sterfbed zweven:
Gy zijt me, ô Dood, een blijde boô,
Die me opvoert tot het hemelleven.

Leg vrij mijn leden ketens aan,
Uw boei bezwaart my niet, noch prangt my,
Mijn stof daalt in het stof ter rust,
En 't zorgloos bed des grafs ontfangt my.

Gy spreidt mijn hoofd geen doornenpeul,
Gelijk my soms op aarde wondde;
ô Neen, geen scherpe hartepijn
Genaakt des afgestorven' sponde!

Mijn oog zal daar geen jamm'ren zien;
De smart van 't leven niet beschreien:
Mijn hart, niet bloeden om de weên
Waar gruwlen de aard meê overspreien!

Daar stort mijn oog geen tranen meer
Op wonden die ik niet kan heelen;
Daar hongert my niet meer naar brood
Om aan den smeekende uit te deelen.

Daar flikkert my der tweedracht toorts
Noch 't vlammend krijgsvuur meer in de oogen:
Daar wordt geen lichtbegocheld hart
Door list of schijndeugd meer bedrogen!

* Wit en Rood II, 135.

Des wichtjens eerste slaap zij zacht,
Als 't, uit des moeders schoot ontwikkeld,
Bewustloos dat er smart bestaat,
Door drift noch lusten wordt geprikkeld;

Noch zachter rust de sluimeraar,
Wien by de jongste ontwakingsmorgen,
Geen leven meer te duchten staat,
Verbitterd door dees wareldzorgen.

Hem treft geen vreeslijk droomgezicht
Dat gillend uit den slaap doet rijzen,
En, voorspook van een naadrend leed,
Het zwakke hart van schrik doet ijzen!

De orkaan barst' met verwoesting los,
En schudd' de wareld uit haar assen,
My zal 't vernielend stormgeweld
Niet in het veilig graf verrassen.

De zee stroome over 't aardrijk heen,
En moog mijn stof met de aard verspoelen;
Gods Engel slaat die stofjens gâ,
Ik zal geen golfvernieling voelen.

De reiziger, van 't zwerven moê,
Voelt zich het hart van vreugde ontroeren,
Als 't vaartuig nadert, dat in 't eind,
Hem naar zijn haardsteê weêr zal voeren.

Wie zou, op vreemde kust gestrand,
In slavenboei naar redding zuchten;
En deinzende als hy uitkomst ziet,
De hand van die hem vrijstelt duchten?

Neen, treed vrij toe, verkwikbre Dood,
Ik zie u met gerustheid naderen,
Uw angel werd voor my verstompt
In 't stroomend bloed uit 's Heilands aderen.

De gierigaart.*

Beklaagbaar sterveling, op aardschen schat verdwaasd!
Der vuige spin gelijk, die op de tuinloot aast,
Puurt gy een schaadlijk gift uit de eigen boomgaardspruiten,
Die 't bietj' een rijke bron van honingzoet ontsluiten.
Het lot verdeelt het goud met ongelijke hand;
Maar de Almacht houdt dat lot in onverwrikbren band,
En geeft, ja zelfs, onthoudt, uit vaderlijk meêdogen,
Het geen we in blinde drift als ons geluk beoogen.
Wee, wee hem, die, te onvreên met wat zijn Schepper gaf,
Zich 't luttel dat hy heeft in vloek verkeert en straf;
Steeds van begeerte blaakt om schatten op te gaâren,
En voor 't vooruitzicht beeft van onverzorgde jaren;
Geen kruimtjen van zijn brood den armen af durft staan,
En 's beedlaars klaaggekerm onmenschlijk kan versmaân.
Hy noemt het, roekeloos: ja meer, zich-zelv' bestelen,
Een deel, hoe nietig ook, van 't zijne meê te deelen.
Steeds staart hy op gebrek en kommer in 't verschiet,
En, denkt aan 't troostend woord des dierbren Heilands niet:
‘Bekommer u, ô mensch, niet om den dag van morgen;
Die dag, wanneer hy daagt, zal voor het zijne zorgen.’
Nooit is zijn vrekke ziel indachtig aan het woord,
Van hem die waarheid is, onlochenbaar gehoord,
Dat God zich eens gewis den zondaar zal erbarmen
Die d' armen bystand biedt met broederlijk ontfermen.
Een enkle waterdronk, één bete van uw brood,

* Wit en Rood II, 139.

d' Ellendling uitgereikt in 't prangen van den nood,
Acht Jezus, als aan Hem, ja, aan Hem-zelv' geschonken!
ô Voelt ge u, door dit woord tot weldoen niet ontfonken,
En is u iets te veel dat ge afstaat aan God-zelv'?
Wat graaft ge uw schatten weg in 't donkre rotsgewelf;
Als waar deze aard gebouwd op onvergangbre gronden,
En, aan uw broos bestaan eene eeuwigheid verbonden?
De roofzucht spiedt wellicht uw duistre bergplaats uit,
En maakt zich al uw schat gewetenloos ten buit.
De orkaan, die de aarde omwroet en steden keert in plassen,
Zal, mooglijk eer gy 't weet, uw eigendom verrassen,
En spoelen in één nacht geheel uw goudmijn heen,
Naar 't nooitgepeilde diep der ondoorgrondbre zeên!
En gy, hebt ge in uw hand des levens teedre draden?
Hoe lang nog zal uw ziel zich aan dat goud verzaden?
Dees dag, dit oogenblik is mooglijk reeds het laatst!
Één gure Noordenwind die door uw bloedstroom blaast,
Verwoest u al 't genot dat ge uit uw schat mocht puren,
Ja, rooft u 't leven zelfs in weinig snellende uren.
Wat hebt ge u dan voor heil gewoekerd met dat goud,
Zoo nutloos, zonder doel, aan de aarde toevertrouwd?
Geen droeve zal uw hulp met zegening herdenken;
Geen armoê, aan uw asch haar dankbre tranen schenken,
En ach! voor 't hoogst gericht, op Jezus grooten dag,
Herroept uw ziel zich niets dat haar verkwikken mag.
Moog, moge u dan dat goud niet nog ten vloek verstrekken!
ô Dat gy 't hadt verdeeld, en naakten helpen dekken!
Ja, hadt ge, om 's Heilands wil den dorstige gelaafd,
Den hongrige gevoed! Doch, neen, aan 't stof verslaafd,
Buigt ge u in blinden waan voor dees uw afgod neder.
Wat tijger is in 't woud des herders lammren wreeder,
Dan gy u-zelven zijt, die 't eeuwig goed verbeurt
Om ingebeeld geluk, door u voor 't hoogst gekeurd!
Ach, hoe beklaag ik u, rampzalige verblinden,
Die in 't noodlottig goed genieting zoekt te vinden!
Genieting? - Stervling, ja! in rijkdom ligt genot,
Wanneer gy hem besteedt naar 't heilig woord van God.
Vervoeg u onder 't dak, waar de onverzadigde armen
Van honger en ellend op 't hooploos bedstroo kermen;

Stort daar een handvol goud de moeder in den schoot,
Wie 't wichtjen 't hart doorvlijmt dat snikkend schreit om brood:
Verzorg de droeve weeuw en hulpelooze weezen,
Op wier verbleekte wang hun jammer staat te lezen:
Behoed hen voor de kou die merg en been doordringt,
En d'ongedekte 't bloed uit borst en aadren wringt,
Wanneer de gure wind in lange winternachten,
Hen naar een vonkjen vuurs, een warmen dronk, doet smachten.
Gevoel in dat verblijf van droefheid en van smart,
Gevoel den zegen daar van 't mededogend hart.
Geniet, geniet daar 't zoet, dat menschen zuiverst smaken;
(Geluk, waar niets by haalt!) om droeven blijd te maken.
Schaam u de weldaad niet, om in de schaamle stulp
Den kranken by te staan met broederlijke hulp.
Het oog dat alles ziet, slaat by der kranken sponde
Uw hand genadig gaâ, in 't zalven van zijn wonde.
En eens roept u Gods stem voor Jezus richtstoel op,
En loont met eeuwig heil den gullen balsemdrop.
Ach 't vordert slechts zoo min om d' arme te verkwikken,
Hem heul te biên en troost in angstige oogenblikken;
En eindloos is de vreugd die deze weldaad kroont,
En onverliesbaar 't goed waar Gods genâ meê loont!

Beklagenswaard is hy, die, van zijn eerste dagen,
Het pletterende juk der nooddruft leerde dragen.
Maar eindloos meerder knelt dat jammer, als 't dien treft,
Wien afkomst en geboorte in hooger stand verheft!
Hem wordt het zinlijk leed, dat de arme heeft te lijden,
Verdubbeld, door 't gevoel van vroeger voorspoedstijden.
Die bron van lafenis, die de armoê open staat,
Heeft voor zijn tegenspoed geen druppel die hem baat.
De gift van weeldes hand, hoe rijklijk hem geboden,
Verzacht zijn kommer niet by 't stillen van zijn nooden.
Met d' uiterlijken schijn van welvaart sleept hy 't leed,
En wat hem 't hart bezwaart, 't is God alleen die 't weet!
De beedlaar ziet van verr' dat smart zijn wezen teekent,
('t Is van der droeven hart dat hy op bystand rekent.)
En roept hem jammrende aan! - Helaas hy wijst hem af!
Dit moet hy, hemel ach. - Hy, die zoo gaarne gaf!

De schamele argwaant niet dat hy vergeefs zal vragen,
En waagt het, zich van hem mismoedig te beklagen.
Van hem, wien op zijn bede een traan het oog ontschiet!
Van hem, wien 't wrevel lot geen penning overliet! -
Die aan zijn eigen kroost moet weigren brood te geven! -
Die 't noodigst zich ontzegt tot rekking van zijn leven! -
ô Vrek! zaagt gy het hart van dien rampzaalge door....
Ja steldet ge u zijn leed in al zijn omvang voor....!
Dan, wacht u, hem met hulp gevoelloos op te beuren.
Het geen den beedlaar laaft, zal hem het hart verscheuren,
Zoo niet uw kieschheid weet te geven op een wijs
Die 't weldoen adelt door der weldaad hoogsten prijs.
Gewis, wie edel denkt, zal liever redloos sneven,
Dan, door des rijken gunst beschaamd, te moeten leven.
Geen armoê haalt de blos den braven op 't gelaat,
Wien 't onbezoedeld hart in d' eedlen boezem slaat;
Maar giften, die ten pronk van trotschen waan verstrekken,
Die zijn het, die zijn kaak met schaamtegloed bedekken.
Licht, rijke, blaakt u eens 't weêrkaatsen van dien gloed
Met folterangst der hel op 't liefdeloos gemoed!
Licht, dat gy 't eens ontwaart, hoe zulke weldaân smarten,
Wier bron den oorsprong haalt uit praalzuchtvolle harten!
Ga, berg uw goud veeleer in 't diepst van 's aardrijks schoot,
Dan dat gy 't lijden tergt van uw natuurgenoot!
Met schijn van wel te doen verbittert gy zijn plagen.
Ja! 't weldoen van uw hand valt zwaarder nog te dragen,
Dan hongers wrangste pijn: het strekt tot smaad en hoon
Voor 't hoog verheven hart, aan giften niet gewoon.
Spreekt van genieting niet, medogenlooze rijken,
Die 't goud alleen bezit om met dat goud te prijken!
't Schenkt u geen reine vreugd, geen onvervalschte lust,
Maar 't drukt uw ziel met zorg! en rooft u kalmte en rust;
't Verstikt het schaarsch gebloemt' dat op des levens wegen
Den sterveling ontluikt, bedaauwd van hemelzegen;
't Herschept het malsche dons waarop ge uw leden strekt,
Tot ruwen steengruisgrond met doornen overdekt;
Het maakt uw boezem koel voor gade en huwlijkspanden,
En boeit geheel uw ziel in 's afgronds ijzren banden;
't Vervreemt u van God-zelv'; en 't denkbeeld stolt u 't bloed,

Dat ge eens in 't uur des doods uw rijkdom derven moet.
Wee elk die u benijdt! maar, zalig, wie gevoelen
Dat weelde en overvloed des Kristens hart verkoelen.
Ja, wel hem duizendmaal, die 't brood van heden breekt,
En in zijn lot te vreên, geen ruimer weelde smeekt!

Veroordeeling.*

Laat af in 's Hoogsten recht te treden:
Den Kristen voegt het oordeel niet,
Maar die de zielsverborgenheden
Tot in haar diepsten plooi doorziet.
Die wezen onderscheidt van schijn,
Kan (eenig) 's menschen rechter zijn.

Wees streng op eigen deugd en plichten;
Maar zoo uw broeder iets misdeed,
Ontzie u voor 't verwaand betichten
En dek zijn feil door 't liefdekleed.
Beweeg zijn ziel door zacht onthaal,
Op dat hy verder niet verdwaal!

* Nieuwe Dichtschakeering I, 201.

Jezus aan het kruis:*

Om 't smartlijk kruis geschaard, aanbiddelijk Ontfermer,
Schijnt heel uw beulenstoet van onvermurwbaar marmer:
In smart, en hoon, en spot, als 't lijdzaam lam, gedwee,
Bezwijkt uw liefde niet in 't ondoorstaanbaarst wee.
Bedroefde Moeder, ween, barst luidkeels uit van 't weenen,
Eer de opgekropte smart uw boezem doe versteenen!
Ween, Jongling dien Hy mint, stort tranen uit het hart,
Eer 't stollend bloed verstijve, en gy versteent van smart!
Gy, Zondaars, hebt berouw by 't kruis van uw erbarmer!
Of - uw verhard gemoed is als zijn beulen, marmer.

Het gebed van Simeon.*

ô God, zie my genadig aan:
Laat thands uw knecht in vrede gaan;
Ontsla mijn ziel van 's lichaams keten.
Mijn oog, door grijsheid schier verblind,
Aanschouwt Gods Zoon in 't vlekloos kind:
Vervuld is 't heilwoord der Profeeten!
Mijn arm, verlamd door d' ouderdom,
Vat 's warelds dierbren Heiland om;
Thands mag mijne uitvaart zalig heeten!
Wat toef ik langer nog op de aard?
Wat was er immer wenschenswaard
Dan 't Godlijk woord vervuld te weten?
God! nu ik mijn Verlosser zag,
Zij dit mijn blijde stervensdag!

* Nieuwe Dichtschakeering II, 163.
* Nieuwe Dichtschakeering II, 164.

Afgodery.*

Mijn oog beweent die stervelingen
Wier outer voor een afgod brandt;
Die in bedwelming nederknielen
Voor vormsels van hun eigen hand.

Waar is hun troost by 's levens kommer?
Wien storten zy hun dankgebeên?
Wie zal hen in den nood beschermen? -
Dat kunstgewrocht van zielloos steen!

ô Blinden, treedt op gouden vloeren,
Omhangt uw leden met smaragd;
Wat baat u 's warelds schat te omvaâmen,
Terwijl uw ledig hart versmacht?

God, die alleen dat hart vertederen,
Wiens liefde uw ziel vervullen moet,
Dien sluit gy uit, en - dol vermeten!
Gy valt een nietig beeld te voet.

Mijn oog beweent u, stervelingen,
Die als verdoolde lamm'ren dwaalt!
Hoe tast hy om in 's afgronds neevlen,
Wien 't licht der waarheid niet bestraalt?

Maar, Kristen, gy die God erkende,
Die Hem in 't zoenbad werd gewijd,
Wien Jezus opnam in zijne armen
Toen gy Gods kind geworden zijt:

* Nieuwe Dichtschakeering I, 178.

Maar Kristen, die dien naam verlochent,
   En 't reddend Heilgeloof vertreedt,
U schaamt, dat Heilgeloof te omklemmen,
   En hoont, die voor uw zonden leed.

Die 't aardsche goed ten afgod maakte,
   En, meer nog dan de Heiden blind,
U-zelv' door 't sterfuur laat verrassen,
   En in vertwijfling wedervindt;

ô Gy, beklaagbre! wat ontwaking
   Als eens des Heilands stem u wekt!
ô Wierdt ge in 't wareldpuin begraven!
   Door 't stortend berggevaart bedekt! -

Verlosser, eindloos in genade,
   Ontsluier Gy 't verblind gezicht,
En, doolt het lichtmisleide harte,
   Bestraal het met Uw eeuwig licht!

Kristenmoed.*

   Vertsaagt niet in den prang van 't leed,
Wie de oogen vest op 's Heilands lijden!
   Wat list van Hel of vijand smeed',
Gods Almacht kan en zal bevrijden.
   De lasteraar bevlekke uw eer;
Hy moge u aanzien, achting rooven;
   Eens daalt de heldre Waarheid neêr:
Geen Helgeest kan haar licht verdoven:
   Eens straalt zy voort door 't neevlig zwart,
   Hoe listig ze ook verduisterd werd.

* Poëzy (van Vr. k.w.b.), 121.

Getroost u, Kristen, plichtgetrouw,
Wat haat, wat wangunst zich vermeten.
Wie vast aan Jezus heilwoord hou',
Die mag in 't jammer zalig heeten. -
Hy zegepraalt, hoe diep verdrukt; -
Hy mag op meer dan schatten bogen; -
Hem wordt de zielsrust niet ontrukt
Door 't sijfflen van de helsche logen; -
Hem kleeft geen vloek, geen schandvlek aan.
Ook Jezus werd met smaad belaân.

Bedroeft u 's vijands overmoed,
Of doet der menschen haat u klagen;
ô Zie op Jezus stroomend bloed,
't Zijn menschen die hun Redder plagen!
't Zijn menschen, die zijn beulen zijn!
Die in hun onvermurwbre harten
Nog juichen in zijn stervenspijn! -
In Hem, Gods plettrende almacht tarten! -
Wier geessel, kruis, en doornenkroon
De wreedste foltring scherpt met hoon.

't Zijn blinden, die onzinnig woên.
‘Ach, (riep de Heiland by zijn sneven)
Zy weten niet het geen zy doen;
Mijn Vader, wil het hun vergeven!’
Schenk, Kristen, ook uw deernistraan
Aan wie u hoonde, tergde, smaadde:
Nooit wist hy wat hy heeft misdaan;
Beveel hem Jezus heilgenade!
Beseft hy wat hy zich vermeet,
Die de onschuld met den voet vertreedt?

Neen, Kristen, wankel niet in moed:
Uw lijden is een perk geteekend.
God-zelf heeft 's levens tegenspoed
Den Zijnen naar hun kracht berekend.
Mistrouw des Hoogsten bystand niet,

Hy zal geen lijdende ooit verlaten!
Daar Jezus u bescherming biedt,
Wat deert u 's vijands machtloos haten?
Eens stort hy met beschaming neêr,
En gy, gy geeft uw' Heiland eer!

De verloren zoon.*

Langzaam was de zon aan 't zinken
In der baren zilvren schoot;
Helder stond de maan te blinken
Boven 't gloeiend avondrood.

In de dichte loovrenzalen
Klonk geen enkel toontjen meer;
En de herders, moê van 't dwalen,
Vleiden zich ten sluimer neêr.

't Weeldrig schaapjen, moê gesparteld,
Lag gedompeld in de rust:
't Windtjen had zich mat gedarteld,
En zijn adem scheen gesust.

't Vogeltjen, in slaap gezegen,
Repte borst noch vlerkenschacht;
En de milde daauwdropregen
Tooide de aard met paarlenpracht.

't Vinkjen had zijn wijk hervonden
In het distlig struikgewas;
't Vischjen, zijn geliefde gronden
In den stillen waterplas.

* Poëzy (van Vr. k.w.b.) 152.

Alles lag in rust gezonken;
Maar de treurende Elam niet,
Die van weelde en wellust dronken,
't Ouderlijke dak verliet.

Hy, die voor eens vaders tranen
Zich gevoelloos had getoond:
En het ouderlijk vermanen
Met verachting had beloond; -

Hy, die plicht en deugd verzaakte,
Sidderde in dit eenzaam uur,
Daar de wroegingstem ontwaakte
By den sluimer der Natuur.

Als het stroomnat, door de winden
Voortgezweept naar d'Oceaan,
Zag hy al zijn goud verslinden
Op de gladde wellustbaan.

Van den vriendenstoet begeven
Die zijn hoogmoed had gestreeld,
Was niet een hem bygebleven
Die zijn kommer met hem deelt.

Die zich aan zijn disch vergastte,
Dreef thands moedwil met zijn leed,
Daar hy 's nachts in tranen plaschte,
En den dag in zuchten sleet.

Ach, hoe stond hy daar te snikken
By het zorgloos rustend vee,
't Geen de nachtrust mocht verkwikken
Daar 't gebrek hem waken deê!

Hoe, hoe wenschte hy die tijden
   Weêr te koopen met zijn bloed,
Toen zijn hart zich mocht verblijden
   In gewenschten overvloed!

ô Hoe strekten zich zijn handen
   Siddrend uit naar de eikelnoot,
Die zijn hongrende ingewanden
   Strekken moest voor voedend brood!

ô Hoe vloekte hy die vrinden
   In de wanhoop van zijn hart,
Die, nog wufter dan de winden,
   Hem verlieten in zijn smart!

Ach, wat gloeiend blozen dekte
   Zijn gelaat, door smart ontkleurd,
Als hy zich ter aarde strekte
   Met een hart van rouw verscheurd!

Als hy dacht aan 't zielsbezwaren
   Dat hy stortte in 't oudrenhart,
't Geen zijns achtbren vaders hairen
   Deed vergrijzen door de smart!

Door dit zelfverwijt gemarteld,
   Vloekte hy d' onschatbren tijd,
Aan der weelde disch verdarteld,
   En, (helaas!) herroeploos kwijt.

Wel hem (hy is niet verloren)!
   Wien 't gevoel de borst doorweekt;
Die Gods roepstem aan wil hooren,
   Als Hy tot den zondaar spreekt!

Wee hem, die by 't avonddalen,
   By den kalmen straal der maan,
Onbeklemd kan ademhalen
   Met een ziel van schuld belaân!

Wee hem, die by 't uchtendklimmen
   Met een borst die misdrijf broedt,
's Hemels dagtoorts kan zien glimmen
   Onvertederd van gemoed!

Neen: wat Elam ooit verbeurde,
   Als de nacht op de aarde viel,
Of het licht der kimmen kleurde,
   Dan versmolt geheel zijn ziel!

Dan verflaauwde wanhoops gloeiing
   In zijn vlammenschietend oog,
Dat een zachte traanbesproeiing
   Met haar koeling overtoog.

‘Neen, ik kan het niet verduren!’
   (Riep hy, smoorende in 't geween.)
‘Eeuwen zijn my de angstige uren:
   Vliege ik naar mijn vader heen!’

‘Smeekend stort ik voor hem neder,
   Met een hart van rouw doorboord:
Ach, hy geeft zijn hart my weder,
   Daar my 't zelfverwijt vermoordt!’

‘Neen, hy zal my niet verstoten
   Als ik me om zijn kniën klem! -
Bleef ooit vaderhart gesloten
   Voor de teedre kinderstem?’

Vol ontroering vloog hy henen;
   Hemeltroost daalde in zijn ziel,
Toen hy onder 't vreugdeweenen
   Aan zijns vaders voeten viel!

‘Ach verstoot my niet, mijn Vader:
   'k Ben niet waard uw zoon te zijn;
Maar de boete brengt me u nader,
   Met der wroeging martelpijn!’

‘'k Zoek niet, me in uw hart te dringen;
   Zie my slechts met deernis aan:
Gun my, met de hurelingen
   In uw dienst gelijk te staan.’

‘Ach, mijn zoon, my weêrgegeven,
   Riep de grijzaart juichend uit!
Daar hy met een wagglend beven
   Elam in zijne armen sluit.

Neen! gy van de dood herrezen,
   Die te rug keert aan mijn hart,
Hebt geen vaders oog te vreezen,
   Geen verlenging van uw smart.

Dekke een feestgewaad uw leden
   Als een vorst op 't kroonfeest siert,
En zij dit gezegend heden
   Met de hoogste vreugd gevierd!’

* * *

Jubel is het in den hoogen
   By des zondaars wederkeer,
En, met blijdschapstralende oogen
   Zien Gods Englen op hem neêr.

Jezus opstanding.*

Triomf! de kluister is gebroken
Die 't kroost van Adam hield bekneld:
De list des afgronds is gewroken;
De dood, in zegepraal geveld.

Volzalige uchtend van 't verrijzen,
De zaligste die de aard ooit zag;
Wat stervling zou uw luister prijzen,
't Geen zelfs geen Cherubslied vermag!

Stort neêr, en dankt, verloste zielen,
Gekocht voor 't bloed op Golgotha:
De Serafs die Gods throon omknielen
Verheffen 't blijd Hallelujah!

Triomf! de kluister is verbroken
Die 't kroost van Adam hield bekneld:
De list des afgronds is gewroken;
De dood, in zegepraal geveld!

De dag brak aan, door Jezus vrinden
Met stil geloof en hoop verwacht;
Hem dien geen graf of dood kon binden,
Was 't graf geen graf, de nacht geen nacht.

Onfeilbaar was Zijn heilbeloven, -
Was 't wederzien, hen toegezeid!
Zy hieven 't biddend oog naar boven,
En toefden op die zaligheid.

* Poezy (van Vr. k.w.b.), 125.

Maria! ô wat heilige ijzing
Beving u in die morgenstond,
Daar gy ten blijk van zijn herrijzing,
Den grafsteen afgewenteld vondt!

Wie schetst uw teder zielsverrukken
(Des stervlings taal vermag het niet,)
Terwijl ge in 't siddrend neêrwaartsbukken
Gods Englen in die grafsteê ziet!

Bevoorrechte, ô wie schetst dat sidderen,
Die overstelping van uw ziel?
Van u, die 't eerst van Zijn aanbidderen
Herkennend aan Zijn voeten viel!

Toen zaagt ge, ja, den boei verbroken
Die 't kroost van Adam hield bekneld:
Toen zaagt gy 's afgronds list gewroken;
De dood, in zegepraal geveld.

ô Zalig gy, die mocht aanschouwen! -
Aanbidden mocht aan Jezus voet! -
Maar zalig ook, wien 't stil vertrouwen
Het kruis bemoedigd torschen doet!

Maar zalig ook, die Hem verbeiden,
En danken Zijn verrijzenis
Dat, als de dood hier dwingt tot scheiden,
Dat scheiden niet voor eeuwig is!

Triomf, de keten is verbroken
Die 't kroost van Adam hield bekneld:
De list des afgronds is gewroken;
De dood, in zegepraal geveld!

1820.

Uitboezeming in nieuwjaarsnacht, MDCCCXXII.*

Aan U, Beheerscher van 't Heelal,
Die met een enklen wenk den loop der tijden regelt;
Die, al wat is of wezen zal
Door 't onmiskenbre merk van liefde en trouw bezegelt;
Aan U, die onze Vader zijt,
Hoe roekeloos ook soms uw kindren van U wijken;
Aan U zij onze dank gewijd
Voor Uw zoo onverdiende, ontelbre, Liefdeblijken!
Tot U verheft zich ons gemoed
Nu 't vluchtig jaar ten einde spoedt.

U, wien geen tijd beperken mag,
U, Onbegrijpbare, is één dag als duizend jaren,
En duizend jaren als één dag;
Uw kracht zal met geen tijd, geene eeuwen, henenvaren.
En ach! wy, wormen van het stof,
Wier adem rijst en daalt, en stil staat, op uw wenken,
Wy naadren U met dank en lof,
En sidderen, ô God, onze onmacht na te denken!
Zie neêr op 't diep vervallen kind
Dat Gy, hoe schuldig, nog bemint!

Welhaast roept uw almachtig woord
De lachende Natuur, bevrucht met kruid en bloemen,
Weêr uit haar wintersluimer voort;
ô Doe ons in haar schat diens milden oorsprong roemen!
Zy wijze ons op die Vaderhand

* Gedichten, 110.

Die op gepasten tijd de velden drenkt met regen,
De Zon heur renbaan wijst en stand,
En 't kiemend zaad in de aard bevrucht met rijken zegen.
Zoo wankel', wat er ooit geschied',
Ons hart in 't Godbetrouwen niet!

't Is duister, Vader, om ons heen.
De Geest des Opstands schijnt met 's Afgronds fakkellichten
Verwoestend over de aard te treên,
En blindt des stervlings oog voor God en Kristenplichten.
Het afgeloopen jaar trad af
In tranen en in bloed, en laat die sporen achter;
Ontsluit Gy de oogen voor uw straf,
En make 's boetlings rouw uw vaderslagen zachter!
Herroep 't verloren kind tot U,
Op dat het van zijn afval gruw'!

't Is duister, Vader, als de nacht!
De stroom woedt aan den trans, hy woedt in 't hart der volken;
Treed op met uw behoudnismacht.
Uw wenk betoom' 't geweld en keer' der moordren dolken!
Laat, laat uw zondig kroost niet los,
Dat, zich uw hand ontscheurt, geen God kent of geweten,
En in des hoogmoeds dollen trots
Zich machtig waant en vrij in zondens slavenketen!
ô Roep Gy die verdoolden weêr,
En smette 't bloed den grond niet meer!

Hier, Vader, waar uw zegen woont,
(Ach! zien we ons-zelf in 't hart of 't iets by U verdiene!)
Hier, waar Ge U zoo ontfermend toont,
Hier houde uw hand ons vast, en leide ons, Ongeziene!
ô Hou ons van den hoogmoed vrij
Die uw gezag weêrstreeft in dat van Vorst en Wetten!
Dat steeds uw Vrede met ons zij,
En laat nooit schuldloos bloed den grond van Neêrland smetten!
Uw vrede zij ons deel, ô God,
By 't stil berusten in ons lot!

Gezegend blijve uw leer ons hart,
Die ons tot steun verstrekt, en troost in dood en leven!
Geef, dat uw Rijk bevorderd werd'
En Neêrland onvervalscht zijn' Heiland aan blijv' kleven!
Doe Gy ons biddend waakzaam zijn,
En, zoo wy op den keer der jaarsaizoenen achten,
Leer Gy ons, (onverleid door schijn)
De teekenen des tijds, en - blijd op de uitkomst wachten;
Op dat ons Jezus vind' bereid
Tot de intrede in Zijn heerlijkheid!

Daal uwe troost in 's droeven ziel,
En beur den weenende op by 't graf van dierbre panden.
Hoe veel hem ook op aarde ontviel,
Hy zoeke 't weêr in U, en geef zich in uw handen!
Hem scheur' de smart, by 't wreed gemis,
Van 't ijdele aardsche los, en voer' hem op naar boven;
Op dat hy in zijn droefenis
De hand die geeft en neemt, met dankend hart moog loven;
En voel' zich ieder, wat hy lij',
Den God die redding schenkt, naby!

Ook my, ô God, die sints den slag
Waarmeê Gy onze hoop, ons uitzicht, deedt verdwijnen,
Geen dag meer blijd ontgloren zag,
Maar 's levens keten sleep in dof en moedloos kwijnen;
Ook my betaamt de dank, ô God!
U danke ik dat mijn ziel, niet in dien slag bezweken,
Uw Liefde erkent in 't smartlijk lot;
En 't dof beneveld oog terwijl mijn tranen leken,
Met kalmte uw' Hemel tegenlacht
Waar me eens het blijde weêrzien wacht.

Veel nam uw wijze wil ons af;
Veel heeft uw Liefde ons nog tot troost en steun behouden!
Hoe velen siert de Koningsstaf,
Die voor hun diadeem ons lot verwisslen zouden!
Ja, meer dan heel deze aarde omvat

Bezitten we in de telg die 't beeld draagt van zijn broeder,
   En 't zelfde hart, dat hy bezat,
Zijn' dierbren Vader wijdt en altoos droeve Moeder.
   Behoud ons, God, dat eenig pand,
   En leid hem aan uw vaderhand!

   My, dobberend in hoop en vrees,
Geslingerd als een kiel op de ongestuime baren,
   Die, na dat zy ten wolken rees
d' Onpeilbren schoot der zee gereed staat in te varen,
   En, (telkens weêr om hoog gejaagd
Om telkens, naar het golft, weêr dieper neêr te dalen,)
   Het beeld van 't lot des stervlings draagt,
Afwisslend, als in 't hart zijn rustloos ademhalen: -
   Zoo, dobbrend op des levens vloed,
   Schokt vrees en hoop het zwak gemoed.

   Wat, wat bestemt me uw wil, ô God?
Ach, mag de worm van 't stof dus vragend tot U spreken,
   Wiens hand den loop van 's menschen lot
Als die der zeên geleidt en spiegeleffen beken? -
   Ja, als de nacht in tastbaar zwart
Den scheepling overvalt by storm en onweêrvlagen,
   Dan immers mag zijn angstig hart
U, Bron van 't eeuwig licht, een enklen lichtstraal vragen?
   Van wien, dan van uwe Oppermacht
   Wordt uitkomst in den nood verwacht?

   Mag ik de toekomst niet doorzien,
Niet dringen in het lot, my door uw raad beschoren;
   Genoeg! Gy kunt de stond gebiên,
Dat, na de donkre nacht, het licht weêr op zal gloren.
   Genoeg, dat Hy, die wenkt en 't is,
Op wiens ontzachtbre stem de dooden 't graf ontstegen,
   Die dag schept uit de duisternis,
Uit tegenheden vreugd en onverwachten zegen! -
   Genoeg, dat Hy het Lot beveelt,
   Zijn Liefde, ramp en welvaart deelt!

ô Dringe ik dan geen toekomst in
Maar geef my op aan God, die eenig wil wat goed is.
Wel hem, die met des jaars begin
Bemoedigd met Hem gaat, hoe donker 't voor zijn voet is!
Die ziet niet om, of voor zich heen,
Maar volgt met Kristenmoed, hoe doornig 't pad moog wezen;
Geen dwaallicht doet hem zijdwaarts treên;
Hy zal in Zijn gelei' het dal des doods niet vreezen;
En eenmaal vinden we over 't graf
Hen weêr, die God ons nam en gaf!

Ach! vrage ik dan mijn' Schepper niet
Wat wisseling van 't lot dees jaarkring my zal geven:
Niet mijne, maar Zijn wil geschied'!
Wat ons de toekomst brengt is veiligst Hem verbleven.
Maar, zoo mijn dag ten einde spoedt,
Dan, Vader, vind' de dood my vaardig op uw wenken!
Gy, wil me om 's Heilands offerbloed,
Den toegang tot uw Rijk uit loutre erbarming schenken!
Den Gade en 't kind dat om my schreit....
Hergeeft Gy me in uw heerlijkheid.

1822.
In een krankte.

Het evangelie.*

Indien ik waarheid, wijsheid zoek,
Het heilig Evangelieboek
Zal my die schat ontdekken:
Ja, 't Godlijk woord, daarin vervat,
Besluit een onwaardeerbre schat,
Die my op 't hobblig levenspad
Tot steun en troost mag strekken.

* Nagelaten Gedichten (van Vr. k.w.b.), 108.

Het leert ons wie des sterflings ziel,
Nadat hy van zijn God verviel,
   Van dood en hel gered heeft:
Het leert ons hoe des Satans macht,
Die 't eerste paar tot afval bracht
Bezweek voor de onweerstaanbre kracht
   Die hem den kop verplet heeft.

Het leert ons wie de kruisdood stierf,
Opdat Hy ons genâ verwierf,
   En vrijsprak van de zonden.
Het toont ons dat geslachte Lam
Dat onze schuldsmet op zich nam,
(Daar 't vlekloos van den hemel kwam,)
   Voor ons doorboord met wonden.

Gy volgt als 't Oudrenwoord gebiedt
En denkt aan eigen grootheid niet,
   Gy, Vorst voor wien 't heelal moet bukken!
Draagt hoon en foltring met geduld,
Opdat de losprijs word' vervuld
En 't Adamskroost, bevrijd van schuld,
   De vruchten van uw dood moog plukken.

Ja Vorst van vrede en heilgenâ!
Uw wieg, en kruis op Golgotha
   Zijn in dat heilig woord beschreven.
Daar stort ik met de wijzen neêr,
Die wierook offren U ter eer,
En zie U, aller englen Heer,
   Een kreb ten wiegjen geven.

Ik volg daar met uw jongren meê
Naar 't sidderend Gethsemané,
   Zie U in angst en bloedzweet baden,

De grond van 't schuldloos bloed genet
Waardoor Gy uw gegev'nen redt,
Ik hoor uw roerend zielsgebed,
  En zie U met een kus verraden.

Ja, 'k zie daar wat Gy door moest staan
Om de Uwen van den vloek te ontslaan,
  En smelt in tranen aan uw voeten.
En hoe Gy, Vorst des levens! sterft
Opdat het kroost door God ontërfd
In U, genâ by Hem verwerft,
  Waar de Englen U verwinnaar groeten!

Hier leer ik Uw verrijzenis,
Waardoor Gods recht bevestigd is!
  Hier leer 'k, in nood op U betrouwen
Die aller schepslen lot gebiedt,
En schoon Gy 't aardsch verblijf verliet,
Steeds liefdrijk op hen nederziet
  Die U in 't zoengeloof aanschouwen.

Geef Heer, dat ik nooit schatten zoek,
Dan die van 't Evangelieboek!
  Alle aardsche rijkdom gaat verloren;
Uw woord alleen, dat eeuwig is,
Geeft troost en hoop in droefenis,
Vergoedt al wat m' in t leven miss',
  En dood noch graf kan 't ooit verstoren.

1822.

Hymne aan God.*

In 't diepst der eenzaamheid aan 't aardsch gewoel onttogen,
Trede ik, mijn Schepper, voor uwe oogen
En bidde U aan in 't nietig stof:
Geen denkbeeld, geen gevoel beziel' my dan uw lof!
Uw lof, oneindig God, en zoo genadig Vader!
Duld dat ik uwen throon in diepen oodmoed nader,
Gy die my aanneemt als uw kind
Hetgeen Gy om uw Zoon bemint.

'k Was niets: Uw wil gebood, ô aller wezens Wezen,
En 'k werd. Van eeuwigheid had dit uw raad bepaald.
Gy riept my, en ik was; uit niet in 't licht gerezen,
En van de onsterflijkheid omstraald.
Met heel de duistre bron van levenskracht en leven,
(Die eindelooze bron, my uit U-zelf gegeven,)
Riep my uw Almacht uit het niet.
Ik wierd, ik ben: ô eindloos Wezen,
Uw Naam zij eeuwig lofgeprezen
In 't aldoorklinkend Hallellied!

Ja, 't Hallel zij voor Hem, den Eeuwige, aangeheven!
Van ZIJN bestaan getuigt mijn leven,
Getuigt het grenzenloos heelal,
Getuigt wat is en wezen zal!
Eer de aarde nog den klank van 't scheppend machtwoord kende,
Waart Gy, die aanvang hebt noch ende.
Ook 't einde dat mijn stof verbeidt,
Is waarborg van uwe Eeuwigheid.
Uw wezen kent geen vroeg of spader.

* Gedichten, 1.

Gy waart, ô Licht- en Levensader,
Gy waart; ja waart, oneindig God,
Eer d' eersten mensch op uw gebod,
Eer d' eersten Serafyn, het aanzijn werd geschonken;
Eer hy met opgetogen ziel
Voor uwen zetel nederviel,
U bron van Liefde noemde, en, in ontzag verzonken,
Jehova, Eeuwige aangebeên,
U prees door eeuw- op eeuwkring heen.
Gy waart, eer Macht of Throon, die aan uw voeten wemelen,
Uw golvend lichtgewaad wiens zoom de onmeetbre hemelen
Vervult, met stouten wiek omwapperden, en stom
Van vreugde om hun bestaan, met heel het Englendom
U zonken aan de kniên, ja, onuitspreeklijk Wezen,
Met oversluierd oog, uw eindloos aanzijn prezen.

't Ontzachbre Geestendom dat d' aardbol worden zag
Die in 't onmeetbaar ruim my omvoert voor uwe oogen,
Wat zijn zy? - Kindren van één dag,
Pas aan den moederschoot onttogen.
Ja, Hy die 't kristallijn van 't heldre wolkgewelf
Het eerst ontneveld zag, en 't licht van uit U-zelf
Door uw ontzachlijk alvermogen
Op d'aardschen chaös zag verspreid,
Wat is hy, groote God, by uwe oneindigheid?
Wat is hy, die uw geest op uitgeslagen wieken,
Met albezielenskracht by 's warelds morgenkrieken
Zag zweven over d' aardklomp heen
Eer de eerste lichtstraal dien bescheen?
Of, eer uw ademtocht heur ijsschots had ontbonden,
Getuige van de straf der zonden,
Den vormingloozen baaiert zag,
Zoo als hy in zijn woestheid lag?
By U zijn ze als de zuigelingen,
Als de onvoldragen vrucht in moederlijken schoot,
Die zonen van het licht die uw gestoelte omringen!
Dat kroost van 's warelds morgenrood!

Ja, wat is 't hemelkroost dat zonnen heeft zien blinken

En weêr in 't duistre Niet zag zinken
Eer op uw wenk deze aardbol wierd; -
Dat eeuwen in het licht uws aanschijns zag vervloeien
Voor dat uw wil den bol deed gloeien
Die 't wareldrond met goudglans stiert: -
Wat zijn ze by uwe Eeuwigheid,
Onmeetbaar, grensloos uitgebreid?

ô Eenige, Eerste, en Ongeziene,
Die waart en zijt, en eindloos zijt!
Wat ben ik, die in 't stof U diene,
Wiens hart zich blakende aan U wijdt?
Wat ben ik, die U durf genaken;
Genaken, Vader, in den geest;
Den kinderlijken zucht durf slaken,
En tot U opzien onbevreesd? -
Dat durf dan ik (ik, telg van de aarde)!
U Vader noemen! Vader! Ach,
Onzichtbre daar nooit oog op staarde,
Wat ben ik, dat mijn knie zich voor U buigen mag? -
Mijns Heilands Vader! Jezus Vader,
En bron van al wat leven heeft!
Heil, die U nader treedt en nader,
En heel zijn ziel U overgeeft;
Die waart, en zijt, en eeuwig leeft!

ô Gy die 't zandgrein hebt doen worden,
Den Cherub riept in 't licht voor de ondoorzichtbare orden,
En 't wormtjen dat mijn voet vertreedt
Door de eigenste Almacht leven deedt;
Gy zijt, ô alomvattend Wezen,
ô Eeuwige, eeuwig onvolprezen,
Oneindig groot, als bron van 't licht,
En even eindloos groot in 't stofjen hier beneden;
Oneindig groot, ô God, voor 't vlammend aangezicht
Van de Englen die op 't vuur der zonnebollen treden!
Oneindig zijt Gy in den lichtstraal die mijn oog
Aan d' onafzienbren hemelboog
Langs duizend sterrepaân geleidt naar verre sfeeren; -

In 't waterdier, dat, hoe verdeeld,
In ieder deel op nieuw herteeld
De grootheid van uw macht aanbidden doet en eeren; -
In 't vliegjen dat de lucht doorzweeft,
En dat uw zorg gewapend heeft
Met duizendvoudige oogen: -
In 't minste schepsel zijt Gy groot
Dat uit uw liefdehanden sproot; -
In alles. - Ook in my, aanbidlijk Alvermogen!

Wie ben dan ik, dat ik besta
Het staamlend woord tot U te richten?
Dat ik het oog ten hemel sla?
Ik U, den Vader aller Lichten,
Met siddring van het diepst ontzag
Mijn God, mijn Vader, noemen mag?
ô Ondoorgrondbare Eerste en Letste
Van wien nooit stervling zich het flaauwste denkbeeld schetste,
Gy zijt, ons-aller Vader, ja,
Hoe eindloos verr', toch altoos na!
Ons-aller Vader, slaat Ge ons gade
In al de volheid van genade.
Onnoemlijke, Eenige en ontzachlijke Oppermacht,
Jehova! Levensbron, en oorsprong aller kracht,
Wien de aardsche Dichterborst geen lof vermag te zingen;
Die Algenoegzaam zijt door aller eeuwen kringen;
Die, steeds U-zelv' gelijk, geen aanvang kent noch tijd!
Jehova, God uit God, die allen, alles zijt,
Wiens ademtocht genoegt tot leven en bezieling,
Of, naar uw wil 't bestemt, tot brijzling en vernieling!
Die, als uw adem ze overzweeft,
Miljoenen warelden en zonnen 't aanzijn geeft!
Houdt Gy dien adem in, het licht heeft uitgeschenen,
En al wat licht zag, is verdwenen!
Dan storten warelden in stof
En alles gaat voorby als 't bloemtjen in den hof
(Hoe schoon het voor ons oog mocht pralen)
By 't gloeien van de middagstralen.

Met vruchtbaar onuitbluschlijk vuur,
Volvoert de zon haar loop door 't eindloos luchtazuur,
En doet de bloemwarand met Iris kleuren pralen,
En stort, by de oogverlokbre kleur,
Een hartverkwikbrer balsemgeur
Dan ooit in marmren koningszalen
Uit Ofirgouden wierookschalen
Met morgenlandsche weeldepracht
Een' oppervorst werd toegebracht.
Gelijk de bloem des velds, wier knop de zon ontplooid heeft
En (ras verganklijk schoon!) reeds lang in 't stof verstrooid heeft,
En 't wormtjen uit haar stof ontstaan
En in den stofklomp weêr vergaan;
Zoo varen eens de zonnen-zelven,
Zoo, aarde, en lucht, en stargewelven,
Zoo de eeuwen, voor uw oog met alles wat bestaat
Voorby, gelijk de zon met de avondstond vergaat.
Gy, eenig, zijt, en blijft: voor U is vroeg noch spader,
U, bron van al wat is, en 's levens eeuwige ader!
Ja, uw gedachten-zelf, bepaald door lot noch tijd,
Zijn eeuwig, als Gy-zelf volstrekt en eeuwig zijt,
Mijn Vader! aller Vader!

Dan neen! de worm in 't stof reppe in het staamlend lied
Van 's Eeuwigen gedachten niet.
Wat zou de stervling zich vermeten
Van d' Onbegrijpbare iets te weten
Dan dat Hy 't hoogste wezen is,
Omsluierd met geheimenis; -
Dan dat Hy Waarheid is, en Leven,
Voor wien ik met een heilig beven
Het stamelend Hallellujah
Op 't Hem gewijde harpkoord sla?
Beseft de bloem der honinggaarde
Die met één dag heeft uitgeleefd,
't Bestaan der By die om haar zweeft? -
En zal het kroost van stof en aarde,
Wanneer het met zijn zwakke hand
Zijn woning sticht op 't stuivend zand,

Gevoelen, wat zijn nietig pogen
Moet wezen in diens Bouwheers oogen,
Wiens blik de zonnecirkels mat,
Wiens vinger ze als een waterspat
Door 't ongenaakbre zwerk verspreidde,
En warelden van laaien gloed
Heur loop zoo juist voltrekken doet
Als of Hy ze aan de hand geleidde? -
Hoe hoog het bietje op lichten vlerk
Zich opheffe in het hoogste zwerk,
Nooit zal het zich tot my verheffen;
Geen zweem van mijn gevoel beseffen,
Ofschoon ons de eigen stofklomp torscht,
Één luchtjen stroomt door beider borst,
Één zonnewarmte ons beide koestert.
En ik, van stof geteeld, omsluierd, en gevoedsterd,
Ik, die nog schaars ééne enkle treê
Op 's levens smallen drempel deê,
Ik, zoude U, Eeuwige, bevatten?
Uw wezen, ondoorgrondbaar God,
Verklaren! uit eens stervlings lot
Uw wegen ooit besefbaar schatten! -

Miljoenen schepsels spraakt Gy uit,
Als met een enkel woordgeluid!
Het stof dat hulsel strekt van 't onverganklijk leven,
Hebt Gy 't bestaan, ô God, in éénen wenk gegeven.
't Schept alles leven, Levensbron,
Uit U, wiens aanzijn nooit begon;
't Put alles vreugde en levenszoetheid
Uit U, de spingaâr aller goedheid!

De ontelbre Geesten om uw gloriethroon verspreid,
Die eindloos zijn als de eeuwigheid,
Gevoelen slechts in U; in U bestaan ze en denken;
En eindloos zult Gy hen met wijsheidsteugen drenken;
Want eeuwig stroomt die bron hun uit uw Wezen toe!
Geen eindig sterveling beseft het duistre HOE
Van uw al-eeuwig ZIJN: want immers, Hemelkoning,

Is in de bron des Lichts uwe ongenaakbre woning!
Gewis, de stervling wierd tot stof
Wiens oog een enkle lichtstraal trof
Van uw ontzachbren luister!
Ja, aarde en hemel zonk by dezen straal in 't duister,
En al 't geschapene, in het niet! -
Ware alles wat het leven ziet,
Veréénigd tot één blik, hoe zou het nog vermogen
De bron waar alle licht uit vliet,
Waarvoor het Englendom gesluierd ligt gebogen
By 't driemaal-heilig-juublend lied,
Te aanschouwen in den Hoogen;
Hoe zou men 't ondoorstaanlijk licht
Van uw ontzachlijk aangezicht,
ô Heer van dood en leven,
Aanschouwen zonder sneven?
En toch mag hier het staamlend wicht
U, (boven al wat is verheven,)
d' Aandoenelijken naam, den naam van Vader geven!

Gij zijt mijn Vader, ja, mijn Vader, vroeg en spaâd.
Niets is dan 't geen in U bestaat:
Want alles buiten U, is ijdel zinbedriegen,
En wat m' op aarde gadeslaat
Zijn schaduwbeelden die vervliegen.

Ontzettend denkbeeld, dat het zondige Adams kroost
In 't stof aanbidden doet, en in zijn val vertroost;
Maar dat zijn schuldbesef ons machtloos maakt te dragen!
ô Vader, wil mijn geest met uwen bystand schragen!
Verhef me een oogenblik van uit deze aardsche nacht,
Tot U die oorsprong zijt van kracht!
Tot U, ô God die uit erbarmen
Ons opnaamt in uw Vaderarmen!
Tot U, die in uw eengen Zoon
Meêheerscher op uw gloriethroon,
Ons uit genade in 't boek van 't leven
Tot kinderen hebt aangeschreven!

Wat is, (maar naauwlijks waagt mijn mond
Den onuitspreekbren God, wien, sints 't heelal bestond,
Geen lippen waardiglijk aanbaden of bezongen,
Te noemen, van 't besef van eigen Niet, doordrongen;)
Wat is, Jehova, 't lied van d' aardschen sterveling
Die naauwlijks aanzijn kreeg in 's levens engen kring?
Wat is het by het lied der minsten van uwe Engelen
Die 't verst' van uwen throon hun hallellujahs mengelen
En wachters zijn gesteld aan zee of woesteny!
Wat is 't onwaardig lied dat ik uw grootheid wij'?
Wat, by het diep gevoel, hetgeen mijn borst doet gloeien,
Als ik me een lichtstraal toe zie vloeien
Uit U, de bron van 't eeuwig licht?
ô Wen ik na volbrachten plicht
In de avondeenzaamheid mijn blikken tot U richt;
Als heel de wareld om my henen
Van voor mijne oogen is verdwenen;
Hoe onuitspreeklijk groot, ô God,
Is dan dat hemelsch zielsgenot!
Om niet gevoelt zich 't hart van heet verlangen blaken
Om zoo veel zaligheid herhaald te mogen smaken,
Als de aan het stof ontrukte ziel
Een oogenblik te beurte viel.
Haar trof gelijk een straal van 't lieflijk zonnegloren
Het oopnend oog des blindgeboren'!
Dan ach, Erbarmer, voor hoe kort!
Te ras wordt ze in de nacht van 't stof te rug gestort!
Alleen nog klinkt haar allerwegen
Als met des donders stem de ontzachbre waarheid tegen:
'GOD, (stervling), is geen ijdle schal:
HY is des levens bron en oorsprong van 't heelal, -
HY, de onuitspreeklijke, die was, en wezen zal!'

Wat is dit nietig lied van ras vervlogen klanken
By dat, waarin ik eens zal loven, juichen, danken,
Wanneer ik onverdeeld mijns Scheppers eigen ben
En, door Zijn Geest gedoopt, Hem eenmaal nader ben!
In waarheid, en in geest aanbidden zal, en prijzen! -
Wat, by het lied dat hier nog tot Zijn throon zal rijzen

Als de afgesmeekte stond genaakt
Waarnaar mijn ziel zoo brandend haakt,
Wen de aangebeden Zoon den Vader my zal toonen,
Zijn Heilge Geest in my zal wonen,
En van mijn deel aan Hem, mijn deel aan Hem, getuigt
Wien mensch en Englendom als koning tegenjuicht,
En aller knie zich eens aanbiddend nederbuigt!

Dan, wat is zelfs dat lied, ontvlamd door vuur van boven,
By 't Hooger psalmgezang waarmede ik U zal loven
Als eens dit hulsel valt van mijne onsterflijkheid;
Als de eerste straal van uw ontzachbre Majesteit
Voorby mijn scheemrend oog zal schieten!
Wat zaligend gevoel zal dan mijn ziel doorvlieten
By 't nooit besefbre heilgenieten!
ô Wat gedachten zullen my
Ontstroomen, groote God, in 't zonlicht van uw aanschijn,
Als ik, uw heerlijkheid naby,
Het eerst gevoel ontwaar van meer dan 't aardsche waanzijn! -
Hoe zal by d' eersten blik van 't Godlijk aangezicht,
By d' eersten voetstap op den drempel
Van d' onvergangbren Levenstempel,
My al wat duister scheen, verwandeld zijn in licht!
Dan zal me één oogenblik dier hemelheldre klaarheid
Meer schoon ontsluieren en waarheid,
Dan heel eene Eeuw in 't aardsche dal
Den stervling ooit ontdekken zal.

Maar ô, hoe zal mijn lied nog rijzen,
Mijn jubelzang uw liefde prijzen,
ô Algenadige Opperheer,
Wanneer er eeuwen zijn vervloten,
Dat ik het byzijn in uw throonlicht heb genoten
Met aller heemlen Geestenheir;
Ja, uit uw aanblik, immermeer,
En denken en gevoelen leer!

Mijn gantsch bestaan, ô God, ja, zal één lofzang wezen
Als uw bazuin het stof doorklinkt!

Als op de Aartsenglen-stem de dooden zijn herrezen
En de aarde in wrakken om hen zinkt;
Als 't geen my nog omkleeft van de eigenschap der aarde
En 't oog nog neevlig hield wen 't op uw lichtglans staarde,
Voor uw doorstralend oog, mijn Jezus, in den gloed
Die de elementen blaakt, op eens verstuiven moet; -
Ik, gants onsterflijkheid en licht zal zijn, en leven,
Door God my uit God-zelv' gegeven; -
Ik meê herrijz'nis zijn, als Hy herrijzenis,
Als Hy het Licht en 't Leven is! -
Als ik, den Zoon gelijk, die nimmer wordt volprezen,
Hem zien zal zoo Hy is, en met Hem één zal wezen,
Gelijk Hy één met U, ô Oorsprong van 't heelal,
Voor eeuwig wezen zal!
Wanneer Hy, 's menschdoms Vriend, my voor de ontelbre scharen
Uit al de warelden die voor zijn throon vergaâren,
Zal noemen by den naam my reeds voor de eeuwigheid
Door aller Vader toegezeid!
Wanneer mijn aangezicht zal stralen met een luister
Waarby de vlam die de aarde barnt,
't In gloed verdroppelend gestarnt',
Ja zelfs de nieuwe zon, verdoofd zal zijn en duister! -
Wanneer, des Heilands throon naby,
Een throon van eeuwig licht voor my
Zal rijzen met den naam my in Gods Rijk gegeven; -
Waar duizenden van zetels staan
In 't licht dat nooit zal ondergaan,
Der Kristenschaar bestemd, die, erven meê van 't Leven,
Den heilgen strijd der waarheid streed,
Voor God en Heiland martling leed,
En zegepralen mocht in 't sneven! -
Wanneer er kommer meer noch pijn,
Geen zonde meer of dood zal zijn,
Voleinding alles heeft vervangen! -
ô Hoe zal dan met lofgezangen,
Met immer vlammend zielsverlangen,
Mijn geest aan 's Eeuwgen aanschijn hangen!

Met wat gevoel, ô Bron van 't goed...!

Gevoel? - (Wat ijdel woord, voor 't geen het schetsen moet!
Wat wezenlooze klank om 't hoogste heil te noemen,
Waarmede ik voor Gods throon in eeuwigheid zal roemen!)
Met wat gevoel zal 'k daar, ô Oppermajesteit,
Uw wegen gadeslaan, hier voor mijn oog zoo duister!
Uw Almacht, uw Oneindigheid,
Uw Grootheid zien in al haar luister!
Uw liefde aanbidden in het Lied
Dat met den jubeltoon der Englen samenvliet!

Dan, hoe ondenkbaar hoog mijn zang zich op zal heffen,
Hoe weinig thands mijn ziel uw hemel kan beseffen,
Hoe zeer ik, stervling, hier in 't dal van loutre nacht,
Onvatbaar ben voor 't heil dat me in uw aanschijn wacht,
Hoe weinig ik 't ook dan zal kennen en genieten
Als, pas van 't stoflijk kleed ontdaan,
Ik de Englenvleuglen aan zal schieten
En kind zijn in dat nieuw bestaan;
Toch zal die zang, hoe hoog verheven,
Geen denkbeeld van het lied in meer verheffing geven,
Wanneer ik, onuitspreekbre God,
In steeds volmaakter zielsgenot
Door duizend-duizenden Eoonen
Dat ik uw throon naby mocht wonen,
Omschenen van uw eeuwig licht
Steeds meer ontelbre hemeltrappen
Van 't eindloos leven op mocht stappen,
Volzalig voor uw aangezicht!
Als ik by duizenden van hemelthroon-gerechten
Waar 's Heilands uitspraak zal beslechten,
Met mijn Verlosser eeuwig één
Ben opgetreên!
Dat loflied, dat ik U, Ontfermer, dan zal wijden
Uit al de volheid van den geest
My toegevloeid uit U, die perk kent noch getijden
Maar steeds de zelfde zijt geweest: -
Dat ik, Almachtige, U zal zingen
In 't hallelujah-choor der zaalge Hemelingen,
Uit ieder duringsstip van 't hemelsche bestaan

Die meer dan eeuwen is op de aardsche levensbaan!

Als ik van zulk een hoogte, ontzachtbre Hemelkoning,
Waarheen Gy my vergunt uit de aardsche jammerwoning -
Waarheen Gy my beveelt, het oog tot U te slaan; -
Als ik van zulk een hoogte in 't zaligste bestaan
Te rug zie in één wenk op 't reeds genoten leven,
Tot d' eersten ademtocht my uit uw Geest gegeven; -
Te rug zie op de nacht van 't stof,
Wanneer my soms in eenzame uren
Een straal van openbaring trof,
Als 'k in uw Godlijk woord mocht puren,
En, aan een vriendenhand geleid,
Leerde opzien tot den God waar al mijn hoop op beidt;
Ik voor U nederviel als 't purpren zonlicht daalde,
De schuchtre veldviool met d' avonddaauwdrop praalde,
't Gebergt' van laaien goudgloed straalde;
Of als ik blijd in U verkwiklijk ademhaalde
Wanneer de maan met stillen glans
Haar baan doorzweefde aan 's hemels trans,
En 't veld met zilvren licht bemaalde;
En ik dan met geschokte en diepgeroerde ziel
Aanbiddend voor U nederviel
En met een weenend oog U danken mocht en eeren,
ô Schepper van de onmeetbre sfeeren. -

Als ik dan alles in één wenk
Wat 'k hier beseffen mocht, erkennen, en genieten,
Op nieuw gevoel, op nieuw herdenk;
Wat lofzang, groote God, zal dan mijn ziel genieten! -
Als in één oogenblik, wat eenmaal is geweest
Zich zal hernieuwen aan mijn geest,
't Gevoel dat my zoo vaak aan 't Kristensterfbed boeide,
Waarby mijn oog de traan van stomme smart ontvloeide,
Terwijl de hand eens vriends voor de allerlaatste maal
Met zegenenden druk en sprakelooze taal
De mijne hield omklemd: zijn mond, welhaast versteven,
My vrede tegenloeg by 't afscheid uit het leven!

Als ik op nieuw, en zonneklaar,
Het zaligend gevoel ontwaar
Waarmede ik hier voor 't kerkaltaar
By de opgetogen broederschaar
In 't diep besef van uw nabyheid
Met onuitspreekbre hemelblijheid
De dood mocht vieren van uw Zoon;
Dien Zoon, onzichtbaar in ons midden,
Met stille tranen mocht aanbidden,
En dankend knielen voor uw throon! -

Als al het overwonnen lijden,
Het aardsche zonde- en lustbestrijden,
De zegepraal by graf en dood, -
Mijn naadren tot des hemels drempel, -
De welkomgroet in 's Eeuwgen Tempel
Die 's Heilands sterven ons ontsloot,
En, ach, het blijde wedervinden
Van dierbaar kroost, en teedre vrinden
My in den dood vooruitgetreên,
Op nieuw my voor den geest zal rijzen;
Hoe zal mijn lied dan de Almacht prijzen!
Haar grootheid dan zijn aangebeên!

Als al 't gevoel op nieuw mijn ziel weêr zal ontgloeien,
Dat de eerste toeblik van d' Oneindige in my wrocht;
De zaligheid my weêr doorvloeien
Waarin ik Hem aanbidden mocht,
Wanneer het levenslicht Zijn wezen my verklaarde,
Zijn kracht, zijn luister me openbaarde; -
En mijn behouden ziel op nieuw genieten zal
Wat zy genieten mocht by 't eerst bazuingeschal,
Toen d' Opperrechter van 't heelal
Het lied van zegepraal door de Englen werd gezongen,
En op dien grooten gloriedag
Die Jezus Rijk voleindigd zag,
En juichend werd begroet door aller Englen tongen! -
Als de indruk zich vernieuwt van aller zaalgen groet,
My voor des Hoogsten throon ontmoet;

Van Godgezanten en Profeeten
Die me in hun midden welkom heetten;
Van Cherubim en Serafijn; -
Als elke ontwikkling van uw ZIJN,
Oneindig God, - als al het duister
Van uw omsluierd raadsbesluit
Zich langs hoe meer onthult in d' onbesefbren luister
Die uit het licht des Levens spruit,
En waarvan ik, ô bron van 't leven,
Door aller eeuwen loop aan U den dank mocht geven! -

Als ik dat alles zonneklaar
Op nieuw gevoel, op nieuw ontwaar,
Wat loflied zal dat zijn, uw grootheid aangeheven!

In één zulk oogenblik dring ik hoe langs hoe meer
Uw Wezen in, ô Opperheer!
'k Zal in zulk oogenblik nog eindloos meer genieten
Dan my in eeuwen tijds daar boven toe mocht vlieten!
Wat dank, wat lofgezang, wat hallellied, mijn God,
Zal vloeien uit dat heilgenot! -
Slechts één gevoel, slechts één gedachte
Maar lof die toch naar plicht uw grootheid niet verbreidt,
Lof, die ik kinderstaamlen achte
By 't lied van later perk der zalige eeuwigheid,
Dat ik na d' afloop van Eoonen
Zal zingen voor den throon der thronen!

Dan ach, hoe hoog die toon ook zij,
Wat zal hy by de melody,
Wat by de zuivrer harmony,
Wat by den lofzang zijn der hemelsche Choralen
Die 't driemaal-Heilig door alle eeuwigheid herhalen?
Wat, by 't vereenigd hallellied
Dat al wat was en is, U biedt?
Wat, by het hooger Choor uit nog verheevner kringen
Van Geesten die het naast Uw gloriestoel omringen,
Voortrollende en vermengd met aller sfeeren lof,
Van uit het hoogst der hoogste hemelen

Door al die warelden die boven 't luchtruim wemelen,
Tot op den zuigling in dit stof, -
Tot op 't ontelbaar heir dat in de stroomen spartelt,
Of tiert op 't duizendvoud geäderd zomerblad
Met levend hemelvocht bespat,
Waarmede 't vluchtig windtjen dartelt; -
Tot op het onnaspeurlijk heir
Dat elke zandkorn aan het meir
Bevolkt met wezens, aan onze oogen
Door de almacht van Gods hand onttogen? -
En toch, wat is dat alles saam
Tot lofverbreiding van uw naam?
Wat is het, Eeuwige onvolprezen,
Wat is het by uw eindloos Wezen?
Wat is het hoogste licd of 't best,
By U die Eerst zijt, Eerst en Lest!

Zal ooit, na millioenen jaren,
Zal ooit, in 't diepst der eeuwigheid,
Van die het dichtst uw throon omwaren,
Zal Engel, Throon of Macht, die op uw wenken beidt,
U naar waardy een lofzang zingen,
Of in uw eindloos Wezen dringen,
Wanneer er onder mijnen voet
Meer zonnen zijn tot asch verstoven,
Meer starren zijn vergaan in gloed,
Dan ooit een hemelgeest daar boven
Eoonen eeuwen heeft begroet?

Jehova, die 't voorheên, het heden, en het morgen,
Met heel de toekomst in één enkel punt omvat;
Die 't grenzenloos heelal met wat het houdt verborgen
In éénen enklen opslag mat;
Voor wien geheel een eeuwig leven
Nog niet één oogenblik van aardsche schepslen is!
Wie, wie vermocht U eer te geven?
Wie leest in uw geheimenis?
Neen, onuitputbre bron des Levens,
Neen, God van Liefde en Wijsheid tevens,

Jehova! aller Schepper! - neen,
Nooit wordt Ge, U waardig aangebeên.

Waar ben ik! zinke ik machtloos neder
By 't denkbeeld dat mijn ziel hier treft? -
Neen, hemelgloed ontvlamt my weder
In de aandrift die my 't hart verheft.
ô Namenlooze, en Ongeziene,
Wien ik in 't stof aanbidde en diene
In de onmacht van mijn nietigheid!
Gy, wien ik niet vermag te ontwaren,
Maar, als in blindheid, aan blijf staren
By 't licht dat my uw woord verspreidt!
Gy, Onbegrijpbre, zijt reeds heden
Daar ik, nog peilloos diep beneden
Den minste die op U het oog richt, voor U sta,
Nog verr' ben van die uitgeleefden
Die 't stoflijk hulsel reeds ontzweefden
En stierven op uw heilgenâ;
Nog op den stofklomp adem hale;
Nog in 't bedrieglijk duister dwale; -
Gy zijt, ô Oppermajesteit,
('k Herdenk het met een heilig beven)
De zelfde wien mijn lied in 't verst der Eeuwigheid
Dan nog geen hulde of lof naar eisch vermag te geven.
Gy, die mijn sidd'rend staamlen duldt,
Aan wien ik me in dit stof ten offer toe mag wijden,
Zijt thands reeds die Gy wezen zult
Na myriaden eeuwgetijden.

Hier, op dit plekjen aard waarop mijn knie zich drukt,
Mijn gloeiend voorhoofd nederbukt,
Dat eenmaal tegen my, ô Schepper, zal getuigen,
Indien ik ooit vergeten mocht
Hoe groot de Almachtige is die me uit den stofklomp wrocht;
Of zoo mijn yver ooit verkoel',
Of ik met minder zielsgevoel
Mijn kniën voor uw throon zal buigen;
Hier, Algenoegzaam God en eeuwige Opperheer

Hier waar ik U in hoop slechts nader,
Ziet Gy ontfermend op my neêr
Wen ik U aanroepe als mijn Vader!
Mijn Vader! - ja, ik ben uw kind,
Uit U ontstaan, uit U herboren,
En in den Zoon dien Gy bemint
Zal ik U eeuwig toebehooren!
Ach, zoo vertrouwlijk mocht geen zoon
Ooit tot zijn aardschen Vader spreken,
Als ik mag naadren tot uw throon;
Als ik op uw erbarmen reken'!
Gy mint me, als ware ik slechts alleen,
Als waren eenig mijn belangen
Het voorwerp van uw tederheên,
Dat alles van uw hand, en 't eenig, had te ontfangen.
Gy onuitspreekbre God, wiens glanzend aangezicht
De hemelen vervult, schiept me erfgenaam van 't Licht,
Schiept me erfgenaam van 't eeuwig Leven!
Mocht ik U heel my-zelf ten tempel overgeven!
Mocht ik my-zelven niets, Gy me alles zijn, ô God! -
Verhef U, mijn geloof, en wankel niet. Dat lot,
Dat overzalig lot bereiddet Gy me, ô Vader
Wien ik door mijn Verlosser nader.
Gy immers waart in Hem, toen Hy deze aard betrad,
In al de volheid van uw Wezen!
'k Aanbidde U, en geloof wat nooit mijn geest bevat,
Wat nimmer loflied heeft volprezen.
God daalde in 't Wichtjen op deze aard,
Wien, uit Mariaas schoot gebaard,
De Koningen der Morgenlanden
Hun wierook boôn in Bethlems wanden. -
Ja, God was in den Zuigeling
Waar 't oog van Simeon met hemellust aan hing,
Toen hy Hem op den arm ontfing
En in zijn ziel aanbad, van 't hoogst gevoel doordrongen: -
In 't Knaapjen, wien in Salems tempelmuur,
Ontgloeid van aldoorblakend vuur,
De Leeraars aan de lippen hongen: -
Was in den Jongeling wiens jeugd

Het voorbeeld gaf van hemeldeugd: -
Was in den Man die niet versmaadde
Het zegelmerk van Gods genade
Te ontfangen van een zoon der aard: -
Hy, door God-zelf Zijn Zoon verklaard! -
Was in den teedren vriend der menschen,
Die weldoend rondging door heel 't land
Den lijder voorkwam in zijn wenschen,
En zegen stortte uit volle hand,
De doôn te rug riep in het leven,
De duivelen heeft uitgedreven,
En op zijn enklen wenk deed beven: -
In Hem, die blonk op Thabors trans
Met schittring van der Godheid glans; -
Die rijkdom en genot ontbeerde;
Die zelf, Beheerscher van 't heelal,
Aan 't nog te trotsche jongrental
De voeten wiesch en oodmoed leerde; -
In Hem, wien in Gethsemané
De schuld des menschdoms weenen deê,
Wien 't tranenvocht in bloed, het zweet in bloed verkeerde: -
In Hem, die, tot de ziel bedroefd,
De troost van boven heeft behoefd,
Hem door Gods Engel toegezonden: -
In Hem, wien spot en smaad en hoon
Doorvlijmden by de doornenkroon: -
In Hem, die opgescheurd van wonden,
Aan 't schandlijk kruishout hing ten toon;
Doorpriemd, genageld, en gebonden;
Voor ons, voor onze last van zonden! -
In Hem, die aan dat vloekhout stierf
En 't eeuwig leven ons verwierf;
Die, op den derden dag herrezen,
De Heer is aller heerlijkheid,
Wien 't gantsch heelal als Rechter beidt,
In Hem was God, en is, en zal Hy eeuwig wezen!

ô Gy die alles schiept, die aller lot bestiert,
God, die aan ons op aarde in Jezus zichtbaar wierdt,

Gy zijt ook hier, waar ik in de onmacht van mijn pogen,
Het aangezicht in 't stof aanbiddend neêrgebogen,
In 't overstelpt gevoel verstommende bezwijk!
En, onuitspreekbaar liefdeblijk!
Ik mag, ô Heil- en Levensader,
Ik mag U, ô mijns Heilands Vader,
Mijn Vader noemen hier in 't stof!
Mijn Vader ook in 't eeuwig leven,
U zij de dank, de roem, de lof
In tijd en eeuwigheid gegeven!

Vrij gevolgd naar
LAVATERS Hoogduitsch.

Op het eeuwige leven.*

Onsterflijk heid, die 't lijdend Christenhart
De zoetste hoop en sterkte schenkt in smart,
Hoe lieflijk streelt uw denkbeeld onze zielen!
Gy beurt ons op tot Hem aan wien we ontvielen.
Thands heeft de dood ons niets verschriklijks meer!
Zy geeft ons stof aan zijnen oorsprong weêr,
De ziel houdt stand; zy, onverderflijk wezen,
Heeft geen vergaan in 't somber graf te vreezen.

Ik zie aan 't eind van 's levens droeven loop
Een andren stand waarop ik lijdzaam hoop;
Een blijder oord, waar 'k uit dit waereldduister
In 't licht zal treên by d' oorsprong van zijn luister.

* Gedichten, 44.

Hier, waar de hoop op 't waar genoegen liegt,
En de ijdelheid met valschen schijn bedriegt,
Hier vind ik niets dat me aan 't bestaan kan binden;
Ginds zal ik 't hoogst der heilgenieting vinden.

Op 't gindsch gestarnt', die warelden van licht,
Daar zal ik eens van aan- tot aangezicht
Den Oorsprong zien, die alles riep in 't leven:
Daar, op de wiek der Englen om Hem zweven,
En mengen aan der zaalgen harpentoon,
Tot 's Heilands eer weêrgalmende om zijn throon,
Mijn zwakke stem in Hallelujahklanken,
Om in hun koor aanbiddend meê te danken!

Daar geeft Gy me eens en Kroost en Egâ weêr;
Daar breekt de dood geen liefdesnoeren meer.
Wat heil! geen dood, geen graf, zal ze immer slaken;
Waar ik U eens verheerlijkt zal genaken!
ô Zoete hoop, die 't stervenswee verzacht,
Wees gy mijn steun, en schenk mijn zwakheid kracht!
Genadig God, ik buig me aanbiddend neder;
Wie 't sterven scheidt, geeft Gy me onsterflijk weder.

Naar een Fransche
Cantique.

De Kananeesche vrouw.*

Gy, droeve, die zoo roerend snikt,
Wier oog zoo angstig om zich blikt,
Zoo zoekend uitziet vol verlangen,
En by het uitgeput gelaat,
De knaging van een smart verraadt
Thands door de stille hoop vervangen:

Wie zijt gy? - en wat zoekt uw hart? -
Gewis, eene uitkomst in de smart,
By Hem die nimmer troost ontzeide?
Ja! kom, van 't hecht geloof bezield:
Nooit stervling heeft vergeefs geknield,
Die redding van Zijn wenk verbeidde.

Gelukkige, die komt tot Hem!
Zijn oor is voor des klagers stem,
Zijn hart voor 's lijders zuchten open.
Ja, bied u de aard geen redding meer,
Werp, werp u aan Zijn voeten neêr:
Daar mag uw ziel verzekerd hopen! -

Wat straal van licht gaat in haar op!
Hoe stijgt Geloof en Hoop ten top
By d' invloed van Gods heilgenade!
Hy komt; Hy nadert in 't verschiet,
Tot wien haar hart om redding vliedt;
Die nooit eens zondaars beê versmaadde.

* Gedichten, 34.

Hy komt, die in het dorre zand
Een schare spijzigde uit zijn hand,
Wier nooddruft en gemis Hem griefde!
Hy komt, die 't dochtertje uit de dood
De hand tot wederopstaan bood,
En 't weêrgaf aan eens vaders liefde! -

Hy komt! niets bluscht haar hoop of moed.
Zy, teelt van 't Kananeesche bloed,
Genaakt Hem toch met vast vertrouwen;
Hy zal, des is heur ziel gewis,
Geen moederlijke droefenis
Met onmeêdoogend oog aanschouwen. -

Zoo kan, zoo mocht zy hopen! ja;
Zy smeekte dat van Zijn genâ,
Waar hy om neêrdaalde in ons midden!
Geen aardsch bezit is 't, dat zy wacht,
Maar redding van des Satans macht;
Daar had Hy-zelf om leeren bidden!

Hy komt. De stofwolk rijst van verr'!
Geen dagverkondende uchtendster
Ging ooit in Parans woeste zanden
Den zwerver zoo verkwikkend op; -
Nooit was hem koelende avonddrop
Zoo lavend na het zonnebranden. -

Het stof verstuift door 't ruim der lucht.
Hy nadert, daar heur ziel naar zucht,
En 't is of heel de Hemel nadert!
't Is zegen, vrede, die hy brengt
En heel der schaar van lijders schenkt,
Die biddend om hem samengadert.

Zy streeft het luid gewoel vooruit:
'Ontferm U mijner en mijn spruit!
Gy Zoon van David, hoor mijn smeeken!
Mijn telg is in des Satans macht,
Red die op uw erbarming wacht,
En wil de boei der Hel verbreken!

Erbarm U mijner, Davids Zoon!'
Dus roept ze, op immer luider toon;
Dan ach, geen andwoord op haar klachten!
Die mond die enkel zegen spreekt,
Bevestigt niet het geen zy smeekt,
En laat haar naar vertroosting smachten.

Zijn Jongren zien haar wreevlig aan,
En bidden: 'Doe haar van U gaan.' -
Één oogwenk siddert haar het harte!
Maar neen: zy weet tot wien zy vliedt!
Dat zal de goede Meester niet, -
Haar niet verstooten in haar smarte.

Geen duistre blik van Jezus stoet
Ontneemt haar d' onbezweken moed;
Ja zelfs het woord van 's Heilands lippen,
Zoo schijnbaar voor haar beden doof,
Bevestigt slechts haar hecht geloof
Dat vast staat als de steenrotsklippen.

Wat, of Hy naar het Godsbestel,
't Verstrooide Huis van Israël
Bestemd is tot zijn staf te gaderen?
Hy immers, nooit het weldoen moê,
Spreekt ieder lijder zegen toe,
En redt wie met vertrouwen naderen.

't Was haar niet slechts de Godsprofeet,
By wien zy toevlucht zocht in 't leed;
't Was Davids Zoon, de lang voorspelde.
Het was de Heiland van 't heelal,
Die redden kan, en redden zal,
In wien zy al haar uitzicht stelde.

Tot wien, wien anders, zal zy vliên
Dan Hem, die aan de dood gebiên,
Voor 's afgronds woede kan beschermen?
Aanbiddend stort zy voor Hem neêr,
En roept vertrouwend: Help my, Heer!
ô Zoon van David, toon erbarmen!

Wat andwoord klinkt haar uit dien mond
Die immer liefde aan recht verbond?
Zal nog de hoop haar niet verlaten? -
ô Neen; het allerminste deel
Van 's Heilands weldaân is haar veel,
En zal haar kind tot redding baten.

Zy vergt de kostbre spijzen niet,
Maar 't kruimeltje dat overschiet
En 't hunkrend hondeke ten deel is.
Haar nederig gemoed verklaart
Zich, zelfs dat overschot onwaard,
Dat haar, de zondige, nog veel is.

Gewis, mijn kind, gy waart gered,
Dus denkt ze, indien op mijn gebed
Een kruimeltje my toe mocht vallen!
En Hy, die heel haar hart doorziet,
Beschaamt heur needrig hopen niet,
Maar kroont het voor het oog van allen.

Zijn lippen spreken 't Godswoord uit,
Hy rooft des Satans macht zijn buit,
En 's moeders weedom wordt vervangen
Door tranen die de aanbidding schreit,
En 't blijd gejuich der dankbaarheid
Dat oprijst in haar Lofgezangen!

Gods alwetendheid.*

Uw oog, ô God, is niets verholen,
Gy geeft op onze wegen acht.
Vergeefs houdt de ondeugd zich verscholen,
En steunt op duisternis en nacht.

Gy leest uw kindren in de zielen,
En teekent elke misdaad aan;
Straks volgt de straf hun op de hielen
Die veilig wanen voort te gaan.

Geen ondeugd wordt er ooit bedreven,
Geen zondig woord ontglipt den mond,
Dat niet door U wordt aangeschreven,
Daar Gy uw straf niet aan verbondt.

Een-, eenmaal zult Gy 't openbaren,
Wat hier den Zondaar dacht bedekt,
Als Gy de heilgen zult vergaâren
Door Jezus roepstem opgewekt.

* Gedichten, 41.

Ontbloot ge ook dan mijn zondevlekken
Voor 't oog van heel uw Englenstoet,
Dan zullen bergen my niet dekken;
Dan baat geen wroegings tranenvloed!

Ik stort my voor uw throon, ô Vader!
En durf het oog niet op U slaan;
Breng Gy me in Jezus tot U nader,
En neem my in ontferming aan!

Laat, laat des Heilands smartlijk lijden
Voor my niet vruchtloos zijn geweest;
Maar wil my om Zijn bloed bevrijden,
En leiden door Uw Heilgen Geest!

Het bloed zij niet vergeefs gedropen
Dat Jezus voor mijn schuld vergoot,
Maar stell' den Hemel voor my open,
En leve ik door mijns Heilands dood!

ô Werk in my door uw genade!
Niets kan ik door mijn zwakke kracht.
Stort Gy my afkeer in van 't kwade,
En hou op al mijn daden wacht!

Doe my U boven al beminnen,
Om Jezus wil, en naar Zijn leer
De neiging tot het kwaad verwinnen;
En, leve en sterve ik U ter eer!

Hebt gy my lief?*
Joh. XXI, 16.

ô, Hoe smacht mijn ziel te ontwaren,
En wat heeft het kommer in,
Niet te weten, of ik, zondaar,
Jezus al, of niet beminn'.

Minne ik Hem, waarom zoo koel dan?
Hoe zoo geesteloos en dof?
Naauwlijks kouder kon hy wezen
Wien Zijn naam het oor nooit trof!

Kon mijn binnenst zoo verstaald zijn?
Viel my 't bidden wel zoo zwaar?
Zoo my in alle aardsche rampen
Jezus liefde kenbaar waar?

Sla ik de oogen in my-zelve,
Zonde is alles wat ik vind'.
Ongeloof, en trots, en boosheid;
Maar niet, de eenvoud van een kind.

Al mijn daden en gedachten
Zijn met zonde en schuld bezwaard.
Zegt me, gy die Jezus lief hebt,
Of ge ook dit in U ontwaart! -

Ik verfoei mijn hartverstoktheid,
Zonde strekt my last en smart:
Zou ik haar zoo diep betreuren
Zonder iets van liefde in 't hart?

* Gedichten, 79.

Zou my de omgang met Gods kindren
Zoo verkwikken? Zou mijn voet
d' Eens verlaten weg weêr zoeken,
Waar' my Jezus dienst niet zoet?

Kan ik zoo veel troostrijks vinden
In Gods Heilbeloftenis -
Zijn verschijning my zoo lief zijn,
Zoo Hy my niet dierbaar is?

Heer! beslis dees bange twijfling,
Gy, die 't steenen hart herschept!
Zegen 't werk van uw Genade,
Zoo Gy 't reeds begonnen hebt!

Is mijn hart voor U aan 't blaken,
Dan vermeer dat heilig vuur!
Is 't nog niet voor U ontstoken,
ô Ontvlam Gy 't nog dit uur!

Uit de ‘Olney Hymns’
overgebracht.

Petrus.*

Een hart vol liefdegloed, beproefd in oogenblikken
Van dreigend lijfsgevaar en smart en zielsverschrikken,
Klopte in 's Apostels borst voor Zijn geliefden Heer;
Een hart dat ongeveinsd het andwoord keer op keer
Op 's Heilands teedre vraag bestemmend kon herhalen:
‘Ja, Heer, ik heb U lief!’ een hart dat niet kon dralen
Aan 's dierbren Meesters zij' de dood voor 't lijfsbehoud
Te kiezen: ja, een hart, op dat gevoel zoo stout,
Als waar 't in 't noodgetij' gelijk de rots onwrikbaar,

* Gedichten, 82.

En als 't dien Meester gold, door geen geweld verschrikbaar!
Dat hart, (genadig God, wat is de stervling zwak!)
In moed en trouw beproefd, wordt als een roerloos wrak
Waar de oceaan meê speelt, geslingerd op de klippen
Van 't ijdel zelfgevoel. Ja! 't woord van 's Heilands lippen
Scheen vruchtloos voor dat stout, dat zelfgenoegzaam hart,
Tot dat 't zich kennen leerde in bittre wroegingssmart.

Genade, ja, is kracht, en Petrus had ze ontfangen
Om in 't beslissend uur zijn' Meester aan te hangen;
Maar, op die gave fier, trotseerde hy 't gevaar,
Als of de sterveling niet steeds afhanklijk waar
Van 's Eeuwgen oppermacht! - met vreezen niet en beven
Moest roemen in de gaaf hem van om hoog gegeven!
Als of hy die den strijd ontelbre keeren won,
Wen hy zich 't sterkste waant niet nog bezwijken kon!
Waar, Petrus, was die moed waarmeê ge u dacht gewapend?
Hoe na waart ge aan den rand des afgronds om u gapend,
Had niet de Heer gewaakt, en niet zijn zielsgebed
U voor des Boozen macht beveiligd, en gered!
Wat nacht stortte op uw ziel door foltrende angst gedreven,
Gy, zoo naby de bron van eeuwig Licht en Leven!
Gy, zoo naby den Heer op wiens almachtig woord
Gy duivlen uit zaagt gaan, en 's afgronds macht verstoord!
Hoe! is Hy u niet meer de zelfde stormbedwinger
Die met een enklen wenk van zijn ontzachbren vinger
De winden zwijgen deed? niet nog de zelfde Heer
Die U den wanklen voet bevestigde op het meir;
Wiens stem de dooden wekte; en wien gy korts te voren
Met zoo veel liefdedrift uw trouw hebt toegezworen?
Heeft thands die hand, die stem, niet meer de zelfde kracht,
En trof uw oog niet nog het blijken van zijn macht
Toen ge in voorbaarge drift hem roekloos woudt verweeren
Als waar Hy de Almacht niet die 't dreigend lot kon keeren;
Niet koning van 't heelal, die 't Englendom gebiedt?
Hoe! trof uw oog hier iets, hetgeen uw Meester niet
Voorspelde, en waar zijn liefde u niet toe voorbereidde?
Is dan die aardsche hoop waar zich uw hart meê vleide
U zeekrer dan het woord uit dien onfeilbren mond

Die u zoo menigwerf dit nooduur had verkond?
Zaagt gy Hem naar zijn woord niet reeds door d' aartsverrader
Geleverd in den Hof? En was 't niet zelf de Vader
Die Hem den lijdenskelk voor ons te drinken gaf?
Hy immers wees dien kelk niet van Zijn lippen af,
Maar nam hem van die hand, gewillig om te lijden
En 't menschdom van de straf der zonden te bevrijden.
Helaas! rampzalig gy, en alles wat bestaat,
Had, Petrus, hier uw arm Hem tot behoud gebaat! -
ô Gy, die moed bezat by d' aanblik van de zwaarden
Waarmeê de moorders zich rondom uw Meester schaarden,
En eenig pal bleeft staan toen alles Hem ontvlood,
Waar, waarom thands gebeefd by minder zichtbren nood?
Van waar de nijpende angst waarmeê ge u 't hart voelt jagen,
Op 't geen ge u van een vrouw, een zwakke vrouw, hoort vragen,
Van waar de ontsteltenis die u 't gelaat betrekt,
En, schoon uw mond ontkent, der boozen argwaan wekt?
Hoe! waart ge 's Heilands woord ook toen nog niet indachtig?
Gy immers wist dat woord, gelijk God-zelf, waarachtig.
Reeds had de haan gekraaid, als ge, in den strik verward,
Uw Heer op nieuw ontkent, en toen nog, zweeg uw hart,
En zwakke vrees-alleen riep uit met luide kreten,
En smoorde trouw en plicht en 't zorgeloos geweten,
Tot dat u tot behoud één opslag van het oog
Des dierbren Meesters trof en heel uw ziel bewoog.
ô, Wie beseft de smart die toen uw hart doorgriefde!
Wie 't vlijmende verwijt dat ge uit dat oog vol liefde
By 't wroegend schuldbesef op u geworpen voelt!
Wat had in 't vreeslijk uur uw teêrheid zoo verkoeld!
Of schaamdet ge u voor 't oog van die Zijn grootheid schennen,
d' In boei geknelden Heer voor uwen Heer te kennen,
Als of 't niet meerder waar, met Hem gehoond, veracht,
Dan Vorst der aard te zijn? - Wat is des stervlings kracht
Wen hy zich-zelf vertrouwt! De riethalm aan de vloeden
Staat steviger dan hy wanneer de stormen woeden.
Verneedring, spot, en hoon, (ô, wie gevoelt dit niet!)
Slaat dieper wond in 't hart dan menig moorddolk stiet;
De held die pal blijft staan waar duizend om hem vallen,
Is, als hem smaad bedreigt, de zwakste soms van allen:

En, eens bezwijkende, ach! hoe wint die zwakheid veld!
Dit, Petrus, tuigdet gy! - In weêrwil van 't geweld
Der uitgezonden schaar in dollen haat verbolgen,
Bezat gy moeds genoeg uw dierbren Heer te volgen
En toefdet, Hem naby, voor 't gruwzaam moordgericht,
Tot op het oogenblik dat gy 't gevoel van plicht
In 't haast verraste hart door bloode vrees liet doven.
Toen kost ge u-zelf niet meer, niet meer aan Hem gelooven,
Op wiens bevel gy korts met onbezweken voet
De golven hadt betreên. Nu faalt het u aan moed
Om d' uitslag des verhoors, Godtergend aangeheven,
Te beiden; en ge ontwijkt, door doodsangst voortgedreven,
Het heilig vlekloos oog welks onweêrstaanbre blik
Uw bange ziel vervult met meer dan stervensschrik;
Ja, schijnt ge in 't nooduur met zijn hateren te heulen;
Thands vliedt ge uws Meesters zijde en laat Hem aan zijn beulen,
Hem minder wreed dan gy. - Dus zegt u 't zelfverwijt,
En nu is ook uw moed zijn laatste steunsel kwijt.
Maar heil u, dat de Heer, voor zondaars zoo genadig,
Zijn blik u toewierp! ach, hy kon niet dan weldadig,
Niet dan behoudend zijn. Hy schonk u nieuwe kracht,
En de afgrond had vergeefs ook op uw val gewacht.

Ja, 's Heilands teder oog dat liefde en smart vereende,
Vermurwde Petrus hart, en - hy ging uit, en - weende!
Hy weende, Algoede God! en o, hy was gered,
Want nooit versmaadde Uw liefde een needrig boetgebed.
Vergifnis niet-alleen schonkt Gy den streng beproefde,
Maar 't zegenrijk gevoel hoe veel hy nog behoefde
Om in het noodgetij' als onbeweegbre rots
Onwankelbaar te staan in 't Heilgezantschap Gods!

ô Gy, die zoo vermaand, toch nog zoo zwak kost wezen,
En later hebt getoond geen marteldood te vreezen
Tot staving van het woord van Leven en Genâ!
Uw voorbeeld leere my te waken, vroeg en spâ;
Ja, doe my biddende om behoud, mijn kracht mistrouwen
En voor 't standvast geloof slechts op genade bouwen.
Want stond een Petrus-zelf aan Jezus zij' niet pal,

Wie stelt my, zwakke, dan een waarborg voor den val?
Gy, Heiland, Gy-alleen die van den throon der hemelen
Den kindren van het stof die 't jammerdal doorwemelen
In nood de handen biedt tot redding; Gy, die bidt
Voor d' arme die in zich geen kracht, geen steun bezit!
ô Werp Gy van omhoog in kalmte en noodvlaag tevens,
Uw liefdrijk oog op my, Gy, een'ge Heer des levens!
'k Behoef het te aller stond, maar, Heiland, dan het meest,
Als zich mijn ziel vertrouwt, en geen bezwijken vreest.
Ja! doe my steeds, o Heer, U als mijn God belijden
In wêerwil van den smaad van die uwe eer bestrijden!
Ja, achte ik 't voor genade, ondanks des warelds spot
Uw Eengeboren Zoon te erkennen als mijn God!
ô Gy, die van om hoog, het willen geeft en 't werken,
Wil my door uwen Geest in 't heilgeloof versterken!
Bewaar my dat ik nooit (een Kristen slechts by naam)
My mijn gekruisten Heer voor 't oog des spotters schaam!

Hoe menigwerf getuigt des Kristens zondig harte
(Ach 't zij in oodmoed steeds en diep gevoelde smarte!)
Dat hy, als Petrus niet, verrast door vrees en schrik
Maar heel zijn leven door, ja, ieder oogenblik,
Gevaar loopt van zijn Heer met wandel en gedachten
Te loochnen! Geef dan Gy den zwakken zondaar krachten
En als ik dwale, ô Heer, dan vrage uw Geest in my
Of ik mijn Heiland kenn' dien ik voor de aard belij';
Dan, werp my d' oogstraal toe, die Petrus heeft beschenen
En doe me in diep berouw aan uwe voeten weenen!

Martha en maria.*
Lucas X, 38-42.

Het vrome zusterpaar ontfing
Den Heiland in haar woning;
En Marthaas gulle vreugd blonk uit
In dankbre dienstbetooning:

Maria zat aan Jezus voet,
Haar oog hing aan Zijn lippen,
Opdat geen woord van uit dien mond
Heur aandacht mocht ontglippen.

In beide was 't beginsel één,
Niet eenerlei de werking:
Die, bracht Hem lijfsbehoefte toe;
Dees zocht zich zielesterking.

Maria, koos het beste deel,
Haar zalfden 's Heilands reden;
Maar Marthaas hart, vol aardsche zorg,
Werd wreevlig en te onvreden.

‘ô Martha, (sprak de Heer haar toe,)
Wat zorgt gy overbodig,
En kommert u om velerlei!
Één ding alleen is noodig.’ -

Wy morren vaak als Martha deed,
En haasten, zorgen, zwoegen;
Terwijl dat ééne wordt verzuimd,
Hetgeen ons moest genoegen.

* Gedichten, 90.

Heer! maak dat ééne ons-aller keus:
Dat nooit weêr kan te loor gaan;
Dat zondaars algenoegzaam is,
En de enge poort doet doorgaan:

Waarby het kostbaarst wareldsch goed
Geen aanzien heeft noch waarde;
Waar buiten, wy behoeftig zijn,
Met heel den schat der aarde!

De wareldling vereer' het stof;
Gy zijt mijn zielsverlangen.
Mijn Heiland, doe my 't noodig goed
Van uw Genade ontfangen!

Uit de 'Olney Hymns'.

Wilt gylieden ook niet weggaan? Joannes VI, 67-69.*

Als velen keeren van het pad
Naar Sions heilge tempelstad,
Om de ijdle wareld aan te kleven,
Hoe droef is dan mijn ziel te moê;
Dan dunkt my, roept my Jezus toe:
'Mijn volgling, wilt gy me ook begeven?'

Ach, Heer! met zulk een hart als 't mijn',
Hoe zou mijn voetstap zeker zijn
Zoo eigen kracht my hier moest baten?
Ik voel, ik weet het, dat mijn voet
Als Gy my loslaat, dwalen moet!
Ja, Heer! ik zoude U meê verlaten!

* Gedichten, 93.

Maar Gy-alleen zijt machtig, my
Rampzaalgen zondaar, aan uw zij'
Het pad des heils te doen bewaren.
Tot wien, of waar, in mijne ellend
Den voet om redding heen gewend,
Zoo ik 't gelei uws arms liet varen?

Waarheen - keerde ik my van U af
Dien God my tot behoudnis gaf?
Gy zijt de Kristus, die beloofde,
Die bloedde voor mijn schuld, en stierf,
Het eeuwig leven my verwierf,
En me aan des afgronds boei ontroofde. -

Geen mensch of Englenbystand kon
My baten. By de Liefdebron
Alleen staat my behoud te hopen.
Niets komt me in mijne ellend te stâ
Dan deze Welbron van Genâ,
Door Jezus sterven voor my open!

Mijn ziel heeft rust in 's Heilands stem:
Ik werp mijn zorgen vrij op Hem:
Zijn liefde-alleen kan zalig maken!
Zy, zy-alleen verrukt het hart,
En doet my in dit dal van smart
Reeds Hemelsche genieting smaken.

ô Heiland! weet ik wat ik waag,
Wanneer ik andwoorde op die vraag
Die 't hart des Kristens moet doen beven!
Maar neen: ik andwoorde U gerust,
Van uwen onderstand bewust:
N e e n , H e e r ! ik zal U nooit begeven!

U i t d e ‘O l n e y H y m n s ’.

Het gevaarlijk uitstel.*

De dwaas zegt, 'k heb nog tijd genoeg
Om aan de dood of 't graf te denken:
De Wijze zegt, 't is nooit te vroeg,
Want alles hangt aan 's Hemels wenken.

Het roosjen dat in de uchtend prijkt,
Kan nog eer de avond daalt, verflensen:
Geen bloem, die voor een bui bezwijkt,
Is brozer dan wy zwakke menschen.

Indien mijn wederstrevig hart
De roepstem smaadt van Gods genade,
Dan komt me, in 't zondennet verward,
Wellicht het naberouw te spade.

Ach! trok dan Jezus, tot mijn straf,
(Zoo ik Zijn woord versmade en wetten,)
Zijn reddende armen van my af,
En wilde op mijn berouw niet letten!

Wat, zoo ik die genâ verstiet,
Me in 's Heilands zoendood aangeboden;
En, Hy my aan my-zelve liet!
Waar-heen dan om behoud gevloden?

Dan zou het vruchtloos zijn geweend,
Met me om genâ tot God te keeren;
Ach! laat elk uur, my hier verleend,
Besteed zijn om mijn Schepper te eeren.

Uit het Engelsch.

* Gedichten, 96.

Avondzang.*

Mijn dankend hart prijst d' Opperheer
Nu de avond is gevallen:
Zijn liefde heeft ons mild verzorgd,
Zijn Almacht waakt voor allen.

Maar ach! met elken dag die vliedt,
Vliedt weêr een deel van 't leven,
En voegt ook by der zonden last
Waarin ik heb misdreven!

Algoede God, vergeef mijn schuld,
Om Jezus bloed en wonden:
En roep my deze nacht niet weg,
Beladen met mijn zonden!

ô Laat, terwijl ik weêrloos rust
Uwe Englen my bedekken;
En wil my met het morgenlicht
Gezond en dankbaar wekken!

Erbarm U, Heerscher van 't heelal,
Bedroefden, kranken, armen;
En wil hen die my dierbaar zijn
Voor elk gevaar beschermen!

Blijmoedig leg ik my ter rust:
Gy zult my niet begeven!
Wek me als mijn jongste morgen rijst
Weêr op ten eeuwig' leven!

Uit het Engelsch.

* Gedichten, 98.

De zondag.*

Op dezen dag is onze Heer
  Uit dood en graf verrezen!
Verkwist ik dan deze uchtend niet,
Maar zing' mijn hart een dankbaar lied
  Den Heiland, nooit volprezen!

Op dezen dag verbrak de Heer
  De macht van Hel en zonden:
En zou ik dan dit morgenuur,
Almachtig Schepper der natuur,
  Uw weldaân niet verkonden?

Gy, Heer, hebt onze schuld voldaan;
  Voor ons gaaft Gy uw leven:
Herdenke ik steeds uw martelpijn,
Om nooit meer zondeslaaf te zijn;
  En steeds U na te streven.

Op heden is uw kerk vergaârd
  Om U, ô God, te aanbidden!
Ik spoed er heen met dankbre ziel;
Ach, als ik met mijn broedren kniel,
  Wees, Jezus, in ons midden!

Daar hoor ik uw gezegend woord,
  Daar uwe trouw verkonden;
ô Zij dees dag me een dierbaar feest,
En ik, in waarheid en in geest,
  Op nieuw aan U verbonden!

* Gedichten, 100.

Op heden vlied ik de ijdle zorg;
't Is 't feest van uw verrijzen!
Geef, Schepper, dat uw rustdag my
De liefste van de zeven zij,
En leer me U waardig prijzen!

Uit het Engelsch.

De dood.*

De dwaas alleen veracht de dood;
De in schuld gezonknen doet hy beven;
De droeve roept hem in zijn nood;
De wijze toeft hem heel zijn leven,
En vreest of wenscht zijn naadring niet,
Steeds vaardig als Gods wenk gebiedt.

Geen Heiden, hoe geroemd in deugd,
Kan zoo gelaten voor hem bukken.
De Kristen slechts, in God verheugd,
Ziet zich bemoedigd de aard ontrukken:
Zijn kenmerk is, met blij gemoed
Te scheiden van het aardsche goed.

Hy kent, erkent, een wrekend God,
Maar kent ook één Verlosser tevens,
En stelt gerust zijn eeuwig lot
Aan d' onvergangbren Vorst des levens.
Op Zijn genade is hy gerust
By d' overtocht naar Edens kust!

* Gedichten, 105.

Rampzalig is de sterveling
Die 't licht der Godsdienst niet ziet blinken,
Maar wacht, van uit dees aardschen kring
In 't duister Niet te rug te zinken,
Terwijl hy elken zucht versmoort
Die opwelt naar een beter oord.

Rampzaalger nog, die slechts beseft
Wat zondenlast zijn ziel belade,
En, daar de schrik der wraak hem treft,
Geen redding hoopt van Gods Genade,
Vertwijflend wacht hy aan het graf
Eens onvermurwbren rechters straf!

Maar wel hem, die, by 't lijfsverval,
Zijn ziel onsterflijk mag beschouwen,
En tot den Heerscher van 't heelal
Kan opzien met een blij vertrouwen,
In hoop van na het aardsch geween
Het eeuwig leven in te treên!

Gelukkig, die dit schijnbestaan
Gelijk een pelgrimschap ziet enden!
Die aan het uiteind van zijn baan
Het oog gerust tot God mag wenden,
En in de dood een haven ziet,
Waar hy, na 't stormen, rust geniet!

Na het Fransch.

Kleeding.*

Wat dwaasheid is het, trotsch te pronken,
Met rijke of nieuwe kleederdracht,
Heeft God niet Eva 't kleed geschonken
Na dat zy was ten val gebracht?

Ja, Zijn erbarmen gaf haar kleeding,
Toen haar des onschulds dosch ontviel!
En dit gevolg der overtreding,
Zou hoogmoed wekken in mijn ziel?

Neen, moge ik nooit zoo zondig pralen!
Hoe schitterend mijn opschik zij!
Het stille lelietje der dalen,
Siert eindloos schooner dosch dan my.

Neen! laat geen hoogmoed my verleiden;
Den worm ontleende ik deze pracht:
En 't arme schaapjen uit de weiden,
Droeg lang voor my dees zelfde dracht!

De vlinders die om 't bloembed zweven,
De paauw met blinkend goud bestikt,
De visch met zilverglans omweven,
Zijn eindloos rijker opgeschikt!

Neen! Zoeke ik beetre praalgewaden
Dan ijdel goud of zijwormrag;
Een dosch, dien bui noch motten schaden,
En Jezus-zelf te dragen plach.

* Gedichten, 108.

Mijn ziel zij met het kleed omhangen
Dat reinheids zilvren stralen schiet;
Zoo moog my Gods Genade ontfangen
Wanneer Hy my ten bruidsdisch ziet!

Vadzigheid.*

Zie gindsche ruige bergspelonk,
Waar nooit het zilvren licht in blonk,
Noch 't goud der zon een straal mocht schieten;
Waar nacht regeert en duisternis,
En 't leven niet meer leven is,
Maar de uren als de sneeuw vervlieten.

Wie is hy die in deze krocht
Een schuilplaats voor de wareld zocht?
Een schuilplaats? Heft u op, mijne oogen!
Aanschouwt haar die dit hol bewoont:
Ziet wat haar dof gelaat u toont,
En 't oog, met neevlen overtogen.

Ik zie en ken u, Vadzigheid,
Die 't menschdom ten verderve leidt;
Die arglooze onschuld doet bezwijken;
Die moed en lust en kracht verdooft;
Die 't onherroeplijk leven rooft;
En, van het pad der deugd leert wijken.

* Gedichten, 118.

Steeds van de Zorgloosheid verzeld,
Die jaar noch dag noch uren telt,
Denkt ge aan geen toekomst, geen voorleden;
En, met de Traagheid hand aan hand,
Die wijd en zijd haar strikken spant,
Wordt de Eerzucht door uw voet vertreden.

Onwetendheid, en dwaze zucht
Naar alles dat de wijze vlucht,
Omklinken u met stalen ketens:
Lichtzinnigheid volgt in uw stoet,
Met raadlooze onmacht zonder moed,
En dooft de roepstem des Gewetens.

Liet ge eens des levens plichten los,
Van toen verdween de welvaartsblos,
De glans der zielrust uit uw oogen.
Sints heeft de woeste schaamtloosheid
Zich op uw kaak ten toon gespreid
En 't voorhoofdblozend bloed ontzogen.

In 't eind, van elk gevoel ontbloot,
Werd vuige lust uw speelgenoot,
Tot, zat van ingebeeld genieten,
Dit zelfs u geen genot meer strekt,
En niets u uit den sluimer wekt
Waarin u 't leven zal ontschieten.

Gelijk de trotsche Sibariet,
Die wreevlig 't rozenbed verliet
Waarop hem weelde en wellust suste
Om dat een dorrend rozenblad
Zich in de peul gekronkeld had
Waarop hy 't weeldrig lichaam rustte;

Zoo ook vergalt ge u-zelv het zoet
Dat jeugd en voorspoed smaken doet;
En, prooi van doffe zelfverveling,
Voor deugd en schoon en waarheid koel,
Wordt nooit uw sluimrend zielsgevoel
Gewekt tot teedre mededeeling.

Gy, Jeugd die prijs stelt op 't bestaan,
't Is met uw levensvreugd gedaan,
Uw blijdst vooruitzicht is vervlogen,
Stort ze eens haar invloed in uw hart.
Wie ze in haar klemmend net verwart,
Is rasch zich-zelv' en de eer onttogen.

ô Wend niet roekeloos den voet,
Hoe hijgend van den zomergloed,
Naar 't koele rustbelovend lommer,
Dat, lieflijk weemlend om dit oord,
De onnoozlen door zijn schaaûw bekoort,
Maar 't hol omruischt van wee en kommer!

Ofschoon uw voet op distels treedt,
Zoek hier geen balsem voor uw leed,
Waar de addren schuilen onder 't lover!
De kronkelbaan die herwaarts voert,
Hoe schoon met bloemen overvloerd,
Dekt d' open muil eens afgronds over.

En, droeven, 's levens plagen moê,
Geeft, geeft uw lustloos hart niet toe,
Hoe plettrend u de smart moog treffen!
Houdt God in 't oog en 't plichtgevoel;
Zijt werkzaam tot Zijn heerlijk doel;
En leert, u boven de aard verheffen!

Bestrijdt de trage moedloosheid
Die 't argloos hart een valstrik spreidt,
En zoekt geen rust in werkloos kwijnen!
God-zelf heeft u een perk bepaald,
En zoo u de avond nog niet daalt,
Het leven zal toch eens verdwijnen.

Neen! - 't neemt by 't sterven eerst begin.
Bedroefden, sluimert dan niet in,
Noch viert uw smart in 't jamm'rend schreien;
Leert hier, geen trotsche Stoïcyn,
Maar Kristen, needrig Kristen, zijn,
En moedig 's Hoogsten wil verbeien!

Het graf.*

Gy, stil verblijf van 't afgelegde stof,
Hetgeen de Dood met zijn verwoesting trof:
Geliefde plek, waar onze dierbre panden,
Den dwang ontrukt van 's levens kerkerbanden,
In zoeten slaap, door 't lijden nooit gestoord,
Vertoeven, tot de jongste morgen gloort,
Die 't schemerlicht voor 't eeuwig licht zal wisselen!
't Zij blad en struik op uwen heuvel ritselen
Als Boreas zijn woede teugel viert,
Of bloem by bloem die door de graszoô zwiert,
In stillen praal zich op het koeltjen wiegelen,
Daar we in heur kelk het avondgoud zien spiegelen,
Door 't heldre nat van 's hemels daauw gesmukt;
Het zij de zerk uw donker welfsel drukt
In 't stille koor, aan 's Hoogsten dienst geheiligd;

* Gedichten, 151.

Des stervlings rust is in uw schoot beveiligd.
Geen donderknal, geen plettrend hemelvuur,
Treft hem die eens den tol schonk aan natuur!
Gy, stil verblijf, dat wy met huivring naderen,
Waar de enge borst weêr ruimer lucht mag gaderen,
Het brandend oog weêr nieuwe tranen vindt; -
Gy donkre koets van die ons hart bemint, -
Gy plekjen aard waar we onzen schat begroeven,
Ons dubble bron van troost en zielsbedroeven; -
Het is by u, die met dien schat, ons hart
Besloten houdt, dat de onverwinbre smart
Het peil bestemt der ongeveinsde liefde:
Gy toetst de ziel hoe diep 't gemis haar griefde.
Het is by u, dat reine zielengloed,
Om hoog geput en uit God-zelf gevoed,
Zich onderscheidt van wufte lust der zinnen! -
Wie 't voorwerp mist van 't zinnelijk beminnen,
Dien droogen ras de tranen van 't gelaat.
Hy slechts wien 't hart van zuivre liefde slaat,
Gevoelt by 't graf, dat, wat zijn borst ontvlamde,
Uit hooger kring, ja, uit God-zelven stamde;
Ontwaart in 't hart by 't nooit vergeetbaar graf,
Dat dierlijk stof zijn vlam geen oorsprong gaf.
By 't graf wordt zy gelouterd van het zinlijk,
En, als zijn smart, door tijd noch lot verwinlijk;
De dood herschept haar tot nog zuivrer gloed,
Tot heiliging van 't Godgewijd gemoed.

Wie zoude er ooit een dierbaar pand verliezen,
En 't weenen niet voor alle wellust kiezen?
Wie wenschte er ooit een eindperk aan de smart,
Wien eens de Dood een lievling reet van 't hart?
Neen! wie herstel van aardsche ramp mocht hopen,
De wond by 't graf blijft ongeneesbaar open!
Het echt gevoel gedoogt niet dat zy sluit;
Geen balsemvocht dat haar in 't bloeden stuit!
Het schijnt ons plicht, die hartwond niet te heelen;
Ze is 't eenig zoet dat onze smart kan streelen.
Ja, 't is genot, aan wien ons hart beschreit

Te peinzen in nooit stoorbare eenzaamheid.
Het is genot, ja 't hoogst dat de aard kan geven,
Als de ons ontrukte in onze erinn'ring leven!
Wat moeder roept den lievling van haar schoot,
Wiens lipjens eens haar boezem voedsel bood,
Niet weêr te rug in zoete erinneringen,
Schoon telkenmaal haar tranen 't oog ontspringen
Wanneer zijn beeld zich opdoet voor haar ziel?
Wien 't dierbaar kroost in 's levens bloei ontviel
Zoekt voedsel voor zijn smart in 't aangedenken,
En, tranen aan zijn dierbare asch te schenken.

Mijn Julius! gy, wien mijn bloedend hart
Nog steeds beschreit met diep verkropte smart;
Wiens dood, ofschoon ze my het hart verscheurde,
Mijn ziel van 't stof naar hooger kringen beurde;
Mijn Julius, wiens beeld my dag en nacht
Omwemelt en des afzijns wee verzacht;
Wien ik van uit dees stofklomp na blijf oogen
Tot boven 't licht van 's hemels starrebogen;
Wiens beeltenis by d' eersten dageraad,
Als ik ontwaak reeds voor mijn blikken staat;
Wiens schim me omzweeft by 't kalme zonnedalen,
Wanneer mijn hart met ruimer ademhalen,
Wanneer mijn ziel, als min van 't stof bezwaard,
Den kerkerband ontworstelt van deze aard,
U nazweeft, u ontwaart, en uw nabyheid
(Schoon 't zichtbare en onzichtbare u van my scheidt)
Zich kennen doet aan 't moederlijk gevoel: -
Ach, werd mijn ziel voor al het aardsche koel,
Mijn zoetste lust zijn die herinneringen
Waarby mijn smart in tranen uit mag dringen!
't Is dat alleen, dat ons uw sterven liet!

Gelukkig, wie het terpjen groenen ziet
Dat de asch besluit van diergeliefde panden!
Gelukkig, die in 's Hoogsten tempelwanden
Den grafzerk weet van hun die zy beweent,
En de ingekropte smart op dat gesteent'

In tranentroost, in tranen, uit mag gieten!
Ja, wel hem, die dat voorrecht mag genieten!
Het werd, (helaas!) ons weenenden ontzeid;
Daar is geen weg die tot zijn grafsteê leidt;
Daar is voor ons geen naadren tot zijne asschen,
Omspoeld, bestelpt van de ondoorpeilbre plasschen
Des Oceaans. Want ach, toen hy ontsliep,
Ontsloot zijn graf zich in 't onmeetbaar diep.
Vergeefs zou 't oog door golfgebergten boren;
Zijn dierbare asch is voor ons oog verloren,
En zijn gebeente.... Algoedheid! welk een smart
Bestemde uw wil voor 't ouderlijke hart!
Ach, blijf ons by in 't smartelijkst bedroeven,
En sterk Gy ons in 't streng geloofsbeproeven!
't Is wijsheid, liefde, al wat uw raad bepaalt. -
Het lijk dat in der zeën diepte daalt,
Is op uw wil dat doodverblijf gegeven;
ô Laat mijn ziel uw weg niet tegenstreven,
Niet hechten aan hetgeen het zintuig treft;
Maar, in 't gevoel dat zich tot U verheft,
De parel, niet de broze schelp, betreuren!
ô Mag het dan uw' oudren niet gebeuren,
Mijn Julius, te weenen op uw graf,
De wil geschied' van die u nam en gaf!
Uw asch, ofschoon in 't peilloos diep verborgen,
Toeft veilig op de jongste ontwakingsmorgen.
Dat uur rukt aan met onverpoosbren spoed,
En zalig, die de hoop des weêrziens voedt.
't Is U bekend, wiens throon is op de stralen
Van 't vlekloos licht waaruit we uw macht zien pralen,
't Is U bekend, hoe menigmaal mijn oog
't Nog groeten zal aan 's hemels wolkenboog
Eer my uw wenk van 't leven los zal binden;
ô Moog dat uur my kalm verbeidend vinden!
Beperke uw troost de wenschen van mijn hart,
Zoo haaste ik niet, maar toeve 't eind der smart
In stille hoop en nederig vertrouwen,
Tot zich 't geloof verklaart tot blijd aanschouwen!

ô Gy, aan wien het voorrecht niet ontzegd is,
Op 't graf, waarin uw dierste schat gelegd is,
Het offer van uw tranenvloed te biên;
Zoudt gy 't gewelf dien schat verzwelgen zien
En deze plek u ooit vergeetbaar wezen!
Zou 't heuveltj', op het dierbaar stof gerezen,
Uw hart niet meer dan 't schoonste lusthof zijn?
Zou de Egâ van haar diepe boezempijn
Ooit afstand doen ten prijs van 't koud vergeten?
Zal niet haar smart haar hoogste wellust heeten?
Kent hy die eens zijn Weêrhelft sterven zag
Een zoeter lust dan 't stille rouwgeklag?
Zal ooit het kind der Oudren graf genaken
En 't zielwee niet in al zijn kracht ontwaken?
Zal 't vriendenhart d' in nood beproefden Vrind
Vergeten, als het graf zijn stof verslindt?
ô Neen! de band door 's Hoogsten hand gestrengeld,
Waarin geen zucht van eigenbaat zich mengelt,
Is sterker dan het algeweld der dood;
De Liefde, die uit reine bron ontsproot,
Zal nood en dood en tijd en graf niet doven:
Ze is Godlijk vuur, ons toegestroomd van boven;
Ze is de edelste kleinodie van de ziel,
Die 't menschdom bleef toen 't aan zijn God ontviel;
En, baart zy smart, zy is de wellust tevens,
De zoetste troost, op 't distlig pad des levens.

Als de eerste smart, die van geen teugels weet,
En zich ontlast in d' overluiden kreet,
Van lieverleê zich oplost in de tranen
Die 't stikkend hart een weg tot adem banen;
Als dat geween in zachten weemoed wordt
Verwisseld, en de Godsdienst balsem stort
In de open wond die onverpoosd moet bloeden;
Hoe zoet is 't dan, dien teedren rouw te voeden!
Ofschoon zy ook een stille somberheid
Op ieder uur van 't vreugdloos leven spreid',
Met donkrer tint elke aardsche ramp verzwarte,
Toch is zy dier aan 't nooit verkoelbre harte;

Toch houdt zy ons voor aardsche weelde koel,
Toch minnen wy dat peinzend rouwgevoel,
En schuwen 't lied waar vreugde en lust in huppelen,
Om, ongezien, een stille traan te druppelen
Op 't molmend lijk welks beeltnis ons omzweeft. -
Een teedre stem, die zoeter weêrklank geeft
Dan 't vreugdelied, spreekt uit de grafgewelven;
Hun schoot bevat een aandeel van ons-zelven,
Voor ons geween als 't zielloos marmer koud,
En dat ons oog op de aard niet weêr aanschouwt.
In 't donker graf dat we onze ontslaapnen gaven,
Ligt elk gebrek voor altoos meê begraven,
Hun dwalingen en zwakheên dekt het meê.
't Is alles rust in de aardsche legersteê!
Van uit zijn schoot moet teedre erinn'ring stijgen,
Alle andre drift leert aan zijn boorden zwijgen.
Wien dwingt de zerk, zelfs van eens vijands graf,
Geen zelfverwijt, geen zucht van wroeging af
Indien men ooit door weêrwraak aangedreven,
(Voor minbetoon en Kristlijk schuldvergeven)
Getwist heeft met dat handvol nietige aard
Die 't graf ten prooi der wormen houdt bewaard?

Ga by 't gebeent eens dierbren overleden'
Om met uw hart in rekenschap te treden:
Daar klinkt de stem, die nimmer, nimmer liegt.
't Is daar, waar 't hart zich nooit in sluimer wiegt.
Daar, daar ontwaakt het sluimerend geweten,
En wordt dat hart met dolken opgereten
Om elk verzuim waar aan ge u schuldig acht;
Om elken plicht met wrevelzin volbracht;
Om elk bewijs van liefde en trouwbetoonen,
Zoo gy 't bestondt met koelheid te belonen:
Want nimmer geeft het graf de ontslaapnen weêr,
En wroegingsmart geeft geen vergoeding meer.
Ziet zich een hart dat nimmer willends griefde,
Toch huivrend in by 't graf van een geliefde,
En wordt het, zich geen plichtverzuim bewust,
Door 't denkbeeld reeds der mooglijkheid ontrust,

Van vrees beklemd, of 't ooit een zucht ontdekte
Die leedgevoel in zijn beweende wekte;
Wanneer 't met schroom 't voorleden gadeslaat:
Hoe moet dan hem, die zelfveroordeeld staat,
Het gram verwijt door merg en beenders dringen!
Te spade is dan 't vertwijflend handenwringen!
Te spade! Want de traan, die gy vergiet
Is ongezien, en wekt uw dooden niet.

ô Hebt ge als kind, by 't vruchtloos plichtvermanen
Het Oudren-oog soms zwemmen doen in tranen;
De groef der smart gevoegd aan d' ouderdom;
Hun kruin, die van het achtbaar zilver glom
(God-zelv' ten hoon) nog dieper doen vergrijzen;
Hoe zal hun stof u van die schuld doen ijzen!
Hoe zult gy dan hun kouden grafzerksteen
Besproeien met uw nutteloos geween! -

Gy, die het Kind, wiens jeugd gy moest verzorgen,
Verwaarloosd hebt in 's levens vroegen morgen,
Gy voelt by 't graf waarin die sluimraar rust,
In 't plichtverzuim waarvan ge u zijt bewust,
De worm der smart u aan de hartaâr knagen,
En 't uur van troost zal nimmer voor u dagen!
Ween met de Vrouw wie 't hart verwijten doet!
Met d' Echtgenoot, wiens wisselziek gemoed
De trouw verbrak aan haar, wier lentebloesem
In rouw verwelkte aan zijn verkoelden boezem;
Die al haar rust, meer waard dan Ofirs goud,
Die haar geluk zijn hart had aanbetrouwd!
Hoe moet het bloed verstijven in zijne aderen
Zoo vaak zijn voet haar grafgesticht moet naderen!
Beklaagbren, welk een stem van uit dat graf
Treft u de ziel in wroegings folterstraf!
Dan rijst haar beeld in bittre erinneringen:
Wat tranen ge ooit haar oog hebt doen ontspringen,
Wat zuchten ge ooit haar boezem hebt ontscheurd,
Gy ziet ze op nieuw, en altoos nieuw betreurd;
Gy hoort op nieuw de zuchten wederklinken.

En wenscht dat de aard uw voeten mocht ontzinken!

By 't Maagdlijk graf, gy wufte jongeling,
Der teedre aan wie een wijl uw leven hing,
Wier argloos hart uw oogwenk had betooverd,
En wier gevoel gy naauwlijks hadt veroverd
Of 't vuur, dat u den boezem had ontgloeid,
Was met uw eed als rook voorby gespoeid; -
ô By dat graf, wat moet gy daar gevoelen,
Ofschoon uw hart als de ijsklip kon verkoelen!
Wat baat het thands, dat u 't berouw verscheurt,
Dat traan by traan uw diepe schuld betreurt,
En ge ongehoord uw zuchten uit moet storten?
Zal dit de slaap der sluimrende verkorten? -
Te bittrer zijn de tranen die gy weent
Om dat ze om niet geplengd zijn op 't gesteent',
In 't oog niet slechts met zilte prikling schroeien,
Maar met verwijt op 't schuldig harte gloeien;
Te dieper is de zucht, die ongestoord
Door 't ruim weêrgalmt, maar door geen grafzerk boort.

Ga, ga dan heen tot Floraas puikwaranden,
En pluk gebloemt' tot strooisel en girlanden;
Versier het graf met leliebloem en roos,
Of dit uw smart een oogenblik verpooz';
Vernoeg uw ziel, bevredig uw geweten,
Herstel de wond door wroeging opgereten,
Indien gy 't moogt, door zulk een offerhand.
Helaas! vergeefs! wat u op 't harte brandt,
Bluscht geen berouw, geen zilte tranenbeken!
ô Keer dan weg van dit herinn'ringsteeken!
Het naderen is troost voor 't rein gemoed;
't Is Hel voor hem, wien 't hart van wroeging bloedt.
ô Keer dan weg! Maar, eer gy 't zult ontvlieden,
Leer by dat graf op hart en drift gebieden;
Leer by de doôn, waar niets herstelbaar is,
Dat d' eenge troost by vroeg of spâ gemis
Ontspringt uit die bewustheid van geweten
Die 't rein gemoed den hoogsten schat mag heeten.

ô Keer dan weg, en leer uit uw berouw,
Hoe wel 't hem is, die, altoos plichtgetrouw
Zich zuiver kent van ooit een hart te grieven
Dat Kristenplicht, dat God gebood te lieven!
En leef voortaan met wie u 't lot verbindt
Zoo plichtgetrouw, zoo liefdrijk eensgezind,
Dat, zoo de dood ze u eens uit d' arm mocht rijten,
U niet de dolk van 't vlijmend zelfverwijten
Onheelbaar treff', en u des levens zoet
Verbitterd word' door 't steeds ontrust gemoed:
Want wie zoo wreed, zoo voor 't gevoel verloren,
Wie 't naberouw het hart niet zal doorboren?
ô Scherp u-zelv' zijn doodend strafzwaard niet,
Maar doe aan elk naar 't Kristenplicht gebiedt;
Zoo moogt gy eens uw dooden kalm genaken,
En by hunn' asch, de troost des hemels smaken!

De dageraad.*

De nevels vliên: de Dagheraut
Treedt op, gedoscht in flonkergoud,
Van achter 't floers der wolkenbogen.
In 't starrenheir, allengs verfletst,
Verschijnt hy 't eerst, en gloort hy 't letst,
Den aarschen zwerver blijd in de oogen,
Daar staat hy eenzaam en houdt wacht
Tot blonde Auroor ons tegenlacht
Van uit de ontsluitende oosterzalen;
Slechts dan, verduisterd door haar glans,
Verdwijnt hy van d' ontstoken trans
Om 't andre halfrond toe te stralen.
Vaarwel, Heraut der Dageraad,
Tot de avondzon weêr ondergaat!

* Nagelaten Gedichten, 197.

De vaart vooruit des zonnegods,
Maar van geen statiepracht omgeven,
Zien we op d' agathen wolkkaros
De Telg van 't Licht het zwerk doorzweven
In zedig-zilvergraauwen dosch:
Dan, spoedig wordt ze in 't wederschijnen
Van Phebus gloênde kroonrobijnen
Met schittrend inkarnaat omhuld;
En al de pracht van koningszalen
Zal by den gouden glans niet halen
Waarmeê zich 't wolkgewelf verguldt.

Reeds vloeit de gloed van Hyacinth
En Sarons frissche rozentint
De heemlen langs in breede stralen,
En lieflijk smelt in 't Jaspisgraauw
Het weemlend amethistenblaauw
Aan de onbenevelde Oostportalen.
Blink uit! gewenschte Telg van 't Licht,
En strale uw lieflijk aangezicht
Het kroost des duistren aardbols tegen!
Reeds zingt de Leeuwrik, blij te moê,
Op donzen wiek ter kim gestegen,
U, Daggodin, het welkom toe!

Gy, spruit van 't eerste scheppingswoord,
Die 't Godsbestel op breede vlerken
Langs Oost, en West, en Zuid, en Noord,
Zoo ver zy palen heeft of perken
De wareld overzweven doet,
En sieren met uw zilvergloed!
U toeft het menschdom met verlangen;
Het boschchoor groet u met zijn zangen;
En 't vischjen in der meeren kom,
Al is het in zijn vreugde stom,
Verheft zich vrolijk, en geniet
De weldaad die gy de aarde biedt.

Maar, wien uw komst ooit dierbaar is

En medicijn en lafenis,
't Is de arme lijder op zijn sponde,
Die uur aan uur in 's nachtwaaks ronde
Met stille zuchten heeft geteld;
En, in die langzaam sleepende uren
Die eindloos schenen voort te duren,
Zijn moed en kracht voelt heengesneld.
ô Hoe verkwiklijk ziet zijn oog
Uw eerste zachte schemerstralen
Steeds helderer van 's hemels boog
Op de u verbeidende aarde dalen!
Ja, lieflijk is hem 't flikkerlicht,
Dat door zijn venster heen komt gloren,
Als 't eerste lachj' op 't aangezicht
Van 's moeders dierbren eerstgeboren!

Ook gy, wien op der zeeën plasch
Geslingerd door de stormwindvlagen,
De nacht een nacht vol jammers was,
Hoe blijd verneemt gy 't eerste dagen!
Gewis, zoo 't hart u haast bezweek
By 't vruchtloos turen op de kimmen,
Gy voelt by d' eersten purperstreek
Ook nieuwen moed in 't hart ontglimmen.
Wat heerlijk schouwspel voor uw oog
Dat alle kommer doet vergeten
Wanneer gy aan d' azuren boog,
Door 't sterflijk oog niet af te meten,
De Dageraad in al haar pracht
Van gloeiend goud en chrysolieten,
Zich na de tastbaar donkre nacht
In breede stroomen uit ziet gieten!

Maar, zijt gy, lieflijk morgenrood
Waardoor wy 't nachtfloers zien vervangen,
Dus stijgende uit der baren schoot,
Een beeld slechts voor des dichters zangen?
Neen: voor den Kristen zijt gy meer
Dan 't schouwtooneel van grootsch- en schoonheid,

Waarin des warelds Opperheer
Den luister van zijn macht ten toon spreidt.
Hem zijt gy in dit pelgrimsdal
Op donkre en distelvolle wegen
Een zinnebeeld vol troost en zegen,
Van 't stof dat eens herrijzen zal.
Ja, blinkende als de Dageraad
Aan de oosterkimmen opgerezen,
Zal, als de jongste stonde slaat,
't Herrijzen van den Kristen wezen.
Hy zinke in 't duistre graf ter rust;
Als 't jongst bazuingeluid zal klinken,
Dan rijst hy op aan de eeuw'ge kust,
Om met verheerlijkt schoon te blinken.

ô Kom dan, laatste Dagheraut!
Den Kristen zult gy blijd verrassen;
En brande dan uw vonklend goud
Met aarde en firmament tot asschen!
Want als die jongste stonde slaat
En dit ons stof zal zijn herrezen,
Zal 't eeuwig, eeuwig Dageraad
In 't heilverblijf der Heemlen wezen.

25. A u g . 1827.

Zonnenondergang.*

Ginds legt de zon na d' afgerende baan
Haar schittrend hoofd op d' esmeraude baren,
Om morgen weêr van uit den oceäan
Met nieuwen gloed in 't oosten op te varen.

* Nagelaten Gedichten, 204.

Wat weldaan heeft zy in haar loop verspreid!
Hoe menig plantj' ontwikkeld op zijn stengel:
En, zweemsel van Gods goed- en mogendheid,
Deze aard versierd met licht, en kleurgemengel.

Lang draalt zy nog op 's halfrondsverre boord,
Waar wijd en zijd de weêrschijn van haar luister,
Met gouden gloed de westerkim ontgloort,
En uitstel geeft van 't langzaam nadrend duister.

Haar flaauwer straal ten jongsten afscheidsgroet,
Spreidt kalme rust, en zachten weemoed tevens.
Geen aardsch tooneel is 't peinzend hart zoo zoet,
Of voert als dit, tot d' Oorsprong op des levens!

Zoo, zoo legt eens na d' afgerenden loop,
De Kristen 't hoofd ter stille grafrust neder!
En, (zoete troost, niet ijdel is zijn hoop!)
Op 's Hoogsten wenk herrijst hy eenmaal weder!

Herrijst hy, ja! maar 's Heilands beeld gelijk:
In heerlijkheid, met hemelglans omgeven,
Om deelgenoot van 't zalig Koningrijk,
In de eeuwigheid zijn Schepper lof te geven!

15 S e p t . 1827.

Kristelijke onderwerping.*

Laat ons dragen
Zonder klagen,
En gedwee zijn by de slagen
Van een Albestierend God.
Niet, met trotsche Stoïcijnen,
Ons verharden voor de pijnen
Om wat grootsch voor 't oog te schijnen,
Als verheven boven 't Lot.

Waan en logen,
IJdel pogen,
Is de kracht waarop zy bogen;
Dwaze trots en veinzery!
Of zal 't schepsel zich vermeten
In der zonden slavenketen,
Trefloos voor de roê te heeten
Van des Hoogstens heerschappy?

Willig bukken
Onder 't drukken
Van beproevende ongelukken,
Dit verlicht het lijdend hart;
Maar onzinnig tegenwoelen
Of ontveinzen 't leed te voelen,
Hoont het Vaderlijk bedoelen,
Scherpt den prikkel aller smart.

* Nieuwe Gedichten, 25.

't Wreevlig twisten
Voegt geen' Kristen;
Hou hy 't meê voor een der listen
Waar de Booze meê belaagt.
Leeren dit de onfeilbre Schriften,
Nog zoekt hy door duizend driften
Dien als tarwegraan te ziften
Wie het kruis na Jezus draagt.

't Zich-beproeven,
't Hart-bedroeven
Zult gy, Kristen, wis behoeven,
Zoo de Hemel 't dus gehengt.
Zonder 't bitter zoet te roemen,
Moogt gy 't echter weldaad noemen:
Ook uit dorens wassen bloemen
Die des Scheppers liefde schenkt.

1828.

Vertroosting.*

Wanneer op 's levens distelpad
De tranen u de wang bedaauwen,
ô Laat dan uw geloof in God,
Uw hoop op Jezus, nooit verflaauwen.
Hoe duister of hoe ruw de weg,
Vrees niets, dan zijdwaarts af te dwalen:
Haast legt gy 't drukkend lastpak af,
Wanneer u op de nacht van 't graf,
Het eeuwig licht zal tegenstralen.

N a a r h e t H o o g d u i t s c h .

* Nieuwe Gedichten, 27.

Opwekking.*

Ende het gene ik U zegge, dat zegge ik allen: Waakt!

MARC. XIII. 37.

Op, Kristnen, waakt!
Het aardsch verzaakt!
Want ziet, der dagen dag genaakt;
Hy komt, van Wien de rol des Boeks
By 's warelds aanvang melding maakt:
Verwerpers van den steen des hoeks,
Erkent Hem die uw boeien slaakt!
Erkent Hem, bidt, en waakt!

Hy komt met kracht,
Die 's Afgronds macht
Aan 't bloedig kruis ten onder bracht.
Hy komt, met Majesteit omhuld,
Te midden van Zijn Englenwacht:
Der tijden loop is haast vervuld,
Waar-naar het zuchtend schepsel smacht;
Hy nadert, ja, met kracht!

Hou moed, Gods Kerk,
In Jezus sterk!
Hy stelt des Satans woede perk.
Hy gaf het eeuwig-blijvend Woord,
En schonk zijn bloed ten zegelmerk,
Dat nooit de Hel zijn Rijk verstoort;
Hou moed dan, Hy volbrengt zijn werk;
Verwinnen zal zijn Kerk!

* Nieuwe Gedichten, 28.

Hef op het hoofd!
Den Heer geloofd,
Wien niets de zijnen ooit ontrooft!
Hy heeft u op een Rots gegrond,
Niet uit een aardschen klip gekloofd,
Maar wankelloos in 't zoenverbond;
Hy blijft uw Eeuwig Hoofd.

Sla vroeg en spâ
In Gods Genâ,
De teekenen der tijden gâ:
Want schoon zijn weêrkomst nog vertoeft,
De Heer des oogstes komt weldra.
Hy weet wat tijd zijn graan behoeft,
En, waar het ook te velde sta,
Bewaakt Hy 't vroeg en spâ.

Hoe lieflijk zal
't Bazuingeschal
Door 't eenzaam duistre doodendal
Den Kristen klinken die herleeft,
Wanneer de Schepper van 't Heelal
Hem toegang tot Zijn Hemel geeft;
Waar hy zijn Redder van den val
In God aanschouwen zal!

Maar gy, die trotsch
Ten hoon uws Gods,
Niet bouwdet op de onfeilbre Rots,
U dringt het jongst bazuingeluid
(Als drenkling onder 't golfgeklots),
Het gillen der vertwijfling uit.
Wat nut in de ijslijkheid uws lots
Uw onversaagde trots?

Door 't praalgraf heen
Van marmersteen,
Door 't ongenaakbre diep der zeên;
Door grafgewelf en heuvelkruin,
Zoo verr' ooit zon- of maanlicht scheen,
Klinkt de alverdoofbre wekbazuin
Waarmeê de Richter op zal treên;
O zondaar, waar dan heen?

Tot wien gevloôn,
Gy, eeuw'ge doôn,
Voor 't oog van d' eengeboren Zoon?
De wareld die in vlam vergaat,
Al eerde ze u om staf en kroon,
Heeft nergens schuilhoek die u baat:
Want Hy, de Heiland, steeg ten throon:
Vergeefs zijn blik ontvloôn!

Gelijk een kleed,
Zegt Gods profeet,
Zal 't starrenvonklend luchttapeet,
Te saam gerold, in gloed vergaan;
Als Hy wiens uur geen schepsel weet,
Het onkruid schiften komt van 't graan,
En blinkend ten gerichte treedt,
Met majesteit bekleed!

Noch vlamgeruisch
Noch aardgedruisch,
Hoe fel de vuurgloed woede of bruisch',
Zal siddring jagen door de ziel
Der vrijgekochten aan het kruis.
Wien Gods genâ te beurte viel
Zal 't de intreê zijn in 's Vaders huis,
Met Englenvlerkgeruisch.

ô Heer, bereid
Die U verbeidt
Voor d' onverstoorbre zaligheid!
Blaak' dan de rijkdom der Natuur,
En 't luchtzwerk, door U uitgespreid,
In laaie vlam by 't uiterst uur!
Mijn schat is by U weggeleid;
Gy hebt my plaats bereid.

Vall' de aard te voet
Wien d' Englenstoet
Met juichende Choralen groet!
Gewis, Hy komt op onvoorzienst'!
Op, gy verstokten van gemoed,
Verlaat eene ijdle warelddienst:
Want, ach! de loop der tijden spoedt!
Valt, zondaars, Hem te voet!

Koopt, tot behoud,
't Beproefde goud,
En zijt op eigen kracht niet stout!
Ja, spoedt u naar de Levensbron,
En wacht u dat ge uw bakken houwt
Waar 't water uit vervlieten kon,
Of op uw eigen deugd vertrouwt;
Maar vlucht tot die behoudt!

Der Heeren Heer
Zij lof en eer!
Ach, dat zijn Geest ons meer en meer,
Op 't moeilijk zwervenspad der aard,
Het bidden en 't gelooven leer'!
Hy schenk' de ziel, met schuld bezwaard,
Dat zy zich diep in 't stof verneêr
Voor aller Heeren Heer!

Genadig God,
Wiens proefgebod
Om ijdlen trots en zingenot
Door 't paradijspaar werd vertreên,
Hoe vreeslijk waar' des stervlings lot,
Had niet uw Zoon ons vrijgestreên;
Ja, zelfs door smart, en dood, en spot,
Verzoend met onzen God!

Aanbidding, prijs,
En lofzang, rijz'
Uw trouw ten eeuwig' eerbewijs,
Voor zulk een rijkdom van genâ!
Ja, Heer van 't hemelparadijs,
Die 't Al volbracht op Golgotha,
Gy gaaft ons de eeuwge levensspijs,
En schonkt uw bloed ten prijs.

Juich' de Englendrom,
Loof de aarde alom,
Die intrad in Zijn Heiligdom!
Dat aller knie zich voor Hem buig',
Zoo verr' ooit zon of starlicht glom;
Ja, alles van Zijn heil getuig'!
En Gy, mijn God en Koning, kom
Aan 't Hoofd van d' Englendrom!

1828.

Aan mijne medereizigers

NAAR HET BETERE VADERLAND.*

Niet den Wijze dezer wareld
Wijde ik dit mijn Dichtgebloemt',
Niet den Sterke en Onvertsaagde,
Die in eigen krachten roemt:

Niet den Rijke dezer aarde,
Die geen schat heeft dan in 't stof;
Wien de droeve klacht des lijdens
Nooit den kouden boezem trof:

Niet d' in eigen oog gerechte,
Die met Farizeuwsch gemoed,
Waant, dat feilbaar plichtbetrachten
Aan des Hoogsten eisch voldoet:

Maar, die dwaas is in de schatting
Van den Wijsgeer die hem smaadt: -
Maar den Zwakke, wien zijne onmacht
Gods Genâ gevoelen laat. -

Maar den Arme, rijk aan gaven,
Die geen roest verteert noch mot: -
Maar die needrig is van harte,
Arm van geest, en rijk in God: -

Maar den Zondaar, die zich-zelven
Voor het Alziend oog verneêrt,
En om reddend schuldvergeven
Biddend tot zijn Heiland keert.

* Nieuwe Gedichten, 35.

Zulken Pelgrims der woestijne,
Van den zwaren reistocht mat,
Wijde ik dit mijn handvol bloemen
Op hun eenzaam zwerverspad.

Gy toch, lieve tochtgenooten
Naar de rustplaats over 't graf,
Wien de Heer, voor ons gekruisigd,
Ook een kruis te dragen gaf:

Gy toch wacht niet enkel rozen
Daar Hy doornen voor u droeg,
Die uw schuld gelijk de mijne,
Hem door 't vlekloos voorhoofd joeg:

Gy verwacht geen pronkgeglinster
In de dorre wildernis,
Waar het needrig heidebloemtjen
Eenig bloeit en voegzaam is.

Voor de kindren dezer wareld
Klinke een blijder, scheller lied!
't Waar' vergeefs voor hen gezongen:
Dezen toon verstaan zy niet.

Wil de Hemel 't soms gehengen,
Dat een enkle hier of daar
Zich van 't breede reispad voege
By onze arme Pelgrimschaar;

ô Dan leeren zy 't gevoelen,
Wat, ondanks den middaggloed, -
Wat, in weêrwil van ontbering,
Kalmte en rust geeft aan 't gemoed!

Is het slingrend pad niet effen;
   Maakt de hitte 't hart benaauwd;
Wemelt er geen koelend lover,
   Als de hijgende adem flaauwt;

Met het oog op Hem geslagen
   Die zijn kudde veilig leidt,
Wordt den zwerver 't ruwe voetpad
   Als met donzig mosch bespreid.

Onder 's Allerhoogsten schaduw
   Heeft hy in zijn vreemdlingstent
Voor geen leed of nood te vreezen,
   Die Gods almacht van hem wendt.

ô Dat alle die nog doolen
   In des warelds tooverhof,
't IJdle schijngoed leerden kennen,
   Dat zijn grond heeft in dit stof!

Mochten zy 't met ons belijden,
   Welk een last van schuld hen drukt,
En den eengen Redder zoeken,
   Die aan 't wis verderf ontrukt!

Wy intusschen, tochtgenooten,
   Kunnen juichen in ons lot,
Dat we in onze diepe ellende
   Mogen schuilen by dien God.

Geven wy HEM eer van alles
   Waar Zijn gunst ons meê bedeelt;
Want het zal ten valstrik worden
   Als het onzen hoogmoed streelt.

Reizen wy bemoedigd samen,
   Zijn genâ tot roem en prijs,
(Ware 't ook langs distelpaden,)
   Naar zijn eeuwig Paradijs!

Lazarus en de rijke man.*

   Op kussens van fluweel lag Rijkaart neêrgestrekt
By d' elpenbeenen disch, met d' overvloed bedekt
Van al wat Oost en West voor goud verkrijgbaar stelde,
En waar der druiven vocht uit gulden vaten welde.
Rondom hem steeg van uit het prachtig wierookvat
Het eêlst der specery die 't Morgenland bezat.
De dienstbre slavenstoet, in diep ontzag gebogen,
Toefde op den minsten wenk van zijn gebiedende oogen.
Het lieflijk snarenspel paarde aan het zoet gekweel
Van prille jonglingschap en maagdlijke orgelkeel.
De roos van Saron, en het schoonst der bloemwaranden,
Versierden, 't oog ten lust, de rijke marmerwanden,
En balsemden de lucht, hem in der weelde schoot
Wellustig toegewaaid, daar uur op uur vervloot
In onbeperkt genot. Aan d' intreê van zijn' woning,
In bouwpraal luisterrijk en trotsche prachtvertooning,
Lag d' arme Lazarus: het toonbeeld van gebrek,
Die nergens dak bezat, en onder 't luchtverdek
De heete middagzon, den stikwind uit het Zuien,
De kou van middernacht, en storm- en regenbuien
Op zijn' vergrijsden kruin moest doorstaan. 't Schamel kleed
Gesleten in de ellend, gescheurd met reet by reet,
Vermocht ter naauwernood hem 't huivrend lijf te dekken.
Onheugbaar was de tijd dat hy zich neêr mocht strekken

* Nieuwe Gedichten, 40.

By 't soberst middagmaal. Door honger voortgezweept,
Had hy van deur tot deur zich pijnlijk heengesleept
Tot aan des rijken slot. Daar, op den marmren drempel,
By 't open voorportaal van Voorspoeds rijken Tempel,
Zonk de arme kermend neêr, en smeekte een bete broods,
Of (toen 't hem werd ontzegd) de kruimelkens des noods
Die van den overvloed van Rijkaarts tafel vielen.
Ach, mocht een oogenblik de hoop zijn' moed bezielen,
Het volgend brak den droom van uitkomst smartlijk af:
Geen enkle drooge beet, noch wat men 't huisdier gaf,
Werd d' arme toegestaan voor zuchten noch gebeden.
De Godsvrucht, in zijn' ziel door nood en smart bestreden,
Bleef echter nog zijn staf, vertroosting, en behoud.
Hy kent Jehovahs trouw waar hy zijn hoop op bouwt,
En blijft niet moedloos in den poel van 't leed vertsagen.
Voor hem zal haast, welhaast, een blijder uchtend dagen;
De laatste die 't tooneel van 't aardsche lijden sluit.
Dees hoop van 't zwoegend hart loopt op geen droombeeld uit.
Mocht hy 't verstaald gemoed niet tot meêdogen wekken
Hy zag het reedloos dier zijn open wonden lekken
En 't stille deernisblijk was balsem voor zijn smart,
Maar drong den schors niet door van 's Rijkaarts ijskoud hart.
Hy leide 't moede hoofd weldra ten doodslaap neder,
Ontwaakte in 't Paradijs tot hemelvreugde weder,
En, schonk de trotschaart hem geen bete broods op aard,
Hem was aan d' eeuwgen disch het Levensbrood bewaard.

De Rijke mede ontsliep. Ach, Lazarus voorzeker
Had nooit zijn bittren kelk voor weeldes vollen beker
In ruiling afgestaan. Blijd' lei hy 't hoofd ter rust,
Als door de zoete harp der Englen ingesust;
Daar al des Zwelgers hoop, verknocht slechts aan dit leven,
Hem in 't ontzachlijk uur van sterven moest begeven;
En geen barmhartigheid die tegen 't oordeel roemt,
Voor de Oppervierschaar, waar geen misdaad wordt verbloemd,
Geen enkle laafnisdronk of bete broods, den armen
Weldadig toegereikt, zal pleiten om erbarmen,
Maar ieder misbruik van des Scheppers gaven zal
Getuigen tegen hem voor 't aanzien van 't heelal.

ô Welk ontwaken van den droom der ijdelheden!
Zijn oog ontsluit zich niet in 't onverganklijk Eden;
Maar in den gruwelpoel des Afgronds, waar het vuur
Verslindend vlamt en woedt met onverpoosbren duur;
De worm, die nimmer sterft, niet ophoudt van te knagen;
En op de duistre nacht geen morgen ooit zal dagen.
Van uit dat jammer, waar herinring aan 't genot
Van 't ijdele aardsche goed zijn onverduurbaar lot
Nog meer verbittert, sloeg de zondaar 't oog naar boven,
Van waar hy eeuwiglijk door onvereenbre kloven
Zich-zelf verbannen weet. Daar lag in Abrams schoot
Die arme voor wiens beê hy 't hart zoo gruwzaam sloot,
In de onnadenkbre vreugd der Heemlen zich verblijdend.
Hy in den poel van wee thands hongrend, dorstend, lijdend,
Ziet met een biddend oog ten zaalgen hemel op,
Maar hoopt en bidt vergeefs om éénen laafnisdrop
Door Lazarus gebracht, ja, van zijn vingertippen
Gedruppeld op zijn tong en drooggeschroeide lippen.

‘Mijn zoon, zegt Abraham, in weelde en overvloed
En voor u-zelf alleen genoot gy 't aardsche goed.
Thands is een smart uw deel, die nimmermeer verpoosd wordt;
Daar deze van de ellend door hemelvreugd vertroost wordt.
Nog meer! de weg tot u is eeuwig afgesneên:
Dien eindloos diepen kloof kan niemand overtreên;
Uw smeeken is om niet.’

Dan, zegt hy, laat me u bidden,
Dat ge aan mijns vaders huis dien Heilig uit uw midden
Mijn' broedren tot behoud wilt zenden, eer 't te laat
Voor boete is en berouw. Dat dees mijn jammerstaat
Hun niet te beurte vall' en ze eeuwig gaan verloren! -

‘Het waar vergeefs, mijn zoon, hem zouden zy niet hooren:
Zy hebben Mozes wet, en 't woord der Profecy,
Jehovahs eigen stem; dat die gehoorzaamd zij!’

Neen, vader, riep hy toen in wanhoopsfolteringen,
Gy kunt hen nog in tijds aan 't wis verderf ontwringen:

Zend uit de Dooden een die waarschuwe en vermaan,
Zoo worden zy bekeerd eer 't stervensuur zal slaan.

‘Indien zy Mozes wet en 't woord der Godsprofeeten
Niet hooren, maar versmaân, zal 't sluimerend geweten
Niet worden opgewekt, ofschoon een Doode-zelf
Voor hun gezicht verscheen, en uit het grafgewelf
De roepstem tot hun kwam die aanmaant tot bekeering.
Die 't woord van God versmaadt, verwacht' geene andre leering!’

* * *

Ja, als het sterfuur slaat, is boete en rouw te spâ.
ô Zoeken wy in tijds de welbron van Genâ!
Laat zinlijkheid en lust en weelde ons niet verstrikken:
En zij ons 't weldoen zoet. In de uiterste oogenblikken
Als al het aardsche ontzinkt, zal elke waterdronk
Die 't mededeelzaam hart in Naam des Heilands schonk,
Een zoete erinn'ring zijn: en Jezus zal voorzeker
In 't jongst vergeldingsuur dien toegereikten beker
Gedenken in genade, als waar' hy d'arme niet,
Maar Hem gereikt, uit Wien des levens bronaâr vliet.

Kristelijke vriendschap.*

Gezegend is de Vriendschapsband
Van Kristnen, in 't Geloof verwant.
Geen aardsch belang verdeelt hun zinnen;
Maar, steeds naijvrig in 't beminnen,
Volbrengen zy hun levensloop
Steeds één in uitzicht, één in hoop.

* Nieuwe Gedichten, 45.

Hoe dier zijn ze aan elkanders ziel,
Wie 't Heilgeloof te beurte viel!
Hoe pogen zy met heilig beven
's Verlossers voetstap na te streven!
Hoe wijden zy hun' liefde om strijd
Hem die zijn bloed hun heeft gewijd!

Hun tranen, 's menschdoms schuld geplengd,
Zijn tot één een'gen stroom vermengd:
Hun beden staamlen zy te samen:
Elks hart zegt voor des anders, AMEN!
Hun' zuchten stijgen met elkaâr,
Als vlammen op het brandaltaar.

Te samen puren ze in den schat
Dien 't Evangeliewoord bevat,
En spoeden eensgestemd van zielen
Om in Gods Tempel neêr te knielen.
Een Kristenhart-alleen verstaat
Van welk een vreugd de borst daar slaat.

Geen tijd noch afstand dooft hun gloed,
Hy wordt van Gods genâ gevoed!
Zijn grond is hopen en gelooven;
Zijn kracht en oorsprong, van daar boven;
En immer blaakt hy sterker op,
Tot aan den laatsten hartenklop.

En, breekt de draad des levens af,
Hy smoort niet in het dampig graf.
De koû des doods doe 't stof verstijven;
De Liefde in God zal eeuwig blijven,
Wanneer wy, in den Heiland één,
Zijn Rijk van Liefde binnen treên.

M^rs^. BALBAULD g e v o l g d .

Gods oneindigheid.*

Vervoer my, heilige gedachte,
Oneindig boven d' aardschen kring,
Naar 't Wezen dat nooit perken kende
Gelijk de broze sterveling!

Onzichtbaar, ondoorgrondlijk Wezen,
Heeft Hy zijn zetel in het licht:
De luister van zijn gloriestralen
Verbergt Hem voor mijn aangezicht.

Om niet verheft de geest zich opwaarts;
Hy stijgt tot d' Ongenaakbre niet:
Zijn schepsel is Hy onbesefbaar!
En eenig is zijn Algebied!

Hy is de hooge Wetbepaler;
Der Wareldvorsten Opperheer,
Wie kracht en majesteit omgorden;
't Buigt alles voor zijne Almacht neêr.

Hy heeft het aanzijn in zich-zelven,
En, naar Zijn heilge Wil 't bestemm',
Verschijnen warelden en zinken:
Want niets is duurzaam buiten Hem!

Stemt, menschdom, Hem ten loflied samen,
Die al wat is het aanzijn gaf!
Zijn adem, die 't Heelal bevolkte,
Drukte ook Zijn beeld in 't menschdom af!

* Nieuwe Gedichten, 47.

Ook ik werd tot geluk geschapen;
Ik, nietige afkomst van het stof.
Algoede God, zij heel mijn leven,
Eén psalmgezang tot Uwen lof!

Uit het Fransch:
Cantique 79.

Des kristens toevlucht.*

ô Gy, die alle tranen droogt
Die uw beproefden weenen,
Hoe donker zou 't op aarde zijn,
Waart Gy er niet verschenen;
En hadt Gy niet der zonden last
U-zelv' gewillig opgetast!

Tot wien om zalving ons gekeerd,
By diepe hartewonden? -
Naar wien om zielsrust uitgezien,
By 't drukken van de zonden? -
Gy slechts hebt balsem, heul en troost,
Voor Adams diep gezonken kroost.

Ja, waar, waar zou de zondaar vliên,
Hy, slaaf in Satans teugels;
Waar' hem de schaduw niet gespreid
Van Jezus' liefdevleugels?
Daar, daar-alleen is veiligheid
Den zwakken stervling toegezeid.

* Nieuwe Gedichten, 52.

Wanneer de zon van voorspoed schijnt,
Ontbreekt het niet aan vrinden;
Maar als het tijd van weenen is,
Waar zijn ze dan te vinden?
Gy slechts, die leedt voor onze straf,
Zijt trouw tot over dood en graf.

Als nijd of afgunst op mijn hart
Hun pijlen schiet in 't duister,
Dan zijt Gy 't, die mijns vijands macht
Geboeid houdt in den kluister:
Ik vrees voor zijn vervolging niet,
Ik weet wie op my nederziet!

By Jezus slechts is 't veilig zijn:
Daar vrees ik geen verkloeken.
Hy heeft het vinden toegezegd
Aan wie geloovig zoeken.
Mijn ziel, klop slechts vrijmoedig aan!
Hy laat u niet verlegen staan.

Vermoeiden riep Hy tot de rust,
Die Hy-alleen kan schenken:
Wie smachten naar de levensbron,
Om ze eeuwiglijk te drenken.
Zijn' vrede geeft Hy wie haar vraagt,
En 't kruis gewillig na Hem draagt.

ô Vall' my dan de last soms zwaar,
Hy laat my niet bezwijken:
Moog slechts op dees mijn vreemdlingstocht
Zijn Geest niet van my wijken!
En in mijn' zwakheid word' zijn' kracht
Tot heerlijkheid zijns Naams volbracht.

De Bijbel.*

In dit ontzachlijk boekdeel is
De hoogste Godsgeheimenis
Besloten. Wel den sterveling,
Die van zijn God Genade ontfing,
Om met een biddend heilig vreezen
Dit woord te hooren en te lezen,
Den weg ten hemel in te slaan,
En de enge poorte door te gaan!
Maar wee, die met eens spotters geest
Of enkel om te twijflen leest:
't Waar' beter waar' hy nooit geweest.

Naar de Engelsche regels
in Lord BYRONS Bijbel gevonden.

De krokus.*

Minlijke eerstling van de Lente,
Die, gedoscht met pracht van goud,
In het schittrend Rijk van Flora
Optreedt als haar throonheraut!

'k Heet u welkom, lieve Krokus,
Die, zoo broos en teêr van bloei,
't Hoofd van uit den grond durft beuren
In het Maartsche stormgeloei.

* Nieuwe Gedichten, 61.
* Nieuwe Gedichten, 62.

Telgjen van het gloeiend Oosten,
In dees gure lucht verplant,
Blijft gy toch aanloklijk tieren
Aan dit koude westerstrand!

Die verplaatsing roofde uw kelkjen
Al zijn heilzame artsenij;
Maar toch blijft gy welig bloeien
In ons barre jaargetij'.

Gy verstrekt ons 't beeld des Kristens,
Die, by welvaart opgevoed,
't Hoofd nog moedig op blijft beuren
Op het pad van tegenspoed.

Zoudt gy, lief aanspraakloos bloemtjen,
Dat de keer verdroeg van 't lot,
Hem beschamen die zijn leven
Weet geregeld door zijn God?

Gedachten by het zeestrand.*

Elk voorwerp dat mijn oog ontmoet,
Heeft iets dat mijn verbaasd gemoed
Tot Hem verheft in Wien wy leven.
Onwrikbaar, ja, als deze Rots,
Zijn al de Heilbeloften Gods,
Om 's Heilands wil den mensch gegeven.

* Nieuwe Gedichten, 64.

De weldaân van Zijn milde hand
Zijn talloos als het oeverzand;
En peilloos als de schoot der golven,
Die bron van Liefde en Heilgenâ
Die Hy ontsloot op Golgotha
Voor Adams kroost in schuld bedolven.

Maar ook, al 't geen het oog hier ziet,
(Helaas, mijn ziel, verbloem 't u niet!)
Zijn beelden waar we ons-zelf in vinden.
De stugge en barre rots gelijk,
Besmet met opgeworpen slijk,
Is 't hart van zondige aardschgezinden.

Onvruchtbaar is 't als 't dorre strand,
Voor 't wassen van de Godsvruchtsplant;
En ach! bedrieglijk als de baren.
Steeds woelig, als hun diepe schoot,
Voor elken storm der driften bloot,
En in zich-zelf een bron van nood en doodsgevaren.

Onsterflijkheid.*

Het lijk moge in den grafkuil zinken,
En in zijn duistren schoot vergaan;
De harmony der ziel blijft klinken:
Zy zal, waar d' Englenkroonen blinken,
Steeds hooger, reiner tonen slaan!
Uit het Hoogduitsch.

* Nieuwe Gedichten, 66.

De graanhalmen.*

Zie hoe de onrijpe halm, nog van geen vrucht gezwollen,
Het ledig hoofd verheft met onbedachten zwier:
Hy praalt met drupplen daauws, die paarlend op hem stollen
Als voor den storm bestand en 't schroeiend zonnevier.

De zwaar beladen air met eigen goud omtogen,
Die tienvoud vruchten draagt en zegen in zich sluit,
Staat needrig, zonder praal, naar de aarde neêrgebogen,
En steekt het zedig hoofd niet boven andren uit.

Is de eerste 's jonglings beeld, die, fier op zwakke krachten,
't Vermeetle hoofd verheft met ijdlen wijsheidsschijn;
En pronkend met zijn kunde en vlijt en plichtbetrachten
Het geen hy worden moet, zich reeds verbeeldt te zijn?

De laatste toont den man, geleerd door de ondervinding,
Die 't hoofd niet hooger draagt dan 's levens last gedoogt;
Zijn zwakheid niet miskent door dwaze zelfverblinding,
En met geen trotschen waan op eigen grootheid boogt.

Ja, ze is des Kristens beeld, die 's onspoeds stormwindvlagen
Niet roekeloos trotseert, maar, moedig onder 't leed,
Met onderwerping bukt; en, mag hy vruchten dragen,
Die gaven zonder praal tot 's naasten nut besteedt.

* Nieuwe Gedichten, 72.

Kristelijk dagboek.*

De Kristen houde, ô ja, een Dagboek van zijn werken,
Maar 't zij tot spiegel van zijn ziel;
Niet om een ijdlen trots te sterken,
Maar schuld en dwaling op te merken
Waar hy zijns ondanks in verviel.

Hy houde een Dagboek, ja, van nagelaten plichten,
Tot zelfbeschaming zijns gemoeds;
En, mag hy ooit iets goeds verrichten,
Voor 't Rijk zijns Heers iets nuttigs stichten
Hy danke 't aan de bron des goeds!

Hy schrijv' 't als weldaad aan, geschonken uit den hoogen,
En roeme niet in eigen kracht;
Maar sla, by 't diep gevoel van eigen onvermogen
Het oog geloovig op tot Hem die 't Al volbracht!

* Nieuwe Gedichten, 90.

IJdelheid.*

Wat is Hoop? - Een morgendruppel,
Hangende aan de grashalmspriet,
Of het spinragnet versierend
Dat geen' adem weêrstand biedt.

Wat is Vrees? - Een ijdel fluisteren
Van gevaar waar 't niet bestaat;
Zelfmisleiding, die onnoozlen
In den nood verlegen laat.

Wat is Roem? - Zie 't kaarslichtpitjen
Als van lieverleê vergaan.
Wat is Hoogmoed? - Vuurwerkvonkling
Dat een star op zij' wil staan.

Wat is Vriendschap? - Wacht, ô wacht u
Dat gy nooit haar woord gelooft.
Edelsteenen blinken 't schittrendst
Op een zwak en wagg'lend hoofd.

Wat is Waarheid? - Ach, wat anders,
Dan een staf die elk versmijt!
En de Plicht? - Een last te drukkend,
Die men torscht met wreevlen spijt.

Wat is Vreugde? - Een helder maanlicht;
Weêrgekaatst in drabbig vocht;
Lieflijk blinkend van de kimmen
Op des vreemdlings zwerverstocht.

* Nieuwe Gedichten, 91.

Spoedig echter zal 't verdonk'ren
Wat zijn oog zoo lieflijk schijnt.
't Windtjen buigt de waterrieten
En de flikkerstraal verdwijnt.

Wat is Jeugd? - Een tuimlend golfjen,
Voortgedreven door den wind;
Immer langs de klippen dartlend
Die het in zijn hobbling vindt.

Ouderdom? - Wat zou hy wezen? -
Ach, een wilg aan vliet of beek,
Die geknakt en neêrgebogen,
Voor der jaren last bezweek.

Wat is Vrede? - Hy geve andwoord
Die den strijd gewonnen heeft,
En zijn geest by 't stervenszuchtjen
Aan zijn Heiland overgeeft.

Uit het Engelsch van WORDSWORTH,
met eenige verandering.

Des kristens uitboezeming.*

Van de aarde losgemaakt, en van den last ontheven
Die mijn bezwaarde ziel welhaast bezwijken deê,
Zoek ik, als 't ranke schip, den storm ten prooi gegeven,
By U, ô Eeuwig God, een kalme havenreê!

* Nieuwe Gedichten, 94.

Uw scherpe doornenkroon, uw wreed doorboorde handen,
Uw Godlijk aangezicht, gehoond, verguisd, gesmaad,
Zijn me in mijn diep berouw, genadige onderpanden,
Waarop zich, en haar hoop, mijn bange ziel verlaat.

Zie op mijn zonden niet met uw gerechtige oogen;
Maar hou uw arm terug, gereed tot wraak en straf,
Op 't needrig boetgebed dat opstijgt naar den hoogen;
En wasch Gy in uw bloed mijn zondesmetten af!

Wanneer my de avondstond des levens eens zal dalen,
Verlaat mijn ouderdom dan in zijne onmacht niet;
Noch laat het me aan den steun van die Genade falen,
Die uit de onpeilbre bron tot schuldvergifnis vliet!

Uit het Italiaansch van
MICHEL-ANGELO.

De verdelging.
Van het Assyriesch leger.*

Gelijk een boschwolf hijgt naar d' afgeloerden prooi,
Zoo vlamde de Assyrier op Isrels lammrenkooi.
Zijn leger was gedoscht in goud en purperglansen,
Den morgengloed gelijk aan 's hemels Oostertransen.
Hun speeren tintelden als 't flonkrend starrenheir
Op 't blaauwend golfgewoel van Galilëaas meir.
De vallende avond zag dat leger zijn banieren,
In houding trotsch en stout, langs de open vlakte zwieren:
De dageraad brak aan, en zag die zelfde macht
(Zoo schittrend voor een wijl in 's levens volle kracht)

* Nieuwe Gedichten, 95.

Verstrooid als 't dorre loof voor 's najaars woeste vlagen.
Op vleuglen van den wind door 't luchtzwerk omgedragen,
Blies de Engel van de dood verwoesting op hen uit!
Geen hunner die het oog voor 't daglicht weêr ontsluit!
Een enkle stervenszucht, half sluimrend uitgedreven,
Verkondt den stoutsten held zijn opeisch uit dit leven.
Daar ligt het oorlogsros, zoo moedig nog voor kort,
Met opgesparde neus ter aarde neêrgestort.
Geen bruischende ademtocht zal uit zijn borst meer golven:
Zijn mond is in het schuim der stervensangst bedolven;
En kil als 't stuivend nat dat zwalpt om klip of rots.
De ruiter, op zijn moed en heldenstaal zoo trotsch,
Ligt in den morgendaauw die parelt om zijn slapen,
En 't glinstren heeft verdoofd van 't blinkend oorlogswapen.
Een doodsche stilte heerscht om tent en legervaan:
De ontrolde veldbanier blijft zonder wachter staan:
De lans is wijd en zijd der stoute hand ontvallen;
En d' adem is gestokt die d' oorlogstromp deed schallen.
De droeve Weduwen van Assur weenen luid,
En Baäls Afgodsdienst heeft in zijn tempel uit.
Der Heidnen trotsche macht heeft niet voor 't staal gebogen,
Maar smolt als lentesneeuw voor d' opslag van Gods oogen.

Uit het Engelsch van
LORD BYRON.

Vermaning.*

By uw geboort', mijn Zoon, lachte alles om u heen,
En gy begroette 't licht met klaagtoon en geween!
Leef zoo, dat ge eens, in 't uur van 't allerjongste scheien
Al wie uw sponde omringt uw sterven ziet beschreien,
En gy, met Vredelachj' op 't onbewolkt gezicht,
Den tocht volvoeren moogt naar 't onverganklijk licht!

Naar het Fransch.

* Nieuwe Gedichten, 97.

Tegen spot en laster.*

Waartoe gaf God ons spraak en stem
Dan om Zijn Naam te loven?
En 't is den booswicht soms vermaak
Om met die zelfde stem en spraak
Zijns naastens eer te rooven!

Hoe zal het misbruik van die gift
Eens onze schuld vermeêren!
Wie tot zijn broeder zegt: ‘Gy zot!’
Dus spreekt het heilig woord van God,
Zal 't Helsche vuur verteeren!

Des lastraars taal, des spotters schimp,
Zal God zich streng betoonen:
Zoo trof den kindren zelfs Gods straf,
Die Hy den beeren overgaf
Toen Hy Zijn knecht zag honen:

Bewaar' my uw genade, ô God!
Bestier mijn hart en lippen;
En laat geen enkel zondig woord,
Dat ooit de rust mijns naasten stoort,
My onbedacht ontglippen!

Uit het Engelsch.

* Nieuwe Gedichten, 98.

De openbare godsdienst.*

Hoe lieflijk is het, goede God,
Als we in uw Huis vergaderen,
Waar ge ons die stof en assche zijn
Vergunt tot U te naderen!
Hoe heerlijk klinkt van uit dit stof,
Het psalmgezang van dank en lof!

Hoe blijd vertoefde ik in uw Huis
Waar ik U hoor verkonden!
Nooit heb ik by mijn liefst vermaak
Zoo zoet een vreugd gevonden:
Uw' kindren, ten gebed vergaard,
Schonkt Gy den hemel reeds op aard.

ô Druk uw wetten en uw leer
My diep in 't zondig harte:
En doe my steeds indachtig zijn
Aan 's Heilands stervenssmarte,
Opdat ik Hem steeds meer beminn',
En elken trek tot kwaad verwinn'l

Verban van uit mijn dwaas gemoed
De wareldsche ijdelheden;
En heffe ik heel mijn ziel om hoog,
U zoekend met gebeden,
Zoo slape ik dan of waak weêr op,
U wijde ik elken harteklop!

* Nieuwe Gedichten, 100.

Zegen.*

Gezegend zal hy zijn, die nederig van ziel
Gevoelt, erkent, hoe diep hy viel:
God zal zijn ootmoed zeker loonen
En hem met vreugde en zegen kroonen.

Hy zal gezegend zijn, dien, met gebroken hart,
Zijn schuld berouwt in diepe smart:
Het bloed van Jezus vloot by plasschen
Om al zijn misdaân af te wasschen.

Gezegend zal hy zijn, wien de overmoed verdrukt,
Die lijdzaam voor vervolgers bukt:
God zal hem vrede in 't hart doen stroomen,
En zijns verdrukkers macht betoomen.

Gezegend is ook hy, die hongert, vroeg en spâ,
Naar de onvergangbre heilgenâ!
God zal zijn smachtend harte laven
Met zielverkwikbre hemelgaven.

Hy zal gezegend zijn, wien liefde 't hart ontgloeit;
Wiens wang de deernistraan besproeit:
De zuchten die zijn borst ontwelden,
Zal Jezus liefde weêr vergelden.

Gezegend is de mensch die 't pad der zondaars schuwt,
Wiens boezem van het misdrijf gruwt:
Eens zal hy, los van de aardsche keten,
Aan 's Heilands voeten zijn gezeten.

* Nieuwe Gedichten, 105.

Hy zal gezegend zijn, die 't gloeiend twistvuur smoort
Dat in verdeelde harten gloort:
God slaat zijn minste poging gade,
En loont die met Zijn heilgenade.

Gezegend zal hy zijn, wie lijdt om Jezus naam,
Om Hem zich spot of schimp niet schaam':
Eens wordt hy aan Zijn zij' verheven
Tot deelgenoot van 't eeuwig leven.

Des Heilands afbeeldsel.*

Gy zijt veel schooner dan de menschenkinderen;
Genade is uitgestort in uwe lippen.

Ps. XLV, 3.

Zoo ooit eens stervlings hand des Heilands beeld kon malen,
Het ware een Rubens, of Van Dijk;
Maar schetst men gloênde zonnestralen
Met tinten van het aardsche slijk?

Itaalje moge op kunstroem pralen,
En laauwren over de aard behalen;
Hoe fier hy met d' Urbino prijk',
Of op zijns nabuurs roem moog' smalen,
Nooit had hy twee aan deez' gelijk.
En toch, hun stoute vlucht had palen:
Zy schiepen heerlijke Idealen;
Maar hier moest hun verbeelding dwalen,
Ja, geest en kunst en verf moest falen,
Om 't vleesch geworden Woord, Hem waardig, af te malen,
Daar 't uit de onzichtbre hemelzalen
In 't stoflijk hulsel neêr kwam dalen,
Tot stichting van zijn eeuwig Rijk!
1828.

* Nieuwe Gedichten, 107.

Vreugde in 't evangelie.*

ô God, haar dank ik uw genade,
Die gift waarby geen rijkdom haalt,
Dat ik niet dwaal in 't heidensch duister,
Maar dat me uw Godlijk licht bestraalt!

Wat hadden toch de vroome Vaderen,
De Godsprofeeten, niet bestaan,
Om huns Messias Leer te hooren,
Verkond in de Evangelieblaân!

Wat vreugd voor d' onverlichten Heiden,
Die 't biddend oog naar d' afgod wendt,
Had hy uw Heilig Woord vernomen,
En Jezus, en zijn leer, gekend?

ô! Zoo ik dan dat Woord versmade,
Dan zal, wat ook mijn wroeging zij,
De Heiden en de Kristusloochner
In 't oordeel opstaan tegen my.

Uit het Engelsch.

* Nieuwe Gedichten, 109.

Niet door de werken.*

Genade zit alleen ten throon,
Heerscht éénig op de zielen;
Gy mensch, erken hare Oppermacht
Met aan haar voet te knielen.
Werp al uw afgodswerken weg,
Waarop ge uw pleit durft gronden;
Uw loflijkst werk, ô worm van 't stof!
Wordt ijdle waan bevonden.
't Is vrucht van trots en eigenbaat,
Die ons voor God verlegen laat.

U-zelf bidt ge aan als uwen God;
Hebt slechts u-zelf voor oogen,
En, ach! wat is u Jezus Naam,
By 't gruwlijk zelfverhoogen?
Maar, als uw God en Rechter komt
(En éénmaal komt Hy zeker!)
Hoe dan het strafgericht ontvloôn
Van dien Geduchten Wreeker?
ô! Dekten dan gebergt' en rots
Uw werken, vol vermeetlen trots!

En echter roept het pochend hart,
Tot zelfroem steeds zoo vaardig:
'Hoe! is dan plichtbetrachting niets,
En geen vergelding waardig?
Is deugd dan geen gerechtigheid?' -
Rampzalig die 't gelooven!
Gebrekkig is ons beste werk,
't Geeft geen verdienst hier boven.
Wat uit den mensch is, moog vergaan;
Genade blijft. Zy zal volstaan!

* Nieuwe Gedichten, 110.

Begeerlijkheid.*

Wat zoudt gy 's levens ongenoegen
Verscherpen door begeerlijkheid?
Om rijkdom, eer, en aanzien zwoegen,
Door 's Hoogsten Wijsheid u ontzeid,
Wat zoudt ge, ô Kristen, meerder vragen?
God weet hoe veel u nuttig is.
Der rijken last is zwaar te dragen
Door 's warelds lange wildernis!

Wie weet zich dien ten nut te maken
Of torscht hem met een kalm gemoed?
Wie voelt wat wellust ze ook doe smaken
Gods zegen steeds in d' overvloed?
Wie ruilt niet soms de rust des boezems
Voor rijkdoms veelbeloofbren schat;
En plukt voor schijnbre lentebloesems
Het met de wind verstuivend blad.

Neen! laat my nooit naar rijkdom streven,
Maar schenk my 't daaglijks brood, mijn God;
En wil me uw Goedheid meerder geven,
Mijn dank verflaauw' niet door 't genot!
Uw Algenoegzaamheid is zegen!
ô Vader, stort dien over my!
In U zij al mijn heil gelegen,
En zij uw Geest my steeds naby.

* Nieuwe Gedichten, 114.

Zinbegoocheling of verganklijkheid.*

Wat is deze aard, dan 't schouwtooneel
Van enkel zinbedrog en logen!
Het lachjen van de vreugd misleidt,
En 't traantjen dat de droefheid schreit,
't Is al met valschheid overtogen:
Geen trouw of waarheid, hier beneên!
De Hemel heeft dat goed alleen.

De Roem, gewiekt tot arendsvlucht,
Heeft slechts een ras-vergangbren luister:
Het schittrend rood van de avondlucht
Vervangt weldra een neevlig duister.
Valsch is het schoon van 't bloemprieel,
Versierd met uchtenddaauwjuweel;
En Hoop, en Liefde, en 't jeugdig schoon
Der frischgebloosde maagdenkroon,
En al de bloei der vruchtbare aard,
Zijn bloesems, voor het graf vergaârd.
Geen duurzaam schoon is hier beneên;
Dat heeft de Hemel, maar alleen.

Ons, zwervers op de levenszee,
Door stormen heen en weêr gedreven,
Wordt nooit op aarde een veilge reê
Ten zeker rustverblijf gegeven.
En, wat verbeelding lieflijkst maalt,
En 't licht waarmeê de reden praalt,
Geeft slechts een scheem'ring voor 't gezicht,
Maar maakt den zwerver 't pad niet licht.
Geen rust, geen kalmte hier-beneên!
Die heeft de Hemel, maar alleen.

Naar het Engelsch.
van MOORE.

* Nieuwe Gedichten, 126.

Uitbreiding van den xxiv Psalm.*

Neen, aan geen rijkgekroonde vorsten,
Gebiedend van den Elpenthroon;
Aan legergrooten niet of helden,
Ofschoon zy zege op zege telden
En de aard hen roemt als wareldsgoôn;
Neen, aan geen mensch, uit stof gesproten,
Al liggen vorsten aan zijn voet,
Hoort de aard en wat zy houdt besloten,
Maar, aan den God die haar behoedt!

In d' onafmeetbren stroom des ethers,
In nimmer wanklend evenwicht,
Rust ze als op hechte grondpilaren
In 't midden van den schoot der baren,
Door Zijne Almachte hand gesticht.
Dooraderd met haar zilvren meiren,
Getooid met gras en welig kruid,
Roept zy de Mogendheid des Heeren
Met duizenden van stemmen uit.

Wie zal des Heeren berg beklimmen?
Wie 't Sion, Hem gewijd, betreên?
Niet hy, die steunt op eigen krachten,
Maar needrig op zijn God blijft wachten
En rust op Zijn Genade alleen.
Niet hy, die huichelt met zijne eeden,
Maar, rein van hart, en rein van hand,
Zich niet verslaaft aan ijdelheden,
En leeft voor 't hemelsch Vaderland.

* Nieuwe Gedichten, 132.

Hy, die door 's Hoogsten gunst bevoorrecht,
Gezegend is in Jacobs zaad;
Den Heiland uit dat zaad geboren,
(En onverdeeld) mag toebehooren,
Ja, op Zijn zoendood zich verlaat.
Hy slechts, die, in zich-zelf onmachtig,
Met erf- en eigen schuld besmet,
Gelooft dat Jezus bloed waarachtig
Den zondaar van de vloekstraf redt.

Ja, hy, wien, met dien Heer vereenigd,
Het eeuwig leven is bereid:
Wien, afgewasschen van zijn vlekken,
De reine mantel zal bedekken
Van zijnes Gods gerechtigheid.
Voor wien de Heiland is verrezen;
In wien ook hy 't verrijzen wacht,
Als 't graan van 't onkruid wordt gelezen
Door de eigen hand die redding bracht.

Verhoogt u, onafmeetbre poorten,
Riep Gods gezalfde ziender uit;
Verheft u, Hem tot zegeboogen!
Hy komt, die zetelt in den hoogen,
Mijn Heer, mijn Koning, en mijn spruit.
Ja! rijst, rijst op, ik zie Hem naderen!
't Is God, zoo groot in macht en eer,
De vroeg voorspelde hoop der Vaderen,
Hy, 't Hoofd van 't strijdbre hemelheir!

Ja, God, geweldig in het strijden
Stijgt zegepralend naar omhoog:
't Is Hy, die uit den Hemel daalde,
De zege op Hel en Dood behaalde;
Verheft u Hem ten zegeboog!
Zijn intreê zegelt ons verzoenen;
Hy heeft de onnoembre schuld voldaan,
Voor duizend-duizenden miljoenen
Die door Hem tot den Vader gaan.

Ontfangt Hem, eeuwge hemeldeuren!
Uw' koning komt de zege toe;
Gezaligd zijn wy door Zijn lijden;
Wy overwonnen door Zijn strijden!
Dat al wat leeft Hem hulde doe!
Verheft, verheft u, eeuwge bogen,
Uw Koning komt, geducht in kracht!
Laat psalmgezang Zijn lof verhoogen!
't Is 't Hoofd van 's hemels legermacht!

Jezus lijden.

Hy is om onze overtredingen verwondet, om onze ongerechtigheden is Hy verbrijzelt: de straffe die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, ende door zijne striemen is ons genezinge geworden.

JEZ. LIII, 5.

Reeds had de nacht op Sions heuvelen
Het sombre rustkleed uitgespreid,
En in Jehovahs heilge wallen
Vereenden zich de duizendtallen
Ter Godgewijde plechtigheid.
Van vuurgen godsdienstyver blakend,
Was heel de rei van priesters wakend
Tot heilgen offerplicht gereed;
Wat zeg ik? Neen: bereid tot slachting
Van Isrels Koning, hun verwachting;
Van 't Lam dat van geen zonde weet.

Vergeefs had Mozes, wien zy eerden,
't Beloofde Vrouwenzaad voorspeld;[1]
Vergeefs had David Hem gezongen
Die 't lied is aller Englentongen,
In wien het menschdom werd hersteld. -
Vergeefs, door de altaarkool ontstoken,
Had Amos zoon tot hen gesproken
Van 't rijsje uit Jesses dorren tronk;[2]
Vergeefs den Vredevorst geteekend,
Wien aller schuld werd toegerekend,
In Wien hun God verlossing schonk!

Vergeefs was van de stargewelven
Uit d' overvloed van Heilgenâ,
Die Wonderspruit, die de aard ontzondigt,
Hun door Gods Englen aangekondigd
In 't Jubellied op Efrata:
Vergeefs had zelfs de mond der waarheid
Hun vaak met hemelheldre klaarheid
't Vervulde Orakelwoord ontvouwd:
Nog bleef het deksel op hunne oogen,
Hun stug gemoed nog onbewogen,
Hun hart als rotsig marmer koud.

Neen, zegt de trots der Hoogepriesteren;
Wy wachten uit geen needrig bloed
Den Vorst die Isrel zal herstellen,
Het Heidendom ter neêr zal vellen,
En de aard doen bukken aan Zijn voet.
Hy moet des Keizers pracht verdonkeren;
Hem de Opperdiadeem omflonkeren,
De Rijksdosch wappren om de leên;
Hem moet het licht in koningszalen,
In 't weitsch Jerusalem bestralen,
Dit's onze Vorst en anders geen.

Verblinden, slaat de Godspraak gade,
Van hoogmoed en vooroordeel vrij:

1 Gen. 3, v. 15.
2 Jez. 53, v. 2.

Wordt Davids Zoon en Davids Koning
Geen needrig dak bestemt ter wooning;[1]
  Of wacht Hem aardsche heerschappy?
Uit Judaas duizenden verkoren,[2]
Was 't Bethlem waar Hy moest geboren,
  Die heerschen moest naar 't Godsbestel.
Wat eischt uw ongeloof voor teeken,
Daar Judaas scepter is geweken?[3]
  Ken Silo! ken Immanuel!

Op 't hoog gestoelt' der Schriftgeleerden
  Is elk voor 't woord der waarheid doof:
Hun haat gedoogt geen onderzoeken;
Wat zijn de Godgewijde boeken
  Voor 't hartversteenend ongeloof?
Vereend met trotsche Farizeeuwen,
Verwerpen zy de Rots der eeuwen:
  'Ziet', roept hun fiere hoogmoed uit,
'Ziet, hoe Hy 't volk weet af te trekken;
Wat laat men Hem de dooden wekken?
  Hy-zelf, Hy vall' de dood ten buit!'

Nog korts klonk uit den mond der scharen
  De Hem gewijde zegekreet;
Nog hoorden zy 't Hozanna galmen,
En zagen kleedrendosch en palmen
  Hem spreien tot een voettapeet!
Hoe zou hun hoogmoed dit verdragen!
Neen: Hem van oproer aan te klagen
  Is ijlings 't opzet van hun hart,
En Hy, in 't weldoen nimmer moede,
Wordt in hun onbesuisde woede
  Ten prooi aan nooitgekende smart.

Thands was de bange stond verschenen:
  De stond, ja, van vernedering;
Maar tevens in den Raad daar boven

1 Jez. 53, v. 2.
2 Micha 5, v. 1.
3 Gen. 49, v. 10.

Waar de Englen Gods beschikking loven,
   Ook 't uur van Zijn verheerlijking.
Nu riep de Heiland in ontroering
En onuitspreekbre smartvervoering:
   ‘Verlos my, Vader, uit dit uur.
Maar neen; wat zoude ik 't lijden schroomen,
'k Ben daartoe in het vleesch gekomen:
   My koste 's menschdoms redding duur.

Verheerlijk uwen Naam, mijn Vader!
   Verheerlijk hem in Uwen Zoon!’ -
Nu klonk een stem van uit de wolken
(Luid hoorbaar voor het oor der volken,)
   In andwoord, van den hemelthroon.
De schaar trof dit ontzettend wonder,
Als ware 't Gods ontzachbre donder,
   Of Englen roepstem van omhoog.
Verheerlijkt had Hem nu de Vader,
En straks verheerlijkt Hy Hem nader
   Voor de aarde en aller Englen oog.

Nu broedt de haat zijn moordontwerpen
   Met slangenlist en diep beleid.
Men vreest die saamgevloeide scharen,
Die thands door stad en Tempel waren,
   Wier hart voor Davids afkomst pleit.
Gegrepen moet Hy, ja, gevangen,
Ten spijt van die Hem aan durft hangen,
   Maar heimlijk, niet op 't volkrijk feest!
Wie zal Hem hun in handen geven?
't Beschikken van zijn roemrijk leven,
   Is reeds voorlang bepaald geweest.

Men vraagt of onder al Zijn jongeren
   Niet één wellicht hun toegedaan,
In 't groot ontwerp zou mededingen,
Of, voor een hand vol zilverlingen
   Den Nazarener zou verraân?

Maar hun gehechtheid aan hun Meester....!
By 't zelfbelang, wat stervling vreest er
Voor ontrouw of ondankbaar zijn?
Dus spreekt de boosheid in de harten,
Die 's Hemels wraak en gramschap tarten
In huichelenden Godsdienstschijn.

De dag intusschen was gezonken,
En de avondmaaltijd toegereed;
Plechtstatig was de Heer genaderd,
En 't zespaar om Hem heen vergaderd,
Onwetend hoe Zijn boezem leed.
Zijn mond sprak, ja, reeds menigwerven
Van lijden -; maar - hun Heer zien sterven!
Neen: zulk een denkbeeld was de dood.
De hoop met haar aanloklijk streelen
Bleef by de vrees hun hart verdeelen,
En wees nog uitkomst in dien nood.

Te wel wist Hy, de Hartekenner,
Wat weldaad hun Zijn troostwoord was,
Om niet by eigen hartverscheuren,
Hun ziel te sterken onder 't treuren,
Voor 't geen Hy in de toekomst las.
Hy balsemde hetgeen hun griefde
Door 't dierst geschenk der teêrste liefde,
Ter Zijner nagedachtenis.
Zegt, gy, die Jezus 't hart mocht wijden
Of iets zoo zoet by 't aardsche lijden,
Zoo sterkend, zoo verkwikkend is!

De Heiland hief het oog ten hemel,
En dankte de Almacht in 't gebed.
Hy gaf het brood hun in de handen
Als 't eerste der herinn'ringspanden,
Voor altoos door Hem ingezet.
Nu, dankend, schonk Hy 't tweede teeken!
Dat, als Zijn lichaam was bezweken,

Hem tot gedachtnis was bestemd:
Hy gaf den beker in hun midden,
En zy - genieten - en aanbidden,
Terwijl de smart hun d' adem stremt.

Dan ach, wat onverhoedsche ontroering
Greep Zijn bedroefde jongren aan,
Toen Hy 't ontzachlijk woord deed hooren,
Dat één van die Hy had verkoren
Hem in dat nooduur zou verraân!
Ja, als door bliksemstraalverpletting
Trof hen die uitspraak met ontzetting:
Verstommend wagen zy 't in 't end,
Met de oogen op elkaâr geslagen,
Elkander zwijgend af te vragen
Wie zich dien gruwel schuldig kent?

De zoon van Jona, steeds zoo vurig
Waar 't zijn geliefden Meester geldt,
Wenkt met een blik vol drift en smarte
Den lievling toe van 's Heilands harte,
Wiens oog een stille traan ontwelt.
Hy, naast dien boezem aangelegen,
Die niets dan goedheid aâmt en zegen,
Vraagt, siddrend, wie dien gruwel broedt?
Nu wagen ze alle van hun lippen
De bange vraag te laten glippen,
Waarvan hun 't andwoord ijzen doet.

ô Gy, die vielt op 's Meesters boezem,
En schuilplaats zocht aan Jezus borst;
Die, zuiverste onder duizend zuiveren,
Niet vroeg dan met een ijzend huiveren,
Wie zulk een opzet plegen dorst!
Gewis verborgt gy daar uw snikken
In die ontzettende oogenblikken;
ô Sidder voor u-zelven niet!
Neen, Jezus lievling, gy waart veilig,

De zwakste is zelfs den Boozen heilig,
Wanneer men slechts tot Jezus vliedt.

Is 't mooglijk, dat in zulk een tijdstip,
Voor 's Heilands jongren vol gevaar,
De hoogmoed nog hun hart bekruipen
En 't denkbeeld kon doen binnensluipen,
Wie onder hun de meeste waar!
Hoe! daar de Vorst der Hoogste sfeeren,
De aanbiddelijke Heer der Heeren,
Geen smaad of nedrigheid ontziend',
Om ze uit der zonde boei te slaken,
En ze eens aan Hem gelijk te maken,
In knechtsgestalt' op aarde dient!

ô Wie zal 't hart des stervlings kennen?
Dat hart, zoo vol arglistigheid,
Dat raadsel, door geen mensch te ontvouwen!
Wee, wee ons, zoo we er op vertrouwen,
Dan wordt het ons ten strik geleid.
't Was daarom dat de Heer die 't kende,
't Beschamend woord tot Simon wendde,
Die immer van zich-zelf gewis,
(Niet vreezend dat ook hy kon vallen,)
Te roekloos op zijn trouw durft brallen
Die reeds zoo na aan 't wanklen is.

Wel, wel hem, dat voor 't uur van struikelen
De Heer voor hem gebeden had!
Nu mocht de Satan strikken spreien,
Niets kon hem van Gods liefde scheien,
Als Jezus tusschen beide trad.
Hy waarschuwt echter voor den Boozen
Die 't hart verrast van roekeloozen;
Maar Petrus waant, als rots te staan:
‘Heer’, zegt hy, ‘'k volg U allerwegen,
De dood zelfs treed ik met U tegen.’
Dan ach -! hoe ras bedriegt die waan.

Dus zegt ge, ô Petrus, en gelooft het;
Want ja, gy weet hoe gy Hem mint,
Die, sints gy op Zijn stappen wandelt,
U steeds zoo liefdrijk heeft behandeld,
Uw Leeraar, Broeder was, en Vrind!
Maar, als de Herder wordt geslagen,[1]
Zal dan de kudde niet vertsagen,
En worden wijd en zijd verstrooid? -
Nog eer de morgen aan zal breken,
Is ook uw trouw alreeds bezweken;
Want Jezus uitspraak wankelt nooit.

Nu buigt zich Hy wien de Englen dienen,
Tot minzaam dienstbetoonen neêr,
Om 't jongrental den voet te netten;
Zy dulden 't, maar met zielsontzetten,
En zien verstommende op hun Heer.
Één Petrus echter, in ontroeren,
Roept, ‘Heer! zoudt Gy die dienst volvoeren?
In eeuwigheid gedoog ik 't niet!’
Dan ach, hoe doet hem 't andwoord beven:
‘U wordt geen deel aan my gegeven,
Ten zij dees zuivring U geschied'.’

Met de eigen geestdrift roept de Apostel,
Wiens ziel in Jezus woord gelocft:
‘ô Wil dan in de zuivringsplassen
My niet-alleen de voeten wasschen,
Maar ook de handen, Heer, en 't hoofd!’ -
‘Het moge u-allen duister schijnen,
(Zegt nu de Heiland tot de Zijnen,)
Hetgeen ik thands aan u verricht;
Maar later zult gy dit doorgronden.’ -
Ja, alles wat wy duister vonden,
Wordt opgeklaard in 't eeuwig licht.

Wie zal den zoeten troost bevatten
Die Jezus in dees veege stond

1 Zach. 13, v. 7.

Zijn' vrienden in de ziel deed vloeien?
Wie voelt niet, hoe zy de oogen boeien
  Aan 's Heilands zegenenden mond?
Wie, wie zal hun gevoel beseffen,
Toen Hy met roerend stemverheffen,
  In 't Hoogepriesterlijk gebed
Zijn Vader smeekte, Hem te hooren
In 't geen Hy bad voor de uitverkoren,
  Door Zijn verzoenend bloed gered! -

De lofzang sloot het jongst vergaâren;
  En 't onnadenklijkst lijdenswee
Ving aan hoe langs hoe meer te klimmen,
Wanneer de Heer, by 't maanlichtglimmen
  Op weg toog naar Gethsemané:
Dien Hof, waaruit Hy zoo veel beden
Reeds tot den Heer der heerlijkheden,
  Met wien Hy één is, opwaart zond!
Daar prangt Hem nu dat zielenlijden,
Dat de aard van schuldstraf moest bevrijden,
  Naar 't woord van 't eeuwig zoenverbond.

Neen: 't was geen opzien tegen 't martelen
  Dat onze Heiland door moest staan,
Het geen Hem 't bloedzweet uit deed breken
En met zijn tranen de aard doorweeken;
  't Was onze schuld, Hem opgelaân:
't Was heel des menschdoms straf te gader,[1]
Ons tot verzoening met den Vader
  Hem opgelegd als Offerlam!
Ja! 't was de vloek van aller zonde,
Waar niets ons van verlossen konde,
  Dien Hy gewillig op zich nam.

Op luttel afstands van zijn jongeren,
  Riep Hy den Vader nogmaals aan,
Voor dat Hy 't offer ging volbrengen,

1 Jez. 53, v. 5.

Dat, zoo 't de Godsraad kon gehengen,
Die beker Hem voorby mocht gaan.
Dan, niet om zich aan 't lot te ontrukken!
Hy blijft gewillig om te bukken,
Wat ook de Almachtige bestemm'.
Gereed ons al Zijn bloed te wijden,
Eischt Hy verlichting slechts van t lijden,
En Gods erbarmen schonk ze Hem!

Een throongezant uit de Englenkringen
Daalde af, en bracht versterking neêr.
Gewis! zoo ooit een Engel weende
Of met aanbidding smart vereende
't Was deze, by der Englen Heer.
ô Zalig, duizendvoud te roemen,
Die zich door de Almacht zag benoemen,
Uit al de scharen voor den throon,
Om uit de Hemeljubelzalen
Met troost op de aarde neêr te da en
Tot zielsversterking van Gods Zoon!

Na deze hemeltroostgenieting
Herademde des Heilands hart:
En, midden in Zijn folteringen,
Gedacht Hy aan Zijn volgelingen,
Zoo teeder deelende in Zijn smart.
Dan ach, in 't grievendst moedbep oeven,
Hoe moest het niet Zijn ziel bedroeven,
Toen Hy dat drietal sluimrend vond!
My dunkt, ik zie hoe Zijn aanbidderen
Op de onverwachte wekstem sidderen,
Daar Hy bestraffend voor hen stond.

Bestraffend? ja, maar zacht en minlijk;
Tot hun behoud vermaande Hy,
Op dat ze in geen verzoeking raken:
‘Kunt, kunt gy dan geen uur slechts waken?
Niet waken, Simon, aan mijn zij'?

ô Waakt en bidt!’ - Nog eens vermaande
De Heer hem, die zich 't sterkste waande;
   Toen boog Hy biddend weêr ter aard',
En, driewerf keerend tot Zijn vrinden,
Moest Hy hen telkens sluimrend vinden,
   Met de oogen door den slaap bezwaard.

Te wel wist de aangebeden Meester
   Wat maaksel 't kroost van Adam is,
Dan dat zijn lippen met verwijten
Hun schreiend hart zou openrijten,
   Zoo overstelpt van droefenis.
‘Nu’: zegt Hy, ‘moogt gy rust genieten.’
Haast immers zal Zijn bloedstroom vlieten,
   Die rust voor 't zondaarsharte kocht.
Alreeds in aantocht is de ontaarde,
Die zich aan 't hoofd der bende schaarde,
   Die de onschuld te overromplen zocht.

Vermoeid door 't hartbeklemmend treuren,
   Viel Jezus vrienden 't waken zwaar.
Ach dat het ons, voor wie Hy mede
Zijn dierbaar bloed ten heil besteedde,
   Niet al te dikwerf ook zoo waar'!
Wat Kristen is ten allen tijden
In de oefenschool van 't lustbestrijden
   Zoo biddend waakzaam als 't behoort;
Of voor den God door hem beleden,
Steeds vaardig in den strijd te treden,
   Gewapend met zijn heilig woord?

Mijn Heiland! ik sta zelfveroordeeld;
   Waarheen had zich mijn ziel gewend,
Zoo my uw goedheid niet gespaard had
En duizend-, duizend-werf bewaard had?
   Dit, Heer! is U-alleen bekend.
Leer Gy uw kindren wakend bidden;
Wees, wees Gy altijd in hun midden:

Want niets vermag hun zwakke kracht!
ô Laat uw Geest niet af, te wekken,
Op dat we ons tot geen doodslaap strekken,
Waarvan uw bloed verlossing bracht!

Het moog des Warelds zelfmin streelen
(Want ach, de Wareld kent U niet),
Op eigen krachten trotsch te bouwen;
Te laat zal 't uur slaan van 't berouwen,
Wanneer ze U op de wolken ziet.
Neen: zalig zij ons 't zelfverzaken,
En U tot onze Rots te maken,
Die 't ook den Vaadren zijt geweest!
Met kinderzin U aan te hangen
En alles van uw hand te ontfangen,
Met needrig hart en arm van geest!

Waar zal mijn ziel nu woorden vinden
Voor 't snoodst, het diepst afschuwlijk feit?
Zal niet de snaar aan stukken springen,
Als ik haar klanken poog te ontwringen
Voor 't schouwspel dat de Heer verbeidt?
Reeds in den geest zag Hy hem naderen,
Dien gruwzaamste aller Aartsverraderen,
En trad hem willig in 't gemoet:
En - gruwel, naauwlijks uit te spreken! -
De groet der vriendschap is het teeken
Dat Hem der bende leevren moet.

d' Alwetende is het niet verborgen,
Wat jammren Hy had door te staan.
Pas zijn zy in den hof getreden,
Daar gaat Hy met onwrikbre schreden
Gewillig op dat krijgsrot aan,
't ‘Ik ben het’, had nog naauw geklonken,
Toen ze alle deinzend nederzonken,
Als machtloos aan Zijn voet geboeid:
Hy echter wilde niet verpletten,

Noch aan hun moedwil palen zetten,
   Die nu met elken oogwenk groeit.

Zy rezen, want de Heer gedoogde 't,
   En Judas, door de Hel gespoord,
Durft Jezus met een kus begroeten!
Hoe! de aarde spleet niet voor zijn voeten
   Op 's valschaarts vriendschaphuichlend woord!
Of, kon wellicht de onzaalge denken,
Dat Hy, die 't lot boeide aan zijn wenken
   Zich zou verlossen uit dien nood?
Hoe moest dan niet zijn ziel verschrikken,
Toen Jezus in die oogenblikken
   Zijn handen aan de kluisters bood!

Zoo kan dan zelfs 't geloof misleiden
   Wanneer Gods Geest het niet bestiert?[1]
Zoo was 't, geloof in Jezus almacht
Dat d' Aartsverrader tot den val bracht,
   Terwijl de Satan zegeviert?
ô Kristen, wilt gy veilig wandelen,
Laat al uw denken, al uw handelen,
   Oprecht zijn voor het oog van God:
Van Jezus was hy geen aanbidder;
Neen: gelddorst (stervling, hoor en sidder!)
   Was de afgod van d' Iscarioth.

Hoe, Petrus, gloeide u 't bloed in de aadren,
   Toen gy uw Heer gegrepen zaagt!
Ach, zoo 't uw drift had mogen baten,
Gewis gy hadt op de onverlaten
   Het vuur des hemels neêrgedaagd.
Reeds trekt gy 't krijgszwaard uit de schede
En treft - Maar hoe! de Heer wil vrede;
   Hy immers had u dit voorspeld.
De wond die ge echter hebt geslagen,
Moet blijken van Zijn almacht dragen,
   Ze is door Zijn wonderhand hersteld.

1 Jac. 2, v. 19.

Nu wordt de Heer, op wiens bevelen
De lammen gaan, de blinden zien,
De golf zich legt, de stormen zwijgen,
De dooden aan het graf ontstijgen,
De Duivlen siddrend henen vliên,
Omringd van woeste soudenieren,
Die zwaard en fakkel om Hem zwieren;
Gevoerd voor Annas rechterstoel;
En nogmaals zal Hy 't ondervinden
Wat liefde heet en trouw van vrinden,
En - Hemel! met wat zielsgevoel!

Een Petrus, die nog korts verzekert
De dood te tarten met zijn Heer,
Ziet nu der wareld Lotbeslechter
Verschijnen voor een aardschen Rechter,
En kent Hem in dien staat niet meer.
Tot driewerf, door de vrees gedreven,
Herhaalt hy met verdachtig beven,
Het hem voorspeld verloochnend woord.
Toen wierp hem 't oog van dien Geliefde
Een blik toe, die zijn hart doorgriefde,
En 't zwart ontwerp der hel verstoort.

De Meester had voor hem gebeden,
En waakte ook voor Zijn zwakken knecht;
Het mag den Booze niet gelukken,
De Zijnen uit Zijn hand te rukken,
Hoe sluw hy ook zijn strikken legt.
Eén enkle blik van 's Meesters oogen,
Eén blik vol smart en mededoogen,
Herriep hem van des afgronds rand;
Zoo als hy ééns reeds werd behouen,
In 't wankelend geloofsvertrouwen,
Door de uitgestrekte wonderhand.

ô Gy, die 't steenen hart verbrijzelt,
En 't als den zachten waschklomp kneedt,

Hou steeds dat oog op ons geslagen,
Waarmeê zich Petrus af voelt vragen
Hoe hy zijn Vriend zoo snood vergeet!
En, mochten we in verzoeking vallen
Om ooit op eigen kracht te brallen,
Of Hem te loochnen die ons kocht,
Breek Gy dan 't hart dat dus versteende,
En weenen we als uw dienaar weende;
Die aan uw voet vergeving zocht.

De wrok had tegen Gods Gezalfde
Reeds lang in smeulende asch gegloord;
Nu sloeg zy uit als laaie vlammen,
En 't kroost der Godgewijde stammen
Aâmde enkel razerny en moord.
ô Zaalge Godsvriend, zie, zie neder!
Herkent Ge in hun uw afkomst weder,
Gezegend door uw veegen mond?
Ja, door dien Goël zelf gezegend,
Die niets dan weldaân op hen regent,
Aan wie Hy zich ten God verbond!

Verkrachters van die heilge wetten,
Verkondigd van des Horebs top,
Is eer- en zelfzucht hun tot Goden,
En offren die ondankbre snooden
Aan dezen, hun Messias op.
Daar spotten deze dol vermetelen
Die op des priesters eerstoel zetelen,
Daar hoont dat adderengebroed,
Wien 't dreigend wee is aangekondigd,
Dien Godmensch die heel de aard ontzondigt,
Met onverduurbren overmoed.

Daar staat Hy, Wien de starrenhemelen
Zijn uitgespreid ten voettapeet;
Wien Machten, Throonen, Heerschappyen,
Hun lofzang en hun scepters wijën,

Wiens handpalm 't gantsch Heelal ommeet!
Daar staat die Heer van Dood en Leven,
Voor Wien des Afgronds Vorsten beven
Met heel hun Legioenental! -
Hy, die de Orakels gaat vervullen! -
Voor Wien zy eens verschijnen zullen
Als de oordeelsdag genaken zal!

Daar staat Hy voor Cajafas zetel
Waar, eer de Al-reine daar verscheen,
Hem reeds de dood was toegezworen!
Daar, by 't Godslasterlijk verhooren,
Wedijvren ze in onmenschlijkheên!
Daar staat Hy in des booswichts kluister
Met de onmiskenbren hemelluister
Afschittrend van het aangezicht;
Terwijl niet één iets weet te ontdekken
Het geen Zijne onschuld kan bevlekken
Voor 't hemeltergend bloedgericht.

Een tweetal echter woordvervalschers,
Wellicht door luttel gouds verleid,
Durft wagen, met verkrachte reden
In schuldgetuignis op te treden.
Nu rijst met trotsche statigheid
De Hoogepriester in hun midden,
En vraagt den Godmensch dien we aanbidden
Zijn andwoord op 't getuigenis.
Dat andwoord was - een plechtig zwijgen:
Wat ander zouden zy verkrijgen,
Wier uitspraak reeds verzegeld is?

Als zich de aanzienlijken verlagen,
Verbastert ook het knechtsontzag.
Dit tuig' in dezen Raad der boozen
Het honen van den Vlekkeloozen,
Ontheiligd door den vuistenslag.
Hoe diep is 't priesterkroost gezonken,

Door God met zooveel eers beschonken!
   Wat werd er, Levi, van uw stam!
Zijn luister is in 't niet verdwenen,
Gelijk de gloed heeft uitgeschenen
   Der uitgeblakerde offervlam.

Nog eenmaal vraagt de onheilge Priester:
   Zijt Gy de Kristus? Gy, Gods Zoon?
Thands voegt den Heer het andwoord geven:
'Ik ben 't; haast ziet ge my verheven
   Op d' ongenaakbren Hemelthroon.'
Nu, als ontzet, te rugwaart deinzend
En huichelende Godvrucht veinzend,
   Verscheurt die Priester 't opperkleed,
En roept met luider stemme in 't ronde:
Wie meer getuignis geven konde
   Dan 't geen Zijn eigen mond beleed?

'Gy hoordet zijn Godslastrend roemen,
   Wat eischen wy nog meerder blijk?
Zal Hy den God van Isrel hoonen,
En wy ons niet Zijn wrekers toonen?
   Wat dunkt U? dat men vonnis strijk'.' -
H y s t e r v e ! was de kreet van allen,
En de Afgrond hoort met welgevallen;
   Met juichend jublen hoort zy ze aan.
Nu kent de razerny geen boorden,
En 's Kristens zielsgevoel geen woorden
   Voor 't geen de Heiland door moet staan.

ô Gy, die voor een handvol zilvers
   Des warelds Heiland hebt verkocht,
Hem nu veroordeeld ziet tot sneven,
En mooglijk al uw bloed zoudt geven
   Zoo dit Hem slechts bevrijden mocht;
Gy voelt dat gy Hem hebt verloren,
En wenscht u-zelven nooit geboren!
   Onzalige, ach, waarheen gevloôn!

Daar is geen vluchten voor die kreeten
Van 't luid beschuldigend geweten
   Dan in de schuilplaats van de Doôn.

En daar, ook daar zult ge eens ontwaken,
   Ontwaken op des Rechters stem!
ô Dat u heuvlen mochten dekken,
Of 't diepst der zee tot schuilplaats strekken!
   Maar neen: niets is bedekt voor Hem.
Ach, schoon gy rots en berg beweegdet,
Herroeploos is het geen gy pleegdet:
   Vergeefs is uw vertwijflingssmart!
Ja! 't geld waardoor ge u om liet koopen,
Met Jezus heilig bloed bedropen,
   Brandt reeds als vuurgloed op uw hart.

Wat ijlt ge, onzaal'ge, naar den Tempel!
   Wat wacht gy van der Joden haat?
Werp voor hun voet den bloedprijs neder,
Zy geven u het Lam niet weder,
   Dat zwijgend naar de slachtbank gaat.
Gy stondt hen by in hunne ontwerpen,
Geen wonder zoo zy d' angel scherpen
   Die u den boezem bloeden doet.
Wie 't waagt te heulen met den snooden,
Kom nooit in angst tot hem gevloden,
   Waar hy gewis geen troost ontmoet.

Gy staafdet echter Jezus onschuld
   In 't uiterst uur voor heel den Raad;
En toen... Ach, hadt ge aan 's Heilands voeten
Uw gruwzaam feit gepoogd te boeten,
   Licht had het nog uw ziel gebaat!
Maar ach, door wanhoop aangedreven,
Verkortet ge u 't ondraaglijk leven,
   En.... neen, mijn oog staart u niet na.
Gy, Heiland, leer den Kristen waken,
En bidden, en zich-zelf verzaken,
   Op dat Hy, in U, zeker sta!

* * *

Schoon ook het hart my moog bezwijken,
Ik zal, in opzien tot mijn God,
Mijn Heiland volgen in die uren
Van onuitspreeklijk smartverduren,
Van lastring, hoon, en smaad, en spot.
Mijn ziel intusschen moog het troosten,
Dat, eer de derde dag in 't Oosten
Zijn stralen weêr op Sion schoot,
Mijn Redder, alle smart ontheven,
Als Doodsverwinnaar mocht herleven,
Die d' Afgrond in zijn boeien sloot.

Daar gaat dat volk, ontzind van woede,
In Zijn verneedring nog verlaagd,
Voor d' in hun ziel gehaten Heiden
Vorst Davids Zoon ter vierschaar leiden,
Om, naar 't hunne overmoed behaagt,
Ten spot te zijn dier Godversmaderen.
Zy echter, huichlende euveldaderen,
Ontzien die Rechtzaal in te treên,
Uit schijnbren eerbied voor hun wetten,
Terwijl Zy zich voor God besmetten
Met nooitgehoorde afgrijslijkheên.

De Landvoogd, vol Romeinsche fierheid,
Eerbiedigt toch hun plichtgevoel,
En, buiten tredend voor de scharen,
Verneemt hy 't hevig schuldbezwaren,
Er 't opgeruide volksgewoel.
Van blinde hartstocht als verwilderd,
Met moordzucht op 't gelaat geschilderd,
Staat daar geheel de Priesterstoet,
Met Farizeeuw en Schriftgeleerde,
En eischt, dat Hy die God onteerde,
Die lastring met zijn leven boet'.

Pilatus keert naar 't Rechtgestoelte,
   En ondervraagt die voor hem staat;
Dan, naauwlijks hoort hy dezen spreken,
Of de onschuld is hem reeds gebleken
   In 't offer van den Joodschen Raad.
Met onverklaarbaar boezemprangen
Rust nu zijn oog op dien Gevangen'
   Voor wien in de eigen bange stond
Zijn tederlievende Echtvriendinne,
Getrouw aan plicht en huwlijksminne,
   Een liefdrijk woord tot voorspraak zond.

Zy waant haar Echtgenoot rechtvaardig,
   Maar weet hem zwak als 't slingrend riet.
Ach, (bidt zy hem,) wil niets beslechten;
Neen, met het bloed van dien Gerechten
   Bezoedle mijn Gemaal zich niet.
Nu sust hy 't opgewekt geweten
En zendt den Heilgen in de keten
   Den Viervorst van Judéa toe.
Dees, dees ontfangt Hem, opgetogen,
Op dat Hy eindlijk voor zijne oogen
   Een Godlijk wonderteeken doe. -

Men werp' geen paarlen voor de zwijnen,
   Was de uitspraak van des menschen Zoon;
Die thands geen enkel woord verspilde,
Aan die Hem slechts verzoeken wilde,
   En straks Hem overlaadt met hoon.
Nog lager dan zijn Lijfstaffieren,
Durft hy zijn spijt den teugel vieren,
   Vergeet hy naam, en staat, en rang,
Om met een dollen hoop verwaten'
Den schuldeloozen, dien zy haten,
   Te spotten in zijn ondergang.

Wie zou het ijslijk denkbeeld dragen
   Van 't geen de aanbidbre Jezus leed!

Daar wordt Hy door die gruwelbende,
Die menschlijkheid noch deernis kende,
Ten spot gedoscht in 't blinkend kleed!
Daar wordt Hy, die de lelie tooide,
De gouden starrenvonkling strooide,
Door d' ongenaakbre onmeetlijkheid, -
Daar wordt de hooge Hemelkoning
Belaân met smaad en schimpbetooning,
Weêr naar den Landvoogd heengeleid.

Jezaja, hadt ge om Hem te teekenen
Die ons gered heeft uit de ellend,
Door d' enklen naam: De man van smarte,
Hem afgeschetst voor 't Kristenharte,
Wie had zijn Heiland niet herkend!
En nog, nog moet dat lijden klimmen;
Nog meer moet de afgrond Hem begrimmen,
Eer wy door Hem zijn vrijgekocht.
ô Diepte! ô rijkdom van genade!
Wie achtte 't alles niet voor schade,
Die by dien Jezus schuilen mocht!

Hoe moest Pilatus niet ontzetten
Op 't onbetoombaar volksgewoel,
Toen hy nog eenmaal dien gevangen,
Wiens lot van hem scheen af te hangen,
Ziet voeren naar zijn Rechterstoel!
Zal hy 't geweten nu verkrachten?
Zijne Egaas trouwen raad niet achten,
En deze bloedschuld op zich laân? -
Voor 's Keizers ongenade bevend,
Ja, zal hy zwak zijn, en toegevend,
En eer, en eed, en plicht verraân.

Hy doet den Heiland buiten treden,
Wien 't bloed langs 't vlekloos lichaam straalt;
Daar staaft hy de onschuld des betichten,
Moet echter haast voor 't oproer zwichten,

Want, immers, 't sterven was bepaald!
Hy schijn' met Jezus lot bewogen,
Toch houdt hy 't zelfbelang voor oogen:
Wie is er die twee Heeren dient?
De kreet gaat op van alle zijden:
‘Zoo gy de dood hem niet doet lijden,
Dan zijt gy niet des Keizers vriend.’

Die kreet verwint! Hy is veroordeeld!
Verijdeld is Pilatus wensch.
Vergeefs gepoogd, Hem 't Lot te onttrekken:
Vergeefs om deernis op te wekken,
De smartlijke uitroep: Z i e d e n m e n s c h !
Één uitzicht echter gaat hem open,
Waarvan nog redding is te hopen:
De volksgewoonte op 't paaschgetij'
Dat Isrels uittocht doet gedenken,
Eischt een gevangen los te schenken;
Wellicht begeert men dezen vrij.

Hy geeft in zijn verblinden ijver
Te kiezen aan de ontzinde schaar;
Ja, stelt den vlekkeloozen Lijder
Naast d' onbeschaamden wetbestrijder,
Den Heilgen naast den moordenaar.
‘Nu zij de keus aan u verbleven!
Spreekt; (zegt hy,) wien ik vrij zal geven?’
Dan ach, eenparig rijst de stem
Dier razenden, die Jezus haten:
Barabbas worde ons los gelaten,
En, weg met dezen: kruisig Hem.

Nu rest geen uitzicht van behouden,
Daar 't volk den snooden booswicht kiest.
Pilatus! paait het nu 't geweten,
Dat ge, onder 't recht- en plichtvergeten,
Uw handen van dees bloedschuld wiescht?
Neen, weiflend Rechter! neen: geen plassen

Vermogen dezen smet te wasschen;
   Hy kleeft van Na- tot Nageslacht.
Dit bloed slechts dat gy laat vergieten,
Kan tot vergeving voor u vlieten;
   Dit, dit-alleen heeft zuivringskracht!

ô Wendt, ja wendt u af, mijne oogen!
   Mijn ziel, beween den vloek der schuld!
Gedenk hoe veel het Jezus kostte,
Eer Hy u van dien vloek verloste,
   Wat hoon, wat smart Hy heeft geduld!
Ach, Hem, wiens grootheid, kruid en bloemen
En al wat is of ademt, roemen,
   Omvlecht men 't hoofd een doornenkroon.
Men werpt dien Heer der heerlijkheden
Een honend purper om de leden,
   En stelt Hem d' overmoed ten toon. -

Neen, wage ik niet het uit te drukken,
   Hoe nu de moedwil klom ten top.
Dat Lichaam, dat de beulen schonden,
Met striemen overdekt en wonden,
   Dat drukt men 't schandlijk kruishout op.
Zijn 't menschen, tijgers of hyeenen,
Die tot dat foltren zich vereenen?
   En regent het geen sulfergloed,
Om de onverlaten te verslinden,
Die wellust in dat schouwspel vinden
   Van 't gruwzaam afgeperste bloed!

Daar gaat Hy, als een Lam ter slachting,
   Gelijk de Godspraak Hem verkondt.
Verdrukt, verbrijzeld, en geslagen,[1]
Ontglipt in al 't gewicht dier plagen
   Geen enkle klacht zijn veegen mond.
Zijn lijden moet ons vrede brengen,[2]
Zijn bloed, veel Heidenen besprengen;[3]

1 Jez. 53, v. 4.
2 Jez. 53, v. 5.
3 Jez. 52, v. 15.

't Is daarom dat Hy zwijgt, en lijdt.
Om onze krankte te genezen,
Daarom is Hy ter dood verwezen,
En martelt Hem dees stervensstrijd.

Haast onder 't plettrend hout bezwijkend
Sleept zich de heilge Lijder voort:
De ontmenschten zien dat krachtverspillen,
En, daar zy Hem gekruisigd willen,
En hijgend naar den gruwbren moord
Slechts vreezen voor 't ontijdig sneven,
Wordt Hem verademing gegeven,
En 't vloekhout wordt Hem afgelicht.
Nu dwingen ze in hun spoorloosheden
Een Cyreneër 't op de leden;
Die juist den voetstap derwaarts richt.

Wellicht bespeurden ze in zijne oogen
Een zweem van teedre ontroerenis,
En kon hun haat het niet verkroppen,
Dat nog een hart voor Hem kon kloppen,
Die hun een steen des aanstoots is.[1]
Dees Simon echter was 't genade,
Dat hem des Heilands kruis belaadde;
Dit tuig' zijn nakroost aan 't Heelal!
Gewis! hy roem' Gods welbehagen,
Die 't kruis zijn' Heiland na mag dragen,
Hoe zwaar het ook te torschen vall!

Hoe! waagt zich by dit ijslijk schouwspel
Het zoo aandoenlijk vrouwenhart?
Wie zijn zy, die met nokkend schreien
Den Heer in 't doodsuur begeleien
En schier bezwijken in hun smart?
Wie kent niet aan hun handenwringen
Des dierbren Meesters volgelingen,
Tot in den dood aan Hem verknocht?

1 Jez. 28, v. 16.

ô Ja, wy zien het aan hun jammeren,
Dat zy behooren tot die lammeren,
Die met Zijn bloed zijn vrijgekocht.

Ook gy, wellicht, waart in hun midden,
Die Hem zoo tederlijk aanbadt,
En, hangende aan Zijn mond en oogen,
Vaak in verrukking opgetogen
Hem luistrend aan de voeten zat!
Ook gy, die heilge zuster waardig,
Gy, steeds zoo zorgend en dienstvaardig,
ô Martha, hebt Hem nageweend,
En, met de ontelbren begenadigd,
Die door Zijn liefde zijn verzadigd,
Uw zegenend gebed vereend.

En gy, gewis, gy bleeft niet achter,
Die moeders waart in Israël!
En wien de Heiland, vol erbarmen,
De teedre wichtjens nam uit de armen,
En 't recht schonk op den Levenswel.
My dunkt ik zie, hoe ze angstig sidderen,
Die kleinen onder zijne aanbidderen,
Wier ziel Hem reeds zoo vroeg bemint;
Of wel, in spijt van spiets en klingen,
Zich zoeken door 't gewoel te dringen
Naar d' aangebeden Kindervrind.

Zich keerend tot de diepbedroefden,
Zegt Jezus met ontroerde stem:
Laat over my geen tranen vlieten;
Wel moogt gy ze om u-zelf vergieten,
Gy Dochters van Jeruzalem!
Ja, weent, en stort u uit in klachten,
Om 't geen u-zelf haast staat te wachten;
Ja, weent, om 't geen uw kroost verbeidt!
Want ach, daar naadren jammerdagen,
Waarvan gy de onuitspreekbre plagen
Naar waarde nooit genoeg beschreit.

Dan heet zy zalig, die nooit baarde,
   Ja, zalig dan, de onvruchtbre schoot:
Dan zal men haar gelukkig noemen,
Die nooit op moedervreugd mocht roemen,
   Wier borst geen wichtjen voedsel bood.
Dan roepen ze in hun zielsontzetting,
Om berg en heuvlen tot verpletting:
   Want ach! treft dit het levend hout,
Wat zal aan 't dorre dan geschieden?
Vergeefs was 't, ja, dat wee te ontvlieden,
   Door Jezus in den Geest aanschouwd.

Reeds is de aanbidbre Heer genaderd,
   Genaderd tot dat oord van wee,
Waar 't haast ten top geklommen lijden,
Waar 't vreeslijk Hel- en Doodbestrijden
   De ontroerende aarde schokken deê.
Neen: wane ik niet, dat doodlijk martelen,
Waarby Zijn beulen spottend dartelen,
   Nog onbezweken aan te zien!
Neen: zelfs de Zon zal zich verschuilen!
Wel, wel hem die in rots en kuilen
   Dit vreeslijk schouwspel mocht ontvliên!

Stort, stort ontworteld neêr van siddring,
   Gy, Ceders van den Libanon,
Stort neêr, gy Idumeesche palmen,
Als afgemaaide korenhalmen,
   Want ach, de macht der Hel verwon!
En, breede vloed, die in uw woelen
Des Heilands voeten mocht omspoelen,
   Geheiligde Jordaan, hou stand!
Ontroer, verstijf, tot in uw kolken:
Gekruisigd wordt die Vorst der volken,
   Verkondigd door den Boetgezant.

Hoe! zou de macht der Hel verwinnen? -
   Ja, maar tot eigen ondergang;

De Leeuw van Juda zal herleven,
Om haar 't verderf ten prooi te geven;
   Verpletterd wordt de kop der slang.
Dees nacht van jammren zal verdwijnen;
Het Licht, het eeuwig Licht, zal schijnen
   Uit deze schaduwen des doods:[1]
Hy, die het Woord heeft neêrgezonden,[2]
Zal in dit bloed het Godsrijk gronden
   Tot heerlijkheid zijns throongenoots!

ô Eindloos, gadeloos ontfermen
   Van d' in het vleesch verschenen God!
Hy wil, hoe hoog de smarten stegen,
Den kelk tot op den bodem leêgen,
   Met onderwerping aan Zijn lot.
Hy weet het, wat Hem staat te wachten,
Maar wil die foltring niet verzachten.
   Hy immers draagt des menschdoms straf;
En wijst, met onnavolgbre grootheid,
Die al zijn Trouw en Liefde bloot leidt,
   Den zinbedwelmingsbeker af.

En Zondaars, gy, door Hem verlosten,
   Om wien Hy deze smarten droeg,
Keurt vaak, in weeldes stroomen badend,
En de echte Levensbron versmadend,
   Den aardschen kelk niet zoet genoeg!
En Kristnen! - Ja, 't beschaam ons 't harte -
Wie neemt niet soms den teug der smarte
   Met wreevlen weêrzin uit Zijn hand?
Wie drinkt des lijdens alsembeker
In zwijgende onderwerping, zeker,
   Dat hy verstrekt tot zegenpand?

Steeds slaat de aanbidlijke Albestierder
   De ontwerpen van zijn vijand neêr,
Zoo (d' Afgrond tot beschaming,) blonken

1 Jez. 9, v. 1.
2 Jez. 9, v. 7,

De woorden boven 't kruis geklonken,
Tot staving van des Heilands Eer.
De Landvoogd, vragend wat is waarheid,
Beandwoordt dit met zonneklaarheid
Voor Heidenen en Joodschen Raad.
En, door zijn wrevel zelfs gedreven,
Bevestigt hy wat stond geschreven
En eeuwiglijk geschreven staat.

Met de overtreders meê gerekend,[1]
Hier dragende aller zonden schuld,
Won Jezus reeds een deel dier velen[2]
Die in Zijn Godsrijk zullen deelen
Wanneer de tijden zijn vervuld.
Aan 't kruis mocht Hy 't verblijf daar boven
Den armen boeteling beloven,
Die stervende om genade riep;
En, schoon ter elfder uur genaderd,
Meê tot zijn kudde werd vergaderd,
En zalig op Zijn Woord ontsliep.

Tot roem der vrije Heilgenade,
Die plotsling 't steenen hart versmelt,
Zij dees, die meê den Heiland hoonde,
Maar wien hy Zich erbarmend toonde,
Tot aan des aardrijks eind vermeld.
ô Zondaar, wil dan niet vertsagen,
Maar vlied verbrijzeld en verslagen
Naar Hem, die uit genade redt.
Ook u, zal Hy vergeving schenken,
Ook u, in 't Paradijs gedenken,
Op 't schuldbelijdend boetgebed.

Zoo 't wee een' Judas wierd verkondigd
Die 't schuldelooze bloed verried;
Zal God de spotters niet verdelgen,
En de aard hen in zijn schoot verzwelgen,

1 Jez. 53, v. 12.
2 Jez. 53, v. 12.

Met hun wier hand dit bloed vergiet?
Doch neen: de Heiland, vol meêdogen,
Verhief tot God Zijn brekende oogen,
En bad hen vrij van schuld en straf;
Want immers voor des zondaars leven
Had Hy Zijn bloed ten prijs gegeven,
En 't wiesch ook deze gruwlen af.

Haast wordt door dartle Krijgstrawanten
Het woord vervuld van Jesses spruit:[1]
In Jezus stervende oogenblikken
Zal 't lot van zijn gewaad beschikken,
En deelen zy zijn kleedren uit.
Het zij zoo: mogen die vermetelen
Zich met die zegeteekens ketelen;
Maar wenden wy onze oogen af;
En wagen wy, haar aan te schouwen,
Die hoogstgezegende aller vrouwen,
Die Davids Zoon het leven gaf.

Daar staat ze, als by dat kruis geworteld,
Het zwaard haar vlijmend door de ziel![2]
Hoe was het, dat de diepbedroefde,
De in 't plettrendst wee zoo zwaar beproefde,
Niet stervend by den kruispaal viel?
Ach, in die uren van verschrikking
Schonk haar de Onzichtbre hartverkwikking;
Ja, de uitkomst werd haar opgeklaard:
En immers, zy, zoo hoog gezegend,
Had alles wat haar was bejegend
In 't peinzend, needrig hart bewaard!

Den lievling van des Heilands boezem
Droeg Jezus die verlatene op.
Hy die wat leeft verzorgt met voeder,
Zou Hy niet zorgen voor die moeder,
Nog by den jongsten harteklop?

1 Ps. 22, v. 19.
2 Luc. 2, v. 35.

En, die zoo trouw Hem aan bleef hangen,
Moest ook by haar den Zoon vervangen
Die 't licht ontfing in Bethlems stal,
Haar thands een zee van tranen kostte,
Maar ze eenmaal ook, als Zijn verloste,
Met heerlijkheid bekleeden zal.

Verstommen moeten we en aanbidden,
Herroepen we ons den bangen kreet,
Die 's Heilands doodschgeverwde lippen
In 't uiterst sterfuur moest ontglippen,
Terwijl Hem de afgrond felst bestreed:
‘Mijn God, wat hebt Ge my verlaten!’
ô Hoort het, gy, wie Jezus haten,
Ja voelt het wat die uitroep zegt.
En komt tot Hem! Hij heeft voor allen,
Die eens in Adam zijn gevallen,
Den schuldbrief aan zijn kruis gehecht! -

Is 't wonder dat de zonnebollen
Zich sluieren aan 's hemels boog,
Dat de aarde sidderde op haar naven,
De dooden stegen uit hun graven,
En duisternis het zwerk betoog!
Wie, wie herdenkt dat drietal uren
Van onbesefbaar smartverduren,
Dat nimmer sterveling bevat,
En stort niet dankend aan de voeten
Diens Heilands die voor ons wou boeten,
Ja, zoo veel voor ons over had!

Toen God Zijn aangezicht verhulde,
Toen eerst ontgleed den Heer' een klacht.
Nu kon het wee niet hooger klimmen;
De Hel hield op Hem aan te grimmen,
Want de Alverzoener had volbracht!
Nu was de beker leêggedronken,
Hem door den Vader ingeschonken:

Nu was het schuldrandsoen betaald.
Thands mag een dronk zijn mond bevochten,
Op dat zijn lippen 't melden mochten,
Hoe Hy by 't sterven zegepraalt.

Nu dorst Hem! die uit Kades rotsen
De rijke welbron vlieten deed!
Hem dorst het, die, na zoo veel dagen
Van op Hem saamgetaste plagen,
Het onnadenklijkst martlen leed!
Hem dorst het, die aan ieder armen
Het levend water uit erbarmen
Te geef by volle stroomen biedt!
Hem mag in de uiterste oogenblikken
Geen koele waterteug verkwikken,
Die voor den snoodsten zondaar vliet! -

De Heiland echter had verwonnen,
En alle smart was doorgestaan!
Genade was voor Gods vertoornen
Geschonken om zijn Eengeboornen;
In Hem nam Hy de Zondaars aan!
ô Gy, die, om Zijn kruis vergaderd,
Hem spottend en Godlastrend nadert,
Terwijl uw serpe teug Hem laaft,
Hoort, ziet dien Heer van dood en leven
Zijn Geest in 's Vaders handen geven,
Met d' uitroep die Zijn Godheid staaft!

Nu scheurt de voorhang van Gods Tempel,
Die 't Heiligst Heiligdom besluit;
Want immers, Hy die had gebeden
Was als Verzoener ingetreden,[1]
En de Offerplechtigheid had uit.
Als eerste blijk van 't zegepralen,
Dat Jezus sterven mocht behalen,
Klonk toen des Hoofdmans huldbetoon.

1 Hebr. 9, v. 24.

En, door Gods Geest als aangedreven,
Beleed by luidkeels hy dit sneven:
Ja! waarlijk, deze was Gods Zoon.

Terug! gy die by zulk een sterven
Nog in uw ongeloof volhardt!
Ontziet dit heilig Lijk te naderen
Dat door Jehova reeds den Vaderen
In 't Paaschlam afgeschaduwd werd.[1]
Zijn zijde moge uw speer doorsteken,
Gy zult Hem weêrzien met dat teeken
In 't zielontzettendst oogenblik:
't Gestolde bloed uit deze wonde,
Dat slechts de dood zoo scheiden konde,
Moest tuigen van Zijn jongsten snik!

Getuigden de opgespleten rotsen,
En Golgothaas ontroerde grond,
Met Sions sidderend geheuvelt,
Dat Hy, die onder moorders sneuvelt,
En God en Mensch in zich verbond: -
Getuigden dit herrezen dooden,
Helaas! 't verstokte hart der Joden
Ontzegt Hem dit getuigenis.
De ontroerende Natuur moog spreken,
Dien blinden is het niet gebleken
Dat Hy de Heer der Schepping is.

Heel Palestina tuigt met beving,
Dat God zich 't menschdom openbaart!
Slechts enklen van die Jezus smaadden
Gevoelen by dees wonderdaden
Dat GOD hem voor Zijn Zoon verklaart.
Geen Priesters, Schrift- of Wetgeleerden,
Die slechts zich-zelf als Afgod eerden,
Erkennen of belijden Hem!
Geen trotsche Grooten zijn 't, maar kleenen,

1 Exod. 12, v. 46.

Die op hun boezems slaan en weenen,
   By 't keeren naar Jerusalem.

Heil u, Gy vroome Arimatheër,
   Die, in 't geloof nu vast en stout,
Vrijmoedig om dat Lijk dorst vragen,
En, diep tot in de ziel verslagen,
   Het afnaamt van 't gevloekte hout!
Heil u! en heil den zoo bedeesde
Die 't Sanhedrin kleinmoedig vreesde,
   Ofschoon zijn ziel den Heer aanbad,
Maar nu, voor Heiden en voor Joden
Erkent, ondanks den haat dier snooden!
   Hoe lief hy dezen Meester had!

De rijkste specerytrezoren
   Omvatten niets zoo eêl, zoo rijk,
Dat niet hun hart gering zou houden,
Dat zy niet kostbrer wenschen zouden,
   Tot balseming van 's Heilands lijk.
Geen weefsel, fijn genoeg of edel,
Tot dekking van dien heilgen schedel,
   Tot windsels voor die dierbre leên!
Al wat Ontzag en Liefde beiden
In 't haastig tijdstip kon bereiden,
   Getuigt hier van hun tederheên.

ô Wat moest hunne aanbidding wezen,
   Wat hun vertederd dankgevoel,
Dat hen Jehovah had verwaardigd
Om 't lijk van Hem die ons rechtvaardigt
   Voor 's Allerhoogsten rechterstoel,
Ten jongsten uitvaart te verzellen,
En veilig voor den smaad te stellen
   Diens overmoeds, die niets ontzag!
Daar lag het rustende en geborgen,
Tot Hem de derde ontwakingsmorgen
   Het leven weêr aanvaarden zag.

* * *

Verschijn, gy Dagheraut, ter kimmen!
Wat toeft gy nog in 't nevelkleed?
Kom, Heilboô van den dag der dagen,
Waar mensch en Engel van gewagen, -
De Hemel - geen gelijk aan weet!
ô Kom! breng zegen en verkwikking,
Na zoo veel dagen van verschrikking!
Des Heilands droeve Vriendenstoet
Ziet smachtende uit naar uw verschijnen;
Breng heil, breng uitkomst aan de Zijnen,
Wier hart om Zijn verscheiden bloedt.

Hy, die U schiep tot morgenwachter, -
Tot avondboô verordend heeft; -
Hy, op wiens wenk de zonnebollen
Langs de onafmeetbre sfeeren rollen,
De maan haar zilvren schijnsel geeft: -
Hy, wien de ontelbre Hemelingen
Het driemaal Heilig, Heilig, zingen; -
Hy, die in d' Esmerauden boog[1]
Op d' onverwrikbren throon gezeten,
De schakels van de scheppingsketen
Omvademt met zijn Alziend oog: -

Hy, die, den Zondaar tot behoudnis,
Ter neêr daalde op dees rampvolle aard; -
Hy, aller Englen welbehagen,
Die 't sterflijk hulsel om wou dragen,
Ligt hier in 's aardrijks schoot bewaard.
Rijs, blijde dagboô! Zie de droeven
Reikhalzend zijn verrijznis toeven;
ô Voer de heerlijkste uchtend aan!
My dunkt, ik hoor de Hallels galmen,
'k Zie d' Englen met de Zegepalmen
In zalige verwachting slaan! -

1 Openb. 4, v. 3.

Ginds spoedt de dankbre Magdalene
De graauwende uchtend reeds vooruit.
Haar staat het in het hart geschreven,
Dat Jezus haar wordt weêrgegeven
Eer nog de dag zijn ronde sluit!
Hoe zoet is haar die troost van boven,
Dat stil onwankelbaar gelooven,
Dat de uitkomst haast bekroonen moet!
Geen twijfel kan haar ziel verschrikken
In dees beslissende oogenblikken,
Waar zy de zoetste hoop in voedt.

Door twee van 's Heilands hartvriendinnen
Op liefdevleuglen voortgesneld,
Die, onder 't zwijgend tranenplengen,
Den Heer hun jongste lijkgift brengen,
Wordt ze op haar eenzaam pad verzeld.
De zoete last der speceryen
Die zy den Heer ten offer wijën,
De balsems voor Zijn lijk bereid,
Betwisten ze in hun zielsontroeren
Elkanders arm in 't grafwaarts voeren,
Met kinderlijke aandoenlijkheid.

Te samen tot dat graf genaderd,
En (Hemel!) met wat kloppend hart!
Hoe moest het niet haar ziel ontzetten,
En mooglijk wel haar hoop verpletten,
Dat reeds dit graf ontsloten werd.
Zy wagen 't echter in te treden,
En zien met huivring naar beneden
In de opgesparden rotsspelonk,
Wanneer een tweetal hemelboden
Hen in dit stil verblijf der dooden
Met hemelluister tegenblonk.

Nu bogen zy, de diep ontroerden,
Het aangezicht ter aarde neêr,

En hoorden 't woord met heilig beven:
‘Wat zoekt gy by de dooden 't Leven?
Verrezen is der Heeren Heer!’-
Verrezen is de Heer der Heeren:
Klink' dit triumflied al de sfeeren
Der ongenaakbre schepping door!
De Heer der Heeren is verrezen,
Maar liet de Zijnen niet als weezen,
Hy stierf, en Hy verrees er voor!

* * *

Triumf! in 's afgronds sulferkolken
Heerscht onherstelbre ontroerenis;
Daar werd het door Gods Geest verkondigd,[1]
Dat Adams kroost van schuld ontzondigd,
Dat Hel en Dood verslonden is!

Triumf! wy vreezen geene ontbinding,
Hoe ras ons 't jongste licht ook straal';
Wy beven voor geen doodsche sikkel,
Maar roepen: Dood, waar is uw prikkel,
En Graf, waar is uw zegepraal?

De Vredevorst is 't graf ontstegen;
Verlost is Zijn Jerusalem!
De stem der Wachters heeft geklonken;
Hy heeft aan Sion heil geschonken;
Het Halleluja klinke Hem!

Op, Dochter Sions! Op verloste!
Schud af het stof waarin Gy zucht!
Verwissel 't juk, U opgeladen,
Met Hoogtijddosch en Bruidsieraden
En adem weêr in vrije lucht!

1 1 Petr. 3, v. 19.

En, liefelijke Vredeboden,
   Roept, roept op alle bergen uit;
Verkondt langs heuvelen en dalen,
Ja, tot des aardrijks verste palen,
   Den Zegepraal van Davids spruit!

Staakt, Aârons kroost, uw Tempeldiensten,
   En legt uw priestersiersels af.
Bluscht uit de smeulende Altaarvieren;
Jehova wil geen offerdieren,
   Sints Jezus zich ten Offer gaf.

Nu is 't het Jubellied der Engelen
   Dat onze Heer is opgestaan!
Nu zingen ze in hun Lof-choralen,
En zullen 't de eeuwen door herhalen,
   Dat Jezus voor ons heeft voldaan.

ô Wijsheid, rijkdom van ontferming!
   Verstommende in het dankgevoel,
Stort ik me, ô Heiland, aan uw voeten,
En mag U als Verlosser groeten,
   Gezeteld op den Gloriestoel.

Drieéénige! U zij lof gezongen,
   Die voor alle eeuwen zijt geweest!
Gy! Vader! woudt niet altijd toornen,
Maar redden door uw Eengeboornen,
   En heiligen door uwen Geest.

ô Sterk' die Geest ons in 't gelooven,
   En staren wy van Golgotha
Den Midlaar aan uw zij' verheven,
Die ons gekocht heeft met zijn leven,
   In wankelloos vertrouwen na!

Dan, ja! dan zijn we in Hem verwinnaars:
Zijn Liefde kent geen perk noch paal.
Dan maai' de Dood ons met zijn sikkel;
Hy heeft voor ons geloof geen prikkel,
En 't Graf, op ons geen zegepraal!

Triumf! de Hemelcythers klinken
Ter eer van 't Lam, voor ons geslacht,
De mensch is van den vloek ontslagen!
Volbracht is 't Godlijk welbehagen!
Hem zij de Heerlijkheid en kracht!

Triumf! wy zingen 't Lam ter eere:
Hy heeft volbracht op Golgotha:
Door Hem herrijzen wy ten leven!
Hem zij de dank, de roem, gegeven,
In 't jubelend Halleluja!

1828.

Berusting.*

Gelukkig hy, die kalm van ziel,
Het lot dat hem te beurte viel,
Gods trouw aanbiddend mag gedenken:
Ja, zelfs voor 't zuur zoo wel als 't zoet,
De onzichtbre hand die 't al behoedt,
Oprechten hartedank mag schenken!

De storm hem over 't hoofd gegaan,
De bloemen op de voorspoedsbaan,
Die soms de Hemel gaf te plukken;
Zijn, beide, rijke dankensstof
Voor 't hart dat Gods Genade trof,
En onder 't kruis heeft leeren bukken.

* Nagelaten Gedichten, 104.

De storm stuift loutrend door de lucht,
En heilzaam voor des aardrijks vrucht,
Al moog hy soms het woud ontluisteren;
Ook onspoedsstormen zijn bestemd,
Om 't hart dat vast aan 't aardsche klemt,
Uit 's Boozen algeweld te ontkluisteren.

De bloem is voor deze aardwoestijn,
Wat aan het zwerk de starren zijn:
Getuigen van Gods macht en liefde!
Zoo 't nut waar' dat de sterveling
Op bloemen door het leven ging,
Geen doren die hem immer griefde!

Op 't schaarsch bewandeld voorspoedspad,
Steeds voor des zwakken voet zoo glad,
Heeft Hy me in 't struiklen opgehouen;
En, dwaalde ik in mijn pelgrimstocht,
Ik werd genadig opgezocht,
By 't onbedachtzaam zelfbetrouwen.

Wel hem, die van Gods schuts omwald,
Wanneer des levens avond valt,
In deze school van voorbereiding
Zijn wegen houdt voor wijs en goed;
En, treffe ook voor- of tegenspoed,
Met dank te rug ziet op Zijn leiding.

Keert eens deez leemen hut tot asch,
En breekt het duistre spiegelglas
Waarin wy thands Gods raad aanschouwen;
ô, Met wat zielsverruklijkheên
Zal alles wat hier donker scheen
Zich dan 't ontsluierd oog ontvouwen!

Voor my ook rijst die dageraad,
Zoo 't hart slechts voor mijn Heiland slaat
In 't heilgeloof aan Zijn verzoening!
Hy breek het broze lichaam af,
Den zegepraal op dood en graf
Verwierf Hy door Zijn schuldvoldoening.

1828.

Lofzang.*

De aarde is vol van de goedertierenheid des Heeren.

Ps. XXXIII, 5.

De nacht galmt aan de nacht des Scheppers lofzang uit,
En, als met hoorbaar stemgeluid,
Vermelden in de onmeetbre hemelen,
De sfeeren, die hun baan doorwemelen,
De wondren dier Almachte hand
Die 't firmament om 't aardrijk spant.
Ja, van het eerste morgengloren
Rijst elke dag in 't blinkend Oost
Met wetenschap voor Adams kroost;
En meldt het lied der vooglenchooren,
En mensch, en dier, en veld, en plant,
Gods wijs- en goedheid in verband.

Neen: aan behoefte alleen heeft 's Warelds Alregeerder
Zijn gaven niet bepaald: Hy schonk oneindig meerder
Dan wat het leven eischt. Het krachtvernieuwend graan,

* Nieuwe Gedichten, 1.

En 't frissche bronnatvocht had aan dien eisch voldaan;
En toch verspreidde Hy zijne onuitputbre gaven
Niet tot verzaden slechts en laven,
Maar, oog en smaak ten lust in liefdes overvloed,
Met Vaderlijke hand. Hy laat den zonnegloed
Door 't diep van d' Oceaan en 's aardrijks boezem dalen,
Om 't schubbig heir der zee te koestren met zijn stralen;
De paarlen in de waterzalen
Met zilvren weêrglans te doen pralen;
Om de erts te harden tot metalen;
Het vocht in 's aardrijks diepsten schoot
Tot rotskristal gestold en kostbre flonkervieren,
Met tinten van het morgenrood,
En avondzonnegoud te sieren.

Ja, zoo de rijke pracht
Der nacht,
Zoo 't firmament, doorzaaid met starren
Die nooit in orde en loop verwarren; -
Zoo 't lieflijk licht der kalme maan
Waarom ze als throonherauten staan,
Aan de onafzienbre hemelvelden
De glorie van hun Schepper melden;
Zoo dag aan dag de Zon aan 's hemels Oosterpoort
Wanneer ze in majesteit door 't luchtgewelfsel gloort,
Zich meê vereent in psalmakkoord;
Ook 't vogeltjen der hoop, de vroegste dagbegroeter,
(Wiens wildzang in het zwerk den kranken lijder zoeter
Dan 't lied van Filomele klinkt)
En al de lieflijke orgelkeelen
Die 't licht hun welkomzangen kweelen
Wanneer de bloem den daauwdrop drinkt,
Herhalen wijd en zijd in lust- en boschprieelen
Den lofzang dien de schepping zingt!

Ook gy, die in de lent', met meer dan koningspracht
Van uit uw knopjens van smaragd
Te voorschijn treedt om de aard in bruidsgewaad te tooien,
Zijt stille predikers van 's Hoogsten Oppermacht,

Als we U de kelkjens zien ontplooien,
Om 't gouden bloemzaad uit te strooien
Waarmeê het windtjen zich bevracht,
Of 't geen het vlindertj' op zijn vlerken
Al dartlend door de bloemhofperken
Onmerkbaar henen voert waar 't zijn ontwikkling wacht.

Hem die U 't hoofd beval uit d' aardklomp op te beuren,
Uw schoon gebalsemd heeft met wierookzoete geuren,
Praalt gy tot lof en eer in duizenden van kleuren:
Van u ontfangen zy die treuren
In tegenspoeden of gemis,
Den waarborg van Gods liefde en van Zijne Almacht tevens.
Hy die in bloem en kruid zoo goed, zoo machtig is,
Zal voor den zoon van 't stof gewis,
Op 't soms zoo doornig pad des levens
Niet minder goed en machtig zijn!
De lelie sta gedoscht in parelblank satijn,
Of pronke in 't gloeiend rood der westerzonnestralen
Waarby geen koningspracht van Isrels vorst kon halen,
Toch immers spon zy 't praalkleed niet!
Wie, die den bloemhof schittren ziet,
Zal niet des Heilands les betrachten
En, in Gods trouw gerust, op Zijn verzorging wachten?

Stelt de eerstling uit der lente schoot
Heur kelkjen, nog met sneeuw beladen,
Aan ruwe voorjaarstormen bloot,
Het zal haar frisschen bloei niet schaden:
Zy weet, als heel haar zustrenstoet,
Het uur dat zy verschijnen moet.
Op vaster en verheevner stengel
Ontspruit met rijker kleurgemengel
Bestand voor hooger zonnevuur
Met ieder dag, met ieder uur
Van uit des Scheppers milde handen
De ontelbre schaar der bloemwaranden:
En ieder knopjen dat ontplooit,
En elke daauwdrop die het tooit,

Bloeit Hem ter eer, blinkt Hem ten lof,
Die wondren schept uit nietig stof!
ô! Wie de vruchtbre korenairen,
(Ontelbaar als de zomerblaâren)
Ziet golven op den wind gelijk een gouden vloed,
Gevoelt niet in hun ruischend zwieren
Het loffeest van den Schepper vieren
Die alles met Zijn zegen voedt?

Hy die beval: ‘Het aardrijk worde!’
Heeft elke gaaf naar wijsheidsorde
Bepaald aan maand en jaargetij':
Steeds kwistend, nooit verkwistend Vader,
Ontsluit Hy elke zegenader
Naar 't nuttig voor Zijn kindren zij.
Den kiem van lente- en zomerbloesem
Bedekt Hy in des aardrijks boezem
Met koestrend winterhermelijn,
En ligt hem 't kleed van donzen vlokken,
Uit damp in d' ether saamgetrokken,
Weêr af by lentes zonneschijn.

Geslachten, talloos als het zand
Aan 's oevers rand,
En steeds voor hooger gloed bestand,
Verrijzen nu allengs van uit den schoot der aarde.
Wat gaven van onschatbre waarde
In bloem en vrucht, en kruid en plant!
Ja, als de Zon in leeuw- of kreeftgestarnte brandt,
Verzorgt des Ongezienen hand
Ons met den schat der vruchtwarand.

De bezie praalt niet slechts met weêrglans van robijnen,
Of helderen agathengloed,
Maar zwelt van koelend sap voor 's kranken gistend bloed
Daar 't laafnis strekt en medicijnen.

In wit of purper uitgedoscht,
En oogbekoorlijk saamgetrost,
Verkwikt de teelt der Oosterlucht,

En strekt haar honigzoete vrucht
Tot sterkte en laafnisteug der zwakken.
Onschatbare oogst der boomgaardtakken
En schatten by den grond geplukt;
Wier schoonheid oog en hart verrukt,
Gy-allen bloeit den Heer ten prijs,
Die 't schuldig kroost van 't Paradijs
Vertroost met gunst- by gunstbewijs!

Het talloos heir van pluimgediert,
Dat juublend op den luchtstroom zwiert
Naar d' Opperheer zijn vlucht bestiert: -
De bietjens die in 't bloemperk zweven; -
De vlinders die zich 't lijkkleed weven,
Zich-zelfbegravend weêr herleven; -
De vischjens in het woelend nat,
Met zilvren lovers overspat; -
't Leeft alles om Hem eer te geven
Die Edens hemelschoone dreven
Voor 't eerste paar verordend had.

Wanneer het koeltj' in 't lommer speelt,
Dat zacht als teedre moederhanden
Op 't aangezicht
Van 't lieve wicht,
Des wandlaars slapen streelt by 't schroeiend zonnebranden,
Wanneer de wind door 't woeste ruischt,
Of 't daavrend loeien van d' orkaan
D' onpeilbren schoot van d' oceaan
Met hemelhoog gegolf doorbruischt; -
Wanneer het water bots by bots
De onzichtbre bron ontstort met daavrend golfgeklots,
En wijd en zijd in 't driftig schuimen,
Een sneeuwjacht schijnt van donzen pluimen,
Het ruischt,
En bruischt,
En loeit
En vloeit,
Door woud en meer, op berg en rots,

Ter eer des onbegrijpbren Gods;

Wie hoort niet in des donders stem,
De ontzachbre majesteit van Hem
Die de aarde tot zijn voetbank heeft:
Aan meir en stormen wetten geeft:
En bliksemschichten van zijn vingeren
Ten zegen en verderf doet slingeren?
ô Gy, die in het Heilge woont, -
Die 't zondig Adams kroost dat steeds uw wetten hoont
U altoos nog genadig toont!
Gy schenkt ons eindloos meer dan voor dit aardsche leven:
Gy-zelf bracht ons den losprijs aan
Die voor den zondaar heeft voldaan;
Gy hebt voor hem uw bloed gegeven.
't Afschijnsel van uw Heerlijkheid
Waarin de volle Godheid woonde,
Werd onze boetstraf opgeleid!
Ja, Hy die in de heemlen throonde,
Het eeuwig Woord, werd vleesch, en stierf,
Op dat Hy ons genâ verwierf.

Genâ klinkt in de lofchoralen
Waar d' eeuwge stroom des levens vliet:
Laat al wat leeft den lof herhalen
Van Hem die al wat leeft, gebiedt!
Ja, blijv', zoo lang we in de aardsche palen
Als vreemde pelgrims moeten dwalen,
Genâ! des Kristens zegelied:
En klinke 't Lam van Golgotha
Zoo lang deze aard gegrondvest sta,
En eindloos voor den throon hierna,
Het eeuwige Hallelu-jah.

Onzekerheid.*

Not a moment flies
But puts its sickle in the fields of life,
And mows its thousands, with their joys and cares.

HENRY KIRKE WHITE.

Wanneer ik my ter nachtrust leg,
Waar leeft de Ziender die my zegg'
In welken oord ik zal ontwaken;
En of wellicht de Levensvorst
Op deze sponde die my torscht
Mijn aardschen band niet zal ontslaken?

Ach! hulploos zijn we als 't teder wicht
Dat in zijn eersten sluimer ligt,
En van geen avond weet of morgen;
Bewustloos in den slaap gestrekt,
Van nacht en duisternis bedekt,
Wie zal voor 't wederopstaan borgen?

De glans van uchtenddaauwjuweel,
Van 't veldviooltjens kroonfluweel,
Der avondwolk met goud verguldsel,
De star die aan het zwerk verschiet,
Helaas! is zoo voorbijgaand niet
Dan 's broozen stervlings aardomhulsel.

Wie weet het, of de stroom van 't bloed
Zijn loop vertraag' of dien bespoed';
Of 't slingrend uurwerk voort blijft tikken
Dat langs ontelbre raadren loopt,
Waarvan eene enkle slechts gesloopt
Ons d' adem in de borst doet stikken?

* Nieuwe Gedichten, 10.

Hoe dikwerf wordt niet onverwacht
De korte sluimer van de nacht
Verwisseld door den slaap der dooden!
Des onbedachten ziel verrast,
En, met den zwaren zondenlast,
Voor 's Hoogsten rechterstoel ontboden!

En toch, verward in 's warelds net
Het hart met ijdle lust besmet,
En dronken van de wellustteugen,
Begeeft de Dwaze zich ter rust,
En kan, in 't uitzicht van de lust
Die 't morgen toeft, zijn ziel verheugen!

Dat morgen! Is 't dan zoo gewis,
Dat hem dat morgen, morgen is?
Hem, in de toekomst zoo onwetend!
Of houdt hy-zelf het zilvren koord,
Dat, mooglijk, eer de dag ontgloort
Reeds in zijn binnenst is ontketend?

ô Welke ontbinding moet dat zijn!
Nog suizlend van den zwijmelwijn.
De dood te wisslen voor het leven. -
Neen: als zich de Eeuwigheid onthult,
Dan dood te blijven in de schuld!
ô Denkbeeld dat de ziel doet beven!

Ach! zoo de reinste heilig' niet
Dan siddrend op zijn vlekken ziet,
En by bewustheid van zijn zonden,
Gevoelt dat in de schaal van 't recht
Zoo Jezus hem genade ontzegt,
Hy zeker wordt te licht bevonden.

Zoo dees, by ieder ademtocht,
Geen schuilplaats by zijn Heiland zocht,
Niet in zijn borgtocht rust mocht vinden;
Hoe zou hy siddren voor dat uur,
Als d' Opperheerscher der Natuur
Den draad zijns levens zal ontbinden!

Dan neen: hy weet, wie 't leven heeft,
En 't uit genâ den zondaar geeft
Die d' armste zich belijdt der armen;
En niet op zelfgerechtigheid,
Maar eenig op Zijn zoendood pleit,
Om schuldverdelging en ontfermen.

Steeds veilig, of hy wake of slaap',
Hy kent zich 't weêrgevonden schaap
Dat opgezocht werd onder 't dwalen.
Hem klinkt des Herders roepstem zacht,
Hy koom by dag, of koom by nacht,
Om zijn verkoorne t' huis te halen!

Mijn Heiland, doe my vroeg en spâ
Vertrouwen op uw Heilgenâ;
Dan zal de rust my lieflijk wezen!
Blijf Gy mijn toeverlaat en hoop;
En, wat dan ook mijn leven sloop,
Ik heb geen stervenssnik te vreezen.

ô! Zoeke ik, zondig stervling, niet
Dan 't geen uit uwe bronaâr vliet:
Ach! dat my dit de ziel verzadig'!
En blijv', by dag en avondstond
De bede van mijn hart en mond:
‘Verlosser, wees mijn ziel genadig!’

De tijd.*

Wie, wie heeft ooit het luchtruim doorgesneld,
En 's aadlaars vlucht op stouten wiek verzeld?
Wie mocht den pijl die 's Ongezienen vingeren
Met sulfergloed uit d' onweêrwolk doen slingeren
Door 't eindloos zwerk vervolgen in zijn vaart?
Wie heeft d' orkaan, die geesslend over de aard
Den grondslag schokt van Zuid- en Noorderpolen,
Ter rust zien gaan in zijn verborgen holen?
Die dit vermocht, zal 't melden, in wat stroom
De rasse Tijd, die teugels kent noch toom,
Zich uitstort. Dat de Aloudheid in haar Lethe
En tegenspoed en smartgevoel vergete;
Hy plenge zich in dien verdichten vloed,
Voor 't Heidensch hart of Sadduceesch gemoed
Een bron van troost. Den Kristen door genade
Komt steeds 't Geloof, geen fabelleer, te stade:
Hy weet, Wiens macht van 's Warelds wording af
Den Tijd bepaalde, en loop en during gaf.
Het is genoeg, dat Hy hem voort ziet snellen,
En meer en meer zijn dagen leere tellen.

Toen 't scheppend Woord het Licht gebood te zijn,
En 't aardrijk met den gouden wederschijn
Zijns luisters blonk, werd dag en nacht geördend;
De sfeeren mede, uit de eigen oorsprong wordend,
Bestempelden 't gebied van 't lieflijk licht
En dat der nacht. Het vroegste tijdgewricht
Nam aanvang: de eerste straal aan de Oostertransen
Lei' de uchtend in: de hooger zonneglansen,

* Nieuwe Gedichten, 15.

In licht en gloed van lieverleê verfletst
En neêrgedaald tot op den boord van 't West,
Verdwenen van het halfrond; waar 't gewemel
Der avondstar van d' overwolkten hemel
En 't schemerlicht van zijn agathen lamp
Die in 't gewelf door 't floers van neveldamp
Met zilvren straal, 't gebied der nacht verkondde.
Zoo wisselden de sfeeren in hun ronde
Zich beurtlings af, nooit wijkende in haar baan
Van 's Hoogsten wet, in 't op- en ondergaan.
Zoo roemen zy, de oneindigheid doorloopend,
De Almachte hand die haar het perk geopend,
Haar during heeft bestemd in 't groot heelal,
En ze eenmaal weêr, by 't jongst bazuingeschal
In gloed zal doen ontvlammen en verteeren.

Aanbidlijk ja, is de ordning van die sfeeren,
Ter regeling van dag en jaargety'
Door d' Eeuwige bestemd. Uw Poëzy,
ô Harpenaar van Israël, ontstoken
Aan 't heilig licht, waarvoor uwe outers rooken,
Kon eeniglijk Jehovahs wondermacht
Bezingen in de rijke scheppingspracht.
Ja, roemen in den onuitspreekbren luister
Van 't firmament. Verheevner en gekuischter
Dan ooit een lied, klonk uw gewijde psalm,
En waardig aan der Englen jubelgalm.

Toen 't Licht verscheen op 't Godsbevel ontsproten,
Zag ook de Tijd zijn vleuglen aangeschoten.
Onzichtbaar en herroeploos zweeft hy voort,
Door Wetenschap noch Wijsgeer nagespoord.
Verbeelding, tot haar hoogste vlucht verheven,
Beseft hem niet, die voor den mensch by 't leven
Een aanvang neemt, en eindigt by zijn graf.
Breekt eens de dood des stervlings loopbaan af;
Dan is voor hem noch tijd, noch werkkring over;
Maar wen zijne asch verstuift als 't dorre lover,
Door 't windtjen langs den akker voortgejaagd,

Dan blijft de vrucht die 't Kristlijk leven draagt.
Geen Tijd vermag zijn invloed uit te breiden
Op 't stofloos deel, van 't aardsche leem gescheiden.
Ontketend wordt' dan ook het zilvren koord.
Vergruiz' de schaal met gulden glans omgloord,
De kruik verbrijzle aan de onlangs wellende ader,
En 't rad breke aan de bornput vroeg of spader,
Geen nood! het stof keer' tot zijne oorsprong weêr;
De vrije Geest, ontbonden door zijn Heer,
Wordt door geen Tijd beheerscht. Het morgenkrieken
Der scheppingsdag mocht hem de breede wieken
Ter snellen vaart zien uitslaan; in den gloed,
Die al wat stof is eens verdelgen moet,
Wordt ook de Tijd, als alle wareldmachten,
Te niet gedaan. Ontelbre voorgeslachten
En wat de kunst met onnavolgbren praal
Gegrondvest heeft in marmer of metaal
In d' onverbasterde eeuwen van haar glorie
Verdween met hem. Der Joden Volkshistorie
Vermelde in 't door Gods Geest bezielde blad
Den luister van Jehovahs Tempelstad;
De bouwpraal van de woning Hem geheiligd;
De sterkte, die haar schatten hield beveiligd;
De burchten, door des overheerschers trots
Onoverwinbaar sterk ter hoon huns Gods
In Salems muur gesticht; - waar zijn zy heden?
In enkel puin verstoven en vertreden!
En met den Tijd, gelijk een waterbel
Die op de lucht verbrak als ijdel spel,
Van 't jongsken voor wiens turend oog hy plaschte,
Toen 't blinkend schoon hem naauwlijks nog verraste,
Verdwenen. En de broze mensch, helaas!
Voorbygaand als der bloemen vluchtig waas,
Richt teekens op, om tot het eind der tijden
Zijn daden lof en hulde toe te wijden?
Dan ijdle zucht! Eene Artemisia
Waak voor den roem van haar doorluchten Gâ;
Roeme Efezen den Tempel van Diane;
Dat Babylon haar muren eeuwig wane,

De Meder acht' door 't prachtigst koningsslot
Zijn naam gevest tot boven tijd en lot;
Laat Rhodus meê met roekloos kunstvermeten
Zijn Zonnegod een eeuwig praalstuk heeten:
Dat Piza hoog' op 't koopren afgodsbeeld, -
Ja, wat al grootsch de Aloudheid heeft geteeld,
't Is van deze aard als vluchtig stof verdwenen.

Wat zegt het, roem van 't nietig aardsch te ontleenen?
Wat kroonen, met den rijksten praal gesierd,
Wat scepters, met den stoutsten arm gezwierd,
Wat lauwerblaân door onverwinbre helden
Gewonnen in de roemrijkste oorlogsvelden,
Wat dichttrofeên, zijn met den grijzen Tijd
Als nevelen vergaan! En toch, om strijd
Vermoeien zich de kinderen der aarde
Om 't schaduwbeeld van ijdle menschenwaarde
Door wetenschap en kunst en weelde en pracht
Vereerd te zien by 't laatste Nageslacht!
Wy weten 't, ja, dat zondige Adamsloten,
Voor wien aan 't kruis het zoenbloed heeft gevloten,
't Geschonken deel aan hun gekruisten Heer
En waarde schenkt en heerlijkheid en eer.
Maar deze zijn ons slechts in H e m gegeven
Wanneer we in Hem, in zijn gemeenschap leven!
Die waarde, ja, die eer, die heerlijkheid,
Kweekt nooit den trots die onze zelfzucht vleit.
Maar voert ons steeds in oodmoed aan de voeten
Des Redders die voor onze schuld kwam boeten.

Zoo elk gewrocht van 't vindingrijk verstand,
Zoo kunde en kunst een gift is van Gods hand,
Zy zijn 't gewis! Wie zal ze niet vereeren?
Wie 't kunstwerk van eens meesters hand verneêren?
Ja! strekk' het schoone ons tot een zoet genot,
Maar maak' het zich den stervling niet tot God!
Zoek hy in 't stof niet meer dan 't stof kan schenken!

Wie zou der kunst, wie uwer niet gedenken,

ô Poëzy! waar gy in 't harte blaakt,
Daar wordt het zoet van 's levens kelk gesmaakt.
Gy zijt geen Telg van 't koel verstand. Van hoven
Waar de Englendienst het lieven is en 't loven -
Ja, van die bron van waarheid en gevoel,
Zijt ge afgedaald! Op Sions Koningstoel
Waart gy nog meer dan 't diadeemgeschitter,
Het pronksieraad van Judaas throonbezitter.
Jezaja gaaft gy in zijn smaad en hoon
Meer luister dan hem ooit een Vorstenkroon
Kon schenken; en gy, Godsprofeeten, allen,
Die Hemeltaal op de aardsche harp deedt schallen,
Bezielden door Gods Geest! wier heilge zang
Aan Jacobs kroost, zijn op- en ondergang,
Zijns Redders komst en heerschappy voorspelde;
Wier Poëzy uit 's levens ader welde;
Zongt niet alleen voor dees verganklijke aard;
Uw invloed wordt voor hooger kring bewaard.
ô Zalig hy! die daar in de Englengalmen
Den naklank vangt van Davids Jubelpsalmen!
ô Wel hem, die het lied des Lams daar hoort
Herhalen in des Serafs zang-akkoord!
En 't dankgevoel by 't zaligst vreugdgenieten
In Poëzy by stroomen uit mag gieten!
Wat zal zy zijn, daar boven uitgestort,
Waar ze aan de bron van 't Licht ontstoken wordt?
Aanbidding, Lof, en Dank! Laat stervelingen
Op aarde om strijd naar Dichttrofeën dingen,
Ook dezen toeft een herfstwind die verstrooit.
Gelijk de bloem die d' eêlsten lusthof tooit,
Verwelken eens de wareldsche eereloveren;
Wat nood! De Tijd zal niets op ons veroveren
Dan 't geen aan 't stof behoort. Waar toe geklaagd
Wanneer zijn tand arduin en staal doorknaagt!
Of 't lauwerblad, dat eeuwgen roem moest geven,
Door d' adem van zijn mond wordt weggedreven?

ô Gy die dus zijn heerschappy betreurt,
U werd gewis nooit dierbaar pand ontscheurd;

Voor u heeft steeds de voorspoedszon geschenen.
Ach! hadt gy by den grafzerk leeren weenen,
Hoe luttel zoudt gy 't achten, of de faam
De lof bazuin' van uw verworven naam!
ô Ja, de dood van teêr geliefde panden
Rukt los van 't stof, breekt de ijdle wareldbanden,
En leert ons hoe de zoete Hoop bedriegt
Waar 't lievend hart zich meê in sluimer wiegt.
Helaas! wat zag ook ik me al schatten rooven!
Doch neen: hun God gaf ze allen plaats daar boven.
Hy schenkt my ze eens, en hoe verheerlijkt, weêr.
De Dagon Roem stort ras verbrijzeld neêr,
Als God het hart vertedert door het lijden,
En oodmoed ons tot vrucht schenkt van 't kastijden.
De vlucht des Tijds ontneem ons menig goed,
Veel brengt hy ook dat menig leed verzoet;
Maar nimmer keert hy met verbeuzelde uren.
Het is vergeefs gepoogd hem na te turen,
Wanneer hy eens, gelijk een schim, ontgleed.
Geef acht, mijn zoon, dat gy dit nooit vergeet!
Het is de les die de afgebeden wijsheid
Van Isrels Vorst aan jonglingschap en grijsheid
Op 't harte drukt. Besteedt ge uw dagen wel,
Om 't even dan, hoe onnadenkbaar snel
Hy henen vaart. Hy roove ons jeugd en krachten,
Hy voert ook heen naar 't Heil dat wy verwachten.
Hy rekk' zijn vaart in smart en tegenheên,
Verhaaste haar wanneer we op rozen treên,
Toch zal hy ons naar 't zekere eindperk voeren.
Dit denkbeeld kan geen Kristen 't hart ontroeren:
Geen enkel uur dat hy op de aard doorleeft,
Dat niet zijn doel en zijn bestemming heeft.
't Zij vreugde of smart ons leven heeft geteekend,
De Alwetende heeft ieders Lot berekend.
Hy heeft den Tijd zijn heerschappy bepaald,
En, zoo diens macht op 't stoflijk zegepraalt,
De dag breekt aan, is mooglijk ras aan 't naderen,
Dat de Opperheer zijn graanoogst in zal gaderen;
Als zon en maan haar laatsten kring voltooit,

't Gestarnte op de aard in vuurgloed wordt verstrooid,
Gods Engel Land en Oceaan zal drukken,
De Satan zich 't geweld zal zien ontrukken.
Dan gaat ook gy, aloude, grijze Tijd,
Uw heerschappy, uw macht, uw wezen, kwijt.
't Moet alles toch zich bukken voor dien Eenen
Van wien wat heerscht den scepter moet ontleenen.
Ja, aller knie moet buigen aan den voet
Van Hem wiens oog geen middagzonnegloed
Gelijkt in glans, wanneer Hy op de wolken
Als Rechter koomt der opgewekte Volken,
En in den boog van schitterend smaragd,
Te midden van Zijn blinkende Englenwacht
Het oordeel velt der tallelooze scharen,
En aan zijn zij' de kudde zal vergaâren
Die in die sfeer waar dan geen Tijd meer is,
Den eeuwgen raad van Gods geheimenis
Onthuld zal zien; en danken zal en loven
Voor 't geen de Tijd mocht geven of ontrooven.

Bethesda.
Naar Johannes V.*

't Was feest in Salems heilgen muur:
De scharen togen op om Isrels Heer te aanbidden.
Ook Davids hooggeloofde Zoon
En eeuwge Priester op zijn throon[1]
Ging needrig in hun midden.

Hy die de Heer des Sabbats was,
En zelf onkreukbaar trouw in Godsvruchts plichtbetooning,
Bewees in voorbeeld en in leer
Het diepst ontzag, de heiligste eer,
Aan Isrels hoogen Koning.

* Nagelaten Gedichten, 93.
1 Zach. VI:13.

By Hem nochthands was tempeldienst,
En naauwgezet vertoon van plechtige offerhanden
Niet alles wat gevorderd werd:
Hy eischte by 't ootmoedig hart
Barmhartige ingewanden.

Hy leerde dat menschlievendheid
Jehova kostbrer is dan wierook op de altaren.
Hy zelf sprak troost, Hy zelf genas
Wie treurend en wie lijdend was
En spijzigde de scharen.

Ook meê by 't plechtig hooggety
Gedacht Hy aan den nood der lang in smart beproefden,
Die smachtend in Bethesdaas muur,
Op 't langgewenscht genezinguur
In hopend uitzicht toefden.

Hy trad die ruime wanden in
Waar menig kranke lag in hooggespannen aandacht
Te luistren naar 't gewenscht gerucht,
Des Engels ruisching door de lucht,
Die hoop en heeling aanbracht.

Hy treedt de stille zalen door
Waar lijdenden, wellicht het vruchtloos toeven moede,
Zich, twistend met den hoogen God
In 't wreevlig torschen van hun lot,
Beklaagden van Zijn roede.

Hy, die der harten diepten kent
Behoeft het niet ontdekt wat stille lijders dragen:
Hy kent zijn maaksel, kent hun strijd,
Hy weet het wie geduldig lijdt
En bukt voor 's Hoogsten slagen.

Op zulken slaat Hy 't zeegnend oog;
Hy zal ter Zijner tijd hun stil gebed verhooren.
Ja, wien genezing nuttig is
Dien schenkt Zijn Almacht ze ook gewis,
Al schijnt de hoop verloren.

Wellicht was in Bethesda toen
Een enkle kranke slechts die, lijdzaam in de smarte,
Hoe dikwerf ook de hoop bedroog.
Zich onder 't juk ootmoedig boog
Met onderworpen harte!

My dunkt, ik zie geheel de schaar
Van lijders, met ellende en krankheên overladen,
Zich dringende om 't genezend vocht,
Of 't mooglijk hun gelukken mocht
Zich in den stroom te baden.

Een enkle hield zich stil van verr';
Dees hoopte tegen hoop, schoon hooploos en verlaten,
Bewust dat hy geen uitzicht had,
Scheen 't, of dit heelend waterbad
Zijn krankte nooit zou baten.

Bewust van de onmacht die hem boeit
Gaf hy zich op aan God, niets hopend van zijn pogen,
En - wachtte een wonder? neen - ô neen!
Hy was in eigen schatting kleen,
En lijdzaam neêrgebogen.

Op dezen, zegt het Kristlijk hart,
Op dezen zag gewis de Heiland in genade.
ô Wie van Hem genezing wacht
Gevoele 't dat geen eigen kracht
Den zondaar komt te stade.

Wat dan! moet trage moedloosheid
Ons op den levensweg dan hindren voorttetreden?
't Zij verr'. Het oog op God gericht,
Verwerven wy des Geestes licht
Door smeeking en gebeden.

Het was d' Alwetenden bekend,
Hoe menig sleepend jaar dees arme lijder, smachtend
Na 't roeren van het wonderbad
In stille hoop gelegen had,
En steeds op uitkomst wachtend.

Nu was 't verördend tijdstip daar
Van lichaamlijk herstel, en reddend schuldvergeven,
Het zeegnend oog van Isrels Heer
Viel op den armen lijder neêr,
En schiep vernieuwend leven.

Hy die hem 't eerst had lief gehad
Kwam tot hem, eer zijn ziel nog dacht naar Hem te vragen.
En 't woord: ‘wilt gy genezen zijn?’
Was reeds verkwikbre medicijn
Voor ziel en lichaamsplagen.

Gewis was in dees lijders hart
Nooit liefderijker stem met zalving ingedrongen.
Hy andwoordt met een diep ontzag
In roerend weemoedvol beklag,
Door 't lijden hem ontwrongen.

‘Heer (zegt hy) hulploos ligge ik hier;
'k Heb niemand om my, arme, in 't heelingsbad te voeren,
'k Beproefde 't vruchtloos keer op keer,
Steeds daalt een ander voor my neêr
Als de Engel 't komt beroeren.’

Hier zweeg hy; en zijn matte blik
Bleef smachtend aan het oog des Zielserbarmers hangen,
Wanneer 't ‘sta op’ zijn hart doorklonk
En redding van de kluisters schonk
Waarin hy lag gevangen.

‘Sta op en torsch uw leger meê
En wandel!’ Vol geloof herrijst de blijde lijder
En voert dat bad der smarten voort,
Maar op zijn lippen sterft het woord
Van dank aan zijn Bevrijder.

Is 't wonder, zoo hy overstelpt
Van 't schokkend zielsgevoel, geheel zich zelf onttogen,
Verstommend voor zijn Redder staat,
In stille aanbidding van Hem gaat
En dankt met weenende oogen.

1829.

Het kindeke te Bethlehem.*

Want een kind is ons geboren, een Zone is ons gegeven, en de heerschappij is op zijne schouder: en men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst.
Jes. IX:5.

Ik zal mijne eere aan geenen anderen geven.
Jes. XLVIII:11.

Met biddend hart, vertederd en bewogen,
En op zich-zelv ter neêr geslagen oogen,
Zat de Erfspruit van den Vorst van Judaas huis
In de eenzaamheid der nederige kluis
In diep gepeins. Der Vaderen verwachting,
Dat voorwerp van haar liefste zielsbetrachting,

* Nagelaten Gedichten, 3

Was in dit uur haar Godgewijd gemoed
Wellicht nog meer dan ooit, verkwiklijk zoet.
Bevestigd in het heilgeloof dier Vaderen,
Scheen haar de dag allengskens nu te naderen
Waarop de lang beloofde Davids Zoon
Ter stichting van Zijn eeuw'gen gloriethroon
Verschijnen zou. Het onbedrieglijk teeken
(Van Juda was de Scepterstaf geweken,)
Was daar, ten borg dat Hy te naadren stond,
Wiens komst door God in 't heilig zoenverbond
Was toegezegd. ô Welk een komst vol zegen!
Hoe loeg haar oog dien grooten heildag tegen!
Hoe bad haar ziel Hem van Jehovah af,
Die eenmaal weêr den luistervollen staf
Van Israel zou torschen! luttel denkend
Dat Isrels God die vuur'ge bede schenkend
Haar lot zoo naauw aan dees verwachten Heer
Verbonden had, en de onnadenklijke eer
Haar in den Raad des Hoogsten was beschoren,
Om Hem die 't rijk des Satans kwam verstoren
Te torschen in den moederlijken schoot! -
In diep gevoel, dat hart en lippen sloot,
Hief zy het oog ten hemel. Met verrukking
Bepeinsde zy het eind der onderdrukking
Van Jacobs kroost, en 't glorierijk herstel
Van 't laag verneêrd en zuchtend Israel.
Ja, zalig (dacht ze) aan wien het wordt gegeven,
Des Siloos komst in 't Zijne te beleven!
Als plotseling met aller heemlen groet
Een Engel uit Jehovahs wachtrenstoet
Die blijmaar bracht, die eeuwig blijde tijding
Van vrede en heil, herstelling en bevrijding,
Voor 't afgedwaald maar toch verkoren volk.

Hoe moest de last van zulk een hemeltolk
't Oodmoedig hart van een Maria treffen!
Wie zal haar vreugd, of wie 't ontzag beseffen,
Waarmeê zy hing aan ieder woord zijns monds!
Hoe! de Eeuwige, de Houder des Verbonds,

Had haar (kon 't zijn) in Zijn Genâ verwaardigd
Om Dien, Wiens bloed den zondige rechtvaardigt,
Te ontfangen door Zijns Geestes wonderkracht!
Een dochter, zy, uit Evaas nageslacht,
Zou Davids Heer, dien reinen zonder vlekken,
In 't hulsel van het stof tot moeder strekken!
ô Tot wat vrees en heilig beven steeg
Haar zielsgevoel! met welke aanbidding neeg
Zy 't needrig hoofd in 't stof voor Isrels Koning,
Die haar (de lang vergetene) in de woning
Der schamelen bezocht had door Zijn knecht,
En Israels verlossing toegezegd!

Maar, zag Hy op haar af met heilvolle oogen;
Zy, werktuig van Jehovahs Alvermogen,
Verhief zich niet op die ontzachlijke eer.
In Davids Zoon verwachtte zy haar Heer,
Verwachtte zy den vroeg, den lang Voorspelde,
In wien ook zy haar eenig uitzicht stelde
Van redding en behoud. Maria, ach!
Toen 't Godlijk kind u 't eerst in de armen lag,
Toen ge aan uw borst den teedren zuigling suste,
Op Wien het lot van heel het menschdom rustte,
Hoe waart gy toen te moê! - Hoe moest uw ziel
By 't wondre lot dat u te beurte viel
Met heil'ge vrees en needrig zelfmistrouwen
Dien Zoon en Heer ook als uw Zoon beschouwen!
Hem, d' eeuw'gen Vorst op Davids Heerscherstoel! -
Hoe, hoe vereende uw teder zielsgevoel
De aanbidding en 't ontzag aan Hem verschuldigd,
In Wien 't Heelal zijn Opperkoning huldigt,
Met d' indruk die het deerniswaarde Wicht
Dat hulploos in 't behoeftig kribjen ligt,
In 't moederlijk, in 't zacht gemoed moest wekken?
De sluier die de toekomst nog bleef dekken
Verhulde u veel van 't geen Hem hier beneên
Te wachten stond; naar 't kinderlijk geween,
By nooden en behoeften, zwakte en lijden,
Die van den staat waaraan Hy zich kwam wijden

Getuigden, wrocht uw diepste deerenis.
Zy, die beseft wat moederteêrheid is,
Gevoelt wellicht met hoe veel hartbeklemming
Gy overwoogt tot welk een smartbestemming
Hy, schuldloos wicht, in 't stoflijk hulsel kwam.
Hy immers was dat onbevlekte Lam
(Naar d' inhoud der gewijde orakelbladen)
Waar op de schuld der wareld was geladen.
Maar ô, wat troost! Hy, Hy was ook de Held,
Wiens zegepraal op 's afgronds algeweld
Voorspeld was aan onze afgevallen ouderen:
De Heerschappij was eeuwig op Zijn schouderen,
En eenmaal zou in 't grenzenloos Heelal
Voor 't Wichtjen, thands gelegerd in een stal,
Zich aller kniê aanbiddend nederbuigen!
Wie zal, wie kan van die ontroering tuigen
Waarmeê gy, door die blijde hoop bezield,
(Maria!) by uw zuigling nederknielt,
Verstommende in aanbidding! - Neen, geen offeren
Van wierook uit Sabeäas elpenkofferen,
Geen Ofirgoud, geen kostbre parelschat,
Was Zijner waard die al wat is, bezat,
Wien rijkdom kaf, ja minder is dan stoppelen.
Neen, 't waren niet dan stille tranendroppelen,
Dan tranen van verteedring, dank en lof,
Die gy ten groet der hulde in 't aardsche stof
Hem brengen kost, die als de M a n v a n s m a r t e
Geteekend stond. Het moederlijke harte,
Hoe needrig ook, ja niets in eigen oog,
(Hoe willig 't zich voor Gods beschikking boog,)
Dacht mooglijk wel, op 't halmenleger ziende,
't Geen Davids Zoon tot bed en wiegjen diende,
Dat donzen peul met zacht fluweel bespreid.....
Doch neen: het paarde aan moedertederheid
't Oodmoedige berusten van den Kristen.
Dees teeknen ook van armoed vergewisten
De Zijnen van 't vervuld profetenwoord;
Geen Vorstenpracht zou immers dees geboort'
Verheerlijken; geen weelde of praalvertooning!

In Sions hof moest niet der Joden Koning
Plechtstatelijk den blijden welkomgroet
Ontfangen van een rijken dienrenstoet.
Neen, Bethlehem, gy minste uit Judaas steden!
De Heerscher moest uit U te voorschijn treden,
Niet heerlijk van gedaante; maar, gelijk
Een wortel of een rijsken uit den slijk
Der aarde ontspruit. - ô Jacobs kroost! gy-allen
Die Jacobs Hoop gedenkt met welgevallen
En smachtend naar de komst uws Konings ziet,
Hy kwam! Hy kwam! maar met den luister niet
Die d' armen zou beletten Hem te naderen.
Geen elpenkoets, getorscht op gouden raderen,
Geen krijgsgenet in leidsels van fluweel,
Voert Davids Zoon by fluit- en zanggekweel
Zijn Salem in. Geen wacht van lijfstaffieren,
Die wijd en zijd het dreigend lemmer zwieren,
Belet u, wie ge ook zijt, hoe arm of kleen,
Vrijmoedig tot uw Heerscher toe te treên.
Zie, door geloof aan 't teeken in den hoogen,
De Wijzen in aanbidding neêrgebogen,
Hun goud, en myrrhe, en keur van specery
Uitstorten aan Zijn voet, Zijn heerschappy
Eerbiedigen door Heidensche Chaldeeuwen!
En zult gy ('t kroost van Jacob,) dees voor eeuwen
Beloofde Spruit uit Davids worteltronk
Die Gods genade u tot Verlosser schonk,
Niet kennen? niet erkennen, niet aanbidden?
ô! Kwam Hy arm en needrig in uw midden,
Omplooit Zijn leên de purpren mantel niet,
De purpren stroom die door Zijn aders vliet
Schenkt reiniging van zonden, schenkt u 't leven.
Geen Horeb die de schuldigen doet beven
Verschrikt u hier. Jehovahs heiligheid,
't Verteerend vuur van Zijn gerechtigheid
Onthult zich nu niet met de stem des donders.
Wat staat gy dan van verr'? De heilverkonders
In 't lichtgewaad doorzweven de ethersfeer.
Zy zingen 't Welbehagen van hun Heer,

En Vrede op aard! Het Kindeke is geboren!
Zijn komst is door de lof der Englenchoren
Verheerlijkt! Hoort, gy kroost van Abraham!
Een Zoon is ons gegeven uit zijn stam:
'In Davids stad, in windelen omwonden,
Ligt Hy die tot Verlossing is gezonden!'

In wat gedaante aandoenlijker voor 't hart
Kon, in dit oord van vreemdlingschap en smart,
De ontzachbre God, die Horebs pijlen voerde
En op Wiens stem de Sinaï ontroerde,
Verschijnen met verzoening en genâ
Dan in het beeld eens zuiglings? - Efrata,
Judéa met zijn heuvelen en dalen,
Weêrgalmt van 't lied der hemelsche choralen,
Den Zoon ten lof, die, Eeuw'ge Levensvorst,
Het stofkleed van den brozen stervling torscht; -
Die (wonder van erbarmen en genade!)
Dees needrige gestalte niet versmaadde,
Ja, die den throon van 't eindeloos heelal
Voor 't krebjen in de schaamle lamm'renstal
Verliet, om voor des zondaars schuld te boeten!

Maria, laagt gy aan des Heilands voeten,
Ge aanbadt er niet alleen. De sterveling,
Wien toen een blik vergund ware in den kring
Des geestenrijks, had, ja, hun duizendtallen
Met duizenden verdubbeld neêr zien vallen, -
Hy had om strijd des Hoogsten Englenwacht
Om 't Opperhoofd dier Hemellegermacht
Zich scharen zien, en op de schaamle sponde
Den Hoogen, dien geen Cherub immer konde
Genaken dan met overdekt gelaat,
Vernederd tot den deernisvollen staat
Eens sterv'lings aan zien schouwen met verteedring!

ô Zondaars, zoo dees diepe zelfverneedring
Des hoogen Gods uw zielen ergernis,
Zijn grenzenlooze wijsheid, dwaasheid is?

Rampzaligen, hoe zult gy dan ontvlieden!
Geen losprijs hebt ge om voor u aan te bieden,
Wanneer Hy ten gericht zal optreên! Berg of Rots
Zal u voor 't oog des onontwijkbren Gods
Niet dekken, niet beveiligen. De vreemden,
Die uit het Oost naar Beth'lems heilge beemden
In stil geloof 't geleide van de ster
(Aan 's Hemels boog reeds toegejuicht van verr'!)
Gevolgd zijn met de gaven hunner hulde
Voor Hem die 't oud orakelwoord vervulde;
Dees zullen eens - ja, opstaan in 't gericht,
En tegen u getuigen, die by 't licht
Der Rede-alleen wilt wandlen in dit donker.
Ach! is zy meer dan 't weemlend wangeflonker
Des glintworms die des zwervers voet misleidt,
Om u den Raad van Gods verborgenheid
Te ontdekken! Zal zy u, den aardworm, leeren
Wat de Engelen naby den throon des Heeren
Niet doorzien, niet bevatten? Neen; ô neen!
't Gelooven wordt gevorderd, dit, (alleen
Op 't zielsgebed geschonken uit erbarmen,)
Zal de in hun-zelf ellendigen en armen
Vrijspreken om het alverzoenend bloed
Van 't vlekloos Lam Wien aller Serafs groet
Verwinnaar in der heem'len hemel huldigt!

Zoo moederzorg zich steeds vermenigvuldigt
Naar 't pand haar toevertrouwd meer dierbaar is!
Maria! ach dan heeft uw hart gewis
't Genadepand, zoo eenig en onschatbaar,
(Toch, als een kind des stofs, voor sterven vatbaar!)
By dag en nacht met ongeloken oog
In drukkende angst bewaakt! ô Neen, zoo moog
Een zwakker - moog elke andre moeder denken;
Dees wist het, dat van alle Godsgeschenken
Hy de eenig zeekre en onverliesbre was!
Het leven zij verganklijk als het gras,
't Was in Zijn hand, en eer Hy 't af zou leggen
Moest immers dat, hetgeen de orakels zeggen,

Vervulling zien, en 't lijdend moederhart
Het schuldloos Wicht gelijk den M a n v a n s m a r t
Beweenen, reeds eer Hy in 't graf zou dalen
Om beide op graf en dood te zegepralen!

* * *

Was 't wonder, zoo nogthands eene andre vrees
In 't rein gemoed van een Maria rees!
Is 't wonder zoo zy dacht, dat de eerbetooning
Verschuldigd aan deze aard- en Hemelkoning
Haar, moeder van dit hooggeloofde Kind,
(Hoe needrig en tot oodmoed ook gezind)
Vervoeren kon tot ijdel zelfverheffen?
Dit denkbeeld, ja, moest een Maria treffen
Met siddring en ontroering! Hemel, ach,
Had zy gezien wat in de toekomst lag!
Gezien, dat eens een deel van die verlosten,
Die Hem zijn bloed aan 't vloekbre kruishout kostten,
Tot haar, naast Hem, zou roepen in 't gebed,
Ja boven Hem, die eenig eeuwig redt
Vereering en aanbidding toe zou wijden!
Dit had, van al 't haar opgelegde lijden,
Haar hart gewis met dieper smart gewond,
Dan toen zy by het kruis in tranen stond.
Ondanks het heil, waartoe zy was verkoren,
Moest, ja, een zwaard Mariaas ziel doorboren;
Dit heilig woord bewaarde ze in haar hart,
En vol geloof verbeidde zy die smart.
Maar ware 't haar door Englen zelfs verkondigd
Dat zy die door dien Heiland werd ontzondigd,
Van Kristnen - ja! maar dwalende en verblind -
Dat zy, (helaas! meê zondig Adams kind!)
Geschat zou zijn als boven Hem verheven,
In Wien de mensch en redding vindt en leven,
ô Had zy 't wel geloofd? - Had zy 't geloofd
Dat Jezus, van Zijn Kerk het eenig Hoofd,
Geacht zou zijn als hangende aan haar wenken?
Ja, slechts door haar den toegang vrij te schenken

Ten zetel der genade? Neen, ô neen,
Hoe ook haar oog mocht baden in geween
Om Jacobs kroost, dat afviel van zijn koning
En hulde bracht in Baäls afgodswoning,
Dit denkbeeld rees niet op in haar gemoed.

ô Gy die knielt aan een Mariaas voet
En waant, met haar ten voorspraak, Hem te naderen
Die door de kracht zijns woords den vroegsten Vaderen
Betuigde, dat Hy God is in 't heelal,
En niemand meer! Ziet toe! De Richter zal
U voor dien hoon gewis ten andwoord dagen!

Wie heeft voor U den vloek der schuld gedragen?
Wie lei de kroon der eeuwge Godheid af,
Om in het vleesch der zonden eeuwge straf
Te boeten, en uw schuldsmet in de plasschen
Van zuivrend bloed genadig af te wasschen?
Kon dit een Telg des stofs die wederkeert
Tot aarde en stof? Het heilig Godswoord leert
Geen eerdienst aan een nietig schepsel wijden
Maar Hem alleen, Wiens alverzoenend lijden,
Wiens dood, ons tot Zijn hemel ingang geeft. -
Hy, die om hoog als Hoogepriester leeft
En voor ons bidt, de Midd'laar, Borg en Koning,
Het voorwerp van der heemlen huldbetooning
Is ons genoeg! Of deelt des Hoogsten Zoon
Met haar, (hoe hoog gezegend ook,) den Throon
Der heerschappy die nimmer aanvang kende?

ô Dat geheel Zijn Kerk zich tot H e m wendde
Om redding en behoud! - tot Hem-alleen
Die met den Geest en Vader eeuwig één,
De Heerscher is van Heerschappijen, Machten,
En Thronen; die de kracht is aller krachten,
En eenmaal op den zetel van het Licht
Verschijnen zal in 't uiterste gericht;
Voor Wien, by al de tallelooze scharen
Die de Englen voor Zijn Rechterstoel vergaâren,

Maria mede in 't aanzien van 't heelal
Met al wat leeft de kniën buigen zal
By d' ingang in het onverderflijk Leven,
Om Zijn genâ den roem, den dank te geven.
1830.

Bartiméus de blinde.*
Naar Marcus. X.

Behoeftig, hulpeloos en blind,
Met armoeds schamel kleed omtogen,
Zat Bartiméus aan den weg
Ten voorwerp van het diepst meêdogen:
Maar, drong zijn oog geen lichtstraal in,
Het Eeuwig Licht doet heldre stralen,
Tot heerlijkheid van Gods genâ,
In 't duistre hart des blinden dalen.

Terwijl hy naar een liefdegift
Zijn dorre handpalm smeekend rekte,
En niets meer wachtte en niets meer vroeg,
Dan 't luttel dat tot nooddruft strekte:
Terwijl hem rijk en arm wellicht
Voorby toog zonder hulpbetooning,
Werd kostbrer schat hem toegebracht
Dan rijkaart schenken kan of koning.

Ja, ging hem rijk en arm voorby,
Onmachtig toch om hulp te bieden;
Hy nadert, die het licht beveelt,
En nacht en nevels weg doet vlieden, -
Hy nadert: en waar is hy ooit
Den lijdenden voorby getreden,
En sprak geen reddend machtwoord uit,
En schonk geen uitkomst op gebeden?

* Nagelaten Gedichten, 85.

Aan elken voetstap dien hy hoort
Bleef 't luistrend oor des blinden hangen,
Als plotsling op den Palmstadsweg
De kalme stilte werd vervangen
Door 't onverwachte volksgewoel
En 't dof gemurmel van de scharen
Die 's Heilands stap zijn nagevolgd,
En dringend om hem heen vergâren.

De droeve hoort zijn heilgen Naam;
Van mond tot mond herhaald met zegen,
En 't scheen of reeds in de enkle klank
Een zoete balsem is gelegen!
Nu riep zijn biddend hart tot God
In stille hoop en zielsvertrouwen:
'Ach mocht mijn lang verduisterd oog
Den Zoon van David mede aanschouwen!'

ô Sloeg Hy slechts één enklen blik
Van verre op my verlaatne neder!
Voorzeker schonk Hy met dien wenk
Het lang beweende daglicht weder.
'Ontferm u mijner, Davids Zoon!
(Dus riep hy uit in zielsgebeden,)
Ai zie my door der scharen drang
Verhinderd tot u toe te treden!'

Vergeefs bestraft hem 't ongeloof;
Om niet wordt hy vermaand tot zwijgen:
Hoe meer de wrevel zich verheft,
Hoe luider hy zijn klacht doet stijgen.
Gy, Kristen die uw Heer belijdt,
Zwijg meê niet, schoon men smade en laster',
Maar hou u in des afvals drang
Om 's Heilands kruishout vast en vaster!

‘Ontferm u mijner, Davids Zoon,
Gy hulp en toevlucht aller armen!’
Dus roept hy luid en luider uit;
‘Ach wil u mijner toch erbarmen!’
Intusschen treedt de Redder toe,
En, aangeroepen van den droeven,
Zou Hy gevoelloos van hem gaan,
En niet tot zijn behoud vertoeven?

Doch, wat weêrhield den blinde thands
Om dringend door den volkshoop henen
(Gewis toch van zijn liefde en macht,)
Aan Jezus voet om hulp te weenen?
Wat vragen we? In de zonde blind,
Ellendig, machtloos, en verloren,
Wat zondaar kan tot Jezus vliên
Eer hy zijn roepstem hem doet hooren?

Hy roept u, op! heb goeden moed,’
Dus hoort hy eindlijk tot zich spreken,
En voelt zijn hoop en kracht gesterkt,
Geloovend reeds in 't reddingsteeken.
Ja, Jezus die hem tot zich riep,
Roept nooit dan tot behoud en zegen.
En, met genezing in de hand,
Komt Hy den kranken lijder tegen.

Hy riep hem! Wat behoefde er meer
Om 's blinden wanklen voet te schragen?
Hy rijst en ijlt hem in 't gemoet
En denkt niet om gelei' te vragen.
Als Jezus roept, dan strekt Hy ook
De hand toe om ons op te richten,
En voert ons tot zich door Zijn Geest
Die 't zoekend hart weet vóór te lichten.

Den mantel die den blinde dekt
Verwerpt hy thands, als overbodig,
Ja, als belemrend in zijn spoed.
Niets heeft hy buiten Jezus noodig:
Een oogwenk slechts, en biddend staat
Timéus zoon voor 's Heilands oogen,
Geloovend dat Hy helpen wil,
En zeker van Zijn Alvermogen.

Gy zondaar die tot Jezus vliedt,
Kom tot Hem als deze arme blinde,
Ontbloot van al wat eigen heet!
Op dat uw ziel den vrede vinde!
Geen Farizeeusche mantel dekk'
Uw naaktheid voor den Hartdoorgronder,
Het kleed van Zijn gerechtigheid,
Daar schuilt men eeuwig veilig onder.

Ach, immers onze beste dosch
Heeft onäfwaschbre luipaardsvlekken,
ô Smeeken we om dat Hoogtijdkleed
Dat smet en naaktheid kan bedekken!
Wie niet van alles afstand doet,
Kom niet tot Hem om heil en leven
Die alles wat Hy ons verwierf
Om niet, en uit genâ wil geven!

Aandoenlijk klonk de liefdevraag
Van Davids Zoon den blinde in de ooren;
Zy laat geen zweem van twijfling toe,
Ja, vergewist hem van 't verhooren!
‘Rabboni! dat ik ziende word'!’
Dus andwoordt hy in 't volst vertrouwen. -
‘Ga heen!’ zegt de eeuwge Zondaarsvriend,
‘Gy zijt door uw geloof behouên.’

Het scheppend machtwoord: ‘d a a r z i j l i c h t!’
Wrocht nogmaals licht uit stikziend donker;
De blinde hief het oog tot God,
En nimmer dankbrer loflied klonk er.
Wat zal hy, nu hy is gered?
Hy volgt den dierbren Hulpverleener,
En looft den Spruit van Davids huis
In d' aangebeden Nazarener!

1830.

Beproevingen.*

Wat is gemis, verlies, ja, wat alle aardsche smart,
Als hemelsche Genâ die heiligt aan ons hart?
ô, Dat ze ons welkom zijn, als liefde en gunstbewijzen
Waarvoor we in de Eeuwigheid den Schepper zullen prijzen.
Wat Kristen, die oprecht zijn zondig hart beproeft,
Gevoelt niet hoe dat hart de tuchtiging behoeft?
En slaat de Heer wel ooit zoo als Hy werd geslagen,
Toen Hy de straf der schuld voor zondaars heeft gedragen?
Ging door Zijn lijden niet de smart haar prikkel kwijt?
Ja, enkel weldaad is 't wanneer Zijn hand kastijdt.
Want, zonder die Genâ wierd ons geloof slechts zwakker;
En zal niet in ons hart, (die weel'ge giftplantakker,)
Het goed en heilzaam zaad, door 's Hoogsten Geest gekweekt,
Verstikken en vergaan, wanneer de hand ontbreekt
Die 't onkruid wieden moet! ô Wachten we ons in 't lijden
Door morrend ongeduld met de Almacht Gods te strijden!
Wat weet van Zijn bestier de brooze worm van 't stof?
De Alwijze kent alleen dien onkruidvollen hof,
Ons diep verdorven hart; en zendt Hy ons Zijn wieders,
Ontfangen wy ze in dank, als gunst des Algebieders,
Schoon 't ook ten prijs mocht zijn van tranen zonder tal!
Hy leeft, die ons uit smart vertroosting scheppen zal!

1830.

* Nagelaten Gedichten, 102.

De verkondiging van 't evangelie.*

ô! Hoe lieflijk op de bergen
Is des Vredebodes voet.
Ziet, Hy brengt ons blijde tijding
Van verzoening, van bevrijding
Door des Heilands offerbloed.

Komt, vermoeiden en belasten
Die verlichting zoekt van smart!
Hoort, Hy zal het u verkonden
Wie de vrijspraak bracht van zonden,
Zielenrust en troost voor 't hart!

Komt, bedrukten en bedroefden
Hoort de blijmaar van genâ!
Van de straf zijt gy ontslagen;
Jezus heeft ze zelf gedragen
Op het siddrend Golgotha!

Komt gy wijdverstrooide schapen
Die nog omdwaalt in de nacht!
Hier zult gy den Herder vinden
Dien gy, zienden als verblinden,
Niet erkent maar steeds verwacht.

Leert Zijn naam toch eenmaal kennen,
'Ziet ik ben het' roept Zijn stem,
'Siön, ken uw God en Koning.'
Ja! met liefde en rouwbetooning
Keert in oodmoed weêr tot Hem!

* Nagelaten Gedichten, 112.

Juichend spelden Sions wachters
Met een stem die 't al doorklonk,
Dat de Heilvorst stond te naderen
Die de hoop was van uw vaderen!
Hy de Spruit uit Jesses tronk!

Maakt geschal en juicht te samen,
Woestheên van Gods tempelstad!
Want het volk door hem verkoren
Heeft Hy troost en heil beschoren
Toen het nergens uitzicht had.

Hy die heil schonk en vertroosting
Heeft Jeruzalem verlost.
Hy zal Sion wederbrengen,
Hy veel Heidenen besprengen
Met den bloedstroom dien 't Hem kost.

Ja, gy afgedwaalde schapen!
Die getrouwe Herder kwam
Die het roofdier nedervelde
En Zijn leven willig stelde
Tot behoud van 't doolend lam.

Schaart u onder Zijn bescherming.
Daar is 't veilig, daar alleen,
Nimmer sluimert deze Wachter;
En Zijn heerschappy is zachter
Dan eens vaders tederheên.

JES. LII.

Vermaning,
By de intrede in 's Heilands gemeenschap.*

't Is vergeefs op aard beleden
  Dat ge uw leven Jezus wijdt,
Zoo gy, wanklend in uw schreden,
Hem niet altoos na blijft treden,
  Niet geheel Zijn eigen zijt!

Hebt gy Kristus aangenomen,
  't Zij niet enkel met den mond:
Neen, Hy hebbe uw hart volkomen,
Die voor ons Zijn bloed liet stroomen
  Naar Zijn eeuwig vreêverbond!

Hy bevestige uw gelooven,
  Die uw Midlaar werd by God!
Wat u de aard dan moog ontrooven,
Deze rijkdom is van boven;
  Haar verteert geen roest of mot.

Mocht ge uw Heiland kennen leeren,
  ô Zijn liefde ontgloeie uw borst,
Om van Hem niet af te keeren
Maar Hem boven alles te eeren
  Als uw Borg, en Levensvorst!

Laat geen dwaling u verleiden;
  Of wat aardsche wijsheid heet,
U haar listig striknet spreiden,
En van dien Verlosser scheiden,
  Dien ge als God en Heer beleedt.

* Nagelaten Gedichten, 116.

Voel de zaligheid en zegen
Van de zachte afhanklijkheid,
Die op 's levens kronkelwegen,
(Zij het lot ons voor of tegen)
Rust en zielenvreê verspreidt.

Sla 't Alhoedend oog u gade!
Zet' Zijn Geest uw hart in vuur,
Dat gy sterk door Gods Genade,
Hem verheerlijkt vroeg en spade,
Tot uw uiterst levensuur!

Uitboezeming.*

'k Zocht als kind reeds hier beneden
Wat op de aarde niet bestond;
'k Zocht met rusteloos verlangen,
Ja, met tranen op de wangen,
Wat geen teelt was van haar grond.

'k Zocht het niet in zingenieting,
Of in woeste kindervreugd;
Niet by blijde speelgenooten;
Neen, mijn hart was toegesloten
Voor het dartle spel der jeugd.

In de diepe, donkre bosschen
Waar de weemoed voedsel zoekt,
En het zoet geruisch van 't lover
Met bedrieglijk zingetover
't Reeds te weeke hart verkloekt.

* Nagelaten Gedichten, 119.

Aan den uitgespannen hemel,
   Tintlend van den starrengloed,
Waar des Scheppers alvermogen
Stille tranen lokt uit de oogen, -
   't Hart vertederd kloppen doet;

Daar (onnoozle!) zocht ik hijgend
   Naar dat ongekend genot,
Dat ik zelf niet wist te noemen,
En (wat ook deze aard moog roemen)
   Slechts te vinden is in God!

Ja, nog dwazer - in my zelve
   Zocht ik soms naar 't dier kleinood!
Dáár het minst toch, kon ik 't wachten!
Wat ook was dit ijdel trachten? -
   't Leven zoeken by de dood.

Faalde 't my aan wijze lessen,
   Heilzaam Kristlijk onderricht?
Neen; ik zal geen ondren honen
Wien het lust was, aan te toonen
   Waar die schat verborgen ligt.

Neen; het waar een vader lasteren
   Die dien zelf zoo ruim bezat.
Dat verwijt hem op te laden
Waar' zijn nagedachtnis smaden,
   Die tot nu geen vlekjen had.

Maar met zielverbijstrend bruisschen
   Stroomde my 't gevoel door 't hart:
Is 't dan wonder, zoo ik dwaalde
(Schoon het licht my tegenstraalde),
   Tot God-zelf mijn Leeraar werd?

Vraag ik me echter onbewimpeld,
‘Hield ik steeds met zoeken aan?’
Neen: helaas! in later jaren,
Onder duizenden bezwaren,
Scheen ik zorgloos stil te staan.

Maar die steeds getrouwe Herder,
Die het schaap hoe verr' verdwaald
Van den weg waarheen hy 't leidde,
Opzoekt langs de dorre heide,
En weldadig t'huiswaart haalt:

Rukte me uit die zorgeloosheid
Met een fellen donderslag
Waar my de aard by scheen te ontzinken;
En - ik zag het kleinood blinken
Dat by Hem verborgen lag.

Ja, Hy bracht me op ruwe wegen,
En weldra aan 't open graf!
Toen eerst leerde ik by Hem zoeken
Wat geen wetenschap of boeken
Ooit een mensch te vinden gaf.

Toen eerst wierd de duistre weemoed
Die me als kind steeds overviel -
Toen, het hijgende verlangen
Om mijn Heiland aan te hangen
Kenbaar aan mijn eigen ziel.

ô Gezegend zijn die slagen,
Ja, de zwaarste zelf die trof!
Hoe dan ook mijn hart blijv' schreien,
't Zal de roem Zijns naams verbreien!
Zijn genâ zij eeuwig lof!

Want toen stortte 't licht Zijns aanschijns
Heldre stralen op my neêr,
En het kleinood was gevonden
Dat geen schatten koopen konden.
Eeuwig zij Zijn goedheid eer!

'Niet dat ik 't alreeds bezitte,'
(Roep ik met den Heilgezant,)
Maar, er biddend naar te streven
Werd my uit genâ gegeven,
En Zijn Geest tot onderpand.

1830.

De eeuwigheid.*

Gezeteld op een throon van ondoordringbre wolken,
Omsluierd met het floers van de ondoorzienbre nacht,
Verbergt uw wezen zich voor 't oog der wareldvolken,
Daar 't neêrgeslagen hart naar uw onthulling smacht.

Geheim van de Eeuwigheid! Wat zou zich 't stof vermeten?
Mijn oogen peilen niet, daar waar ge uw glans verspreidt
Maar zalig mag reeds hier de broze stervling heten,
Wien gy de ziel vertroost van 's warelds bitterheid!

Mijn oogen zien u niet, wien de Almacht zelf verhulde,
Mijn hart beseft u niet, maar voelt dat gy bestaat!
Gy wekt me een zoeter hoop dan 't leven ooit vervulde
En wier verkwikbre vrucht geen storm ter nederslaat!

* Nagelaten Gedichten, 126.

Mijn oog aanschouwe u niet, ik moge u niet beseffen,
Uw wezen zij me omhuld door 's Almachts wijzen wil,
Toch voel ik 't blinkend licht my van uw aanschijn treffen,
'k Eerbiedig 't Godsgeheim, en sta aanbiddend stil.

Afhankelijkheid.*

Valt de toekomst voor ons menschen,
In ons hopen, wezen, wenschen,
Dikwerf anders dan men 't dacht; -
Zien we ons vaak door d' onspoed treffen,
Als we ons op 't geluk verheffen
Dat ons vleiend tegenlacht? -
Zien wy soms de donkre vlagen
Als het lot weêrbarstig woedt,
Als een neveldamp verjagen
Voor den heldren zonnegloed?

ô Het is omdat Gods wegen
Niet des stervlings wegen zijn; -
In 't geluk, niet altijd zegen
Voor zijn kindren is gelegen; -
De onspoed onspoed is in schijn!
ô Wat weldaad is dat blind zijn,
Die afhanklijkheid van God!
Aan diens Vaders hand een kind zijn,
Ja dat is het zaligst lot.

Dan beklemt ons hart geen zorgen
Voor het steeds onzeekre morgen,
En geen toekomst die ontrust:
Dan dan geven we onze panden,
Geven we ons, in 's Hoogsten handen

* Nagelaten Gedichten, 162.

Op zijn liefde en trouw gerust.
Immers, die zijn weg moest kiezen
In den doolweg hier beneên,
Zou zich steeds op 't pad verliezen
Dat zijn oog het veiligst scheen!

Ziet de zwerver op de baren
Steeds omringd van doodsgevaren,
't Stervensuur in elken dag;
ô Hoe lacht hem de oever tegen,
Dien hy onder 's hemels zegen
Nog behouden nadren mag!
ô Wat geeft het moed en krachten
Voor den verdren tocht vol nood,
Van die hand zijn hulp te wachten,
Die tot zoo verr' bystand bood!

Ja! wie me uitzicht had gegeven
Op het rekken van een leven,
By al 't bitter zoo vol zoets,
Ander andwoord van mijn lippen,
Had mijn hart niet laten glippen
Dan den lach des twijfelmoeds:
Want mijn onbedwingbre tranen
Op dit vorig vreugdefeest,
Zeiden my met stil vermanen:
't Is voor u het laatst geweest.

'k Mag het echter weêr zien rijzen,
Overstelpt met gunstbewijzen,
Onverdiend als onvermoed!
En ik mag me in 't pand verblijden
Dat den prang van 't aardsche lijden
Duizendvoud mijn hart vergoedt!
En mijn kleingeloovig vreezen,
(Ach wat vreest een moeder niet?)
Heeft mijn ziel op nieuw bewezen,
Dat wie waant in 't lot te lezen

Enkel nacht en nevel ziet; -
Dat de noodvlaag wordt belezen
Waar het dreigende verschiet
Ons geen hoop op uitkomst liet.

Hoe dan zullen aardsche klanken
God voor zooveel voorrechts danken?
Hoe Hem loven naar waardy?
En wat zoude ik durven vragen,
Wat mijn hart te wenschen wagen
Op dit heilrijk feestgety?
Neen wy weten niets te spreken
By des Almachts liefdeblijk -
Moog zy slechts ons telgjen kweeken
Voor het eeuwig koningrijk!
Blijv' ô! blijv' het welig tieren
Als een plant door God bewaakt!
Moog Zijn hand heur bloei bestieren,
Die-alleen voorspoedig maakt!

* * *

ô Gy liefling onzer harten,
Onze troost en heel de schat,
Die dit dal van wee en smarten
Voor uw ouders in zich vat!
Wel u, dat ge u moogt verheugen
Met de blijdschap van een kind,
Die in 's levens alsem-teugen
Nog geen zweem van bitter vindt!
Dat gy vrij van leed en zorgen,
Iedere uchtend lachend groet,
En het denkbeeld van h e t m o r g e n
U geen zuchtj' ontglippen doet!

Hebt, ô hebt ge 't overwogen,
Hoe veel goeds u de Almacht schonk,
Sints het eerste licht uw oogen

Van den hemel tegenblonk?
Overdacht gy 't ook op heden
Met een hart vol dankgevoel
In uw stille zielsgebeden
Voor des Hoogsten gloriestoel?

Sla zijn liefde erkentlijk gade,
Maar ô, dank Hem bovenal,
Dat de troost van Zijn genade
Die haar smeekt, geworden zal!
Bid om wareldëer noch schatten:
Ach, zy zijn den damp gelijk
Die zich van geen hand laat vatten;
Wees gy slechts in Jezus rijk!
Vrees geen onspoed, ducht geen strijden,
Ja de dood niet voor zijn naam!
Hem zal Hy zich vriend belijden
Wie zich Zijner hier niet schaam.

Merkt gy 't op hoe 't vlotte leven,
Hoe ons jaar op jaar ontvliet?
IJdle dwazen doe dit beven;
't Kristenhart ontrust dit niet!
Immers is het hier slechts zwerven
Op de reis naar 't beter oord.
Zalig dan, wie hier mag derven,
En den hemel toebehoort!

Zie gy altoos op naar boven,
Naar dat eeuwig vaderland!
Wat de wareld moog beloven,
Hou gy vast aan 's Heilands hand!
Ken Hem immer meer en meerder
Uit zijn onwaardeerbaar Boek,
En bemin Hem immer teerder,
Die ons redde van den vloek.

Hy, ofschoon daar boven Koning,
Is dezelfde Kindervrind

Die gy in Jaïrus woning
   By het lijk zijns telgjens vindt.
Hy ten hemelthroon gestegen,
   Is Dezelfde in eeuwigheid,
Die de hand vervuld van zegen
   Kindren heeft op 't hoofd geleid.
Kan uw oog Hem niet aanschouwen,
   ô Omhels Hem in 't geloof!
Aan zijn liefde vast te houên,
   Maakt voor 's warelds lokstem doof.

Wat kan dien de wareld geven,
   Wat ontnemen die Hem leeft
En het aardsch, vervlietend leven
   Voor dien Heiland overheeft!
Eer noch schatten geven waarde.
   ô Mijn zoon, mijn Lodewijk!
Wees gy arm van geest op aarde,
   Maar in Gods genade, rijk!

Aanteekeningen.

Aanteekeningen.

Twintigste zang.

Bladz. 15.

- Dat uit kracht van 's Islams wetten enz.

[I s l a m, hierna I s l a m i e t. Het eerste (اسلام) is de eigenlijke benaming van 't Mahomedaansche geloof. Het laatste beteekent den Belijder daarvan. My heugt, dat een Professor, die zich veel op zijne geleerdheid liet voorstaan, het daarvan aangenomen en gebruiklijk woord van I s l a m i s m u s met I s m a ë l i s m u s verwarde. - De gewone naam dien wy den Mahomedanen geven, van M u z e l m a n, is van m u s l i m a n (مسلمان) of m u s l i m (مسلم) gevormd, gelijk zy zich noemen; van welk m u s l i m dan weder op de Arabische wijs een meervoudig M u s l a m i n komt, wordende de u van dezen uitgang byna gelijk de i uitgesproken, even als by sommige Duitschers in hun Hoogduitsch geschiedt.

B.v.

Is 't waar, herrijst aan 't eind der Eeuwen
Het eeuwig Godsrijk der Hebreeuwen,
  En krimpt de Maan haar horens in?
Verschijut de middagzon in 't Oosten,
Om Hagars zwervend Zaad te troosten
  Van d' overmoed der Muzelmin?]

Bladz. 16.

Geen vogel kan hun pijl ontwijken in zijn vlucht
Hoe hoog de lichte vlerk hem opheffe in de lucht.

[De oorspronklijke Dichter spreekt hier van geen pijl, en bedoelt eene byzondere en geheel andere manier van jagen, belangrijk als

volkszeden, doch min Dichterlijk voor eene zich meer verheffende verbeelding dan de algemeene. Wy doen des Schrijvers Aanteekening hier volgen.]

De Mooren hebben een byzondere wijze van patrijs te j a g e n . In de vlakten van Akkermute en Jibbel Hidded in Shedma nemen zy verscheidenerlei honden met zich, van den hazenwind af tot den schaapherdershond toe, en matten de vogels spoedig af, door hen te paard te vervolgen en geen rust te laten, tot zy, uitgeput van vermoeienis, door de honden gevat worden. Doch gelijk de Muzulman niets eet dan 't geen de hals afgesneden is, trekt hy dan zijn mes en roepende b i s m i l l a h dat is, in den naam van God (بسمالله) snijdt hy het gevangen wild de keel af.

Jackson in zijn M a r o k k o , bladz. 121.

Een en twintigste zang.

Bladz. 21.

De wijze Griek weleer -
- By fakkellicht ging zoeken.

Men verstaat hier lichtelijk Diogenes, schoon het woord l a n t a a r n in onze taal, als beneden den stijl die hier voegde, geen plaats vinden kon.

Twee en twintigste zang.

Bladz. 28.

Wy, slaven, in 't gareel -
Houdt dit voor zelfbedrog en moet dit uitvlucht heeten.

['t Geen Juliaan hier uitdrukt, is het Mahomedaansche noodlot, 't geen zy met de Voorbestemming verwarren, en tot een valsche ja Godslasterrijke troost voor den misdadige strekt. De Voorbestemming neemt de schuld niet weg. Het Geloof gevoelt dit innig, en ware, diep genoeg gaaude Bovennatuurkunde bewijst het; doch het is (als boven den mensch) gelijk alles wat Gods eigenschappen en Goddelijkheden betreft, voor den geest verwarrend. En met recht noemt Rodrigo dit een v e r g i f t voor b a l s e m , en verklaart dat het G e w e t e n dit als u i t v l u c h t ter afwending of paaiing van 't schuldgevoel, afwijst.]

Bladz. 30.

My dunkt, dat gindsche wolk ons d' indruk geeft te lezen enz. -

[Heerlijke waarheid, volstrekt instemmende met het innig gevoel des lijders by allen in wien het Geloof op het' Geweten werkt en de zelf bewustheid gezuiverd wordt.]

Bladz. 32.

- Een kuil als de armoê-zelv beschaamt,
Gedolven aan den weg, voor 't roofgediert niet veilig
Noch winterregenvlaag. -

Deze regels schrijvende, herinnere ik my aan een zeer schoone plaats in eene der E c l o g a e van den Jezuit Bussières. -

Artesius ruit ecce furens, finesque propinquos
Insultans, stragum agricolis fugientibus infert.
Quid facerem? Matrem, ut potui, tenerumque puellum
Raptabam, et mediis abdebam corpora silvis.
Aspera jam frigebat hyems, frondosaque Ouercus
Pro tecto et latebris ramos praebebat opacos;
Algentem fovi matrem, fovet illa rigentem
Infantem gremio. Sub prima crepuscula lucis
Progredior, tectum miseris si forte pateret.
Silvam fusus eques telis infensus habebat:
Hanc fugio, et capio compendia tuta viarum.
Conditur atra dies; coelo nox horrida surgit.
Quam longis mihi nox misero producitur horis!
Quos gemitus fletusque dedi: quam proxima votum
Lux fuit! heu tristi lux infensissima clade!
Currebam ad notum quercum per devia tesqua,
Dux amor est. Annam video, puerumque jacentem
Affixum uberibus, durae succumbere morti.
Ipsa parens, postquam ad vocem conversa vocantis
In me amplexantem morientia lumina fixit,
Eluctantem animam glaciato e corpore mittit.
Obrigui, frigusque novum penetravit in ossa:
Felix, si simili potuissem occumbere letho!
Sors infesta vetat. Restabat cura sepulchri.
Quo foderem, ferrum deërat; miserabile corpus
Frondibus obtexi, puerum nec ab ubere vulsi;
Sicut erat, foliis tegitur; funusque paratur,
Heu nimis incertum et primis violabile ventis!

[De plaats was te schoon om haar niet in 't oorspronklijk Latijn te leveren. Wy willen er echter den Hollandschen lezer geene Nederduitsche navolging van onthouden.

Artois rukt woedend voort, en spreidt aan alle kant
By 't vluchtend akkervolk verwoesting, moord, en brand.
Wat raad? Ik grijpe en torsch mijn gade en kind in 't kermen
Naar 't diepst van 't naaste bosch, geladen op mijne armen.
't Was Winter, en een eik bood by de ontvallen blaân
Slechts takken tot verdek en schrale schuilplaats aan.
Mijn Weêrhelft koester ik met ze aan mijn borst te prangen,
En zy 't aandoenlijk wicht, van koude en schrik bevangen.
By de aanbraak van het licht doorzoek ik wijd in 't rond,
Of ergens beter wijk of toevlucht open stond.
Het bosch was reeds vervuld van felle Ruitrenscharen.
Ik kies een byweg, vlieg, en laat alle uitzicht varen.
De droeve dag gaat om. Afgrijslijk rijst de nacht,
Met welk een ongeduld al zwervend doorgebracht!
Wat tranen perste ze uit! Hoe wenschte ik naar het dagen!
't Verscheen; maar voor mijn hart met de ijslijkste aller plagen.
'k Boor door de struiken naar mijn eikenstam te rug.
De Liefde wijst my 't pad en maakt mijn voeten vlug.
Mijne Anne...! 'k Zie haar weêr, maar (hemel!) zonder leven,
En 't wichtjen in haar arm nog aan haar boezem kleven,
Beî door den wreeden prang des hongers overmand.
Ik roep. Nog heft zy 't oog en drukt my aan de hand,
En geeft den laatsten zucht bevriezende op de lippen.
'k Verstijf en voel de dood my door 't gebeente glippen;
Gelukkig, had ze my met d' eigen slag geveld.
(ô Woede, ô ijslijkheid, in woorden nooit gemeld!)
Maar neen, dit was me ontzegd door 's noodlots ongenade.
Haar stof behoorde aan de aard, en, zonder staal of spade,
Bedek ik 't dierbre lijk van Moeder beide en Wicht
Met afgevallen loof. Rampzalige uitvaartplicht!
Daar ligt ze en blijft den knaap nog dood aan 't harte drukken:
'k Was machtloos, 't van de borst, zijn doodbed, af te rukken.
Zie daar heur grafplaats dan, naauw veilig voor 't gediert',
Ja 't minste windtjen zelfs dat door de bladers giert!

Bladz. 32.

Zy immers had den Moor van zulk een weitsche pracht
Begoocheld. -

[In de Aanteekeningen op den Vijfden Zang vindt men eenige melding daarvan. - Dus, by voorbeeld, was het met de Kroon, den Mooren een vreemd, en, als zoodanig hatelijk ding, even als eertijds den Grieken de Perziaansche kleeding en gebruiken hatelijk waren en hen tegen Alexander inuamen.]

Drie en twintigste zang.

Bladz. 39.

- staat open voor de Mooren.
Reeds waait hun witte vlag van zijn verheven toren.

Een witte vlag E l A l e m [of Halem] (ال عالم) de V a a n genoemd. wordt daaglijks op 't middaguur opgeheschen ter waarschouwing van het volk dat buiten het bereik der stem is, om zich door de vereischte wasschingen tot de plechtigheid van het gebed te bereiden. - Jackson in zijn M a r o k k o, bladz. 149.

Bladz. 40.

- 's Vogels wiek, die 't koningschap belooft.

De H u m m a (als onze Dichter haar noemt) of (همايون) h u m a j u n, dat is K o n i n k l i j k e of K o n i n g s v o g e l, een Fabelachtig ding. Het hoofd, waar deze slechts eens met zijn schaduw over zweeft, zal voorzeker een kroon dragen. - Wilkes, in zijn I n d i ë, bladz. 423.

Bladz. 43.

En de ander wijdt zijn beê de heilge Moedermaagd.

[Schaars heeft onze Dichter dit hoog voorwerp van Godsdienstvereering by de Roomsch-Katholyken in zijn Dichtstuk gemengd, en niet dan met behoedzaamheid, waar hy toch de zeden en gevoelens der Eeuw, die hy schilderde, uitdrukken moest: en met meer zorgvuldigheid nog heeft de Nederlandsche Dichteresse de melding der Moedermaagd willen vermijden. Hier echter was zy niet wel te ontwijken, en men mag vertrouwen, dat het in een historische voorstelling (Dichterlijk of niet) van de handelende personen, geen aanstoot zal geven. Inderdaad, gelijk er voor de menschelijkheid niets zoo aandoenlijk is als eene zedige moeder met haar kind aan den boezem, kan er ook geenerlei verleidender voorwerp tot een beginsel van afgodery uitgedacht worden; en men heeft zich niet te verwonderen, dat de eerdienst en aanbidding jegens Maria by het blinde Bygeloof tot zoo verr' gedreven is als wy weten, wanneer men haar tot gebiederesse des Hemels en gezaghebberesse over den verheerlijkten Verlosser op 's Vaders throon, heeft verheven. Zelfs de Mahomedanen, die van alles wat naar afgodery trekken mag, zoo afkeerig zijn, dragen haar eenen zoo hoogen eerbied toe, dat zy haar vrij van de smet der erfzonde geboren achten; zonder 't welk zy beweeren, dat zy den boven alle menschen

verheven ISSA (den Goddelijken Jezus) niet ter wareld had kunnen brengen. Tegen geen leerstelling van het ingeslopen Bygeloof moest de Kerkhervorming derhalve sterker ijveren dan tegen de vereering der Moedermaagd. Echter heeft in mijn vroeger tijd een zeer rechtzinnig Predikant onzer Kerk op den Predikstoel niet geschroomd aan te merken, dat men by de onzen te weinig achting voor de moeder des Heeren had; en inderdaad denkt men veelal zeer koel omtrent haar, die toch als de door den Heiligen Geest zoo bevoorrechte moeder, en 't voorwerp van 's Heilands zorg in Zijn uiterste aan het kruis, ten minste een innig historisch belang en wezendlijke hoogachting moest wekken. - Dit zij hier gezegd ter bevrediging der naauwgezetheid, die, vooral in deze dagen, waarin men onder de hand zoo drok arbeidt, om (door een hereenen met de Roomsche Gemeenschap, en het onderdrukken der strijdpunten,) in het invoeren eener algemeene onverschilligheid, de Ongodistery of 't Deismus eenen ongemerkten maar zekeren weg te banen, niets anders dan ten hoogste ontzien behoort te worden, en aan welke niemand minder dan wy eenige ergernis zouden wenschen te geven.]

Bladz. 43.

Men zegt dat Mahomet, die de oogen heeft geloken,
- - - - - - - - - - - - - -
Zijn lichaam niet verliet, enz.

Onder de zonderlinge voorrechten en eigenschappen (prérogatives et propriétés singulières) des profeets, stelt Garnier: ‘dat hy in zijn graf levend is. Hy doet (schrijft deze zijn levensbeschrijver) zijn gebed in dit graf telkens als het van de minarets uitgeroepen wordt, en te gelijker tijd met de levende. Daar houdt een Engel wacht by zijn graf, belast met hem bericht van de gebeden te geven, die de geloovigen voor hem doen.’ Leven van Mahomet, VII B. Hoofdst. 18.

De gemeene vertelling dat Mahomets grafkist door middel van een Magneet vrij in de lucht hangt, is te over bekend. Labat, in zijn Westelijk Afrika, III. D. bladz. 143. gewaagt van zekeren Marabouts leugen, die by zijn te rug komst van een bedevaart naar Mekka en Medina, verzekerde, ‘dat het graf van Mahomet in de lucht gedragen werd door middel van zekere Engelen, die malkander om 't uur aflossen om die last over te nemen.’ - Deze verzinsels echter zijn nog bescheiden, in vergelijking van 't geen de Franciskanen tot verheerlijking van den stichter hunner orde uitgedacht hebben.

[Men mag dit toegeven, maar in den grond is ieder wonder ten aanzien van een man, die zich geene wonderdadigheid toeschrijft, grooter en uitsporiger verdichtsel dan het grootste van een als mirakeldoener erkenden Heilig, gelijk die der Katholijke Kerk; en in het

verzinnen en zich opdringen van wonderdaden en openbaringen, is aan eene eens geroerde verbeelding geen maat of perk te stellen.]

Bladz. 44.

Hoe, 't is u niet bekend, dat, als we in 't leven treên,
Een Engel, tot die dienst verordend hier beneên,
Het leem tot onze hut haalt uit die eigenste oorden
Waar (naar 't in 't eeuwig boek met onbetwistbre woorden
Geschreven staat) de ziel van 't stervend lichaam scheidt,
En de aard tot aarde keert?

De Perzianen hebben een aartig denkbeeld ten aanzien van 's menschen dood. Zy beweeren, dat ieder moet komen sterven ter plaatse van waar de Engel die aarde genomen heeft, waar hy uit gemaakt is geworden, in verbeelding dat een dezer Geesten belast is met het menschelijk schepsel te vormen, 't geen hy doet door een weinig aarde aan het sperma te mengen. - Thevenot.

Bladz. 46.

Te voet of in den zaâl, geharnast om de leden
Of bloot en wapenloos, 't wordt al in 't stof vertreden, enz.

De Slag van Kavadonga is een van de grootste wonderen der Spaansche Geschiedenis. Voor verscheiden jaarhonderden verzekerde men algemeen, en nog wordt by het volk voor waar aangenomen, dat, wanneer de Mooren Pelagio in de rots aanvielen, hun wapens tegen hen-zelven te rug gekeerd wierden; dat de Moedermaagd in de wolken verscheen, en dat een gedeelte van een berg op hen viel en de vliedenden verpletterde. - [Niemand die Dichtergevoel heeft, kan anders dan toejuichen aan de heerlijke wending, die de Engelsche Poëet aan deze overlevering gegeven heeft, en die zoo waarlijk schilderachtig als treffend en aandoenlijk is. Dit is inderdaad Poëzy in haar kracht.] Op welk eene wijze die vernieling heeft kunnen geschieden, daar van levert (op een kleiner maatstaf) de gedenkwaardige Oorlog van 1809, een voorbeeld op in Tirol.

Barret trekt de Geschiedenis kortelijk samen en in den echten ouden trant.

Wanneer de Saraceen 't verheffen van een Koning
Vernam by d' opstand van 't Asturische geslacht,
Zond hy een menigte van Moorsche legermacht
Om 't ongeachte rot hun schuilhoek uit te jagen.
Pelagio beseft wat kracht hem op komt dagen,

En zijn geringe stoet bezet Auseves top.
Straks trekt Alchamech met zijn duizendtallen op,
En meent door de overmacht hem van 't gebergt' te dringen.
Het koomt tot slaan. Maar zie Gods arm den trots bedwingen!
De Spanjaart slaat den Moor, 't gering het duizendtal;
Een twintigduizend vindt den doodsnik in dit dal.

Men neme dit niet aan, als voor iets schoons opgedischt. Het mag zelfs geene Poëzy heeten.

Vier en twintigste zang.

Bladz. 54.

Ontfang dat brood des levens.

Het is thands by de kundigsten der Roomsch-katholijke Schrijverenzelven toegestaan en erkend, dat voor een goede duizend jaren, in het H. Avondmaal geen ander dan gemeen of gerezen brood werd gebruikt. De ouwel werd omtrent de elfde eeuw ingevoerd; en tot in de twaalfde eeuw werd de Gemeente tot de Communie in de beide specien van brood en wijn toegelaten.

Vijf en twintigste zang.

Bladz. 59.

Dan zie hen, 'k smeeke 't U, met Kristenplechtigheid
Elkander aan de zijde in 't zelfde graf geleid. enz.

Volgens den Commendador Fernan Nunez in zijne Verhandeling over de T r e z i e n t a s , werd in zijn tijd de graftombe van Graaf Juliaan getoond, omtrent vier mijlen van Huesca in een burcht Loarri genaamd, aan de buitenzijde van een kerk binnen dat Kasteel. - Het gebruik van z i e h e n g e l e i d voor d o e h e n l e g g e n , is inderdaad een Anglicismus, dien de Dichteresse zich veroorloofd heeft, maar die, naar mijn inzien, zekerlijk Poëtisch is.

Bladz. 61.

Het best beproefde zwaard in Bilbilis gelescht.

[Van de vermaardheid dezer Rivier, als wier water het staal dat er in gelescht werd, boven alle verbeelding versterkte, gewagen de Ouden,

en Justinus in zijn XLIV Boek, waar hy van Gallicië handelt, spreekt er dus van: Praecipua his quidem ferri materia, sed aqua ipso ferro violentior. Quippe temperamento ejus ferrum acrins redditur: nec nllum apud eos telum probatur, quod non aut Bilbili fluvio aut Chalybe tingatur. Unde etiam Chalybes fluvii hujus finitimi appellati, ferroqne caeteris praestare dicuntur. - 'By hen (zegt hy) is de erts, of mijn-zelve, van het ijzer voortreffelijkst, maar het water-zelf nog krachtiger dan het ijzer. Want het staal wordt snijdender door daar in gekoeld of gehard te worden, en zy houden geenen kling voor goed, of hy moet in de Bilbilis of staalvloed gelescht zijn: waarom ook de (zoogenaamde) Chalybes, die aan dezen stroom wonen, geacht worden, beter staal te hebben dan eenige Natie.'

Men twist, welke de Stad zij, die met deze Rivier eenerlei naam plach te voeren, doch wil dat de rivier-zelve thands Rio Baubula heet. - Dat de naam van Chalybes aan velerlei Volken, vrij wat verspreid in ligging, gegeven is, weet ieder. Hier houdt men, dat die van Biskaie bedoeld worden. Waarschijnlijk, gelijk het staal Chalybs genoemd wordt naar de oude Chalybes in het Oosten, is in later tijd deze rivier, en zoo ook de aangelegen staalsmeders naar dat Chalybs (als staal beteekenende) genoemd. In dezen zin heb ik hier dan ook de woorden Bilbili fluvio aut Chalybe overgebracht.]

Bladz. 62.

Hoe menig Asturier stelt heden 't leven bloot
In 't luchtig berggewaad. -

De Muzikale Pelgrim by Purchas beschrijft dus de Lionezen [zoo ik zijn oud Engelsch wel versta]:

Het Vrouwvolk gaat in leêr gewonden
En draagt geen sluier en geen huiven;
Maar 't heeft op 't hoofd byzondre kuiven
Op 't voorhoofd als een kam gebonden,
Van roden baai, geheel naar voren
Gelijk eens Eenhoorns lange horen.
De mannenkleêren zijn doorsneden;
Hun beenen bloot, om licht te treden.

Purchas onderstelt dit zeer merkwaardig Gedicht of rijmwerk geschreven te zijn omtrent tweehonderd jaar eer hy 't uitgaf, d.i. omtrent 1425. Het is waarschijnlijk ouder [ja, naar de taal te rekenen, zekerlijk]. Kastilië van den kant van den Elzas intredende, zegt de Schrijver:

Wy steken naar Kastieljen over
Den grensstroom door. Het land is pover,
Vol heide en hongersnood daarby,
En ook, in Moorsche heerschappy.

Nu was Badajoz en dat gedeelte van 't land t' eenenmaal op de Mooren heroverd in 't begin der Dertiende eeuw. Purchas oordeelde misschien van den ouderdom van het Handschrift, dat geschreven mag zijn op den tijd dien hy stelt, en de taal kan ook zelfs door den afschrijver [wel eenigzins] veranderd zijn naar zijn tijd [als veelal plaats heeft gehad in zulke oude stukken.]

Bladz. 63.

Uit Kafs verholen bron. -

[De berg Kaukasus, gelijk wy hem met een Grieksch-Latijnschen naam heeten, wordt by de Oosterlingen قاف (Kaf) genoemd, en zy stellen, dat deze de geheele wareld omvangt, en dat de onsterflijke Vogel Simorg (سیمرغ), hy zij dan de Fenix of een Grijpvogel, of een derde soort (waar van Golius en Bochart,) daar zijn nest heeft.]

Bladz. 64.

Toen 't Vrede op aarde klonk van 's Hemels Englenwacht,
Het glorierijke licht dat over Bethlem daalde,
Geheel het Spaansche Rijk met de eigen glans bestraalde, enz.

'Wy vinden in de Geschiedenissen, dat, wanneer onze Heer Jezus Christus geboren werd, te middernacht over Spanje een wolk verscheen, welke zulk een helder licht en luister, en daarby zulk eene warmte verspreidde, als de zon op den middag, wanneer zy onze aarde naast by is. De verstandigen leiden daaruit af en beweeren, dat daarmeê te verstaan werd gegeven, dat wegens Hem, zijn gezant in Spanje den Heidenen zou komen prediken, in welk eene blindheid zy waren; en hen door het geloof in den Heiland verlichten, en dat die Gezant de Heilige Apostel Paulus was. Anderen leiden er uit af, dat in Spanje een Christen Vorst geboren moest worden, die Heer van de gantsche wareld zou zijn, en dat door hem geheel het menschlijk geslacht zou bloeien, gelijk geheel de aarde door de helderheid dezer wolk zoo lang zy duurde verlicht werd.' - Algemeene Kronijk. H. 71.

Een nog buitengewoner voorbeeld der Godlijke gunst jegens Spanje, wordt met grooten ophef door Francisco de Pisa aangevoerd. 'God de Heer (zegt hy) heeft deze Koninkrijken genadig in de zuiverheid des

Geloofs willen bewaren, even als een aardsch Paradijs, door middel van den Cherub der Heilige Inquisitie, die met haar vlammend zwaard den ingang bewaard heeft, door de verdienste en beschermende voorspraak der Doorluchtigste Maagd Maria, de Moeder Gods.' - Beschrijving van Toledo, I.B. Hoofdst. 25.

Deze plaats is waarlijk echt en beklaaglijk Spaansch.

[Doch, dit alles daargelaten, gelijk het verdient, met al de veelvuldige nederdalingen van de Heilige moedermaagd in Spanje daarby! Indien men de overlevering van de nederzetting des grooteren deels van Davids geslacht, van uit Babel in Spanje, geloof geeft, heeft inderdaad zoodanig eene verschijning (in zich-zelve beschouwd), niets dat volstrekt verwonderen moet. Na het vlek van Bethlehem als Davids wieg, waar de Engelen glans en boodschap het onmiddelijkst en oogenbliklijkst belang in de blijde geboorte van Davids lang verheiden Zoon en Heer, teckende, was 't eene volkplanting van de afstammelingen uit dat Vorstenhuis, bij wie eenig luisterrijk teeken van den hemel meest geloofbaar mocht zijn. Ook de brief in het eerste Deel, bladz. 170 bygebracht, spreekt van een blinkend luchtverschijnsel te dier tijd. - Drage die brief alle merken van onechtheid zoo veel iemand wil; de valschheid der zaak blijkt niet uit de valschheid der stukken, naderhand van de gebeurtenissen verdicht, en in mijne Voorlezingen over de Historie heb ik dikwijls aanleiding om uit die valsche stukken-zelf het reeds vroeger bestaan hebben eener algemeene, (ja somwijl zeer gegronde) overlevering te bewijzen, en de wezendlijke gronden dier overlevering (de factice, waaraan de groote hoop hangen blijft, daar gelaten) te onderzoeken. - Vele byzonderheden loopen samen, om inderdaad aan de Oud-spaansche Joden een andere afkomst en nederzetting dan uit het tijdvak des nieuwen Tempels van Jeruzalem toe te schrijven, en de zaak heeft my altijd duister geschenen; doch, hoe kan men vermoeden, dat, zonder eene verwijdering van den oorspronkelijken Koningsstam, gedurende dat geheele tijdvak, by een steeds zoo geweldig in voortteling toenemend volk, van zoo vele spranken van Davids Nakomelingschap niemand over geweest ware dan die eene enkele Maagd, die door de Voorzienigheid bestemd was om haren grooten Zoon in de stad van David te baren? dat zich by alle de beroerten niemand dezer afkomst beroemd zoude hebben, niemand den argwaan deswegens der met bedwang regeerende Vorsten tot zich getrokken? voor al in een tijd, daar de profecyen van den verwachten Messias zoo verlevendigd en zoo algemeen, ja door de geheele wareld verspreid waren! Zekerlijk is het verdwijnen van Davids nageslacht of een zoo onwaarschijulijk versmelten tot een of twee personen, immers kleine familien, Josef by Maria gerekend, niet in de gewone Natuurloop, en men mag ook hierin eene voorbeschikkende daad der Voorzienigheid onderstellen. Veel staat nog opgehelderd te worden.]

Bladz. 66.

Het heilig eiken kruis wordt aan hun spits getorscht.

Het eiken Kruis, dat Pelagio in 't gevecht voerde, zegt men te Oviedo in de C a m a r a S a n t a (waarvan hiervoor, blz. 199 [Dl. I, blz. 492.]) bewaard te zijn, te samen met dat, hetwelk de Engelen voor Alonso den Groote maakten, omtrent welk laatste Morales eene zorgvuldige en naauwkeurige uit één zetting geeft, hoe veel daarvan door de Engelen, en hoe veel door menschenhanden daarby gemaakt is. Het volk van Kangas, niet willende gedogen, dat het Kruis van Pelagio in eenig opzicht minder zou zijn dan dat van zijn opvolger, houdt vast, dat het van den Hemel gevallen is. Morales echter verklaart zekerder te zijn, dat de Koning het had doen maken om daarmeê naar den slag van Kovadonga te trekken. Het werd in het jaar 908 met goud en é m a i l overtrokken. Wanneer Morales schreef werd het bewaard, en zekerlijk bleef het dit tot op het tegenwoordig geslacht. Op den boventak (den top) van het Kruis was dit opschrift: S u s c e p t u m p l a c i d e m a n e a t h o c i n h o n o r e, D e i q u o d a f f e r u n t f a m u l i A d e f o n s u s P r i n c e p s e t S c e m e n a R e g i n a. d.i. Genadig zij dit aangenomen ten eerbewijze, 't geen de dienstknechten Gods, Prins Adelfons en Koningin Ismena aanbieden of toeheiligen. - Op den rechterarm: Q u i s q u i s a u f e r r e h a e c d o n a r i a n o s t r a p r a e s u m p s e r i t, f u l m i n e D i v i n o i n t e r e a t i p s e. d.i. Wie zich vermeten mocht, deze onze gift weg te nemen, die verga door den Goddelijken bliksem. - Op den linkerarm: H o c o p u s p e r f e c t u m, e t, c o n c e s s u m e s t S a n c t o S a l v a t o r i O v e t e n s i s S e d i s. H o c s i g n o t u e t u r p i u s, h o c s i g n o v i n c i t u r i n i m i c u s; 't geen beteekenen moet: Dit werk is volmaakt en opgedragen aan den H. Heiland (s a n S a l v a d o r als men daar spreekt) van den zetel van Oviedo. Op dit teeken staart de vrome, en door dit wordt de vijand overwonnen. - Op den voet: E t o p e r a t n m e s t i n C a s t e l l o G a u z o n a n n o R e g n i n o s t r i XVII, d i s c u r r e n t e E r a DCCCCXLVI. d.i. En het is gemaakt in het Kasteel Gauzon, in 't zeventiende jaar onzer regeering, het negen-honderd zes en veertigste in de loopende Jaartelling.

'Daar is geen ander getuigenis (zegt Morales) dat dit het Kruis van Koning Pelagio is, dan eene volstandige overlevering van hand tot hand. Ik wenschte dat de Koning die overlevering in zijn opschrift gemeld had, en zelfs denk ik, dat hy dit niet verzuimd zou hebben, ten ware hy Alonso den Kuische had willen navolgen, die gelijkerwijze op zijn Kruis niets van de Engelen meldt.' - Deze plaats kenteekent den braven ouden man recht goed.

Bladz. 72.

De kling van 't echtste staal kaatste in een gloed van vonken
De zonnestralen weêr, die op zijn vlakte blonken.

De Damascener klingen zijn [als bekend is] zoodanigerwijze gepolijst, dat men in 't Oosten, om zijn tulband om te binden, zijn sabel voor een spiegel gebruikt. - Le Brocquière, bladz. 138.

Bladz. 73.

Wie meldt de heldendaân verricht op dezen dag?
Wie hoort zijn jammren aan! -

Ik heb nergens potsierlijker beschrijving van eenige slaglevering, tusschen Christenen en Saracenen gezien, dan in Barrets handschrift. Dus zingt hy;

De Christentroep bestookt de Moorsche Legerknechten,
Die met de zelfde waar den Christenhoop bevechten.
Hier splijt de Grieksche lans het Partsche krijgsrondas;
Daar boort de Partsche pijl door 't Grieksche lijfkuras.
Ontvalt een' Christen de arm door 's Meders oorlogs-houwer,
Hem ploft des Christens axt het hoofd van hals en schouwer.
Daar slaat de Grieksche bijl een Heidenruiter neêr;
Hier bonst een Griek van 't paard door 't Perziaansch geweer;
Zy worstlen in het zand by 't onverzoenlijkst wrokken,
En tuimlen om en om, met wederzijdsche schokken;
En, vaart de Byzantijn door 't Babelsch zwaard tot God,
Zijn spiets jaagt dees te post naar 't brandend Helleslot.

Bladz. 74.

- en de Afrikaansche roover,
Die in zijn zandwoestijn de sprinkhaanzwermen over
De velden wenscht verspreid, en in zijn overmoed
Durft bidden dat zy 't pad bereiden voor zijn voet,
Waarheen de roof hem lokt.

De Saharawans of de Arabieren der Sahara, verheugen zich als zy de wolken van sprinkhanen Noordwaarts op zien drijven, als daaruit eene algemeene sterfte voorziende, die zy elkhere (الخير, el chyr) het goede of den zegen noemen; omdat deze bezoeking hun, na het afstroopen der vlakten van Barbarye, de gelegenheid verschaft, om van uit hunne dorre schuilhoeken in de woestijn, hunne tenten in de uitgestorven velden, of langs de boorden van eenige rivier neêr te slaan. - Jackson in zijn Marokko, bladz. 106.

Bladz. 75.

Doch waar was de arm, die 't zwaaide en neêrlei, onverwonnen?

Het verhaal in de Fabelkronijk van Rodrigo, na zijne verdwijning gegeven, is een zoo zonderling slag van verdichtsel, dat het my verleid heeft om het te vertalen. Het is een doorslaand blijk en voorbeeld van den Leer der boetdoening, waarvan (trouwens) de geschiedenis der munniken menig een voorbeeld geeft, byna even vreemd als dit verdichtsel.

[De Schrijver geeft hierop werkelijk die overzetting van zestien Kapittelen van verschillende lengte, in eene hoogst lankwijligen stijl, welke te samen over de zestig der 166 bladz. des geheelen omvangs zijner Aanteekeningen beslaan; doch die ik niet geloof dat by onze lezers de oplettendheid tot zich zouden trekken, in een werk, niet opzettelijk daartoe aangelegd, maar van eenen geheel anderen aart. Ik zal my derhalve hier bepalen tot eene bloote opgave van den inhoud, met hetgeen boven elk der Hoofdstukken uitgedrukt staat.]

Kapittel 238.

‘Hoe Koning Don Rodrigo den slag verliet en aan een Kluizenaarshut kwam, en wat hem daar gebeurde.’

[Dit gebeurde bestaat in een gesprek met den Hermiet, dien hy daar vond, en die na drie dagen stierf.]

Kapittel 239.

‘Hoe de Kluizenaar stierf, en de Koning in des dooden hand een Geschrift vond.’

Kapittel 240.

‘Van de levensregelen welke de Kluizenaar voor Koning Don Rodrigo in dat Geschrift naliet.’

[Deze bestaan in aanmaning tot Godsdienstige oefening, zucht tot den Heiland, boetedoening, en ijver in 't gebed.]

Kapittel 241.

‘Hoe de Duivel in den schijn van een Kluizenaar kwam, om den Koning te bedriegen.’

[De Duivel tracht voornamelijk het diep gevoel van zijne zonden te verminderen en hem van de boete af te trekken, en wilde ook den gestorven Hermiet niet begraven hebben.]

Kapittel 242.

‘Hoe Koning Don Rodrigo zich in het Geschrift, hem door den heiligen Hermiet nagelaten, wegens zijn te doene boete onderrichtte.’

Kapittel 243.

‘Hoe de Duivel Koning Rodrigo [gebraden] vleesch te eten bracht en hy niet dan van Kluizenaars brood eten wilde.’

[Welk brood een schaapherder gewoon was alle vrijdagen te brengen, en dat in vier slechte roggenbrooden, voor de gantsche week bestond, terwijl de Duivel wit brood met patrijzen zat te eten, en wijn dronk, dien Rodrigo zich ook niet op liet dringen.]

Kapittel 244.

‘Van wat de Duivel aan Koning Don Rodrigo zei, om hem van zijne boetdoening af te trekken.’

Kapittel 245.

‘Van het andwoord dat de Koning den Duivel gaf.’

Kapittel 246.

‘Van de redeneering des valschen Hermiets tegen Koning Don Rodrigo.’

Kapittel 247.

‘Van het andwoord, dat Koning Don Rodrigo den valschen Hermiet gaf.’

[Waarop hy den Koning voor een maand tijds verliet, na welken tijd hy hem wederom, doch in eene andere gedaante, kwam verzoeken en trachtte te misleiden.]

Kapittel 248.

‘Van wat de valsche Hermiet aan den Koning Don Rodrigo zei, om hem van zijn regel af te trekken.’

[By welke gelegenheid de Duivel de Mis las, een mirakel deed, en by zijn van daar gaan, voorgaf, hem een gewijde ouwel in een koffertjen te laten, om 't lichaam des Heeren te aanbidden.]

Kapittel 249.

‘Hoe de Heilige Geest Koning Don Rodrigo bezocht,’ [in menschelijke gedaante en in 't wit gekleed, met een Kruis op de borst, hem tot volstandigheid in zijne boete en getrouwheid aan de regels van den gestorven Kluizenaar aanmanende; en voorts den Duivel verdrijvende, die in 't kistjen als ouwel verholen zat. Waarna de Koning weder, twee maanden lang, rust had.]

Kapittel 250.

‘Hoe de Duivel Koning Don Rodrigo trachtte te bedriegen in de gedaante van Graaf Don Juliaan.’

[Deze valsche Juliaan kwam met vele gewapenden en wilde hem de

hand kussen, zich aan zijn wraak overleveren, en hem tot het hernemen van de kroon overhalen, waartoe de gewapenden ook hunne beden en overredingen aanwendden, die den Koning zeer schokten. Tegen al 't welke hy echter nog volstandig bleef, en thands drie maanden lang wederom rust had.]

Kapittel 251.

'Hoe de Duivel in de gedaante van La Cava, de dochter van Graaf Don Juliaan, den Koning trachtede te bedriegen.'

[Deze verhaalt hem, dat haar vader de Mooren verslagen of gevangen genomen heeft, en de witte man met het Kruis op de borst (van Kap. 249) haar tijding van Rodrigo en zijn verblijf en leven, gebracht had; dat ook Rodrigoos gemalin overleden was, en de witte man haar bevolen had tot den Koning te gaan; en dat deze een Zoon by haar verwekken moest, die Felbersan heeten, en niet alleen Spanje, maar al wat beneden het Firmament is, onder zijn macht brengen zou. Dat ten teeken van waarheid de witte man haar dan ook bekend gemaakt had met al wat tusschen hem en Rodrigo was omgegaan. Na deze en meerdere vertrouwelijkheid doet zy een fraaie tent by de kluis opslaan, en eene schoone en prachtig verlokkende tafel aanrichten, om in een volstrekt t ê t e à t ê t e de maaltijd te houden, waarby zy in een fijn, bevallig, en kort n e g l i g é , met de verleidelijkste schoonheid hem aanzocht.]

Kapittel 252.

'Hoe de Duivel Koning D. Rodrigo bedrogen zou hebben, indien niet de Heilige Geest hem bezocht en bewaard hadde.'

[De Koning bevond zich reeds in de tent, waar ook een bed gespreid was, en de valsche La Cava ontkleedde zich tot op 't hemd, speelde met haar gonden lokken, en, na eenige verwarring van geest, zag hy dat de schoone dns ontkleed naast hem op het kostbaar met goud geborduurde kussen lag, en hem al steeds aanzocht, om, naar wederzijds verlangen, het heil van Spanje, volgens Gods wil, ten top te vijzelen. - Hy hief echter zijn handen ten hemel, riep: Heer! verlos my van de macht des Duivels; en maakte het teeken van 't kruis op zijn voorhoofd: en terstond viel de valsche La Cava van boven neêr van de rots in zee, met zulk een geraas, als of de geheele wareld in stukken viel; en met dezen plof bruischte de zee zoo hoog op, dat de Koning, daar hy stond, van den schuim bestoven werd. Na een poos van verstommend verbazen en een nieuw gebed, verscheen hem de H. Geest in de zelfde gedaante wederom als te voren; bestrafte hem wegens zijne kleingeloovigheid, en vermaande hem tot volharding in zijne boetdoening; met eene belofte daarby en het geven van een teeken, dat hem de plaats aan zou wijzen, waar die boete vervuld

moest worden. - Een jaar en twaalf dagen verliepen er, en toen zag hy dat teeken boven zich in de lucht, en volgde dit met innige blijdschap.]

Kapittel 253.

'Hoe Koning Don Rodrigo de kluis verliet en ter plaatse kwam, waar hy zijne Boete moest doen.'

[Het teeken, voor hem uitgaande, bracht hem verr' van daar in 't gebergte, in de kluis van een ouden Hermiet van negentig jaren. Daar vermoeid, hongerig, en met opgezwollen en doorwonde voeten aangekomen, nuttigde hy een zeer klein broodtjen van rogge met asch doorkneed, sliep, biechte aan den Hermiet, hoorde Mis en ontfing 't Sacrament. Toen begon het teeken hem verder voor te gaan, tot hy aan een Klooster van zwarte monniken kwam; toen in een verlaten Kerk, waar echter een lamp brandde; en, na nog twee dagen wandelens, op een onbekende plaats, waar hy naderhand begraven is, en nu drie dagen toefde, wanneer het teeken in de lucht gants verdween. Hier moest hem dan nu zijn laatste boete opgelegd worden, waartoe hy zich voorbereidde, als een stem uit den hemel hem die voorschreef.]

Kapittel 254.

'Van de boete, Koning Don Rodrigo opgelegd.'

[Zoo wreed en ontzettend deze boete was, zoo zeer verblijdde zy hem; en met een dankbaar hart ging hy naar de hem aangeduide bron; en vond daar een gladden steen, en daar onder, drie slangen, waarvan de eene twee hoofden had. Hy nam die op, en stak ze in een groote kruik, en voedde ze zoo lang tot haar lengte driemaal de rondte van de buik dezer kruik voltrok. Toen ging hy naar een hem desgelijks aangewezen graftombe, maakte die met den gene die hem verzelde, wel schoon, en lei zich moedernaakt daarin, met die tweehoofdige slang by zich, en de steen werd daar met een grooten hefboom op gewerkt. Hy genoot nog een poos de vertroosting van dien medgezel, van de laatstgedachte plaats met hem gaande, en betoonde zich moedig en gehard, en daarby dankbaar in het hem opgelegde leed. Drie dagen lag hy dus, tot op den vierden de slaug hem begon het vleesch aan te tasten. Toen dankte hy daar byzonder voor. Welhaast doorvrat de slang hem nu de ingewanden, tot hy hem aan 't hart knaagde, en de boeteling stierf. - By zijn dood luidden alle de klokken daar dicht by, van zelven.

Zie daar dus het zakelijke van deze zestien lange Kapittelen!]

Thomas Newton in zijne Merkwaardige Geschiedenis der Sarraceenen, schijnt deze geschiedenis voor eene Allegorie te houden. 'Dewijl het bericht (zegt hy) vermeldt, dat hy eene star of een bode van God heeft gevolgd, die hem geleidde en den weg wees, kan

het dus zijn, en het zelfde is evenzoo aan anderen gebeurd; doch het mag even zoo wel opgevat worden van eene zekere geheime star, die zijn wil bewoog en bestierde.

En nadien er gezegd wordt, dat hy door den Heiligen man (die hem verzelde), in een kelder of hol gestopt werd, met een tweehoofdige slang die in een paar dagen tijds al het vleesch van zijn beenderen afknaagde - [Dit zegt de kronijk niet], - zoo heeft dit, zoo eenvoudig opgenomen en verstaan, geenerlei schijn van waarheid. Want wat heiligheid, wat Godsdienstleer, of Godvruchtigheid, beveelt ooit een boeteling of wie troost voor zijn neêrgeslagen gemoed in betering des levens zocht, met zoodanige gruwelijke folteringen en zulk eene vreemde straf ter dood te brengen? Weshalve ik liever zou denken dat het een mystieken zin heeft, en de tweehoofdige slang zijn zondig en wroegend geweten beteekent.'

Bladz. 75.

Als in een lage kluis naby Viséoos wallen,
Een grafsteen zich ontdekt. -

[Hier plaatst de oorspronklijke Dichter 't volgende Uittreksel:]

Hoe Karestes het graf van Koning Don Rodrigo te Viseo in Portugal kwam te ontdekken.

'Ik, Karestes, Leenhouder van Koning Don Alfonso van Leon, Sohoonzoon van des Heeren Dienstknecht, Koning Don Pelagio, vond, ter gelegenheid dat de voornoemde Koning Don Alonso Viseo op de Mooren, die het inhadden, veroverde, een graf in een veld, waarop met Gothische Letters geschreven waren de woorden hier onder te lezen. Dit graf was gelegen tegen over eene kleine Kerk buiten de stad Viseo, en het Grafschrift was dus: -

"Van het Opschrift dat op het graf van Koning Don Rodrigo was."

Hier ligt Koning Don Rodrigo, de laatste der Gothen. Vervloekt zij de grimmigheid van den verrader Juliaan, want zy was van langen duur, en vervloekt zij zijn wrok, want hy was verhard en boos: want hy was dol van woede, en moedwillig van trotschheid, en van dwaasheid opgeblazen, en ontbloot van trouwhartigheid; een versmader en vertreder der wetten, wreedaartig jegens hem-zelven, moorder van zijn Heer, verwoester van zijn Vaderland. Bitter is zijn naam, en als smart en walging in den mond van die hem uitspreekt; en ten allen tijde zal hy vervloekt zijn by al wie van hem gewaagt.'

Die waarheidlievende Kronijkschrijver Karestes eindigt daarop zijne Geschiedenis met deze woorden:

'En uit hetgeen ik op dit graf gevonden heb, ben ik van gevoe-

len dat Koning Don Rodrigo daar ligt, en uit hoofde van het leven dat hy in zijne boetdoening geleden heeft, als gy gehoord hebt, 't geen ook in een pergamenten boek geschreven, in het zelfde graf gevonden werd, geloof ik buiten twijfel, dat het waar is, en dat het uit hoofde van de zware boete die hy deed, aan God behaagd heeft, het zoodanig als het geschied is, bekend te maken voor die genen die hierna in regeering en bestier zullen zijn, ten einde een ieder moog zien, hoe spoedig hoogmoed vernederd en nederigheid verhoogd wordt. Deze Kronijk is opgesteld ter gedachtenis van den edelen Koning Don Rodrigo. Gode moge hem zijne zonden vergeven, en de Zoon der vlekkelooze Maagd, Jezus Christus, brenge ons tot oprecht berouw en bekeering! Hy die leeft en regeert door alle eeuwigheid!

Gode zij dank!'

Ik geloof dat de Aartsbisschop Don Rodrigo van Toledo de eerste Schrijver geweest is, die van deze ontdekking gewaagde. Hy stierf in 1247. De zaak kan zeer wel waar zijn geweest, want daar schijnt geen oogmerk geweest te zijn om een grafkist op te richten of te verdichten in deze betrekking. Des Aartsbisschops woorden zijn als volgt [in het Latijn]: -

'Wat van Koning Rodrigo geworden zij, weet men niet. Echter, zijn zijn kroon, kleederen, en eereteekenen, en ook zijne laarzen met goud en edelgesteente versierd, nevens zijn paard, dat Orelia genoemd was, by de rivier, zonder zijn lichaam, gevonden. Wat van zijn lijk geworden zij, is volstrekt onbekend; dan alleen, dat in latere tijden nabij Viseo, een stad in Portugal, een graf ontdekt is met het Opschrift: HIC JACET RODERICUS ULTIMUS REX GOTHORUM. Maledictus furor impius Juliani quia pertinax, et indignatio quia dura; animosus indignatione, impetuosus furore, oblitus fidelitatis, immemor religionis, contemptor divinitatis, crudelis in se, homicida in dominum, hostis in domesticos, vastator in patriam, reus in omnes. Memoria ejus in omni ore amarescet, et nomen ejus in aeternum putrescet.' Rod. van Tol. III. B. Hoofdst. 19.

[Intusschen wordt het in de Aanteek. op bladz 8. van het eerste Deel uit Brito in zijne Monarchia Lusitania, uit eigen oogenschijn en bevinding opgegeven, als bestaande in de woorden:

HIC REQUIESCIT RODERICUS ULTIMUS REX GOTHORUM, voor HIC JACET; hetgeen wel eene eenvoudige verzinning tusschen die twee zoo licht te verwisselen woorden kan zijn, en van weinig belang; maar met byvoeging, dat de Aartsbisschop Don Rodrigo een langer opschrift geeft, doch daarby vergat te melden, dat al 't meerdere behalven deze zes woorden, zijne eigen verwenschingen tegen Graaf Juliaan zijn (als Ambrosio de Morales reeds opgemerkt had), en niet

tot het grafschrift behooren, waarmeê die hem volgden, het vereenigden.]

Lope de Vega heeft dit Grafschrift met de daarby gaande vloekspraak over Juliaan in twee rijmende Latijnsche Coupletten vervat, die midden in een zijner langer Gedichten voorkomen. Zy zijn dus:

Hoc jacet in sarcophago Rex ille
Penultimus Gothorum in Hispaniâ,
Infelix RODERICUS. - Viator sile,
Ne forte pereat tota Lusitania.
Provocatus Cupidinis missile
Telo, tam magna affectus fuit insaniâ,
Quam tota Hesperia vinculis adstricta
Testatur moesta, lachrimatur victa.

Execrabilem Comitem Julianum
Abhorreant omnes, nomine et remoto
Patrio, appellent Erostratum Hispanum,
Nec tantum nostri, sed in orbe toto:
Dum current coeli sidera, vesanum
Vociferent, testante Mauro et Gotho;
Cesset Florindae nomen insuave,
CAVA, viator, est, a Cavâ cave.

Wy brengen deze twee Coupletten dus vrij over:

De laatste Spaansche Vorst van 't heldenbloed der Gothen,
Rampzaalge Rodrik, ligt in dezen zerk besloten.
Zwijg Wandlaar, eer heel 't Land zich omkeere in de zee!
Door Liefdes pijl gewond, werd hem 't verstand getroffen,
En Spanje, dat voor 't staal der Mooren neêr moest ploffen,
Getuigt het in heur boei, beschreit het in heur wee.

De naam van Juliaan doe alle harten beven!
De vloek van al wat leeft moge op den booswicht kleven,
Ja, noem' hem 't wareldrond den Spaanschen Herostraat.
En zij, zoo lang 't gestarnt door 's Hemels boog zal zweven,
Florindes bittre naam de erinn'ring uitgewreven!
Ze is MOORDHOL, en dat HOL verzwolg den gantschen Staat.

[Het karakter van Juliaan is inderdaad afgrijzenswaardig. De beleediging zijne dochter aangedaan, op den Koning, die zich tot zoo verre tegen zijne eer had vergrepen, te wreken, was op zich-zelfs, (men moge het toegeven!) de begrippen diens tijds en den wezendlijken toestand van onafhanklijkheid der Spaansche Grooten in aanschouw genomen, in meerdere of mindere maat te rechtvaardigen; en indien hy eenigen Moorschen bystand gezocht had om tegen Rodrigo aan te voeren, ja hem als persoonlijken vijand, met de wapenen in de hand van throon en leven beroofd, het ware in een der groote Leenmannen

van de Kroon, als gevolg van het recht des oorlogs aan te merken geweest. Doch met lage verzaking en vernieling der Ouderlijke en Volksgodsdienst, zijn Vaderland onder 't uitheemsche dwangjuk van den Erfvijand te brengen, doet hem, en het moet dit, met eenen onwederstaanlijken afkeer verfoeien. Het Engelsche Treurspel schildert hem als tevens door de woede van 't gefolterd eergevoel en de wroeging over zijne wraakneming verscheurd, en aldus als in eenen staat van mijmering vervallen, en dit verzacht ongetwijfeld het hatelijke dat op hem rnst, of 't ware met eene soort van omzwevenden nevel; maar, hoezeer in den Engelschen Geest, die in mijmerende en in razerny der droefheid vervallen personen op het Tooneel te vertoonen, niet spaarzaam is, het verzwakt, tevens met het hatelijke des daders, het gewicht van het snoode bedrijf, waaraan alles hangt. -

Met eene overheerlijke Kunst en Geestkracht in tegendeel, weet onze Dichter hem hooglijk belangrijk te maken, door eene tederheid van hart, die hem (als zijns ondanks of het ware) een heimlijk gevoel van Christendom doet aankleven, dat zich ook in zijn hevig uitvaren-zelf tegen de Christen Geestelijkheid, speuren doet, en, by de vooringenomenheid met zijne beklaaglijke Dochter, ons hart tevens met de zucht niet alleen, maar (ja zelfs) met een zacht in ons ademend voorgevoel als besluipt, dat hy eenmaal wederkeeren en met zijn trouwhartige telg gezaligd zal sterven. En hoe waarlijk voortreffelijk is dit uitgevoerd! met hoe vele wareld- en menschenkennis! met welk eene doorgronding van het menschelijk hart! hoe voorbereid! hoe geschilderd! Hoe bevredigt, hoe streelt en verkwikt zich elk Christelijk hart in zijne zoo gelukkig aangebrachte verzoening met dien van hem zoo gehaten beleediger, dien ons zoo hoog dierbaar geworden Rodrigo! hoe deelt het in de hoop, welke deze hem in zijn uiterste geeft; en hoe meesterlijk is de schildering van zijn sterven, en dat van de afgefolterde en door geheel het Dichtstuk heen ons altijd belangrijker en beminnelijker geworden Florinde!

Wie daar geen gevoel voor heeft, verwoeste zijn hart en verstand in den gruwelpoel van Lord Byrons ongoddelijken wildzang, en - hy zij aan de Hemelsche barmhartigheid opgedragen, maar spreke nimmer van Poëzy!]